تصویر ابو عبد الرحمن الكردي

ئەستێرەكانی ترۆپكی سەروەریی

ژیاننامەی شەهیدانی كاروانی رابوونی ئیسلامیی كوردستان

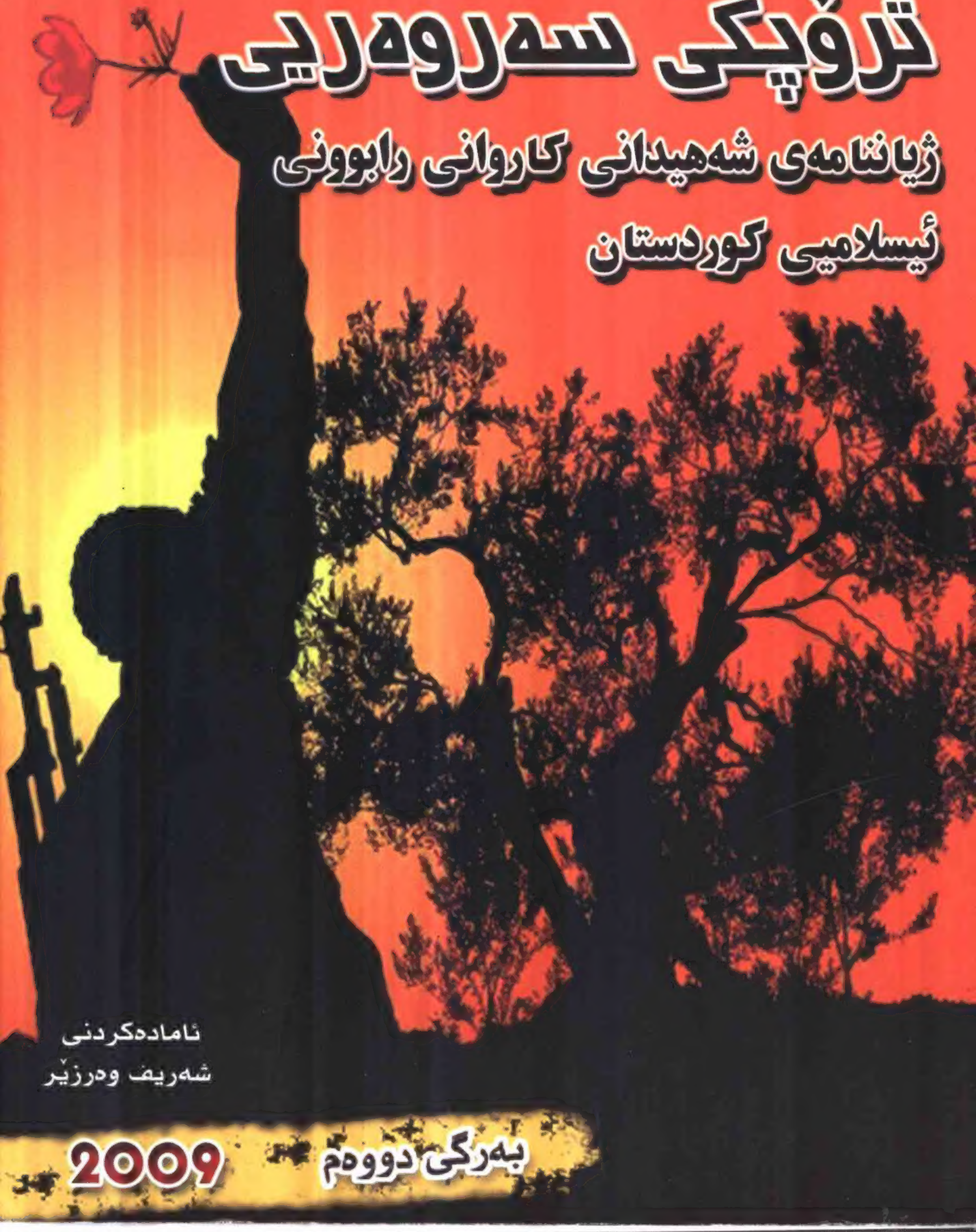

ئامادەكردنی
شەریف وەرزێر

بەرگی دووەم

2009

بەرگی دووەم

ئەستێرەکانی ترۆپکی سەروەریی

ژیاننامەی شەهیدانی کاروانی ڕابوونی ئیسلامیی کوردستان

٢٠٠٩ ١٤٣٠

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

(وَلاَ تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُواْ فِي سَبِيلِ اللّهِ أَمْوَاتاً بَلْ أَحْيَاء عِندَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ) آل عمران : ١٦٩

(مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ فَمِنْهُم مَّن قَضَى نَحْبَهُ وَمِنْهُم مَّن يَنتَظِرُ وَمَا بَدَّلُوا تَبْدِيلاً) الأحزاب : ٢٣

ناوی کتێب: ئەستێرەکانی ترۆپکی سەروەریی

ئامادەکردنی: شەریف وەرزێر

تایپ: سالم صدیق

دیزاینی بەرگ و ناوەوە: ئەکرەم فەرەیدون

ساڵ و نۆرەی چاپ: ٢٠٠٩ - یەکەم

ژمارە (١٥٨٢) ساڵی ٢٠٠٩ی وەزارەتی ڕۆشنبیری پێدراوە

لە بڵاوکراوەکانی

مەکتەبی ڕاگەیاندنی کۆمەڵی ئیسلامیی کوردستان

لە چاپخانەی کوردستان بەچاپ گەیەنراوە

0770 153 2607 - 0770 153 2640

بەرگی دووەم

ئەستێرەکانی ترۆپکی سەروەریی

ژیاننامەی شەهیدانی کاروانی رابوونی ئیسلامیی کوردستان

١٤٣٠ ٢٠٠٩

ناوی کێب: ئەستێرەکانی ترۆپکی سەروەریی
ئامادەکردنی: شەریف وەرزێر
تایپ: سالم صدیق
دیزاینی بەرگ و ناوەوە: ئەکرەم فەرەیدون
ساڵ و نۆرەی چاپ: ۲۰۰۹ - یەکەم
ژمارە (   ) وەزارەتی رۆشنبیری پێدراوە
لە بڵاوکراوەکانی مەکتەبی ڕاگەیاندنی کۆمەڵی ئیسلامیی کوردستان

سوپاس و پێزانین

هەر وەك لە بەرگی یەكەمدا سوپاس و پێزانینی تایبەتیمان بۆ ئەو بەرێزانەی لە قۆناغە جیاجیاكاندا كەم و زۆر رۆڵیان لە زیندوو راگرتنی یادی شەهیدە ئازیزەكانمان و دارشتن و بڵاوبوونەوەی پۆستەر و ژیاننامەكانیاندا گێراوە و ئێمەش سوودمان لە رۆڵ و بەرهەمەكانیان بینیوە، دەربڕیوە، بەهەمان شێوە لەم بەرگەی دووەمیشدا سەر لە نوێ سوپاس و پێزانینیان ئاراستە دەكەینەوە و داوای لێبوردنیش لە هەر بەرێزێك دەكەین لە هەر بەرگێكیاندا ناوەكەیمان لەبیر چووبێ:

١ – سەربەست موستەفا

٢ _ جیهاد هەولێری

٣ _ حاجی رزگار

٤ _ عەبدوڵڵا عەبدوڕڕەحمان (عەبدوڵڵای ئیعلام)

٥ _ كامەران ئەشرەف قارەمانی

٦ _ نەجمەدین شێخ صدیق

ئەم شەش برایە بەر لە راپەڕین بە پلەی یەكەم رۆڵیان بینیوە لەو بوارەدا .

٧ _ رێبوار كوێستانی، كە ناوی بەرهەمەكەش (ئەستێرەكانی ترۆپكی سەروەریی) داهێنانی ئەو بوو و بە ئەندێشە و قەڵەمە بە بڕشتەكەشی ژیاننامەی بەشێكی بەرچاوی شەهیدانی دارشتووە.

٨ _ مامۆستا موحەمەد سەنگاوی شەهید

٩ _ كامیل مەحمود

١٠ _ سەلاح عەبدولقادر

١١ _ عومەر میراودەلی

١٢ _ شوان رابەر

١٣ _ کاوە هاوڕاز

١٤ _ کاوە پێنجوێنی

١٥ _ ئەرسەلان تۆفیق

١٦ _ڕێبوار هەورامی

+ زۆر سوپاسی خانەوادە وکەس و کاری شەهیدان و ئۆرگانەکانی کۆمەڵی ئیسلامیی کوردستان بەتایبەتی مەڵبەندەکان دەکەین، کە بە پەرۆشەوە هاوکاریان کردین.

+ سوپاس و پێزانینی تایبەت بۆ ئەو برا بەڕێزانەی بە ناونیشانی لیژنەی کۆکردنەوە لە بەرگی یەکەمیشدا ناویان هاتووە و بریتین لە:

١ — کەمال حەسەن

٢ — سەعید ئەحمەد

٣ — ناجیح حەمە فەرەج

٤ — دارا جاف

٥ — ئارام شوانی

٦ — موحەممەد جەمال

٧ — شاخەوان عەلی

٨ — نایف ئاسوودە

بێگومان ئەو ئەرکەی ئەوان دڵسۆزانە رایانپەڕاند، بوو بە بەشێکی بەرچاو لە کەرەسەی وەبەرهاتنی ئەم بەرگەش.

هەروەها لێرەدا بە پێویستی دەزانین، وێڕای ئەم بەڕێزانە سوپاس و پێزانین بۆ هەر کام لەم بەرێزانەی خوارەوە دەربڕین، کە هەریەکەیان و بە

ئەندازمیەك هەمان ڕۆڵیان بینیوە، جا لە بەرگی یەکەم یاخود دووەم دابووبێ یا هەردووکیاندا:

١ – فازیل کەلاری

٢ –والی خالید

٣- بەرپرس و دەستەی ناوچەکانی (قەڵادزێ، سەنگەسەر، رانیە، چوارقوڕنە، حاجی ئاوا، سەروچاوە، کۆیە).

٤ – حاجی عەدنان

٥– بەهائەدین خالید

٦- توانا بابا عەلی

٧- ئەحمەد سەرسپی.

ئاگاداری و داواکاری

سوپاس بۆ خوا وا بەرگی دووەمی (ئەستێرەکانی ترۆپکی سەروەریی) کە تایبەتە بە ژیاننامەی شەهیدانی کاروانی رابوونی ئیسلامیی کوردستان و (٢٠٨) شەهیدی لەخۆ گرتووە، خستە بەر دەستی بنەماڵە و کەس و کارە سەربەرزەکانیان و بەردەمی خوێنەر و ناو کتێبخانەی کوردییەوە، بێگومان ژیاننامەکانی ئەم بەرگەش هەر وەك بەرگی یەکەم بە پێی رۆژی شەهید بوونیان ریزبەندی کراون، لێرەشەوە داوا لە کەس و کار و دۆستان و شەهید پەروەران دەکەینەوە کە وەك رابردوو و لە پێناو تەواو کردنی بەرگەکانی تری پرۆژەکەدا لەگەڵماندا هاوکاربن بۆ ئەوەی بە هەموان بتوانین ئەم سەروەری و سەرمایە گرانبەهایانە لە نێو زمین و دڵماندا بە گەشەداری و زیندوویی بهێڵینەوە و بەردەوام لێانەوە فێری واناکانی نەبەزین و، خەبات و بەرخودان و گیان بەخشین لە پێناو ئایین و گەل و نیشتماندا ببین، دەخوازین لەهەڵە و کەم و کورتیەکانیش ئاگادارمان بکەنەوە، پێش وەخت سوپاستان دەکەین و چاوەڕێ ی هیممەت و هاوکاری دڵسۆزانەتانین.

پێشەکی

لە ساڵی ٢٠٠٥ کە بیرۆکەی نووسینەوەی ژیاننامەی شەهیدانی کاروانی رابوونی ئیسلامیی کوردستان لای چەند برایەك گەڵاڵە بوو ، زانیمان ئەو ئەرکە قورسە پێویستی بە هەوڵی دەستە جەمعیە، بۆیە بە لیژنەوە نزیکەی دوو ساڵ سەرقاڵ بووین، ئەوجا بەرگی یەکەمی ئەم کتێبە بە بەرهەم هات و لە ساڵی ٢٠٠٧ بڵاو کرایەوە.

هەرچەندە بە نیاز بووین تا ژیننامەی سەرجەم شەهیدان دەنووسینەوە ئێمە کۆڵنەدەین، کەچی هەریەکێکمان سەرقاڵی شتی دی بوو، سەرقاڵیەکەشمان کردە هۆ بۆ دەستبەرداربوونمان لە پرۆژەکە.

تەنها کەسێکمان لە مەیدانەکەدا مایەوە و وەك سەربازێکی ونی کۆڵنەدەر وێڕای سەرقاڵی تر برای بەڕێزمان کاك شەریف وەرزێر بوو ، پاشەکشەی ئیمە و سەختی ئەرکەکە نەك هەر ماندووی نەکرد، بەڵکو ورە بەرزانە و لێبڕاوانە تر وەخۆ کەوت و وچانی نەدا تا بەرگی دووەمی بە ئەنجام گەیاند.

راستە لە کۆکردنەوەی ژیاننامەکاندا، مەڵبەند و ناوچەکانی کۆمەڵی ئیسلامیی هاوکار و یارمەتیدەری زۆر باشی بوون، کە هەوڵ و ماندووبوونیان جێگەی پێزانین و رێز لێگرتنە، بەڵام برای بەڕێز کاك شەریف ئەمجارە بە تەنها، داڕشتنەوە و سەپەرشتی و ئامادەکردن و هەڵەچنی ئەم بەرهەمەی لە ئەستۆ گرت.

رەنگبێت بەشێك لەو ماندوونەبوون و بەردەوامبوونەی ئامادەکار زیادە دڵسۆزی و پەرۆشی ئەو پیاوە بێت بۆ شەهیدان و سەنگەرنشینانێك کە بە خوێنی خۆیان مێژوویەکیان بۆ تۆمار کردووین کە بۆ هەمیشە مایەی سەربەرزیمان بێت و شانازی پێوە بکەین.

مەسەلەیەكی دیكە دەمەوێت ئاماژەی بۆ بكەم نرخی ئەم جۆرە بەرهەمانەیە كە وێڕای وەفا بۆ شەهیدان و خەبات و قوربانیان كەرەستەیەكی زۆر باشن بۆ مێژوونووسان كە سبەینێ ئاوڕێكی بابەتیی مێژوو و خەباتی گەلەكەمان دەدەنەوە، ئەم نووسینانە بەهێزترین سەرچاوە دەبن بۆیان.

واشدەزانم نووسینەوەی مێژوو بە تێرو تەسەلی مەحاڵە ئەگەر ئاوڕ لە پێكهاتەكانی نەدرێتەوە، واتە هەر بوارێك بە تەنها تۆمار بكرێت و لە بارەیەوە بنووسرێت، پاشان یەكخستن و رێكخستنیان ئاسان دەبێت، كە خەریكە لەو رووەوە هەنگاو دەنێین، وەك كتێبەكانی (مێژووی رۆژنامەنووسی ئیسلامیی) و (مێژووی رەوتی ئیسلامیی) و (جەولەیەك بە قوڵایی خاكی نیشتماندا) و (ئەستێرەكانی ترۆپكی سەروەریی) خۆ ئەگەر هەنگاوی دووەمیش بنرێت و ئەو سەركردە و برا دێرینانەی شایەتحاڵی رووداوەكان بوون یاداشت و ئەرشیفی خۆیان بڵاوبكەنەوە، بێگومان كەرەسەیەكی دەوڵەمەند دەبن بۆ مێژوونووسان، ئەمجۆرە هەنگاوانەش رێزگرتنە لە مێژوو و بەزیندوو هێشتنەوەیەتی و رێگە گرتنیشە لە بەردەم ئەو هەوڵانەی كە دەدرێن بۆ دابڕینمان لە مێژووی رزگاریخوازیی گەلەكەمان.

چاوەڕوانین ئەو بەڕێزانە راسپاردەی سەر شانیان بە جێبهێنن و دەستكراوە بن لە بەخشینی ئەو راستییە مێژووییانەی كە لایان پارێزراوە، لەو بوارانەشدا ئێمە وەكو مەكتەبی راگەیاندنی كۆمەڵی ئیسلامیی كوردستان ئامادەی هەموو ئاسانكاریەكین، ئومێدەواریشین كاك شەریف وەرزێر بە هەمان نەفەسەوە بەرگەكانی دیكەی ئەم كتێبە سەنگینە ئامادە بكات و دەستبەرداریان نەبێت تا ژیاننامە و بەسەرهاتی یەك بە یەكی شەهیدانمان بۆ تۆمار دەكات، لە ناخەوە ئومێدی سەركەوتنی بۆ دەخوازین.

مەكتەبی راگەیاندنی كۆمەڵی ئیسلامیی كوردستان

٢٠٠٩/٥/٢٦

پوختەیەك دەربارەی شەهید

شەهیدی پلەو پایەیە (رتبة)یەکە خوای میهرەبان لەناو بەندەکانیدا کەسانێك هەڵدەبژێرێتو ئەو ڕێزەیان پێدەبەخشێت، (وَيَتَّخِذَ مِنكُمْ شُهَدَاء) ال عمران – ١٤٠ ئەم پلەیەش دوابەدوای پلەی پێغەمبەرایەتی دێت، هەندێك لەزانایان دەفەرموون لەدوای پلەی پێغەمبەران و ڕاستگۆیان دێ، وەك قورئان دەفەرموێت: (.....فَأُولَـئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللّهُ عَلَيْهِم مِّنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاء وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولَـئِكَ رَفِيقاً) النساء : ٦٩.

بەڵام شەهیدان ڕاستگۆو ئیسلام بەڕاست زانیشن، چونکە کەسێك گیانی خۆی بەخت بکات لەڕێی خوادا ئەوە بەرزرین پلەی بەڕاست زانینی خواو پێغەمبەری خوایە.

پێناسەی شەهید

زاراوەی شەهید زاروەیەکی ئیسلامییەو پێشتر لەناو عەرەبەکاندا نەبووە، لەقورئانو فەرموودەدا بەکارهاتووە و مەبەست پێی: ئەو کەسەیە کە لەڕێی خوادا دەکوژرێت.

وشەکەش بەمانای (شاهد) گەواهیدەر هاتووە چونکە بەخوێنی خۆی شایەتی دەدات کە دینی لەژین خۆشتر دەوێ، بۆیە ژین دەکاتە قوربانی دین.

بەمانای (حاضر) (ئامادە)ش هاتووە، چونکە ئەوانە نەمردوونو زیندوون (...بَلْ أَحْيَاء عِندَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ) آل عمران : ١٦٩

بەمانای (مشهودله) شایەتی بۆ دراویش ڕاستە، چونکە خواو پێغەمبەری خوا (ﷺ) شایەتی چوونە بەهەشتیان بۆ داون.

بەمانای (مشهود) لەلا ئامادەبوو، واتە: فریشتەکان لەلای ئامادە دەبنو پێشوازی لەرووحەکەی دەکەن.

بەڵام شایەتی بۆدراوەکە بەهێزترین مانایە، چونکە خواو پێغەمبەری خوا (ﷺ) شایەتی چوونە بەهەشتیان بۆداوە، وەك ئیبن ئەثیر دەفەرموێت :

شەهید بەمانای ئەم ناوانە دێتو بەمانای دیکەش، کە ئیمامی نەوەوی (٧) مانای بۆ هێناوەو ئیبن حەجەری عەسقەلانیش چوار مانای هێناوە.

پلەی شەهید لە شەریعەتدا

سەبارەت بەگەورەیی‌و رێزی شەهیدان لەئیسلامدا، خوای گەورە دەفەرموێت: (وَلاَ تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُواْ فِي سَبِيلِ اللّهِ أَمْوَاتاً بَلْ أَحْيَاء عِندَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ * (فَرِحِينَ بِمَا آتَاهُمُ اللّهُ مِن فَضْلِهِ وَيَسْتَبْشِرُونَ بِالَّذِينَ لَمْ يَلْحَقُواْ بِهِم مِّنْ خَلْفِهِمْ أَلاَّ خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلاَ هُمْ يَحْزَنُونَ * يَسْتَبْشِرُونَ بِنِعْمَةٍ مِّنَ اللّهِ وَفَضْلٍ وَأَنَّ اللّهَ لاَ يُضِيعُ أَجْرَ الْمُؤْمِنِينَ) ال عمران ١٦٩ – ١٧١

واتە: پێتان وانەبێ کە ئەوانەی لەرێی خوادا کوژراون مردوون، بەڵکو زیندوون لەخزمەتی پەروەردگاریان‌و بژێوو رۆزییان دەدرێتێ، دڵخۆشن بەوەی کەخوا لە بەخششی خۆی پێیداون، وە دڵخۆش دەبن کە مۆژدەی هاتنی ئەوانەیان دەدرێتێ کە جارێ پێیانەوە پەیوەست نەبوون‌و لەدوایانەوەن ، وە دڵنیان کە هیچ ترس‌و پەژارەیەکیان بۆ نییە، دڵخۆشن بە چاکەو بەخششی خوا وە بەوەی کە خوا پاداشتی چاکەکاران زایە ناکات.

سەبارەت بەم ئایەتە ئەم فەرموودەیەی پێغەمبەریش (ﷺ) هاتووە: (عن مسروق قال: سألنا عبدالله (إبن مسعود) عن هذه الأية: (وَلاَ تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُواْ فِي سَبِيلِ اللّهِ أَمْوَاتاً بَلْ أَحْيَاء عِندَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ) قال: أما إنا قد سألنا عن ذلك، فقال (ﷺ): أرواحهم في جوفِ طَيرٍ خضرٍ، لَها قناديلُ مُعلقة بالعَرش، تَسرَحُ مِنَ الجنة حيث شاءت، ثم تأوي الى لك القناديل، فأطلع إليهم ربهم إطلاعةً، فقال: هَل تشتهونَ شيئاً؟ فقالوا: أيَّ شيءٍ نشتَهي ونَحنُ نسرَحُ مِنَ الجنة حيث شئنا؟!، فَفَعَل ذلك بهم ثلاثَ مراتٍ، فَلما رأوا أنّهم لَن يُتركوا مِن أن يسألوا، قالوا: ياربُّ نُريدَ أن تَردَ أرواحَنا في أجسادِنا حتى نُقتَلَ في سبيلك مَرةً أُخرى، فلما رأى أن لَيس حاجة، تركوا) رواه مسلم.

واتە: (مَسروق) دەڵێ لەبارەی ئەم ئایەتەوە (وَلاَ تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُواْ فِي سَبِيلِ اللّهِ....)(آل عمران: ١٦٩) پرسیارمان لە (عبدالله بن مسعود) کرد، ئەویش گوێ:

ئاگاداربین ئێمە لەو بارەوە پرسیارمانكرد لە پێغەمبەر (ﷺ) فەرمووی: (شەهیدان) رووحەكانیان لەنێو لەشی باڵندەی سەوزدانە چەند چرایەكی بەعەرشەوە هەڵواسراویان هەن، بەكەیفی خۆیان لە بەهەشتێدا دەگەڕێن پاشان دەچنەوە نێو ئەو چرایانە، جا پەروەردگاریان سەرنجێكی لێدان و فەرمووی ئارەزووی شتێك ناكەن؟ گوتیان: جا چەزمان لەچی بێت لە حاڵێكدا كە لە بەهەشتێدا دەگەڕێین؟! ئیدی خوا سێ كەڕەتان لێی دووبارە كردنەوە، جا كاتێك زانیان كە وازیان لێناهێنرێ و دەبێ هەر شتێك داوا بكەن، گوتیان: پەروەردگار! دەمانەوێ روحەكانمان بگێڕییەوە نێو جەستەكانمان، تاكو جارێكی دیكەش لەڕێی تۆدا بكوژرێین! ئینجا كە خوا بینی هیچ پێویستییان نییە وازیان لێهێنرا.

لە سوننەتی پێغەمبەریشدا (ﷺ) لەبارەی رێزو حورمەت و پلەوپایەی شەهیدانەوە فەرمایشت زۆرن، یەكێك لەوانە ئەوەیە كە پێغەمبەر (ﷺ) دەفەرموێ: (ما أحَدٌ يَدخلُ الجَنَّةَ يَحبُ أن يَرجِعَ الى الدُّنيا الا الشهيد يحب ان يرجع فيُقتَل عَشرَ مرات لِما يرى مِن الكرامة)(رواه بخاري ومسلم عن أنس رضي الله عنه).

واتە: هیچ كەس كە دەچێتە بەهەشت بەئاوات ناخوازێ كە بگەڕێتەوە بۆ ژیانی دونیا ئەگەر هەرچییەك كە لەسەر زەوییە بیدەنێ، بێجگە لەشەهید، لەسۆنگەی ئەو هەموو رێزو حورمەتەوە كە دەیبینێ ، خۆزگە دەخوازێ كە دە (١٠) جاران بچێتەوە بۆ دونیاو بكوژرێتەوە. وە هەروەها لە فەرموودەیەكی دیكەدا دەفەرموێ: (للشهيد عِند الله ستُّ خِصالٍ: يُغفَرُ لهُ مِن أولِ دُفعَةٍ مِن دَمِـهِ، ويرى مَقعَدَهُ مِن الجنَّةِ، ويُجارُ مِن عذاب القَبر، ويأمَنُ مِنَ الفَزع الأكبر، ويَحلى حُلَّةَ الإمان، ويُزوَّجُ مِن الحور العين، ويُشفَعُ في سبعين إنساناً مِن أقاربِه)(رواه الترمذي وقال: حسن صحيح غريب ورواه ابن ماجة وهذا لفظه وصححه الألباني). واتە: شەهید لەلای خوا شەش خەسڵەت و ئیمتیازی هەن: لەگەڵ یەكەمین فیچقەی خوێنەكەی كە لێی دەڕژێ لەتێكڕای گوناح و هەڵەكانی دەبووررێ، شوێنی خۆی لەبەهەشتا پیشان دەدرێت، لەسزا و ئازاری گۆڕ دەپارێزرێ، هەروەها

لەناڕەحەتیو هەژمەتی گەورەی ڕۆژی قیامەت بێباکو دڵنیا دەبیّ، بەرگو پۆشاکی ئیمانی دەبەر دەکرێت، لەگەڵ ئافرەتانی سپی چاو گەورەی بەهەشتیّ (الحور العین)ی دەبێتە هاوسەر ، دەکریّ بەشەفاعەتکار بۆ لێبوردن لە حەفتا (٧٠) کەس لەخزمانی، هەروەها لەڕیوایەتی (ترمذي)دا لەجیاتی (ویُحلیَّ حُلە الامان) ئەم رستەیە هاتووە: (ویُضَعُ علی رأسهِ تاجُ الوقار، الیاقوتَەُ، مِنهُ خَیر من الدنیا وما فیها) واتە: تاجی ڕێزو حورمەتو ویقاری لەسەر سەر دادەنریّ، کە یەك گەوهەرو مرواری لەو تاجەدا لەدونیاو لەوەی لەدونیادا هەیە چاکترە.

لەفەرموودەیەکی دیکەدا دەفەرمویّ: (ما یَجِدُ الشهیدُ مِن مَس القَتلِ الا کَما یَجِدُ أحدُکُم مِن مَس القُرصَةِ) ، (رواه مسلم عن عبدالله بن عمرو بن العاص) واتە: شەهید هەر هێندە هەست بەئازاری کوژران دەکا، کە یەکێکتان هەست بەئازاری گازی مەگەزێك دەکات.

هەروەها دەفەرمویّ: (یُغفَرُ للشهیدِ کُلَ ذَنبٍ الا الدین) واتە: شەهید هەموو گوناهێکی دەپۆشریّ بێجگە لەقەرز.

بەڵیّ، بەڕاستی جەنگو جیهادو فیداکاریو لەمردن سڵنەکردنەوەو هەمووو شتێك پێشکەشی خوا کردن ، تاعەتو بەندایەتییەکی یەکجار گەورەو بەرزو ناوازەیەو بەتەئکید شایستەی هەموو کەسێك نییە، هەر بۆیەش خوای پەروەردگاریش وشەی هەڵبژاردنو گوڵبژێرکردنی بۆ شەهیدان بەکارهێناوە، وەك فەرموویەتی: (إِن يَمْسَسْكُمْ قَرْحٌ فَقَدْ مَسَّ الْقَوْمَ قَرْحٌ مِّثْلُهُ وَتِلْكَ الأيَّامُ نُدَاوِلُهَا بَيْنَ النَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللّهُ الَّذِينَ آمَنُواْ وَيَتَّخِذَ مِنكُمْ شُهَدَاء وَاللّهُ لاَ يُحِبُّ الظَّالِمِينَ) (آل عمران : ١٤٠) ، بەڵیّ شەهیدان هەڵبژاردەو گوڵبژێری نێو مسوڵمانانو ئەهلی ئیمانن (ویتخذ منکم شُهداء). هەر بۆیە لەبەهەشتیش لەسەرەوەی هەموانن.

جۆرەکانی شەهید

وەك لەپێشەوە وتمان شەهیدان ئەوانەن کە لە رێی خوادا دەکوژرێن، سەبارەت بەو فەرموودانەش کە باسی جۆرەکانی دی شەهید دەکەن ، دەتوانین بەسێ خاڵ پلەبەندیشەهیدان بکەین:

جۆری یەکەم: ئەو کەسەیە کە لەجەنگی دژی کافراندا کوژرابێت بەهۆیەك لەهۆیەکانی جەنگەوە، ئەمە هەم پاداشتی قیامەتیی مسۆگەرەو هەم حوکمە دنیاییەکانیشی بەسەردا جێبەجێ دەکرێت (واتە: ناشۆرێ‌و نوێژی لەسەر ناکرێت).

جۆری دووەم: ئەو جۆرە شەهیدەیە کە پاداشتی دوارۆژی هەیە بەڵام حوکمە دنیاییەکانی شەهید نایگرێتەوە، کە ئەوانەن بەهۆی: ژانەسك، کوڵێرا، شت بەسەردا رووخان، سووتان، بەرگری لەگیان‌و سامان‌و ناموس و جگە لەمانەش جۆری دی لەفەرموودەدا باسیان کراوە کە دەگەنە (١٥) جۆر، ئەمانە پاداشتی شەهیدیان هەیە، بەڵام مەرج نییە بگاتە پاداشتی جۆری یەکەم، دەبێت نوێژیان لەسەر بکرێ و کفن بکرێن و بشۆرێن.

جۆری سێیەم: کەسێکە لەدەسکەوت (غنیمة) دزی دەکات، هەرچەندە لەجەنگی دژی کافرانیش کوژرابێت، ئەم جۆرە حوکمی دنیایی شەهید دەیگرێتەوە، بەڵام پاداشتی دوارۆژی وەك جۆری یەکەم تێرو تەواو نییە.

چۆنێتی مامەڵەکردن لەگەڵ جەستەی شەهیدان

لەبەر ئەوەی مردنی شەهیدان جیاوازە لەمردنی ئاسایی، بۆیە زۆرینەی زانایانی ئیسلام رایان وایە دەبێت مامەڵەکردن لەگەڵ جەستەکەشیدا کۆمەڵە جیاوازییەکی هەبێت:

١. شەهیدان ناشۆرێن.

٢. شەهیدان بەبەرگی خۆیانەوە دەنێژرێن‌و کفن ناکرێن.

٣. شەهیدان نوێژیان لەسەر ناکرێت.

٤. شەهیدان لەشوێنی شەهیدبوونیان دەنێژرێنو ناگوێزرێنەوە بۆ شوێنی دیکە، مەگەر بەناچاری.

٥. لەکاتی ناچاریدا دروستە لەشەهیدێك زیاتر بخرێتە گۆڕێکەوە.

ئەرکی سەرشانمان بەرامبەر بەخێزان و کەسوکاری شەهیدان

۱- بەتەنگەوە بوونو ئەمیەتدان بەکۆژرانی شەهیدانو دەربڕینی هەستو نەستو هەڵوێستی بەپەرۆشانە:

بەڵێ ئەوە یەکەمینو سەرەتاییترین هەقو مافی خێزانو کەسوکاری شەهیدانە لەسەر مسوڵمانان، چونکە بێگومان هەرچەندە شەهیدیی پلەوپایەیەکی یەکجار بەرزو ناوازەیە ، بەلام دیسان خێزانو بنەماڵەو کەسوکاری هەر ناڕەحەت دەبن، بۆیە پێویستە مسوڵمانانیش بەهەستو نەستو هەڵوێستی بەپەرۆشانەوە بەشدارییان بکەنو کەسوکارو بنەماڵەکەی بزانن کە ئەو شەهیدە تەنها هی ئەوان نییەو بەس لەوان نەڕۆیشتووە !

ئەم بەسەرهاتەش باشترین بەڵگەیە لەو بارەوە، کە بێگومان لوێچێکیشە لەتەغارێك:

(عَطاء بن یسار) دەگێڕێتەوە کە ڕۆژێکیان پێغەمبەری خوا (ﷺ) (کە وادیارە هەر ئەو ڕۆژە بووە کە لەجەنگی ئوحود گەڕاونەتەوەو حەمزەی مامی ·خوا لێی ڕازی بێ) تێیدا شەهیدکراوە، بەلای ئافرەتانی (بني الأشهَل) تێپەڕی ـ کە لەجەنگی ئوحود بوویبوونەوە ـ بیستی کە بۆ ئەو خزمانەیان دەگریان کە لە ئوحود شەهید بووبوون، جا پێغەمبەری خوا (ﷺ) فەرمووی: (ولکن حمزة لابَواکي له) بەلام هیچ ئافرەت نین بۆ حەمزە بگریەن ، (سعد بن معاذ)یش گوێی لەو قسەیەی بوو، بۆیە چوو بۆ لای ئافرەتانی تیرەی (بني الأشهَل)و پێی گوتن کە بچنە ماڵی حەمزەو بۆی بگریەن! ئیدی چوونو دەستیانکرد بەشینو گریان، جا کاتێك پێغەمبەری خوا (ﷺ) گریانەکەی بیستن، پرسی: ئەوانە کێن؟! گوترا: ئافرەتانی ئەنصارین کە لەسەر حەمزە دەگریەن، پێغەمبەریش چووە لایان و فەرمووی: مەگریەن خوا لێتان ڕازی بێ، لە منداڵەکانتان،

لەمنداڵی منداڵەکانیشتان، لەریوایەتێکدا هاتووە کە فەرموویەتی: مەبەستم ئەمە نەبوو، هەروەها شین کردنیشی قەدەغەکرد...

٢. سەرەخۆش لێکردنی خێزان و کەسوکاری شەهیدان:

ئەمیش ئەرکێکی گەورەو گرنگەو نابێ بەکەم بگیرێو فەرامۆش بکرێ، چونکە بابای خاوەن بەلاّ (الشخص المُصاب) هەرکەسێکی بێت پێویستی بە دڵدانەوەو خەمرەوێنران هەر هەیە، جا لەوبارەشەوە لەسیرەتی پێغەمبەری خوادا (ﷺ) نموونە زۆرن بەڵام ئێمە بەیەکیان وازدێنین:

(الشعبي) گێڕاویەتەوە کە کاتێك هەواڵی کوژرانی (جعفر بن أبي طالب) بە پێغەمبەری خودا گەیشت، پێغەمبەری خوا (ﷺ) لە ژنەکەی (أسماء بنت عُمَيس) گەڕا هەتا تەواو گریاو فرمێسکی رشتن و تۆزێك پەژارەی کەم بۆوە، ئەوجا هاتەلای و سەرەخۆشیی لێکرد و کوڕەکانی جەعفەری بانگ کردو بۆیان پاڕایەوە و دوعای بۆ (عبدالله بن جعفر) کرد کە دەستی پڕ بەرەکەت بێت، جا هەر شێکی کڕیبایە قازانجی لێ دەکرد، ئینجا ئەسمائ گوتی: ئەی پێغەمبەری خوا! ئەوانە پێیان وایە کە ئێمە لەریزی کۆچکەران (مُهاجرین)دا نین! ئەویش فەرمووی: (کذبوا لکم الهجرهُ مرتين هاجرتم الی النجاشي وهاجرتُم اليّ) واتە: راست ناکەن ئێوە دوو کۆچتان هەن، چونکە بۆلای نەجاشیش کۆچتان کردووەو بۆلای منیش!

٣. چاودێریکردن و بەسەرکردنەوەی خێزان و کەسوکاریان و پێ لێنەبڕینیان:

بەڵگەو نیشانەیەکی دیکەی وەفاداریمان بۆ شەهیدانی سەربەرزمان ئەوەیە کە بەگوێرەی توانا و بۆلوان سەردانی خێزان و بنەماڵەیان بکەین و هەواڵیان بپرسین، لەوبارەشەوە نموونە لەسیرەی پێغەمبەری پێشەوامان‌دا (ﷺ) زۆرن کە ئەمە یەکێکیانە:

(بوخاری وموسلیم) لە (أنس بن مالك)ەوە خوا لێی رازیبێ گێڕاویانەتەوە کە گوتوویەتی: پێغەمبەر (ﷺ) بێجگە لەماڵی خێزانەکانی هێندەی دەچووە ماڵی (أُم سُلیم) نەدەچووە ماڵی هیچ کەس، جا لەوبارەوە پرسیاری لێکرا، ئەویش

فەرمووی: (إني أرحمهما، قُتل أخوها معي) من بەزەییم پێیدا دێتەوە چونکە برایەکی لەگەڵ من بوو کوژرا.

٤- دەست بەسەرداهێنانی منداڵەکانیان و مشوور لێخواردنیان:

ئەمیش شێوەیەکی گرنگی دیکەی وەفادارییە بۆ شەهیدانی ڕێی خوا ، چونکە ئەو کە بۆ خۆی ڕۆیشتووە خێزان‌و منداڵەکانی بە ئەمانەت بەسەر مسوڵمانان دا بەجێهێشتووەو ئەمانەتیش پێویستە پارێزگاریی لێبکرێ.

دیارە لەو بارەشەوە دەتوانین گەلێك نموونان لەژیان‌و سیرەی پێغەمبەری خوا (ﷺ)و خەلیفە راشیدەکانی (أبوبكر و عمر و عثمان و علی) خوالێیان رازی بێ بێنینەوە، بەلام تەنها بەم نموونە دڵبزوێنە وازدێنین:

(إبن أبي شيبه) گێراویەتەوە کە پێغەمبەری خوا (ﷺ) هاتە لای هاوسەری جەعفەری کوڕی ئەبوتالیب دڵی دایەوە پاشان فەرمووی: (إدعي لي بَني أخي) برازاکانم بۆ بانگ بکە ! دەڵێ: جا ئەسما سێ کوڕی گچکەی هێنان دەتگوت بێچووە باڵندەن، ئینجا پێغەمبەر (ﷺ) سەرتاشی بانگ کرد سەری تاشین، ئەوجا فەرمووی: هەرچی (محمد)ە وەك (أبو طالب)ی ماممان دەچێ، (عَون)یش ڕواڵەت‌و رەوشتی وەك من دەچێ ، بەلام (عبدالله) ئینجا دەستی گرت‌و دەستی بەرزردەوە، پاشان فەرمووی: (أللهمّ بارِك في صفقة يمينه) خوایە دەستی بەبەرەکەت بکە !

دەڵێ: ئیدی دایکیان پێیان خۆشحاڵ بوو، ئینجا پێغەمبەری خوا (ﷺ) پێی فەرموو: (لَم تخشَينَ عليهم الضيقة وأنا وليهم في الدنيا والآخرة؟!) ئایا دەترسی زایەبن، لەحاڵێکدا کە من لەدونیاو دوارۆژدا سەرپەرشتیاریانم؟!

٥- یادکردنەوەی شەهیدان بەخێرو چاکە:

لەو بارەشەوە کە نموونە زۆرن بە یەکێکیان وازدێنین:

(ابن أبي شيبة) لە (واقد بن عمرو بن سعد بن معاذ)ەوە خوا لێیان رازی بێ کە نەوەی (سعد بن معاذ)ە دەگێڕێتەوە کە گوتوویەتی: چوومە لای (أنس بن مالك) گوتی: تۆ کێی؟ گوتم: من (واقد بن سعد بن معاذ)م ، گوتی: خوا لە سعد خۆشبێ بێگومان زۆر شێوەی سەعد دەکەی ، پاشان گوتی: خوا لە سەعد

خۆشبێ لەجوانترین و بالآبەرزترین خەڵکی بووە، گوتی: پێغەمبەری خوا (ﷺ) نامەیەکی بۆ (أکَیدر) پاشای (دومە) نارد، ئەویش لەبەرانبەرو لەوەلآمیدا –وێڕای نامە– جوببەیەکی ئاوریشمی بەزێڕ چنراوی بۆ ناردبوو، جا خەڵکی دەستیان لەو جوببەیە دەداو پێی سەرسام دەبوون، ئەویش فەرمووی: پێی سەرسامن؟ گوتیان: ئەی پێغەمبەری خوا هەرگیز بەرگی لەوە جوانترو چاکترمان نەبینیوە ! ئەویش فەرمووی: دەجا سوێند بەو کەسەی گیانمی بەدەستە دەستەسڕەکانی (سعد بن معاذ) لەبەهەشتێ لەوەی کە دەیبینن چاکرە !

٦- سەردانی گۆڕەکانیان و دوعای خێر بۆ کردنیان:

ئەمیش بەڵگەو نیشانەیەکی گرنگی وەفادارییی مسوڵمانانە بۆ شەهیدەکانیان و لەو بارەشەوە نموونەو بەڵگە لەسیرەو ژیانی پێغەمبەری خوادا (ﷺ) زۆرن، ئێمە تەنها دوانیان لێ باس دکەین:

أ– (إبن کثیر) لە (عبدالله بن عمرو بن العاص)و ئەویش لە (أبو مُوَیهِبة)ی غولآمی پێغەمبەری خواوە (ﷺ) هێناویەتی، کە گوتوویەتی: شەوێکیان لەنیوە شەوێدا پێغەمبەری خوا (ﷺ) لەدوای ناردم و فەرمووی: ئەی (أبا مُوَیهبَة) من فەرمانم پێکراوە کە داوای لێبوردن بکەم بۆ خەڵکی (بَقیع)، جا لەگەڵم وەرە، منیش لەخزمەتی ڕا چووم، جا کاتێك لەنێوەڕاستیاندا وەستا، فەرمووی: (السلام علیکم یا أهل المقابر) سەلامتان لێبێ ئەی خەڵکی گۆڕستان...

ب– (البغوي) هێناویەتی کە پێغەمبەی خوا (ﷺ) وەك (عقبة بن عامر الجُهَني) گێڕاویەتەوە، پاش هەشت ساڵان دوعای بۆ کوژراوەکانی ئوحود دەکرد وەك ماڵئاوایی کردن لەزیندووان و کۆچکردووان...

دیارە ئەم فەرموودەیەمان پێشریش هێناو (بخاري ومسلم)یش گێڕاویانەتەوە.

جا ڕەنگە یەکێك لەبارەی بڕگەی (٥،٦)ەوە پرسیارێکی بۆ دروست بێ، چونکە بەڕواڵەت هیچ پەیوەندییان بەخێزانو کەسوکاری شەهیدانەوە نییە، بەڵآم لەڕاستیدا وانییەو کەسوکاری شەهیدان، چ هاوسەر چ کوڕو کچ ، چ باب و

دایك... هتد زۆر دڵخۆش‌و شادمان دەبن کە هەست بکەن موسوڵمانان شەهیدەکەیانیان فەرامۆش نەکردووەو یادی خێری دەکەن و سەلام لەگۆڕەکەی دەکەن و دوعای خێری بۆ دەکەن! وە بەدەردی عەرەب گوتوویانە: (مَن جَرَّبَ مِثلَ تَجربتي عَرفَ مِثل مَعرفتي).

٧- مشوور لێخواردنی خێزانی موجاهیدان بەگشتی‌و شەهیدان بە تایبەت لە رووی بژێوو گوزەرانەوە:

سەرجەم شەرعزانان لەکتێب‌و سەرچاوەکانیان باسی ئەو مەسەلەیەیان بەوردی‌و گرنگی پێدانەوە کردووەو ئێمە بۆ نموونە تەنها چەند دێڕێك لەدوان لەو سەرچاوانە نەقڵ دەکەین:

أ- خاوەنی (المهذب) لەوبارەوە گوتوویەتی: (وينبغي للأمام أن يفتَح ديواناً يُثبت فيه أسماء المقاتلهِ وقدر أرزاقهم ويُستحبُّ أن يجعل على كل طائفةٍ عَريفاً، لأن النبيّ (ﷺ) جعل عام خيبر على كل عشرة عريفاً.. ويَقسِمُ بينهم على قدر كفايتم لأنهم كفوا المسلمين أمرَ الجهاد فَوَجَبَ أن يفوا أمرَ النفقة ويتعاهَدُ الأمامُ في وقت العطاء عَدَدَ عيالِهم لأنه قد يزيدُ ويَنقُصَ..).

واتە: پێشەوای موسوڵمانان لەسەری پێویستە کە دیوانێك دابنێ ناوو ئەندازەی بژێوی جەنگاوەرانی تێدا تۆمار بکات، واباشە کە لەسەر هەر کۆمەڵێك بەرپرسێك دابنێ، چونکە پێغەمبەر (ﷺ) ساڵی گرتنی خەیبەر لەسەر هەر دەکەس بەرپرسێکی دانابوو.. هەروەها دەبێ بەپێی پێوستییان بژێوییان بە سەردا دابەش بکات، چونکە مادام ئەوان ئەرکی جیهادیان لەکۆڵ مسوڵمانان کردۆتەوە، پێویستە ئەوانیش ئەرکی مەسرەف کێشانیان لەکۆڵ بکرێتەوە، هەروەها دەبێ پێشەوای مسوڵمانان لەکای یارمەتی پێدانیاندا ژمارەی خێزانیان بەسەر بکاتەوە چونکە کەم‌و زیاد دەکەن...

ب- هەروەها خاوەنی (المُغني)ی لەو بارەوە گوتوویەتی: (.. ويَعرِفُ قَدرَ حاجَتِهِم يعني: أهل العطاء وكفايتهم، ويزداد ذو الوَلَد من أجلِ وَلَدِه وذو الفرس من أجلِ فرسِهِ.. وينظر في اسعاره في بُلدانِهم، لأن أسعار البُلدانِ تَختَلِفُ ولغرضَ

الكفاية.. ومَن مات مَن أجنادِ المسلمين رُفِعَ الى زَوجتهِ وأولادهِ الصغار قَدرَ كفايتهم..).

واتە: پێویستە (گەورەی مسولّمانان) ئەندازەی پێویستییان یانی هی یارمەتی وەرگران لەسەر جیهادو چەندە بەشیان دەكات بزانێ، ئەوەی منداڵی هەبن لەبەر منداڵەكانی بۆی زیاددەكرێ، هەروەها خاوەن ئەسپ لەبەر ئەسپەكەی بۆی زیاد دەكرێ.. دەبێ سەرنجی قیمەتی پێداویستییەكانیان بدات لەشارو لەشوێنەكانیان، چونكە نرخی شتان لەشوێنەكان جیاوازەو ئامانجیش ئەوەیە كە یارمەتییەكە بەشیان بكات.. هەركەس لەجەنگاوەرانی مسولّمانان مرد (یان كوژرا) ئەوە مووچەكەی تەسلیمی ژنەكەیو منداڵە باڵغەكانی دەكرێ، ئەندازەیەك كە بەشیان بكات[1]..

(١) سەرچاوە كتێبی شەهید كێیەو ..... مامۆستا عەلی باپیر

ئەوانە کێن؟

فەرمان و فەرمودەی خوایە
مەرگ دەرۆستی وان نایە
دڵیان کانیاوی تەقوایە
لیقای خودایان هیوایە

ئەوانە کێن؟ شەهیدانن
گزنگی بەری بەیانن

زیندوون لە ژیان هەڵناوێرێن
هەرگیز بە مردوو نا ژمێرێن
ئەمرۆن، نەڵێن دوێنێ و پێرێن
مەرگی شەڕن، گیانی خێرێن

ئەوانە کێن؟ شەهیدانن
هەردەم دەستەملانی ژیانن

مەردی ئازا و بەجەوهەرن
شەفەعتکاری مەحشەرن
مرواری و دووڕوو گەوهەرن
نێرگزن، میسک و عەنبەرن

ئەوانە کێن؟ شەهیدانن
هەڵبژاردەی خوای میهرەبانن

سەروماڵ و گیان، خوێن و لەش
هەموویان بەخوا کرد پێشکەش
بۆیە ئاسـۆیان روونە و گـەش
بوونە خـاوەن باشـترین بەش

ئەوانە کێن؟ شـەهیدانن
شاسوار و مەردی مـەیدانن

مایەی شـانازی و سـەروەرین
شـایانن بەکـۆی ئافـەرین
لـە رژدی و ترس بێ بـەرین
یارو هـاوڕێ ی پێغـەمبەریـن

ئەوانە کێن؟ شـەهیدانن
لـە دیوانی خـوا میوانن

رووسـوور و لاشـە خـوێنین
جێی خۆ لە بەهەشـت دەبینن
لـوتکـەی ورە و نەبـەزینـن
مـایـەی هـێز و وزە و تینـن

ئەوانە کێن؟ شـەهیدانن
مەشخەڵی رێی تێکۆشانن

گـولاڵـە سـورەی بەنـدەنن
درێشـەی مشتی ئەهـریمەنن
لە ئاسـت دوژمن دا ئەڵـوەنن
شـمشـێر و تیغی رەسـەنن

ئەوانە کێن؟ شـەهیدانن
چقڵی چاوی ناحـــەزانن

هێمای رزگـــــاری میللەتن
دژی زۆرداری و زیللــــەتن
یەکپارچە هیوا و هیممەتـــن
سەراپا سەنگ و قیمـــــەتن

ئەوانە کێن؟ شەهیـدانن
خـاکە لێوەی نیشـتمـانـن

هێزی دڵن، سۆمای چـــاوان
ژیاون لە رێی خوا و چەوساوان
ناویان کـــــەوتۆتە نێو ناوان
چۆنێکی وەســفیان کەی ئاوان

ئەوانە کێن؟ شـەهیدانن
مایەی شانازی هەمـوانن

خوایە پڕ رێبوار بـــــێ رێیان
فیردەوسی ئەعـــلا بێ جێیان
کێش وەفـــــادارنەبێ پێیان
هـــەقە بخــــرێتە ژێر پێیان

چونکە ئەوان شـەهیدانن
بۆ هەموو رێزێک شایانن

شەهیدی بلیمەت: عەزیز رەسوڵ عەزیز
ناسراو بە: فەقێ عەزیز

زانایی‌و زیرەکیی زۆرجار لە مرۆڤێکدا بە ویستی خوای گەورە بە جۆرێکی ئەوتۆ دەدرەوشێتەوە کە هیچ گرنگی و بایەخێك بۆ تەمەن‌و ئەزموون ناهێڵێتەوە، بەڵکو ئەو زیرەکی‌و بیرتیژیی‌و زاناییە بە شێوەیەکی وا دەردەکەوێت کە مرۆڤ سەری لە بەرانبەردا سوڕبمێنێ‌و وەك شتێکی موعجیزە ئاسای بێتە بەرنیگا.

جا یەکێك لەو کەسە زیرەك و هەڵکەوتووانەی هەر لە تەمەنی منداڵییەوە زۆر تواناو بەهرەی گەورەی تێدا دەرکەوتن شەهید عەزیز رەسوڵ عەزیز ناسراو بە (فەقێ عەزیز)ە، کە لە ساڵی ١٩٦٧ لە گوندی (بایەوان)ی دامێنی چیای کونەکۆترو لە ناوچەی ناودەشتی سەر بە شارۆچکەی سەنگەسەر هاتۆتە دونیاوە.

لە ساڵی ١٩٧٢ واتە لە تەمەنی چوار ساڵیدا چۆتە حوجرەو دەستی کردووە بە خوێندن‌و تاکو ساڵی ١٩٧٧ لە ئامێزی حوجرەداو لە لای مامۆستا مەلا خدری شێخەسوور لە رەواندوز خوێندوویەتی، هەمان ساڵ لە چوارقوڕنە چۆتە قوتابخانەو بە هۆی زیرەکییەوە راستەوخۆ دوای تاقیکردنەوەی توانستی پۆلەکانی تر لە پۆلی شەشەمی سەرەتایی وەرگیراوە، قۆناغی ناوەندیی لە ناوەندی سەنگەسەر خوێندووە، ساڵی ١٩٨٠ کاتێك لە سەنگەسەر لە پۆلی سێیەمی ناوەندی بووە لەسەر کاری بانگەوازو زۆری جموجوڵ و چالاکی ئیسلامییانەیەوە لە لایەن دەزگای ئەمنەوە دەسگیر دەکرێ‌و ماوەی ساڵێك لە ئەمنی سلێمانی دەهێڵرێتەوەو دواتر دەگوازرێتەوە ئەمنی کەرکوك و پاشان بۆ ئەمنی بەغداو ساڵی ١٩٨١ بە هۆی کەمی تەمەنیەوە ئازادکراوە.

ساڵی ١٩٨٢بۆ جاری دووەم هەر لەسەر جموجوڵی ئیسلامی‌و روونکردنەوەی راستیەکانی ئیسلام‌و مناقەشاتی گەرم‌و گوڕی لە قوتابخانەو لە ناو خەڵك‌و لەگەڵ بەعسیەکاندا گیراوەتەوەو بۆ ماوەی شەش مانگ بێ سەرو شوێن دەکرێ‌و بڕیاری لە سێدارەدانی بۆ دەردەکرێ، بەڵام دواتر باوکی لە درێژەی بەدواداچوون‌و سۆراغیدا لە تکریت رێی لە پرسەی زڕباوکی صەدام دەکەوێت‌و دوای سێ رۆژ لە رێگەی ریش سپیانی تکریتەوە دایکی صدام دەبینێ‌و لە رێگەی ئەویشەوە دەتوانێ سەردانی صەدام بکات‌و داوای ئازادکردنی کوڕەکەی لێ دەکات کە بەو تەمەنەوە گیراوە، بۆیە دواتر بە قەدەری خوا لە رێگەی ئەمنی پشدەرەوە داوا لە دایك‌و خاڵ‌و مام‌و باوکی دەکرێت‌و رەوانەی بەغدا دەکرێن‌و فەقێ عەزیز لەگەڵ خۆیاندا دەهێننەوە.

دوای ئازادبوونو هاتنەوەی چەند جاری تر دەزگا ئەمنیەکانی رژێم بە شوێنیدا دەگەڕێنو لێی دەخەفتێن، بەڵام خۆی بە دەستەوە نادات و لە لایەکی تریشەوە پەیوەندی لەگەڵ مامۆستا عەلی باپیردا زۆر گەرمو گوڕ دەبێت و لە ئەنجامی ئەمەشەوە دەرفەتێك بۆ مانەوەی نامێنێتەوەو ناچار لەگەڵ مامۆستا عەلی باپیر روو لە ئێران دەکاتو دەچێتە تاران، لەوێش درێژەی بە خوێندن داوەو تاکو پۆلی سێیەمی زانستی جربییە کە هاوتای (٥)ی زانستی بووە لە عێراقدا خوێندوویەتیو بە کەمتر لە یەك مانگیش خۆی فێری زمانی فارسی کردووەو پێشتریش فێری زمانی عەرەبی بووەو بەم پێیەش لە رووی زمانزانیشەوە خۆی دەوڵەمەند دەکات.

هەر ئەو ماوەی دوو ساڵەی کە لە ئێران دەخوێنێ جگە لەوەی پلەی بەرز بەدەست دێنێ، پەیوەندی توندو تۆڵیش لەگەڵ ئیسلامخوازانی کوردستانی ئێران وەکو مامۆستا ئەحمەدی موفتی زادەو ناصری سوبحانیدا پەیدا دەکات، هەروەها لەگەڵ مامۆستا هەژار موکریانیو چەندانی دیکەشدا پەیوەندیو هاتووچۆی دەبێت و بەردەوام لە هەوڵی خۆ رۆشنبیرکردنی زیاترو خوێندن و خوێندنەوەو موتالاو فراوانکردنی بازنەی پەیوەندییەکانیدا دەبێت، کاتێکیش دەگەڕێتەوە کوردستان، ناچار دەبێت زۆر بە وریاییو ئاگا لە خۆبوونەوە بجوڵێتەوە، چونکە ئەو هەمیشە بەعسیەکان بە شوێنیەوە بوونو دووجاریش لە لایەن بەعسیەکانەوە گیراوەو رەوانەی بەغدا کراوەو دوو ساڵیش چووە بۆ ئێران بۆ خوێندن، بۆیە دوای ئەوەی کە دەگەڕێتەوە، بە زانیارییو شارەزاییو چاوکراوەیی زیاترەوە گەڕاوەتەوەو کوڵێکی گەورەتری بە کوڵەوەو دڕندایەتیەکەی رژێمی بەعسیش زیاتری کردووە.

بەڵام لە هەموو ئەمانەشدا هێشتا ناتوانێ لە ڕق و کینەی ئەو بەعسیە خوێن ڕێژانە رزگاری بێت کە بە هەموو شێوەیەك لە هەوڵی لەناوبردنیدا بوونو بەردەوام لێی دەخەفتان.

هەر بۆیە لە رۆژی ١٩٨٤/٨/٣١دا بە هۆی سازکردنی پیلانێکەوە لە پێناو لەناوبردنیدا بە ئیڤایەکی عەسکەری لە چوارقوڕنە لێی دەدەنو شەهیدی دەکەن، پاشان تەرمە پاکەکەی کاك فەقێ عەزیزی لاوی ئیسلامخوازی زیرەكو بوێرو رۆشنبیر لە گۆڕستانی (کونە سێ) لە رانیە بەخاك دەسپێردرێت.

کاك فەقێ عەزیزی شەهید کە بە هۆی کاریگەرییو نزیکی لە مامۆستا عەلی باپیرەوەو پاشان زیرەکیو لێهاتوویی سەرسوڕهێنەری خۆیەوە لەو تەمەنە کەمەدا بەو

تاستو پلە زانستیو مەعریفیە دەگات ، بە تەواوی لە ناو خەڵك و قوتابخانە و لای رژێمی بەعسیش ناو و ناوبانگی بڵاودەبێتەوەو تەنانەت لە قوتابخانە بە هۆی زیرەکییەوە وەك مامۆستا وانەی پێ دەڵێنەوە، ئەو بە ئەندازەیەك لە قوتابخانە زیرەك دەبێت کە هەمیشە مەعفو دەبێت، بە جۆرێك وەڵامی پرسیارەکان دەداتەوە مامۆستاکانی سەرین لێی سوردەمێنیو تەنانەت جارێکیان ئەوەندە بە دەقیقی وەڵامەکان دەنووسێتەوەو فاریزەکانیش نەقڵ دەکات، لەمەشدا گومانی ئەوەی پێ دەبەن کە قۆپییەی کردبێو لەبەر خودی کتێبەکە وەڵامەکەی نووسیبێتەوە، بۆیە تاقیکردنەوەی پێدەکەنەوەو دەبینن جوانتر لە جاری پێشوو وەڵامی نووسیوەتەوە.

هەروەها یەکێکی تر لە خەسڵەتە بەرزەکانی کاك فەقێ عەزیز ئەوەبوود کە زۆر چاونەترسانەو بوێرانە لە کۆڕو کۆبوونەوەکانی قوتابخانە کە بەعسیەکان بە قوتابیانیان دەکرد، وەڵامی بەعسیەکانی دەدایەوەو چەواشەکارییەکانیانی بۆ قوتابیان دەخستەڕوو، هەر ئەمەش بوو بە هۆیەکی سەرەکی ئەوەی لێی بە داخ دابچنو جار لە دوای جار بیگرن، هەروەها لە بواری گفتوگۆو بەرپەرچدانەوەی بیر وباوەڕی لاڕێییو بیردۆزە دەستکردەکانیشدا کە ئەو سەردەمە گەرمەیان بوو، زۆر گەرمو گوڕ بووەو هەمیشە لە ناو خەڵكو بە تایبەتی لە ناو لاواندا بەرپەرچی داونەتەوەو راسیەکانی روونکردوونەتەوە، تەنانەت جارێکیان لەو مناقەشانەدا کە تەواو تاقەتی بە ململانێکە ناشکێ راستەوخۆ دەڕوا سەردانی مامۆستا عەلی باپیر دەکات لە گوندی سەرسیانو داوای لێدەکات بە هانایەوە بێت بۆ ئەو مناقەشەیە، ئەویش بەدەم داواکەیەوە دەچێو لە مناقەشەکەدا سەرکەوتن بەدەست دەهێنێ.

شەهید فەقێ عەزیز کە تا شەهیدبوونی،بەو تەمەنەوە ، دونیایەك بوو لە سەرسوڕمان و بلیمەتی، لە شارەزایی و زمانزانی، لە زیرەکی و جورئەت و مەردایەتی، لە راستی و راشکاوی، لە پەرۆش و مشوور، لە چاوکراوەیی و هۆشیاریی، کە بەو هەموو کوێرەوەریی و گیران و بەندیخانە و چاولێسوورکردنەوە و غەریبایەتی و خەم و خەفەتانەوە قوڵی لە کارو جموجوڵی ئیسلامیی و خزمەتی ئایینو گەلو نیشتمانەکەی هەڵمالیبوو، گیانی خۆشی لەسەر لەپێ دەست دانابوو، لە هیچ شتێك سڵی نەدەکردەوەو کۆڵنەدانی کردبوو بە دروشمی خۆیو لە هەقیقەتدا ئەو پەیمانی بە خودا دابوو کە مەردانە بژیو مەردانەش بمریو وەك مۆم لە پێناوی ئیسلامو راستیو بەختیاری میللەتەکەیدا خۆی بتوێنێتەوەو ماهیەتی پووچی بەعسیەکانو بیردۆزە دەستکردەکان بۆ گەلەکەی روون بکاتەوە.

شەهیدی سەرکردە و ڕۆژنامەنووس:
ئازاد شێخ عەزیز محێدین
ناسراو بە: مامۆستا ئازاد بەرزنجی

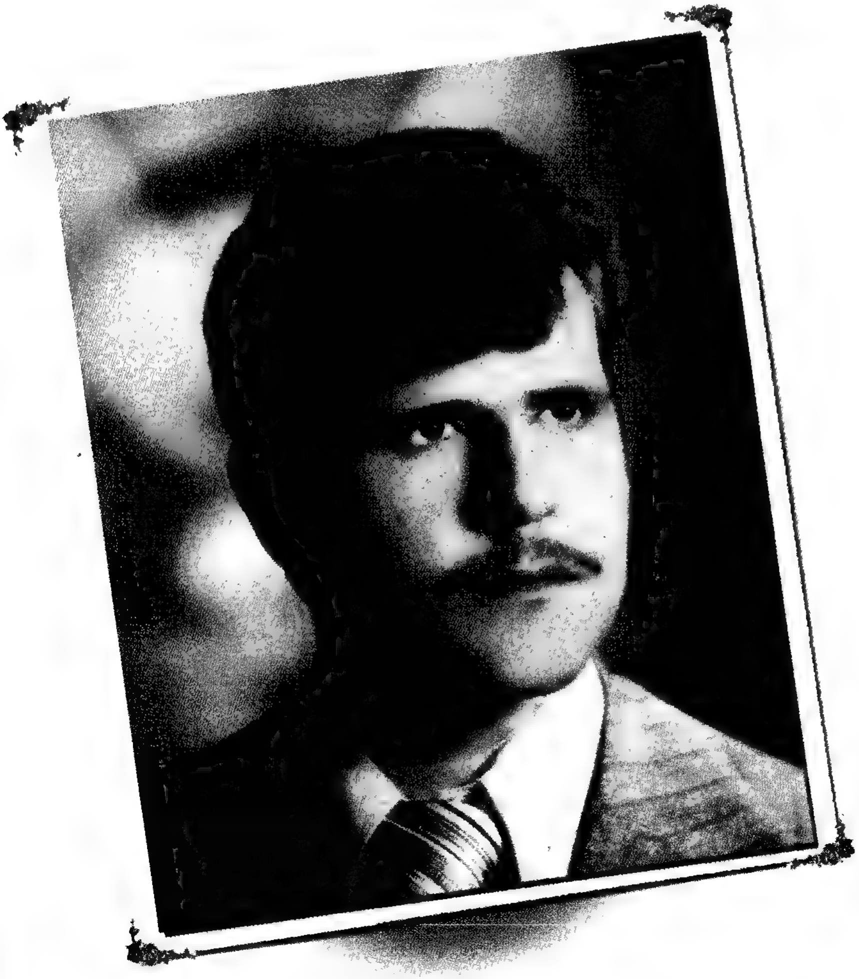

ساڵی ١٩٥٣ لە شاری سلێمانی لە خێزانێکی ئیسلامپەروەر هاتۆتە دونیاوەو ژیانی منداڵیی لەوێ بەسەربردووەو هەر لەوێش نراوەتە بەر خوێندنو قۆناغەکانی سەرەتایی‌و ناوەندیی و ئامادەیی زانستی بە سەرکەوتوویی بڕیوە و لە فەرمانگەی (ئەجهیزە دەقیقە) دامەزراوە، پاشان وەك لاوێکی رۆشنبیرو ئیسلامخواز دەردەکەوێو بە بیرێکی قووڵو زەینێکی روونەوە سەرنجی ژیانی میللەتەکەی‌و دۆزە رەواکەیی‌و ستەمی داگیرکەران و حاڵ و باڵی موسڵمانان و کاروانی رابوونی ئیسلامیی کوردستان دەدات و بە تەواوی تێدەگات و چارەسەر تەنیا لە گەڕانەوە بۆ ئامێزی رەسەنایەتی‌و خەبات و تێکۆشاندا دەبینێتەوە، بۆیە کاتێك تروسکایی جموجوڵێکی ئیسلامیی بەدی دەکات یەکسەر پەیوەندی پێوە دەکاتو لە ساڵی ١٩٨١دا دەبێتە ئەندامی رێکخستنەکانی بزووتنەوەی پەیوەندی ئیسلامی کوردستان.

ساڵی ١٩٨٤ رێگای هیجرەتو جیهاد دەگرێتەبەرو لە ریزی بزووتنەوەی ناوبراودا کە هەر لە هەمان ساڵدا بە رابەرایەتی مامۆستا شێخ موحەممەد بەرزنجی ئیعلانی جیهاد دەکات بە دژی رژێمی بەعس، خەباتی شارو شاخ پێکەوە گرێدەداتو چەکی ئیسلام دەکاتە شان.

هاوکات لەگەڵ پێکهێنانی شووراشدا لە کۆبوونەوەیەکی فراواندا لەبەر لێهاتوویی‌و دڵسۆزیی دەبێتە ئەندامی سەرکردایەتی‌و بە بەرپرسی مەکتەبی راگەیاندنی بزووتنەوەی پەیوەندیی ئیسلامیی دیاری دەکرێتو پاشان دەبێتە سەرنووسەری گۆڤاری (ئاسۆی ئیسلام) کە زمانحاڵی مەکتەبی راگەیاندنی بزووتنەوەی پەیوەندی بووەو لە حوزەیرانی (١٩٨٤)ەوە تاکو ١٩٨٦ بەردەوام بووەو لەم ماوەیەشدا (٥) ژمارەی بڵاوکراونەتەوەو شەهید مامۆستا ئازاد بەرزنجی بەهۆی شەهیدبوونیەوە تەنیا توانی فریای دەرکردنی یەکەم ژمارەی بکەوێت.

مامۆستا ئازاد بەرزنجی لە درێژەی تەمەنی کاری ئیسلامیی‌و خەباتی ئیسلامخوازانەی خۆیدا هەمیشە بە ورەیەکی بەرزو ئومێدێکی زۆرەوە هەنگاوی بەرەو ئاسۆ دەنا، کە لەگەڵ گۆڤاری (ئاسۆی ئیسلام)یشدا دەستەملان بوو، زەمینەیەکی پڕ پیتو بەرەکەت بۆ فکرو ئەندێشەو قەڵەمی رەخساو بەمەش توانی لە تەمەنی جیهادو تێکۆشانیدا لە زۆر بواری گرنگدا ئەسپی خۆی تاو بدات و خزمەت پێشکەش بە پەیامی ئیسلامو کێشەی رەوای میللەتەکەی بکاتو لە پێشەنگایەتی کاروانی

جیهادی ئیسلامیی کوردستاندا کە لە بزووتنەوەی پەیوەندی ئیسلامیدا خۆی دەبینییەوە، ئەندامێکی کاراو تێکۆشەر بێت.
سەرەنجام مامۆستا ئازاد بەرزنجی لە پێناوی هیواو ئاواتە بەرزدکانیداو لە رۆژی (١٩٨٥/٣/١٠)داو لە ئەنجامی بۆردومانی فڕۆکەکانی بەعس بۆ سەر شاری مەریوان لەگەڵ مامۆستا تاهیر عەبدولکەریم بابان ئەندامی سەرکردایەتیو کاکە بەختیار تاهیر باباندا بەر بۆردومانەکە کەوتنو بە پلەی بەرزی شەهیدی گەیشتن، بەم پێیە مامۆستا ئازاد بەرزنجی شەهید دەبێتو بە سەربەرزیو بەیداخی جیهادەوە بەرەو قاپی میهرەبانیی خودا دەگەڕێتەوەو کوڵی خەمو ئاواتەکانی بە هاوسەنگەرانیو دڵسۆزانی ئایینو گەلو نیشتمانەکەی دەسپێرێ و تەرمە پاکەکەشی لە گۆڕستانی (گوڵزاری شەهیدان) لە مەریوان بە خاك دەسپێردرێت ، مامۆستا ئازاد بەرزنجی خێزاندار بووە و دوای خۆی کچێك و دوو کوڕی بە ناوەکانی (ئاڤان و هاودین و ڕێبین) بە دیاری و یادگاری بە جێهێشتووە .

شەهیدی فەرماندە: بابەشێخ صدیق ئیسماعیل
ناسراو بە :مامۆستا بابەشێخ سەرگەتی

هەڵۆیەکە
تەماشاکە
بەسەر دوندی اسورێن،اەوە
پڵنگێکە
کام شوێن سەختە بەو شوێنەوە
ڕێبوارێکە
شارەزاو راستەڕێیەو
لێی بڕوانە
پیتەکانی باوەڕو ورەو نەبەزی
لە سیمادا بخوێنەوە
پێشمەرگەیە
بە خۆی و گیان و خوێنەوە
سروودی تێکۆشان دەچڕێ و
هەموو دارو بەردو کانی و رەوەزەکانی نیشتمان
لەگەڵیدا دەڵێنەوە

مێژووی خەبات و تێکۆشانی نەتەوەکەمان لە پێناو چەسپاندنی مافی رەواو خواپێداویدا، بە خوێنی هەزاران قارەمان و مێرخاسی وا نەخشاوە کە لە بەرزی و کەڵەگەتیدا هیچیان لە قەندیل و سورێن کەمتر نییەو بگرە ئەوان لە پەنای ئەو قارەمانانەدا بە خۆیان دەنازن و بە شانازییەوە بە خۆیاندا دەڕوانن.
یەکێك لەو رۆڵە دلێرو پێشمەرگە جوامێرانەی مایەی شانازین بۆ ئیسلام و گەل و نیشتمان ، شەهیدی فەرماندە مامۆستا بابە شێخ سەرگەتییە، کە ساڵی ١٩٥٨ لە گوندی (زەڵم)ی دامێنی سورێن و سەر بە هەورامانی هەمیشە سەربلند لە بنەماڵەیەکی ئایینپەروەرو زانستخوازدا چاوی بە دنیا هەڵێناوە، هەر لە منداڵییەوە لەبەردەستی باوکی بەڕێزیدا (مامۆستا شێخ صدیق سەرگەتی) قورئانی پیرۆزی خوێندووەو وردە وردە لەگەڵ گەورەبوونی تەمەنیدا زانستە ئیسلامییەکانیش

وەرگرتووە، لەگەڵ ئەمانەشدا لە خوێندنگا سەرەتایی‌و ناوەندییەکانیشدا بەردەوام بووە لەسەر خوێندن‌و بەرزکردنەوەی ئاستی زانست‌و خوێندەواریدا.

نەکەی زویربی قەت نەبی دڵگیر
قەینا من بڕۆم تۆ نەبی ئەسیر
بامن بسوتێم بەلام گڕەکەم
دوکەڵ و ئاهی دڵە پڕەکەم
دوژمنی ناکەس بکاتە قەقنەس
تاتۆی ئازیزم بژی بەسەر بەس
بەلام وەسیەتم بەجێ بهێنن
گەر هەرقم نەسەند ئێوە بیسێنن!
مەیەڵن ئاڵای ئیسلامی پیرۆز
بپرێ لە دەستی مرۆڤی دڵسۆز
نەیەڵن چەکی لەمن بەجێ ماو
بەبێ کەس ناهەق دەربچێ لەناو
ئەو مافەی کەوا من بۆی شەهیدبووم
ئەگەر نەسەنراو منیش لەناوچووم
دەخیلە دەخیل ئێوە بیسێنن
ریشەی دوژمنان لە بن دەربێنن
ئەو ڕێگەی باوکت کوژرا لەسەری
ئەبێ تۆش بڕۆی هەتاکو ئەمری
چەکەکەی باوکت بکەرە شانت
تا بیپارێزی دین و ئیمانت
فرمێسی دایکی قەتیس ماو لەچاو
ڕەنگی هەڵگەڕاو وەك زەردی هەتاو
نەکەن بینە هۆی سستیت لە شۆڕش
بەڵکو هەڵتێ نێن بۆ جیهاد، کۆشش
ڕۆڵە وەسیەتم بەجێ بهێنە
ریشەی دوژمنان لەبن دەربێنە
ببە جوتیاری کێڵگەی ئازادی
بۆ گەلت بێنە خەندەی لێو، شادی!
١٩٨٧/٨/٥

کوڕم جوتیار...

باوکی پێشمەرگەت چەکی کردەشان
وای داوە بڕیار
بچێتە مەیدان.. بکا تێکۆشان!
جوتیار کۆرپەکەم
کاتی جیهادە بانگ بێژرا
نەکرا گەورەت کەم..
واچوومە مەیدان تاببمە چرا
پەپولەی هیوای گەلی هەژارم
ببمە ڕوناك کار چونکە هوشیارم
چاودکەم جوتیار

هەر بۆیە قوتابییەکی گەلێك زیرەك و هۆشیاری لێدەردەچێ و، ئەوەتا لە سالّی ١٩٧٧دا بە پلەی یەکەم خوێندنگای ئیسلامیی هەڵەبجە تەواودەکات، دوای ئەوە لە زانکۆی بەغدا (کۆلیژی ئاداب) وەردەگیرێت و قۆناغی خوێندنی زانکۆش بەسەرکەوتوویی تەواو دەکات.

مامۆستا بابە شێخ هەر لە سەرەتای تەمەنیەوە هاوکات لەگەڵ پرۆسەی خوێندندا دەبێتە هاوەڵێکی دڵسۆزو کارای کاروانی ئیسلامیی کوردستان و دەستگەرم دەبێ لە کارو جموجوڵ و بانگەوازدا.

دوای تەواوکردنی قۆناغی زانکۆش لە پێناو تێگەیاندن و پێگەیاندنی نەوەکانی دوارۆژدا وەکو مامۆستا دادەمەزرێ و دەبێتە بەڕێوەبەری ناوەندیی (ناڵپارێز) هەر لە درێژەی خزمەتی مامۆستایەتیدادەچێتە سەیدسادق و دواجاریش دەگەڕێتەوە هەڵەبجەو دەبێتە مامۆستای ئەو قوتابخانەیەی کە لێی خوێندووەو لێوەی دەرچووە.

پاشان لە راپەڕینە گەورەکەی (١٦ی رەمەزانی ١٤٠٧ ـ ١٩٨٧/٥/١٣) ی هەڵەبجەدا کە بە دژی رژێمی بەعس ئەنجامیاندا لەگەڵ ژمارەیەکی زۆر لە جەماوەری راپەڕیو لە زانایان و لاوانی ئیسلامخوازدا رێگای هیجرەت و جیهاد دەگرێتەبەر.

مامۆستا بابەشێخ هەر لە سەرەتای دەستپێکردنی ژیانی پێشمەرگایەتییەوە، دەبێتە شۆڕشگێڕێکی نەبەردو ئەندامێکی دڵسۆزو کارای قۆناغی نوێ و لەبەر ئەم دڵسۆزی و لێهاتوویەش هەر کە هێزی (صلاح الدین) دادەمەزرێ دەکرێتە فەرماندەی ئەو هێزە تێکۆشەرە.

مامۆستا بابەشێخ لەگەڵ موجاهیدان و پێشمەرگەکانی هێزەکەیدا زۆر برایانە دەژیا و وەك ئەوان بەشداری هەموو کارو ئیشێکی دەکردو بە هیچ شێوەیەك خۆی لەوان جودا نەدەکردەوە.

هەروەها لە پێناو زەبردان لە رژێمی بەعس و چاندنەوەی هیوا لە دڵی گەلی زۆرلێکراوی کورددا وەك سەرجەم هێزە قارەمانەکانی تری بزووتنەوەی ئیسلامیی پێشوو کەوتنە جموجوڵ و بەرنامەڕێژی.

لە یەکێك لەو کارو جموجوڵانەداو لە شەوی (١٨-١٩٨٧/١١/١٩) مامۆستا بابەشێخ لەگەڵ مەفرەزەیەکدا دادەبەزنە خوارەوە بە مەبەستی چوونە ناو شارو راپەڕاندنی کۆمەڵێك ئەرك و فەرمان، بەڵام هەر لەو شەوەداو لەسەر رێگای نێوان

گوندی (سەرگەت)و شارۆچکەی (خورماڵ) دەکەونە ناو بۆسەی بەکرێگیراوو جاشەکانی رژێمی خوێنخۆری بەعسەوەو دوای شەڕێکی دەستەویەخەو بەرگرییەکی چەند کاتژمێری، مامۆستا بابەشێخی فەرماندەو پێنج پێشمەرگەی قارەمانی ئیسلام بە ناوەکانی (دکتۆر بەختیار، موحەممەد مەحمود، حاجی ئەبوبەکر، کاک شاوەیس، کاک عوسمان) شەهید دەبن‌و گیانی شیرینی خۆیان لە پێناوی خواو چەوساواندا دەبەخشن‌و بەرەو لای پەروەردگاری تۆڵەسێن دەگەڕێنەوەو ماڵئاوایی لە خانەوادە سەربەرزەکانیان‌و خزم‌و کەسوکارو هاوسەنگەرانیان‌و کاروانی رابوونی ئیسلامیی کوردستان‌و گەلەکەیان دەکەن‌و مەدالیای سەروەری‌و شانازی لە بەرۆکی خۆیان‌و خانەوادەکانیان‌و کاروانی نور دەدەن، تەرمی پاکی مامۆستا شەهید و هەرپێنج هاوڕێکەشی دەبرێنەوە سلێمانی و لە گۆڕستانی گردی سەیوان بە خاك دەسپێردرێن.

شایانی باسە مامۆستا بابەشێخ زۆر هاوڕێی کتێب بوو، گرنگی زۆری بە خوێندنەوەو موتالا دەداو بەرهەمی بیریارە ئیسلامییەکانی وەکو شەهیدان (سەید قوتب‌و حەسەن بەننا و....)ی دەخوێندەوەو لە ژیانی رۆژانەیدا رەنگی پێدابۆوەو لەوەی فێری دەبوو و وەریدەگرت دەیبەخشیەوە، بەتایبەتی لە نێو خوێندکاران‌و ئەو قوتابخانانەی کە وانەی تێدا دەوتنەوە.

هەروەها شەهیدی فەرماندە کەسێکی خاوەن قەڵەم بوو، لە بواری هۆنراوەشدا ئەسپی خۆی تاودەداو کۆمەڵە شیعرو هۆنراوەیەکی لەدوا بەجێماون و لە دوو تویی نامیلکەیەکدا کە لە مەکتەبی ناوەندی ئەوکاتەدا بە چاپی گەیاندوون، کە هەموویان تەعبیر لە ناخی جیهادی‌و شەهیدی دەکەن. شەهید مامۆستا بابەشێخ ساڵی ١٩٨٦ خێزانی پێکەوە نابوو، دوای خۆی تەنها کوڕێکی بەناوی جوتیار بە دیاری و یادگاری بۆ ئیسلام بەجێهێشتووە.

شەهید: بەختیار جافر تەها حەسەن

ناسراو بە: دکتۆر بەختیار

ساڵی ١٩٥٧لە ئامێزی خانەوادەیەكی ئایینپەروەری ساداتی سەرگەت هاتۆتە دونیاوە، ژیانی منداڵیشی لە گوندی سەرگەتو لە سێبەری چیا سەركەشەكانی هەوراماندا بەسەربردووە، لە قوتابخانەی سەرەتایی سەرگەت نراوەتە بەر خوێندن، دواتر قۆناغەكانی لە ناوەندی (شارەزوور)و ئامادەیی هەڵەبجەی كوڕان بڕیوەو دواجار لە بەشی (صحە)ی پەیمانگای بەصرەو موسڵ درێژەی بە خوێندن داوە، دوای دەرچوونیشی ماوەی (٤) ساڵ لە نەخۆشخانەی سیروان دادەمەزرێو خزمەتی میللەتەكەی دەكات.

كاك بەختیار لە پێناو بەدەستهێنانی زانستی شەرعیشدا ماوەیەك لە سەرگەت لای مامۆستا (شێخ صدیق سەرگەتی) خوێندوویەتی.

كاك بەختیار ئەندامێكی كارای ناو ریزەكانی كاروانی رابوونی ئیسلامیی كوردستان بوو، لە كۆتایی ساڵی (١٩٨٦)ەوە پەیوەندی بە رێكخستنەكانی بزووتنەوەی پەیوەندی ئەوكاتەوە كردووە، لە بواری رۆژنامەنووسیو وەرگێڕاندا شارەزایی هەبوو، كەسێكی بە بیروباوەڕو خاوەن هەڵوێست بوو، لەسەر ئەمەش ساڵی (١٩٧٨) لە خورماڵ كە قوتابی ئامادەیی بووە لەلایەن بەعسییەكانەوە دەگیرێ ، بۆیە دواتر لە بەرامبەر زوڵمو ستەمی بەعسیەكاندا جوانترین هەڵوێستی وەرگرت كە بریتی بوو لە بڕیاری بەرەنگاربوونەوەی سیاسەتە شوومەكانی رژێم، بۆ ئەم مەبەستەش لە مانگی (١٩٨٧/٥)دا رێگای پیرۆزی هیجرەتو جیهادی گرتەبەرو لە هێزی (سەلاحەدین)ی بزووتنەوەی ئیسلامیی پێشوو چەكی ئیسلامیی كردە شان، ئەمەشی بە گەورەترین شانازی دەزانی كە خودا لوتفی لەگەڵدا كردووە ببێتە پێشمەرگەی ئیسلامو وەك رۆڵەیەكی موسڵمان بەرگری لە ئایینو گەلو نیشتمان بكات، هەر بۆیە بەوپەڕی دڵسۆزیو رێكوپێكی ئەركو فەرمانەكانی جێبەجێ دەكردو لە خەمِ كاروانەكەدا بوو، دەیەویست میللەتەكەی لە ژێر سایەی شەریعەتی خوادا ئاسودە بژی، سەرفرازی دونیاو دوارۆژ بێت، لەگەڵ یەكتردا تەباو برا بێت، دەیەویست زەبر لە دوژمنی بەعس بدات، تۆڵەی تاوانەكانی لێبكاتەوە، لە نیشتمانی ئازیزی كوردستان وەدەری بنێت.

شەهید بەخیار بەم هیواو ئاواتانە بەختیار بوو، هەر ئەم خولیاو ئاواتانەش ئەویان كردە كەسێكی هەڵكەوتوو و دیار، كەسێكی قارەمانو فیداكار، متمانەی هاوسەنگەرانو حزبەكەیی بەدەستهێناو كرایە جێگری ئامر هێز، بەمەش زیاتر ئەركی قورس بوو، بەو بەرپرسیارێتییە گەورەیەوە قۆڵی لە خزمەتو خەباتو

تێکۆشان هەڵماڵی، زۆر تامەزرۆی شەهیدی بوو، رۆژێك بەر لە شەهیدبوونی بە دایکی دەڵێ:

"کێیە تامەزرۆی شەهیدی زووکا تۆمارکا ناوی

با بێخەم بێ خوا ئەمێنێ بۆ منداڵی جێماوی".

شەهید بەختیار ئاوا ژیا، ئاوا لە ئاسۆی ئایندەی دەڕوانی، ئاوا دڵی پەیوەست بوو بە خوداوە، تا سەرەنجام لە شەوی (١٨-١٩/١١/١٩٨٧)دا لە نێوانی سەرگەتی زێدی لەدایکبوونی و خورماڵدا، لە کاتێکدا بە مەفرەزەی پارتیزانی دادەبەزنە ناوچەکە، لەگەڵ پێنج هاوڕێیدا کە بریتی بوون لە (مامۆستا بابە شێخ ، موحەممەد مەحمود، حاجی ئەبوبەکر، کاك شاوەیس، کاك عوسمان) دەکەوێتە ناو کەمینی جاشە چلکاوخۆرەکانی رژێمی بەعسەوەو لەگەڵ یەکەمین رووبەڕووبوونەوەدا لەگەڵ هەر پێنج هاوڕێکەیدا شەهید دەبێت و گیانی شیرینی بە خودا دەسپێرێت و بە خوێنە گەش و ئاڵەکەی خاکی کوردستانی ئازیز دەنەخشێنێ، پاشان تەرمەپاکەکەی لە گردی سەیوانی شاری سلێمانی بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید بەختیار ساڵی ١٩٨٥ خێزانی پێکەوەنابوو، تەنها کوڕێکی بەناوی (موحەممەد) مانگێك و سیازدەرۆژ لە دوای شەهیدبوونی لە دایکبووە و بە دیاری و یادگاری بۆ ئیسلام و کوردستان بەجێهێشتووە. شایانی باسە دکتۆر بەختیار بەر لە شەهیدبوونی خەونی بینیوە کە کوریان دەبێت و ناویشی دەنێت موحەممەد بۆیە هەر لە دوای لەدایکبوونی هەمان ناویان لێناوە.

شەهید: ئیبراهیم حەمزە عەباس

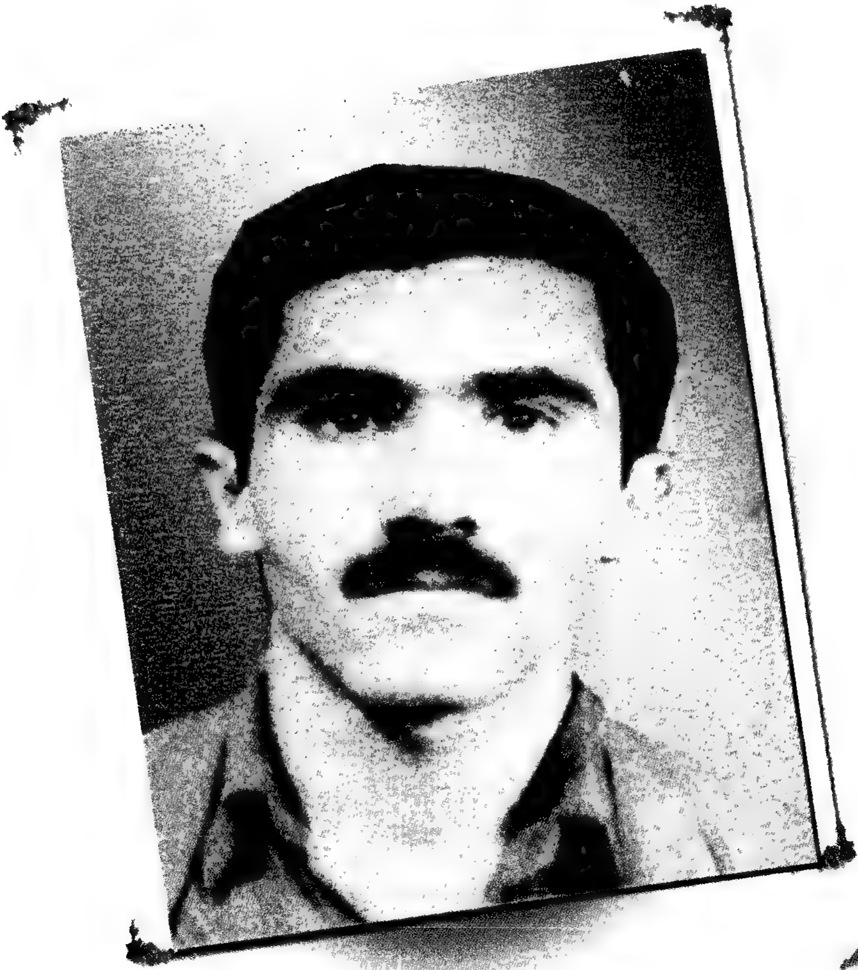

ساڵی ١٩٦٧ لە گوندی شەدەڵەو لە خانەوادەیەکی ئاینپەروەری عەشیرەتی جاف چاوی بە ژیان هەڵێناوە، ژیانی منداڵیشی هەر لەگەڵ دیمەنە رەنگینەکانی دۆڵی شەدەڵەو لە پەنای باڵای کەڵەگەتی چیای پیرەمەگرونی سەرکەشدا بەسەربردووە، لە قوتابخانەی سەرەتایی گوندەکەیان نراوەتە بەر خوێندنو دواتر قۆناغەکانی ناوەندیو دواناوەندیی لە قوتابخانەی (جمهوری) لە سلێمانی بەسەرکەوتوویی بڕیوە، پاشان لە پەیمانگای مامۆستایانی سلێمانی درێژەی بە خوێندن داوە.
کاك ئیبراهیم کاتێك بەهۆی خوێندنو مانەوەی لە شاری سلێمانی بەشێکی گرنگی ژیانو تەمەنی لەوێ بەڕێدەکات، لەگەڵ کەسانی ئیسلامخوازدا زیاتر زانیاری لە سەر هەقیقەتی ئیسلامو کاری ئیسلامیی بۆ دەستەبەر دەبیو ئیتر تا دێ خۆشەویستی خواو پێغەمبەری پێشەواو ﷺ قورئانی پیرۆزی لەدڵدا دەچەسپێو دەزانێ چ ئەرکێکی لە بەرانبەر خواو گەلە چەوساوەکەی لەسەرشانەو دەبێ بە چ رێبازێکدا هەوڵی بەختەوەری خۆیو میللەتەکەی بدات. کاك ئیبراهیم وەك هەر لاوێکی تری ئەم نیشتمانە بێنازو سوتماکە بە دنیایەك هیواو ئومێدەوە هەنگاو دەنێو ساتەکانی ژیانو تەمەنی بەڕێدەکات، نازانێ (بێسەرو شوێنبوون) وەك زۆر کوردی ستەمدیدەو بێ دەرەتان دەبێتە دوادێڕی چیرۆکی ژیانی، بەڵێ کاك ئیبراهیمیش بەو شێوەیە لە ساڵی ١٩٨٨دا بێسەروشوێن دەبێو ماڵئاوایی لە ژیانی فانی دونیایی دەکاتو بەرەو ژیانی هەمیشەیی رۆژی دوایی دەکەوێتە ڕێو ئیتر خەمی کاروانی نوور بۆ هاوڕێو ڕێبوارانی بەئەمەکی رێگا جێدەهێڵێ.

شەهید: مەحمود نادر کەریم عەلی

ساڵی ١٩٤٢ لە گوندی (نەیجەڵە)ی سەر بە شاری هەڵەبجەی ئیسلامپەروەر هاتۆتە دونیاوە، هەناسەكانی ژیانی منداڵیشی تێكەڵاوی سیماو هەناسەی دیمەنە رەنگینەكانی چیاو دۆڵو روباری سیروان كردووە، پاشان لەگەڵ گەورەبوونیدا خەمی گەورەی كارو كاسبیو بژێوی ژیانی كەوتۆتە ئەستۆ، هەر لەم رێیەشدا كەوتۆتە هەوڵو تەقەلای جۆراوجۆرو لە ماوەی ژیانیدا كاروباری جەڵەبكریو هێنانو بردنی كەلوپەلی لە سنوورەكاندا ئەنجامداوە.

كاك مەحمود تێكەڵاوی كاروباری سیاسیش دەبیو ماوەی (١٠) ساڵ لە ریزەكانی پارتیدا كاری كردووە.

ساڵی ١٩٨٨ رێگای هیجرەتو جیهاد دەگرێتەبەرو دەبێتە پێشمەرگەی ئیسلامو لە هێزی (نەصر) چەكی جیهادو تێكۆشان دەكاتە شانو بەوپەڕی شانازییەوە درێژە بە خەبات دەداتو بەرەو ئاسۆی رزگاری میللەتەكەی هەنگاو دەنێو لەگەڵ سەختیەكانی ژیانو پێشمەرگایەتیدا دەكەوێتە ململانێو بە باوەڕو خۆڕاگرییەوە رووبەڕووی كوێرەوەرییەكان دەوەستێتەوە.

كاك مەحمود نادر لە ژیانیدا زۆر حەز بە دۆستایەتی خەڵكو خزمەتو هاریكاریكردنیان دەكاتو لە بوارەكانی سولحو ئاشتەواییو رێكخستنی پرۆسەی هاوسەرگیریدا رۆڵی بەرچاو دەبینێو زیاتریش بە هانای ئەوانەوە دەچێ كە بێ كەسنو بێ دەرەتان ماونەتەوە.

كاك مەحمود نادر بە جۆرێك هەستی خاویستییو ئیسلامخوازیی تێدا گەشە دەكات بەردەوام وەسیەتو ئامۆژگاری بۆ خانەوادەو كوڕو كچانی ئەوە دەبێت كە "تەنها رێگای خوا بگرنو بەس".

سەرەنجام كاك مەحمود نادری خواویستو نیشتمانپەروەرو پێشمەرگەی دلێر ، لە ساڵی ١٩٨٨ لە ناوچەی سازان رقی لوغمێكی پێدا دەتەقێتەوەو دەكاتە كاروانی شەهیدانو ماڵئاوایی لە ژیانی دونیاو خانەوادەو هاوسەنگەرانی دەكات، پاشان تەرمەپاكەكەشی لە گۆڕستانی (كولانی سەروو) لە هەڵەبجەی شەهید بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید مەحمود ساڵی ١٩٦٦ خێزانی پێكەوەنابوو، دوای خۆی شەش كوڕو پێنج كچی بە ناوەكانی (موحەممەد، ئەحمەد، فەرهاد، فەتاح، یەحیا، بڕیار، ئاواز، چنوور، سەركوڵ، بەفراو، سومەییە) بەجێهێشتوون.

شەهید: مەلا کاوە مستەفا حەیدەر عەلی

ناسراو بە: مەلا مەسعود

ساڵی ١٩٦٤ لە گوندی (سوسێ)ی دەڤەری خۆشناوەتی پشت چیای سەفینی سەرکەشو لە ئامێزی خانەوادەیەکی ئیسلامخوازدا چاوی بە ژیان هەڵێناوە، بەشێك لە ژیانو تەمەنی پڕ لە بەرائەتی منداڵیی لەگەڵ دیمەنە رەنگینەکانی گوندەکەیاندا بەسەربردووە، پاشان ماڵەکەیان لە سەرەتای حەفتاکان چوونەتە شاری هەولێرو ماوەی سێ ساڵ لە گەڕەکی (عارەبان) نیشتەجێ بوون.

ساڵی ١٩٧٤ چوونەتەوە گوند، بەڵام بەهۆی ئاڵۆزی بارودۆخی سیاسیو نسکۆی شۆڕشی ئەیلولەوە ماڵیان چووە بۆ کوردستانی ئێرانو ماوەی چوار ساڵێك لە ناوچەکانی (نەغەدەو شنۆو زێوە) ژیانیان بەسەربردووەو لەگەڵ ئاوارەییدا دەستو پەنجەیان نەرم کردووە.

کاك مەلا مەسعود سەرباری ئەو گۆزەگۆزو ئاوارەییو کوێرەوەرییانە لەوێ بۆ ماوەیەك چۆتە قوتابخانەو لەمەشەوە فێری زمانی فارسی بووە.

ساڵی ١٩٧٩ خانەوادەکەیان ماڵو بارگەیان پێچاوەتەوەو لە رێگای حاجی ئۆمەرانەوە هاتوونەتەوە هەولێرو بۆ ماوەی مانگێك لە ئۆردوگای زۆرەملێی کانی قرژاڵە نیشتەجێ کراونو پاشان هاتوونەتەوە ناو هەولێرو لە گەڕەکی سێتاقان درێژەیان بە ژیان داوە، لەوێ کاك مەلا مەسعود چووەتەوە قوتابخانەو قۆناغی ناوەندیی خوێندووە، دوای ئەوە کاك مەلا کاوە مستەفا ـ کە هەر بە بنەماڵە ئایینپەروەرو ئیسلامخواز بوون ـ ساڵانی هەشتاکان خولیای فێربوونو شارەزایی زانستە ئیسلامییەکان دەبێو لە سەرەتادا بۆ ماوەیەك هامووشۆی کۆڕی وانە و وتارەکانی مامۆستا مەلا عەبدوررەحمانی ئازادی دەکاتو بە کۆمەڵێك مامۆستای کاریگەرو خاوەن هەڵوێستو لاوانی ئیسلامخوازو حوجرە ئاشنا دەبێتو لەلایەن خۆشییەوە گرنگی بە خوێندنەوەو موتاڵاو خۆرۆشنبیرکردن دەدات.

ساڵی ١٩٨٥ لەلای مامۆستا شێخ عەبدوڵڵای زێخانیو لە ساڵی ١٩٨٦ لای مامۆستای شەهید مامۆستا مەلا موحەممەدی کونەفلوسەیی دەخوێنێ، هەر لەو ساڵەشدا لە رێگای مامۆستا مەلا موحەممەدی کونەفلوسەیی شەهیدەوە کە یەکێك لە هەرە مامۆستا چالاكو هەڵسوڕاوەکانی هەولێرو سەرپەرشیاری رێکخستنەکانی مشورخۆرێکی ماندوویی نەناسی کاری ئیسلامییو زانایەکی تێکۆشەرو نیشتمانپەروەری ناوازە بوو ـ کاك مەلا کاوە دێتە ناو ریزەکانی بزووتنەوەی ئیسلامی

پێشوو، ئیتر هێزی بیروبازووی لە خزمەتی کاروانی رابوونی ئیسلامی کوردستانو تێگەیاندنی خەڵکو بەتایبەتی لاواندا دەخاتەکارو دڵسۆزانەو چالاکانە لە ژێر سەرپەرشتیاری مامۆستای ناوبراودا ئەرکو فەرمانەکان جێبەجێ دەکات، شایانی باسە هەر لە ساڵی ١٩٨٦یشدا بە شێوەیەکی نهێنی سەفەرێکی تایبەت بۆ سنوورو ناو هێزی پێشمەرگەی ئیسلام دەکاتو چاوی پێیان دەکەوێتو دوای گفتوگۆو وەرگرتنی ئاراستەو رێنومایی بە کێوێك لە هیواو ورەو دڵنیاییو دڵخۆشبوون بە تەوفیقو پاداشتو رەزامەندیی خوایی دەگەڕێتەوە ناو شارو بە گوڕتر لە جاران قۆڵ لە کاروبارەکانو بانگەوازو رێکخستن هەڵدەماڵێو شەو و رۆژ لە پێناوی خزمەتی ئایینو گەلو نیشتماندا پێکەوە گرێدەدات، تەنانەت لەبەر سەرقاڵبوونی بە ئەرکو فەرمانەکانەوە لە ساڵی ١٩٨٧ واز لە خوێندن دێنێ، هەر لەو ساڵەدا بە فەرمانی مامۆستا مەلا موحەممەدی کونەفلوسەییو لەسەر راسپاردەی رێکخستنەکان کاك مەلا کاوە دەچێتە (مەلەکان)و لەوێ لە ریزی پێشمەرگەکانی ئیسلامو لە هێزی شافیعی چەکی ئیسلام دەکاتەشانو دەبێتە پێشمەرگە، بەمەش قۆناغێکی نوێ لە ژیانی پڕ لە کوێرەوەریو کۆچو کۆچبەری دەستپێدەکات، بەڵام ئەم جارەیان بە بەرگو پۆشاکو سەرو سیمایەکی نوێو قەدو قیافەتێکی جیاوە، ئەم جارەیان بە شانازییەکی گەورەو مێژوویيو شێوازێکی ترەوە لەگەڵ سەختیەکاندا دەکەوێتە بەربەرەکانیو خەباتو تێکۆشان.

کاك مەلا کاوە خەباتی شاخو پێشمەرگایەتی بە سەروەرییەکی گەورە دەزانی بۆیە لێبڕاوانە کارەکانی رادەپەڕاندنو لە دامەزراندنی بارەگاکانی سماقوڵیو شوێنەکانی تردا بەشداری دەکردو بە بارەگاکانی شێرەو کورتەکو سوسێو کانی هەرمێو سماقوڵیو مەلەکان ئاشنابوو و دەوامی تێدا دەکردن، لەو گوندانە چەندان قوتابی قورئانی هەبوونو بە ئیشوکار لەناو بارەگاکاندا شەو و رۆژو بە هاوینو زستان هاتووچۆی دەکرد، بۆ گەیاندنی پەیامو هەواڵی فەرماندەکانو گواستنەوەو گەیاندنی چەكو تەقەمەنی.

ئەو کاتانەی پێویستیش بوایە لەسەر چیا سەرکەشەکانی (پانەسەرو مۆتەو شەونسو بەنەباوی...) سەنگەری لە دوژمن دەگرت، جارجارەش بە جەولە لەگەڵ هاوسەنگەرانیدا بەناو دێهاتەکانی خۆشناوەتیو دۆڵی ئاکۆیەتیو دەشتی کۆیە

دادەبەزیو پەیامی پیرۆزی ئیسلامو زەرورەتی کاری ئیسلامییو جیهادی بە دژی بەعسیەکانو دیفاعکردن لە مەزلوومیەتی میللەتی کوردی بۆ خەڵك ڕووندەکردەوە.
هەروەها جەولەی بەرەو بارەگاکانی پێشمەرگەی ئیسلام لەسەر سنوور دەکرد، بۆ وێنە ساڵی ١٩٨٧ جارێکیان لەگەڵ حاجی عەبدوڕڕەحمانی شێخ وەسانانو دەستەیەك پێشمەرگەی تر سەفەرێکی لەو شێوەیان ئەنجامدا.
هەروەها لەو مەفرەزە پارتیزانانەی کە دادەبەزینە سەر جادەی گشتی نێوان (هەولێر - کۆیە) بەشداری دەکرد بە مەبەستی بۆسەنانەوە بۆ دوژمنو هۆشیارکردنەوەی جەماوەر.
جارجارەش لەگەڵ شەهیدان کاکە جیهادو کاکە نەوزاد بە کاروباری ڕێکخستنو ئەنجامدانی چالاکی دادەبەزینە ناو هەولێر، بێگومان لەو جەولەو مەفرەزانەشدا زۆرجار ڕووبەڕووی حاڵی دژوارو پڕ لە مەترسی دەبوونەوە، بەڵام باوەڕو ورەو ئیخلاصو دڵسۆزیی کاك مەلا کاوەو هاوڕێکانی زۆر لەو مەترسیو دژوارییانە بەهێزتر بوو، پشتیان بە خودا قایم بوو، خۆیان بۆ خودا یەکلایی کردبووەوەو خەباتو تێکۆشانەکەیان کە لە پێناوی خواو ڕزگاری چەوساواندا بوو زۆریان بەلاوە پیرۆزو مەزن بوو، بۆیە هەمیشە گیانفیدابوونو تامەزرۆی شەهیدی بوون.
کاك مەلا کاوەی پێشمەرگەی قارەمانی ئیسلامو دڵسۆزی ئایینو گەلو نیشتمان ژیانی پڕ لە کوێرەوەرییو چەرمەسەریی، لەلایەکی تریشەوە پڕ لە قارەمانێتییو سەروەری بەم شێوەیە بەڕێکرد، تا سەرەنجام لە مانگی ئابی ١٩٨٨دا لەگەڵ کاکە (سەروەر) لە کاتی داگیرکردنەوەی ناوچە ئازادکراوەکان لەلایەن ڕژێمی ملهوڕی بەعسەوەو هێرشە یەك لەدوای یەكو دڕندانەکانیدا لە حاڵەتی ئیختیفا لە مەفرەزە پارتیزانەکانی ئیسلام دابڕاو لەلایەن سوپای ڕژێمی بەعسەوە ئەنفالکراو بێسەرو سۆراغ کراو تەنانەت هیچ هەواڵێك لە تەرمەپاکەکەیو گڵکۆکەی نەزانراو چووە ریزی شەهیدانی سەربەرزی ئیسلامەوەو ماڵئاوایی لە خزمو کەسوکارو هاوسەنگەرانی کرد، دوای خۆشی تەنها کۆرپەیەکی بەناوی (موحەممەد) بە یادکاری لەدوا بەجێما.

شەهید: عەبدوررەحمان مستەفا عەبدوڵڵا

ساڵی ١٩٧١ لە گوندی (تەوەکەڵ)ی سەر بە ناحیەی ئاغجەلەر لە خانەوادەیەکی ئایینپەروەرو ئیسلامخواز هاتۆتە دونیاوە، ژیانی منداڵیی لە گوندی تەوەکەڵی بچووك بەسەربردووە، لە قوتابخانەی گوندەکەیان نراوەتە بەر خوێندنو پاشان لە ناوەندی ئاغجەلەر درێژەی بە خوێندن داوە، لە قۆناغی دواناوەندی زیاتر بواری خوێندنی نەبووە، ئەمجار بە کارو کەسابەتو دابینکردنی بژێوی ژیانەوە خەریك بووەو لە فەرمانگەی رێگاوبان دامەزراوە، لە بواری شۆفێریدا شارەزایی باشی هەبووە.

لە رووی کۆمەڵایەتییشەوە پەیوەندیو دۆستایەتی لەگەڵ خەڵکدا گەرمو گوڕ بووەو حەزی بە بواری کۆمەڵایەتی کردووە.

لە ساڵی (١٩٨٥)ەوە پەیوەندی بە کاری ئیسلامییەوە کردووەو باوكو براکانی کاریگەرییان بەسەرەوە هەبووە بۆ راستەرێکردنو تێگەیاندنو پێگەیاندنی.

پاشان وەك ئەندامێکی رێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامیی پێشوو، رۆڵی خۆی لەناو کۆمەڵگەدا گێڕاوەو وەك لاوێکی ئیسلامی ناسراوەو لەسەر ئەوەش زۆرجار لەلایەن کەسانی نەفامو لاڕێوە لەو سەردەمەدا توانجو پلاری تێگیراوە.

کاکە عەبدورڕەحمان لەسەر کارو رێبازی ژیانی خۆی بەردەوام دەبێتو بە دڵێکی پڕ لە باوەڕەوە بەناو شەوی دەیجوری ستەمو ستەمکاریی بەعسیەکاندا گوزەر دەکاتو هیوا لە روخساریدا پرشنگ دەداتەوە، تا سەرەنجام کاکە عەبدورڕەحمانی لاوی ئیسلامخوازو خواویست لە ساڵی ١٩٨٨دا لە رومادی بەدەستی رژێمی بەعس شەهید دەکرێو دەگەڕێتەوە حزوری بارەگای خوای تۆڵەسێنو بەتوانا.

پاشان تەرمەپاکەکەی دەهێنرێتەوەو لە گۆڕستانی (سەید زەنوون) لە تەکیە بەخاك دەسپێردرێت.

بەم شێوەیە کاکە عەبدورڕەحمانیش دەبێتە یەکێکی تر لەو لاوە کوردانەی کە بە دەستی رژێمی نەگریسی بەعس شەهید دەبێتو دەبێتە ئەستێرەیەکی تری ترۆپکی سەروەریی.

شەهید: گوڵ ئەحمەد موحەممەد عەلی
ناسراو بە: مەلا سەی گوڵ

ساڵی ١٩٥٤ لە خانەوادەیەکی ساداتی جەباری لە شاری کەرکووک چاوی بە ژیان هەڵێناوە، گڕوگاڵی منداڵی تێکەڵاوی خەونە ئەرخەوانییەکانی گەڕەکەکانی کۆماریو شوڕیجەی کەرکووکی بابەگوڕگوڕ کردووە، پاشان دەچێتە قوتابخانەو تا شەشەمی سەرەتایی دەخوێنێ.

ساڵی ١٩٧٩ لە ڕێگەی مامۆستا مەلا صالحی وتاربێژی مزگەوتی عەبدوڕڕەزاق لە کەرکووک ئیلتیزاماتی ئیسلامیی تێدا بەهێز دەبێ ، لە رووی کۆمەڵایەتییشەوە پەیوەندیی لەگەڵ خەڵكو خزمو هاوڕێیانیدا گەرمو گوڕ دەبێو پاشان لە بەڕێوەبەرایەتی ئەشغالی کەرکووك دادەمەزرێ.

ساڵی ١٩٨١ بۆ ماوەی دوو ساڵ لە دائیرە وەکو (مجهود حربی) ساڵ سەربازی پێدەکرێ.

بەهۆی سەلیقەو خولیای خۆیەوە لە بوارەکانی شۆفێریو ئاسنگەریو بیناسازیدا شارەزایی پەیدادەکات.

لە تەمەنی لاوێتیدا خولیای شۆڕشو رزگاری دەکەوێتە کەللەوەو نزیکەی پێنج ساڵ لە شۆڕشی ئەیلولدا خزمەتی کردووەو بووە بە پێشمەرگە.

ساڵی ١٩٧٥ خێزانی پێکەوەناوەو دوای خۆی سێ کوڕو دوو کچی بە ناوەکانی (ئومێد، ئاراز، ئارام، رەوشت، سروشت) بەجێهێشتوون.

لە ناوەڕاستی هەشتاکان بەدواوە پەیوەندی بە ریزی ڕێکخستنەکانی کاری ئیسلامییەوە دەکاتو بە ئومێدەوە لە ئاسۆی ئازادی میللەتەکەیو کاروانی رابوونی ئیسلامی کوردستانو تێکۆشانی ئیسلامخوازان دەڕوانێ.

تا سەرەنجام (گوڵ ئەحمەد)ی ناسراو بە (مەلا سەی گوڵ) لە پرۆسەی جینۆسایدی بەناو ئەنفال لە گەرمیان لە ساڵی ١٩٨٨ لە ناوچەی جەباری دەکەوێتە بەر شاڵاوی جەللادەکانی بەعسو دەستگیر دەکرێو بێ سەروشوێن دەمێنێتەوەو تێلەکەی خەونو هیوا رەنگاڵەکانی بە ڕێبوارانی ڕێبازی رەسەنایەتیو هەقیقەت دەسپێرێ.

شەهید: زەینەدین قوتبەدین عەلی

شەهید: صابیر موحەممەد رەشید

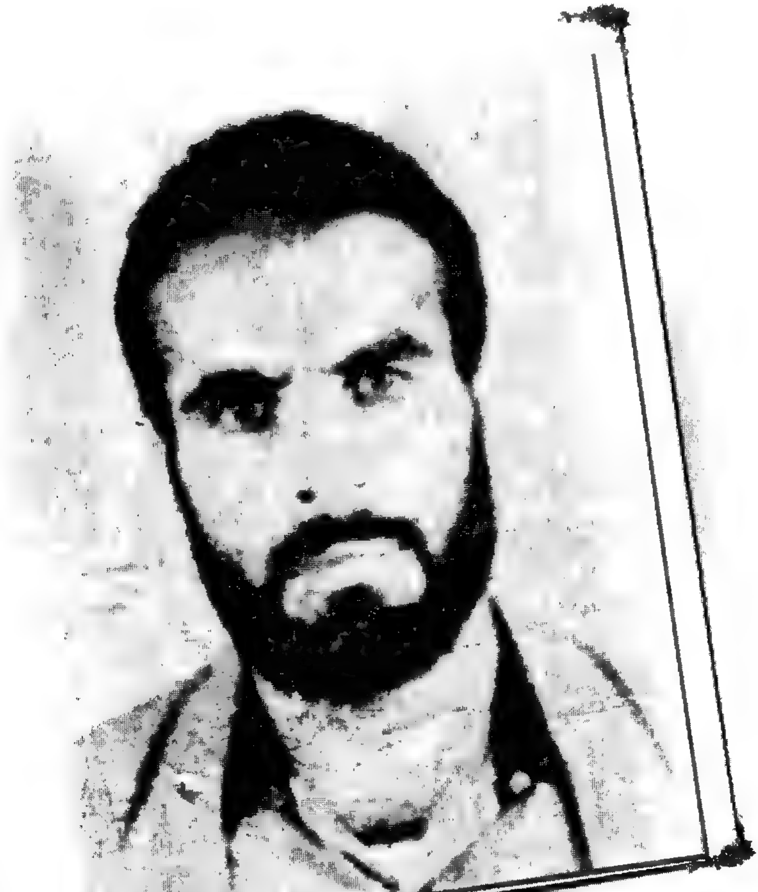

ساڵی ١٩٦٣ لە گوندی (دەرەشیش)ی نزیك هەڵەبجە لە خانەوادەیەکی ئاینپەروەردا هاتۆتە دونیاوە، ژیانی منداڵی لە دەرەشیش و گوندی عەنەب بەسەربردووە، لە قوتابخانەی عەنەب نراوەتە بەر خوێندن و قۆناغی سەرەتایی تەواوکردووەو پاشان لە ناوەندیی (ئەحمەد موختار جاف) تا پۆلی سێیەمی ناوەندی خوێندووە.

دواتر لە پێناو دابینکردنی بژێوی ژیاندا خەریکی کارو کاسبیو حەمباڵی دەبێو لەگەڵ کوێرەوەری و سەختیەکانی ژیاندا دەستەو یەخە دەبێتەوە.

کاك صابیر خولیای کاری سیاسیو رێکخراوەیی دێتە کەللەوەو لە سەرەتادا بۆ ماوەی کەمتر لە ساڵێك لە حزبی (شیوعی)دا کار دەکات.

ئەو بێدارییە ئیسلامییەی دەڤەرەکەی گرتبووەوە کاریگەری بەسەر کاك صابیریشەوە دادەنێ و ئولفەت و ئاشنایەتییەکی بەهێز لەگەڵ مزگەوت و چەند مامۆستاو لاوێکی ئیسلامخوازدا پەیدا دەکات و لە کۆتایی حەفتاکاندا هۆگری مزگەوتی ئوسامە دەبێو لەوێوە پەیوەندی بە کاری ئیسلامییەوە دەستپێدەکات.

دوای تێپەڕاندنی چەند قۆناغێکی دژواری سیاسی، چەوساوەیی میللەتەکەی و سیاسەتە شوومەکانی بەعس لە بەرانبەر ئیسلام و موسڵماناندا، رق و تورەیی تێدا بنیات دەنێن و لەمەشەوە بڕیاری گرتنەبەری رێگای جیهادو بەرەنگاربوونەوەی بەعسیەکان دەدات.

بۆیە لە ساڵی ١٩٨٧دا پەیوەندی بە کاروانی جیهادەوە دەکات و دەبێتە پێشمەرگەی ئیسلام و بە ئەوپەڕی شانازییەوە چەکی ئیسلام دەکاتە شان و بە دڵسۆزی و فیداکارییەوە ئەرك و فرمانەکانی رادەپەڕاندن.

کاك صابیر لەگەڵ شەهیدی سەرکردە مامۆستا مەلا عەلی بیارەدا زۆرجار بە ئەرکی پێشمەرگانە دەردەچوو، بە دڵ دەیویست زەبر لە عەفلەقیەکان بسرەوێنێ و لە پێناو ئاین و گەل و نیشتماندا تێکۆشێ و بۆ دەستەبەرکردنی ئاییندەیەکی گەشەدار نەقشی هەبێ.

کاك صابیر بەو هیواو ورەو باوەڕەوە تێدەکۆشا، تا سەرەنجام لە رۆژی ١٩٨٨/٣/٩دا لە کاتێکدا لەگەڵ شەهیدی سەرکردە مامۆستا مەلا عەلی بیارەدا دەبێت لە بەسەرکردنەوەی بارەگاکانی ناوچەی (سیمان) لە نزیك هەڵەبجە ، رژێمی بەعسی دڕندە دەکەوێتە بۆردومانی ناوچەکەو لە ئاکامدا کاك صابیری پێشمەرگەی قارەمانی

ئیسلام لەگەڵ مامۆستای ناوبراو و هاوڕێیەکی تریدا شەهید دەبێ‌و دەبێتە ئەستێرەیەك لە ئەستێرەگەشەکانی ترۆپکی سەروەریی، پاشان تەرمەپاکەکەی لە گۆڕستانی (رەوان) لە کوردستانی ئێران بەخاك سپێردرا.

کاك صابیر خاوەنی کەسایەتییەکی بەهێزو کراوەبوو لەناو خەڵکداو زۆر حەزی بە سەردان‌و هاوکاری خەڵك‌و خزمان‌و دۆستان دەکرد، هەروەها لە ساڵی ١٩٨٢دا خێزانی پێکەوە نابوو، دوای خۆی دوو کوڕو کچێکی بە ناوەکانی (ئیحسان، خوبەیب، سومەییە) بە دیاری‌و یادگاری بۆ ئیسلام‌و کوردستان بەجێهێشتوون.

شەهید:ئەبوبەکر حەمە عەبدولقادر رەسوڵ[7] قەرەداغی

ساڵی ١٩٦٧ لە گەڕەکی خەباتی شاری سلێمانی لە ئامێزی خانەوادەیەکی ئیسلامپەروەردا هاتۆتە دونیاوە، ژیانی منداڵیشی لەوێ بەسەربردووەو لە قوتابخانەی (١١)ی ئازاری گەڕەکی خەبات نراوەتە بەر خوێندنو دوای قۆناغی سەرەتاییش لە ناوەندی (جمهوری)ی سەرشەقام درێژەی بە خوێندن داوەو دواتر بەشی کارەبایی لە ئامادەیی پیشەسازی ١٧/تەمموزی لە ساڵی (١٩٨٦) تەواوکردووە.
هەروەها ماوەیەکیش لە مزگەوتی خەبات لای مامۆستا مەلا حەسەن خوێندوویەتی.
کاك ئەبوبەکر قەرەداغی بەهۆی خانەوادەکەیانو بەتایبەتی حاجی موحەممەد قەرەداغی باوکییەوە ئاگاداری جموجوڵی کاری ئیسلامیی دەبێتو دەزانێ چ ئەرکێك لەسەرشانی ئیسلامخوازانی ئەمرۆی میللەتەکەیەتیو رۆژی جیهادو تێکۆشانە بە دژی رژێمی کافرو ستەمکاری بەعس، هەر بۆیە کاتێك حاجی موحەممەد قەرەداغی باوکی بڕیاری هیجرەتو جیهاد دەداتو داوای مانەوەی لێدەکات لە لای دایکی تا کاتێکی گونجاو، کاکە ئەبوبەکر بەسەرسوڕمانەوە روو لە باوکی دەکاتو دەڵێ: " باوکە! تۆ کوڕی خەڵك بانگ دەکەیت بۆ موجاهیدیی لە رێگای خواداو کەچی مەنعی من دەکەیت!"، هەر لەسەر ئەم دڵسۆزیو دڵگەرمیو را جوانەش وەك باوکی دەگێڕێتەوە رێگەی هیجرەتو جیهادیش بە ئەو دەداتو لە ١٩٨٧/١/١دا چەکی جیهاد دەکاتە شانو لە هێزی خالیدی کوڕی وەلیدی بزووتنەوەی پەیوەندی ئیسلامیی ئەوکات دەبێتە پێشمەرگە.
هەر ئەو کاتە کە بارەگای هێزەکە لە شلێر دەبێت، بە فەرماندەیی مامۆستا مەلا موحەممەدی رازی بۆ هاوکاری هێزی فاروق دەپەڕنەوە بۆ ناوچەی قەرەداغو کاکە ئەبوبەکریش یەکێك لەو پێشمەرگە قارەمانانە دەبێت کە بەشداری ئەم ئەرکە گرنگو گەورەیەی پێدەکرێت، کاك ئەبوبەکر قەرەداغی لە ماوەی پێشمەرگایەتیدا، پێشمەرگەیەکی گیانفیداو گوێڕایەڵو ئامادە دەبێتو بەوپەڕی دڵسۆزییەوە ئەرکو فرمانەکان رادەپەڕێنیو هەر لەو ماوەیەشدا بەشداری چەندان چالاکی دەکات لە سنووری قەرەداغو دەربەندیخان ، تا سەرەنجام کاك ئەبوبەکری پێشمەرگەی ئیسلامو لاوی خواویستو تاقانەی خانەوادە ئیسلامپەروەرو تێکۆشەرەکەیان لە رۆژی ١٩٨٨/٣/١٣ لە کاتی ئەنجامدانی کارێکی پێشمەرگانەدا لە ناوچەی دیوانەی قەرەداغ دەگاتە کاروانی شەهیدانو دەبێتە ئەستێرەیەکی ترۆپکی سەروەریو مەدالیای شانازی خانەوادەو میللەتو کاروانی رابوونی ئیسلامیی کوردستان، پاشان تەرمە پاکەکەی لە گوندی (مەسوی)ی قەرەداغ بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: سمکۆ[٧] مەحمود حەسەن

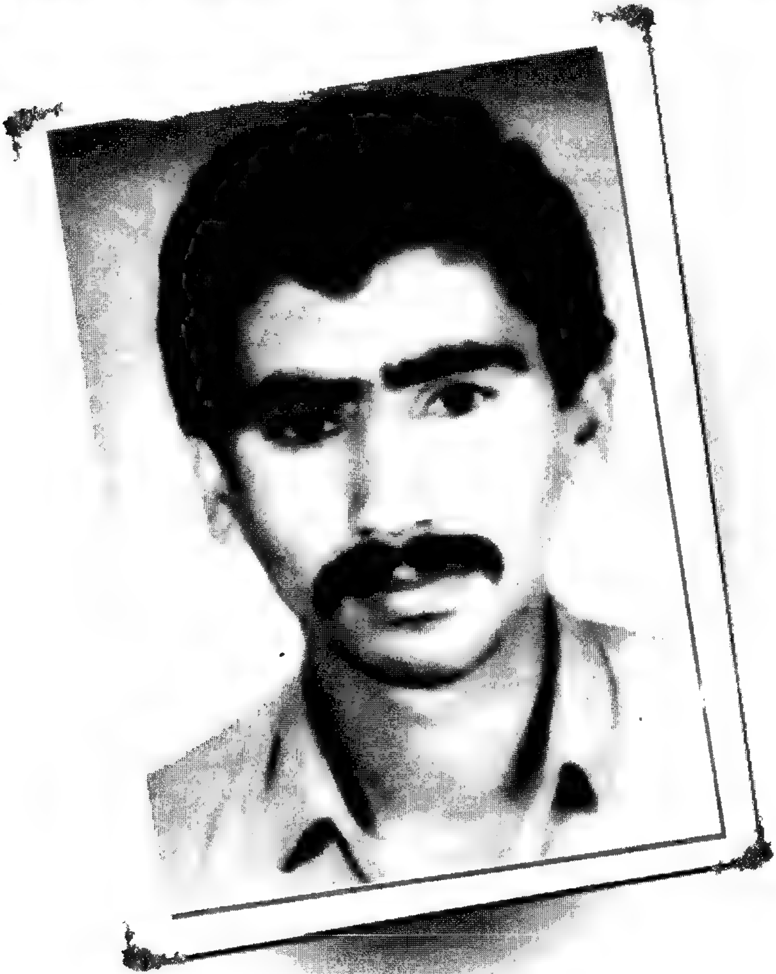

ساڵی ١٩٦٢ لە شاری سلێمانی هاتۆتە دونیاوە، ژیانی منداڵیشی هەر لەوێ بەڕێکردووەو لە قوتابخانەی سەرەتایی (گۆران) نراوەتە بەر خوێندنو ناوەندیشی لە ناوەندیی (وەتەن) تەواوکردووە، پاشان لە دواناوەندی (سلێمانی) تا شەشەمی وێژەیی درێژەی بە خوێندن داوە، لەمەش زیاتر نەیتوانیوە درێژە بە خوێندن بدات، ناچار بە کارو کاسبیو (وەستای سەرتاشی)و دوکانداریییەوە خەریك بووە.

کاتێکیش شەپۆلی بێداریی ئیسلامییو هەستانەوەی ئیسلامخوازان بەرەبەرە وەکو شەماڵێك ژیلەمۆی ژێر خۆڵەمێشی کوانووی جیهادو تێکۆشانو گەڕانەوە سەرخۆ گەش دەکاتەوە، دڵی کاك سمکۆش بە لای خۆیدا پەلکێش دەکاتو تا دێ زیاتر خۆشەویستیی خواو پێغەمبەری پێشەواو ئیسلامو رقو تووڕەیی لە ستەمکارانو داگیرکەران تێدا دەچێنێ.

هەر بۆیە لە ساڵی ١٩٨٥ پەیوەندی بە کاری ئیسلامییەوە دەکاتو دواتر دڵو هەستو نەستو نیگای چاوەکانی بە هێزی (حەسەن بەننا)ی بزووتنەوەی ئیسلامیی ئەوساوە پەیوەست دەکاتو لەگەڵ کاروانی ئیسلامیی کوردستانو پێشمەرگەکانی ئیسلامدا هەناسە دەداتو وەك لاوێکی ئیسلامخوازو دڵ پڕ لە باوەڕ و هیوا دەکەوێتە جموجوڵو چالاکیو بەم هۆیەشەوە دووجار لەلایەن هێزە سەرکوتکەرەکانی رژێمی بەعسەوە لە ناوچەی خورماڵ دەگیرێو حەوت ساڵ حوکم دەدرێ، بەڵام دوایی ئازاد دەکرێ، دووەمین جاریان دواجاری ماڵئاوایی دەبێت لە ژیانی دونیاو لە ١٩٨٨/٥/٦ەوە دوای گیرانو راپێچکردنیان بۆ ئەمنە سورەکە لەگەڵ هاورێکانیدا بێ سەرو شوێن دەبێو دواجار بە دەستی جەللادەکانی بەعس دوای سزاو ئەشکەنجەدان شەهید دەکرێت.

ئیتر نە ئەو چاوی بە کەسوکارو خانەوادەکەیان دەکەوێتەوەو نە خانەوادە بەڕێزەکەشی سۆراغێك لە گیرانیو شەهیدکرانیو تەرمەپاکەکەییو گڵکۆکەی دەزانن، شەهید سمکۆی قارەمان دوای ئەوەی کە لەلایەن دەزگا سیخوڕەکانی رژێمی بەعسی ستەمکارەوە بۆ دووەمین جار دەگیرێت، خانەوادەکەشی دەکەونە بەر رقی شەیتانەی بەعسیەکانو تەنگ پێهەڵچنینو گیرانو ئەشکەنجەدانیانو رووخاندنی خانوویانو بەتاڵانبردنی ماڵیان.

نەك هەر ئەوەندە، ئەوەتا بە مەبەستی ئاشکراکردنو پەیوەندییەکانی کاك سمکۆی لاوی ئیسلامخواز لەگەڵ کەسانی تردا، بەعسیەکان بە شێوەیەکی بێ شەرمانەو

دڕندانە (بەیان خان)ی خوشكی كاك سمكۆ لە ١٩٨٨/٦/٤ دەستگیر دەكەنو دەیخەنە كونجی زیندانەوەو وێڕای هەڕەشەو چاولێسووركردنەوە سزاو ئەشكەنجەیەكی زۆریشی دەدەن لە پێناو هەڵڕشتنی زانیاریو نهێنییەكانی ژیانو پەیوەندییەكانی كاك سمكۆی برایدا، بەڵام هەموو ئەم هەڕەشەو سزاو ئەشكەنجەدانانە لە بەرانبەر كێوی ورەو باوەڕی خوشكە (بەیان)دا بێسوود دەبنو ناچار ئازادی دەكەن.

دواجار خوشكە بەیان لە دەرەنجامی ئەم سزاو ئەشكەنجەیەوە تووشی نەخۆشییەكی سەخت دەبێتو ماڵئاوایی لە ژیان دەكاتو لە گۆڕستانی (شیخ محێدین)ی شاری سلێمانی بەخاك دەسپێردرێت.

خوشكە بەیان مەحمود حەسەن ساڵی ١٩٦٨ لە سلێمانی لەدایك بووەو هەر لەوێش لە قوتابخانەی (گۆیژەی سەرەتایی)نراوەتە بەر خوێندنو ناوەندیو دواناوەندیشی تا شەشەمی زانستی لە قوتابخانەی (خانزاد) درێژە پێداوە، قوتابییەكی زیرەك بووە، بەتایبەتی لە وانەی ئینگلیزیدا شارەزاییەكی باشی هەبووە، دواجارو بەر لەوەی دواناوەندی تەواو بكات لەلایەن بەعسیەكانەوە دوای گیرانی كاك سمكۆی برای دەگیریو راپێچی زیندانی تەواریەكە دەكرێو لە دەرەنجامی سزاو زیندانەوە دووچاری نەخۆشییەكی قورس دەبێو بەم هۆیەشەوە كۆچی دوایی دەكاتو پاشان تەرمەپاكەكەی دەهێنرێتەوەو لە گۆڕستانی شێخ محێدین بەخاك دەسپێردرێت، بەم پێیە خۆیو كاك سمكۆی برای مەڵۆیەك لە سەروەرییو خەباتو بەرەنگاریو ورەو باوەڕو نەبەزین دەخەنە سەر خەرمانی جیهادو تێكۆشانی كاروانی ئیسلامخوازانی كوردستان بە دژی رژێمی بەعسی كافرو دەبنە مەدالیای شانازی بۆ بەرۆكی خانەوادەكەیانو ئیسلامو كوردستان ، شایانی باسە كاك موحەمەدی براشیان لە ڕۆژی ٧ / ٣ /١٩٩١ لە ناو ئەمنە سورەكەدا كە پێشتر لە وێدا زیندانی كرابوو ، لەلایەن بەعسیەكانەوە شەهید كرا

شەهید: مەحمود کەریم رەسوڵ رەشید

ناسراو بە: مەحمودی دەروێش کەریمی سیاگوێزی

ساڵی ١٩٥٩ لە گوندی سیاگوێزی سەر بە پێنجوێن لـە خانەوادەیـەكی ئاییپەروەر چاوی بە دونیا هەڵێناوە، ژیانی منداڵیشی لـەوێ بەسـەربردووەو لـە قوتابخانـەی گوندەكـەیان تـا سـێیەمی سـەرەتایی خوێندوویـەتی، پاشـان بـەهۆی راگواسـتنی گوندەكەیان لە ساڵی ١٩٧٨ وەك هەزارەها گوندو ئاوەدانی تـری كوردستان لەلایـەن رژێمی درندەی بەعسەوە لـە ئۆردوگـای زۆرەملێـی شـانەدەری نزیـك سەیدصـادق نیشتەجێ دەكرێن، بەڵام بەهۆی سەختیەكانی ژیانـەوە نـەیتوانیوە درێـژە بـە خوێنـدن بدات، بۆیە هەر لە تەمەنی دە ساڵییەوە كۆڵی كارو كاسبیو دابینكردنی ژیان لەگەڵ خێزانەكەیدا بە كۆڵدا دەداتو دەكەوێتـە نـاو سـەختیو كوێرەوەرییـەكانی ژیانـەوەو تاڵاوی ستەمی بەعسیەكان دەچێژێ.

لەو ماوەیەدا كاك مەحمود كە لـە شـانەدەری دەیگـوزەرێنێ، گوێـچكەی بـە پـەیامی بانگـەوازی ئیـسلامیی دەزرنگێتـەوەو ئـەو بێدارییـە ئیـسلامییەی كـە دەڤەرەكـەی گرتۆتـەوە ئـەویش بێدار دەكاتـەوە، بەتایبـەتی رۆڵـی كاریگـەری مامۆسـتا شـێخ موحەممەد بەرزنجی كە ئـەوكات وتاربێـژی شـانەدەری بـووە، گـۆڕانی ریـشەیی بەسـەر خەڵكی ناوچەكەدا دێنیو ئیسلامی حەقیقییان تێدەگەیەنێ.

هـەروەها رۆڵـی مامۆسـتا مـەلا موحەممـەدی شـارەزووری لـەو دەڤـەرەدا كاریگـەری تایبەتی خۆی دەبێت.

لە لایـەكی تـرەوە ناسـیاوێتیو هاتووچـۆی شـەهید مـەحمود لەگـەڵ مامۆسـتا مـەلا موحەممەدی رازی كە ئەوسا وتاربێژی گردەنازێ دەبێ، هەموو ئەمانە، وەرچەرخانێكی بنەڕەتی لە كاك مەحمودو لاوانی ناوچەكەدا دروست دەكەنو ئیتر لەوێوە كاك مەحمود دەبێتە هاوڕێی گیانی بەگیانی مزگەوتو زانایانی راستەقینەو رەسەنایەتیو پەیامی خواو كاری ئیسلامی.

تەنانەت كاك مەحمود سیاگوێزی لە دەرەنجامی ئەمەوە خۆشی دەبێتە لاوێكی چالاكو هەڵسوڕاوی ئەوتۆ كە دەستی لاوانی تر بەرەو هیدایەتی خوایی دەگریو شـیرینایەتی ئیسلامو خۆشەویستی خواو پێغەمبەریان لەدڵدا دەڕوێنیو بـە بانگخوازانیـان ناشـنا دەكات.

كاتێكیش بەهۆی شەڕی (ئێران ـ عێراق)ەوە ئۆردوگای شانەدەری ناچـار بـە چۆڵكران دەكرێ، كـاك مـەحمود سـیاگوێزی لـە سلێمانی نیشتەجێ دەبێو لـەوێ بـە كـاری

بازرگانییەوە خەریك دەبێت، هەر لەوساشەوە پەیوەندی بە رێکخستنەکانی بزووتنەوەی پەیوەندی ئیسلامییەوە دەکات کە بەرابەرایەتی مامۆستا شێخ موحەممەد بەرزنجی ئیعلانی جیهادی کردبوو بە دژی رژێمو لە ساڵی (١٩٧٨)ەوە دامەزرابوو.

ساڵی ١٩٨٧ کاك مەحمودی لاوی دڵ پڕ لە باوەڕو حەماسە چیتر حەوسەڵەی ژێردەستەیی‌و دانیشتن لە ژێر سایەی شوومی رژێمی بەعسی نامێنێ‌و رێگای هیجرەت‌و جیهاد دەگرێتەبەرو لە هێزی خالیدو لای مامۆستا مەلا موحەممەدی رازی دەبێتە پێشمەرگەی ئیسلام، دواتر وەك ئامر مەفرەزە درێژە بە خەباتی ئیسلامخوازی دەدات‌و لە شەڕەکانی شارباژێڕ بە دژی جەیش‌و جاشی رژێم بەشداری دەکات، پێش شەهیدبوونیشی یەك جار بریندار دەبێت لە ناوچەی شلێر.

کاك مەحمود سیاگوێزی دەبێتە نموونەی کەسی ئازاو دڵسۆزی ئایین‌و گەل‌و نیشتمان‌و پەیمان دەدات‌و دەڵێ: "تا گەل رزکارو دینی خوا حاکم نەبێت چەك دانانێم".

سەرەنجام کاك مەحمودی دەروێش کەریمی سیاگوێزی پێشمەرگەی قارەمانی ئیسلام‌و لە کڵ دەرهاتووی ناو سەختیەکان‌و هەورازو نشێوەکانی ژیان ، لە ساڵی ١٩٨٩ لە نزیکی گوندی سیاگوێز لەلایەن دەستێکی رەشەوە لەگەڵ میوانێکیدا لە تاریکی شەودا شەهید دەکرێ‌و ماڵئاوایی لە کاروانی رابوونی ئیسلامیی کوردستان‌و خزم‌و کەسوکاری دەکات، تەرمەپاکەکەشی لە گوندی (چەمپاراو) بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید مەحمود سیاگوێزی ساڵی ١٩٨٣ خێزانی پێکەوەنابوو دوای خۆی سێ کوڕی بە ناوەکانی (هێمن، خواناس، ئارام) بەجێهێشتوون.

شەهیدی فەرماندە: عەلی موحەممەد هۆمەر
ناسراو بە: مامۆستا مەلا عەلی سەرگەڵوویی

ساڵی ١٩٦٢ لە گوندی دڵڕفێنی (سەرگەڵوو)ی دۆڵی جافایەتی لە ئامێزی خانەوادەیەكی هەژارو ئایینپەروەردا هاتۆتە دونیاوەو چاوی بە ناسۆرو ژانی میللەتەكەی هەڵێناوە، ژیانی منداڵیی لە گوندەكەیان بەسەربردووەو هەر لەوێش قۆناغی سەرەتایی تەواو دەكاتو دواتر بۆ درێژەدان بە خوێندن روو دەكاتە سلێمانیو قۆناغەكانی ناوەندیو دواناوەندیو دواجار پەیمانگای ئیسلامیی بەسەركەوتوویی دەبڕێ.
لەگەڵ پێهەڵچوونی تەمەنیو بڕینی قۆناغەكانی خوێندندا كەڵكەڵەی شۆڕشو كوردایەتی دێتە كەللەوەو گیانی شۆڕشگێڕیی لە ئاست زوڵمو ستەمەكانی رژێمی بەعسدا دەكەوێتە جۆشو خرۆشو ساڵی ١٩٧٩ پەیوەندیی دەكات بە رێكخستنەكانی حزبی سۆسیالیستی كوردستانەوەو چالاكانە لەم بوارەدا كاردەكات تا ساڵی ١٩٨٣ بە كۆمەڵێك بڵاوكراوەی حزبەوە دەگیرێو بەرەو بەندیخانەی ئەمنی سلێمانیو پاشان ئەبوغرێب راپێچ دەكرێو دوای شەش مانگ لە گیرانی حوكمی هەتاهەتایی بەسەردا دەدرێ، بەڵام بە ویستی خوای گەورە پاش (٢٧) رۆژ لە ساڵی ١٩٨٤ بەر لێبوردنی گشتی دەكەوێتو ئازاددەكرێت.
شەهید مامۆستا مەلا عەلی سەرگەڵوویی ئەم قۆناغەی ژیانی سیاسیو گیرانو بەندیخانەی بۆ دەبێتە وێستگەی بەخۆداچوونەوەیەكی نوێو فێربوونی وانەی نەبەزینو كۆڵنەدانو مكوڕبوون لەسەر خەباتو تێكۆشان بەڵام بە تێڕوانینێكی تازەوە، بۆیە لە ساڵی ١٩٨٥دا پەیوەندی دەكات بە رێكخستنەكانی بزووتنەوەی پەیوەندی ئیسلامیی كە لە ساڵی ١٩٨٤ەوە بە رابەرایەتی مامۆستا شێخ موحەممەد بەرزنجی جاڕی جیهادی دابوو بە دژی رژێمی بەعسی دڕندە.
هاوكات لەگەڵ ئەم كارە پیرۆزەشیدا لە گوندی سەرگەڵوو و لەسەر داوای دانیشتووانەكەی وەك پێشنوێژو وتارخوێن دادەمەزرێو بە وتاری بەهێزو پێزو خستنەڕووی ئیسلامێكی هەقیقیو رۆشن، رێنوومایی خەڵكو لاوان بە تایبەتی دەكاتو كەندەڵیو پووچی بیروباوەڕو رێبازە دەستكردەكانیش كە بازاڕیان گەرم دەبێ دەخاتە روو و جەماوەر لە چەواشەكاریو مەترسی بیردۆزەو رژێمە تاغوتیەكان ئاگادار دەكاتەوە.

بەم هۆیەشەوە زۆرجار دەکەوێتە بەر هەڕەشەو چاو لێ سوورکردنەوە، بەڵام ئەو وەك زانایەکی ئایینیو ئیسلامخوازێکی سەر ڕاست، ڕاستی خۆی بە شكو گومانی لا ڕێبوان ناگۆڕێتەوەو بە هەر نرخێك بێ ئامادەیە پەیامەکەی بگەیەنێو ئەرکی سەرشانی خۆی دەرهەق بە ئایینو گەلو نیشتمانەکەی جێبەجێ بکات.

مانگی ١١ی ساڵی ١٩٨٧ کاتێك مامۆستا عەلی باپیر لەگەڵ دەستەیەك سەرکردەو فەرماندەو پێشمەرگەداو لە میانی جەولەیەکدا دەکەوێتە ناوچەی جافایەتی، سەردانی گوندی سەرگەڵووش دەکاتو لەگەڵ خەڵکی گوندەکەو مامۆستا مەلا عەلی سەرگەڵوویدا کۆدەبێتەوەو لەوێوە مامۆستا مەلا عەلیو دەستەیەك لە قوتابییەکانی پەیوەندی بە هێزی (حەمزە)وە دەکەنو چەکی بەرگری لە ئیسلامو گەلەکەی وەردەگرێو بە فەرمانده‌یی ئەو دەستەیە لە سەرگەڵوو دەمێنێتەوەو درێژەش بە کاری بانگەواز دەدات.

دوای ئەوەی ڕژێمی بەعس دەستیکرد بە بەکارهێنانی کیمیاییو زنجیرە هێرشێك بۆ سەر ناوچە ئازادکراوەکانو لە مانگی سێی ١٩٨٨یش تا دۆڵی جافایەتیو گوندی سەرگەڵووشی گرتەوەو ئیتر چۆڵکراو مامۆستا مەلا عەلیو ئەو برایانەش کە لەگەڵیدا بوون بە خانەوادەوە کشانەوە سنوورەکانو بەمەش قۆناغێکی سەختو نوێ بۆ هێزی پێشمەرگەی کوردستانو خەباتی ڕزگاریخوازیی کورد هاتە پێش.

بەڵام لەگەڵ ئەو سەختیانەشدا مامۆستا مەلا عەلیو هاوسەنگەرانی لە ڕیزی ئەو پێشمەرگانەدا بوون کە تیغی وەرەو ئیرادەیان کول نەدەبوو، بەڵکو بەوپەڕی بڕواو عەزمەوە خۆیان ڕێکخستەوەو هێزێکی نوێیان بەناوی هێزی (شارباژێڕ) پێکهێناو ئیتر مامۆستا مەلا عەلی وەك فەرماندەی هێز بە گوڕتر لە جاران کەوتە جموجوڵو ئامادەسازییو بەرنامەی نوێ بۆ درێژەدان بە خەباتو دابەزین بۆ قووڵایی خاکی نیشتمانو بەگژداچوونەوەی ڕژێم.

ئەوەبوو مەفرەزەیەکی پارتیزانی بە فەرماندەیی خۆی ئامادەکردو بەرەو دۆڵی جافایەتیو ناوچەی سەرگەڵوو دابەزی، بەڵام بەر لەوەی بگاتە شوێنی مەبەست، مامۆستا مەلا عەلیی زاناو فەرماندەو پێشمەرگەی ئیسلام خۆیو مەفرەزەکەی لە شەوی ٢٢-١٩٨٩/٧/٢٣ لە پشت گوندی (یاخیان)ی بەری مەرگەی سەر بە ناحیەی بنگرد دەکەوێتە بۆسەیەکی ڕەبیەکانی دوژمنەوەو دوای شەڕێکی قارەمانانەو دەستەویەخەو کوشتنی چەند جەندرمەیەکی بەعس، (مامۆستا مەلا عەلی)ش بە

پلەی بەرزی شەهیدی دەگاتو بە خوێنە ئاڵەكەی سەروەرییەكی مێژوویی بۆ خۆیو كاروانی رابوونی ئیسلامی كوردستانو خانەوادە بەرێزەكەی لەسەر خاكی خۆشەویستی كوردستان تۆمار دەكاتو پاشان تەرمە پاكەكەی لە گۆڕستانی (دوكان) بەخاك دەسپێردرێت.

مامۆستا مەلا عەلی سەرگەڵوویی زاناو فەرماندە لە ساڵی ١٩٨٤ خێزانی پێكەوەناوەو دوای خۆی سێ كوڕی بە ناوەكانی (راستی، راستگۆ، عەبدولخالق) لەدوا جێماونو سێ هەمینیشیان كە لە دوای شەهیدبوونی لەدایك بووە، هەر لەسەر وەسیەتی ئەو ناوی (عەبدولخالق)ی لێنراوەو هەمیشەش وەسیەتی بۆ منداڵەكانیو خانەوادەو كەسوكاری هەر ئەوەبووە كە درێژەپێدەری ئەم رێبازە بنو پەیوەستبن بە شەریعەتی خواو كاروانی خواویستانەوە.

شەهید: حەسەن نەبی ئەحمەد حەمدان
ناسراو بە: بە فەقێ حەسەن

لە نێوەڕاستی هەشتاکاندا دەڤەری (پشدەرە رەقە)و بەتایبەتی (گەڵوی ماخۆبزنان) سەرلەنوێ لەدایك بۆوە، بەڵام ئەمجارەیان بە شێوازێکی تازەو بە گەورەیی، چونکە بە نێو ژانی رابوونی ئیسلامیدا چاوی دەچاوە گەشەکانی کوردستانی دایکی بڕی، لەو ساڵانەدا ئەو گوندە بێ نازو لاچەپو لاپەڕە بووبووە مەکۆی ئیسلامخوازانی کوردو تەنانەت هەندێك جار عەرەبیش، لە هەموو لایەکی کوردستانو عێراقەوە، لاوانی رۆشنبیری موسڵمانو کوڕانی رابوونی ئیسلامیی، کۆمەڵ کۆمەڵ وەکو پەپوولەی عاشق لە دەوری چرای بیروبۆچوونی واقیعیو جیهانیی مامۆستا عەلی باپیر کۆدەبوونەوە، کە لەو گوندە دوورەوە وەك تیرە ئەستێرە سنگی تاریکستانی سۆشیالیزمی عەفلەقی دەسمیو ئۆخژنو ئومێدی دەخستە دڵی گەلی بەشمەینەتی کوردستان.

تا وای لێهات خەڵکی ئەو گوندە، بە پیاوو ئافرەتەوە، بە پیرو لاوەوەو بەشێکی بەرچاو لە دانیشتوانی دەڤەرەکەش، بوونە پەروانەی دەوری تیشکی ئیسلامەتیو گوندو دەڤەرەکەیان کردە قەڵای لە گیرنەهاتووی باوەڕ.

جا یەکێك لەو لاوە نەبەزو مشورخۆرانەی لەو دەوروبەرە رووحانیە نوورانیەدا تێگەیشت و پێگەیشت، شەهیدی سەروەر (فەقێ حەسەن) بوو، شەهیدی ئازیز کە ناوی تەواوی (حەسەن نەبی ئەحمەد)ە، ساڵی ١٩٧١ لە گوندی (ماخۆبزنان)ی دەڤەری پشدەرەڕەقەی سەر بە شارۆچکەی سەنگەسەر لە ئامێزی خێزانێکی هەژارو ئیسلامپەروەردا چاوی بە ژیان هەڵێناوە.

لە منداڵیەوە نێردراوەتە بەر خوێندنی حوجرەو هەر لە گوندەکەی خۆیانو لەلای مامۆستا خدر شێخەسوورو دواتریش لای مامۆستا عەلی باپیر درێژەی بە خوێندن داوەو لەنێو کارو کاسبیو ژیانی رەوەندایەتیو گەرمێنو کوێستاندا دەبێتە زوورە پیاو و کەسێکی پێکراو و گورجوگۆڵ ، کاتێك بیرو زەینی دەکرێتەوەو خۆشەویستی رێبازی ئیسلامو کاری جیهادو تێکۆشانی لەدڵدا دەکەوێتە جۆشو خرۆش، لە ساڵی ١٩٨٦ پەیوەندی بە رێکخستنەکانو کاری ئیسلامییەوە دەکات، هەموو وزەو هەوڵی خۆی لە پێناوی روونکردنەوەی حەقیقەتی ئیسلامو هۆشیارکردنەوەی رۆڵەکانی گەلە موسڵمانەکەییو پرینگاندنەوەو رزگارکردنیان لە تەڵەو داوی کوفرو بێ بەندوباری لارێییو خواری دەخاتە کارو بێ باکانە ، قوڵ لە کارو چالاکیو جموجوڵی بێپسانەوە

هەڵدەماڵی‌و ترس‌و سامی مۆتەکەی بەعسیان‌و بێباوەڕانی تری دەخستە ژێرپێ‌و لاوانی تریشی بۆ هەڵگرتنی چەکی جیهادو تێکۆشان‌و بەگژداچوونەوەی رژێمی ستەمکارو بێباوەڕی بەعس هاندەدا.

لەبەر ئەوە کە لە مانگی ١٩٨٧/٨دا تروسکەی جیهادی ئیسلامیی لەسەر رەوەزەکانی بناری قەندیلیش خەرمانەی داو بارەگاکانی هێزی حەمزە لە قەڵاتووکان‌و ناوچەکانی تری قەندیل دامەزران، وێڕای چەندەها کاروانچی دیکەی ئەو نێوە، بۆ پشتگیریی ماددی‌و مەعنەوی موجاهیدان‌و پێشمەرگەکانی ئیسلام، بەردەوام لە نێوان شارو شاخدا لە رایەڵەدا بوون‌و هەموو جارێ کە دەگەیشتنە خوار بنکەی پێشمەرگەکان خۆشی‌و شادی هەموو دڵو دەروونی دەتەنین‌و لافاوی سۆزو خۆشەویستی دەرژایە سەر تەلی بیرو هەستیان‌و ئاوازی پڕخرۆشی (الله اکبر)یان لێ هەڵدەستاندو لەو لێڕەوارە کش‌و ماتەدا دەنگی دەدایەوە.

دوای ئەوەی لە بەرهاری (١٩٨٨)ەوە گولزاری رازاوەی پشدەر لە دۆزەخی عەفلەقیەکاندا کەوتە هەڵپڕوکان‌و دەست بە کاولکاری‌و راگواستنی کرا، بنەماڵەی کاك فەقێ حەسەن لە ئۆردوگای زۆرەملێی حاجیاوای بیتوێن نیشتەجێ بوون، شەهیدی خۆشەویست خۆی ئاسایی وەکو جاران‌و بگرە بە دڵی گەرم‌و حەماسانەتر دەستی کردەوە بە چالاکی‌و جموجوڵی ئیسلامی‌و ئەمجارەیان هەموو چەپکە روناکیەکەی پشدەری بەرەو دەشتی بیتوێن هێنابوو و بە گژ شەوی نوتەکی جاهیلیەت‌و ستەمیدا دەکرد.

شەهید فەقێ حەسەنی ماخۆبزنی لەوێشەوە وەك کادرێکی بە زیپك‌و ئازاو لێزان‌و دەلیلێکی هەمیشە ئامادەو کاروانچیەکی سەرقافڵەو پێشمەرگەیەکی گیان لەسەر دەست‌و تەتەرێکی کارامەو لێبڕاو بە بەردەوامی لە کارو جموجوڵدا بوو، مانای راوەستان‌و ترس‌و بەزینی نەدەزانی، بەڵام مەخابن پێش ئەوەی ئەو نەمامە شەنگەی باخی جیهادو کاری ئیسلامی بە تەواوی پێبگات‌و لق‌و پۆ دەرکات، کەوتە بەر تەوری ستەمی بەعسیە خوێن خۆرەکان‌و لە مانگی (١٩٨٩/١٠)دا لە کاتێکدا لە گەرەکی کێوە رەشی رانیەدا لەگەڵ مەفرەزەیەکی پێشمەرگەی هێزی حەمزەو پۆلێك رێکخستنی شاردا بوو،کە سەرپەرشتی ناردنەدەرەوەیانی دەکردن بۆ پێشمەرگایەتی، لە پڕێکدا بەسەر کەمینێکی چەند چڵکاوخۆرو وڵاتفرۆش‌و ویژدان مردوویەکدا دەکەوێت‌و دەستڕێژی لێدەکەن‌و ئەو دڵە گەورەیەی دەریایەك خۆشەویستیی خواو

چەوساوەکانی کوردستانو ئازادی نیشتمانی تیدابوو لە لێدان دەکەوێتو ماڵئاوایی لە پێشمەرگەو قەندیلو پشدەری وێرانکراو و کێوەڕەشو حاجیلەو ڕێکخستنە جەربەزەکان دەکاتو دوای شەهیدبوونیشی پۆلێك ڕێکخستنی نەبەرد بێ سڵکردنەوە دەچنە سەر تەرمی شەهیدو ئەو چەکو نامە تایبەتیانەی کە لای دەبن دەستبەجێ دەیانگوازنەوەو تەرمە پاکەکەشی بە شێوەیەکی لێزانانە بەرەو نەخۆشخانە دەبن.

هەر لەو کاتەشدا هێزەکانی ڕژێم بە کەرەکەکەدا بڵاودەبنەوەو دەکەونە سۆراخی مەفرەزەکە.

دواتر تەرمی شەهید فەقێ حەسەن دەبرێتەوە بۆ حاجیاواو لە گۆڕستانی ئەوێ بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: عەلی رەسول موحەممەد

ناسراو بە: عەلی دێرەیی

ساڵانی دۆشدامانو رامانو نائومێدی، کـە لـە دوای شـاڵاوە خاچپەرستیەکانی بەناو ئـەنفالی بەعـسیە ریـچارد زادەکانـەوە، بـاڵی رەشـیان بەسـەر کوردەواریـدا کێـشاو راگوێزتنی تەواوی لادێو زۆربەی شارو شارۆچکەکانی کوردستانو بەتایبـەتی شـوێنە ستراتیژیە شۆڕشپەرەوەکانی وەکو پشدەرو مەرگەیان لێکەوتەوە، وایـانکرد پێوەنـدیی نێوان پێشمەرگەو جەماوەر وەك جاران نەبێتو بـە زەحمـەت بتـوانن بـە یـەك بگـەنو رێنوێنیو پێداویستیەکانیان بەجێبێنن..

کەم بوون ئەوانەی کە لە گێژاوی ئەو تەمابڕانە قوتاربنو کۆترە شینەی هیواو ئومێد هێلانەی دڵیان بەجێنەهێڵێو هەر ئەوانە بەو مەرەدە نەچووبوون کە لە ناخی دڵیانەوە لەگەڵ ئایەتی پیرۆزی (لا تيأسوا من روح الله....)دا دەژیانو ئیمانو باوەڕ بـە خـوای مەزنو کۆمەکە لە بڕان نەهاتووەکەی، وورەی بەتینترو هەنگاوی بەگوڕتر دەکردن.

لەو شەوەزەنگە تاریكوترووکەدا،(قەلاتووکان) و (قوڵە هـەرمێ)و (گـوێزێ)و چـەند شوێنێکی دیکەی سەر سـنوور، بووبوونـە مەڵبەنـدی ئومێـدو چـەند بێـشەیەك بـوون چەندەها شێری ئیسلامییان تێدابوون، کە چـەندەیان خـواو چەوسـاوان خۆشدەویـستن، هێندەش رقیان لە ملهوڕانو ستەمو زۆری تاغوتان بوو.

جا ئەو پۆلە هەڵۆیەی کوێستان ناوە ناوە، بەو ئەوینو رقو ئومێدەوە لـەو لوتکانـەوە دادەگەڕانە خواری‌و بەنێو چەندان مەیدانی مینو رەبایـەو کـەمینی جـەیشو جاشـدا، دەیان کیلۆمـەتری (مەنتیقـەی موحەڕەمـە)یان دەبڕیو خۆیـان دەگەیانـدە ئـاپۆڕەی چەوساوە کۆیلەکراوەکانی شـارو شارۆچـکەو ئۆردوگـا زۆرەملێکـان، چـەپکە گزنگـی هیـواو ئۆخژنو دڵنیاییـان لەگـەل خـۆ بـۆ دەبـردنو تـرسو لـەرزو تۆقانـدنو رایەڵـە جاسووسیەکانی بەعسیانیان دەخـستنە ژێـر پـێ‌و بـە هاوکێـشەی بیری خواویستیو خەڵك دۆستیو تامەزرۆیی شەهیدیی، هەموویان زەربی سـفر دەکـردنو چـالاکانە لـە نێو خەڵکدا هەڵدەسووڕانو پەیامی بەرخودانو شۆڕشیان لـە شـاخەوە دەگەیانـدە نێـو شـار، مـزگێنی مـانی شـۆڕشو پێـشمەرگەیان رادەگەیانـدو بـە کـردەوە بـە بـەعسو نۆکەرانیان دەسەلماند، کە شارو گونـد تـەخت دەکـرێ بـەڵام هـەرگیز بیری راپـەڕینو ئیسلامخوازییو تەسلیم نەبوون، لە دڵی نەتەوەکەی سەلاحەدینو شێخ سەعیدی پیران سەعیدی نەورەسیو هەڵگرانی (مەشخەڵی رێ)ی سەید قوتبی شـەهیددا، ریـشەکێش

ناکرێتو بەعسو نۆکەرانیو هاوبیرو هاو رەفتارانیان شتێکی موەقەتو ریزپەڕو زیادەنو دەبێ بارو بارگەیان بپێچنەوەو لەسەر ئەم خاکە نەمێنن.

یەکێك لەو قارەمانانەی پیاوی ئەو رۆژانەی تەنگانەو شێری ئەو شەوە رەشانەبوون شەهیدی قارەمان کاك (عەلی رەسوڵ موحەممەد)ە کە بە (عەلی دێرەیی) ناسراوە..

شەهید عەلی ساڵی ١٩٧٠ لە گوندی (دێرێ)ی پشتی قەڵادزێ، لە ناوچەی ئیسلامپەروەری پشدەر، چاوی بە دونیا هەڵێناوە، لە شارۆچکەی قەڵادزێ چۆتە بەر خوێندنو لە قوتابخانەی قەڵادزێی سەرەتاییو ناوەندی ئاسۆسو دواناوەندی قەڵادزێ خوێندوویەتیو دواجار پۆلی شەشەمی ئامادەیی تەواو کردووە، چالاکیو جموجوڵی بە گوڕی ئیسلامیانەی ناوچەکەو خەرمانەی مانگی چواردەی رابوونی ئیسلامیی کە لە نێوەڕاستی هەشتاکاندا پشدەرو بیتوێنی رووناك کردبوو، کاریگەریەکی گەورەی هەبوو لە وریابوونەوەو گەڕانەوە سەرخۆی کاك عەلیو پێوەندیکردن بە رێکخستنی ئیسلامیو جیهادییەوە.

کە لە ساڵی ١٩٨٧دا قەڵاتووکان بوو بە مەکۆی موجاهیدانو وەچاخەکەی سەلاحەدینی ئەیوبی لەبەری پشدەرێ روونکرایەوە، پەیوەندیی بە هێزی حەمزەوە کردو چەکی هەوێنی سەروەرییو سەربەرزیی جیهادی لەشانی کرد.

شەهید عەلی دێرەیی جگە لە ئەرکی پێشمەرگایەتی، وەك کارمەندێکی بواری راگەیاندنیش لە چاپخانەی (شەهیدان)ی سەر بە هێزی حەمزە کە کۆمەڵێك بەرهەمی لەسەردەمی شاخدا تێدا چاپکران رۆڵی کارای دەگێڕاو بەتایبەتی لەسەر ئامێری رۆنیۆ بە کارامەیی ئیشی دەکرد.

کاك عەلی بە ئازایەتی کەم وێنەو تەحەددای کۆسپو تەگەرە بەناوبانگ بوو.. ساڵی ١٩٨٩ لە کاتێکدا بە ئیشو کاری رێکخستن چووبووەوە بۆ شار، بە دەسکیسی چەند جاسووسێکی کاسەلێسی بەعس لەنێو شاری رانیە دەستگیر دەکرێتو دوای ئازارو ئەشکەنجەیەکی بەعسیانەی زۆر، لە رۆژی ١٩٨٩/١٢/٢٧ لە گرتووخانەی شوومی ئەبوغرێب لە سێدارە دەدرێو دەگاتە کاروانی شەهیدانو پاشان تەرمە پاکەکەی دەهێنرێتەوە بیتوێنو لە گۆڕستانی حاجیاوا بەخاك دەسپێردرێت.

ئەو خۆڕاگریو قارەمانیەتییەتی شەهید عەلی لە زیندانی بەعسیانداو لە ژێر دڕندانەترین ئەشکەنجەدا نواندی و، نەدرکاندنی هیچ نهێنییەکی کاری ئیسلامییو

پێوەنەبوونی هیچ برایەك بەهۆی ئەوەوە، نیشانەی ئیمان پتەوی‌و ئازایەتیی ئەم وێنەی ئەو قارەمانەن..

شایانی باسە هەر لە دوای دەستگیرکردنی کاك عەلی، مامۆستا عەلی باپیر لە پێناو جەزرەبەدانی جاسووس‌و تاوانبارانی دەستگیرکرانەکەدا، بێ گوێدانە حەسەب‌و نەسەب‌و تانەو لۆمە، ئیسلامیانەو صادقانە هەڵوێستی عادیلانەی وەرگرت‌و فەتوای کوشتنی (عومەر)ی برای دەرکرد، کە دەستی لە کەین‌و بەین‌و پیلانەکەدا هەبوو و جێبەجێشی کرد، ئەم هەڵوێستە ئیسلامیانە رەسەنەی مامۆستای بەرێز کە نیشانەی بۆ خوا ساغبوونەوەو بۆ ئیسلام یەکلابوونەوەیە، لە سەرانسەری کوردستاندا دەنگی دایەوەو بە شێوەیەکی کردەیی لەم هەڵوێستەدا فەرمایشتی (إنما المؤنون أخوة) سەلمێنرا، ئەمەش دەقی فەتواکەی مامۆستا عەلی باپیرە کە لەو بارەوە دەریکردو جێبەجێش کرا:

بسم الله الرحمن الرحيم

بەروار: ٢٨/رەمەزان/١٤٠٩

ژمارە: ٨٩٥

ب: کوشتنی تاوانبار

الحمد لله والصلاة والسلام على محمد رسول الله وآله وصحبه ومن اهتدى بهداه

(وَلَكُمْ فِي الْقِصَاصِ حَيَاةٌ يَاْ أُولِيْ الأَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ) (البقرة : ١٧٩)

برایانی بەشی رێکخستنی نێوەوە

السلام عليكم ورحمه الله

پاش سەلام‌و رێزو هەواڵپرسین

ئاگادارتان دەکەمەوە کەوا ئێمە هەواڵێکمان دەربارەی (عومەر باپیر) بیستووە، جا لەگەڵ هەڵگرانی نامەدا لێی بکۆڵنەوەو هەرکاتێك گەیشتنە قەناعەتی تەواو و بەڵگەی شەرعیتان دەستکەوت لەسەر راستی هەواڵی ناوبراو، ئەوە فەرمانتان پێ دەکەین کە بە زووترین کات کابرای ناوبراو بەرەو دۆزەخێ بەرێ بکەن، هەڵگرانی نامە دەتوانن بۆ خۆیان بیکەن، یان هەر کەسێك بیانەوێ رایسپێرن‌و کارەکەی عاید بکەن، ئیشەڵڵا پاداشی هەر کەسێك کە لەو بارەیەوە هاوکاری دەکات لەلای خوا پارێزراوە.

براتان/ عەلی باپیر

٢٨/رەمەزان/١٤٠٩

تێبینی:

١- سەبارەت بە شەخسی ناوبراو ئەگەر کریمان ئەو هەواڵەش بەڵگەی شەرعی لەسەر نەبوو، بەڵام ئیسپات بوو، بە بەڵگەی شەرعی ـ کە سەر بە دائیرەی ئەمن، یان (استخبارات)ە، ئەوە لەلایەن منەوە فەتوا هەیە لەسەر کوشتنی.

٢- هەڵبەتە ئەم حوکمەش تایبەت نییە بەس بەوییەوە، بەڵکو هەموو کەس دەگرێتەوە کە سیفەتی ناوبراوی تێدا هەبێ؛ بەڵام ئەمن لە خۆمەوە دەستپێدەکەم.

٣- بەپێی یاسای (ما من عام إلاّ وقد خصص) چەند حاڵەتێکی تایبەتیش لەم حوکمەی سەرێ هەڵداوێرێن‌و (استثنا) دەکرێن.

ئیمزا

عەلی باپیر

٢٨/رەمەزان/١٤٠٩

شەهیدانی داستانی دۆڵەرووت

داستانی دۆڵەڕووت یەکێك لەو داستانە دیارانەی ڕۆژە هەرە سەختەکانی بزاڤی ڕزگاریخوازیمان و کاروانی جیهادی ئیسلامخوازانی کوردستانە، ئەو ڕۆژە سەختانەی تیایاندا ڕژێمی بەعسی دڕندەو عەفلەقیەکان لە ئەوپەڕی بەهێزیو سەرەڕۆییدا بوونو بە ئاگرو ئاسنو جۆرەها چەکی کوشندەو قەدەغەکراوی وەکو کیمیاییو هەروەها شاڵاوەکانی بەناو ئەنفالو کاولکردنی هەزاران گوندی کوردستان، دەیانەویست ئیبادەی میللەتێکی هەژارو ژێردەستەو موسڵمانی وەکو کورد بکەنو شۆڕشە ڕزگاریخوازییەکەی لە ریشە دەربهێننو بە یەکجاری بیتوێننەوە، ئا لەو ساتو ڕۆژگارەدا کاروانی جیهادیی ئیسلامیی کوردستانو پێشمەرگەو هێزە خەباتکارەکانی، بە باوەڕو وورەی بەتینو پۆڵاینیانەوە بە گژ شەوەزەنگی ستەمی بەعسیەکاندا دەچوونەوەو هیواو ئومێدی سەرکەوتنیان لە دڵاندا زیندوو دەکردەوەو پەیامی نەبەزینو کۆڵنەدانیان بە گوێی دوژمناندا دەدایەوە.

جا یەکێك لەو هێزە تێکۆشەرانەی ئەوسای بزووتنەوەی ئیسلامی پێشوو وەك هێزە جەربەزەکانی تر بە تەوفیقی خوداو هیممەتی پێشمەرگە دلێرەکانی بە گژ شەوەزەنگی ستەمو نائومێدیدا چۆوەو مەفاریزی پارتیزانی دابەزاندنە نێو دێهاتو شارەکانەوە، هێزی (حەسەن بەننا) بوو، یەکێك لەو مەفرەزە پارتیزانانەی ئەم هێزە بریتی بوو لەو مەفرەزەیەی لە (٢٠/شەوال/١٤١٠ — ١٥/٥/١٩٩٠) بەرەو ناوخۆی کوردستانو شاری سلێمانی دابەزین، کە مەفرەزەیەکی (٥) کەسی بوو، پێکهاتبوو لە:

١- صابیر مەحمود حسێن (سەلمان)

٢- عوسمان کەریم سەعید (هیدایەت)

٣- عومەر صالح رەسوڵ (باوەڕ)

٤- موحەممەد سەعید مەعروف (نەصرەددین)

٥- بەهادین موحەممەد زاهیر حەمەصالح (ئازاد)

ئەم مەفرەزە قارەمانو تێکۆشەرە دوای ئەوەی بە نێو دەیان رەبیەو کەمینو بازگەی رژێمدا قۆناغ بە قۆناغ دەگەنە ناو شاری سلێمانی، دەکەونە کارو جموجوڵو راپەڕاندنی ئەرکەکانیانو پەیوەندیکردن بە ڕێکخستنەکانەوەو گەیاندنی پەیامو ڕێنوماییەکانیان

لەم ماوەیەشدا کە لە نێو شاری سلێمانیدا دەمێننەوە بەوپەڕی وریایی‌و گورج‌و گۆڵییەوە جموجوڵەکانیان ئەنجام دەدەن‌و لەمەشدا ڕێکخستنە دلێرەکان بەبێ ترس‌و سڵەمینەوە لە دام‌و دەزگا سەرکوتکەرەکانی بەعس‌و بەکرێگیراوانیان لە خزمەت‌و هاوکارییاندا دەبن، تا ئەوکاتە کاروبارەکانیان کۆتایی پێدێت، کاتێکیش دەکەونە ئامادەسازیی بۆ گەڕانەوەو دەرچوون لە شار رووەو ناوچەی دۆڵەڕووت دەکەونەڕێ.

بەڵام لە ڕۆژی١٣/٦/١٩٩٠دا لە ناوچەی دۆڵەڕووت ئەم مەفرەزەیەی پێشمەرگەکانی ئیسلام ڕووبەڕووی هێزێکی سەربازی گەورەی ڕژێم دەبنەوەو دەکەونە ناو شەڕێکی دەستەویەخەو نابەرابەرەوە، ئەو هێزەی ڕژێمی بەعسی عەلمانی‌و دڕندەش پێکهاتبوو لە لیوایەك سەربازو جاش‌و ژمارەیەك تانك‌و زرێپۆش‌و فڕۆکەی هەلیکۆپتەر، لەو شەڕە سەخت‌و نابەرابەرەشدا کە چەند سەعاتێکی خایاند ئەو دەستەیەی پێشمەرگە دلێرەکانی ئیسلام وەك چیا بە رووی دوژمندا وەستانەوەو بەرەنگاری هێزەکەی ڕژێم بوونەوەو زیانێکی زۆری گیانیان بە بەعسیەکان گەیاند کە بریتی بوو لە کوژرانی (١٦) سەربازو ئەفسەرێك‌و (٢) جاش، کاتێکیش دوژمن لە بەرانبەر ورەو مقاوەمەتی قارەمانانەی ئەم پۆلە پێشمەرگەیەدا سەری سوڕدەمێنێ‌و خەریکە دەستەوەستان دەبێ، بە فڕۆکەی هەلیکۆپتەر تێژابیان بەسەردا دەڕژێ‌و سەرەنجام هەر پێنج پێشمەرگە قارەمانەکەی ئیسلام دوای شەڕێکی سەخت‌و گەیاندنی زیانێکی زۆر بە دوژمن، شەهید دەبن‌و بەعسیە بێدینەکان بەم شێوە ترسنۆکانەو دڕندانەیە بەرانبەر باوەڕو ورەو مقاوەمەتیان دەوەستنەوە، شەهید کۆساری شاعیر لە قەصیدەی (مانگ گیران)دا لایەك لە شەهیدانی داستانی دۆڵەڕووت دەکاتەوەو لە بەشێکیدا دەڵێ:

کێ دەڵێ

چوار هەزارو حەوسەدو سی‌و یەک ئاوایی

بۆ شەهیدانی دۆڵەڕووت

نەسووتاون...؟!

بەم شەوگارە

کێ دەڵێ شەست هەزار

ئافرەتی کەساسی بۆسنە

بە مەرەدی

ئەنفالەکانی کوردستان نەبراون...؟!

شەهید: بەهادین موحەممەد زاهیر

ناسراو بە: ئازاد

سـاڵی ١٩٧٢ لـە گونـدی (عەنـەب)ی نزیـك هەڵەبجـەی شـەهید لـە خێزانێکـی ئایینپەروەری سەر بە عەشیرەتی کۆران چاوی بە ژیان هەڵێناوە.

ژیـانی منـداڵیی لـە عەنـەبو هەڵەبجـەی ئیـسلامپەروەردا بەسـەربردووە، پاشـان لـە قوتابخانەی سەرەتایی عەنەب نراوەتە بەر خوێندنو قۆناغی سەرەتایی خوێندووە.

کاکە ئازاد هەر لە منداڵییەوە بە فیرەتـی خاوێنییـەوە ئاشـنایەتی لەگـەڵ مزگـەوتو مامۆستایانو لاوانی ئیسلامخوازو کاری ئیسلامیداپەیدا دەکات، بۆیـە تـا دێ چـاکتر دڵو چاوی رۆشن دەبنەوە، ئەوە کاکە ئـازاد لـە ناوجەرگـەی کاروانەکەدایـەو دەبیـنین کاتێـك لـە هەڵەبجە راپـەڕینی رەمـەزانی ١٩٨٧ بـەرپادەبێت، ئـەویش لەگـەڵ رقو توڕەیی‌و حەماسەی جەماوەرەکەدا هەناسـە دەدات‌و هـەنگاودەنێ‌و کـاتێکیش دەیـان زاناو لاوی ئیـسلامخواز لەسـەرووی هەموانـەوە جەنابی (مامۆسـتا مـەلا عوسـمان)ی رەحمەتی رابەر بڕیـاری هیجـرەت‌و جیهـاد دەدەن کاکـە (ئـازاد)یـش بـە بـاوەڕو ورەی بەتینەوە خۆی رەگەڵ ئاپۆڕای ئەو زانا موجاهیدو لاوە خوێنگەرمانە دەدات‌و رێگـای جیهـادو هیجـرەت دەگرێتەبـەرو بەمـەش کـاروانی جیهـادو تێکۆشـانی بزووتنـەوەی پەیوەندی ئیسلامی کوردستان گوڕوتین‌و تاوێکی گەورە بەخۆوە دەبینێ.

کاکە ئازاد لە سەرەتای ژیانی پێشمەرگایەتیدا لـە سـاڵی ١٩٨٧ لـە هێـزی (نەصـر) چەکی ئیسلام دەکاتە شان‌و لای کاك (فاروق عەلی) فەرماندەی هێزو پێشمەرگەکانی هێز دڵسۆزانە ئەرکەکانی رادەپەڕێنی‌و جێگای خۆی لەناو دڵی ئەواندا دەکاتەوە.

کاتێکیش کاکە ئازاد لە هێزی نەصرەوە دەچێت بۆ هێزی (حەسەن بەننا) لـەوێش بـە هەمان نەفەس‌و تین‌و تاوەوە درێژە بە خەباتی پیرۆزی خـۆی دەدات، کاکـە ئـازاد لـە ژیانی پێشمەرگایەتیدا بەشداری لە شـەڕەکانی (چنارو قەنـدیل‌و گـاپیلۆن‌و داسـتانی دۆڵەڕووت)دا کردووە.

کاکە ئازاد زۆر خوازیاری جەولەو مەفاریزو دابـەزین بـوو، ئـەو دەیەویـست زیـان بـە بەعسی داگیرکەر بگەیەنێ‌و رۆڵی خۆی لە هۆشیارکردنەوەی جەماوەرو هەڵنانیان بـۆ بەگژداچوونەوەی رژێم ببینێ.

هەر لەبەر ئەمـەش بـوو لـە ژیـانی پێـشمەرگایەتیدا دووجـار دادەبەزێتـە نـاو شـاری سلێمانی: دواجاریان لەگەڵ ئەو مەفرەزەیەدا بوو کە لە ١٩٩٠/٥/١٥ دابەزین‌و دوای گەیشتنیان بە سلێمانی‌و ئەنجامـدانی کاروبارەکانیـان‌و مانـەوەی ماوەیـەکی زۆر. لـە سلێمانییەوە دەگەڕێنەوە ناوچەی دۆڵەڕووت‌و لەوێ لـە ١٩٩٠/٦/١٣لەگـەڵ هێزێکـی

زۆری رژێمدا دەکەونە شەڕێکی سەختو نابەرابەرەوەو لە ئاکامدا دوای بەرگرییەکی قارەمانانەو گەیاندنی زیانێکی زۆری گیانی بە دوژمن، لەلایەن کۆپتەرەکانی رژێمی بەعسی دڕندەوە تێزابیان پێدادەکرێو کاکە ئازادو هەر چوار هاوڕێکەی (کاک سەلمان، کاک هیدایەت، کاک باوەڕ، کاک نەصرەدین) بە پلەی بەرزی شەهیدی دەگەن.

بێگومان ئەو داستانە پڕ لە سەروەرییەی ئەم پێنج پێشمەرگە قارەمانەی ئیسلام بە خوێنی ئاڵو گەشی خۆیان لەو رۆژگارە سەختو دژوارو قۆناغە تایبەتییەی خەباتی رزگاریخوازیماندا تۆماریان کرد، شانازییەکی گەورەیە بۆ خۆیانو خانەوادە سەربەرزەکانیانو کاروانی رابوونی ئیسلامیی کوردستان.

شایانی باسە دوای شەهیدبوونی کاکە ئازاد، تەرمەپاکەکەی دەبرێتەوە سلێمانی و لەگەڵ هاوڕێکانی لە گردی (سەیوان) بەخاک دەسپێردرێت.

شەهید: صابیر مەحمود حسێن[٧]

ناسراو بە : سەلمان

ساڵی ١٩٦٦ لە گوندی (کۆڵەرد)ی سەر بە ناحیەی کارێزەی ناوچەی شارباژێڕ لە خانەوادەیەکی هەژارو ئایینپەروەری عەشیرەتی جاف هاتۆتە دونیاوە، ژیانی منداڵی لە گوندەکەیانو پاشان لە سلێمانی بەسەربردووە، کاتێکیش خانەوادەکەیان لە سلێمانی نیشتەجێ دەبێت، کاك سەلمان بواری چوونە قوتابخانەی بۆ نارەخسێ، بەڵام خۆی بە وریایی خۆی هەوڵی شارەزاییو فێربوون دەداتو لە چەند بوارێکی وەکو میکانیکیو دارتاشیو تەنانەت خوێندەواریدا شارەزایی باش پەیدا دەکات.

کاك سەلمان هەر لە منداڵییەوە فیترەتی خاوێنی خۆی پاراستووە، لە سلێمانیش هۆگری مزگەوتو حوجرە دەبێو بەرەبەرە ئاسۆکانی بیرو زەینی بە رووی راستیەکانی ئیسلامدا دەکرێنەوە، هەروەها بیری شۆرشگێڕیو خەباتی تێدا فەراهەم دێو لە کاریگەری ئەمەشەوە لە ساڵی ١٩٨٤-١٩٨٥ لە ناوچەی (کۆڵەرد) دەچێتە ریزی هێزی بەرگرییەوە.

دواتر لە رێگای مامۆستا عەبدوڕڕەحیمو چەند لاوێکی تری ئیسلامخوازی شاری سلێمانییەوە بە کاروانی رابوونی ئیسلامیی کوردستان ئاشنا دەبێو پەیوەندی بە رێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامیی ئەوکاتەوە دەکات، مانگی ١٢/١٩٨٧ دەکاتە ساتی نەفرتکردنی یەکجاریی لە سایەی شوومی رژێمی بەعسو رێگای هیجرەتو جیهاد دەگرێتەبەرو دوای دروستبوونی هێزی (حەسەن بەننا) لە ریزی ئەو هێزە تێکۆشەرەدا درێژە بە کارو خەباتی ئیسلامیی دەداتو وەك پێشمەرگەیەکی قارەمانی ئیسلام سەنگەر لە بەعسیەکانو داگیرکەرانی کوردستانی ئازیز دەگرێ.

کاك سەلمان بە هۆی دڵسۆزیو خاویستیو پاکی خۆیەوە جێگای تایبەت لەناو دڵی هاوڕێو هاوسەنگەرانیدا دەکاتەوەو دەبێتە نموونەی پێشمەرگەی چاپوكو دڵسۆزو خاویست.

لە شەڕەکانی قەندیلو هەروەها گاپیلۆن دا رۆڵی خۆی دەبینێو هەمیشە ئامادەی گیانبەخشین دەبێ لە پێناوی ئایینو گەلو نیشتماندا، لە پێناوی خواو چەوساواندا.

کاك سەلمان بە دڵ ئاواتی شەهیدی دەخواست، ئەو دەیەویست وەك شەهید (بیلال)ی برای کە ساڵێك بەر لە خۆی شەهید ببوو و گیانی شیرینی لە پێناو ئیسلامدا بەخشیبوو، ئاوا لە پێناوی خوادا شەهید ببێ.

تا سەرەنجام کاك سەلمانی پێشمەرگەی قارەمانی ئیسلام‌و رۆژە سەختەکان لە رۆژی ١٩٩٠/٦/١٣ لە ناوچەی دۆڵەڕووت دوای شەڕێکی دەستەویەخە لەگەڵ بەعسیەکان‌و زیانێکی زۆر بە دوژمن لەگەڵ چوار برای هاوسەنگەریدا کە بریتیبوون لە (کاك هیدایەت‌و کاك باوەڕو کاك نەصرەدین‌و کاك ئازاد) شەهید بوو، هەر پێنجیان گەیشتنە ترۆپکی سەروەری‌و داستانێکیان لە قارەمانێتی‌و نەبەردی بە خوێنی گەش‌و ئاڵیان بۆ خۆیان‌و خانەوادە بەڕێزەکانیان‌و کاروانی رابوونی ئیسلامی کوردستان‌و بزووتنەوەی رزگاریخوازی کورد تۆمارکرد.

پاشان تەرمی پاکی کاکە سەلمانی شەهید دەبرێتەوە بۆ سلێمانی‌و لە گردی سەیوان بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: عوسمان كەریم سەعید

ناسراو بە: هیدایەت

ساڵی ١٩٦٧ لە گوندی (نوورەیاب)ی سەر بە ناوچەی شاربازێڕ لە خانەوادەیەکی عەشیرەتی گۆران چاوی بە ژیان هەڵێناوە، ژیانی منداڵی لە گوندەکەیان و هەروەها دوای ئەوەی خانەوادەکەیان لە سلێمانی نیشتەجێ دەبن، لەگەڵ منداڵانی گەڕەکی شەهیدانی ئازادی دا بەسەردەبات، پاشان لە قوتابخانەی (کەناروێ) نراوەتە بەر خوێندن و قۆناغی سەرەتایی تەواوکردووە و قۆناغی ناوەندیشی لە چوارتا تەواوکردووە، ئەمجار لە ئامادەیی پیشەسازی سلێمانی درێژە بە خوێندن دەدات.
کاك هیدایەت وێڕای ئەوە هۆگری مزگەوت دەبێت و ماوەیەك لە مزگەوتی هەنجیرەکە لە سلێمانی لای مامۆستا مەلا مەحمودی ئازادی دەخوێنێ، بە هۆی ئەمەو هەروەها هاوڕێیەتی لەگەڵ کۆمەڵێك لاوی ئیسلامخوازدا بە تەواوی دەبێتە هاوڕێی کاروانی نوورو ساڵی ١٩٨٨پەیوەندی بە رێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامی ئەوکاتەوە دەکات و هەر لە هەمان ساڵیشداو لە ١٩٨٨/٥/٢١ رێگای هیجرەت و جیهاد دەگرێتەبەرو لە هێزی (حەسەن بەننا) دەبێتە پێشمەرگەی ئیسلام و چەکی جیهادو بەرەنگاری دەکاتە شان.
ئەمجار لە رێگای پڕکردند ولەند و سەرو خواری پێشمەرگایەتی و شۆڕش و بەرخودانلدا دەبێتە رێبوارێکی چاپووك و زیتەڵ و بە کوێرەوەری و ناڕەحەتییەکان رادێ و بە هیوایەکی زۆرەوە درێژە بە جیهادو تێکۆشان لە پێناوی خواو چەوساواندا دەدات، لەو رێیەشدا گیانی خۆی دەخاتە سەر لەپی دەست و بەشداری شەڕەکانی قەندیل و گاپیلۆن و چەندان جەولەی جۆراوجۆر دەکات.
دواجار کاك هیدایەتی رێبواری رێبازی هیدایەت لەگەڵ ئەو پۆلە پێشمەرگە قارەمانەی هێزی حەسەن بەننادا لە ١٩٩٠/٥/١٥ دادەبەزنە خوارەوەو دوای گەڕانەوەیان لە شاری سلێمانییەوە بەرەو ناوچەی دۆڵەڕووت لەگەڵ چوار برای تر (کاك سەلمان و کاك باوەڕو کاك نەصرەدین و کاکە ئازاد) لە ١٩٩٠/٦/١٣ لەگەڵ هێزێکی زۆر لە جەیش و جاشی رژێمی بەعسدا رووبەڕوو دەبنەوەو دوای شەڕێکی قورسی نابەرابەرو چەند سەعاتی و گەیاندنی زیانێکی زۆری گیانی بە بەعسیەکان بە هۆی فڕۆکەی هەلیکۆپتەرەوە تێزابیان بەسەردا داکرێ و لە ئاکامی ئەمەشەوە کاك هیدایەت و هەر چوار هاوڕێکەی بە پلەی بەرزی شەهیدی دەگەن و بە رووسووری و

سەرفرازییەوە دەگەڕێنەوە بۆ قاپی میهرەبانی خوداو ماڵئاوایی لە خانەوادەو خزمو کەسوکارو هاوڕێو هاوسەنگەرانو کاروانی رابوونی ئیسلامیی کوردستان دەکەن. پاشان تەرمەپاکەکەی دەبرێتەوە بۆ سلێمانیو لە گردی سەیوان بەخاك دەسپێردرێتو بە خوێنی ئاڵی ئەو و هاوڕێکانی داستانێك لە قارەمانێتیو گیانفیدایيو بەگژداچوونەوەی شەوی دەیجوری ستەمو بێ دادی بۆ مێژوو تۆمار دەکرێ.

شەهید: عومەر ساڵح ڕەسوڵ

ناسراو بە: باوەڕ

ساڵی ١٩٧٠له گوندی (وڵاغ لوو)ی سەر بە ناحیەی کارێزەی ناوچەی شاربازێڕ لە خانەوادەیەکی ئاینپەروەری سەر بە عەشیرەتی کافرۆش هاتۆتە دونیاوە، ژیانی منداڵیی لە گوندەکەیانو پاشان لە سلێمانی بەسەربردووە.

کاك باوەڕ لە بواری خوێندنو خوێندەواریدا دەروازەکانی بە روودا نەکراونەتەوەو تەنها لای مامۆستا صالحو شەهید نەوزاد ماوەیەك خوێندوویەتی، بەڵام خۆی هەمیشە لە هەوڵی بەرەوپێشچوونو وەدەستهێنانی زانیاریدا بووە.

لە بواری کاری ئیسلامیشدا بەهۆی نزیکی لە مامۆستا (عەبدورڕەحیم)ەوە بە کاری ئیسلامی ئاشنا دەبێو ساڵی ١٩٨٦ دێتە ناو چوارچێوەی ڕێکخستنەکانەوە.

ساڵی ١٩٨٨ دەکاتە ساڵی هیممەتو بڕیاری هیجرەتو گرتنەبەری ڕێگای جیهاد دەداتو دەبێتە پێشمەرگەی ئیسلامو لە هێزی (حەسەن بەننا) چەکی ئیسلام دەکاتە شان.

ئەو کە نازناوی باوەڕ بۆ خۆی دادەنێ، دەیەوێ ئیتر تەنها بە دڵی پڕ لە باوەڕو لە پێناوی باوەڕو بە چەکی باوەڕەوەو بە ڕێبازی باوەڕدا هەنگاو بنێو بە باوەڕو رووسوورییشەوە بگەڕێتەوە حزووری خودای میهرەبان.

کاك باوەڕی پێشمەرگەی ئیسلامو لاوی خواویست لەگەڵ هاوسەنگەرانیدا دڵسۆزانە ئەرکەکان رادەپەڕێنێو دەبێتە خۆشەویستو ئەوپەڕی جێگای متمانەی هاوڕێکانی.

کاتێکیش قسە دێتە سەر دابەزینی مەفرەزەیەکی پارتیزانی بۆ ناو شار، کاکە باوەڕ دەبێتە یەکێك لە پێشمەرگەکانی ئەم مەفرەزەیەو لە رۆژی ١٥/٥/١٩٩٠ دادەبەزنە خوارەوەو دوای تەواوبوونی کاروبارەکانیان لە سلێمانی بەرەو ناوچەی دۆڵەڕووت دەکەونە ڕێ، بەڵام لەوێ لە ١٣/٦/١٩٩٠دا لەگەڵ هێزێکی زۆری جەیشو جاشی رژێمدا رووبەڕوو دەبنەوەو دوای شەڕێکی سەختو نابەرابەری چەند سەعاتیو زیان گەیاندنی زۆر بە دوژمن بە هۆی پێداکرانی تێزابەوە بە فڕۆکە ، خۆیو چوار هاوڕێکەی تری (کاك سەلمانو کاك هیدایەتو کاك نەصرەدینو کاکە ئازاد) شەهید دەبنو داستانێك لە سەروەری بۆ خۆیانو خانەوادەکانیانو مێژوو و نەتەوەکەیانو کاروانی رابوونی ئیسلامیی کوردستان تۆمار دەکەن، دوای شەهیدبوونیشیان تەرمی پاکی کاکە (باوەڕ)یش وەك تەرمی هاوڕێکانی لە گردی سەیوان لە سلێمانی بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید باوەڕ ساڵی ١٩٨٧ خێزانی پێکەوەنابوو، دوای خۆی تەنها کوڕێکی بەناوی (بیلال) بە دیاریو یادگاری بەجێهێشتووە.

شەهید: موحەممەد سەعید مەعروف

ناسراو بە : نەصرەدین

ساڵی ١٩٧٠ لە ئامێزی خانەوادەیەکی ئایینپەروەری عەشیرەتی جافو لە گوندی (یاخسەمەر)ی سەر بە ناحیەی کارێزەی دەڤەری شارباژێڕ هاتۆتە دونیاوە، ژیانی منداڵیی لە گوندەکەیانو کارێزە بەسەربردووە.
لە کارێزە نراوەتە بەر خوێندنو دوای بڕینی قۆناغی سەرەتایی، قۆناغی ناوەندیی لە سلێمانی دەستپێکردووە.
ساڵی ١٩٨٦ پەیوەندی بە ڕێکخستنەکانی کاری ئیسلامییەوە دەکاتو لەگەڵ لاوانی ئیسلامخوازی شاری سلێمانیدا ئاشنایەتی پەیدادەکاتو ڕێڕەوی ڕاستەقینە بۆ خەباتو تێکۆشان هەڵدەبژێرێ.
ساڵی ١٩٨٨ بڕیاری دەستپێکردنی قۆناغێکی نوێ لە خەباتو بەرخودان دەداتو ڕێگای هیجرەتو جیهاد دەگرێتەبەرو لە هێزی (حەسەن بەننا) دەبێتە پێشمەرگەی ئیسلام.
ئیتر کاک نەصرەدین بە سیمایەکی نوێو شێوازێکی تازەوە ڕۆڵی خۆی لە خەباتی ڕزگاریخوازییو کاروانی نووردا دەبینێ.
کاک نەصرەدین لە ژیانی پێشمەرگایەتیدا دڵسۆزانە ئەرکو فەرمانەکان ڕادەپەڕێنیو لە خزمەتی کاروانەکەدا نەقشی دیارو ئاشکرای دەبێت.
لە قەندیلو گاپیلۆن بە ڕۆڵی خۆی لە بەرەنگاربوونەوەی ڕژێمی بەعس هەڵدەستێ.
کاتێکیش مەفرەزەیەك بۆ داخل پێکدەهێنرێ لەلایەن هێزەکەیەوە، کاک نەصرەدین دەبێتە یەکێك لە پێشمەرگە قارەمانەکانی ئەم مەفرەزەیەو دوای چوونە ناو شاری سلێمانیو ئەنجامدانی کاروبارەکانیانو لە کاتی گەڕانەوەیان لە سلێمانییەوە بۆ ناوچەی دۆڵەڕووت، لەو ناوچەیە لەگەڵ هێزێکی زۆری ڕژێمی بەعسدا ڕووبەڕوو دەبنەوە، بەڵام دوای شەڕێکی سەختو نابەرابەری چەند سەعاتیو گەیاندنی زیانی گیانی زۆر بە دوژمن، کاک نەصرەدینو هەر چوار هاوڕێکەی (کاک سەلمانو کاک هیدایەت و کاک باوەڕو کاک ئازاد) بەهۆی پێداڕژاندنی تێزابەوە لەلایەن کۆێتەرەکانی ڕژێمەوە دوای تۆمارکردنی داستانێکی پڕ لە قارەمانەتیو فیداکاری شەهید دەبنو گیانی شیرینی خۆیان ذەکەنە قوربانی لە پێناوی خوداو چەوساواندا، دواتر تەرمی پاکی کاک نەصرەدین، وەك هاوڕێکانی دەبرێتەوە سلێمانیو لە گردی سەیوان بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: وەعدوڵڵا ساڵح مەرعی

ساڵی ١٩٥٦ لە گەڕەکی (نبي شيث) لە شاری موسڵ لە خێزانێکی ئیسلامدۆست لەدایك بووەو ژیانی منداڵیشی لەوێ بەسەربردووە، پاشان چۆتە قوتابخانەو قۆناغەکانی خوێندنی بەسەرکەوتوویی بڕیوەو ساڵی ١٩٧٩ ئامادەیی تەواوکردووە.

شەهید وەعدوڵلا صالح لاوێکی دیندارو خواناس بوو، خەریکی خۆڕۆشنبیرکردن و وەدەستهێنانی زانست بوو، بۆیە لە مزگەوتی (نبي شيث) لەلای مامۆستا (غانم زەننون) دەستی بە خوێندنی ئیسلامیی کرد، وێڕای ئەوە خۆشی زۆر بایەخی بە خوێندنەوەو موتالا دەدا.

ساڵی ١٩٨٣ لە رێگەی شەهید مامۆستا مەلا موحەممەد کونەفلوسەیی ـ کە ئەوسا ئەندام و سەرپەرشتیارێکی کارای رێکخستنەکانی کاری ئیسلامی بوو و لە موسڵ نیشتەجێبوو ـ کاکە وەعدوڵلا پەیوەندی بە رێکخستنەکانی بزووتنەوەی پەیوەندی ئیسلامی ئەوساوە دەکات و دەکەوێتە کارو جموجوڵ و چالاکی، هەروەها لە پەروەردەکردنی نەوەی نوێ و پێگەیاندنی ئەندامی نوێ و وتنەوەی وانەی جۆراوجۆردا رۆڵی خۆی دەبینێ، لە کۆکردنەوەی کۆمەکیش بۆ هێزی پێشمەرگەی ئیسلام درێغی نەدەکرد.

شەهید لەگەڵ مامۆستا موحەممەد کونەفلوسەییدا پەیوەندی توندوتۆڵی هەبوو، هاتووچۆی شارەکانی هەولێرو سلێمانیشی دەکرد، یەکێك بوو لە ئەندامانی شورای رێکخستنەکانی پارێزگای موسڵ، کەسێکی هەڵسوڕاو و شارەزای نەترس بوو، دڵی بە کاروانی رابوونی ئیسلامی کوردستان و عێراق خۆش بوو، زۆر رقی لە سیاسەتە شوومەکانی بەعس دەبووەوە.

سەرەنجام کاکە وەعدوڵلا صالح لە ١٤/٢/١٩٩٠ لە ماڵی مامۆستا موحەممەد کونەفلوسەیی لە هەولێر لە کاتی کۆبوونەوەیان ، دەزگای داپڵۆسێنەری ئەمنی رژێم بەسەریاندا دەدات و دەستگیریان دەکات، سەرجەم ئەم ئەندامە کاراو دلێرە دەستگیرکراوانەش کە بریتی بوون لە (مامۆستا موحەممەد کونەفلوسەیی و دکتۆر خالص و عەبدوسسەمەد مەجورم (هیوا) و حاجی منورو تاریق موسڵی و حازم موسڵی و خالید موسڵی و وەعدوڵلا صالح) کە سەرجەمیان هەشت کەس بوون، بۆ ماوەی (١٠) مانگ زیاتر دەخرێنە کونجی زیندانە شووم و تاریکەکانی (هەولێر بەغداو ئەبوغرێب) و بە جۆرەها شێوازی نامرۆڤانەو دڕندانە ئەشکەنجەو ئازار دەدرێن.

دوای گیرانی وەعدوڵڵا صالح براکەشی کە ئەفسەری فڕۆکەوانی بوو، ئەویش لەسەر ئەو گیراو خانەوادەکەشیان بە جۆرەها شێوە دژایەتی دەکران و ئازار دەدران.

بەڵام کاک وەعدوڵڵاو هاوەڵانی بە ورەو باوەڕی پۆڵایینەوە وەك کێو لە بەرانبەر ئەشکەنجەو ئازارە سەختەکاندا دەوەستانەوەو تۆزقاڵێك لە باوەڕی خۆیان دانەدەبەزین، یاخود نهێنییەکیان ئاشکرا نەدەکرد.

بۆیە رژێم دوای ئەوەی لێیان تەمابڕاو دەبێ و دەرەقەتی کێوی ورەو باوەڕیان نایەت، لە زیندانی شوومی ئەبوغرێب - قەسابخانەی بەعسیەکان - کاك وەعدوڵڵا لە ١٩٩٠/١٢/٢٦ لەگەڵ پۆلێك لە هاوڕێ و هاوبیرانیدا لەلایەن جەللادەکانی بەعسەوە لەسێدارە دەدرێ و بە رووسووری و سەربەرزییەوە دەگەڕێتەوە قاپی میهرەبانی خودا.

پاشان تەرمەپاکەکەی بە بێنازی دەگەیەنرێتەوە شاری موسڵ و لە گۆڕستانی (وادی عیقاب) بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید وەعدوڵڵا صالح خێزاندار بووەو دوای خۆی چوار رۆڵەی بەجێهێشتووە.

شەهید: سەلام موحەممەد ئەحمەد

ساڵی ١٩٦٩ لە ئامێزی بنەماڵەیەكی ئایینپەروەری عەشیرەتی ژاڵەناو لە گوندی (بانی بی) سەر بە زەڕایەن هاتۆتە دونیاوە، ژیانی منداڵیی لە ژاڵەناو و زەڕایەن بەسەربردووەو پاشان نراوەتە بەر خوێندنو تا پۆلی یەكەمی ناوەندیی خوێدووە.

شەهید سەلام لە پێناو دابینكردنی ژیانیشدا شانی وەبەر كارو كاسبیو پیشەی دەستگێڕی داوە، هەروەها لە پێناو بەدەستهێنانی زانستی شەرعیو شارەزابوون لە ئایینی پیرۆزی ئیسلام ماوەیەك لە زەڕایەن خوێندوویەتی، لەگەڵ خەڵكو دەوروبەریشدا كەسێكی رووخۆشو كراوە بوودو حەزی بە چاكەو چاكەكاری هاتووەو دڵو دەروونی خۆی بە خۆشەویستیی خواو قورئانی پیرۆز پاراو كردووەو نزیكەی (٢٠) جوزئی لە قورئان لەبەركردووە.

ساڵی ١٩٨٧ پەیوەندیی بە كاری ئیسلامییەوە كردووەو جارێكیش لە سلێمانی تووشی گرتن هاتووە.

لەگەڵ راپەڕینی شكۆداری جەماوەرر گەلی كوردستانیشدا لە ساڵی ١٩٩١ هاتۆتە ناو ریزی هێزی پێشمەرگەی ئیسلامەوەو لە هێزی گەرمیان چەكی پێشمەرگایەتی لە شان كردووەو بووە بە پارێزەری شەریعەتو بەرنامەی خوای پەروەردگارو گەلە چەوساوەكەی.

شەهید سەلام بەر لە شەهیدبوونی لەگەڵ دایكیدا وەسیەت دەكات كە هەر كامێكیان لە پێشدا مرد قوربانییەك بكەن، ئەمە لە كاتێكدا كە خۆی نازانێ لە هەگبەی غەیبدا هەواڵێك خۆی حەشارداوە، كە ئەوە خودی كاكە (سەلام)ە دەبێتە قوربانی لە پێناوی خواو چەوساواندا.

شەهید سەلامی قارەمانو رۆڵەی ئیسلامخوازی هەڵمەتبەر سەرەنجام لە ساڵی (١٩٩١)دا لە كاتی هێرشبردن بۆ سەر رژێمو بینایەی ناحیەی زەڕایەن بە گوللەی دۆشكە لەلایەن رژێمی گۆڕبەگۆڕی بەعسەوە شەهید دەبێتو وەك ئەستێرەیەكی ترۆپكی سەرووەریی دەدرەوشێتەوەو شانازیی مێژوویی بۆ خۆیو خانەوادەكەیو كاروانی رابوونی ئیسلامی كوردستان تۆماردەكات، پاشان تەرمە پاكەكەشی هەر لە زەڕایەنو لە گۆڕستانی (شێخ صاحێب) بەخاك دەسپێردێت.

شەهید سەلام ساڵی ١٩٩٠ ژیانی هاوسەریی پێكهێناوەو دوای خۆی تەنها كچێكی بە ناوی (فریشتە) كە تەنها هەفتەیەك بەر لە شەهیدبوونی لەدایك بووە بە دیاری بەجێهێشتووە.

شەهید: عیزەدین رەئوف رەحیم غەفور

ساڵی ١٩٧٤ لە شاری چەمچەماڵ هاتۆتە دونیاوەو هەناسەكانی ژیانی منداڵیشی هەر لە چەمچەماڵ ئاوێتەی هەناسەی قوڵو هەنسكی میللەتەكەی كردووەو دوای بڕینی قۆناغی سەرەتایی لە قۆناغی ناوەندیدا بەهۆی گیرانی باوكیەوە لەلایەن ڕژێمی بەعسەوە وازی لە خوێندن هێناوە،پاشان بە كارو كاسبی‌و دوكانداریییەوە خەریك بووە.

ساڵی ١٩٨٨ پەیوەندی بە كاری ئیسلامییەوە كردووەو لە ژیانیشیدا زۆر حەزی لە سەردانو تێكەڵاوی خەڵك كردووە، ئەو بێداریە ئیسلامیەی بەهۆی چەند مامۆستایەكی روناكبیرو تێكۆشەرەوە كە دەقەرەكەی ئەوانیش دەگرێتەوە، كاریگەری راستەوخۆی بەسەر كاك عیزەدینەوە دەبی‌و چاكتر هۆگری كارو تێكۆشانی ئیسلامیی دەبی‌و بە ورەیەكی بەرزترەوە هەنگاو بەرەو پێشەوە دەنێ.

بۆیە دەبێتە لاوێكی هۆشیارو دڵبێداری خواویستو بە ئەڵقەكانی ڕێكخستنەوە پەیوەست دەبێ، تا سەرەنجام كاكە عیزەدینی قارەمانو دڵ پڕ لە ئیمان لە ساڵی ١٩٩١داو لە كەركوك لەلایەن ڕژێمی بەعسەوە دەستگیر دەكری‌و لەوساوە بێ سەرو سۆراغ ماوەتەوە.

شەهید: عەبدورەئوف ئیسماعیل حەمەئەمین
ناسراو بە: عەبدورەئوف کانی تووێی

ساڵی ١٩٧١ لە گوندی (کانی توو)ی سەر بە ناحیەی (بنگرد)ی بەری مەرگە لە بنەماڵەیەکی هەژارو ئایینپەروەر چاوی بە ژیانو دیمەنە دڵڕفێنەکانی (کانی توو)و چیای سەرکەشی ئاسۆس هەڵێناوە، بەر لەوەی چاوی لە قوتابخانەو تابلۆ رەنگینەکانی گوندەکەیو ژیانی لادێو رەزو باخو تاڤگەو کانیاوەکانی دەڤەرە دڵگیرەکەیان تێربێت، گوندەکەیان وەك هەزاران گوندی کوردستان بەر شاڵاوی راگواستنو رقی دوژمنکارانەی بەعسیەکان کەوتو لە دوای مانگی ١٩٧٨/١٠ دوە ماڵو خانەوادەکەیان لە کۆمەڵگای زۆرەملێی (تووسوران)ی سەر بە شارۆچکەی سەنگەسەر گیرسانەوە.

کاك (عەبدوڕەئوف)یش لەو کۆمەڵگایەدا وەك هەر منداڵێکی راگوێزراوی تر تۆزی غەریبیو بێ نازی لێنیشتو لە هەموو خۆشیەکانی لادێ دابڕا، هەر لەوێ قوناغی سەرەتایی تەواوکردو لە هەوڵی وەدەستهێنانی پلەی بەرزتردابوو، کاتێك لەلایەن سەدامی دیکتاتۆرو رژێمی بەعسەوە - دوژمنانی سەرسەختی ئیسلامو کوردو کوردستان - چاویان بەرینایی نەدا پشدەری مەکۆی رەسەنایەتیو کوردایەتی، بە شارەکانی قەڵادزێو سەنگەسەریشەوە ببێتە پەنای ئەو گوندە وێرانکراوانەو داڵدەیان بدات، ئەوەبوو لە بەهاری ١٩٨٩ دا وەکو خێوی شوومو نەگبەت دەستی لەو دەڤەرە رەنگینە وەشاندو پشدەری تێكو پێکداو وەکو ئاردی نێو دڕوان هەر بەشەی بە جێیەکەوە گیرسایەوەو (خەبات)و (جەدیدە)و (تۆپزاوا)و (کەورگۆسك)و (دارەتوو)ی دەشتی هەولێرو هەردوو (بازیان)ی ژمارە یەكو دوو ئەو جار بوونە پەنای ئاوارەکانی پشدەرو جێگای دڕینی کاڵەی غەریبیان، ئۆردوگای زۆرەملێی (تووسووران) بەشی زۆری بەرەو (بازیان) راپێچکرا، ماڵی کاك عەبدوڕەئوفیش لە بازیانی رەقەم یەك نیشتەجێ بوو، ئەوکاتە کاك عەبدوڕەئوف لاوێکی (١٨) ساڵە بوو، لەبەر شەوقی تیشکی رێڕوونی ئەو جموجوڵە ئیسلامیەی کوردستانو بەتایبەتی پشدەری گرتبووەوە، رێبازی راستەقینەی خەباتو رزگاریی دیتبۆوەو شوێنی شیاوی خۆی گرتبوو، ببوو بە ئەڵقەیەکی نورانی رابوونی ئیسلامیو وەك ئەندامێکی خوێنگەرمو بە راپەڕ چالاکانە لە ریزەکانی رێکخستنی بزاڤی ئیسلامیدا کاری دەکردو شەو و رۆژ هەوڵی دەدا ببێتە چاوساغی لاوانی دیکە، بێگومان کاریگەری باوکیشی کە مجێوری

مزگەوت بوو، کەسێکی دیندارو هۆگری ماڵی خوا بوو، زۆر بەسەرەوە بوو بۆ ڕێنومایی‌و پێگەیاندنی، هەر بۆیە لە ١٩٨٧/٣/٥وە دێتە ناو ئەڵقەی ڕێکخستنەکانەوە.

کاتێکیش لە (٥/ئازار/١٩٩١)دا ڕاپەڕینی جەماوەری لە ڕانیەی دەروازەی ڕاپەڕینەوە نەعرەتەی لێدا، کە جەماوەر بە گشتی‌و ڕێکخستنی لایەنە شۆڕشگێڕەکان لە هەموو لاوە تەواو خۆیان ئامادەکردبوو، بۆیە لە ڕۆژی دواتر ٣/٦ دۆڵی بازیان وەڵامی نەعرەتەی کێوەڕەش‌و حاجیلەیان دایەوەو کوڕانی نێو ڕێکخستنەکانمان لە هەردوو ئۆردوگای ژمارە یەك‌و دووی بازیان لەگەڵ جەماوەری تووڕەو ڕێکخستنی لایەنە شۆڕشگێڕەکاندا چەخماخەی ڕاپەڕینیان لێداو کردیانە بلێسەیەك تاغوتە داگیرکەرەکانی بەعسیان تەفرو توناکردن‌و دەستیان بەسەر هەموو دامودەزگاو بنکە سەربازیەکانی ڕژێمدا گرت‌و مژدەی سەرکەوتنیان دایە بەردەقارەمان‌و پیرەمەگرون‌و ئەزمەڕ.

ئا لەو کاتەدا ڕێك لە ١٩٩١/٣/٦ و لە کاتی هەڵمەت بردنە سەر مونەزەمەی تەیناڵ کاك (عەبدولرەئوف)ی قارەمان‌و دڵ پڕ لە باوەڕ لە پێشەوەڕا بە گوللەی یەکێك لە دڵڕەشە چڵکنەکانی بەعسی کافر پێکراو دوای ماوەیەك لە سەختی برینەکەی هەر لەو ڕۆژەدا گیانی لەدەستداو بە پلەی بەرزی شەهیدی گەیشت‌و گەیشتە ترۆپکی سەروەری‌و بوو بە مەدالیای شانازی بەررۆکی خانەوادەکەیان‌و جەماوەری ڕاپەڕیوو ڕێکخستنە جوامێرەکانمان‌و کاروانی ڕابوونی ئیسلامیی کوردستان، پاشان تەرمەکەی لە گۆڕستانی گوندی (کەڵاشکەرانی) بازیان بە خاك سپێرا، شەهید عەبدولرەئوف خێزاندار بووەو لە ١٩٨٩/٧/٢٩ چۆتە ناو پرۆسەی هاوسەرگیرییەوەو تەنها یەك کوڕی هەبووە کە دوای شەهیدبوونی‌و لە ١٩٩١/٧/١٥هاتۆتە دونیاوەو وەك یادگاری بە (یادگار) ناودێرکراوەو بووە بە گوڵاڵە سوورەی ئازادی‌و مەدالیای سەروەری.

شەهید: موحەممەد مەحمود حەسەن رەسوڵ[7]

ناسراو بە:موحەممەدی حاجی مەحمود

ئەو كەسانەی هەق و هەقخوازی و ئازادی و سەرفرازی دەبێتە دروشمیان و تێكەڵاوی هەست و نەست و خوێن و دەماریان دەبێ وبڕیاریشیان وایە دەستبەرداریان نەبن، دەبێ لە پێناویاندا تێبكۆشن و كارو خەباتی بێ وچان و نەپساوە ئەنجام بدەن و هەمیشەش خاوەنی صەبرو ئارامی و خۆڕاگری بن و بە پشوو درێژی و دامەزراوییەوە ڕێگا ببڕن، چونكە هەق و هەقخوازی و ئازادی و سەرفرازی، ئامانجی بەرزو پیرۆزن و خوێن و خەبات و كوێرەوەری و ئازارو چەرمەسەری و هیجرەت و دەربەدەری و ئەشكەنجەو زیندان و گیانفیدایی و قوربانیدانیان دەوێ و بەهاو قیمەتیان گەلێك گران و سەنگینەو هەروا بە ئاسانی و هەوەنتە وەدەست نایەن.
بێگومان باوەڕبوون بە خوداو پەیامەكەی و وەدەستهێنانی ڕەزامەندی ئەو و تێكۆشان لە پێناوی خواو چەوساواندا، لە هەرە هەقیقەتە بەرزو مەزنەكانن و هەڵدەگرن ئینسان تەواوی وجودی خۆیان لە پێناودا دانێ، بەڵكو هەر ئەوان شایستە بەوەن مرۆڤ لە پێناویاندا بژی و بمرێ.
دیارە بە درێژایی ژیانی بەشەرییەت لەسەر گۆی زەوی، وێنەی ئەو كەسانە گەلێكن و لە كوردستانی ئازیزیشماندا لەو ڕێبوارە مێرخاسانەی ڕێگا بینراون و دەبینین، كە چۆن بە باوەڕو وورەی پۆڵایینەوە ڕووبەڕووی سەختی و دژوارییەكان دەبنەوەو بە ڕقی پیرۆزەوە بەگژ ستەم و ستەمكاراندا دەچنەوەو بە دڵی پڕ لە ئومێدو هیواوە لە ئایندە دەڕوانن و بەزین و كۆڵنەدان نازانن، جا كاك موحەممەدی حاجی مەحمود یەكێك لەو ڕێبوارە هەقخوازانەیە كە بە وورەی پۆڵایین و نەعرەتەی شێرانەی لە ساتەكانی ڕاپەڕینی جەماوەریی سلێمانیدا زەندەقی زیندان و جەللادەكانی بەعس دەبات و مژدەی ڕووخانی ڕژێم بە مدیری ئەمنی سلێمانی دەدات.
كاك موحەممەدی حاجی مەحمود ساڵی ١٩٦١لە شاری سلێمانی، شاری هەڵمەت و قوربانی لە ئامێزی بنەماڵەیەكی ئایینپەروەر چاوی بە ژیان و هیواو ئاواتەكانی میللەتەكەی هەڵێناوە، ژیانی منداڵیشی هەر لە سلێمانی و لەگەڵ منداڵانی چاوگەشی (كانێسكان) بەسەربردووە، لە قوتابخانەی سەرەتایی ئەو گەڕەكە نراوەتە بەر خوێندن و لە ناوەندی وەتەن قۆناغێكی تری خوێندنی بڕیوەو ئەمجار چووە بۆ دواناوەندی ئەزمەڕ، بەڵام نەیتوانیوە لە قۆناغی دواناوەندی زیاتر درێژە بە خوێندن

بدات، بۆیە ئەمجار دەستیکردووە بە کارو کەسابەتو دوکانداریو بەقاڵیو لەگەڵ مزگەوتی شێخ مستەفای نەقیبیشدا هۆگری پەیدادەکاتو سەرەتای ئیلتیزاماتی ئیسلامیو دەرس خوێندنیشی لەوێوە دەستپێدەکا، ماوەیەکیش لە مزکەوتی گەورە وانە دەخوێنیو دەشکەوێتە ژێر کاریگەریی مامۆستا مەلا عەلی سەرگەڵوویی شەهیدو بەمەش چاکتر بە راستییەکانی ئیسلام ئاشنا دەبیو سەرو کاریش لەگەڵ ئیسلامخوازاندا پەیدا دەکاتو لەگەڵ خۆ رۆشنبیرکردنو خوێندنەوەشدا خەریك دەبیو کەسایەتیەکی کراوەو کۆمەڵایەتی لێدەردەچیو ئاسۆکانی بیرو زەینی دەکرێنەوەو مەودای خەمو مشورو کارو چالاکیەکانی تا دێ رێکخراوترو فراوانتر دەبن.

ساڵی ١٩٨١ پەیوەندی بە کاری ئیسلامییەوە دەکاتو ئەندامێکی کاراو چالاکی لێدەردەچێت، تەنانەت خودی بنەماڵەکەیان دەبێتە هەڵسوڕاوێکی دیار لەو نێوەندە ئیسلامیەدا، هەر بۆیە لە ئاکامی ئەوەوە برایەكو خوشکێکی بە ناوەکانی (سمکۆ)و (بەیان) لەلایەن دەزگا سەرکوتکەرکانی رژێمەوە دەگیرێنو پاشان کاکە سمکۆ لەلایەن بەعسیەکانەوە شەهید دەکریو (دادە بەیان)یش دوای بەربوونی، بەو ئازارانەوە گیانی بەرەو قاپی میهرەبانی خودا دەگەڕێتەوە، بەڵام بەعسیەکان بە گیرانو شەهیدبوونی ئەم دوانە لەم خانەوادە ئیسلامخوازە وازناهێننو سەرەنجام کاك (موحەممەد)یش لەلایەن بەعسیەکانەوە دەگیریو دەخرێتە زیندانی ئەمنە سوورەکەوەو سەرەڕای ئەو هەموو سزاو ئەشکەنجە گیانیو جەستەییو دەروونییەش هێشتا کاکە موحەممەدو هاوەڵانی سوورتر دەبن لەسەر رێبازو بیروباوەڕەکەیان، بۆیە کاتێك بورکانی رقی جەماوەری گەلی کوردستان لە ئازاری ١٩٩١دا بە رووی بەعسیەکاندا دەتەقێتەوە، کاك (موحەممەد)یش دەکەوێتە جۆشو خرۆشو خەریکە خوێن لە جەستەیدا گڕدەگریێ، بۆیە هەر لە بەندیخانەدا مژدەی رووخانی رژێم رادەگەیەنیو ئەم پەیامە بە گوێی مدیر ئەمندا دەداتو هێندەی تر دڵی دەهێنێتە لەرزین، بەڵام بەعسیەکان کە هەمیشە ترسنۆکانە رووبەڕووی ورەو باوەڕی ئیسلامخوازانو هەقخوازان بوونەتەوە، لە رۆژی ١٩٩١/٣/٧یشدا کە رۆژی راپەڕینی جەماوەری شۆڕشگێری شاری سلێمانییە ، بەعسیەکان لە زیندانی ئەمنە سوورەکەدا کاکە موحەممەدی خواناسو ئازادیخواز دەدەنە بەر دەستڕێژی گوللەو شەهیدی دەکەنو دواتر تەرمە پاکەکەی لە گۆڕستانی (شێخ محێدین) بەخاك دەسپێرێتو بەعسیەکانیش هەر ئەو رۆژە دەکەونە بەر خەشمی خوداو رقی میللەتو تەفرو تونا دەکرێن.

شەهید: عومەر رەسول برایم پیرانی

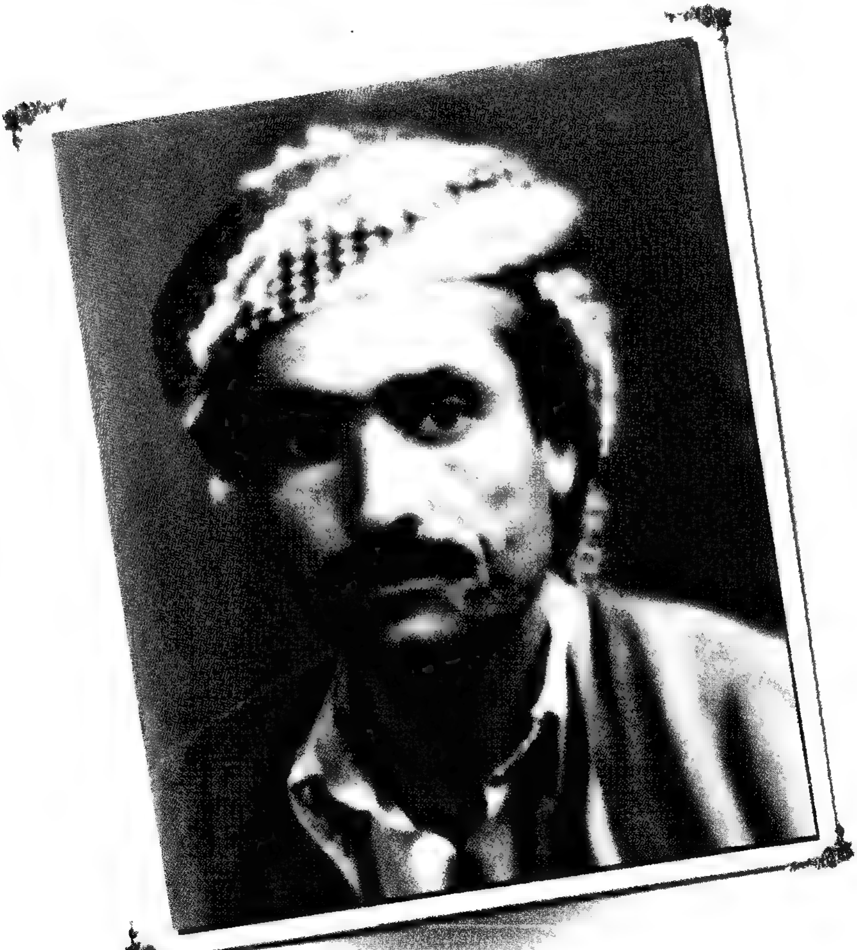

ساڵی ١٩٥٣ لە گوندی (پیرانان)ی ناوچەی پشدەرە رەقەی سەر بە شارۆچکەی سەنگەسەر لەناو بنەماڵەیەکی هەژارو ئیسلامپەروەری سەر بە عەشیرەتی ئاکۆ هاتۆتە دنیاوە، هەر لەوێش ژیانی منداڵی بەسەر بردووە.
بە هۆی دوورە دەستی گوندەکەیان‌و کارو کەسابەت‌و ئاژەڵداری‌و ژیانی گەرمیان‌و کوێستانیەوە نەنراوەتە بەر خوێندن لە قوتابخانە، بەڵام خۆشەویستی خوێندنی لە دڵدا بووە، بۆیە ماوەیەك لە حوجرەی مزگەوتی گوندەکە لەلای (شێخ عەبدوڵڵا) دەخوێنێ.
لە ساڵی ١٩٧٣دا خێزانی پێکەوەناوەو بووە بە خاوەنی سێ کوڕو سێ کچ بە ناوەکانی (عەلی‌و قادرو ئەبوبەکرو قەدریەو لەیلاو نەهریە)، ساڵی ١٩٨٧ پەیوەندی بە کاری ئیسلامییەوە کردووە.
دوای راگواستنی پشدەر لە ساڵانی (١٩٨٨-١٩٨٩)دا لەلایەن رژێمی ستەمکاری بەعسەوە بۆ ئۆردوگا زۆرەملێکانی دەوروپشتی هەولێرو دۆڵی بازیان، ماڵی شەهید عومەر رەسوڵ لە کۆمەڵگای (جدیدە)ی سەر بە هەولێر دەگیرسێتەوەو لە وێش وەك ئەندامێکی چالاکی رێکخستن رق ئەستوورانەتر درێژە بە کاری خۆی دەدات‌و بە هیوای رزگاری‌و دیداری زێدی باب‌و باپیرانی شەوو رۆژ دەکاتەوە.
کاتێك لە رانیەی دەروازەی راپەڕین رۆژی (٥)ی ئازار دەکرێتە رۆژی رەشی بەعسیەکان‌و راپەڕینێکی جەماوەری بەرپادەکرێت، کاك عومەر لەوێ خۆی سازو ئامادە دەکات، هەر بۆیە رۆژی ٣/١١ کە بورکانی راپەڕین لە هەولێری هۆلاکۆبەزێن‌و دەوروبەری بە رووی عەفلەقیەکاندا دەتەقێتەوە، کاك عومەری کوڕی رۆژی بەرەنگاری‌و دەستەویەخەبوونەوە، لەگەڵ جەماوەری راپەڕیو و پێشمەرگەو رێکخستنە بە بیروباوەڕەکانی ئیسلام‌و لایەنە شۆڕشگێڕەکانی تردا هەڵمەت دەباتە سەر دوژمنانی ئایین‌و گەل‌و نیشتمان‌و رقی دەیان ساڵەیان بەسەردا دەڕێژێ‌و تا دێ هەڵمەت‌و پەلاماری بە گوڕتر دەبێ‌و وورەو حەماسەی زیاتر کڵپە دەستێنێ، تا سەرەنجام هەر لەو رۆژەداو لە ١٩٩١/٣/١١ بە گوللەی ژەنگاوی داگیرکەران بە پلەی بەرزی شەهیدی دەگات‌و گیانی شیرینی خۆی بە خوای مەزن دەسپێرێ‌و بە خوێنی گەش‌و ئاڵی ، باخی باوەڕو نەمامی ئازادی دەدێرێ ، دواتر تەرمە پاکەکەشی لە گۆڕستانی ئەسحابەڕەشە لە کۆمەڵگای (جدیدە) بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: کەمال عەلی مەحمود قادر

سالّی ١٩٧١ لە گوندی (گەڕاو)ی سەر بە سەنگاو لە ئامێزی خانەوادەیەکی ئاینپەروەری عەشیرەتی جاف هاتۆتە دونیاوە، ژیانی منداڵیی لە گەڕاو و چەمچەماڵ بەسەربردووە، پاشان نراوەتە بەر خوێندن، بەڵام نەیتوانیوە درێژە بە خوێندن بدات لە قوتابخانەدا، ناچار خەریکی کەسابەت بووەو ماوەیەکیش لە چەمچەماڵ لای مامۆستا غەریب چەند وانەیەکی ئایینی خوێندووە.

سالّی ١٩٨٨ لە ڕێگای مامۆستا حەسەن کوردییەوە دێتە ناو کاری ئیسلامییەوەو لەگەڵ لاوانی ئیسلامخوازی دەروپشتیدا پەیوەندی دەبەستێو بە جموجوڵەکانی کاروانی رابوونی ئیسلامی کوردستان ئاشنا دەبێت.

کاک کەمال لە کاریگەری ئەو هەنگاوانەوە تا دێ چاکتر بە ئەرکی سەرشانیو هەقیقەتەکانی پەیامی ئیسلامیو کاروانی ئیسلامخوازان ئاگادار دەبێت، بۆیە ئاستی دامەزراویو سیاسیو بیروباوەڕی گۆڕانی گەورەیان بەسەردا دێت.

شەهید کەمال لەگەڵ خەڵكو دەوروبەریشدا بە رووخۆشیو خۆشەویستییەوە هەڵسوکەوت دەکاتو دەبێتە لاوێکی سەخیو دڵ ئاوەدانو هەمیشە حەز دەکات لە خزمەتی خەڵکدا بێت، لە بەرامبەردا رقی لە ستەمو ستەمکاری دەبێتەوەو لە راپەڕینی ئازاری ١٩٩١دا ئامێز لە چەکی باوەڕ وەردێنیو دەبێتە پێشمەرگەی ئیسلامو داخی دڵی خۆی بە رژێمی بەعسی ستەمکار دەڕێژێ، تا سەرەنجام کاکە کەمالی پێشمەرگەی تازە نەفەسی ئیسلامو لاوی بە بیروباوەڕو فیداکار لە ٢٠/٣/١٩٩١ لە شاری کەرکوکو لە مەیدانی بەرگری لە ئاینو گەلو نیشتماندا لەگەڵ (شەهید عادل حەمە حەمەرەشید)دا بێ سەرو شوێن دەبێ بە دەستی رەشی رژێمی بەعس شەهید دەکرێتو تەرمە پاکەکەشی وەك دەیان پێشمەرگەی تری ئیسلام بەبێ گلکۆو سۆراغ دەمێنێتەوە.

شەهید : عادل حەمە حەمەرەشید

سالی ١٩٧٣ لە شاری کەرکووکی خۆرە گیراوەکەی کوردستان لە ئامێزی خانەوادەیەکی هەمەوەندی چاوی بە ژیانو خەونو هیواکانی میللەتەکەی هەڵێناوە، ژیانی منداڵیشی بە گڕو کلپەی بابەگوڕگوڕ رۆشنکردۆتەوەو رازو نیازەکانی لەگەڵ ئەو شارە بێنازەدا دەستەملانی یەکتر کردووە.

لە قوتابخانەی (رۆژ)ی سەرەتایی نراوەتە بەر خوێندنو ئەویش وەك هەزاران منداڵی کەساسو بێنازی تری کورد نەیتوانیوەو بواری ئەوەی بۆ نەرەخساوە لە قۆناغی سەرەتایی زیاتر درێژە بە خوێندنو بدات.

کاتێکیش کاکە(عادل لە چەمچەماڵ نیشتەجێ دەبێ ، بە کارو کەسابەتەوە خەریك دەبێتو ماوەیەکیش بۆ خوێندنی چەند وانەیەکی ئایینی لەگەڵ مزگەوتی گەورەی چەمچەماڵدا دەبێتە هاوڕێو ئەمەش زیاتر هانی دەدات بۆ هاتنە ناو کاری ئیسلامیو تێکۆشان لە پێناو دینی خوداو رزگاری میللەتەکەیدا.

کاك عادل لە سالی ١٩٩١و لەگەڵ بەرپابوونی راپەڕینی جەماوەریو سەرتاسەری گەلی کوردستاندا پەیوەندی بە بزووتنەوەی ئیسلامیی پێشووەوە دەکاتو دەبێتە پێشمەرگەو ئیتر رقی پیرۆزی خۆی بەسەر بەعسیەکاندا دەڕێژێو دواجار لە کەرکوكو لە کاتی بەرەنگاربوونەوەو بەگژداچوونەوەی هێزەکانی رژێمدا کە لەگەڵ سەدان پێشمەرگەی قارەمانی تری ئیسلام لە تەك پێشمەرگەی لایەنە شۆڕشگێڕەکانی ترو جەماوەری راپەڕیوی کوردستاندا رقیان بەسەر بەعسیە خوێنخۆرەکاندا دەباراند، لە ١٩٩١/٣/٢٠ لە بەرەنگاربوونەوەی رژێمی بەعس لە کەرکوك لەگەڵ شەهید کەمال عەلی مەحمود بە پلەی بەرزی شەهیدی دەگاتو ئەویش وەك دەیان پێشمەرگەی تری ئیسلام تەرمەپاکەکەی بێ گۆڕو گڵکۆو سۆراغ دەمێنێتەوەو دواتر شەهیدان (مەلا یوسفو هۆشیار عەبدوڵلاو فەقێ حەسەن نەبیە سوورو ئیبراهیم حسێن رێزینەییو نەوزاد هەولێریو..) چەندانی تر کە لە راپەڕینو لە باوەشی کەرکووکدا لە ١٩٩١/٣/٢٨دا شەهید بوونو تەرمە پاکەکانیان بێ سۆراغە ، دەبنە رێبواری کاروانەکەیان.

شەهید عەدل حەمە حەمەرەشیدو هەموو ئەو شەهیدە قارەمانانەی کیانیان لە پێناوی خواو چەوساواندا بەخشی، تابلۆی ئازادیو سەرکەوتنیان بە خوێن نەخشاندو سەروەرییەکی گەورەو مێژووییان بۆ خۆیانو خانەوادەو کاروانی رابوونی ئیسلامی کوردستان تۆمارکرد، گۆڕیان پڕ لە نوورو رێگایان هەمیشە پڕ لە رێبواری ئەمەکدار.

شەهید: حەسەن ئەحمەد نەبیە سوور

ناسراو بە: فەقێ حەسەن[7]

ساڵی ١٩٧٠ لە گوندی ماخۆبزنانی دەڤەری ئیسلامپەروەری پشدەرە رەقەی سەر بە شارۆچكەی سەنگەسەر چاوی بە ژیانو خەونو خولیاكانی گەلی كورد هەڵێناوەو ژیانی منداڵیشی هەر لەوێ لەگەڵ ژیانی رەوەندایەتیو گەرمێنو كوێستانو لەگەڵ سروشتی پاكی كوردستاندا بەسەر بردووە، لەپاڵ ئەوەشدا نراوەتە بەر خوێندنی ئیسلامیو دەستەملانی حوجرەو فەقێیەتی بووە، بەڵام نەیتوانیوە تا سەر بەردەوام بێت. بەڵكو كارو كەسابەتو پەیداكردنی بژێوی ژیان بواری بەردەوامیی لە خوێندنی فەقێیەتی بۆ نەهێشتۆتەوە.

كاتێكیش دەڤەری قەڵاتووكانو قەندیلی سەركەش بە نووری ئیسلامخوازانو تریفەی ئەستێرەكانی ئومێدو ئازادی رۆشن دەبێتەوە، كاك فەقێ حەسەن وەك ئەندامێكی كاراو چالاكی رێخستن تەواو هۆگری لوتكەو چیا دەبێتو هەمیشە حەزدەكات هاورێی پێشمەرگە بێ، بۆیە لەگەڵ هاورێكانیدا خەمی نەتەوەو نیشتمانو شۆرشێك، خەمی پەیامو شەریعەتێك كە ئازادیو سەرفرازی دنیاو دوارۆژی لە چاودا دەخوێنێتەوە، لەكۆڵ دەنێو سەدان شەورەویو شەونخونیان لە پێناودا دەكێشێو خۆییو خانەوادەكەی لە خزمەتی پێشمەرگەكانی ئیسلامدا دادەنێ.

دوای ئەوەش كە پشدەر بە یەكجاری بەر شالاوی كاولكاریو راگواستنی رژێمی بەعس دەكەوێ لە ساڵی ١٩٨٩دا، كاك فەقێ حەسەن لە كۆمەڵگای حاجیاوادا نیشتەجێ دەبێو لەگەڵ هەڵگیرسانی راپەرینیشدا ئازایانە بەشداری دەكاتو رۆڵی جوامێرانە لە رزگاركردنی ناوچەكەدا دەبینێو تا كەركوكو موعەسكەر خالید وەك سەدان پێشمەرگەی قارەمانو رێكخستنە چاپووكەكانی ئیسلام بە شوێن بەعسیەكانەوە دەبێو رقیان بەسەردا دەبارێنێ، ئەو كاتەش كە رژێمی تێكشكاوی بەعس بە رێبێدرانی گەورە هێزان دەستدەكاتەوە بە دژە هێرش بۆ سەر كەركوكو جەماوەری راپەریو، كاك فەقێ حەسەن ئەحمەدی قارەمان كە لەگەڵ هێزێكی قارەمانی پێشمەرگەی ئیسلامدا بە فەرماندەیی مامۆستا مەغدید لەوێ دەبێو پێش بە دوژمن دەگرێ، لە شەرێكی دەستەویەخەدا دوای بەرەنگاریەكی مەردانە لەگەڵ پۆلێك پێشمەرگەی تردا لە ١٩٩١/٣/٢٨ لە موعەسكەر خالید وەبەردەبرێو بە پلەی بەرزی شەهیدی دەگات كە مەخابن تا ئێستاش هیچ سۆراغێك لە كۆرو تەرمەپاكەكەی نییە.

شەهید: ئەحمەد موحەممەد عەبدوڵڵا

ناسراو بە:هۆشیار

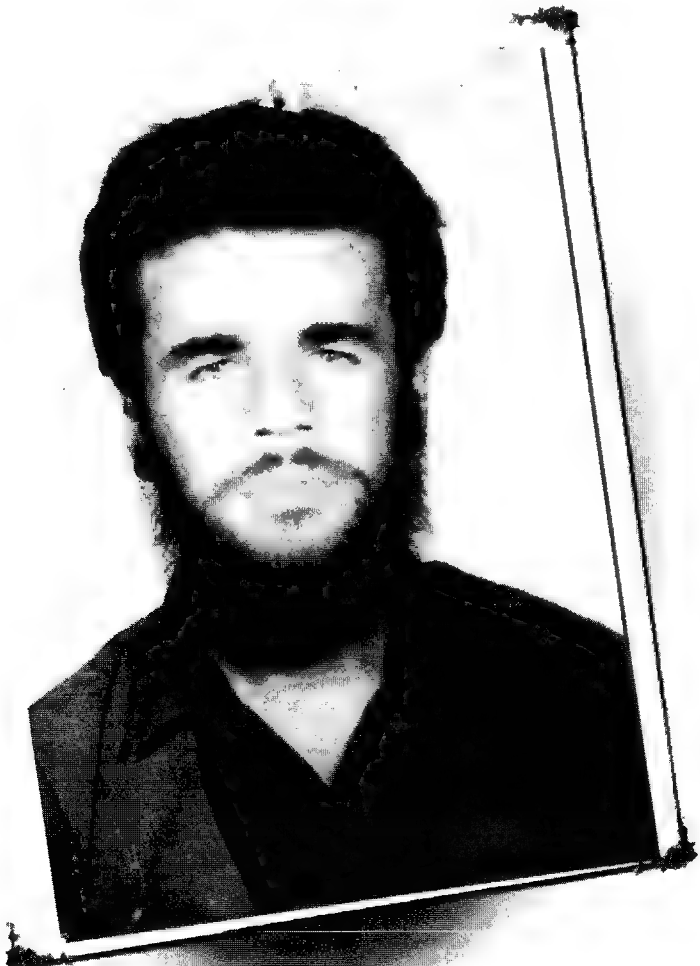

شەهید هۆشیار لە ساڵی (١٩٧٤) لە گوندی (شارستێن)ی بەری مەرکەی سەر بە شارۆچکەی بنگرد لە بنەماڵەیەکی سەر بە هۆزی جاف چاوی بە ژیان هەڵێناوە، ژیانی منداڵیشی هەر لەوێ بەسەر بردووە.

لە قوتابخانەی سەرەتایی گوندی (هەنجیرێ) نراوەتە بەر خوێندن، بە هۆی دەستکورتی خێزانەکەیەوە لە شەشی سەرەتایی زیاتر نەیتوانیوە درێژە بە خوێندن بداتو دەستی کردووە بە کارو کەسابەت، بەڵام عەشقی خوێندن لە دڵی دەرناچێت، بۆیە لە لایەکی ترەوە دەچێتە حوجرەو ماوەیەك لە دوکان لە ساڵی (١٩٨٧) لای مامۆستا مەلا رەسوڵو مامۆستا مەلا سەید عەبدوڵلا دەخوێنێو هەمان ساڵیش پەیوەندی بە رێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامیی ئەو کاتەوە دەکاتو خۆشەویستیی خواو جیهادو تێکۆشانی دژی داگیرکەرانی کوردستان لە دڵدا دەچەسپێت، بۆیە لە ساڵی (١٩٨٨)دا رێبازی پێشمەرگایەتی دەگرێتەبەرو لە هێزی ئازادی دەبێتە پێشمەرگەو دڵسۆزانە ئەرکەکانی رادەپەڕێنێو لە ناو هاوسەنگەرانیدا نموونەی مرۆڤی گوێڕایەڵو وریا دەبێت.

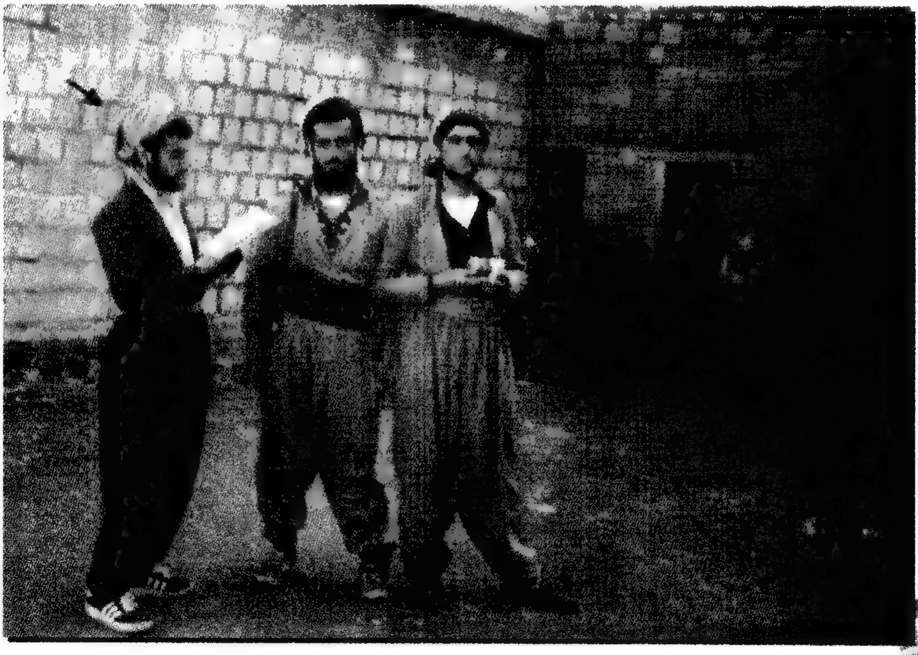

لەگەڵ بەرپابوونی راپەڕینی جەماوەری گەلی کوردستانیشدا کاکە هۆشیار وەك هاوسەنگەرانی تری بە رۆژی وەدیهاتنی خەونەکانی دەزانێت، بۆیە فرمانی ئامادەسازیو دابەزین جێبەجێ دەکاتو لەگەڵ هێزی پێشمەرگەدا دەگاتە رانیەو پێ بە پێ لە رامالێنی بەعسیەکاندا بەشداری دەکات، تا دوا وێستگەی هەڵمەتو بەرەنگاری دەبێتە شاری کەرکوكو موعەسکەر خالیدو لەوێ لە ریزی ئەو هێزە قارەمانانەی پێشمەرکەی ئیسلامدا کە شەهیدی سەرکردە مامۆستا مەغدید سەرکردایەتی دەکات بەشدار دەبێت.

مەخابن لە دژە هێرشی رژێمی بەعسدا بۆ کەرکوك لەگەڵ پۆلێك پێشمەرگەی جوامێرو دلێری ئیسلامدا لە ١٩٩١/٣/٢٨ وەبەر دەبرێتو دوای مقاوەمەیەکی زۆر شەهید دەبێتو گیانە پاکەکەی لە پێناوی خواو چەوساواندا دەبەخشێتو بەخوێن مێژوویەك لە سەروەری بۆ کاروانی بزاڤی ئیسلامیی کوردستان دەنووسێتەوەو لەگەڵ پۆلێك پێشمەرگەدا وەك پۆلێك ئەستێرە بە ئاسمانی سەروەریەوە بۆ هەمیشە دەدرەوشێتەوەو ئەویش گڵکۆکەی بێ سۆراغ دەمێنێتەوە.

شەهید: خدر حەمەد ئەمین فەقێ عومەر

ناسراو بە:خدر فەلاح

ساڵی ١٩٥٦ لە گوندی (نۆریێ)ی دۆڵی (ئاکۆیان)ی سەر بە قەزای رانیە لە بنەماڵەیەکی هەژارو ئیسلامپەروەر هاتۆتە دنیاوەو ژیانی منداڵیشی هەر لەوێو لەگەڵ دیمەنە رەنگینەکانی دۆڵی ئاکۆیانو بناری ماکۆکدا بردۆتەسەر ، لەبەر هەژاریی بنەماڵەکەیو سەرقاڵبوون بە کارو کەسابەتەوە تەنها لە قۆناغی سەرەتاییدا خوێندوویەتی.
دوای ئەوەی خۆشەویستیی خواو ئیسلامو جیهادو تێکۆشانی لە دڵدا دەچەسپێ بە هۆی کاریگەری سەرهەڵدانی شۆڕشی ئیسلامیی و جموجوڵو چالاکی زانایانو ئیسلامخوازانی وەکو مامۆستا مەغدیدو مامۆستا عەلی باپیر، بە تەواوی گۆڕانکاریی بەسەردا دێتو رقی لە سایەی ژیانی ژێردەستەییو چەوسانەوە دەبێتەوە، بۆیە لە رۆژی ١٩٨٩/٧/١دا وەك ئەستێرە بە ناو شەوی دەیجوری ستەمدا بەرەو بەرزیو شکۆمەندی تێدەکشێو دەبێتە هاوڕێی قەندیلی سەرکەشو چەکی پڕ لە شانازی جیهاد دەکاتە شانو لە هێزی (ئازادی) دەبێتە پێشمەرگە، پێشمەرگەیەکی تا بڵێی چالاك، بەڕێزو حورمەت، شارەزاو بە ئەزموون، رەوشت بەرزو لەدڵدا شیرین، سەرەڕای ئەو خۆشەویستیو لەدڵدا شیرینیەی خۆی، لەبەر خۆشەویستیو رێزی بۆ برا پێشمەرگەکانی نەیدەزانی چۆن ناویان بێنێ، بە زۆری پێی دەوتن (برای شیرین) یا (برا شیرینەکەم).
کە راپەڕینی جەماوەرییو سەرتاسەریش لە کوردستان دەستیپێکرد، رۆژ رۆژی پێشمەرگەی ئیسلام بوو، کە دنیایەك لە رژێمی بەعس بە رق بوونو تامەزری ئەوە بوون زەبری گورچکبڕی تێ بسرەوێنن، بۆیە لە دوای ئازادبوونی رانیە کە ئاپۆڕای پێشمەرگە دەگاتەوە شارەکان، کاك (خدر فەلاح)یش یەکێك لەو قارەمانانی ئیسلام دەبێتو تا کەرکوكو موعەسکەر خالید بە شوێن بەعسیەکانەوە دەبێتو لەوێ لەگەڵ ئەو هێزەدا دەبێت کە مامۆستا مەغدیدی شەهید سەرپەرشتی دەکات.
مەخابن لە کاتی دژەهێرشی رژێمداو دوای شەڕێکی دەستەو یەخەو نابەرابەر لەگەڵ دەستەیەك لە هاوڕێیانیدا لە ١٩٩١/٣/٢٨ لەلای موعەسکەر خالیدی کەرکوك وەبەر دەبڕێتو بە پلەی بەرزی شەهیدی دەگاتو تەرمە پاکەکەشی وەك هاوەڵانی بێ سۆراغ دەمێنێتەوە.
شەهید خدر فەلاح خێزاندار بووەو دوای خۆی دوو کچو کوڕێکی بە ناودکنی (خوناو، خاوێن، سەییاف) بۆ ئیسلامو کوردستان بە دیاری بەجێهێشتوون.

شەهید: ئیبراهیم حسێن ئەحمەد

ساڵی ١٩٥١ لە گوندی (ڕێزینە)ی دۆڵی سەرکەپکانی سەر بە ڕانیە لە بنەماڵەیەکی ئایینپەروەری سەر بە عەشیرەتی ئاکۆ چاوی بە ژیان هەڵێناوە، ژیانی منداڵیی لە گوندی (مێکوکە)ی هەمان ناوچە بەسەربردووە، هەژاریو دەستکورتی مۆڵەتیان نەداوە لە سێی سەرەتایی زیاتر درێژە بە خوێندن بداتو بە ناچاری ملی دەبەر کەسابەتو سەختیەکانی ژیانی لادێ ناوە، لەگەڵ خەڵکدا زۆر تێکەڵاو بووەو پاشان شارەزایی لە بواری شۆفێریدا پەیداکردووە، بە هۆی کاریگەری شەهیدی سەرکردە مامۆستا مەغدید کە برای بووە، خۆشەویستی ئیسلامو کاری ئیسلامییو میللەتپەروەری لە دڵو دەروونیدا سەری هەڵداوەو ساڵی ١٩٨٨ پەیوەندی بە ڕێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامیی ئەوکاتەوە کردووە، لەگەڵ چەخمامەی (٥)ی ئازاری ١٩٩١و تەقینەوەی بورکانی ڕاپەڕین بە ڕووی عەفلەقیەکاندا، کاک ئیبراهیمی قارەمانی وەك یەکێك لە ڕێکخستنە چالاکەکان لەگەڵ جەماوەری ڕاپەڕیودا بەگژ بەعسیەکاندا دەچێتەوەو دوای ئازادبوونی ڕانیەی دەروازەی ڕاپەڕین بەشداری گرتنی فیرقەی چوارقوڕنەو ئازادکردنی هەولێرو پاشان ئازادکردنی شاری کەرکوکی خۆشەویست دەکات.

کاکە ئیبراهیم هەر لەگەڵ دابەزینی هێزی پێشمەرگە ، خۆشیو هیوایەکی زۆر لە دڵو دەروونی دەگەڕێتو ئەویش وەك پێشمەرگەیەکی دلێر لە نێو کاروانی نووردا خۆی دەبینێتەوە، بەشداری کاکە ئیبراهیم لە ئازادکردنی کەرکوك لە ژێر فەرماندەیی شەهیدی سەرکردە مامۆستا مەغدید دا بوو، کە بە خۆیو هێزێکی زۆری پێشمەرگەکانی ئیسلامەوە کە لە زۆربەی هێزەکان پێکهاتبوونو لەگەڵیدا بوون،بە دژی بەعس تێدەکۆشان و سەنگەریان لە داگیرکەران گرتبوو ، تا کاتێك لە گەرمەی پەلاماردانی مەعەسکەر خالیدا ، مەخابن لەلایەن زڵهێزانەوە گڵۆپی سەوز بۆ سەدام حسێن پێکراو دەستیکردەوە بە دژەهێرش بۆ سەر شارە ئازادکراوەکانو جەماوەری ڕاپەڕیو و هێزی پێشمەرگەی کوردستان.

ئا لەو کاتەدا هێزە جەربەزەکەی پێشمەرگەی ئیسلام کە لە سەنگەری پێشەوەی ڕووبەڕووبوونەوەی ڕژێمدا بوون بە هۆی سەختی پەلاماری ڕژێمو کشانەوەی هێزەکانی دواوەیانو چۆڵکردنی پشتیان ، دەستەیەك لە پێشمەرگە قارەمانەکانی ئیسلام وەبەربرانو بە دەستی عەفلەقیەکان دوای مقاوەمەو شەڕێکی سەختی نابەرابەر، لە ١٤/ڕەمەزانی/١٤١١ ـ ١٩٩١/٣/٢٨ بە پلەی بەرزی شەهیدی گەیشتن کە یەکێکیان

كاكە ئیبراهیم حسێن ئەحمەدی برای مامۆستا مەغدید بوو، بەمەش بوو بە یەكەمین شەهیدی بنەماڵەكەیان.

شایانی باسە ئەم پۆلە شەهیدەی ئیسلام بێ گۆڕو گلكۆ مانەوەو تا ئێستاش نەزانراوە لە كوێو بە چ شێوەیەك ئەسپەردەی خاك كراون.

شەهید ئیبراهیم خێزاندار بووەو دوای خۆی سێ كوڕو حەوت كچی بە ناوەكانی (موحسین، ئەحمەد، سەلمان، فاتمە، شیلان، خوناو، شەهێن، فەوزی، كۆچەر، نیگار) لە دوا بەجێماون.

شەهید: رزگار نەجمەدین نورەدین

ساڵی ١٩٧٤ لە دێی خاڵدانی سەر بە چەمچەماڵ لە خانەوادەیەکی ئیسلامپەروەری سەر بە ساداتی پیریادی هاتۆتە دونیاوە، ژیانی منداڵی لە دێی پیریادیو چەمچەماڵ بەسەربردووە، لە قوتابخانەی سەرەتایی پیریادی نراوەتە بەر خوێندنو بەشێکی قۆناغی سەرەتایشی لە چەمچەماڵ خوێندووە.

دواتر لە لای باوکی (مامۆستا نەجمەدین پیریادی) دەستدەکات بە خوێندنی زانستە شەرعیەکانو بەمەش چاکتر لە راستیەکانی ئیسلامو ئادابە بەرزەکانو بوارەکانی عیبادەت تێدەگات، جگە لەوە لە پێناو دابینکردنی بژێوی ژیانیشدا بە کارو کەسابەتو کرێکارییەوە خەریك دەبێ.

هەروەها هەر لە رێی باوکی بەرێزیانەوە دێتە ناو کاری ئیسلامییەوەو تێی دەگەیەنێ کە موسڵمانەتیو دینداری بە تەنیا نوێژو رۆژوو نییە، بەڵکو موسڵمانەتی هەوڵدانیشە بۆ خزمەتکردنی موسڵمانانو ئازادی گەلو نیشتمانو سەرخستنی دینی خوای گەورەو حاکمیەتی قورئان.

هەر بۆیە دڵی پەیوەست دەبێ بە کاروانی جیهادی ئیسلامخوازانی کوردستانەوەو کاتێکیش راپەڕینی جەماوەری گەلی کوردستان لە ئازاری ١٩٩١دا بەرپا دەبێ، کاك رزگار لەو ساتە وەختەوە وەك پێشمەرگەیەکی قارەمانی ئیسلام مەیدان لە بەعسیە خوێنخۆرەکان دەگرێو بە گژ ئەو رژێمە نەگریسەدا دەچێتەوە.

هەروەها لە بنکەی شەرەفخان کە تێکەڵاوی ناو ئاپۆڕای پێشمەرگەکانی ئیسلام دەبێ، کەیفو سروور سەراپای جەستەی دادەگرێو هێندەی تر ورەو حەماسەی دێتە بەر، کاك رزگار بەو ورەو حەماسەوە لەگەڵ هاوسەنگەرانیو جەماوەری راپەڕیودا بەشداری ئازادکردنی کەرکووك دەکات، لە مەعەسکەر خالیدیش قارەمانەتی بەرچاو دەبینێ.

تا سەرەنجام کاك رزگاری لاوی ئیسلامخوازو پێشمەرگەی هەڵمەتبەری ئیسلام هەر لە کەرکوكو لە کاتی بەرپەرچدانەوەی دژە هێرشی رژێم بۆ سەر جەماوەری راپەڕیو و گرتنەوەی شارو ناوچە ئازادکراوەکان، لە (قریە عصریە)ی خوار کەرکووك لە رۆژی ١٩٩١/٣/٢٨دا لەگەڵ پۆلێك پێشمەرگەی تری بزووتنەوەی ئیسلامیی پێشوودا، شەهید دەبێو سەروەریەکی قارەمانانە بۆ خۆیو گەلی کوردستانو رابوونی

ئیسلامیی‌و خانەوادە بەڕێزەکەیان‌و گەرمیانی گرو حەماسە تۆمـار دەکـات‌و تەرمـە پاکەکەشی وەك هاوڕێ‌و هاوسەنگەرە شەهیدەکانی بێ گڵکۆو سۆراغ دەمێنێتەوە.

شەهید رزگار پیریادی خواویست‌و گیانفیدا بە جۆرێك خۆشەویستیی خواو ئیـسلامیی دەچـێتە دڵـەوە ، تامـەزرۆی شـەهیدی دەبێـت‌و تەنانـەت وەسـیەت بـۆ خانـەوادە بەڕێزەکەیان دەکات‌و دەڵـێ: "مـن شـەهید دەبم‌و رازی نـابم کـەس جلـی رەش لەبـەر بکات‌و شین‌و شەپۆڕ بکات، چونکە کاری خوایەو بەدەست کەس نییە". ئاخر ئەو (لە خەونیدا جەنازەیەکی بینیبوو پێیان وتبوو رزگار ئەوە تۆی شەهید بوویت) بۆیـە دڵـی روون بووەو قەناعـەتی وابووە کە شەهید دەبێت.

بەم شێوەیە شەهید رزگار کۆڵ‌و بـاری ژیـانی دونیـای فـانی پێـچایەوەو بـەرەو قـاپی میهرەبانی خودا، سەر بەرزانە گەڕایەوە.

شەهید: سەمیر نورەدین عەلی
ناسراو بە:مەلا یوسف كەركووكی

ساڵی ١٩٦٣ لە شاری كەركووك‌و لە ئامێزی بنەماڵەیەكی ئیسلامپەروەردا لەدایك بووە، ژیانی منداڵیشی هەر لەوێ بەسەربردووە، دواتر نراوەتە بەر خوێندن‌و تا شەشەمی ئامادەیی بەسەركەوتوویی بڕیوە، ئەمجار كۆلێژی ئادابی لە زانكۆی سەلاحەدین تەواوكردووە.

كاك مەلا یوسف دوای ئەوەی قۆناغەكانی خوێندن بە سەركەوتوویی دەبڕێ، چیتر ناتوانێ بە دیار زەبرو زەنگ‌و ستەمكارییەكانی رژێمی بەعسەوە دابنیشێ، بۆیە وەك لاوێكی ئیسلامخوازو رۆشنبیر رێگای هیجرەت دەگرێتەبەرو روو لە بەشە كوردستانی سەر بە ئێران دەكات، هەر لەوێ لە ساڵی ١٩٨٧ بە مامۆستا شێخ عەبدوللەتیف واژەیی رابەر دەگات‌و ئیتر دەستەملانی كاروانی جیهادی ئیسلامیی كوردستان دەبێت‌و دەبێتە پێشمەرگەی ئیسلام‌و لە بارەگاكانی (كەوپەڕو بادیناوا)وە وەك هەڵۆ بەرەو قوڵایی نیشتمان‌و بارەگاكانی هێزی شافیعی لە مەلەكان لەگەڵ مەفرەزە پارتیزانەكانی ئیسلامدا تێدەكشێ، لەوێ لەگەڵ هاوسەنگەرانی‌و رێبوارانی رێبازی هەقیقەتدا لە بارەگاكانی هێز لە مەلەكان‌و شیرەو كانی هەرمێ‌و سماقوڵی خۆشناوەتی ئەرك‌و فەرمانەكانی پێشمەرگایەتی جێبەجێ دەكات، ماوە ماوە لەسەر چیاكانی (كەپران‌و پانەسەرو مۆتەو هەورێ‌و بەناباوێ) لەگەڵ هاوسەنگەرانی پێش بە پەلامارو هەڕەشەكانی سوپای داگیركەری رژێم دەگرن، جار جارەش لەگەڵ مەفرەزە پارتیزان‌و دلێرەكانی هێزی شافیعی دادەبەزنە سەر رێگای سەرەكی (هەولێر ـ كۆیە)و بۆسەیان بۆ هێزەكانی رژێم‌و بەكرێگیراوان دەنایەوەو پەیامی كاروانە جیهادیەكەیان بە رێبواران‌و سەرنشینان دەگەیاندو خەڵكیان بۆ بەگژداچوونەوەی رژێم‌و هاوكارینەكردنی هەڵدەنا.

ئەو ساتانەش كە لە دەمی بۆسەو جەولەكاندا دەكەوتنە بەر هەڕەشەی كۆپتەرەكانی رژێم رێگاكانی بەرگری لەخۆكردنیان دەگرتنەبەر، جارجارەش گوند بە گوندی ناوچەكە دەگەڕان‌و ئامانجەكانی خەبات‌و گەورەیی ئیسلام‌و پیرۆزی پەیامی ئیسلام‌و باوەڕیان بۆ روونده‌كردنەوەو پێناسەی حزبی بەعسیان وەك حزبێكی عەلمانی‌و بێ دین‌و ستەمكار بۆ خەڵك دەكرد.

كاتێكیش رژێمی بەعس لە ساڵی ١٩٨٨دا زنجیرەیەك هێرش‌و پەلاماری وەحشیانە یەك لە دوای یەكی كردە سەر ناوچە ئازادكراوەكان، ئەوە شەهید مەلا یوسف وەك قارەمانێكی كەڵەگەت لەگەڵ برا پێشمەرگەكانی‌و هێزە شۆڕشگێڕەكانی تردا رقی

بەسەر سوپاو بەکرێگیراوانی رژێمدا دەباراندو بە حەماسەتەوە بەرگری لە ئایینو ئابڕووی گەلو نیشتمان دەکرد.

کاتێکیش بڕیاری پاشەکشە بۆ هەموو ئەو هێزانەی دەڤەرەکە لەلایەن سەرکردایەتیەکانیانەوە درا، هێزی شافیعیش پێ بەپێو بە پێی پلانێکی گونجاو دەستیان بە کشانەوە کردو بەسەر چەند میحوەرێکدا دابەشبوون، کاک مەلا یوسف کەرکوکی لەگەڵ ئەو پۆلە پێشمەرگەیەدا بوون کە لە بارەگای سماقولییەوە بەرەو شیرەو مەلەکانو لەوێشەوە بەرەو دۆڵە رەقەو رانیە چوونو دوای رێنوێنیکردنو حەوانەوەیان بۆ ماوەی نزیکەی (٢٠) رۆژ لەو دەڤەرە لەلایەن رێکخستنە تۆکمەو قارەمانەکانەوە، بە شێوەیەکی زۆر رێكو پێكو بە پلانێکی سەرکەوتوو بە سنووری پشدەردا کە پڕ لە سەربازگەی رژێم بوو گەیەندرانە خەتی سونێ، دیارە ژمارەیەکی تریش لەو مەفرەزانە دوای چەند شەوو رۆژ گەیشتنە قەندیلو لەگەڵ پێشمەرگەکانی هێزی حەمزەو چەند مەفرەزەیەکی هێزی خالیدو فاروق تێکەڵاوی یەکتر بوون، ئیتر لەوێ کەوتنەوە بەرپەرچدانەوەی هێرشەکانی رژێم کە بۆ ئەو سنوورەش دەستی پێکردبوو.

دوای ئەوە کاك مەلا یوسف لە بارەگا سنووریەکانی پێشمەرگە لە گەسك گەسكو دواتر لە بارەگاکانی (تۆژەڵەو قولە هەرمێو پشکاوە)ی دۆڵی سونێو قاسمەرەشو هەروەها لە خدراوا درێژەی بە خزمەتی پێشمەرگایەتیو رۆڵی جوامێرانەی خۆی داوەو لەو ماوانەشدا جارجارە لەگەڵ مەفرەزە پارتیزانەکانی بزووتنەوەی ئیسلامی ئەوکاتدا دەکەوتنە جەولەو ئەنجامدانی چالاکی.

کاك مەلا یوسف لەبەر لێهاتوییو دڵسۆزیو لێبڕاوی کرایە سەرتیپو دواجار لە بارەگاکانی دۆڵی قاسمەرەشەوەو لەگەڵ هەڵایسانی مەشخەڵی راپەڕینی جەماوەریی گەلی کوردستان لە ١٩٩١/٣/٥، لەگەڵ ئاپۆرای پێشمەرگە گیان لەسەردەستەکانی ئیسلامو هێزە شۆڕشگێڕەکانی تری ئەوسای سەر گۆڕەپانی خەبات لە ٣/٦ لە کاتی هەوڵی دابەزیندا لەگەڵ هێزە دۆڕاوەکانی رژێم لە خەتی سۆنێ کەوتنە بەرێكو بۆ رۆژی دواتر لە ٣/٧ وەك پڵنگ خۆیان بەناو سوپای رژێمو پشدەری (موحەڕڕەمە)دا کردو خۆیان گەیاندەوە ناو جەماوەری راپەڕیوی رانیەی دەروازەی راپەڕینو بوو بە داباریینی فرمێسکی شادومانیو دانانی پلانو بەرنامەی خێراو بەپەلە بۆ راونانی هێزەکانی رژێمو رزگارکردنی شارو شارۆچکەو ناوچەکانی تری کوردستان.

بۆیە لەوێوە هێزی پێشمەرگەو جەماوەر بەرەو هەیبەت سوڵتانو کۆیەو تەقتەقو دێگەڵەو هەولێرو لەلایەکی تریشەوە بەرەو خەلیفانو سپیلك و هەروەها دوکان کەوتە جوڵەو هەڵمەت بردن.
کاك مەلا یوسف کەرکووکی دوای رزگارکردنی هەولێر رووی چەکی باوەڕو وردەو حەماسەی بەرەو کەرکووکی خۆرە گیراوەکەی کوردستان وەرسووڕاندو دیسان لەگەڵ هێزی بە بیروباوەڕی پێشمەرگەکانی ئیسلامو جەماوەری راپەڕیوو و هێزی پێشمەرگەی لایەنەکاندا وەك شێر کەوتنە نرکەو ناڵەو ورەو گڕی حەماسەی تێکەڵاوی گڕی بابەگوڕگوڕ کردو دوای رزگاربوونی کەرکووکو شادبوونەوەی بۆ ساتێکی کەم بە باوكو خانەوادە هەژارەکەیان، هەڵمەتی قارەمانانەی بەرەو موعەسکەر خالید دەستپێکردو قارەمانەتییەکی کەم وێنەی لەوێدا نواند.
کاتێکیش رژێمی بەعس دژە هێرشی بۆ سەرکوتکردنی جەماوەری راپەڕیوو و داگیرکردنەوەی شارو ناوچە رزگارکراوەکان بە هەڵکردنی گڵۆپی سەوز لەلایەن گەورە هێزانەوە دەستپێکرد.
شەهید مەلا یوسف کەرکووکی لەگەڵ فەرماندەکانی هێزی پێشمەرگەی ئیسلامو سەدان پێشمەرگەی قارەمانی دەست بەدەستنوێژو هێزی تری لایەنەکاندا، پێشی بە سوپای رژێم گرتو کەوتە شەڕی دەستەویەخە، بەڵام بەهۆی کشانەوەی زۆر لە هێزەکانو چۆڵبوونی پشتیان رژێم زەفەریان پێ دەباو لە شەڕێکی سەختو نابەرابەردا لە ١٩٩١/٣/٢٨ کاك مەلا یوسف لەگەڵ پۆلێك پێشمەرگەی قارەمانی تری ئیسلامدا بە پلەی بەرزی شەهیدی دەگاتو تەرمە پاکەکەشی بێ سۆاغو گلکۆ دەمێنێتەوە، بەم پێیە شەهید مەلا یوسف کەرکووکیو هاوڕێکانی سەروەرییەکی مێژوویی بۆ خۆیانو کاروانی رابوونی ئیسلامی کوردستانو خانەوادە سەربەرزەکانیان تۆمار دەکەنو کاك مەلا یوسف سەلماندی کە کوڕی دڵسۆزو گیانفیدای ئیسلامو ئەم خاكو نیشتمانەیە.
شەهید مەلا یوسف کەرکووکی پێشمەرگەیەکی ئازاو دلێرو کەڵەگەتو خۆ بەکەمگرو لەخۆبردوو بوو، لە کاتی پێویست عەدەد جیهازو عەدەد دۆشکەو بیکەیسیو ئاربیجی بوو.
ئەو لەگەڵ ئەوەدا کە کوڕی شار بوو، بەڵام ئەوەندە خاکیو زوورەپیاو و بەدەست بردو پێکراو بوو، دەتگوت هەمیشە لە لادێ ژیاوەو لە جەولەو گەڕانو بارو

بارگەشدا زۆر خۆنەبوێرو دلێرو دەست گەرم بوو، هەمیشە حەزی دەکرد خزمەتی هەموان بکات، تەنانەت جلوبەرگو پێڵاوی دەدررونەوەو پینەدەکردن، شەونوێژی دەکرد و لەبەر خودا دەپاڕایەوەو فرمێسکی دەڕشتو زۆر بە ڕۆژوو دەبوو، زۆر گوێڕایەڵ بوو، بە ڕاستی پێشمەرگەیەکی نموونەیی بوو، چونکە هەموو خەسڵەتە بەرزو جوانەکانی لە خۆیدا کۆکردبوونەوە، هەر لەبەر ئەمەش بوو هەموو هاوڕێو هاوسەنگەرانی لەناخەوە خۆشیان دەویستو ڕێزیان لێدەگرت، دەك گیانت هەمیشە شاد، ڕێگات هەمیشە پڕ لە ڕێبوار، کاك مەلا یوسف کەرکووکی.

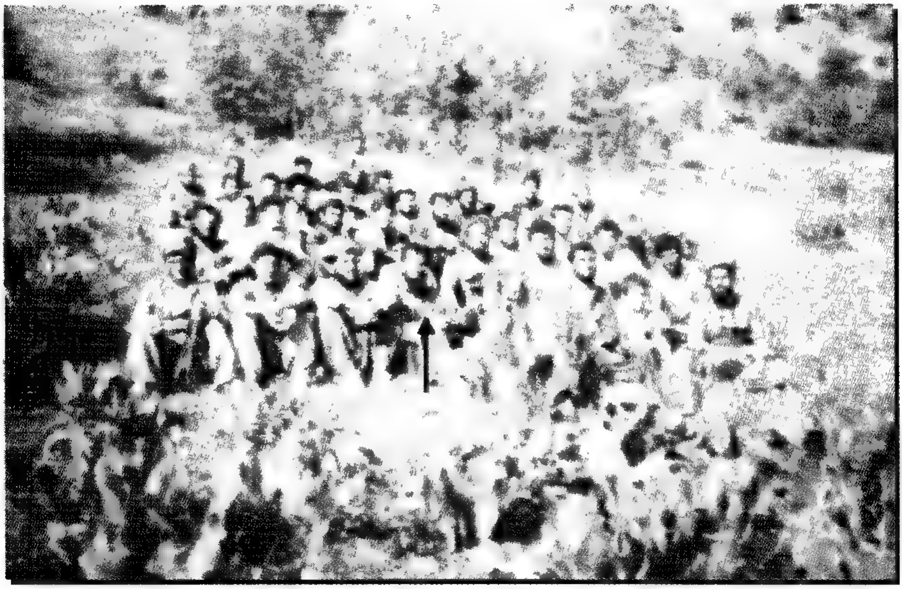

شەهیدی فەرماندە: حەسەن ئەحمەد حەسەن

ناسراو بە: زانا

ئەستێرە گەشەکانی ترۆپکی سەروەری، تەنها لە نێو دەریای پان و پۆڕی تاسەو سەرسامیی و رامان و بێدەنگیەکدا جێیان دەبێتەوە، هەر ساتێکی فەرهەنگێك، وشەی سوورو دنیایەك رازو نیازە... لەو شوێنەدا کە هاژەی تاڤگەی خوێن و نەعرەتەی (الله أكبر) دەنگ دەدەنەوە، وشە زات ناکات سەر هەڵێنێ، شیعرو پەخشان و رۆمان زمانیان دەبەسترێت و لە دۆڵی خامۆشیدا کوشم هەڵدێن و بە ئارەقەی شەرمەزارییەوە سەردادەخەن..، چۆن قەتارەی وشەی رازاوە لەگەڵ ئاپۆڕەی کاروانی بەرەو خۆری شەهیداندا بەراورد دەکرێت؟! چ وشەو ئیلهامێکی ئەدەبی دەگاتە خۆگریی و راچەنینی نێو سەنگەر، کە قورمیشی مێژوو و بناغەی ئێستاو دەلاقەی دوارۆژە؟!

کام قەسیدە بە قەدەر باڵای شەهیدان کەڵەگەتە، کامە سەری کوێستانی عەزیم ئەوەندەی سەری شەهیدان بەرزە؟!

بە درێژایی مێژوو، هەر مەنتیقی شەهیدان بووە دەست و زمانی تاغوتەکانی مرۆڤخۆری بەستووەو بۆتە پەرژینی عەمەلیی بۆ چەوساوەو رەش و رووتانی بێ دەرەتان، مێژووی مرۆڤایەتی بەبێ شەهیدان ئاشی ئاو لێبڕاوەو بێجگە لە نەڕەی زاڵمان و نرکەو ناڵەو ئاهو نزوولەی هەژاران، هەست و خوستی لێ نایە.

جا کاروانی جیهادیی رابوونی ئیسلامیی کوردستان خاوەنی گەلێك لەو جۆرە مێرخاس و قارەمانانەیەو شەهید (زانا)ی فەرماندەو چەلەنگیش یەکێك لەو مێرخاس و ئەستێرە گەشانەی ترۆپکی سەروەریمانە.

شەهید (زانا) ساڵی (١٩٧١) لە گوندی (کانی بناو)ی ناوچەی دۆڵی ئاکۆیانی سەر بە قەزای رانیە لە بنەماڵەیەکی ئایینپەروەر لە دایك بووەو ژیانی منداڵیشی هەر لەوێ بەسەربردووەو تا پۆلی سێیەمی سەرەتایی لە گوندەکەی خۆیان و پاشماوەی سەرەتایشی لە رانیە تەواوکردووە، قۆناغی ناوەندیشی لە ناوەندی رانیەی کوڕان خوێندووە، پاشان لە ئامادەیی پیشەسازی رانیە وەرگیراوەو ئەویشی بە کۆتایی گەیاندووە، ماوەیەکیش لە حوجرەی مزگەوتی حاجی مینە لە رانیە لای مامۆستا عەلی جەلك و مامۆستا مەغدیدی شەهید خوێندوویەتی.

شەهید زانا لە ساڵی ١٩٨٣ وە بە ئیلتیزاماتی ئیسلامییەوە پەیوەست بووەو لەگەڵ خەڵکیشدا کەسێکی کراوەو خاوەن رێزو ویقار بووەو وێڕای شارەزایی فیقهی بەشێکیشی لە قورئان لەبەرکردووە.

ساڵی ١٩٨٤ تریفەی ئاسۆی گەشی گەڕانەوە سەرخۆ، چاوو دڵی ڕوونکردنەوەو وەك لاوێکی ڕۆشنبیری وریا تێگەیشت (ئیسلام)ی بەرنامەی خوای گەورە بۆ سەرلەبەری ژیانەو خۆراکی لاشەو گیانەو مزگەوتو بازاڕو پەروەردەو جیهادو دەوڵەتو بە کوردیو بە کورتی: کەلتوری وردو درشتی کاروباری ئینسانە.. ئیدی هەر لەو دەلاقە ڕوونەوە خەرمانەی سووری جیهادی بەچاو ئەنگاوتو لە ١٩٨٨/٤/٢٢دا جێی شیاوی خۆی دیتەوەو پەیوەندی بە ڕێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامی ئەوکاتەوە کرد.

کاك زانای خوێنگەرمو تێکۆشەر کە هەمیشە خوێنی جیهادو لەسەر کردنەوەی چەوساوانو بەگژداچوونەوەی ملهوڕو ستەمکاران لە دەمارەکانیدا قوڵپی دەدا، هەر دوای ناسینی ڕێبازی ڕاستەقینەی شۆڕشی ڕزگاریی میللەتەکەی لە ١٩٨٨/٦/٢٢دا چەکی مەردایەتیو شەرەفی جیهادی لەشانی کردو ئامێزی پڕ لە میهرو سۆزی لە (جیهاد)ی لوتکە هەرە بەرزەکەی ئیسلام وەرێناو پەیوەندی بە هێزی (ئازادی)یەوە کرد کە شەهید مامۆستا مەغدید لێپرسراوی بوو، شەهید زانای قارەمان لە ماوەی ژیانی پیرۆزو پڕ لە سەروەری پێشمەرگایەتیدا پێشمەرگەیەکی چوستو چالاكو فەرماندەیەکی لێزانو هێمنو وریاو بیرتیژ بوو.

لە ١٩٨٩/٧/٢٥دا کاتێك لە ڕاپەڕاندنی ئەرکی ڕێکخستنی نێوخۆی بیتوێن دەگەڕایەوە لە (کوێستانی خوار)ی مەنگوڕان بە هۆی تەقینەوەی لوغمێکەوە برینداردەبێت.

دوای دروستبوونی مەڵبەندەکان، بەر لە ڕاپەڕین، بوو بە فەرماندەی تیپو دوای ئەوە بوو بە ئەندامی ڕابەرایەتی ڕێکخستنی پشدەر بیتوێنو لە گەرمەی ڕاپەڕینە مەزنەکەی ئازاری (١٩٩١)یشدا بوو بە جێگری بەرپرسی سەربازی مەڵبەندی (٣)ی ڕانیەو لە ڕاپەڕینیشدا لەگەڵ ئەو پۆلە پێشمەرگەیەدا بوو کە گەرماو گەرم لە ٧/ ٣ لەگەڵ شەپۆلی جەماوەری ڕق ئەستوری ڕاپەڕیو تێکەڵ بوون و کەیشتەوە ڕانیە .

تا دواجار کاکە زانای سوارچاکی گۆڕەپانی جیهاد، نموونەی شۆڕشگێڕیو بوێری، لە شەڕێکی نابەرابەردا کە خۆی فەرماندەیی دەکرد لە کاتی دژە هێرشە دڕندانەکەی ڕژێمی بەعس بۆ سەر کوردستان لە ڕۆژی ١٩٩١/٣/٣٠ لە ناوچەی (پردێ)ی سەر بە کەرکوك دوای تێکشکاندنی زیلێكو دەبابەیەك لەلایەن خۆیو هێزەکەیەوە لەگەڵ (کاکە)ی برایدا، کەوتە بەر گوللەی دوژمنانی ئیسلامو مرۆڤایەتیو داگیرکەرانی

کوردستان و گەیشتە ترۆپکی سەروەری و گیانە پیرۆزەکەی بەرەو بەهەشتی نەمران لە شەقەی باڵیدا.

ماوەیەك تەرمی پاکی ئەو و شەهید (کاکە)ی برای لە ناوچەی ژێردەسەڵاتی رژێمدا مایەوەو دواتر لە رۆژی ١٩٩١/٥/٦ لە گۆڕستانی کێوەڕەش لە رانیە کە هاوکات بوو لەگەڵ شەهیدبوون و بەخاکسپاردنی شەهیدی سەرکردە مامۆستا جەمال ئەحمەد شاربازێڕی لێپرسراوی مەڵبەندی سێدا، هەرسێکیان بە دوای یەکدا بە خاك سپێردران، بەمەش رۆژێکی پڕ لە حوزن و ماتەمی بۆ هاوڕێ و هاوسەنگەرانیان هاتە ئاراوەو کۆڵی خەم و هیواکانیان بە رێبوارانی کاروانی رابوونی ئیسلامیی کوردستان و دڵسۆزانی ئایین و گەل و نیشتمان سپارد.

شەهید: شێروان موحەممەد جوکل[٧]

ناسراو بە: رابەر

ساڵی ١٩٧٠ لە بنەماڵەیەکی هەژارو ئیسلامپەروەر لە گەڕەکی سەیداوای شاری هەولێری قەڵاو منارەو رەسەنایەتی لەدایك بووە، ژیانی منداڵیشی هەر لەوێ بەسەربردووە، لە بواری خوێندندا قۆناغەکانی سەرەتاییو ناوەندی بەسەرکەوتوویی بڕیوە.

ساڵی ١٩٨٧ دوای ئەوەی بیرو هۆشی سیاسی دەکرێتەوەو بە کاری ئیسلامی ئاشنا دەبێت، پەیوەندی بە رێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامیی پێشووەوە دەکات، بەم هۆیەشەوە بە مەبەستی زیاتر خۆپێگەیاندنو خۆپەروەردەکردن تێکەڵاوی مامۆستایانو وانەو وتارەکانیان دەبێ، بەمەش شارەزایی زیاتر لە بارەی ئیسلامەوە وەردەگرێو پەیوەندیشی بە مامۆستایانو لاوانی ئیسلامخوازەوە تۆکمەتر دەبێ.

لە ماوەی ئەندامێتیدا دڵسۆزانە ئەركو فەرمانەکان جێبەجێ دەکات.

ساڵی ١٩٨٩ حاشا لە سایەی شوومی رژێمی بەعس دەکاتو رێگای جیهادو پێشمەرگایەتی دەگرێتەبەرو لە هێزی شافیعی دەبێتە پێشمەرگەو لە بارەگاکانی گۆڕەشێرو پوشکاوای نێوان (نۆکان و سونێ)ی پشدەر چەکی ئیسلام دەکاتە شانو لەگەڵ هاوڕێو هاوسەنگەرانیدا درێژە بە خزمەتی پێشمەرگایەتی دەدات، هەروەها لە بارەگاکانی گەسك گەسكو بادیناوای سەرسنوور ئەرکی خۆی جێبەجێ دەکرد، جارجارەش بە مەفرەزە دادەبەزیە ناوچەکانی ناودەشتو پشدەر، هەروەها لە مەفرەزە پارتیزانەکانی هێزیشدا بەشداری دەکرد ، کە بە مەبەستی گورز وەشاندن لە رژێمی بەعسو راپەڕاندنی کاروبارەکانی رێکخستن بە ئاراستەی هەولێر دادەبەزین، لە کۆتایی ساڵی ١٩٨٩دا لەگەڵ مەفرەزەیەکی پێشمەرگەکانی هێزدا بە ئیشوکاری رێکخستن گەڕایەوە ناو هەولێرو لەوێش بە شێوەیەکی لێزانانەو بە حیکمەتەوە دەستیکردەوە بە کاروباری جارانو رۆڵێکی چاکی هەبوو.

بەتایبەتی لە راپەڕینی ئازاری ١٩٩١دا بەشدارییەکی قارەمانانەی کرد لە رزگارکردنی شارەکانی هەولێرو کەرکوکدا، هەروەها لە بەرەنگاربوونەوەی دژە هێرشی رژێمیشدا رۆڵی بینی.

کاتێك رژێمی بەعس لە ١٩٩١/٣/٣١ بە فیتی گەورە هێزان هەولێری داگیرکردەوە کاکە رابەری قارەمان لە بارەگاکانی هەولێری سەر بە مەڵبەندی چوار بۆ بەرگریکردن لە جەماوەری کوردستانو دەستکەوتەکانی راپەڕین لەگەڵ هاوسەنگەرانیدا مایەوە،

بەڵام بەهۆی ئەوەی تازە کار لە کار ترازابوو، بۆیە کاکە رابەرو چەندان پێشمەرگەی هاوسەنگەری وەبەربڕانو کەوتنە بەر شاڵاوی دڕندانەی هێزەکانی رژێمو ئیتر لەو ساتەوە واتە لە ١٩٩١/٣/٣١ەوە تا ئێستا سۆراغێك لە خۆیو تەرمەپاکەکەیو گڵکۆکەی نییە.

بەم شێوەیە کاکە رابەری پێشمەرگەی ئیسلام بوو بە قۆچی قوربانی لە پێناو خوداو چەوساوانو سەروەری ئایینو گەلو نیشتماندا.

شەهیدی فەرماندە: صابر مستەفا ئەحمەد

ناسراو بە: مەلا عومەری هەولێری

جیهادو تێكۆشان لە پێناوی خواو چەوساواندا، ئەوەندە كارێكی مەزنو پیرۆزە، پێغەمبەری پێشەوا ﷺ بە لوتكەی هەرە بەرزی ئیسلامی ناوبردووە، بێگومان ئەم گەورەیی و پیرۆزییەی جیهادو تێكۆشان لە خۆڕا نییەو بە هەوەنتە نازناوی لوتكەی هەرەبەرزی لێ نەنراوە، ئاشكرایە ڕێگای جیهاد پڕ لە دڕكو داڵو سەختیو ناخۆشیو مەترسی جۆراوجۆرە، جیهاد سەرو ماڵو گیانو خوێنی لە مرۆڤەكان دەوێو ئەوانەی دەست لە سنگی خۆیان دەدەن ببنە ڕێبواری ئەو ڕێگایە، دەبێ هەمیشە گیان لەسەردەست بنو بە پیر مەرگەوە بچنو موشتاقی دیداری خوداو پێغەمبەری خوا ﷺ بنو دەستیان لە دونیا بەردابێ، ئەوانەن كە دەتوانن ببنە ڕێبواری وەفاداری ئەم ڕێبازەو خواش (جل جلاله) بەو مرۆڤە صادقو خواویستانە دەفەرمووێ: (رجال): (مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ فَمِنْهُم مَّن قَضَى نَحْبَهُ وَمِنْهُم مَّن يَنتَظِرُ)، ئەم مرۆڤانەن كە بە خوێنی گەشو ئاڵی خۆیان بە هێزی بیروبازوویان، بە صیدقو ئیخلاصو پەرۆشو خواویستییان، شەوی دەیجوری نەفامیو ستەمو ناعەدالەتیو چەواشەیی دەڕەوێننەوە.

یەكێك لەو ڕیجالو مرۆڤە خواویستو قارەمانانە (صابر مستەفا ئەحمەد)ی ناسراو بە (مەلا عومەری هەولێری)یە،كاك مەلا عومەر لە ساڵی ١٩٦٤ لە گوندی (پونگینە)ی سەر بە شارۆچكەی (بنەسلاوە)ی سەر بە شاری هەولێر لە ئامێزی خانەوادەیەكی ئایینپەروەری عەشیرەتی بلباس چاوی بە ژیان هەڵێناوە.

ساڵی ١٩٦٠ خانەوادەكەیان لە پونگینەوە گواستوویانەتەوە بۆ ناو هەولێرو لە گەڕەكی سێ تاقان نیشتەجێ بوون، بەم پێیە گرۆگاڵو گەمەو گاڵتەكانی گوندی ئاوێتەی گەمەو گاڵتەكانی منداڵانی گەڕەكی سێ تاقان كردوونو چاوی بە باڵای كەلەگەتی قەڵاو منارە ڕۆشن بوونەوە، لە قوتابخانەی (سۆران) نراوەتە بەر خوێندنو قۆناغی ناوەندیشی لە ناوەندی كۆماری خوێندووەو پاشان لە ساڵی (١٩٨٣-١٩٨٤) ئامادەیی پیشەسازی هەولێری تەواوكردووە.

كاك مەلا عومەر جگە لە خولیای خوێندن، هەر لە منداڵییشەوە خولیای وەرزشی هەبووەو ماوەی (٧) ساڵ یاریزانو كاپتینی فەریق بووە لە یانەی كەنجانی هەولێر.

كاك مەلا عومەر لە ساڵی ١٩٨٥ بە رووی دونیای خوێندنەوەو موتاڵادا دەكرێتەوە، بەم هۆیەشەوە ئاستی هۆشیاری ئیسلامییو تێگەیشتنو چاوكراوەیی بەرز دەبێتەوەو دواجار بە كاری ئیسلامیی ئاشنا دەبێ، ساڵی ١٩٨٦ پەیوەندی بە ڕێكخستنەكانی

بزووتنەوەی پەیوەندی ئیسلامیی پێشووەوە دەکات، ئیتر ئازایانە قوڵ لە کاری ڕێکخستنو ڕاپەڕاندنی ئەرکەکانی هەڵدەماڵێو لە میانی هەڵسوڕاندنی کاروبارەکانو تێفکرینی لە مەزلۆمیەتی میللەتەکەیو فەرزییەتی جیهاد ، بڕیاری ڕۆیشتن بۆ پێشمەرگایەتیو دەستەملانبوون لەگەڵ چیادا دەدات، بۆ ئەم مەبەستەش لەگەڵ (٥) کەس لە هاوەڵانی لە ١٩٨٧/٦/٥ لە هەولێرەوە بۆ خەلیفانو لەوێشەوە بۆ مەلەکانو بارەکاکانی هێزی شافیعی بە ڕێنومایيو هاوکاریی ڕێکخستنەکان دەڕواتو لەوێ چەکی شەرەفو پێشمەرکایەتی دەکاتە شانو بە قەدو قیافە و سەرو سیمایەکی نوێوە . بە دونیایەك هیوای جوانەوە، بە کێوێك لە باوەڕو ورەو ڕقی پیرۆزەوە، بە کۆڵێك لە خۆشەویستیو پەرۆشو سۆزەوە، بە دڵێکی پڕ لە عەشقی خوداییو سۆزی وڵاتو هۆزەوە، وەك هەڵۆ بە دەوری لوتکەی چیاکانەوە دەخولێتەوەو سروودی نەبەزینو کۆڵنەدان دەڵێتەوە.

کاك مەلا عومەر لە سۆنگەی ئەوەوە کە هەمیشە حەزی بە جموجوڵو چالاکی دەکردو کەسێکی بەتینو تاو و ڕاپەڕبوو، زووربەی ژیانی پێشمەرگایەتی لە سەرو خوارو هاتو چووندا بوو، ئەوەتا چەند ڕۆژێك دوای دەستپێکردنی ژیانی پێشمەرگایەتیو لە مانگی ١٩٨٧/٦دا لەگەڵ (١٠) پێشمەرگەی تر بە مەبەستی ڕاپەڕاندنی چەند ئەرکێکی پێشمەرگایەتی لە مەلەکانەوە بە سنووری وەرتێو کونەکۆترو قەندیلدا بۆ بارەگای کەوپەڕی سەر سنوور دەچێو دوای (١٠) ڕۆژ مانەوە هەمدیسان لەگەڵ مەفرەزەیەك پێشمەرگەدا بە هەمان ڕێگادا دەگەڕێتەوە مەلەکان.

دوای ئەوە لەگەڵ مەفرەزەیەکدا لە مانگی ١٩٨٧/٧ بە فرمانی هێز بارەگایەك لە دۆڵی سماقولی دەکەنەوە، دواتر لە مانگی ١٩٨٧/٨ بارەکایەکی تریان لە کانی هەرمێ کردەوە، مانگی ١٩٨٧/٩ بۆ ماوەی (١٣) ڕۆژ لەگەڵ دەستەیەك لە هاوسەنگەرانی لە چیای بەنەباوی بەشداری شەڕێکی گەورەو سەختیان کرد کە ڕژێم هێرشێکی توندی کردبووە سەر ناوچەکەو لەو بەرگرىو شەڕەدا پێشمەرگەکانی ئیسلام ڕۆڵی جوامێرانەیان بینی لەبەرگری لە خاکی نیشتمانو گەلی کورد.

هەر لە میانی جموجوڵو چالاکیەکانیدا کاك مەلا عومەر لە مانگی ١٩٨٧/١٠دا ماوەیەك چووە سنووری هیران بۆ سەنگەرگرتن لە دوژمنو هێرشو پەلامارەکانی. هەر لەم ماوەیەدا بەشداری چەند جەولەیەکی تری کرد، کە تیایاندا ڕووبەڕووی زۆر مەترسی دەبوونەوە، هەروەها چەندان جار بە مەفرەزە لەگەڵ هاوسەنگەرانیدا

دادەبەزینە دەشتی کۆیەو جادەی گشتیو هەولێرو بیتوێنو خۆشناوەتی، لەسەر رێگا گشتییەکان بۆسەیان بۆ هێزەکانی رژێمو بەکرێگیراوەکانیان دەنایەوەو لە دەمی راگرتنی ئۆتۆمبیلەکانیشدا قسەو ئامۆژگارییان ئاراستەی خەڵكو هاوڵاتیان دەکردو خۆیانو پەیامو بەرنامەی کاریان پێدەناساندنو هانیان دەدان لەسەر بەگژداچوونەوەی رژێمی بەعسی کافرو رەفزکردنی سیاسەتە شوومەکانیو دەستگرتن بە ئیسلامو قورئانی پیرۆزەوەو بەرپاکردنی شۆڕشو راپەڕین لە ژێر ئالای (لا إله إلا الله ـ محمد رسول الله)دا.

کاك مەلا عومەر لە چوارچێوەی کارو چالاکیەکانیدا هاتوچۆی لە نێوان بارەگاکانی سماقوڵیو مەلەکانو بالیسانو شوێنەکانی تردا دەکردو لە چیاکانی پانەسەرو کەپرانو مۆتەو بەنەباوی... سەنگەری لە رژێم دەگرت.

کاك مەلا عومەرو هاوڕێکانی لەو چالاکیو مەفرەزەو جموجوڵانەدا زۆرجار رووبەڕووی حاڵەتی زۆر مەترسیدارو دژوار دەبوونەوە، بۆ نموونە لە مانگی چواری ١٩٨٨ لەسەر جادەی گۆمەتاڵی دەشتی کۆیە ، لە یەکێك لە کەمینەکاندا لەناکاو شەش هێلیکۆپتەری جەنگی رژێم دەکەونە موشەکبارانیان، کە دوای چەند سەعاتێك لە شەڕ رزگاریان دەبێت.

هەروەها لە رەمەزانی ١٩٨٨ لە کاتی گەڕانەوەیان لە حوجران لە نزیك گوندی (خۆران) لەلایەن دوو کۆپتەرەوە رۆکێتباران دەکرێنو ئەو تراکتۆرەی بۆ گواستنەوە بەکاریان هێنابوو دەپێکرێو دەسووتێو خۆیان رزگاریان دەبێت.

کاك مەلا عومەری پێشمەرگەو فەرماندە بەم شێوەیە لە مەیدانی کارو جیهادی ئیسلامییدا هەڵدەسوڕاو تێدەکۆشا، کاتێکیش رژێمی بەعسی دڕندە لە ١٩٨٨/٨/٢٥دا هێرشێکی سەختو فراوانی دەستپێکرد بە مەبەستی داگیرکردنەوەی ناوچە رزگارکراوەکان، کاك مەلا عومەر لەگەڵ هاوسەنگەرانیدا کەوتە بەرگریو دواتر لەسەر بڕیاری سەرکردایەتیو وەك پێشمەرگەی گشت لایەنەکان بەپێی بەرنامەیەكو پێ بەپێ کەوتنە کشانەوەو گۆڕینی بەرنامەی شەڕو رووبەڕووبوونەوەو شوێنو سەنگەر، سەرەتا لە دۆڵی سماقوڵییەوە بۆ دۆڵی مەلەکانو دوای مانەوەیان بۆ ماوەیەك لەوێ لە شێوەی مەفرەزەی پارتیزانی مانەوەو دواجار لە کۆتایی مانگی

١٩٨٨/٩ لەگەڵ مەفرەزەیەكدا بە دۆڵی ئاكۆیاندا دادەبەزنە رانیەو رێكخستنەكانی ئەو سنوورە مەردانە مشوری حەوانەوەو دامەزراندنیان دەخۆن.
تا لە مانگی ١٠/١٩٨٨ لەگەڵ (٢٠) پێشمەرگەی تری هێزی شافیعیدا كە ئەوانیش كەوتبوونە ئەو سنوورە ، لەلایەن رێكخستنەكانی سنوورەكەوە رێنومایی دەكرێن‌و دەگەیەنرێنەوە سنووری سونێ‌و لەوێشەوە بە دۆڵی قاسمەڕەشدا دەچنە بارەگای گەسك گەسكی سەر سنوور.
كاك مەلا عومەر لە كۆتایی ساڵی ١٩٨٨دا دەكرێتە ئەندامی هێزی شافیعی، كاتێكیش لە مانگی ٦/١٩٨٩دا هێزەكەیان بارەگایەك دەباتە پووشكاواو گۆڕەشێری نێوان سونێ‌و نۆكان، كاك مەلا عومەر لەگەڵ ئەو بەشەی هێزەكەیاندا لەو ناوچەیە درێژە بە خەبات‌و كاری پێشمەرگایەتی دەدات‌و وەك كەسێكی دڵسۆزو بە مشوور كاروبارەكان هەڵدەسووڕێنێ، هەر لەم سنوورەشەوە چەند جارێك بە مەفرەزەی تایبەت‌و لەگەڵ دەستەیەك لە هاوسەنگەرانیدا دادەبەزێتە شارەكانی رانیەو هەولێر، بۆ نموونە مانگی ٧/١٩٨٩ لەگەڵ (٦) هاوەڵیدا دادەبەزێ‌و دوای چوونیان بۆ رانیەو هەولێر لە مانگی (٨)دا دەگەڕێنەوە بارەگاكانیان.

کاک مەلا عومەر بەهۆی چوستو چالاکیو هەڵسوڕاوییەوە بە تەواوی دەبێتە جێی متمانەی هێزو هاوسەنگەرانی ، هەر بۆیە لە مانگی ١٩٨٩/٨ دەکرێتە جێگری هێز.

مانگی ١٩٩٠/٤ جارێکی تر لەگەڵ مەفرەزەیەکدا دادەبەزێتە هەولێرو دوای چەند رۆژێكو ئەنجامدانی کارەکانیان دەگەڕێتەوە بۆ بارەگاکانیان.

هەر لە ساڵی ١٩٩٠دا بەشداری کۆنگرەی پێنجەمی بزووتنەوەی ئیسلامیی ئەوکات دەکات کە لە دزڵی بەسترا.

کاک مەلا عومەر ساڵی ١٩٩٠یش چەند جارێکی تر لەگەڵ مەفرەزەی تایبەتدا دادەبەزێتە هەولێر، وەکو مانگی ١٩٩٠/١٠و مانگی ١٢ی هەمان ساڵ، لەو دابەزینانەدا وێڕای راپەڕاندنی چەند کاروبارێکی سەربازی پەیامو رێنومایییەکانی رێکخستنی دەگەیاندە ئەندامانی ناوخۆ، چونکە ئەو لە مانگی (١٩٩٠/٦)ەوە وەك سەرپەرشتیاری رێکخستنەکانی هەولێر دیاریکرابوو.

هەر بۆیە کاک مەلا عومەر لەسەفەری دواین جاریدا کە لە مانگی ١٩٩٠/١٢ بوو، تا راپەڕین بە نهێنیو پارتیزانی لە هەولێرو دەوروبەری لەگەڵ مەفرەزەیەکدا مایەوەو کەوتنە خۆئامادەکردنو پێکهێنانی شانەی چەکداری بۆ راپەڕین، هەروەها هەمیشە لە پەیوەندیدا بوو لەگەڵ هێزو لە کاردابوو بۆ رێکخستنی کاروبارەکان.

کاتێکیش لە ١٩٩١/٣/١١ راپەڕین شاری هەولێری دێرینیشی گرتەوە، کاک مەلا عومەر خۆیو رێکخستنو شانە چەکدارەکانی رۆڵی کاریگەریان بینی لە پاڵ رۆڵی جەماوەرو لایەنەکانی تردا.

لە ١٩٩١/٣/١٧دا کاک مەلا عومەر لەبەر لێهاتوویی کرایە بەرپرسی عەسکەری مەڵبەندی هەولێر، ئیتر بە بەرپرسیاریەتێکی گەورەترەوە کەوتە ناو کاروبارەکانەوە، چونکە هێشتا کەرکوك ئازاد نەکرابوو و بارودۆخەکەش لەوپەڕی ناسکیدا بوو، بۆیە لە رزگارکردنی کەرکوکیشدا رۆڵی خۆی بینیو دواتریش کە رژێمی بەعس دژە هێرشی دەستپێکردەوەو گەلی کورد تووشی کۆڕەو هات، پێشمەرگەکانی ئیسلام لە بەرەنگاربوونەوەی دژە هێرشی رژێمدا رۆڵی گرنگو کاریگەریان گێڕاو کاك مەلا عومەر یەکێك لەو فەرماندە قارەمانانە بوو کە مەردانە رووبەڕووی بەعسیەکان بووەوەو بە رۆڵی خۆی هەستا، لە بەرگریەکانی هەولێرو مەلا ئۆمەرو مەصیف سەلاحەدین سەنگەری لە بەعسیەکان گرتو لە سەنگەری بەرگریدا بوو.

لە شەڕی (یەکەمی کۆڕێ)شدا لە ٤/٨ بەشدارییەکی بەرچاوی هەبوو، بەتایبەتی لە شەڕی ٤/١١ی دەربەندی کۆڕێدا کە بوو بە داستانێکی گەورە، ڕۆڵێکی زۆر قارەمانانەی گێڕا کە خۆی و چەند مەفرەزەیەکی پێشمەرگەی ئیسلام لەو داستانە مێژووییەدا بەشداریان کردو تیایدا ڕژێمی بەعس تێکشکێنراو چەندان دەبابەو ناقیلە سووتێنران‌و دەیان سەربازی ڕژێم کوژران‌و بریندارکران‌و ڕاستەوخۆش دوای ئەو شکستەی ڕژێم‌و سەرکەوتنەی هێزی پێشمەرگەو جەماوەر دانوستانی نێوان ڕژێم‌و بەرەی کوردستانی هاتە ئاراوە.

کاک مەلا عومەری فەرماندەی قارەمان‌و پێشمەرگەی گیانفیدای ئایین‌و گەل‌و نیشتمان ، دوای ئەم هەموو خەباتە پیرۆزو تێکۆشانە بێ وچانە هەر لە داستانی کۆڕێ‌و لە ڕۆژی ١٩٩١/٤/١١دا دوای شەڕێکی قارەمانانەو لەگەڵ کاکە (شێروان)دا بە پلەی بەرزی شەهیدی گەیشت‌و ئەم دوو قارەمانەی ئیسلام ، بە خوێنی گەش‌و ئاڵیان سەرکەوتنیان نەخشاندو بوونە مەدالیای شانازی بەرۆکی کاروانی ڕابوونی ئیسلامیی‌و خاکی کوردستان، پاشان تەرمی پاکی کاک مەلا عومەری فەرماندەو کاکە شێروانیش لە گۆڕستانی شەقلاوە بەخاک سپێردران.

شەهید بێستونیش بەم پارچە هۆنراوەیە سۆزی خۆی بۆ شەهیدی فەرماندە کاک (مەلا عومەری هەولێری) دەربڕیوە کە دوای شەهیدبوونی ئەو فەرماندە دلێرە نووسیویەتی:

تۆ ئەی هەڵۆکەی نێچیرگر
بۆچی بە تەنیا جێماوی
بۆ بێدەنگ‌و بێ هەڵمەتی
بۆ وا خەڵتانی خوێناوی !

* * *

ئەی نەڕەشێری هەڵمەتبەر
کوا نەڕەی دوژمن تۆقێنت
بۆ لە بێشە ڕاناپەڕی
بۆچی وا مات‌و شێواوی !؟

* * *

ناشێ تیری ستەمکاران
سینەی پاکی هەڵدڕیبێ

دڵت لە لێدان کەوتبێ
وا سیس‌و سپی هەڵگەڕاوی

***

دیارە بە کاروان گەیشتی
نەتهێشت کاروان رابووەستێ
گیانی خۆت بەخشی بە یەزدان
هەتا هەر بەرزبێ ناوی

***

هەوڵتدا بەرنامەی پاکی
ئیسلامەتی بچەسپێنی
شادی بۆ خەڵك وەرگێڕی
لەگەڵ عەقیدەی فەوتاوی

***

سینگت کردبوو بە قەڵغان
لەپێناوی موسڵمانان
هەموو کات رووبەڕووی مەرگ
چاوت بڕیبووە ناوچاوی

***

تاڵی‌و سوێریت گەلێ چەشت‌و
شەورەوی رێگاش هەر هەمان
بەڵێنێ بوو کە خۆت دابووت
هەتا لە دونیادا ماوی

***

ئاواتی بەرزی گشت کاتت
تەنها شەهیدی رێی خوا بوو
پیرۆزت بێ پایەی شەهید
بەهەشت‌و حەوزو کانیاوی

***

ئیسلام هەر سەربەرز دەبێت
تا رۆڵەی وەکو تۆی مابێ
لە سەنگەر سینە بکاتە
قەڵغانی تیری ژەهراوی

* * *

کاکە عومەر ئەی پڵنگی
بازوو بەخوێنی زۆرداران
تۆ نەمردووی هەردەم زیندووی
بەڵێنی خوایە تۆ ماوی

شەهید: مەحمود فازیل عەبدوڵلا

ناسراو بە: شەیدا

ساڵی ١٩٧٢ لە گوندی (سپێرۆ)ی ناوچەی مەنگوڕایەتی پشدەر هاتووەتە دنیاوە، ژیانی منداڵی لە چوارقوڕنە بەسەر بردووەو هەر لەوێش دەنێردرێتە بەر خوێندنو قۆناغی سەرەتایی لە قوتابخانەی (ئالان)و ناوەندییشی لە ناوەندی (چوارقوڕنە)ی تێکەڵاو تەواودەکاتو دواتر لە دواناوەندی (چوارقوڕنە) درێژە بە خوێندن دەداتو تا پۆلی شەشەمی زانستی دەخوێنێ.

لە رێی شەهید مامۆستا ئەحمەد سینەمۆکییەوە ، سەرەتای ژیانی ئیسلامیانەی دەستپێدەکاتو لە ساڵی (١٩٨٧)ەوە دێتە ریزی رێکخستنەوەو لە زنجیرەی رێکخستندا بە شەهید مامۆستا ئەحمەد سینەمۆکیو شەهید (رەسوڵ خدر رەسوڵ)ەوە پەیوەست دەبێت.

لە پاڵ کاری ئیسلامییدا لەگەڵ قورئانی پیرۆزو خۆ رۆشنبیرکردندا خەریک دەبێو لە بوارەکانی کارەباییو میکانیکییشدا شارەزایی پەیدا دەکاتو کەسێکی کراوەو خزم دۆست دەبێتو حەز بە تێکەڵاوی خەڵکو سەردانی هاورێکانی دەکات.

لە ١٩٩٠/١٠/٥دا خێزان پێکەوە دەنێتو دەچێنە ناو قۆناغێکی نوێی ژیانەوە.

شەهید فازیل مەحمود تا دەهات وریاو بە زیپکو ئازاترو دڵ پڕ لەقین تر دەبوو لە بەرامبەر رژێمی بەعسدا، دەستگەرمانەتر لەناو رێکخستنەکاندا هەڵدەسوڕا.

شەهید مەحمودی ناسراو بە (شەیدا)و شەیدای ئازادیو سەرفرازی، لە ژیانیدا دوو جار لەلایەن بەعسیەکانەوە تووشی گرتن هاتووە، جاری یەکەمیان لە ئەمنی رانیە ماوەی هەفتەیەك دەگیرێتو پاشان ئازاد دەکرێت، بەڵام جاری دووەمیان کە لە ١٩٩١/١/٨دا دەبێت لە چوارقوڕنە لەگەڵ کۆمەڵێك ئەندامی رێکخستنی تردا لەلایەن دەزگا سەرکوتکەرەکانی بەعسی ملهوڕەوە دەگیرێتو دوای مەنزومەی شیمالی هەولێر ، رەوانەی ئەمنی بەغدا دەکرێو ماوەیەکیش دەگوازرێتەوە بۆ کەرکووكو دووچاری سزای جۆراوجۆر دەبێتەوەو سەرەنجام لەسەر هەڵوێستی مەردانەو تەنازول نەکردنو سووربوونی لەسەر رێبازو بیروباوەڕەکەی لەلایەن رژێمەوە شەهیددەکرێو خانەوادە بەرێزەکەی تەنها هەواڵی شەهیدبوونی دەبیستنەوەو تەرمەکەشی دوور لە زێدو نیشتمانو کەسوکاری بێ گڵکۆو بە نەزانراوی دەمێنێتەوە.

شەهید مەحمود فازیل بەم شێوەیە مێژوویەك لەسەروەریو کۆڵنەدانو سووربوون لەسەر خواناسیو مافی رەوای میللەتەکەی بە مەرەکەبی ورەو ئیمانو ئیرادەی پۆڵایین

لە زیندانەکانی رژێمو لە بەرامبەر گوللەی ژەنگاوی بەعسیە دۆڕاوەکاندا بۆ مێژوو و کاروانی رابوونی ئیسلامیی کوردستانو خانەوادەو خزمو کەسوکاری دەنووسێتەوە.

ئەمەش نموونەی نامەیەکیەتی کە بەر لە شەهیدبوونی بۆ ماڵەوەی ناردۆتەوە:

بە ناوی خوای گەورە

باوکی بەڕێزم ـ دایکی پڕسۆزم، سڵاوێك بە قەد سۆزی ئێوە بە خرۆش لە ئێوەی هێژاو بەڕێزو دلۆڤان، بابەگیان ـ دایەگیان ، داواکارم کە گەردنم ئازاد بکەنو ببەخشنو لە هەر هەڵەیەك کە لە ژیاندا بەرامبەر بە ئێوە بوومە لێم ببورن.

داوام لە ئێوە ئەی دایكو باوکی خۆشەویستم ئەوەیە ، کە بە هیچ شێوەیەك ناشکور نەبنو لە کاری خێر بێزار نەبن، بەڵکو بە پێچەوانەوە شوکرانەبژێر بن و بچنە ژێر باڵی رەحمەتو بەزەیی خوداوەو خۆتان تەسلیمی خودا بکەنو بڵێن چی خودا بیکا هەر ئەو چاکە، زۆر زۆر سوپاس بۆ خوا لەسەر هەموو شتێو لەسەر هەموو حاڵێ، دووبارە نابێ ناشوکربنو نەبەدڵو نە بە قسەو نە بە کردەوە، بۆ ئەوەی خوای گەورە لێمان نەڕەنجێو لێمان زویر نەبێتو دوعای خێریشم زۆر زۆر بۆ بکەن، چونکە دوعای دایكو باوك بۆ رۆڵەکانیان لای خوا قبوڵە، ئیتر زۆر زۆر سڵاوتان لێئەکەمو دەستەکانتان ماچ دەکەم.

سڵاو و رێزم هەیە بۆ موحەممەدو شەماڵو ئامینەو ئاکۆو نەزیرەو سیروان ، چاوەکانیان ماچ دەکەم، وە چاوی مەریوانو نەسرینو دڵپاك ماچ دەکەم، ... چاوی شیرین ماچ دەکەم.

زۆر سەلامم هەیە بۆ ماڵی خاڵۆکانم ، حەسەنو ئەحمەدو موحەممەدو حسێنو مامە، ئەحواڵیان ئەپرسم..

سەلامم هەیە بۆ ماڵی مامەکانم ، خەلیلو نوریو عزالدینو عادلو حەسەنو حسێنو ئەحواڵیان دەپرسمو سەلامم هەیە بۆ مندالەکانیان...

سڵاوم هەیە بۆ ئامۆژنە ئامینو نەوشیروانو ئەحواڵی خۆشیان بۆ دەخوازم...

پیرۆزبایی لە گوڵزار ئەکەم..

سڵاوم هەیە بۆ ماڵی مەلاو عەلیو عەباسو ئەحواڵی ماڵەوەیان دەپرسم.

سەلامم هەیە بۆ ماڵی حاجی وسو و ماڵی ئەحمەدو هەواڵیان دەپرسم...

سەلامم هەیە بۆ موحەممەدی فەقێ وسو ئەحواڵی ئەپرسم، سڵاوم هەیە بۆ منداڵەکانیو دایکی...

ئیتر خۆشیی و شادی ئاواتمە...

باوكە گیان...

زۆر بە پەرۆشم بۆ دایكم حەزدەكەم ئەمجارە لەگەڵ خۆت بێت بۆ مواجەهەم و (شیرین)یش لەگەڵ خۆتان بهێنن و چاوم پێتان شادبێت و تۆزێ خەمەكانم بڕەوێتەوە...

بەس ئەبێ هەرچۆنێك بووە بە هەر شێوەیەك بێ لەگەڵ خۆت دایكم و شیرین لەگەڵ خۆت بهێنی...

زۆر سڵاوم هەیە بۆ دەروێش ئەحمەد و خێزانەكەی و ئەحواڵیان ئەپرسم..

ئیتر خۆشیتان

كوڕی خۆتان

مەحمود فازیل

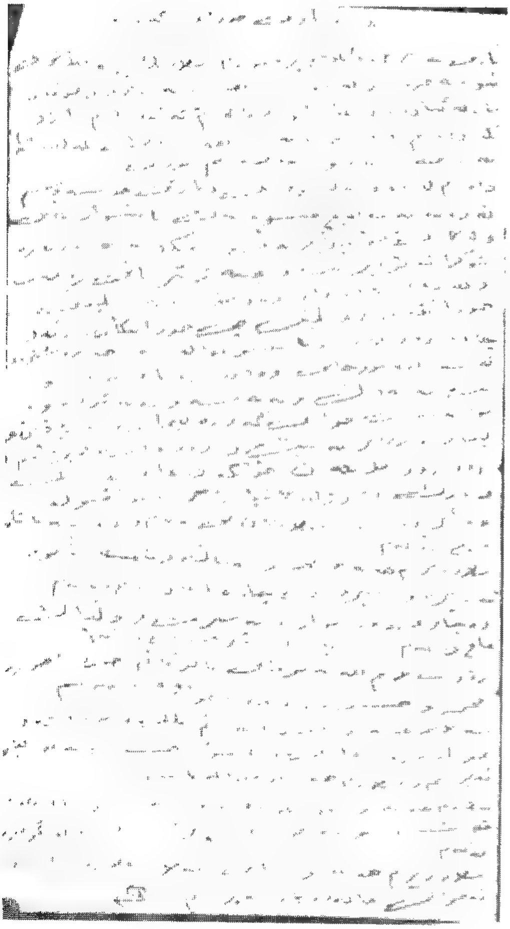

تێبینی: ئەم نامەیە لەساڵی ١٩٩٢دا ناردوویەتی بۆ ماڵەوە كە ئەوكاتە لە كەركوك بوون.

شەهید: موحەممەد رەسول موحەممەد عەبدوڵڵا

ناسراو بە: دکتۆر موحەممەد

ساڵی ١٩٦٣ لە کوندی (پشت ئاشان)ی دامێنی چیای سەرکەشی قەندیلی سەر بە شارۆچکەی سەرنگەسەر لە بنەماڵەیەکی ئایینپەروەری سەر بە عەشیرەتی ئاکۆ چاوی بە ژیانو ژانو ئاسۆرەکانی میللەتەکەی هەڵێناوە، ژیانی منداڵی لە گوندەکەیان بەسەردەباتو هەر لەوێ دەنێردرێتە بەر خوێندنو لە قوتابخانەی سەرەتایی گوندەکەیان قۆناغی سەرەتایی دەخوێنیێو پاشان لە ناوەندی سەنگەسەر درێژە بە خوێندن دەداتو کاتێکیش بە هۆی راگواستنی گوندەکەیان لەلایەن رژێمەوە ماڵیان لە چوارقورنە دەگیرسێتەوە، لە دواناوەندی رانیەی کوڕان سەرقاڵی خوێندن دەبێتو دواجار پەیمانگای تەندروستی سلێمانی تەواو دەکاتو ماوەیەك وەك یاریدەدەری پزیشکی لە نەخۆشخانەی موسڵو پاشان چوارقورنە خزمەت دەکات.

ماوەی دوو ساڵیش دووچاری خزمەتی سەربازی دەبێتەوە، جگە لەمانەش سەروکاری لەگەڵ خۆشنووسیو سەرتاشیو کرێکاریو فەلاحیدا هەبووە، پەیوەندی کۆمەلایەتی لەگەڵ خەڵکیدا بەهێز بووەو بە هۆی نزیکی لە شەهید مامۆستا مەلا ئەحمەدی سینەمۆکیو کاریگەریی مامۆستا عەلی باپیر ، خۆشەویستیی کاری ئیسلامیی لە دڵدا چەسپیوەو شارەزایی لە هەندێك زانستی شەرعیدا پەیداکردووە، شەهید دکتۆر موحەممەد هەر لە سەرەتاوە خاوەنی هەستی شۆڕشگێڕی بووەو ماوەی دوو ساڵ لە ریزی کۆمەڵەی رەنجدەرانی کوردستاندا کاری کردووە، دواتر نووری هیدایەتی خوایی بە تەواوی ئاراستەی ژیانی گۆڕیوەو هەر لە سەرەتای هەشتاکانەوە پەیوەندی بە رێکخستنەکانی پەیوەندی ئیسلامییەوە کردووەو لە رێنورێنی لاواندا بۆ راستە شەقامی ئیسلامو فێربوونی قورئانی پیرۆز هەڵسوڕاوەو هەمیشە بە ئومێدو گەشبینییەوە لە ئایندەی کاری ئیسلامییو ئازادی میللەتەکەی روانیوە، بۆیە تا دەهات گەرمو گوڕتر دەبوو لە کاری ئیسلامیدا، ئەمەش بوو بە هۆی ئەوەی سێ جار لەلایەن رژێمەوە لە هەرکام لە موسڵو بەغداو کەرکوك بگیرێتو هەر بە هۆی ئەشکەنجەدانیشەوە گوێچکەی راستی لەدەست دەدات، تا سەرەنجام لە رۆژی ١٩٩١/١/٨و تەنها بە دوو مانگ بەر لە راپەڕین لە چوارقورنە لەگەڵ چەند هاوڕێیەکیدا لەلایەن دەزگا سەرکوتکەرەکانی بەعسەوە دەستگیر دەکرێو بۆ چەند زیندانێکی شوومی ئەو رژێمە دەگوازرێتەوەو بە هۆی سووربوونی لەسەر رێبازو بیروباوەڕەکەیو ملنەدانی بۆ هەڕەشەو سزاو ئەشکەنجەدانی جەللادەکانی بەعسی

خوێنخۆر شەهید دەکرێت‌و تەرمە پاکەکەی‌و گلکۆی وەك هاوڕێکانی بێ سۆرا دەمێنێتەوە.

شەهید دکتۆر موحەممەد لە ساڵی ١٩٨٠دا ژیانی هاوسەری پێکهێناوەو دوای خۆی دوو کوڕی بە ناوەکانی (ئاوات‌و کامەران) وەك ئاواتی کامەرانی دونیاو دوارۆژ بە دیاری‌و یادگاری بەجێهێشتوون.

ئەمەش نامەیەکە کە بەر لە شەهیدبوونی‌و لە زیندانەوە دکتۆر موحەممەدی شەهید بۆ خێزانی ناردۆتەوە:

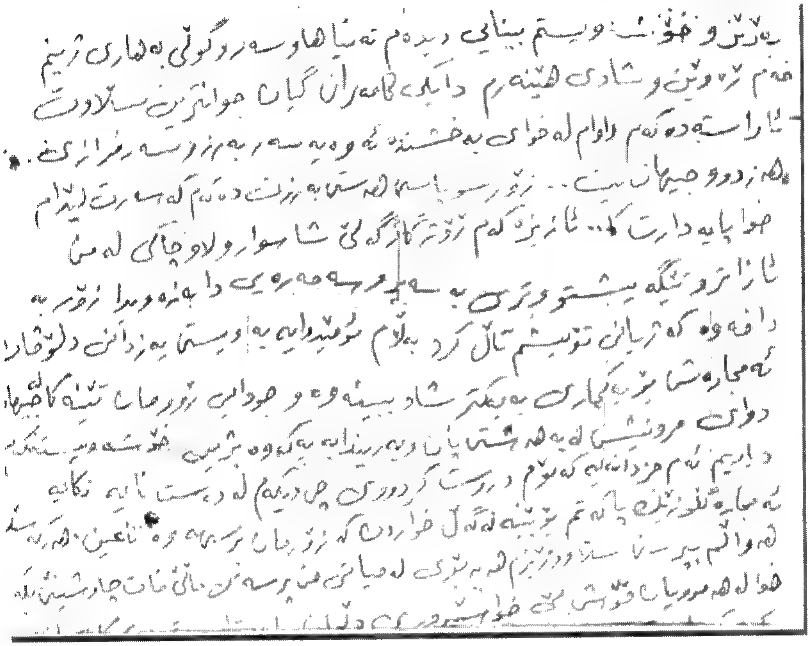

بەڕێزو خۆشەویستم بینایی دیدەم تەنیا هاوسەرو گوڵی بەهاری ژینم، خەم ڕەوێن‌و شادیهێنەرم، دایکی کامەران گیان، جوانترین سڵاوت ئاڕاستە دەکەم، داوام لە خوای بەخشندە ئەوەیە سەربەرزو سەرفرازی هەردوو جیهان بیت... زۆر سوپاسی هەستی بەرزت دەکەم کە سەرت لێدام، خوا پایەدارت کا... ئازیزەکەم ڕۆژگار گەلێ شاسوارو لاوچاکی لە من ئازاترو تێگەیشتووتری بە سەیرو سەمەرەیی دا بە زەویدا، زۆر بە داخەوە کە ژیانی تۆیشم تاڵ کرد، بەڵام ئومێدم وایە بە ویستی یەزدانی دلۆڤان

ئەمجارەش بۆ یەکجاری بە یەکتر شادببینەوەو جودایی رووماـان تێنـەکا لـە جیهانـدا. دوای مردنیش لە بەهەشتی پانو بەریندا بە یەکەوە بژین. خۆشەویستەکەم دیاریم نەو جزدانەیە کە بۆم دروستکردووی، چی دیکـەم لـە دەسـتنایە، تکایـە ئـەمجارە کلۆزێـك پاکەتم بۆ بێنە لەکەڵ خواردن کە زۆرمان برسییە، وە تاعین.

هەرکەسێك هەواڵم بپرسیّ سلاّوو رێزم بۆی هەیە، لە جیاتی مـن پرسـەی مـاڵی فـات چاوشینیّ بکە خوا لە هەموویان خۆش بیّ، خوا سێبوری دڵیان بدات، بەتایبـەت بـەم کارەساتەی کچەکەیان کە پێی مرد، پرسەی هەرسێکیان بکە لەگـەڵ حـاجی نـەبی... چاوی کامەران، ئاوات، مەهدی، نیعمەت، ئەیوب، یوسف، ماچ دەکەم، دەسی دایکم ماچ دەکەم، ئەگەر کرا جارێك منداڵەکان بێنە توخوا زۆر وریایان بە، پێیان بخوێنە... نازانم لەگەڵ نەخۆشی لـە چ دای، لـە بـیرم نـەبوو لێـت بپرسـم، ئـیتر جـارێکی دیکـە لەبیرمە دەگوت: "رۆژێك دادیّ نانە رەقەشت دەستناکەویّ"، بەڵیّ ئەمە هاتەدی.

ئیتر خۆشیت ئاواتمە

خۆشەویستو هاوسەرت

باوکی کامەران

شەهید: عەبدوڵڵا خزر حەمەد

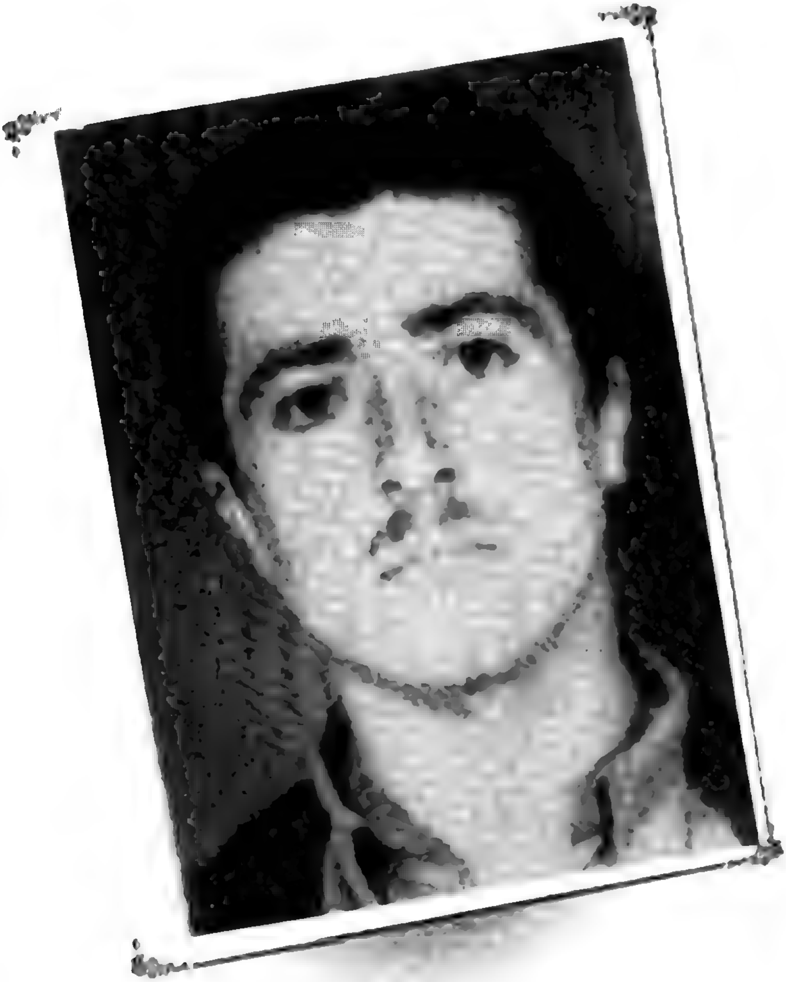

ساڵی ١٩٧٠ لە گوندی (قرناقە) ی دامێنی چیای قەندیلی سەر بە شارۆچکەی سەنگەسەر چاوی بە ژیانو دیمەنە دڵڕفێنەکانی کوردستان هەڵێناوە.
سەرەتای ژیانی منداڵیی لە ئامێزی گوندە دڵگیرەکەیاندا بە سەردەبات و پاشان بە هۆی راگوێزانی گوندەکەیان لە ساڵی ١٩٧٨دا لە لایەن رژێمی بەعسی خوێنڕێژەوە بنەماڵەکەیان لە شارۆچکەی چوارقوڕنە دەگیرسێتەوەو لەوێ دەنێرێتە بەر خوێندنو قۆناغی سەرەتایی لە قوتابخانەی کارۆخی سەرەتاییو ناوەندیش لە ناوەندی چوارقوڕنە بە کۆتایی دەکەیەنیّو بۆ قۆناغی دواناوەندیش دەچێتە دواناوەندی چوارقوڕنە.
شەهید عەبدوڵڵا لە ساڵی ١٩٨٨ەوە پەیوەندی بە کاری ئیسلامییەوە دەکاتو وەك کادرێکی بە زیيكو ئازای رێکخستن ئەرکەکانی رادەپەڕێنیّو لەپاڵ ئەوەشدا لەگەڵ خانەوادەکەیان بە کارو کاسبیو کشتوکاڵەوە خەریك دەبێتو بە هیوایەکی زۆرەوە لە ئاسۆی کاروانی رابوونی ئیسلامیی کوردستانو سیمای پێشمەرگەکانی ئیسلام دەڕوانیّو بە ئاواتی ئازادی گەلەکەیەوە تێدەکۆشیّ، تا سەرەنجام ئەم لاوە خوێن گەرمو دڵ پڕ لە هیواو باوەڕە لە ئاکامی جموجوڵو کارو چالاکیەکانیەوە لە ١٩٩١/١/٨ لەگەڵ برایان (عەبدوڵڵا کاکە مەلا رسول، موحەممەد رەسول موحەممەد، مەحمود فازیل عەبدوڵڵا، عەلی مەحمود خدر) لە چوارقوڕنە لەلایەن دەزگا سەرکوتکەرەکانی بەعسەوە لە ماڵی خۆیدا دەگیریّو رەوانەی زیندانەکانی خوارووی عێراق دەکرێت.
شەهید (عەبدوڵڵا خزر حەمەد)یش وەك هاوڕێکانی دەبێتە نێچیری کونجی زیندانە تاریکەکانی بەعسو سزاو جەزرەبەی بێ رەحمانەی جەللادەکانی، بەڵام شەهیدی ئازیزو خاوەن ورەو باوەڕ وەك هاوڕێیانی لە بەرامبەر ئەشکەنجەو هەڕەشەو گوڕەشەی جەللادەکاندا وەك چیا رادەوەستیّو تەسلیمی ئیرادەی شەڕانگێزانەو ناهەقی ئەو خوێنخۆرانە نابێت.
سەرەنجام ئەویش دەکەوێتە بەر رقی شێتانەی دوژمنانی ئازادیو مرۆڤایەتیو بە پلەی بەرزی شەهیدی دەکاتو تەرمە پاکەکەشی بێ سۆراغو گلکۆ دەمێنێتەوەو هیواو خولیاکانی بە رێبوارانی کاروانی رابوونی ئیسلامیی و دڵسۆزانی میللەتەکەی دەسپێریّ.

شەهید: عەلی مەحمود خدر رەسول

ساڵی ١٩٦٨ لە چوارقوڕنە لە ئامێزی خانەوادەیەکی ئایینپەروەریی سەر بە عەشیرەتی مەلازادە هاتۆتە دونیاوەو ژیانی منداڵیشی هەر لەوێ بەسەر بردووە، هەر لە چوارقوڕنە نێردراوەتە بەر خوێندنو سەرجەم قۆناغەکانی سەرەتاییو ناوەندییو دواناوەندیی لەو شارۆچکەیە تەواوکردووە، دواتر لە پەیمانگای (تمریض) لە سلێمانی وەرگیراوەو بەسەرکەوتوویی بڕیویەتیو دوای ئەوە لە نەخۆشخانە دامەزراوەو بە پێی توانا خزمەتی هاوڵاتیانی کردووە، لە لایەکی ترەوە کاکە عەلی مەحمود بە مەبەستی شارەزایی پەیداکردن لە ئایینەکەی لای مامۆستا مەلا عومەری خدران دەخوێنێ.

ساڵی ١٩٨٧ پەیوەندی بە کاری ئیسلامییەوە دەکاتو دەچێتە ریزی رێکخستنەکانەوەو دەبێتە ئەلقەیەکی نوورانی لە کاری رێکخراوەیی کاروانی ئیسلامخوازانی کوردستان لە دەڤەرەکەداو بە دەستەیەك هاوڕێی دیکەیەوە پەیوەست دەبێ.

ئەو شەپۆلە بێدارییە ئیسلامییەی ئەو سەردەمە کە لەسەر دەستی کۆمەڵێك مامۆستای تێکۆشەرو لاوی روناکبیر وەك مانگی چواردە لە ناوچەکەدا شەوقی دەدایەوە، رۆژ بۆ رۆژ چاکتر لە دڵی لاواندا جێگای خۆی دەکردەوەو بە تامەزرۆییو لەخۆبردووییەوە لە دەوری دەئاڵانو زۆرتر متمانەی ئەوەیان پێدەکرد کە ئەمە هەنگاوی گەڕانەوە سەر خۆو تروسکایی ئومێدی ئاییندەو سەرفرازیی راستەقینەی دونیاو دوارۆژی تاكو کۆمەڵی کوردەوارییە، بۆیە سەرباری هەموو ئەو رقو داخ لەدڵییەی بەعسیەکان لە کاری ئیسلامیو ئیسلامخوازان هەیانبوو، ئەوان هەمیشە لە گوڕتربوونو بەرەو پێشەوە دەچوون.

کاك عەلی مەحمود وەك یەکێك لەو لاوە رۆشنبیرە ئیسلامخوازانە زۆر بە دڵسۆزییەوە هەڵدەسوڕاو تێدەکۆشا، تا لە رۆژی ١٩٩١/١/٨دا لەگەڵ چوار هاوڕێی تریدا کە (عەبدوڵڵا کاکە مەلا، موحەممەد رەسوڵ موحەممەد، مەحمود فازڵ عەبدوڵڵا، عەبدوڵڵا خزر حەمەد) بوون کەوتە کەمەندی دەزگا سەرکوتکەرەکانی بەعسی خوێنخۆرەوەو دەستگیرکرا، پاشان پێ بە پێو بە سزاو ئەشکەنجەدانەوە رەوانەی زیندانی شوومی (ئەبوغرێب) کرا، دوای ئەوەی ئامادەی هیچ جۆرە تەنازولێك نابێت لە بەرامبەر هەڕەشەو گوڕەشەو سزاو تەعزیبی جەللادەکانی بەعسداو لێی تەمابڕاو دەبن، ئەبو غرێب دەبێتە دوا وێستگەی ماڵئاواییو لەوێ شەهیدی دەکەنو تا ئێستاش

گڵکۆکەی نادیارەو بەم پێیە کاکە عەلیو هاوەڵە خۆڕاگرەکانی بوونە مەدالیای شانازیی بۆ رابوونی ئیسلامی کوردستانو نەتەوەکەیانو خانەوادە سەربەرزەکانیان.

کاکە عەلی مەحمود لە ساڵی ١٩٨٩ خێزانی پێکەوەنابوو، دوای خۆی دوو کچی بە ناوەکانی (فریشتە، سومەییە) بە دیاریو یادگاریی بۆ ئیسلامو کوردستان بەجێهێشتوون.

شەهید: عیماد فەریق عەبدولحەمید کەریم

ساڵی ١٩٧٧ لە بەغدا لە بنەماڵەیەکی سەر بە عەشیرەتی (دلۆی) لەدایک بووە، ژیانی منداڵیی لە شاری کفری بەسەر بردووە، لە قوتابخانەکانی (مکارم) سیروانی ئێستا قۆناغی سەرەتاییو لە ناوەندی (مکاسب)یش تا پۆلی سێیەمی ناوەندی خوێندوویەتی.

هەر لە پۆلی یەکەمی ناوەندیەوەو لە ساڵی ١٩٩٠ وەك رۆڵەیەکی ئایینپەروەر لەناو بنەماڵەو هاوڕێکانیدا دەرکەوتووەو حەزیشی بە هاوکاریو تێکەڵاوی ناو خەڵكو کۆمەڵگا دەکرد، زۆریش تامەزرۆی شەهیدی بوو، پێش شەهیدبوونی بە چەند ساتێکی کەم خواحافیزی لە هاوڕێکانی مزگەوت کردووەو هەمیشە بۆ خواحافیزی ژیانی کورتی دونیایی لە ئامادەباشیدا بووەو هاوڕێو دۆستانیشی لە حەقیقەتی ژیانی دونیاو سەفەری قیامەتو ژیانی هەمیشەیی ئاگادار کردوونەتەوە، کاکە عیماد کە پێشمەرگەی تیپی (موصعەبی کوڕی عومەیر) بوو لە ساڵی ١٩٩٢ لە کفری شەهید دەبێتو ماڵئاوایی لە ژیانی دونیاو خزمو هاوسەنگەرانی دەکات، تەرمە پاکەکەشی لە گۆڕستانی باوە شاسوار لە کفری بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: مەحمود موحەممەد سۆفی عەلی

ساڵی ١٩٣٠ لە گوندی (سەرگەڵوو)ی سەر بە ناحیەی سورداش هاتۆتە دونیاوە، تەمەنی منداڵیی هەر لەوێ گوزەراندووە، لەبەر ئەوەی لە تەمەنی شەش مانگیدا دەبێت کە باوکی کۆچی دوایی دەکات، هەر لە زووەوە خەریکی کارو کاسبی دەبێ‌و بەم هۆیەشەوە ناتوانێت بچێتە خوێندن.

ساڵی ١٩٥٥ بۆ سەربازی داوادەکرێ‌و تا ساڵی ١٩٥٩ بەردەوام دەبێ‌و پاشان لە تەجنیدی کەرکووك کۆتایی بەسەربازییەکەی دێ.

ساڵی ١٩٧٠ خێزان پێکەوە دەنێ‌و تا ساڵی ١٩٨٠ لە سەرگەڵوو دەمێنێتەوەو بە کارو پیشەی لادێوە خەریك دەبێ. ساڵی ١٩٨١ بە خێزانەوە رووددەکاتە کەرکووك‌و لە هەمان ساڵدا بە پیشەی ئاسنگەری‌و شیشە بەست لە سایلۆکانی موصڵ دادەمەزرێ، بەڵام لەبەر ئەوەی نایێتە بەعسی لە ساڵی ١٩٨٦ دەری دەکەن، بۆیە خێزانەکەی جێدێڵێ‌و روودەکاتەوە سەرگەڵوو.

لە ساڵی ١٩٨٧دا پەیوەندی بە رێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامیی پێشووەوە دەکات.

ساڵی ١٩٨٨ بە چەکی کیمیایی بریندار دەبێ‌و دوای کەمێك باشبوونی دەچێتەوە ناو ماڵ‌و منداڵەکانی‌و لە ١٩٨٨/١٢/١٢دا حکومەتی بەعس ماڵەکەی لە کەرکووك دەردەکات‌و دەگەڕێتەوە سلێمانی‌و لەوێ درێژە بە ژیان دەدات.

لە راپەڕینی ئازاری ١٩٩١دا بەشداری دەکات‌و رۆڵی خۆی لە راماڵینی بەعسیەکاندا دەبینێ، سەرەنجام کاك مەحمود موحەممەد صۆفی لە ساڵی ١٩٩٢ بەهۆی کاریگەری برینداربوونەکەی بە چەکی کیمیاییەوە دەگاتە کاروانی شەهیدان.

شەهید: عادل حەمەشین عەبدولکەریم ئەفەندی

ناسراو بە: سەلاحەدین

ساڵی ١٩٧٥ لە گوندی (گەزەڵان)ی ناوچەی شوان هاتۆتە دونیاوەو ژیانی منداڵیشی هەر لەوێ بەسەربردووە، دوای راگواستنی گوندەکەیان لەلایەن رژێمی بەعسەوە لە کۆمەڵگای زۆرەملێی تەکیە نیشتەجێ دەکرێن، ئەمجار لە قوتابخانەی (تەکیەی کاکەمەندی سەرەتایی) نراوەتە بەر خوێندن‌و دواتر قۆناغی ناوەندیشی لە ناوەندی سەرکەوتن بەسەرکەوتوویی بڕیوەو دواجار ئامادەیی پیشەسازی چەمچەماڵی تەواوکردووە.

شەهید عادل ماوەیەکیش لای چەند مامۆستایەکی ئاینی ناوچەکە دەخوێنێ، بەمەش زیاتر بەرچاوی روونـاک دەبێتەوەو تەواو هۆگری مزگەوتی گەورەی تەکیە دەبێت، تەنانەت لە ئاکامی شارەزایی‌و دڵسۆزییەوە دەکەوێتە وتنەوەی وانەی قورئان بە زیاتر لە (٥٠) قوتابی‌و کاری بانگەوازو نزیکەی سێ جوزئیش لە قورئانی پیرۆز لەبەردەکات.

هەروەها لە بوارەکانی وەستایی‌و کاری هونەرییشدا شارەزایی پەیدا دەکات، لەگەڵ خەڵك‌و دەوروبەریشدا کەسێکی کراوەو خۆش خولق‌و خاوەن هەڵوێست‌و هەڵسوکەوتی بەرزو جوان دەبێت.

ساڵی ١٩٩١و لەگەڵ بەرپابوونی راپەڕینی جەماوەریی گەلی کوردستاندا کاك عادل وەك لاوێکی پەیوەست بە خوداو هەڵسوڕاوی ناو کاری ئیسلامیی‌و دڵ پڕ لە باوەڕو ئازادیخواز ، بەشدارییەکی بەرچاو لە ئازادکردنی تەکیەو چەمچەماڵ‌و پاشان قەرەهەنجیرو کەرکوودا دەکات، هەر هەمان ساڵ لە تیپی (٣٣)ی گەرمیانی هێزی کەرکووك درێژە بە خزمەت‌و خەباتی پێشمەرگایەتی دەدات‌و لێبڕاوانە لە خزمەت ئایین‌و گەل‌و نیشتماندا دەبێت‌و جێگای خۆی لە ناو دڵی هاوسەنگەرانیدا دەکاتەوە.

کاکە عادل هەر لە سەرەتای منداڵییەوە لاوێکی ئازاو چاو نەترس بووەو لەگەڵ نەبەزین‌و کۆڵنەداندا راهاتووە، ئەوەتا کاتێك لەگەڵ کەسێکی سەر بە حکومەتدا ناخۆشی دەکەوێتە نێوانیانەوە، کەسەکە شکاتی لێدەکات، کە دەیبەن بۆ مەرکەز، زابتەکە بە دارێکەوە بۆی دێت‌و دەیەوێ لێی بدات، بەڵام کاکە عادل لە رووی زابتەکە هەڵدەچێتەوەو دارەکەی لەدەست دەستێنێ‌و هەڵی دەداتە سەر مەرکەزەکە، زابتەکەش سەری لە کاری کاکە عادلی تازە لاو سوڕدەمێنێ‌و پێی دەڵێ: بڕۆ دارەکە بۆ بێنەوە لێت خۆشدەبم، لە دواییدا ماچێکیشی لێدەکات‌و ئازادی دەکات.

کاکە عادل ئاوا ژیانی خۆی بەبێ منەتیو نەبەزییەوە بەڕێکردووە، تا سەرەنجام لە کاتی دەوامو حەرەسیاتدا لەناو بارەگای تیپەکەیان لە مزگەوتی گەورەی تەکیە لەلایەن دەستێکی رەشو بەکرێگیراوێکی بەعسەوە لە ١٩٩٢/٥/٣٠ تەقەی لێدەکرێو شەهید دەکرێتو ماڵئاوایی لە هاوڕێو هاوسەنگەرانو خزمو دۆستانی دەکات، دواتر تەرمە پاکەکەشی لە گۆڕستانی سەید زەنوون ی تەکیە بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: حسێن ساڵح ئەحمەد ساڵح

ساڵی ١٩٦٧ لە ناحیەی (جەلەولا)ی سەر بە شاری كەلار لە خانەوادەیەكی سەر بە عەشیرەتی (دەلۆ) چاوی بە ژانو ناسۆرەكانی میللەتەكەی هەڵێناوە، ژیانی منداڵیی لە جەلەولاو كەلار بەسەر بردووە، پاشان لە قوتابخانەی كەلاری سەرەتاییو ناوەندیی (سەورە)ی كوڕان تا پۆلی سێیەمی ناوەندیی خوێدوویەتی، پەیوەندیی لەگەڵ خەڵكدا باش بووەو كەسێكی كراوە بووە.

شەهید حسێن هەر لە كەلار هۆكری مزگەوت دەبێتو بە پەیامی مزگەوت ئاشناتر دەبێو جگە لەمەش بە كاروباری بازرگانییو شۆفێرییەوە خەریك دەبێت.

ساڵی ١٩٩١ لەگەڵ ڕاپەڕیندا پەیوەندیی بە كاری ئیسلامییەوە دەكاتو هەر لەو ساڵەشدا خێزانی پێكەوەناوە.

شەهید حسێن وەك گەنجێكی ئیسلامخوازو دڵسۆزی ڕێبازی خوا بە هیواوە لە تایندەی كاروانی ڕابوونی ئیسلامیی كوردستانی دەڕوانی.

تا سەرەنجام لە (١٩٩٢/٧/٥) لە پێناو بیروباوەڕكەیدا لە ناو شاری سلێمانی تیرۆركرا و پاشان تەرمە پاكەكەی لە گۆڕستانی (شێخ عەبدوڕڕەحمان) لە كەلار بەخاك سپێردرا.

شەهید حسێن خێزاندار بووە، بەڵام هیچ منداڵێكی لەدوا بەجێ نەماوە.

شەهید: بارام ئەحمەد مستەفا

شەهید بارام لەساڵی ١٩٦٧ لە گوندی (رەزواو)ی سەر بە ناحیەی قۆرەتـووی قـەزای خانەقینو لە بنەماڵەیەکی میکایەلّی سەر بە عەشیرەتی ئـەلپارکی تایـشەیی لـەدایك بووەو چاوی بە ناسۆرو کوێرەوەریـەکانی میللەتەکـەی هـەڵێناوە، هـەر لـە سـەرەتای لەدایکبوونیەوە ساتە پڕ لە بەرائەتەکانی ژیانی منداڵی تێکەڵاوی ئاوارەییو غـەریبی دەبن، لە ساڵی ١٩٦٧دا خانەوادەکەیان چوونەتە ئێرانو لە ساڵی ١٩٧٤ گەڕاونەتەوە بۆ عێراقو لە ناسریەی خواروی عێراق جێگیربوونو لە ١٩٧٦/٧/١٠ گەڕاونەتەوە بۆ گوندی (سەید مەحمود)ی سەر بە شـاری کـەلار، سـاڵی ١٩٧٧ چـوونەتە کۆمـەڵگای (ئەحمەد قادر)و لە باوەنوور نیشتەجێ بوون.

قۆناغی سەرەتاییو تا دووی دواناوەندی لە باوەنوور تەواوکردووەو لەوەش زیـاتر بـەهۆی کارو کەسابەتەوە بواری نەبووە چیتر بخوێنێو سەرقاڵی دابینکردنی بژێوی ژیانو پیـشەی دارتاشی بووە.

ساڵی ١٩٨٤ لە کەلار نیشتەجێ بووەو لە ١٩٨٨/١٠/٢٠دا ژیانی خێزانی پێکەوەناوەو هەر هەمان رۆژیش بۆ سەعات ٩ی شەو دایکی کۆچی دوایی دەکات.

ساڵی ١٩٩١ لەگەڵ راپەڕیندا ئەویش بە رووی داگیرکەراندا رادەپـەڕیو لـە خانـەقینو رووبەڕوونەوەی بەعسیەکاندا رۆڵی جوامێرانە دەگێڕێو لەگەڵ پێشمەرگەکانی ئیـسلامدا سەروەریی تۆمار دەکات.

پاشان لە تیپی (عەبدوڵلا)ی سەر بە هێزی گـەرمیان دەوامـی پێـشمەرگایەتی دەکـاتو دەبێتە نموونەی پێشمەرگەی ئەمەکدارو فیـداکارو دڵبێـداری ئیـسلامو گیـانی خـۆی لـە پێناوی (ئیسلام)ی راستەشـەقامی ژیانـدا دەخاتـە سـەر لـەپی دەستو شـەو و رۆژ لـە خزمەتی رێبازەکەیدا پێکەوە گرێ دەداتو ئەوەی لە توانایدا بێت دریغی تێدا ناکات.

لە کاتی کۆڕەوەکەی گەلی کوردستاندا وەك پێـشمەرگەیەکی بـە هەڵوێـست رۆڵـی خـۆی دەبینێو لە ١٩٩١/٩/٢٠ دەچێتە خورماڵو پاش ماوەیەك دەگەڕێتەوە کەلار.

تـا سـەرەنجام کـاك (ئـارام ئەحمـەد) لـە پێنـاوی بیروباوەڕەکەیـداو سـەرلە ئێـوارەی ١٩٩٢/٧/٣١ لە کەلار شەهید دەبێتو پاشان تەرمە پاکەکەی لە گۆڕستانی (بەرلووت) بە خاك دەسپێردرێت.

شەهید ئارام خێزاندار بووەو دوای خۆی تەنها کچێکی بە ناوی (سومەییە) بـە دیـاریو یادگاری بۆ ئیسلامو کوردستان بەجێهێشتووە.

شەهید: جەمال رەحیم میرزا

ناسراو بە: هۆشمەند

ساڵی ١٩٧٣ لە گوندی (مەحمود قەجەر)ی سەر بە شاری کەلار هاتووەتە دونیاوە، ساڵی ١٩٧٤ خێزانەکەیان ئاوارەی ئێران دەبێ، لە ساڵی ١٩٧٩و دوای گەڕانەوەی ماڵەکەیانو نیشتەجێبوونیان لە فەلوجە دەنرێتە بەر خوێندن، پاشان چوونەتە کەلارو لەوێ تا پۆلی پێنجەمی سەرەتایی لە قوتابخانەی (انتصار) خوێندوویەتی، دواتر بە کارو کەسابەتو هاوکاری بنەماڵەکەیەوە خەریك بووە، لە ئەنجامی ئەو بێداریە ئیسلامیەی کە کوردستانی گرتبووەوەو لاوانی بەرەو راستەڕێو کاری رێکخراوەیی ئاراستە دەکرد، کاك جەمالیش خۆشەویستی خواو پێغەمبەرەکەیو ئیسلامی لە دڵدا دەڕسکێو دەستەملانی رێبازی راستەقینەی ژیان دەبێتو دەشزانێ کە دەبێ لە پێناویدا ئارەقەو خوێن برێژێ، ساڵی ١٩٩١ پەیوەندی بە کاری ئیسلامییەوە دەکاتو هەر لەو ساڵەدا لە هێزی گەرمیان دەبێتە پێشمەرگە، هەمیشە لە بیری ئەوەدابوو کە بە نیەتێکی خاوێنەوە ئەرکەکانی راپەڕێنێو هاوڕێو هاوسەنگەرانیشی زۆر بۆ نیەتپاکیو خۆیەکلاکردنەوە بۆ خوا هاندەدا، هەمیشە بە هیوای شەهیدییەوە بوو. کاکە هۆشمەند بەهۆی شارەزاییو چوستو چالاکیی خۆی دەبێتە شۆفێری تیپی شەهید عەلیو جێگای خۆی لە ناو دڵی هاوسەنگەرانیدا دەکاتەوەو بەوپەڕی دڵسۆزیو گوێڕایەڵی ئەرکەکانی رادەپەڕێنێ، سەرەنجام لە رۆژی ١٩٩٢/٧/٣١دا لە کەلار لە پێناوی بیروباوەڕەکەیدا شەهید دەبێتو تەرمە پاکەکەشی لە گۆڕستانی (شێخ ساڵح) بەخاك دەسپێردرێت، شایانی باسە خانەوادەی شەهید جەمال لە ١٩٩٣/١٢/٢٦ش رۆڵەیەکی تریان بە ناوی (ئەحمەد) دەبێتە شەهیدی رێبازی ئیسلامو پەروانەی دەوری رەسەنایەتی کوردستان.

شەهید: موحسین یاسین موحەممەد

ناسراو بە: زانا

ساڵی ١٩٧٥ وەك مژدەی هەستانەوەی دوای نسکۆ لە کفریو لە دەڤەری گەرمیانی گڕو حەماسەدا هاتۆتە دونیاوە، ژیانی منداڵیشی هەر لەکفری بەسەربردووەو پاشان نراوەتە بەر خوێندنو قۆناغی سەرەتایی لە قوتابخانەی (غفران)و ناوەندیشی تا سێیەمی ناوەندی لە قوتابخانەی (الأخوة) خوێندووە.

دواتر دەستیکردووە بە کارو کاسبیو لەگەڵ ئەوەشدا هەوڵی شارەزاییو فێربوونی زیاتری داوەو لەگەڵ مزگەوتو ئیسلامخوازاندا ئولفەتو هاوڕێیەتی توندوتۆڵی هەبووەو بەو هۆیەشەوە بە کاری ئیسلامیی ئاشنا دەبێو پەیوەندی پێوە دەکات.

ساڵی ١٩٩١ کە راپەڕینی جەماوەریی گەلی کوردستانی تێدا بەرپادەبێ، کاکە (موحسین)یش هەڵدەستێتە سەر پێو بەگژ داگیرکەراندا دەچێتەوەو هەر ئەو ساڵەش لە هێزی گەرمیاندا دەبێتە پێشمەرگەو لە بارەگای (صمود) دەوام دەکات، تا سەرەنجام لە رۆژی (١٩٩٢/٨/٢٨) لە سەرتەك لەگەڵ شەهید (عەدنان موحەممەد ناميق)دا دەگەڕێتەوە حزوری خوداو خواحافیزی لە خانەوادەو هاوڕێو خزمو هاوسەنگەرانی دەکات، پاشان تەرمە پاکەکەی دەگەڕێنرێتەوە زێدی خۆییو لە گۆڕستانی کفری بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: عەدنان موحەممەد نامیق

ناسراو بە: ئیسحاق

ساڵی ١٩٧٢ لە بنەماڵەیەکی سەر بە عەشیرەتی (الوندلوی) لە کفری هاتۆتە دونیاوە، ژیانی منداڵیشی لەوێ بەسەربردووەو لە قوتابخانەی (خلود) نراوەتە بەرخوێندنو تەنها شەشەمی سەرەتایی تەواوکردووە، پاشان دەستیداوەتە کارو کەسابەتو هاوکاری خانەوادەکەی، ماوەیەکیش سەربازی کردووەو لە ساڵی ١٩٩١یشدا پەیوەندی بە کاری ئیسلامییەوە کردووەو هەر هەمان ساڵ بووەتە پێشمەرگەی ئیسلامو لە بارەگای تیپی (موصعەبی کوڕی عومەیر)ی سەر بە کفری درێژەی بە خزمەتی پێشمەرگایەتی داوەو شان بەشانی باوکی بووە بە ڕێبواری فیداکاری ئیسلامو بە گەشبینییەوە لە کاروانی ڕابوونی ئیسلامیی کوردستانو خەباتی ئیسلامخوازانی ڕوانیوەو ئازادیو بەختیاری ڕاستەقینەی میللەتەکەی لە چاوی ئیسلامدا بینیوە، بۆیە بە دڵسۆزییەوە دەستەملانی شەریعەتی خودا بووەو دڵی بە نوری قورئانو فەرمایشتە پیرۆزەکانی پێغەمبەری پێشەوا ڕووناک بۆتەوە، سەرەنجام کاکە ئیسحاقی لاوی دیندارو وەرزشکار لە ڕۆژی ١٩٩٢/٨/٢٨ لە سەرتەك لەگەڵ شەهید (موحسین یاسین موحەممەد)دا شەهید دەبیو ماڵئاوایی لە ژیان دەکاتو بەرەو بارەگای میهرەبانی خوا دەگەڕێتەوەو کۆڵی ئومێدو ئاواتەکانی کە پڕبوو لە ئاوازی ئازادیو گوڵاوی سەرفرازیو خەونی ڕەنگاڵەی گەشەداربوونی پەیامی کاروانی ڕابوونی ئیسلامیی کوردستانو نەتەوە ستەملێکراوەکەی بە هاوڕێو هاوسەنگەرانو ڕێبوارانی سەر ڕاستو دڵسۆز سپارد، دواتر تەرمە پاکەکەی دەگەڕێنرێتەوە زێدی باوكو باپیرانیو لە گۆڕستانی کفری بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: کامەران موحەممەد کەریم مەجید

ناسراو بە: زەکەریا

ساڵی ١٩٧٢ لە شاری هەڵەبجەو لە ئامێزی بنەماڵەیەکی سەر بە عەشیرەتی تاوکۆزی چاوی بە ژیان هەڵێناوە، ژیانی منداڵیی هەر لە هەڵەبجەو لەگەڵ منداڵە چاوکەشەکانی کەرەکی (گوڵان)دا بەسەربردووە، لە قوتابخانەی ئیسلامیی سەرەتایی لە کانی عاشقان نراوەتە بەر خوێندن‌و ئیتر تەنها لەو رێیەوە چۆتە ناو دونیای خوێندەواری‌و شارەزایی پەیداکردن دەربارەی ئایینەکەی: هەروەها بەهۆی هۆگری لەگەڵ مزکەوتی ئەبوبەکری صدیق‌و لاوانی ئیسلامخوازدا، ئیلتیزامانی ئیسلامیی تا دێ زیاتر تێدا رەنگ دەداتەوەو چاویشی زیاتر دەکرێتەوە، پاشان بەهۆی هیجرەتی خانەوادە بەرێزەکەیان لە دوای ساڵی (١٩٨٧)و راپەرینەکەی ناوچەی هەڵەبجەو شارەزوور بۆ کوردستانی ئێران‌و بەجێهێشتنی سایەی شوومی بەعسیە درندەکان‌و هەڵبژاردنی ژیانێکی سەربەرزانە ، کاکە کامەران تێکەڵاوی ژیانی غوربەتی‌و کوێرەوەریەکانی ئاوارەیی‌و کۆچ‌و هیجرەت دەبێت‌و لەو ماوەیەشدا کە چوار ساڵ دەخایەنێ لە چەندان شوێن‌و کۆمەڵگا نیشتەجێ دەبن‌و دوای بەرپابوونی راپەرینی ئازاری ١٩٩١ی جەماوەری گەلی کوردستانیش خانەوادەکەیان دەگەرێنەوە کوردستان‌و ئیتر ژیانێکی نوێی دوور لە دەستە رەشەکانی بەعس بەسەردەبەن.

کاکە کامەران بەم ژیانی هیجرەت و غوربەتە دەبێتە لاوێکی پێکراو و بە دەست‌و قام‌و چاوکراوەو بە تەواوی ئاشنای کاروانی نوور دەبێ‌و موشتاقی هاورێیەتی پێشمەرگەکانی ئیسلام دەبێ.

بۆیە لە ساڵی ١٩٩٢دا لە تیپی (ئەبا جەندەل) لە ناحیەی (زەرایەن) دەبێتە پێشمەرگەی ئیسلام‌و دڵسۆزانە ئەرکەکانی رادەپەرێنێ‌و بە هیوایەکی زۆرەوە ساتەکانی تەمەنی بەرێدەکات‌و لە ئاسۆی گەشی کاروانی رابوونی ئیسلامی کوردستان دەروانێ.

کاکە کامەران موحەممەد شارەزایی لە بواری میکانیکی ئۆتۆمبێلدا هەبوو، زۆریش حەزی بە سەردان‌و بەسەرکردنەوەی خزمان‌و دۆستان دەهات.

هەروەها لە بواری شۆفێرییشدا شارەزاییەکی باشی هەبوو، شۆفێرێکی کارامە بوو، لەو رێگایەوە لە خزمەتی کاروانەکەدا بوو.

کاکە کامەران ناسراو بە (زەکەریا) بە ئاواتی شەهیدییەوە هەناسەی دەدا، بۆیە هەمیشە داوای لە هاورێ‌و هاوسەنگەرانی دەکرد کە دوعای شەهیدی بۆ بکەن.

تا سەرەنجام کاکە کامەرانی دڵو دەروون پەیوەست بە خوداوە لە ساڵی ١٩٩٣ لە پێناو پەیامو بیرۆباوەڕەکەیدا لە دەشتی کفری دوای ئەوەی بە برینداری دەگیرێت لەگەڵ چەندەها هاوسەنگەریدا شەهید دەکرێو خواحافیزی لە ژیانی کورتی دونیاییو خزمو کەسوکارو هاوسەنگەرانی دەکاتو دەگەڕێتەوە قاپی میهرەبانی خوداو پەیامەکەی بە ڕێبوارانی ئەمەکداری کاروانی نوور دەسپێرێ، پاشان تەرمەپاکەکەی لە گۆڕستانی (زەڕایەن) بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: دڵشاد ئەمین قادر حەمە[٧]

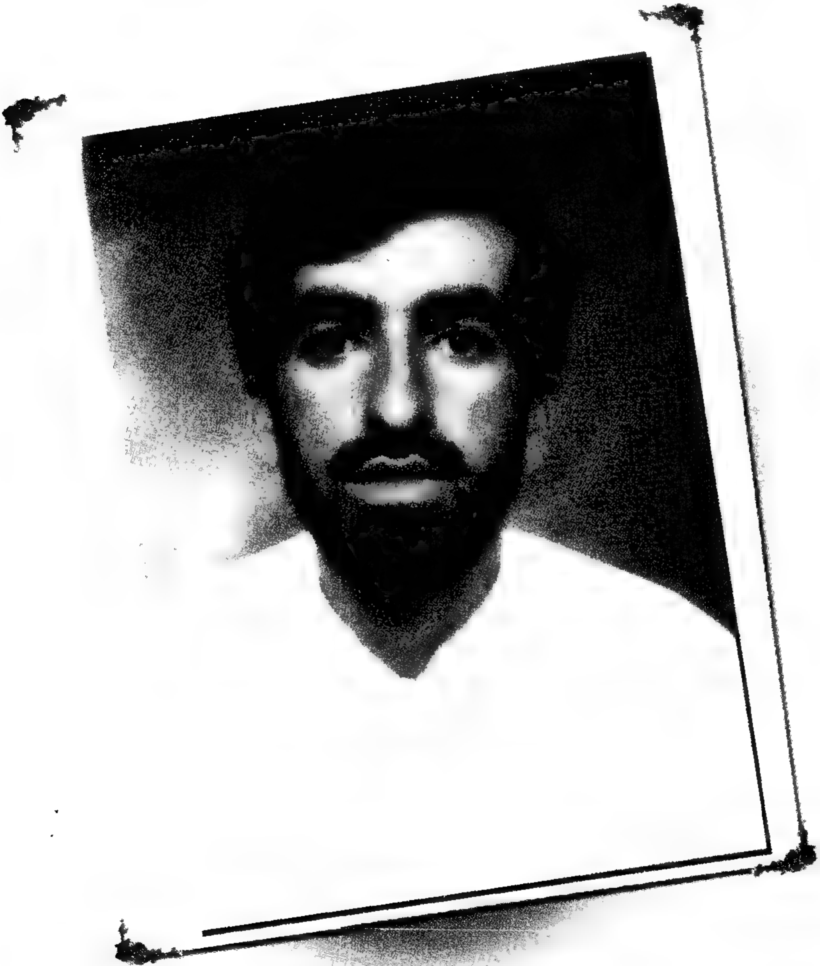

ساڵی ١٩٧٩ لە ئامێزی خانەوادەیەکی سەر بە عەشیرەتی هەمەوەند لە چەمچەماڵ چاوی بە ژیان هەڵێناوە، کرۆکاڵەکانی ژیانی منداڵیشی کردۆتە ئاوازێکی بەسۆزو تیکەڵاوی جریوەی پاسارییەکانی ئەوێی کردووە، قۆناغی سەرەتایی لە قوتابخانەی (بێتووشی) لە چەمچەماڵ تەواوکردووەو پاشان چووەتە ناوەندیی (رووناکی).

دوای ئەوەی وەك هەر تاکێکی تری کۆمەڵی کوردەواری وتازەلاوێکی خێر لەخۆ نەدیوی ئەم میللەتە ، راپەڕین دەروازەو دونیایەکی نوێی بە روودا دەکاتەوە، کاکە دڵشاد بە سیمای نوورانی رێبوارانی رێبازی تیشکی قورئان ئاشنا دەبێو لەگەڵ ئاپۆڕای هاورێو هاوتەمەنانی خۆی لە چەمچەماڵ دڵو دەروونی بە تیشکی قورئان رۆشندەبێتەوەو هۆکری ئیسلامو بەرنامەی راستەقینەی ژیان دەبێت، لەگەڵ ئەمەدا بەو تەمەنەوە وەك یەکێك لە پێشمەرگەکانی ئیسلام دێتە ئەژمارو لەگەڵ هێزی کەرکووك سەروکار پەیدادەکاتو دڵسۆزیو خواویستیی دەبنە سیمایەکی گەشی کاکە دڵشاد.

کاکە دڵشادی ئەویندارى رێبازی خوداو پەپوولەی دەوری چرای ئیسلامو رووناکی قورئان لە کاتی بەدیکردنی دژواریدا هەستو نەستی دەجۆشێو خۆشەویستی خواو پێغەمبەری پێشەواو ﷺ ئایینی ئیسلامی لە دڵدا نوێدەبێتەوە، بۆیە لە پێناوی رێبازو بیروباوەڕەکەیدا تێدەکۆشێو دەیەوێ ئەوەی فێری دەبێ بە کردەوەش بیهێنێتەدیو ژیانی رۆژانەی بە رەوشتە بەرزەکان برازێنێتەوە.

سەرەنجام لە ساڵی ١٩٩٣ لە چەمچەماڵ لەو رێگایەدا شەهید دەبێو گیانی خۆی دەکاتە قوربانیو خواحافیزی لە ژیانی فانیو پڕ لە جەنجاڵی دونیاو خانەوادەو هاورێو هاوسەنگەرانی دەکات، دواتر تەرمە پاکەکەشی لە گۆڕستانی شێخ رەسوڵ بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: جەلال نەسرەدین سەعید قادر

ناسراو بە: مەلا جەلال

ساڵی ١٩٦٧ لە خانەوادەیەکی ئایینپەروەری سەر بە عەشیرەتی جاف لە سەنگاو چاوی بە ژیانو ناسۆرەکانی میللەتەکەی هەڵێناوەو ژیانی منداڵیشی ئاوێتەی دیمەنە رەنگینەکانی سەنگاو کردووە، لە قوتابخانەی سەرەتایی (جاتەران) نراودتە بەر خوێندنو پاشان چۆتە ناوەندی سەنگاو و ئەمجار لە دواناوەندیی چەمچەماڵ درێژەی بە خوێندن داوەو بەهۆی کارو کەسابەتو بارودۆخەوە نەیتوانیوە لەسەر خوێندن بەردەوام بێت.

ساڵی ١٩٨٧ گوێی بە زایەڵەی کاروانی ئیسلامیی کوردستان دەزرنگێتەوەو لە رێگەی مامۆستا شوانە و مامۆستا حەسەن کوردیو مامۆستا وریای شەهیدەوە پەیوەندی بە کاری ئیسلامییەوە دەکاتو دەچێتە ریزی رێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامیی پێشووەوە.

لەگەل راپەڕینی ئازاری ١٩٩١ی جەماوەری گەلی کوردستان پەیوەندی بە هێزی پێشمەرگەی ئیسلامەوە دەکاتو رۆڵی بەرچاو دەبینیو دوای ئەوە لە تیپی (٣١)ی گەرمیانو لە بنکەی شەرەفخان لە چەمچەماڵ درێژە بە خەباتی پێشمەرگایەتی دەدات.

کاك جەلال نەسرەدین هەمیشە وەسیەتی هاوسەنگەرانی بە تەقواو لەخواترسان دەکردو لێبڕاوانە لە پێناوی بەختیاریو سەرفرازی میللەتەکەیدا کە تەنها لە ژێر سایەی شەریعەتو بەرنامەی خوادا وەدی دێت تێدەکۆشا.

سەرەنجام کاك مەلا جەلال نەسرەدینی پێشمەرگەی دڵ پڕ لە خۆشەویستی خواو باوەڕو حەماسە لە ساڵی ١٩٩٣ لە پێناوی رەسەنایەتیو بیروباوەڕەکەیدا شەهید بوو، پاشان تەرمە پاکەکەی لە گۆڕستانی وەسمان غەزال بەخاك سپێردرا.

شەهید مەلا جەلال ساڵی ١٩٨٨ خێزانی پێکەوە نابوو، تەنها کوڕێکی بەناوی (کەیوان) بەدیاری و یادگاری بەجێهێشتووە بۆ ئیسلام.

شەهیدی سەرگردە: ماموستا حەمەد نەبی رەسوڵ
ناسراو بە: ماموستا مەلا ئەحمەدی سینەمۆگە

لە ئێوارەیەکی تووشا
بە دەستڕێژی نارەسەنێک
مامۆستایەکی شۆڕشگێڕ سینەی رووشا
لە بەردەمی دەروازەیەکی دنیایی
بە دەعوەتێکی خودایی
ماڵئاوایی لە ماڵ کردو وەڕێکەوت
بۆ بەهەشتی رازاوەی هەتاهەتایی
هۆ خوانەناسی ستەمکار!
بەستە زمانە
ئەوەی تۆ خۆت لە قەرەدا
ئەوە کاروانی ئیمانە
بۆ نابینی، بێ بینایی!
قافڵەی کاروان
کاروانی پەیامی خوایی
دەرو برەو چەند خۆشڕۆیە
دەستەملان و دەستەو داوێنی ئاسۆیە
پەتی سێدارەی بیردۆزەو
رێچکەی پووچەڵ و نامۆیە
چقڵی چاو و دڵی رەشی
هەزارانی وەکو تۆیە

شارو گوندە چکۆڵە دوورە دەستە بێ نازەکانی کوردستانی ئیسلامیی، بە درێژایی مێژوو هەوێنی بەهرەی گەورەو لانەی شێرانی موجاهیدو مەکۆی زانایانی خاوەن هەڵوێستو بە مشوورو کەڵەپیاوی وا بوون، مێژووی نەتەوەکەمان بەو پەڕی شانازیی و رووسوورییەوە، لە ئامێزی گرتوون و لەسەر سەری خۆی داناون..

زۆر لەو شوێنە لاپەڕانە، لە دەلاقەی ناوو ناوبانگی گەشی رۆڵەکانیانەوە، بۆ خۆشیان چوونەتە سەر دوندو رەوەزەکانی مێژووی پڕ لە سەروەریی و گەیشتوونەتە ریزی شارە هەرە گەورەو ستراتیژییەکان و گەلێك جاران لەوانیشیان تێپەڕاندووە.

ئەو مرۆڤە زاناو بوێرو بە ئەمەکانە، بەردەوام دینەمۆی لەگەڕ نەکەوتوو و ڕانەوەستاوی کۆمەڵ بوو ون، ڕوخساری مێژوویان کۆڕیوەو گۆمی مەندو داوەستاوی ژیانیان شڵەقاندووە... ئەو بەهرە مەزنانە وەك ئەستێرەی بەرەبەیان درەوشاونەوەو دڕیان بە شەوە تاریکەکان داوە...

یەکێك لە ڕۆژەکانی ساڵی ١٩٥٤دا یەکێك لەو ئەستێرە گەشانە بە گەردنی کێڵی گوندە سەربەرزەکەی (سینەمۆکە)ی ناوچەی ناودەشتی بناری قەندیلەوە کراو بەهرەیەکی مەزن لە ڕووخساری کۆرپەیەکی چاوگەشدا خۆی نواند کە بە (ئەحمەد) ناودێر کراو ئەو کاتە کەس نەیدەزانی ئەو منداڵە شاخاوی‌و کوێستان نشینە چ زاتێکی لێ دەردەچێت‌و ئەو ڕازە هێشتا لە دنیای غەیبدا خۆی مات کردبوو... کەس هەستی بەوە نەدەکرد ئەو منداڵە ژیکەڵەی لەسەر تاشەبەردو لە بن دارمێوو گوێزو باغەکانی سینەمۆکە بە گورج‌و گۆڵیی دێت‌و دەچێت‌و گوێی بە هاژەی بەفراوی بەستەمەڵەو ئاشقوڵکە دەزرنگێتەوە، هەموو ئەو شتانە لە هەست‌و نەستیدا دەبنە هەوێنی مەیاندنی خۆشەویستی‌و سۆزی خوایی‌و لە ئاوەدانکردنەوەی مینبەرەکەی مزگەوتی (صلاح الدین)ی چوارقوڕنە بە خوتبەی ڕەسەنی ژیرانەو ڕوونکردنەوەی بیری لاوانی پشدەرو بیتوێن‌و سەنگەرگرتن لە دوژمنانی خواو چەوساوان‌و ڕوونکردنەوەی وەجاخەکەی سەلاحەدینی ئەییوبیدا، بەرجەستە دەبێت... مامۆستای سەنگین‌و ئازیز، هەر لە سەرەتای منداڵیەوە دەبێتە پەروانەی دەوری چرای فێربوون‌و زانست‌و زۆر بە لێهاتوویی زانستە ئیسلامیەکان دەخوێنی‌و بۆ خوێندنیش وەك هەر مەلایەکی ئەو سەردەمەی کوردستان کەلێك شوێن گەڕاوەو لەو پێناوەدا هەر کام لە (کۆیە، کۆڕێ، ئەستریلان، خدران، بانە، لاجان)ی تەی کردووەو دواجار لە ساڵی ١٩٧٨ لە سەردەستی مامۆستا مەلا عومەری خدران ئیجازەی مەلایەتی وەرگرتووەو لە دوای ئەوەشەوە دەستی بە هێزی ئیمانە قووڵو بیرە تیژەکەی دەگەیەنێتە کاروانی پیرۆزی ڕابوونی ئیسلامیی‌و دەستدەکات بە ڕوونکردنەوەی ڕاستەقینەکانی ئیسلام‌و وردو لێزانانە دەستی سەرگەردان‌و لاڕێبووان دەگرێت‌و تەمی دڕدۆنگی‌و گومانیان دەڕەوێنێ.

مامۆستا مەلا ئەحمەدی سینەمۆکی کە لە ساڵی ١٩٧٨ وە بەهۆی ڕاگواستنی گوندەکەیان لەلایەن ڕژێمی بەعسەوە لە چوارقوڕنە نیشتەجێ دەبێت، یەکێك بوو لەو

زانایانەی کە بە پەنجە ئاماژەی بۆ دەکراو رۆڵێکی بەرچاوی هەبوو لە تێگەیاندنو پێگەیاندنی چەندەها لاوی لێهاتوو.

مزکەوتی سەلاحەدین سەنگەری قایمی مامۆستا بوو، لەوێوە سێرەی لە جاهیلیەتو هەیتووهووتە پڕ لە خەرافیاتەکەی دەکرتو دەستڕێژی وشەی رەسەنو بیری ئیسلامیی لێدەکردو هەلاهەلای دەکردو سەرباری ئەوەی کە لە وتاری رۆژانی هەینیدا دەمامکی سەر رووخساری دزێوو ناقوڵای ستەمکارانی بەعسو سەرپاکی جاهیلیەتی هەلدەماڵی، کرێکوێرەی سەر دڵی سەدان کەسی دەکردەوەو ئیسلامی وەك تاقە بەرنامەی بەختەوەرییو سەرفرازی بە خەڵك دەناساندو بە دەرسو دەورو تێگەیاندنو پێگەیاندنی فەقێو قوتابیانیشی خزمەتێکی گەورەی رابوونی ئیسلامیی کرد.

وتارەکانی مامۆستای شەهید بەوە ناسرابوون کە چڕو پڕو کورتو پوخت بوونو بە زۆری جەختیان لەسەر بناوانی کێشەو تەنگژەکانی کوردەواریی دەکرد، کە بیرتییە لە کورتهەڵێنانی ئیسلام لە نێو جوغزی بەرتەسکی دروشمەکانداو لێ حاڵی نەبوونی وەك بەرنامەی هەمەلایەنەی ژیان.

سەید قوتبی شەهید دەڵێ: "لە هەر شوێنێك جیهاد نەبێت، دیارە بانگەوازی راستەقینە نییە، چونکە بانگەوازی راستەقینە لەگەڵ بەرژەوەندی زۆردارو ملهوڕان تێك دەگیرێتو بانگەشەوانانی خواویست ـ ئەوانەی لە چەنگی زاڵمان قوتار دەبن ـ لە پێناوی بانگەوازەکەیاندا، چەکی جیهاد هەڵدەگرن، لەبەر ئەوە مامۆستای بە مشوورو لێزان لەسەر مینبەرەوە خۆی گەیاندە جیهادی بەرزترین ترۆپکی ئیسلامو لە هاوینی ١٩٨٨دا لەگەڵ چەندەها لاوو زانای شۆڕشگێڕی دیکەدا کە یەکێکیان شەهیدی سەرکردە مامۆستا مەغدید بوو، بڵێسەی جیهادەکەی بناری قەندیلیان زیاتر پەرەپێداو گەوەو تەلانو شیوو دۆڵەکانی پشدەریان کردنە لانەی شێرانی جاهیلیەت بەزێنو تروسکەی ئومێدی گەلی چەوساوەو وڵات وێرانکراوی کوردستانو هێزی (ئازادی)یان پێکهێناو بنکەو بارەگایان لە بناری قەندیل کردەوە، مامۆستا مەلا ئەحمەدی شەهید لەوساوە چووە ناو قۆناغێکی نوێو سەختی ژیانیەوەو خۆیو خانەوادەکەی بوونە رێبواری خەباتی رزگاریخوازییو سەختی و کوێرەوەریەکانی ژیانیان نایە کۆڵو ئازارەکانی هیجرەتیان چێشتو خودی مامۆستای شەهید جگە لە کاری پێشمەرگایەتیو بەرپرسیاریەتەکانی ئەندام هێزیو جێگرایەتی ئامرهێز، بە ئەرکی بانگەوازو وانەوتنەوەشەوە سەرقاڵ بوو، لە هیچ کارێکی خێرو چاکە سڵی نەدەکردەوە.

کاتێکیش نەعرەتەی راپەڕین لە شەقامەکانی رانیەو حاجیاواو چوارقوڕنە دەنگیدایەوە، مامۆستا مەلا ئەحمەدی زاناو موجاهید لەگەڵ مەفرەزەکانی پێشمەرگەی بزووتنەوەی ئیسلامیی ئەوکاتدا، بۆ پشتگیریی جەماوەری رق ئەستووری راپەڕیوو تەمبێکردنی بەعسیانی کافر، خۆیان گەیاندە نێو خەڵکی راپەڕیوو دوایش لە راماڵینی بەعسیاندا شار بە شارو ناوچە بە ناوچە تا رزگارکردنی کەرکوك دەستی بە هێزی پشتیوانی رەشو رووتی رق ئەستوورو درێشەی پۆڵاینی بەرامبەر مستی ستەمو زوڵمی دوژمنانی کوردو کوردستان بوون.

مامۆستای بلیمەتو شەهید وێکڕا مەردی مینبەرو سەنگەر بوو، هاوکات رێژنەی وشەی ئاگرینو گوللەی پیرۆزی جیهادی بەسەر دوژمناندا هەڵدەڕشتو سوارچاکێکی دیاری مەیدانی راگەیاندنی ئیسلامی بوو، کاتێك تەلەفزیۆنی بزووتنەوەی ئیسلامی وەك یەکەم تەلەفزیۆنی ئیسلامی لە کوردستاندا دامەزرا، هەتا ئەو رۆژەی رووسووریو سەروەری شەهادەتی پێبڕا، لە مینبەری تەلەفزیۆنەوە بوٚنو بەرامەی

کوڵو کوڵزاری فەرمایشتەکانی پێغەمبەری پێشەوای (درودی خوای لەسەربێت) بە دیاری دەبردە ماڵ بە ماڵی دەرووبەرو بەرنامەی هەفتانەی (لەگەڵ فەرموودەکانی پێغەمبەردا)ی کردبووە تیرێژی تیژی رەواندنەوەی تەمو مژی تاریکایی نەزانیو چاوساغی سەر راستی رۆڵەکانی گەلە هەژارو بەش مەینەتەکەی، جگە لەوەش ماوەیەك وەك جێگری بەرپرسی مەڵبەندی سێو دواتریش لە (١٩٩٢/٩/٢٤)ەوە تا شەهیدبوونی وەك بەرپرسی مەڵبەندی سێی رانیە دەستبەکار بوو و دڵسۆزانە ئەرکەکانی رادەپەڕاندن، تا سەرەنجام ناحەزانی قین لە دڵ لە شەوێکی تاریكو نوتەك وەك دڵو نیازی تیرۆریستان، وەك خواستو ئاواتی رەشی ئەوانەی چاویان بە رووناکیو خۆشیو شادی هەڵنایەو رقیان لە بزەی بەختەوەریو پاکیو حەزیان لە خوێنو زووخاوە ، کە شەوی ٧-١٩٩٣/١/٨ بوو، کە باو باریشكو کرێوە ئەوەی دەیکرد ئەو شەوە دەیکردو دیارە بە درێژایی مێژووی مرۆڤایەتیش تاوانی دڵتەزێنو وڵات هەژێن لەبەر ئەوەی هێمای شەرمەزارییو ریسوایی بووە، هەر لەنێو هەناوی گڵاوی شەوە زەنگو تاریکیدا گوڕاوەو هاواری لەناکاو لە جەنگەڵی نیازی ترسە نۆکانەی مرۆڤکوژانی بوودەڵەوە، هاتووە، بەڵێ لەو شەوەدا دێوەزمەی شەڕو جاهیلیەت دەستی لە تارماییە نورانیەکەی مامۆستا ئەحمەدی زانای بە مشوورو رووسوور وەشاندو لە کاتێکدا لە دوای نوێژی خەوتنان لە چوارقوڕنە لە مزگەوت بەرەو ماڵ دەگەڕایەوە، لەبەردەم ماڵی خۆیدا شەهیدی دەکەن، بەم جۆرە مەرەکەبو خوێنی گەشی مامۆستا ئەحمەد تێکەڵاوی یەك بوونو وشەکانی گیانیان هاتەبەرو خەیاڵو نیازی چڵکنی تیرۆریستانیان کردە بلقی سەر ئاو.

جەماوەری موسڵمانی کوردستان تیرۆرکردنی ترسنۆکانەی مامۆستا ئەحمەدیان بە دوژمنایەتیکردنی ئیسلامو خواو پێغەمبەر ﷺ دانا، لەبەر ئەوە لە هەموو لایەکی کوردستانەوە، هەموو چینو توێژەکانی کۆمەڵی کوردەواریی پۆل پۆل کۆبوونەوە بۆ ناڕەزایی دەربڕین لە دژی ئەو تاوانو کارە تیرۆریستیەو بۆ پشتگیریکردنی کاروانی رابوونی ئیسلامی، خۆپیشاندانێکی گەورەو بە شکۆیان لە نێو بازاڕی چوارقوڕنە ئەنجامدا کە هەزاران کەسی تێدا بەشداربوو، بە هەموو لایەکیان سەلماند تیرۆرکردنی زانایان جگە لە شەرمەزاری تاوانبارانو خرۆشانی گیانی دینداری گەلی موسڵمانی کورد هیچی تری لێ ناپشکوێتەوە.

لەو خۆپیشاندانە جەماوەریە مێژووییەشدا خەڵکی دڵگەرمو بە ئیمان بە یەك دەنگ هەواریان دەکرد:

+ شەهیدان قەت نامرن، چقڵی چاوی کافرن.

+ (لا إله إلا الله) دروشمی راپەڕینە، (محمد رسول الله) رابەری راستەقینە.

+ تیرۆریست ترسنۆکە، خاوەن بیری قرپۆکە.

بەم جۆرە لەگەڵ بەخاك سپاردنی تەرمی پاکی لە خوێندا شەلاڵی مامۆستادا، بیروبۆچوونو هەستە ئیسلامیەکەی لە دڵی کۆمەڵانی ستەمدیدەی گەلی کوردستاندا نێژراو بۆ چەندەمین جار لە مێژوودا مۆری نەمریی دینی خواو لەگەڵ ئیسلام ئاوێتەبوونی کورد، لە نێو چاوانی لوتکەو رەوەزەکانی کوردستان درایەوە.

تەرمی پاکی مامۆستای زاناو موجاهید مامۆستا مەلا ئەحمەدی سینەمۆکی لە مەراسیمێکی پڕ لە جۆشو خرۆشو پەرۆشدا بە ئامادەبوونی سەرکردایەتیو مەکتەبو مەلبەندەکانو بەرپرسە سەربازیەکانو زانایانو جەماوەرێکی زۆر لە گۆڕستانی کۆمەڵگەی (چۆمان)ی چوارقوڕنە بە خاك سپێدرا.

مامۆستای شەهید لە ساڵی ١٩٨١دا ژیانی هاوسەری پێکهێنابوو، دوای خۆی دوو کوڕو سێ کچی بە ناوەکانی (بورهانەدین، سەلاحەدین، شەونم، زەکیە، شنە) بە دیاریو یادگاری بۆ کاروانی رابوونی ئیسلامیی کوردستانو کۆمەڵی کوردەواری بەجێهێشتوون.

دیمەنێك لە رێپێوانی مەحکومکردنی تیرۆرکرانی مامۆستا مەلا ئەحمەدی سینەمۆکە چوارقوڕنە ١٩٩٣/١/١٨

شەهید: نورەدین عەبدوڕڕەحمان عەلی

ناسراو بە: سەیاف

ساڵی ١٩٧٣ لە گوندی (شەمیران)ی سەر بە قەزای هەڵەبجەی شەهید هاتۆتە دونیاوە، سەرەتای ژیانی منداڵیی لە گوندەکەیان بە سەربردووەو دواتر کە لەلایەن رژێمی بەعسەوە راگوێزراوە بۆ کۆمەڵگای (زەمەقی)ی نزیک هەڵەبجە، لەوێ لە قوتابخانەی (وەزکێڵ)ی سەرەتایی نراوەتە بەر خوێندن، بە هۆی هەژاریی‌و کەمدەستییشەوە نەیتوانیوە درێژە بە خوێندن بدات.
بەڵام بە پێی دەرفەت‌و بۆ لووانیش لە پێناو شارەزابوون لە ئایینەکەی لە مزگەوت خوێندوویەتی.
ساڵی ١٩٩١ پەیوەندیی بە کاری ئیسلامییەوە کردووەو لە راپەڕینیشدا رۆڵی خۆی بینیوە، لە ١٩٩١/٥/٧دا بە رەسمی لە هێزی گەرمیان دەبێتە پێشمەرگەو دڵسۆزانە ئەرک‌و فەرمانەکان جێبەجێ دەکات‌و بە ئومێدێکی زۆرەوە لە ئاسۆی ئازادیی میللەتەکەیی‌و کاروانی رابوونی ئیسلامیی کوردستان دەڕوانێ، بۆیە تا دەتوانێ خۆی بۆ خزمەتی ئایین‌و گەل‌و نیشتمانەکەی تەرخان دەکات، سەرەنجام کاک نورەدینی ناسراو بە (سەیاف) لەو رێیەداو لە پێناو ئایین‌و بیروباوەڕو بەختیاریی میللەتەکەیدا لە رۆژی ١٩٩٣/٣/١٦ لە بازگەی نێوان (کفری ـ کەلار) شەهید دەکرێ‌و کۆڵی خەم‌و ئاواتەکانی بە هاوسەنگەرانی‌و رێبوارانی رێبازی رەسەنایەتی دەسپێرێت، پاشان تەرمەکەشی لە گۆڕستانی زەمەقی بەخاك دەسپێردرێت.

شەهیدی سەرکردە مامۆستا عەبدوللەتیف عەبدوڵڵا عەزیز
ناسراو بە: مامۆستا شێخ عەبدوللەتیف واژەیی

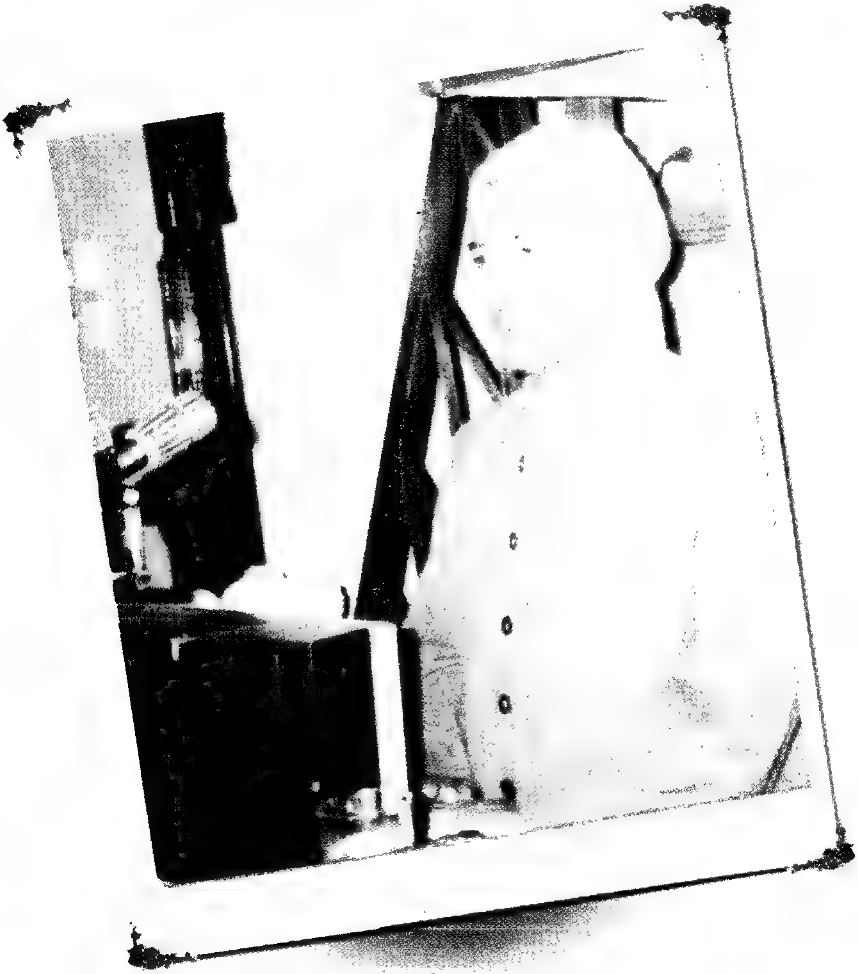

زانایانی ئیسلامیی کوردستان، مێژوویەکی پڕ لە سەروەریان بۆ خۆیانو کەلەکەیان لە بوارەکانی زانستو زانیاریو خەباتو تێکۆشانو بانگەوازو صولحو ئاشتەواییدا تۆمارکردووە. لاپەڕەکانی مێژووی گەلی کوردی موسڵمان هەمیشە بە سیمای نورانیو کارو هەڵوێستە بەرزەکانی زانایانی ڕەسەنو پێشەنگی کۆمەڵی کوردەواری دەدرەوشێنەوە.

لە کاتێکدا نەخوێندەواریو نەفامی یەخەی بە گەلەکەمان گرتووە، ئەوان بوونەتە چرای هیواو ئومێدو بە تیشکی زێڕینی زانستو خوێندەواری شەوی دەیجوری نەزانیو دواکەوتوویان ڕۆشنکردووەتەوە.

لە کاتێکدا جەورو ستەمو چەوساندنەوە تەنگی بە میللەتەکەمان هەڵچنیوە، ئەوە دیسان زانایانمان، قوتابیانی قورئانو مزگەوت، قۆڵی مەردانەیان لێ هەڵماڵیوەو بە گژ ستەمکاراندا چوونەتەوەو شۆڕشیان بەرپاکردووە، ئەمە مێژووی مامۆستایانو زانایانی ڕەسەنی کوردستانە کە هەموومان شانازی پێوە دەکەینو دەڵێین:

خاوەنی زۆر زانای بەرزە گەلی کورد
هەریەک بوونە خۆری ئاسۆو کەلی کورد
زانستی وان میوە دەدا چوار وەرزە
کورد بەو زانا بەرزانەوە سەربەرزە
ئاخر پایەی بڵندە مرۆڤی زانا !
اهل یستوی) فەرمووە زاتی دانا
بەڵێ دیارە بە وێنەی ڕۆژی ڕووناک
مەدالیای فەخرە زانا بۆ گەل و خاک
ئێستا شوقی عیلمی پاکی ئەوانە
ڕۆژەو مانگ و گەلاوێژیش شەوانە
ئەمما زانا کاتێ گرەوی بردەوە
بیسەلمێنێ زانایە بە کردەوە!

جا یەکێك لەو زانا جوامێرو خاوەن هەڵوێستو تێکۆشەرانە مامۆستا شێخ عەبدوللەتیف واژەییە، کە لە ساڵی ١٩٤٢ لە گوندی (کوڕەداوێ)ی سەر بە قەزای چوارتای پارێزگای سلێمانی هاتۆتە دونیاوە، ژیانی منداڵیی لە گوندی (واژە)ی ناوچەی شارباژێڕ بەسەربردووە، هەر لە گوندی واژە نراوەتە حوجرەو لەسەر دەستی

باوکیو چەند مامۆستایەکی شارەزای تری وەکو مامۆستا سەید عارف دەستیکردووە بە خوێندنی زانستە شەرعیەکان.

لە پێناو تەواوکردنی زانستەکانیشدا وەك هەر مامۆستایەکی تری کوردستان چەندان شوێن گەڕاوەو کوێرەوەری زۆری بینیوەو بووە بە مەلای (١٢) عیلمو هەروەها لای (مامۆستا مەلا عەبدوڵلای چرۆستانیو مامۆستا مەلا رەحیمی پەرخی)ش خووێندویەتی.

بەڵام مامۆستا شێخ عەبدوللەتیفی واژەیی تەنیا بەوەندە وازی نەهێناوەو ئەمجار رووی لە کۆمەڵێك ناوەندی زانستی تر کردووە، بۆ ئەم مەبەستەش لە ساڵی ١٩٦٣ بڕوانامەی شەشی ئامادەیی لە پەیمانگای ئیسلامیی هەڵەبجە بەدەستهێناوە.

ساڵی ١٩٦٤ لە مزگەوتی (مەولەوی) شاری سلێمانی ئیجازەی فەتواو وانەوتنەوەی پێ بەخشراوە.

لە ساڵی ١٩٧٢دا لە هەنگاوێکی نوێدا بڕوانامەی بەکالۆریۆسی لە کۆلێژی شەریعەی (ئیمام ئەعزەم) لە بەغدا وەرگرتووەو دوای ئەوەش بێ پسانەوە هەنگاوی بە گوڕتر دەنێو دەیەوێ بە دەریای عیلمدا رۆژچێو گەوهەرو مرواری بچنێتەوە، بۆیە تەقدیمی ماستەر دەکاتو لە ساڵی ١٩٧٤ دا لە کۆلێژی ئەدەبیاتی زانکۆی بەغداد بڕوانامەی ماستەری لە (اصول الفقه)دا بە پلەی (امتیاز) بەدەستهێناوە.

ساڵی ١٩٧٥ بۆتە مامۆستای کۆلێژی (امام أعظم)ی بەغداو لە ساڵی ١٩٧٩شدا بۆتە مامۆستای بەشی زمانی عەرەبی لە کۆلێژی زانکۆی سلێمانی هەم لە سلێمانیو هەم کە راشگوێزراوە بۆ شاری هەولێر لەلایەن بەعسەوە، لە ساڵی ١٩٨٤دا لە مامۆستای زانکۆوە کراوەتە پێشنوێژو وتاربێژی مزگەوتی (عەلی کەمال) لە سلێمانی.

مامۆستا شێخ عەبدوللەتیف هاوکات لەگەڵ ئەم قوناغانەی خوێندنو مامۆستایەتیدا مامۆستایەکی ئاگادارو بە جموجوڵو چالاك بووە لە بواری کاری ئیسلامییو رێکخراوەییدا، سەرهەڵدانی شۆڕشو تەوژمێکی ئیسلامیی لەپێناو رزگاری میللەتو بەرەنگاربوونەوەی ستەمو داگیرکاریدا بە پێویست زانیوەو کاری بەردەوامی لەپێناودا کردووە.

مامۆستا شێخ عەبدوللەتیف کە لە ١٩٧٨ەوە چۆتە ناو کاری ئیسلامییەوە هەم لەبەر جموجوڵو چالاکیو رۆڵی کاریگەری دەبێت کە لە ساڵی ١٩٨٥ لەلایەن رژێمی

بەعسەوە دەگیرێت‌و ماوەوی (٨٠) رۆژ لە ئەمنی بەغدا زیندانی دەکرێ‌و هەر لە زینداندا نزیکەی (١٠) جوزئی لە قورئان لەبەرکردووە.

دوای ئازادبوونیشی هەمیشە چاودێری دەزگا ئەمنیەکانی رژێمی بەسەرەوە دەبێ، بۆیە کاتێك دەزانێ ئیتر وادەی هەنگاو و هەڵوێستی دیکەیە بڕیاری هیجرەت‌و جیهاد دەدات‌و بە خۆی‌و خانەوادەکەیەوە لە ساڵی ١٩٨٦ سایەی شوومی بەعسیەکان جێدێڵێ‌و بەمەش هەنگاوێکی گەورەو بەگوڕ بە خەباتی بزووتنەوەی پەیوەندی ئیسلامیی کوردستان بە رابەرایەتی مامۆستا شێخ موحەممەد بەرزنجی دەدات، هەر ئەمەش وا لە جەنابی مامۆستا شێخ موحەممەد بەرزنجی دەکات پایەی رابەرایەتی بزووتنەوەکە بە جەنابی مامۆستا شێخ عەبدوللەتیف بدات، کاتێکیش جەنابی مامۆستا مەلا عوسمان عەبدولعەزیز لەگەڵ کۆمەڵێکی زۆر لە مامۆستایانی ئایینی‌و خەڵکێکی زۆری شاری هەڵەبجەو دەڤەری شارەزوور هیجرەت دەکات، مامۆستا شێخ عەبدوللەیف کە دووەمین رابەری بزووتنەوە جیهادییەکە بووە، دەستبەرداری رابەرایەتیەکە دەبێت بۆ مامۆستا مەلا عوسمان‌و بەڕێزیان وەك رابەری گشتی‌و سێیەمین رابەر هەڵدەبژێردرێ.

دوای ئەوە مامۆستا شێخ عەبدوللەتیف وەکو ئەندامی مەکتەبی سیاسی لە سەرجەم کۆنگرەو کۆنفرانسەکاندا هەڵدەبژێردرێتەوەو بەرپرسیارێتی کۆمەڵێك نوسینگەی پێ دەسپێردرێت.

کاتێك لە ساڵی ١٩٨٨دا لێپرسراوی مەکتەبی دارایی دەبێ، بە شێوەیەکی مەیدانی بەسەر هێزەکانەوە دەگەڕێ‌و سەردانی ناوچەکانی قەڵاتووکان‌و شوێنەکانی تر دەکات‌و موشتاقی دیداری پێشمەرگەکانی ئیسلام دەبێت‌و بە هیوایەکی گەورەوە لێیان دەڕوانێ ، لە دوای کیمیایی بارانی هەڵەبجەشدا وەکو سەرکردەیەك بە هانای لێقەوماوانەوە دەچێ‌و رۆڵی خۆی لەو کارەساتەدا دەبینێ‌و یەك جاریش زامدار بووەو لە شەڕەکانی ناوچەی بۆسکانیش لەگەڵ هێزی پێشمەرگەی ئیسلام رۆڵی بەرچاوی بینیوە.

مامۆستا شێخ عەبدوللەتیف کە خاوەنی زانستێکی قوڵ دەبێ لە بوارەکانی (أصول فقەو فەرموودە)دا ئەم زانستە تەنها لای خۆی پەزمەندە ناکات، بەڵکو دەبێتە نووسەرێکی بەتواناو لە گۆڤاری (دەنگی باوەڕ)ەوە دەستدەکات بە نووسین‌و لە

خدرئاوا ۱۹۸۹/۸/۲

گۆشەی (لەژێر رۆشنایی فەرموودەکانی پێغەمبەردا ﷺ) لە راقەی فەرموودەدا خامە رەنگینەکەی دەخاتە کار.

هەروەها دواتر لای خۆشیەوە دەستدەکا بە نووسینی بابەتیی و سەرەنجام کۆمەڵێك بەرهەم ئامادەی چاپ دەکات کە یەکێکیان بە ناوی (تعارض وترجيح بين الأدلة والشريعة)یە کە بە زمانی عەرەبی چاپو بڵاوکراوەتەوەو لە چەند زانکۆیەکدا وەکو مەنهەج دەخوێندرێ.

شەهید مامۆستا شێخ عەبدوللەتیف لە ساڵی ۱۹٦٥ لەگەڵ (زەکیە حەسەن عەلی)دا ژیانی خێزانی پێکەوەناوەو خۆیو خانەوادە بەرێزەکەی لە پێناو وەدەستهێنانی زانستو وانەوتنەوەو بانگەوازو جیهاددا شانیان وەبەر سەختیەکانی ژیان داوەو کوێرەوەریو غەریبی زۆریان بینیوە، مامۆستای شەهید لە ژیانی هاوسەریدا بووە بە خاوەنی چوار کورو چوار کچ بە ناوەکانی (ئەحمەد، ئەمجەد، ماجید، زانا، مریەم، سوهەیلە، شەهلا، خەندە).

بەم شێوەیە مامۆستا شێخ عەبدوللەتیفی زاناو موجاهید دوای بەرێكردنی تەمەنێكی پڕ بەرەكەت لە خزمەتی ئیسلامو نەتەوەكەیو كاروانی جیهادو بانگەوازدا لە رۆژی (١/محرم/١٤١٤ – ١٩٩٣/٦/٢١) كە ئەوكاتە ئەندامی مەكتەبی سیاسیو بەرپرسی مەكتەبی رێنموونیو بانگەوازی ئیسلامیی بوو، لە كاتی بەدواداچوونی ئەركێكی حزبیو ئیسلامیداو لە رێگای بۆكان بە رووداوی ئۆتۆمبێل دڵە گەورەكەی لە لێدان دەكەوێتو پەیوەست دەبێ بە كاروانی شەهیدانەوەو هەر لە هەمان رووداویشدا كاكە ئیبراهیمی پسەوانیشی شەهید دەبێ.

پاشان تەرمەپەكەكەی دەهێنرێتەوەو لەمەراسیمێكی پرشكۆو پێشوازییەكی جەماوەریو حزبیی گەورەدا لە گۆرستانی (دەبشان)ی شاری سلێمانی بەخاك دەسپێردرێت.

مامۆستای شەهید هەمیشە لە ژیانیدا خەریكی بەشینەوەی قسەی خێرو ئامۆژگاریو رێنمونی چ كە بوو بۆ خەڵكو بە هەمان شێوەو بەڵكو زیاتریش بە پەروەردەكردنی خێزانو خزمانیەوە سەرقاڵ بوو، ئەوەتا روو لە خانەوادەكەی دەكاو بەم شێوەیە ئامۆژگارییو وەسیەتیان بۆ دەكات: "ئامۆژگاری خۆمو خێزانمو براو خوشكو كچو كوڕەكانم دەكەم بە تەقوای خواو پابەندبوون بە شەریعەتی خواوە لە قورئانەكەیو سوننەتی پێغەمبەرەكەیو ئەوەی سەلەفی صالح لەسەری بوون؛ لە بیروبڕوو رەوشتو عیبادەتو تەرككردنی خراپەكانو بیدعەو خورافاتو هەموو ئەو دابو نەریتانەی لە ئیسلام دوورن".

شەهید: عوسمان ئەحمەد عەزیز
ناسراو بە: بەختیار

ساڵی ١٩٦٩ لە گوندی (خەلیفە ئەحمەد)ی سەر بە ناحیەی قۆرەتووی سەر بە شاری کەلارو لە بنەماڵەیەکی عەشیرەتی هاروونی هاتۆتە دونیاوە، ژیانی منداڵیی تا تەمەنی شەش ساڵی لە گوندەکەیاندا بە سەردەبات، پاشان دەکەوێتە ژیانی دوورە دەستیو دوور لە زێدی بابو باپیری پۆلی یەکەمی سەرەتایی تا سێیەمی ناوەندی لە فەلوجەو لە قوتابخانەی (ئەبو جەعفەری مەنصور) تەواودەکاتو لەوەش زیاتر بواری خوێندنی نامێنیو بە کارو کەسابەتەوە خەریك دەبێ.

لە ساڵی ١٩٨٥-١٩٨٧ لە کارگەی ئۆتۆمبیلی ئەسکەندەریە لە شاری (حللە) دادەمەزرێت.

ساڵی ١٩٨٩ پەیوەندی بە کاری ئیسلامییەوە دەکاتو هەر لەو ساڵەشدا تا سەرەتای ساڵی ١٩٩١ دوچاری سەربازی دەبێو لە (بنکەی بەکری ئاسمانی) لە بەغدا دەمێنێتەوە.

راپەڕینی ئازاری ١٩٩١ی جەماوەری گەلی کوردستان خەونو خولیاکانی ئەویش لەگەڵ خۆیدا دێنێو بە چاوی خۆی هەرەسی دەسەڵاتی دیکتاتۆریەت دەبینێو هەناسەی ئازادی هەڵدەمژێو بە رزگاربوونی کوردستانەکەی سەر لەنوێ لەدایك دەبێتەوە.

هەر لە ساڵی ١٩٩١و دوای راپەڕین بە رەسمی دەبێتە پێشمەرگەو دڵسۆزانە ئەرکەکانی جێبەجێ دەکاتو بە رووخۆشیو لێبوردەیی جێگای خۆی لە ناو دڵی هاوڕێو دۆستانو هاوسەنگەرانیدا دەکاتەوە، شەهید لە بوارەکانی دارتاشیو خەتخۆشیو وەستاییشدا شارەزایی هەبووە، ناوبراو هەمیشە لە هەوڵی رازیکردنی دڵی دایكو باوكو دڵخۆشکردنیاندا بووەو بە تەواوی تێگەیشتووە کە رەزامەندی خوا لە رەزامەندیی دایكو باوکدایە.

هەروەها لە پێناو برەودان بە بانگەوازی ئیسلامیی تۆمارگەیەك بە ناوی (راستیی) لە شاری کەلار دەکاتەوەو بەمەش رۆڵێکی گەورە دەبینێ لە بێدارکردنەوەی لاوانو بڵاوکردنەوەی رۆشنبیریی ئیسلامیدا.

دواجار شەهید (بەختیار)ی رێبواری رێبازی بەختیاریو رزگاری راستەقینە لە پێناو بیروباوەڕەکەیداو لە رۆژی ١٩٩٣/٧/٣١ لە مزگەوتی سەلاحەدین لە کەلار شەهید دەبێتو ماڵئاوایی لە کەسوکارو رابوونی ئیسلامیی کوردستانو هاوسەنگەرانی

دەکاتو گیانە پاکەکەی بەرەو هەواری ژیانی راستەقینە لە شەقەی باڵ دەدات، پاشان تەرمەکەی لە گۆڕستانی (شێخ ساڵح) لە (بەرلوت) بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید بەختیار کە لە ساڵی ١٩٨٩ خێزانی پێکەوەنابوو، دوای خۆی تەنها کچێکی بە ناوی (سازان) بە دیاری بۆ ئیسلامو کوردستان بەجێهێشتووە.

شەهید: عەبدوڕڕەحمان موحەممەد ئەمین بەکر
ناسراو بە: سەید عەبدوڕڕەحمان

ساڵی ١٩٤٢ لە خانەوادەیەکی سەر بە ساداتی بەرزنجی لە شاری سلێمانی هاتۆتە دونیاوە. ساتەکانی ژیانی منداڵیشی هەر ئاوێتەی سات‌و هەناسەکانی ئەو سەردەمە دوور لە جەنجاڵیەی ئەوسای سلێمانی کردووە.

هەر لە سەرەتای ژیانیەوە شانی داوەتە بەر کرێکاری‌و کارو کەسابەت‌و کوێرەوەری‌و سەختیەکان چۆکیان پێدانەداوە، ماوەیەك لە ریزەکانی کۆمەڵەدا کاریکردووە.

لە رووی کۆمەڵایەتییەوە کاك سەید عەبدوڕڕەحمان حەزی بە کاری خێرو هاوکاریی خەڵك کردووە.

ساڵی ١٩٨٨ لە کاتی شالاّوی بەناو ئەنفالەکانی رژێمدا لە سلێمانی لەلایەن ئەو رژێمە نەگریسەوە گیراوە و پاشان رزگاری بووە .

ساڵی ١٩٩١ دەبێتە پێشمەرگەی ئیسلام‌و دەستەملانی رەسەنایەتی دەبێت‌و گیانی لەگەڵ کاروانی ئیسلامخوازان‌و کاری ئیسلامییدا باڵادەکات‌و نوێ دەبێتەوە، بە ورەیەکی بەرزەوە لەگەڵ هاوسەنگەرانیدا هەنگاو دەنێ‌و رێگای رزگاری‌و بەختیاری میللەتەکەی بە رێگای ئیسلامی هەوێنی ژیان‌و ئازادی راستەقینەوە دەبەستێتەوە.

سەید عەبدوڕڕەحمان بە دڵسۆزییەوە ئەرك‌و فەرمانەکانی پێشمەرگایەتی جێبەجێ دەکات‌و لە کاتی تەنگانەشدا دەبێتە شورەی دەوری پەیام‌و رێبازەکەی.

تا سەرەنجام لە ١٩٩٣/١٠/٢٣ لە چەمچەماڵ لە پێناو بیروباوەڕو خەون‌و هیواکانیدا شەهید دەبێت‌و ماڵئاوایی لە خزم‌و کەسوکارو هاوسەنگەرانی‌و دونیای فانی دەکات‌و بەرەو قاپی میهرەبانی خودا دەگەڕێتەوە، پاشان تەرمە پاکەکەشی لە گۆڕستانی شێخ سەعید بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید عەبدوڕڕەحمان خێزاندار بووەو خاوەنی چوار کوڕو هەشت کچ بووە بە ناوەکانی (لوقمان، کارزان، کاوە، بەرزان، پەخشان، پەروین، نەسرین، فەوزی، نیان، سروە، ڤیان، سازان).

شەهید: موحەممەد ئەمین فەتاح سەعید
ناسراو بە: مەلا حەمە ئەمین

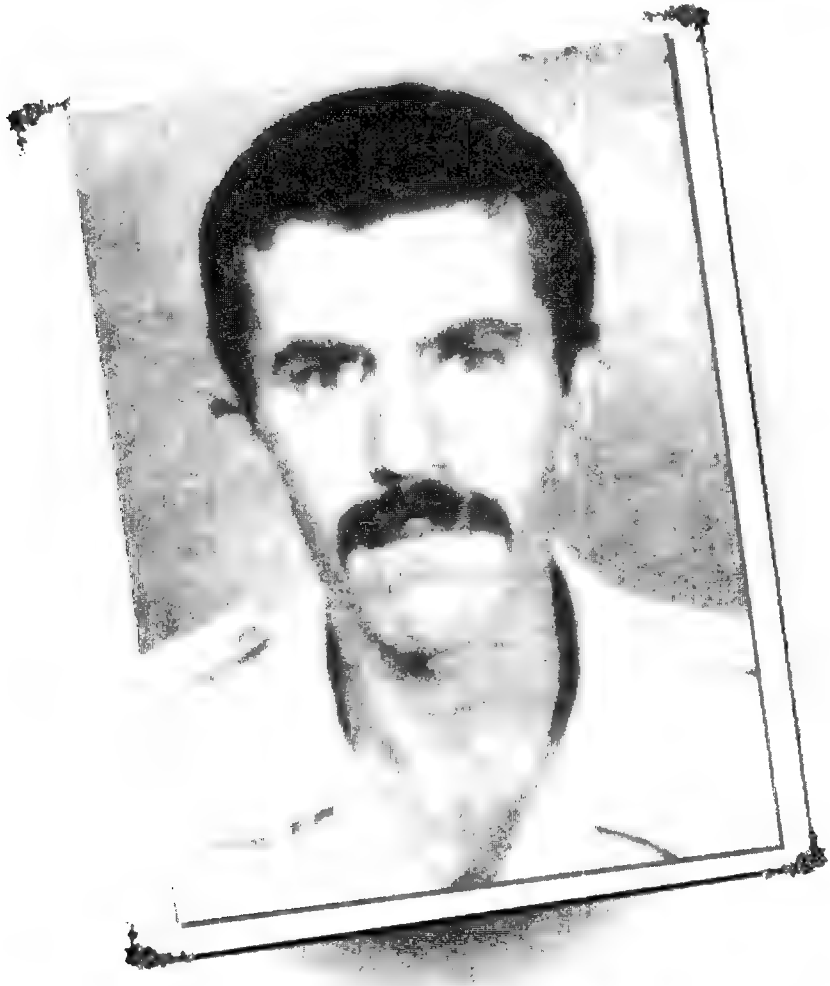

ساڵی ١٩٥٦ لە گوندی (خوێڵێن)ی سەر بە ناحیەی سەنگاو لە خانەوادەیەکی ناپینپەروەری عەشیرەتی زەنگەنە هاتۆتە دونیاوە، ژیانی منداڵیشی لەوێ بەسەربردووەو هەر لەقوتابخانەی گوندەکەشیان نراوەتە بەر خوێندنو دوای تەواوکردنی قۆناغی سەرەتایی، سێی ناوەندیی لە کەرکووك بە کۆتایی گەیاندووە.

دواتر سەرقاڵی کارو کەسابەتو جوتیاریو دوکانداری بووە، لە ساڵی ١٩٨٦ەوە هاتۆتە ناو کاری ئیسلامییەوەو ناوچەی جەباری کردۆتە مەکۆی کاری ئیسلامخوازانەی خۆی.

کاك مەلا حەمە ئەمین کەسێکی کراوەو روخۆشو بە بەزەیی بوو، بە زمانو بە کردەوەو رەفتارە جوانەکانی خەریکی بانگەواز بوو، هەروەها لە بەرگدروویيو دیوار دانانیدا شارەزایی هەبوو.

ساڵی ١٩٨٨ دووچاری سەربازی هاتووە، ناوبراو بێزار بووە لە سیاسەتو رەفتارە شوومەکانی رژێمو دەسەڵاتی دڕندانەی بەعسیەکان، بۆیە کاتێك لە ئازاری ١٩٩١دا راپەڕینی جەماوەری گەلی کوردستان بەرپا دەبێ، بە رۆڵی خۆی هەڵدەستێو هەر لەو کاتەشدا لە بنکەی شەرەفخان دەبێتە پێشمەرگەی ئیسلامو بە دڵسۆزییەوە ئەرکو فەرمانەکان جێبەجێ دەکاتو درێژە بە خەباتو تێکۆشانی ئیسلامییانەی دەداتو تەنانەت لە تامەزرۆیی شەهیدی بە سەر بەردێکەوە دەنووسێ: (ئاواتەخوازی شەهیدیم).

تا سەرەنجام کاك مەلا حەمە ئەمین لە ١٩٩٣/١٠/٢٣ لە پێناوی پەیامو بیروباوەڕەکەیو رەسەنایەتیدا لە مزگەوتی گەورەی چەمچەماڵ دەگاتە کاروانی شەهیدانو ماڵئاوایی لە ژیانی دونیاو خزمو کەسوکارو هاوڕێو هاوسەنگەرانی دەکات، پاشان تەرمە پاکەکەی لە گۆڕستانی گوندی (مەملەحە) بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: سۆران تاهیر خورشید فەقێ حەسەن

ساڵی ١٩٧٤ لە چەمچەماڵ هاتۆتە دونیاوە، ساتە رەنگاڵەکانی تەمەنی منداڵیی وەك چەپکە نێرگزێکی بەهاری داوەتە دەستی چەمچەماڵ، دواتر نراوەتە بەر خوێندنو قۆناغەکانی سەرەتایی و ناوەندیو ئامادەیی هەر لە چەمچەماڵ بەسەرکەوتوویی بڕیوونو دواتر چۆتە کۆلێژی کشتوکاڵی زانکۆی سلێمانی، بەم پێیە ئاستەکانی خوێندنی سەرەڕای هەموو کێشەو کوێرەوەرییەکانی ژیان بە سەرکەوتوویی بە کۆتایی گەیاندوون.

کاکە سۆران لە ساڵی ١٩٩١دا هاوکات لەگەڵ راپەڕینی جەماوەریی گەلی کوردستاندا پەیوەندی بە کاروانی جیهادی ئیسلامخوازانی کوردستانەوە دەکاتو لە هێزی کەرکوك دەبێتە پێشمەرگە.

ژیانی پێشمەرگایەتیو کاری ئیسلامیی چاکتر دەروازەکانی ئاشنابوون بە قورئانی پیرۆزو بەها بەرزو باڵاکان بە رووی کاکە سۆراندا دەکەنەوەو لە سۆنگەی ئەمەشەوە چەند جوزئێك لە قورئانی پیرۆز لەبەردەکاتو ژیانیشی بە جوانیەکانی ئیسلام دەرازێنێتەوەو بە تەواوی ئامانجەکانی ژیانی دونیاو ئەرکەکانی مرۆڤی موسڵمانی لەدڵدا دەچەسپیو لە ژێر رۆشنایی ئەم دەرەنجامەشدا لاوێکی ئیسلامخوازو دڵسۆزی ئایینو گەلو نیشتمانی لێ دەردەچێت.

کاکە سۆران ئاوا ئەرکەکانی پێشمەرگایەتی جێبەجێ دەکاتو ئاوا ساتەکانی تەمەنی لاوێتی بە رێدەکاو رۆژ بۆ رۆژ زیاتر کارو کردەوەی چاکە دەخاتە سەر خەرمانی حەسەناتی خۆی، تا سەرەنجام لە ١٩٩٣/١٠/٢٣ لە کاتی بەرگریکردن لە پەیامو رێبازەکەیدا لە چەمچەماڵ شەهید دەبیو ماڵئاوایی لە خزمو کەسوکارو هاوڕێو هاوسەنگەرانی دەکات، پاشان تەرمە پاکەکەی لە گۆڕستانی شێخ سەعید بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: ئەحمەد زەنون مەجید

ساڵی ١٩٧٣ لە خانەوادەیەکی ئایینپەروەری سەر بە ساداتی پیرخدری لە چەمچەماڵ هاتۆتە دنیاوەو ژیانی منداڵیشی لەوێ بەسەربردووە، لە قوتابخانەی ئەختەری سەرەتایی نراوەتە بەر خوێندنو ناوەندیی لە چەمی ڕێزانی کوڕانو دواناوەندیشی لە چەمچەماڵی تێکەڵ بەسەرکەوتوویی بڕیوەو دواجار تا قۆناغی شەشەمی ئامادەیی بەشی ئەدەبی درێژەی بە خوێندن داوە.

لە ژیانیدا گرنگی بە شیعرو شاعیرانو خەتخۆشیو وێنەکێشان داوەو دۆستایەتیو تێکەڵاویشی لەگەڵ خەڵکدا لە ئاستێکی بەرزدا بووەو تەنانەت چەند ڕۆژێک پێش شەهیدبوونی بەپێ سەردانی خزمو کەسوکاریو چەند دێهاتێکی کردووە.

لە پێناو دابینکردنی بژێوی ڕۆژانەشدا لە کاتی دەرفەتو نەبوونی خوێندندا دەستیکردووە بە کرێکاری.

کاک ئەحمەد ماوەی چەند مانگێك لە ریزەکانی یەکێتی دا کاری کردووە، کاتێکیش ڕاپەڕینی جەماوەری بەرپادەبێ ، وەك لاوێکی خواناس بەشداری دەکاتو لە کەرکوك ڕۆڵی ئازایانە دەبینێو ساڵی ١٩٩٣ش دەبێتە پەرژینی دەوری ڕەسەنایەتی.

کاکە ئەحمەد دڵسۆزانە درێژە بە خزمەتو خەباتی خواویستانەی دەدات لەگەڵ هاوسەنگەرانی لە کاروانی نووردا، تا سەرەنجام لە سەعات (٩)ی سەر لەبەیانی٢٣/١٠/١٩٩٣ لە چەمچەماڵ لە پێناوی پەیامو بیروباوەڕەکەیدا لەگەڵ کاك حسێن لەتیفو چەند هاوسەنگەرێکی تریدا شەهید دەبێو ماڵئاوایی لە هاوڕێو هاوسەنگەرانو خزمو کەسوکاری دەکات، پاشان تەرمەپاکەکەی لە گۆڕستانی شێخ سەعید لە چەمچەماڵ بەخاك دەسپێردرێت.

کاك ئەحمەد بەردەوام قورئانێکی بچوکی لە گیرفاندابوو، هەرکاتێك دەرفەتی بایە دەریدەهێناو پێیدا دەچۆوەو لێی دەخوێندو کاتی بەفیڕۆ نەدەدا.

شایانی باسە شەهید ئەحمەد تەنها ڕۆژێك دواتر باوکیشی هەر لەو ڕێیەدا لە چەمچەماڵ لە سەعات چوارو نیوی ئێوارەی ٢٤/١٠/١٩٩٣ شەهید دەبێو گیانی پاکی هەردوکیان ـ ئەم باوكو کوڕە خواویستو دڵبێدارانە ـ لە شەقەی باڵ دەداو بەرەو قاپی میهرەبانی خودا دەگەڕێنەوە.

شەهید: زەنون مەجید موحەممەد
ناسراوبە: مام سەید

ئەستێرەکانی ترۆپکی سەروەریی

ساڵی ١٩٤٢ لە خانەوادەیەکی ئایینپەروەری سەر بە ساداتی پیرخدری لە (پیریادی) سەر بە چەمچەماڵ هاتۆتە دونیاوە، ژیانی منداڵی لە پیریادیو چەمچەماڵ بەسەربردووە، لە قوتابخانەی سەرەتایی (لەیلی) نراوەتە بەر خوێندنو لەبەر باری سەختی ژیان نەیتوانیوە درێژە بە خوێندن بدات، پاشان خەریکی کارو کەسابەت بووە، دواتر بە (پۆلیس) دامەزراوەو نزیکەی (٥) ساڵیش تووشی سەربازی بووە.

مام سەید زۆر هۆگری قورئان بووە، بۆیە هەوڵیداوە لەبەری بکاتو توانیویەتی چەند سورەتێکی وەکو (یس)و سەرەتای (البقرة)و (سوجدة)و (الکهف) لەبەر بکات.

لەلایەکی ترەوە مام سەید ئاستێکی کۆمەڵایەتی بەرزی هەبووەو زۆر حەزی بە تێکەڵاوی خەڵکو هاوکاری خزمانو دۆستانو کۆمەڵگاکەی هاتووە.

ساڵی ١٩٦٧خێزانی پێکەوەناوەو بووە بە خاوەنی چوار کچو شەش کوڕ بە ناوەکانی (پەرژین، ئامین، نەشمیل، نەرمین، شەهید ئەحمەد، مەحمود، حنون، یونس، ئەیوب، یوسف).

شایانی باسە کاکە ئەحمەدی کوڕی لە ١٩٩٣/١٠/٢٣ لە چەمچەماڵ کە یەکێك بوو لە پێشمەرگەکانی ئیسلام لە پێناوی پەیامەکەیدا شەهید دەبێت.

مام سەید لە خەباتی رزگاریخوازی کوردیدا بەشداری کردووەو ماوەیەك لە شاخ بووە، کاتێکیش کە پۆلیس بووە بە هۆی ئەوەی ماڵەکەی دەکەوێتە کەناری شارو خاوەنی هەستی نیشتمانپەروەریش بووە، بووە بە دەلیلی ئەو پێشمەرگانەی ویستوویانە بێنەوە ناو شارو دوای نانخواردنو خزمەتکردن پێشیان کەوتووە بۆ شوێنی مەبەست.

هەروەها لە هەندێك رووبەڕووبوونەوەی رژێمدا بەشداری کردووە، بۆ نموونە لە شەڕێك کە لە کەندەکەوە روویداوە بەشداربووەو تیایدا دەبابەی رژێم سوتێنراوە.

مام سەید لەو راستیە دەگات کە موسڵمانەتیو ئیسلامەتی راستەقینە بریتییە لە خزمەتکردنی ئاینو گەلو نیشتمان، بۆیە بەم تێگەیشتنەوە پەیوەندی بە کاروانی رابوونی ئیسلامیی کوردستانەوە دەکاتو وەك کەسێکی دڵسۆزو ئاینپەروەر رۆڵی خۆی لەناو کۆمەڵگای کوردەواریدا دەبینێ، هەروەها موشتاقی ئەوە بووە بە رووسووری بە خزمەتی خودا بگاتەوەو پلەی شەهیدی بە نسیب ببێت، تەنانەت هەفتەیەك بەر لە شەهیدبوونی لە گۆڕستانی سەید زەنون لە پیریادی لای هەندێك لە منداڵەکانی دەڵێ: "ئەگەر مردم لێرە بمنێژن، شیوەنو گریانم بۆ مەکەنو دەستان لە خەنە بگرن".

تا سەرەنجام مام سەید زەنونی بۆ خواسولّحاو لە سەعات (٤,٥)ی ئێوارەی رۆژی ١٩٩٣/١٠/٢٤ لە چەمچەماڵ شەهید دەبیّو ماڵئاوایی لە خانەوادەو هاورِیّو خۆشەویستانی دەکاتو کیانی بە دوای گیانی کورِە شیرینەکەیدا دەفرِیّ، پاشان تەرمەپاکەکەی لە گۆرِستانی (سەید زەنون) لە پیریادی بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: موحەممەد حامید ساڵح موحەممەد ئەمین
ناسراو بە: بیلال

ساڵی ١٩٧٧ لە كانی هەنجیری ئیبراهیم ئاغای ناوچەی شێخ بزێنی لە ئامێزی خانەوادەیەكی ئایینپەروەردا هاتۆتە دونیاوە، ژیانی منداڵیی لە تەكیە بەسەربردووە، ئەمەش بەهۆی گیرسانەوەو نیشتەجێبوونیان لەو كۆمەڵگەیەو دابڕانیان لە نازو خۆشیەكانی لادێ بێ نازەكەیان، دواتر لە قوتابخانەی بەردەقارەمانی سەرەتایی نراوەتە بەر خوێندنو ئیتر وەك هەزارەها منداڵە كوردی بێ نازی دی بەهۆی بارودۆخی ناهەموارو سەختی ژیانەوە لە خوێندن دابڕاوە و نەیتوانیوە لە چواری سەرەتایی زیاتر درێژە بە خوێدن بدات.

بەڵام كاكە موحەممەد حامید دابڕانی لە خوێندنو قوتابخانە لە بەهرەو داهێنانی دانەبڕیوە، بەڵكو ئەو بە بڕوا بەخۆبوونەوە دەگەڵ هونەری خۆشنووسیو شێوەكاریدا هاوڕێیەتی بەستووەو شارەزایی لەو بوارەدا پەیداكردووە.

هەروەها لە بواری دابینكردنی بژێوی ژیانو كەسابەتیشدا دەبێتە وەستای گەچكاریو لەگەڵ خەڵكو دەوروبەریشدا هەمیشە دەم بە خەندەو خۆش خولقو كراوە بووەو حەزی دەكرد كۆمەڵگە رۆشنبیر بێو لە بەختیاریدا بێت.

كاكە موحەممەد خولیای كاری رێكخراوەیشی دێتە كەللەوە، بۆیە ماوەی چەند مانگێكو بە جیا لە هەركام لە ریزەكانی یەكێتیو پارتیدا كاری كردووەو هەر لەو ماوەیەشدا لە كاتی راپەڕینی ئازاری ١٩٩١دا رۆڵی كارا لە رامالینی بەعسیەكانو رزگاری كوردستاندا دەبینێ.

كاكە موحەممەد لە درێژەی بەشداری لە خەباتی رزگاریخوازی گەلەكەماندا هەر لە ساڵی ١٩٩١دا دێتە ناو ریزەكانی هێزی پێشمەرگەی بزووتنەوەی ئیسلامیی پێشوو و لە بارەگای تەكیەی تیپی (٣٣)ی هێزی كەركوكدا درێژە بە خەباتو دەوامی پێشمەرگایەتی دەداتو بە باوەڕێكی قووڵەوە ئامێز بە پەیامی خوداییدا دەكاتو هەموو گیانی دەبێتە دڵسۆزیو لێبڕانو بە هەستێكی بەرزەوە دەكەوێتە كارو جموجۆڵو تێكۆشان لە پێناوی ئایینو گەلو نیشتمانو گەیشتنی میللەتە چەوساوەكەی بە ترۆپكی ئازادیو سەرفرازی دونیاو دوارۆژ، تا سەرەنجام كاكە موحەممەدی ناسراو بە (بیلال)و لاوی ئیسلامخوازو فیداكار لە پێناوی پەیامو خەونو هیوا رەنگاڵەو بەرزو پیرۆزەكانیدا لە رۆژی ١٩٩٣/١٠/٢٤ هەر لە تەكیە گەیشتە كاروانی شەهیدانو ماڵئاوایی لە هاوڕێو هاوسەنگەرانو خزمو خانەوادەو بەردەقارەمان كرد، دواتر

تەرمە پاکەکەشی لە ئامێزی گۆڕستانی (کانی درێژە) لە گوندی کانی هەنجیری براییاغای مەڵبەندی لەدایکبوونی بەخاك سپێردرا.

شەهید موحەممەد لە بەهاری ١٩٩١دا خێزانی پێکەوەنابوو، دوای خۆی دوو کچی بە ناوەکانی (میدیا، نەوار) بەجێهێشتوون، هەمیشەش وەسیەتو ئامۆژگاری بۆ بنەماڵەو خێزانو منداڵەکانی ئەوەبووە (کە با ئیسلام تاکە رێگای ژیانتان بێت).

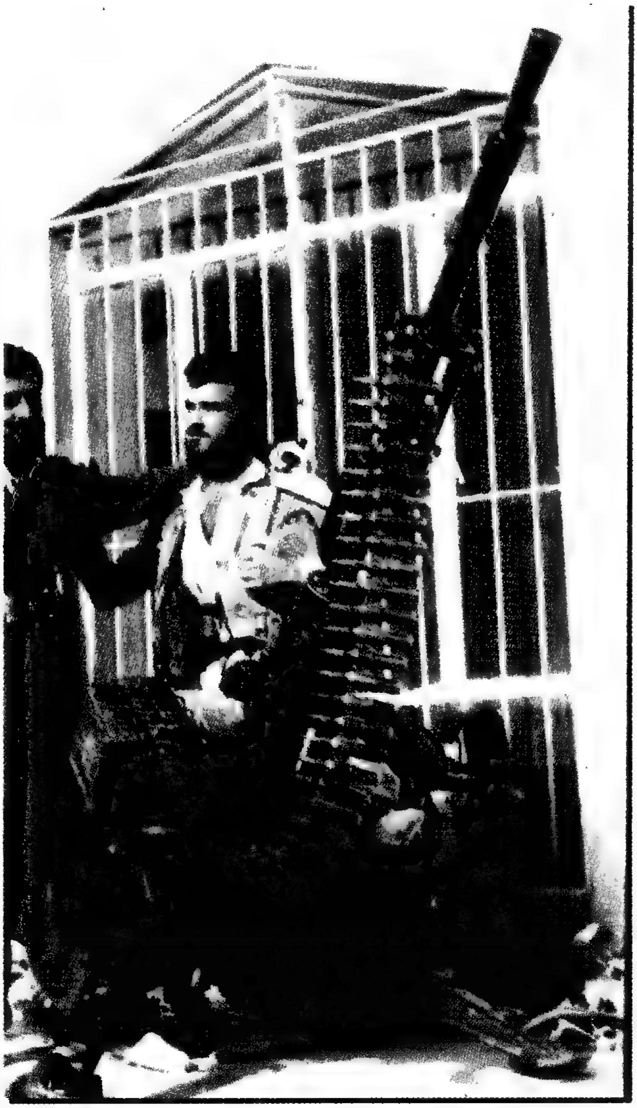

شەهید: فازیل عەبدولعەزیز عەبدوڵڵا
ناسراو بە: مامۆستا فازیل

گەلێك دیمەن هەن کامێرا دەرۆستیان نایە، زۆر رووداو هەن وشە زەفەریان پێ نابات، چەندەها خورپەو هەستو سۆز هەن، هێندە گەورەن، لە چوارچێوەی هیچ شیعرو پەخشانو چیرۆكو رۆمانێکدا ناحەجمێو بەردەوام لە تەشقی ئاسمانی کەڵکەڵەی عەشقو رامانو هەژاندا وەکو هەڵۆیەکی بەرزەفڕ دێنو دەچن.

ئاخر بە چ زمانێك باسی هەڵوەرینی خونچەو کوژانەوەی چراو خەفەبوونی شمشاڵو زیندەبەچاڵ کرانی سروودی کێوی دەکرێت؟

لە نێو میللەتی بەدبەختدا چیمەن پێ پەستو گوڵ پەرپەرو کانی شلوێ دەکرێت، سێرەی رقو قین لە هێمای ژیارو پێشکەوتنو هەوێنی فەرهەنگو رۆشنبیری دەگیرێتو تیری چلکن لە دڵی دەریای چاوساغو مامۆستاکەی دەدرێت..!

ساڵی ۱۹٦۳ گوندی (گورگەچاڵ)ی سەر بە کەرکوکی خۆرە گیراوەکەی کوردستان بە مزگێنی لە دایکبوونی (فازیل عەبدولعەزیز)ی کۆرپەی چاوگەش بزەی خۆشیی گرتیو گەشایەوە، پاشان بەهۆی ئەوەی ساڵی ۱۹٦۳ باوکی دەبێتە وتاربێژی مزگەوتی گەورەی (چەمچەماڵ)، بۆیە بە ماڵەوە دەگوازنەوە چەمچەماڵ.

خوێندنی سەرەتاییو ناوەندیی لە چەمچەماڵو خانەی مامۆستایان لە ساڵی ۱۹۸۲دا لە سلێمانی تەواودەکاتو لە گوندی (خاڵدان) دەبێتە مامۆستاو بۆ پەیوەندیکردن بە رابوونی ئیسلامییەوە کاریگەری مامۆستا حەسەن کوردیو مامۆستا عەلی رەحیمی بەسەرەوە دەبێت.

لە یەکەم رۆژی راپەرینەوە چەکی جیهاد لە شانی دەکاتو لە نەبەردییەکانی کەرکووکدا رۆڵی بەرچاو و کاریگەر دەبینێ، یەکەم کەس بووە کە چۆتە ناو شەریکەی نەوتی کەرکوکەوە، لەبەر لێوەشاوەیی دەکرێتە بەرپرسی پەیوەندییەکانی بنکەی (شەرەفخان)ی بزووتنەوەی ئیسلامیی ئەوکات، پاشان دەبێتە مامۆستای گوندی (خاڵ خالان)و هەر کە یەکێتی ئیسلامیی مامۆستایانی کوردستان دامەزرا، دەبێتە بەرپرسی لیژنەی چەمچەماڵو لە کۆنفرانسی دووەمی یەکێتی ئیسلامیی مامۆستایاندا بە جێگری سکرتێری گشتیو بەرپرسی لقی کەرکوك هەڵدەبژێردرێتو زۆر حەز بە کۆڕو بۆنە ئیسلامییەکان دەکاتو شارەزایی لە علومی قورئاندا دەبێتو نزیکەی (٥) جوزئی لە قورئان لەبەربووە.

شەهید مامۆشتا فازیل وێڕای ئەوەی مامۆستایەکی لێهاتوو بوو، لە کاروباری کارەباو ئەلیکترۆنیشدا زۆر لێزان بوو، هەتا بڵێی رووح سووكو قسەخۆش بوو،

ئێستاش هاورێکانی قسە خۆشەکانی دەگێڕنەوە، هەروەها ماوەیەکیش بە پیشەی دوکانداریو سەرتاشییەوە خەریك بووە.

خۆشەویستی خەڵکی چەمچەماڵ بوو، بۆ کردنەوەی گرێ کوێرە کۆمەڵایەتیو شەرعییەکان پرسیان پێدەکرد.

سەرەنجام مامۆستا فازیلی پێشمەرگەو مامۆستا لە ١٩٩٣/١٠/٢٤ وەك خونچە گوڵێکی وەبەر شەختەی پایز کەوتوو ، لە کاتی بەرگریکردن لە ڕێبازو بیروباوەڕەکەی شەهید دەکرێتو ماڵئاوایی لە خزمو کەسوکاریو هاوڕێو هاوسەنگەرانی دەکاتو بەرپرسیارێتی پەیامو ڕێبازەکەی بە ڕێبوارانو مەشخەڵدارانی ڕاستیی و ڕەسەنایەتیی دەسپێرێتو تەرمەپاکەکەشی لە گۆڕستانی چەمچەماڵ ئەسپەردەی خاك دەکرێت.

مامۆستا فازیل ساڵی ١٩٨٧ خێزانی پێکەوەناوەو لە دوای خۆی دوو کوڕی بە ناوەکانی (ئارام، ئاکۆ) بە دیاریو یادگاری بۆ بەجێهێشتووین.

شەهید: بەهادین قادر فەرەج

ساڵی ١٩٦٧ لە گەرمەی دەبەرێکراچوونی شۆڕشی رزگاریخوازی کوردو داگیرکەرانی کوردستاندا لە شاری کەرکوکدا هاتۆتە دونیاوە، ژیانی منداڵیشی هەر لە کەرکوكو لە گەڕەکی ئابلاخ بردۆتەسەر، پاشان نراوەتە بەر خوێندنو قۆناغی سەرەتایی لە قوتابخانەی نالیو تا پۆلی سێیەمی ناوەندیشی لە ناوەندی ئیمام قاسم خوێندووەو لەوەش زیاتر بەهۆی بارودۆخی ناهەمواری سیاسیی ئەوکاتەوە نەیتوانیوە درێژە بە خوێندن بدات.

ساڵی ١٩٨٢ بەشداری خۆپیشاندانی ئەوسای قوتابیان لە کەرکوك دەکات، کە زوربەی شارو شارۆچکەکانی کوردستانیان بە دژی رژێمی بەعس گرتبۆوەو رۆڵێکی گرنگ لەو خۆپیشندانانەدا دەگێڕیو بەمەش ترسێکی زۆر دەکەوێتە دڵی رژێمەوە، بۆیە دەکەوێتە دەستگیرکردنو هەڕەشەو چاو لێسوورکردنەوەیان.

کاك بەهادین هەر لە منداڵییەوە میللەتپەروەریی بە بەشێك لە دینداری خۆی دەزانیو لە ئاست زوڵمو ستەمی بەعسیەکاندا گەنجێکی خوێنگەرمو رق ئەستووری لێدەردەچیو تەنانەت ئامادە نابێ چەکی سەربازیش بۆ ئەو رژێمە بکاتەشانو فێرار دەکاتو دەڕواتە گوندی (قازان)ی ناوچەی سورداشو ماوەیەك لەلایەن یەکێتییەوە بەهۆی لێهاتووییەوە دەکرێتە لێپرسراوی هێزی بەرگری گوندی قازان.

ساڵی ١٩٨٧ کاك بەهادینی لاوی خوێنگەرمو پێکراو لە رێی شەهید مامۆستا وریا کەرکووکییەوە پەیوەندی بە کاری ئیسلامییەوە دەکاتو قۆناغێکی نوێ لە ژیانیدا دێتە ئاراوەو دڵسۆزانە ئەرکەکانی سەرشانی رادەپەڕێنێ.

ساڵی ١٩٩١و لەگەڵ راپەڕینی جەماوەری گەلی کوردستاندا کاك بەهادین یەکێك لەو رۆڵە ئیسلامخوازە بەجەربەزەو ئازایانەی کاروانی جیهادی ئیسلامیی کوردستان دەبێت کە لەگەڵ هەڵمەتی هێزی پێشمەرگەی ئیسلامو رێکخستنە جوامێرەکانیدا لەتەك هێزی پێشمەرگەی لایەنە سیاسیەکانو جەماوەری راپەڕیودا هەڵمەت دەباتە سەر دامودەزگا سەرکوتکەرەکانی رژێمو تەنانەت یەکێك لەو دەستە سەرەتاییانە دەبێت کە یەکەمجار دەچنە ناو بەڕێوەبەرایەتی ئاسایشو پۆلیسی کەرکوکەوەو دەستی بەسەردا دەگرن.

دوای ئەوە کاك بەهادین درێژە بە خەباتی پێشمەرگایەتی دەداتو لە بارەگای (باینجان)ی سەر بە هێزی سلێمانی بزووتنەوەی ئیسلامیی ئەوکاتە دەوام دەکاتو لە

هەمانکاتیشدا دەبێتە بەرپرسی ڕێکخراوی باینجانو وەك ئەندام ناوچەیەکی کاراش ڕۆڵی خۆی لە هۆنینەوەی ریزەکانی ڕێکخستنی سنوورەکەدا دەبینێ.

کاك بەهادین بە هەڵسوکەوتە جوانەکانیو خەسڵەتی نەرمو هێواشیو کراوەییەی لەگەڵ خەڵكو خزمدۆستیو ئازاییو بوێریو چاونەترسیەی کە هەیبوو، جێگای خۆی لە ناو دڵی خانەوادەو خزمو کەسوکارو هاوڕێو هاوسەنگەرانیو دەوروبەرەکەی بەگشتی دەکاتەوە، هەمیشەش لە هەوڵی پەیداکردنی شارەزایی زیاتردا دەبێ لە ڕێبازی ئیسلامو بۆ ئەو مەبەستەش گرنگی بە موتالاو خوێندنی زانستە شەرعییەکان دەدا.

سەرەنجام کاك بەهادین قادر فەرەجی پێشمەرگەی قارەمانی ئیسلامو رۆڵەی دڵسۆزی نیشتمان لە رۆژی ۱۹۹۳/۱۰/۲۵ لە باینجان لەگەڵ هاوسەنگەرانی (کاك جەمیل ناسراو بە (سەیفوڵلا)و کاك فەریقو کاك ئازاد) لە کاتی بەرگری لە ڕێبازو بیروباوەڕەکەیان بە پلەی بەرزی شەهیدی دەگاتو ماڵئاوایی لە ژیانی دونیایی دەکات، تەرمە پاکەکەشی لە گۆڕستانی (کوپەلە) لە باینجان کە زێدی دێرینی بنەماڵەو بابو باپیرانیەتی بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید بەهادین کە ساڵی ۱۹۸۹ لەگەڵ (بەهار خان) خێزانی پێکەوەنابوو، دوای خۆی کچێكو کوڕێکی بە ناوەکانی (بەنانو بەڕێز) بە دیاریو یادگاری بۆ ئیسلامو کوردستان بەجێهێشتوون.

شەهید: عەلی عەبدورڕەحمان عەبدوڵڵا
ناسراو بە: زوبێر

ئەستێرەکانی ترۆپکی سەروەریی

ساڵی ١٩٧٠ لە ئامێزی بنەماڵەیەکی سەر بە هۆزی جەباری لە شاری هەولێری قەڵاو منارە چاوی بەژیانو کوردستان هەڵێناوەو ژیانی منداڵیشی هەر لەوێ بەسەر بردوە، لە قوتابخانەی سەرەتایی (باداوە) دەنرێتە بەر خوێندنو شەشی سەرەتایی تەواو دەکات، دواتر لەبواری کارەباییدا شارەزایی پەیدا دەکاتو بڕوانامەی پیشەیی کارەبایی وەردەگرێت .

شەهید عەلی بەرەبەرە ئیلتیزامی ئیسلامیی تێدا بەهێز دەبێتو دڵی بە مزگەوتەوە دەبەسترێتەوەو هاتووچۆی مزگەوتی راستی دەکات.

ماوەیەکیش لای مامۆستا مەلا عەبدولفتاح چەند زانستێکی شەرعی دەخوێنێتو لەسەردانو بەسەرکردنەوەی خزمو دۆستانیشدا دەستگەرم دەبێت.

شەهید عەلی ناسراو بە (زوبێر) کە لە خۆشەویستی هاوەڵانی پێغەمبەر درودی خوای لەسەر بێو جیهادو تێکۆشانەکەیاندا ئەم ناوەی وەك ناوێکی خوازراو بۆ خۆی هەڵبژاردبوو، لە کۆتایی هەشتاکاندا پەیوەندی بە رێکخستنەکانی بزووتنەوەوە دەکاتو چالاکانە ئەرکەکانی رادەپەڕێنێ، لەگەڵ دەستپێکردنی راپەڕینیشدا بە جۆشو خرۆشەوە بەشداری رامالینی بەعسیەکان دەکاتو رۆڵی ئەو بەسەر دۆشکەکەی سەربانی قوتابخانەی (نالی)یەوە، شاهیدی جوامێریو ئازایەتی ئەوە لە راپەڕیندا، هەر لەو ساتەشەوە چەکی پێشمەرگایەتی دەکاتە شانو لەگەڵ هاوسەنگەرانیدا لە میحوەری هەولێر دڵسۆزانەو بە رێكو پێکی ئەركو فەرمانەکانی جێبەجێ دەکاتو بە ئومێدێکی زۆرەوە لە ئاسۆی ئازادی میللەتەکەییو کاروانی رابوونی ئیسلامیی کوردستان دەڕوانیو دەخوازێ گەلو نیشتمانەکەی لە ژێر سایەی ئاڵای (لا إله الا الله محمد رسول الله)دا بە ترۆپکی سەرفرازی بگەن.

هەر بۆیە لەو پێناوەشدا ئامادەی شەهادەتو گیانبەخشین دەبێتو دەڵێ: (ئەگەر شەهید بووم رێبازەکەم بەرمەدەن)، بەم هەستو نەستە پیرۆزەوە ژیان بەرێ دەکاتو لە دڵی هاوسەنگەرانیدا جێگای خۆی دەکاتەوە، لە زستانی ١٩٩٣شدا دەبێتە پارێزەری رێبازو بیروباوەڕەکەیو هەر لەو ساڵەشداو لە ١٩٩٣/١٢/٢٠ لە گوندی مەلەکان لەگەڵ شەهید عابدا دەگاتە کاروانی شەهیدانوماڵئاوایی لە ژیانی فانی دنیایی دەکاتو بەرەو ژیانی نەبڕاوەو هەمیشەیی دەکەوێتە رێ، تەرمە پاکەکەشی لە گۆڕستانی (سەید مەعروف) لە هەولێر بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید زوبێر لە ساڵی ١٩٩٢دا ژیانی هاوسەری پێکهێنابوو، دوای خۆی تەنها کوڕێکی بە ناوی (نەبەز) بە دیاری بۆ ئیسلامو کوردستان بەجێ دێڵێ.

شەهید: ئەیوب حسێن عەبدوڵڵا ڕەسوڵ

ناسراو بە: هیوا

ساڵی ١٩٧٣لە گوندی (شیوەڕەز)ی دامێنی چیای سەرکەشی مامەندەی پشدەر لە ناو ئامێزی خانەوادەیەکی سەر بە عەشیرەتی ناسراو بە (مەلازادە) هاتۆتە دونیاوەو بەر لەوەی چاوی لە دیمەنە رەنگینەکانی گوندەکەیانو مامەندە تێر ببێ، بە هۆی راگوێزانیانەوە لە لایەن رژێمی بەعسەوە لە کۆمەڵگای زۆرەملێی ژاراوە دەگیرسێنەوە، لە قوتابخانەی ژاراوەی سەرەتایی تێکەڵاو دەچێتە بەر خوێندنو تا پۆلی یەکەمی ناوەندی دەخوێنێ.

لە ساڵی ١٩٨٦ەوە ئیلتیزاماتی ئیسلامیی دەستپێدەکاتو بە هۆی فیترەتی خاوێنییەوە تا دێ زیاتر خۆشەویستیی خواو پێغەمبەر ﷺو کاری ئیسلامیی لە دڵدا دەچەسپێو خۆی لە بەرامبەر ئایینو گەل ونیشتمانەکەیدا بە بەرپرسیار دەزانێو ناتوانێ چیتر لە ژێر سایەی رەشی بەعسییەکاندا بمێنێتەوەو چاو لە ستەمو خوێنڕێژییان بپۆشێ، بۆیە شەهید هیوا شیوەڕەزی لە ساڵی ١٩٨٩دا دەبێتە هاوڕێی سەنگەرو لە هێزی حەمزە چەکی ئیسلام دەکاتە شانو سەر لە نوێ لە دایک دەبێتەوە، لەوێ دەبێتە نموونەی پێشمەرگەی دڵسۆزو گوێڕایەڵو لە ناو دڵی هاوسەنگەرانیدا جێگای خۆی دەکاتەوە.

کاتێکیش لە ١٩٩١/٣/٥دا جەماوەری گەلی کوردستان بە رووی بەعسیەکاندا رادەپەڕێ، کاکە هیوا شیوەڕەزی لەگەڵ هێزی پێشمەرگەی ئیسلامدا دادەبەزێو رقی پیرۆزی خۆی بەسەر دوژمندا دەبارێنێو هیممەتی مەردانە دەنوێنێ، دواتر لە مەڵبەندی سێی رانیە درێژە بە خەباتی پێشمەرگایەتی دەداتو بۆ هەر شوێنێکو ئەرکێك فەرمانی پێ بکرێت شانی دەداتە بەرو دڵسۆزانە رای دەپەڕێنێ.

تا کاکە هیوا لە یەکێك لەو ئەرکانەدا کە بەمەستی دەوام لەگەڵ هێزێکی مەڵبەندی سێدا بۆ گەرمیان دەنێردرێ ، لە نەغافڵ لە رۆژی١٩٩٣/١٢/١٨ لە نێوان کەلارو کفری دەستڕێژیان لێدەکرێو سەرەنجام کاکە هیوای دڵ پڕ لە باوەڕو هیوالگەڵ سێ هاوسەریدا شەهید دەبێو دواتر تەرمە پاکەکەی هەر لە گوندی شیوەڕەز بەخاك دەسپێردرێتو بەم پێیە کاکە هیوای پێشمەرگەی دلێرو تازە لاوی ئیسلامو قارەمانی رۆژە سەختەکان، ماڵئاوایی لە ژیانی دونیاو خزمو هاوڕێو هاوسەنگەرانی دەکاتو دەگەڕێتەوە حزووری قاپی میهرەبانی خودا.

شەهید: قادر حەمەد قادر

ناسراو بە: عەبدولقادر سینەمۆگی

بناری قەندیلی سەرکەش جمەی دێ لە گوندی وا کە دڵو دەروونی وەکو بەفری (کەوگەزو شێخ شەرۆ) سپیو خاوێنەو بە درێژایی مێژوو بوونەتە لانەو زێدی کوڕانی خواناسی سەر راستی کوردەواریی ، کە بوونو مانی خۆیان کردۆتە قوربانی وریاکردنەوەو خزمەتکردنی رەشو رووتی چەوساوانی کوردستان.

(سینەمۆکە)ی زێدەکەی مامۆستا ئەحمەد سینەمۆکیی شەهیدی زاناو موجاهیدی فەرماندە ، یەکێك لەو گوندانەیەو هەمیشە مەکۆی لاوانی خواناسی گیان لەسەردەست بووە، یەکێك لەو رۆڵە بە ئەمەکانەی ئەو گوندە ئیسلامپەروەرەش کاك قادر حەمەد قادرە کە بە (عەبدولقادر سینەمۆکی) ناسراوە.

شەهید عەبدولقادر ساڵی ١٩٦٧ لە گوندی سینەمۆکەی بناری قەندیل لە بنەماڵەیەکی ئایینپەروەری شاروشی سەر بە عەشیرەتی ئاکۆ لەدایك بووە، دوای راگواستنی گوندەکەیان لەلایەن رژێمی بەعسەوە خانەوادەکەیان لە چوارقوڕنە نیشتەجێ بووەو لەوێش لە قوتابخانەی (ئالان)ی سەرەتایی قۆناغی سەرەتایی تەواوکردووە، دواتر تەنها تا سێی ناوەندی خوێندووە، پاشان بە کارو کەسابەتو هاوکاریی خێزانەکەیانەوە سەرقاڵ بووە، لەگەڵ ئەوەشدا لای مامۆستا مەلا ئەحمەدی سینەمۆکەیی شەهید ماوەیەك لە کۆمەڵگای چوارقوڕنە خوێندوویەتی، لەمەشەوە زیاتر هۆگری ئیسلامو مزگەوتی (سەلاحەدین)ی شارۆچکەکەیان دەبێت، کاکە عەبدولقادر سینەمۆکی حەزی بە سروود وتن و هاوکاریو تێکەڵاوی خەڵك دەکرد.

لە دوای راپەڕینو لە ١٩٩٢/١٢/٢٠دا پەیوەندی بە ریزەکانی کاروانی رابوونی ئیسلامی کوردستانەوە دەکات، ساڵی ١٩٩٣ بە رەسمی دەبێتە پێشمەرگەو لە تیپی (٩٣)ی سەلاحەدینی ئەیوبیو پاشان لە تیپی شەهید مامۆستا مەلا ئەحمەدی سینەمۆکی سەر بە مەڵبەندی سێی رانیە دەوامی پێشمەرگایەتی دەکاتو دڵسۆزانە ئەرکەکانی رادەپەڕێنێ، هەمیشە پەرژینی دەوری بەها باڵاکانو کاروانی رابوونی ئیسلامیی کوردستان دەبێت.

شەهید عەبدولقادر لە درێژەی دەوامی پێشمەرگایەتیدا هەر شوێنێك پێویست بوویێو بۆ هەر جێیەك راسپێرابێ لەوێ بووە، تەنانەت دڵسۆزیو حەماسەتی پێشمەرگانەی دەیگەیەنێتە کەلارو لەوێ دەبێتە پەرژینی رێبازو بیروباوەڕەکەی زستانی ساڵی ١٩٩٣ش بەشداری رێپێوانی شاری رانیە دەکاتو هەر لەو رێپێوانەداو

لە ١٩٩٣/١٢/٢٠ کاك عەبدولقادری تازە لاوو دڵ پڕ لە عەشقی خوایی‌و میللەتە چەوساوەکەی، بە دەستڕێژێك ماڵئاوایی لە ژیانی کورتی دونیایی دەکات‌و کۆڵی خەم‌و کاروانی خەبات دەداتە دەست هاوڕێ‌و هاوسەنگەرانی‌و پاشان تەرمە پاکەکەی لە گۆڕستانی کۆمەڵگەی چوارقوڕنە بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: عەبدوڵڵا پیرۆت ڕەسوڵ

کـامێرای چـاوی چـیای (هەیبـەت سـوڵتان) رووداو و کارەسـاتەکانی رابـردووی تۆمارکردوون، ئێستا چاووم لێیە لەسەر شاشەی بیرەوەرییەکانی، نمایشی داستانی بەرەنگاری شەهید (زانا)و (کاکە)و پێشمەرگە دەست بە دەستنوێژەکانی ئیسلام لەگەڵ تانكو زرێپۆشو چڵکاوخۆرانی بەعس لە کاتی کۆڕەوەکەدا لە پردێو هەڵمەتەکانی شەهید مامۆستا (شەریف)و مامۆستا (جەمال)و پێشمەرگەکانیان دەکات بۆ سەر رەبیەکانی دۆڵی خەلەکان لە پەلامارە دڕندانەکەی رژێم لە دوای راپەڕین بۆ سەر کوردستان، چاوم لێیەو ئێستا هەیبەت سوڵتان دەستی لە ناو دەستی پۆلە شەهیدەکەی (کۆیە) کردووەو پێکەوە دەڕۆنە دیدەنی (مەلای گەورە)و (حاجی قادر)، هەر هێندە نا، بەڵکو ئەوە هەیبەت سوڵتانو مەراسیمی پێ بەخشینی مەدالیای رێزو ئافەرینو دەستخۆشانە بۆ ئەو پێشمەرگە نورانیانەی کە وەك چۆن لە مشتو ماڵو خاوێنکردنەوەی دڵو دەروونی خۆیان لە چڵكو چەپەری گوناهو تاوان لە کاردابوون، ئاواش لە پاککردنەوەی هەیبەت سوڵتان لەو (لوغم)انەی کە دەمێك ساڵە لە لایەن دوژمنانی کوردەوە نراونەوە کەوتبوونە خۆ، ئەوە هەیبەت سوڵتانو ئەوەش شەهیدان، بنۆڕن چۆن پێکەوە سروودی رەسەنایەتی خۆیان دەڵێنەوە.

یەکێك لەو شەهیدە ئازیزیانەی بە دەم گوتنەوەی ئاوازی سروودی رەسەنایەتییەوە گیانی دەسپێرێو لە هەیبەت سوڵتانەوە دەستو پەنجە لەگەڵ سەروەریدا نەرم دەکات (عەبدوڵلا پیرۆت) ناسراو بە (عەبدوڵلا مەرگەیی)یە.

ساڵی ١٩٤٧ لە گوندی (مەرگە)ی بەری مەرگەی سەر بە شارۆچکەی بنگرد لە ئامێزی بنەماڵەیەکی ئایینپەروەردا چاوی بە ژیان هەڵێناوە، هەر بە منداڵی وەبەر خوێندن نراوەو بووە بە فەقێ، بەڵام بە هۆی دەستکورتی خێزانەکەیەوە نەیتوانیوە درێژە بە خوێندن بداتو شانی وەبەر کارو کەسابەتو سەختیەکانی ژیانی لادێ ناوە.

دوا بەدوای راگواستنی گوندەکەیان لە لایەن رژێمی بەعسی خوێنرێژەوە ماڵەکەیان لە کۆمەڵگای زۆرەملێیی حاجیاوا نیشتەجێ دەبێت.

لەگەڵ راپەڕینی ئازاری ١٩٩١دا پەیوەندی بە ریزی رێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامیی ئەو کاتەوە دەکاتو رۆڵی خۆشی لە راپەڕیندا دەگێڕێ.

دواتر لە تیپی (٦٣)ی خالیدی کوڕی وەلیدی سەر بە مەڵبەندی سێی رانیە دەبێتە پێشمەرگەو لە بارەگای تەقویەی تەلەفزیۆن لە هەیبەت سوڵتان دڵسۆزانە ئەرکەکانی رادەپەڕێنێ.

تا سەرەنجام کاك (عەبدوڵڵا پیرۆت)ی پێشمەرگەی ئیسلامو دونیا دیدە لە رۆژی ١٩٩٣/١٢/٢٢ لەگەڵ کاك (رەسوڵ نەبی ئەحمەد)دا هەر لە هەیبەت سوڵتان دەگاتە کاروانی شەهیدانو گیانی بەرزەفڕی لە شەقەی باڵ دەداو دەگەڕێتەوە قاپی میهرەبانی خوداو تەرمە پاکەکەشی لە گۆڕستانی حاجیاوا بەخاك دەسپێردرێت.

شەهیدی ڕووناکبیر: موحەممەد مەحموود ئەحمەد

تریفەی بزەو نیگا ئیمانیەکەی ئاوێزانی گیانت دەبووو لـە ناخـەوە خۆشت دەویست:
کەڵەگەت‌و سەربەرز وەکو لوولەی تفەنگەکەی شانی‌و دوندە سەرکەشەکەی (کێلـێ)و
نوورانی وەك تریفەی مانگەشەوی گردی (حوسنی)، گەش‌و لێو بە بزە وەکو گزنگـی
سەری (مامەندە)و زەردە پەڕی ترۆپکی (قەندیل)و شەبەقی تروسکەی رەنوەوە بەفری
(کوڕیس)و رەونەقی قەڵبەزەی (ئاوە سپی)یەکەی سەرچاوەی هەڵشۆ.
زاناو رۆشنبیر کەم نین، بەڵام تەنها ئەوانە خۆیان بە سیفەتی بێ فیزیی‌و جوامێری
دەرازێننەوەو لە قەڵەمڕەوی زاتـی خۆیـان هەتلە دەبن‌و بۆ بەرچاو روونکردنـەوەی
خەڵکی دەسووتێن ، کە لە دەلاقەی رووتی تەقواو خواناسییەوە لە شت دەڕوانن‌و دنیا
بە کێڵگەی قیامەت دەزانن‌و پشت لە جاهیلیەت‌و نەفامی‌و بەتـەواوی روو لـە خـوای
میهرەبانن.
کاك موحەممەد مەحمود یەکێك بـوو لـەو کـادیرە لێهاتوو و پێشکەوتوانەی رەفتـاری
پێش گوفتاری بەرەو رێگای بەختیاری کـە شـارێگەی ئیسلامە، دەبوونـە چاوسـاغی
خەڵکی دەروبەرو لـە شـەوی نووتـەکی بیردۆزەو رێچکانی دەردەهێنـان، چونکە لـە
ئـەنجامی خۆناسـین‌و خواناسـینی راسـتەقینەیەوە بـێ فیزیی‌و ئـارامی‌و تـەقوای لـێ
دەباری.
ئەو کەڵە پیاوە وەکـو خونـچەیەکی پـاییزی لـە سـاڵی ١٩٦٦ لـە قـەڵادزێی ئـامێزی
پـشدەری مـەڵبەنـدی ئیـسلام‌و رەسـەنایەتییەوە لـە نێـو بنەماڵـەیـەکی عەشـیرەتی
میراودەلی کەوتە نێو دەریای ژان‌و ناسۆری کوردەواری‌و چاوی بە ژیان هەڵێنا.
ژیانی منداڵی لەوێ بەسەر بردووەو دوای بڕینی قۆناغی سەرەتایی، قۆناغی ناوەنـدی
لـە ناوەنـدی ئاسۆسـی قـەڵادزێ‌و ئامادەییـشی لـە دواناوەنـدی قـەڵادزێی کـوڕان
تەواوکردووەو پاشان لـە سـاڵی ١٩٨٦ بەشـی کیمیـای کۆلێـژی زانـستی لـە زانکـۆی
سەلاحەدین لە هـەولێر بـە کۆتـایی گەیانـدووەدوای ڕگواسـتنی قـەڵادزێ لـە سـاڵی
١٩٨٩ ، ماڵەکەیان لە کۆمەڵگای زۆرەملێ بازیان نیشتە جێ دەبێ.
شەهید موحەممەد مەحمود عاشقێکی شـەیداو تامـەزرۆی خوێندنـەوەو فێربـوون بـوو،
بەردەوام خـەریکی خـۆ رۆشـنبیرکردن‌و لێکۆڵینـەوە بـووە، یـەکێك لەوانـەی هـاوڕێی
خوێندنی بووە دەیگوت: ئەوەندەی پێکەوە بووین هیچ شەوێکم پێ شك نایـەت کـاك

موحەممەد بە نووستنی خۆی نووستبێت، بەڵکو هەموو جارێ نیوەشەوێ، یان دوای نیوەشەوێ کە یەکێکمان وەخەبەر دەهاتین دەماندیت ئەوە بەسەر کتێبێکەوە خەوی لێکەوتووەو ئێمەش بەتانیەکەمان پێدا دەدا!!

لە ئەنجامی ئەو شەونخونیی‌و خۆ ماندووکردنەیدا بوو بوو بە رووناکبیرێکی لێهاتوو لە زانستە ئیسلامیەکان‌و رێبازە کۆن‌و تازەکاندا، شارەزاییەکی قوڵی پەیداکردبوو، دەورێکی بەرچاوی لە بڵاوکردنەوەی ئیسلام لە نێو قوتابیانی زانکۆدا هەبوو، لەو بارەیەوە بوو بوو بە قامك نیشان.

کاك موحەممەد مەحمود هەر لەسەرەتای هەشتاکانەوە وەك لاوێکی رۆشنبیرو مولتەزیمی ئیسلامیی دەردەکەوێت‌و لە سەرەتای راپەڕینی (١٩٩١)دا پەیوەندی بە بزاڤی ئیسلامیی کوردستانەوە دەکات‌و دواتر لە بارەگای بازیان دەبێتە پێشمەرگەو بە رێبازی جیهاددا دەکەوێتە رێ‌و دەبێتە نموونەی لاوی رۆشنبیری بە مشوورو دڵسۆزو لەو مەیدانەدا بە راپەڕو هەڵسوڕاوانە دەکەوێتە جموجوڵ، تاکو شۆقی مەشخەڵی دڵ‌و بیرە رووناکەکەی بگەیەنێتە دەوروبەریش‌و تا دەکرێ خەڵك ببنە هاوبەشی تام‌و چێژی ئیمانەکەی.

لە هەر شوێنێك تروسکەیەکی بەدی کردبا، بە هەموو تواناو بە بەهرە مەزنەکەیەوە هەوڵی دەدا بیکاتە بڵێسەو مەشخەڵ‌و نوورستانێکی پێ وەدی بێنێ.

دوای نیشتەجێبوونەوەی خانەوادەکەیان لە قەڵادزێ‌و هەر لە ساڵی ١٩٩١دا لە تیپی (١)ی برایەتی سەر بە مەڵبەندی (٣) لە قەڵادزێ درێژە بە خزمەتی پێشمەرگایەتی دەدات‌و لە پاڵ کاری پێشمەرگایەتیشدا لە ساڵی ١٩٩٢ بۆ یەکەمجار لە قەڵادزێ دەرسی ئافرەتان لە مزگەوتی (ئەبوبەکری سدیق) دادەنێت‌و کۆمەڵێك وانەی تێدا دەڵێتەوە، ئەمە جگە لە دەرسی گشتی کە هەر لە مزگەوتی ناوبراودا بەڕێوەی دەبردو وانەی تێدا دەوتەوە.

هەروەها هەر لەبەر سەر راستی‌و دڵسۆزی‌و لێوەشاوەیی پاش کۆنگرەی شەشەمی بزووتنەوە کە لە (٢٥-١٩٩٢/٧/٢٧) لە سەرئەشکەوتان بەسترا، بە ئەندامی مەکتەبی رێکخستن هەڵبژێردراو چالاکانە دەستی بە بەرنامەڕێژیی‌و تێرو تەسەلکردنی چالاکیەکانی رێکخستن کرد.

ساڵی ١٩٩٢ لە خولێکی کادیراندا کە لەسەر ئەشکەوتان لەلایەن مەکتەبی رێکخستنەوە کرایەوەو (٨٨) ئەندامی تێدا بەشداربوون، کاك موحەممەد تیایدا

مامۆستایەکی خولەکە بوو، وانەی تێدا دەوتەوە، ئەمە جگە لە دەورە تایبەتیەکانی بۆ تیپی یەکی برایەتی.

وێڕای ئەمە هەر لە دەورەیەکی تایبەتی کادیراندا کە لە ١٩٩٣/١٢/١ بۆ زیاتر لە (٨٠) کەس لەلایەن مەکتەبی ڕێکخستنەوە بەسەرپەرشتی مامۆستا عەلی باپیر لە ناو بارەگای مەڵبەندی سێ لە رانیە کرایەوەو تا ١٢/٢٠ بەردەوام بوو، کاك موحەممەد مەحمودی مامۆستاو رۆشنبیر وەك مامۆستا کۆمەڵێك وانەی دەوتنەوە.

جیا لەم بوارانە شەهید موحەممەد مەحمود لە بواری سوڵحو ئاشتەواییو چارەسەری کێشە کۆمەڵایەتیو چینایەتیەکانو خۆشکردنی نێوانی خزمانو دۆستاندا رۆڵی بەرچاوی هەبوو، بە هەموو شێوەیەك هەوڵی چەسپاندنی ئاشتەواییو برایەتیو یەکڕیزیی دەداو بە گژ پەرتەوازەییو پیلانی پیلانگێڕاندا دەچۆوەو تەنیا تۆوی خۆشەویستیو متمانەو رێزو تەبایی دەوەشاندو تا سەر ئێسقان رقی لە ستەمو دەمارگیریو خۆبەزلزانینو چەواشەیی دەبۆوە.

کاك موحەممەد مەردی مەیدانی بانگەوازو رێکخستنو جیهادو بەرەنگاری بوو، وەکو رەوەزە سەختەکانی کێوەڕەش خۆڕاگرو دامەزراوانە بەرگری لە ڕێبازو بیروباوەڕەکەی دەکردو بۆی تێ دەکۆشا.

سەرەنجام لە رۆژی ١٩٩٣/١٢/٢٠دا لە پێناوی کاروانو ڕێبازو بیروباوەڕەکەیدا لە رانیە بە سەختی بریندار دەبێتو دوای دوو رۆژ مانەوە لە نەخۆشخانەی رانیەو لە ١٩٩٣/١٢/٢٢دا گیانە پاکەکەی کە لە ناخەوە شەیداو تامەزرۆی شەهیدیو دیداری خوا بوو ، بەرەو قاپی میهرەبانی خودا لە شەقەی باڵ دەداو پاشان تەرمە پاکەکەی دەبرێتەوە بۆ قەڵادزێی قەڵای شۆڕشو بەرنگارییو هێمای رەسەنایەتیو لە گۆڕستانی قەڵادزێ بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید موحەممەدی پێشمەرگەو مامۆستاو رۆشنبیر ساڵی ١٩٩٢ خێزانی پێکەوەنابوو، تەنها کوڕێکی بەناوی (رابەر) کە دوو مانگ دوای شەهیدبوونی لە دایك دەبێت ، بە دیاریو یادگاری بۆ ئیسلامو کوردستان بەجێ دێڵێ.

شەهید: عەبدوڵڵا موحەممەد قادر
ناسراو بە: عەبدوڵڵا ڕیش سپی

ساڵی ١٩٧٠ لە گوندی(تەچەقەوی) سەر بە (کفری) لە بنەماڵەیەکی سەر بە عەشیرەتی زەنگەنە چاوی بەژیانو دیمەنە رەنگینەکانی کوردستان هەڵێناوە، ژیانی منداڵیی لە گوندەکەیان بەسەر بردووە، تا پۆلی شەشەمی سەرەتایی لە قوتابخانەی گوندی (گاخۆر) خوێندووە، پاشان لەگەڵ سەختیەکانی ژیاندا دەکەوێتە ململانێو نیگای هیوا لە ئاسۆی بەختەوەریی‌و سەرفرازی دەبڕێ، تا دێ چاکتر لەگەڵ تاڵی‌و سوێریدا دەستو پەنجە نەرم دەکاتو قەدەری ژیان لە چەندان ویستگەی وەکو (صمود) ناحیەی رزگاری‌و تەپەعەلی دەیگیرسێنێتەوە.
سەرەتای ئیلتیزامی ئیسلامیی لە کۆمەڵگەی (صمود) رزگارییەوە دەستپێدەکاتو لەوێوە باشتر بە رێبازی راستەقینەی ئیسلامو کاروانی ئیسلامخوازان ئاشنا دەبێو تێ دەگات مرۆڤ لە کوێوە بە هەواریی ئازادیی‌و بەختیاریی راستەقینە دەگاتو ئەرکی چییە لە ژیاندا، هەر لەمەشەوە هەوڵی زیاتر شارەزابوون لە ئایینی ئیسلامو فەرمانو رێنومایییەکانی دەداتو دڵی بە مزگەوتو کاروانی ئیسلامخوازانەوە دەبەسرێتەوە.
شەهید عەبدوڵلا ریش سپی لە پێناو دابینکردنی بژێویی ژیانیشدا بە کشتوکاڵو کرێکارییەوە خەریك دەبێ.
لەگەڵ راپەڕینی شکۆداری ئازاری ١٩٩١ یشدا دەبێتە پێشمەرگەی بزووتنەوەی ئیسلامیی پێشوو لە بارەگای تیپی موصعەبی کوڕی عومەیری سەر بە هێزی گەرمیان لە (صمود) (رزگاری)ی ئێستا و درێژە بە خزمەتی پێشمەرگایەتی دەداتو بە دڵسۆزیی‌و لێبڕاویی‌و ئارەقەو خوێن لە خزمەتی رێبازی راستەقینەی ژیاندا دەبێتو جێگای خۆشی لە ناو دڵی هاوسەنگەرانیدا دەکاتەوە، تا سەرەنجام لە (١٩٩٣/١٢/٢٣) لە کفری دەبێتە ئەستێرەیەکی تری ترۆپکی سەروەریی‌و دەگاتە کاروانی شەهیدانو دەگەڕێتەوە بەر ئاستانەی قاپی میهرەبانی خوداو تەرمە پاکەکەشی لە گۆڕستانی کفری بە خاك دەسپێردرێت.

شەهید: ستار عەلی فەتاح

ساڵی ١٩٦٥ لە گەرمەی ژانو ناسۆرەکانی گەلی کوردو لە بنەماڵەیەکی سەر بە عەشیرەتی جافو لە شاری خانەقین هاتۆتە دونیاوە، ژیانی منداڵیی لە ناصریەو خانەقین بەسەر بردووە، دواتر نراوەتە بەر خوێندنو تەنها تا پۆلی پێنجەمی قۆناغی سەرەتایی خوێندوویەتی، پاشان بە کارو کەسابەتەوە خەریک بووەو ماوەیەکیش دووچاری سەربازی هاتووە.

لە ساڵی (١٩٨٥-١٩٨٧) لە ریزی یەکێتی نیشتمانیدا کاری کردووەو ویستوویەتی خزمەتێك پێشکەشی نەتەوەکەی بکات.

کاتێکیش زۆرتر لە بۆتەی تاقیکردنەوەکانی ژیاندا قاڵ دەبێتەوەو لە دیدگایەکی نوێوە لە ژیان دەڕوانێ، بە کاروانی ئیسلامخوازانی کوردستان ئاشنا دەبێتو لەوێوە دڵی لەگەڵ دڵی کاروانەکەدا لێدەداتو هەمیشە لە سۆراغیدا دەبێت.

شەهید ستار لە ساڵی ١٩٩١ دا کە ئاسۆیەکی نوێ بە رووی گەلی کوردی ستەمدیدەدا دەکرێتەوەو راپەڕینێکی جەماوەرییو سەرتاسەریی تێدا بەرپا دەبێ، ئا لەوێوە پەیوەندیی بە هێزی پێشمەرگەی بزووتنەوەی ئیسلامیی ئەو سەردەمەوە دەکاتو لە هێزی گەرمیان چەکی پێشمەرگایەتی دەکاتە شانو دڵسۆزانە ئەرکەکانی رادەپەڕێنیو گیانی لە پێناو سەرخستنی ئاڵای (لا إله إلاّ الله محمد رسول الله)دا دەخاتە سەر لەپی دەستو لە ئاستەنگەکانیشدا بە ئەرکی سەرشانی خۆی هەڵدەستیو جارێکیش لەو پێناوەدا بەر لە شەهیدبوونی بریندار دەبێت.

سەرەنجام کاکە ستاری پێشمەرگەی بە ئەزموونو قارەمان لە (١٩٩٣/١٢/٢٣) لە شاری کەلار بە پلەی بەرزی شەهیدی دەگاتو تەرمەپاکەکەشی لە گۆڕستانی (شێخ عەبدوڕڕەحمان)ی کەلار بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید ستار لە ساڵی ١٩٨٩ خێزانی پێکەوەنابوو، لە دوای خۆی کچێكو سێ کوڕی بە ناوەکانی (زەینەب، موحەممەد، ئیبراهیم، عەلی) بە دیارییو یادگاریی بۆ ئیسلامو کوردستان بەجێهێشتوون.

شەهید: مستەفا ئەمین ساڵح
ناسراو بە: مستەفا حاجی کاکەمینی لۆتەری

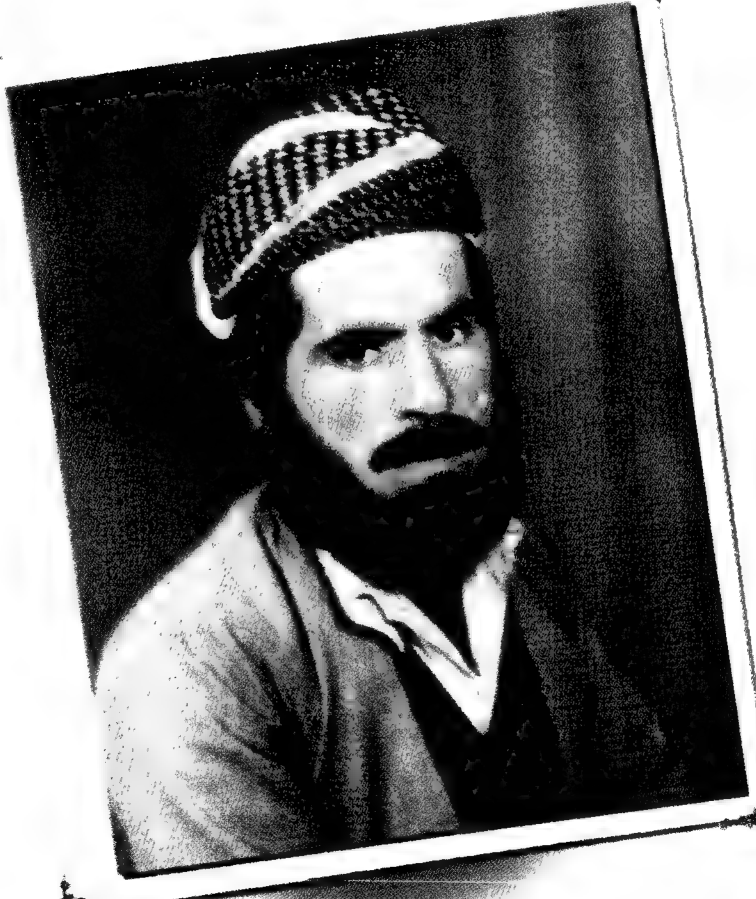

شارو گوندی کوردستانم
هەمووی داری ئەرخەوانە
هەر مێلاقەیەک دەیبینی
تێکرا خوێنی شەهیدانە
گشت رەوەزو تاشەبەردێک
بۆ خۆی بەردە قارەمانە

شێخەکانی لۆتەریّ لە کوردستاندا بە ئیمانداریو رەوشتبەرزی ناسراونو لەو بنەمالانەن بە ئیسلام پەروەرییو غیرەتی ئیسلامیی ناوبانگیان دەرکردووە، کاك مستەفای حاجی کاکەمینی لۆتەریش لە ئامێزی پاکی یەکێك لە ئەو بنەماڵە خواناسانەدا لە ساڵی ١٩٧٠ لە گوندی (لۆتەر)ی بەری مەرگە هاتۆتە دنیاوەو ژیانی منداڵییشی لەویّ بەسەر بردووە، لە قوتابخانەی سەرەتایی (مەرگە) نراوەتە بەر خوێندنو قۆناغی سەرەتایی لەویّ تەواو کردووەو تا دووی ناوەندیشی لە ناحیەی بنگرد خوێندووە، ساڵی ١٩٨٥ ماڵیان لەبەری مەرگەوە گواستۆتەوە بۆ رانیەو لەوێشەوە بۆ (بۆسکێن)و ئینجا بۆ کۆمەڵگای حاجیاوا، بەهۆی نزیکی لە مامۆستا عەبدورەحمان لۆتەری شەهیدەوە زیاتر بەرچاوی رۆشن بۆتەوەو خۆشەویستی کاری ئیسلامیی لە دڵدا چەسپاوە، ساڵی ١٩٨٨ پەیوەندی بە رێکخستنەکانی کاروانی رابوونی ئیسلامیی کوردستانەوە دەکات، لە دوای راپەڕینیش بە رەسمی لە تیپی (٦٣)ی خالیدی کوڕی وەلیدی سەر بە مەڵبەندی سێی رانیە دەبێتە پێشمەرگەو چالاکانە ئەركو فەرمانەکان رادەپەڕێنیّو وەك جێگری فەرماندەی کەرت درێژە بە خزمەتی پێشمەرگایەتی خۆی دەداتو دەبێتە پارێزەری ئیسلامو رەسەنایەتی کوردستان.

سەرەنجام کاك مستەفای قارەمانو ئیسلامخواز هەر لەو رێیەداو لە ١٩٩٣/١٢/٢٤ لە (کلکەی کۆلێن)ی نێوان رانیەو چوارقوڕنەو لە بارەگای تەقویەی تەلەفزیۆن دەچێتە ریزی کاروانی شەهیدانەوەو بەرەو میهرەبانی خواییو ژیانی راستەقینەی تا هەتایی دەکەرێتەوە، پاشان تەرمە پاکەکەی لە گۆڕستانی گوندی (بۆسکێن) بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید مستەفا ئەمین کە لە ساڵی ١٩٨٦ەوە خێزانی پێکەوەنابوو، دوای خۆی دوو کوڕ بە ناوەکانی (زاهیرو تاهیر) دەکاتە دیاری ئیسلامو کوردەواری.

شەهید: ڕەسوڵ حەمەد ڕەسوڵ خدر

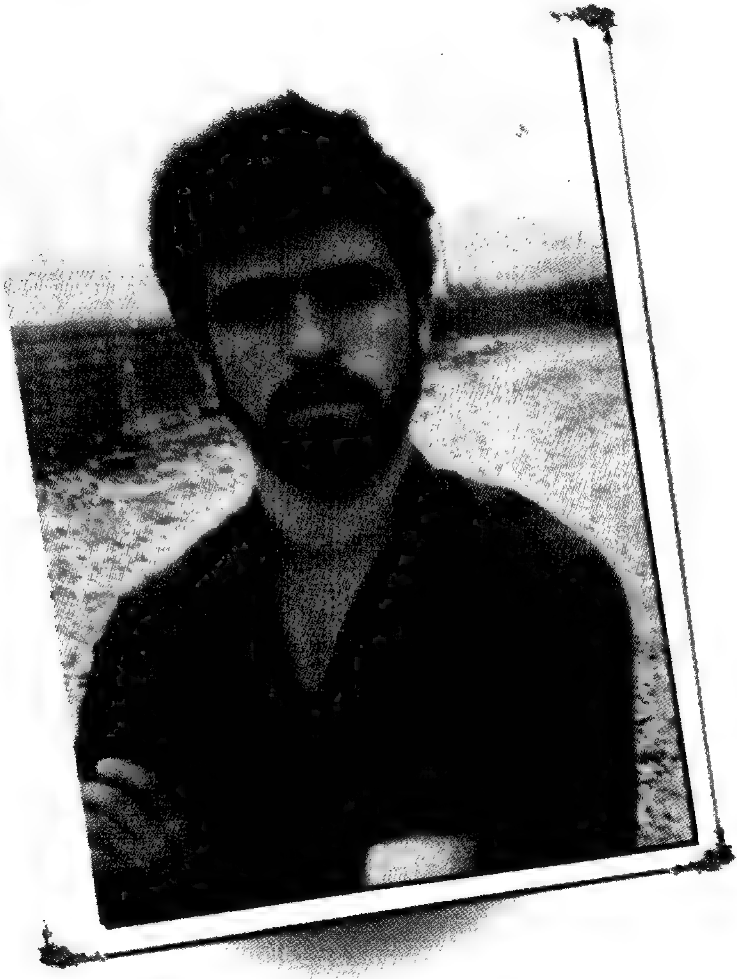

ساڵی ١٩٧٤ لە گوندی دلڕفێنی (پشتاشان)ی بناری قەندیلی سەربڵند چاوی بە ژیان هەڵێناوە، بەڵام بەر لەوەی چاوەکانی تێر لە دیمەنە رەنگینەکانی پشتاشانو قەندیل رامێنن، گوندەکەیان لەلایەن رژێمی نەگریسی بەعسەوە رادەگوێزرێ بۆ کۆمەڵگای چوارقورنە.

لەوێ دەنێردرێتە بەر خوێندنو قۆناغی سەرەتایی لە قوتابخانەی (ئالان)ی سەرەتاییو ناوەندیی لە چوارقورنەو تا چوارەمی ئامادەییش لە دواناوەندیی چوارقورنە درێژە بە خوێندن دەدات.

دواتر بە هۆی هاوکاری خێزانەکەیانو سەرقاڵبوونی بە کارو کەسابەتو کشتوکاڵەوە بواری ئەوەی نامێنێ درێژە بە خوێندن بدات.

لە لایەکی ترەوە شەهید رەسوڵ حەزی بە کاری هونەریی هاتووەو جارجاریش لەسەر تەختەی شانۆ وەکو ئەکتەر تواناکانی خۆی خستوونەتە روو.

لەگەڵ راپەڕینی ئازاری ١٩٩١دا تێکەڵاوی ئاپۆڕای ئیسلامخوازان دەبێتو دڵیشی وابەستەی مزگەوتی سەلاحەدینی شەهید مامۆستا ئەحمەد سینەمۆکی دەبێتو بە تەواوی بێن بەسەرچاوەی نوورەوە دەنێو تێر تێر لێی دەنۆشێ.

ساڵی ١٩٩٢ بە رەسمی دەبێتە پێشمەرگەی ئیسلامو وەك پێشمەرگەیەکی دڵسۆز لە سنووری مەڵبەندی سێی رانیەدا بە دڵسۆزییو لێبڕاویی ئەو ئەرکانەی پێی دەسپێردرێن رایان دەپەڕێنێ.

تا سەرەنجام کاکە رەسوڵی پێشمەرگەی لاوی خوێنگەرمو سەوداسەری رێبازی رەسەنایەتی لە ١٩٩٣/١٢/٢٤ لە چوارقورنە دەگاتە کاروانی شەهیدانو خواحافیزیی یەکجاری لە ژیانی فانی دونیا دەکاتو بەرەو میهرەبانی خوداو ژیانی هەقیقیو هەمیشەیی لە شەقەی باڵ دەداتو تەرمە پاکەکەشی لە گۆڕستانی کۆمەڵگای چوارقورنە بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید عەبدوڵڵا موحەممەد عەبدوڵڵا پشتئاشانی

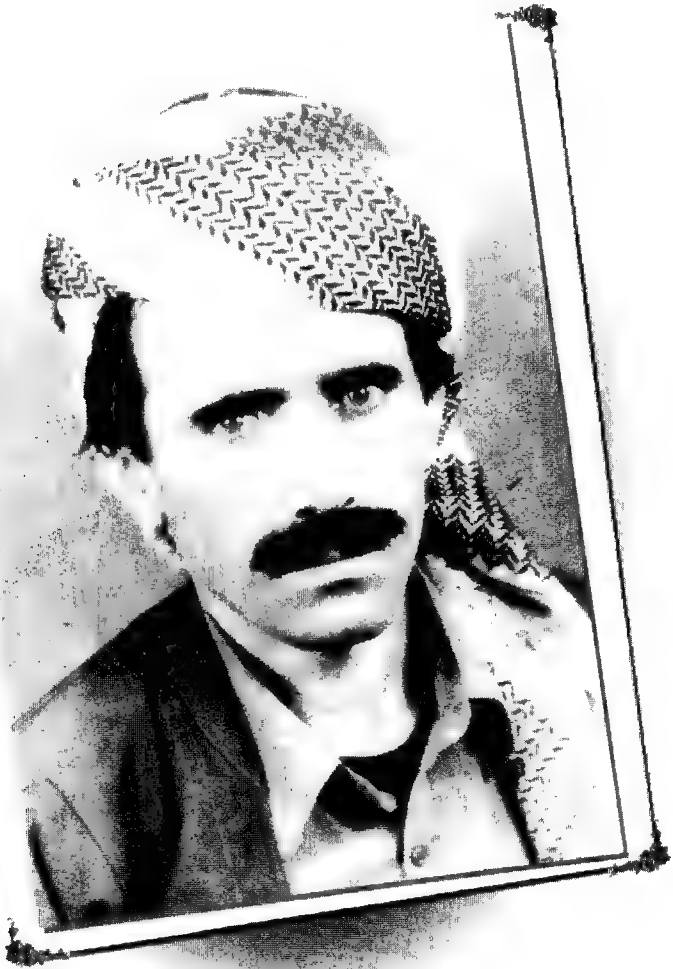

یەکێك لە نیشانە دیارو شانازییە بەرچاوەکانی جیهادو رابوونی ئیسلامیی کوردستان ئەوەیە کە رەگو ریشەی بە ناخی کوردستانو کۆمەڵی کورددەواریدا چۆتە خواریو هەموو چینو توێژێکی گرتۆتەوە.
ئەگەر توێژی خوێندەوارو رۆشنبیر، وەگەڕخەرو دینەمۆی رابوون بێ، ئەوە جەماوەری بەرینی دڵو دەروون پاكو سەر راستی لادێ ، باسکی بەهێزی ئەو رابوونەنو قەڵاو شوورەی سەختو قایی جیهادو خەباتی رەوامانن، لەبەر ئەوە شۆڕش بە هەردوو لایان دەگاتە ئەنجام و هەردوکیان دوو شاباڵەکەی فڕینی ئەو خەباتەن بەرەو ئاسۆی سەرکەوتن.
هەر لە ساڵی ١٩٧٨ەوە کە زانایانو لاوانی خواناسو بە مشووری کوردستان بۆ تێهەڵێنانەوەی نسکۆو گێڕانەوەی ئومێد بۆ دڵو دەروونی تەنگی کورددەوارییی کۆستکەوتوو ، بڕیاریاندا وەجاخی سەلاحەدینی ئەیوبی روونکەنەوەو جارێکی تر زەنگی کاروانی جیهادو راپەڕینی ئیسلامیی لە کوردستانی موسڵمانی بریندارا بزرنگێتەوە، پۆل پۆل رێبواری ماندوویی نەناس لە شارو لادێوە رێگای ئەم کاروانە پیرۆزەیان گرتۆتەبەرو تاجی رەسەنایەتیو سەرفرازییان ناوەتە سەر.
کاك عەبدوڵڵا پشت ئاشانیش کە یەکێك لەو رێبوارانەیە لە ساڵی ١٩٥٣ لە گوندی سەر سەوزو زەنوێری (پشتئاشان)ی ئامێزی قەندیلی سەر بڵند چاوی بە ژیانو ئێشو ئازاری گەلی موسڵمانی کوردستان هەڵێناوەو هەناسەی تێکەڵاوی هەوای سازگاری کوێستان کردووەو قۆناغی منداڵیشی لەگەڵ ئەو هەوا سافو سازگارەدا بەسەربردووە.
لەگەڵ ژیانی لادێدا دەستو مستی گەرم کردووەو دەرفەتی خوێندنی بۆ نەڕەخساوەو بە کارو کەسابەتو دابینکردنی بژێوی ژیانەوە خەریك بووە، دوای راگواستنی گوندەکەیان لە لایەن رژێمی بەعسەوە لە کۆمەڵگای چوارقوڕنە دەگیرسێنەوە.
ساڵی ١٩٨٨ تووشی سەربازی بووەو بەر لە راپەڕین پەیوەندیی بە ریزی رێکخستنەکانو کاری ئیسلامییەوە دەکاتو دڵی بە شەوقی بڵێسەی کاروانی نوورو هیوابەخشەکەی قەڵاتووکانو بناری قەندیل رۆشن دەبێتەوە.

ساڵی ١٩٩١ لە مەڵبەندی سێی رانیەش دەبێتە پێشمەرگەی ئیسلام‌و دڵسۆزانە ئەرکەکانی سەرشانی رادەپەڕێنێ‌و شانازی بەو خزمەت‌و پێشمەرگایەتییەوە دەکات کە لە ژێر ئاڵای (لا إله إلا الله محمد رسول الله)دا ئەنجامی دەدا.

لە زستانی ١٩٩٣شدا لەسەربازگەی سەلاحەدین لە چوارقوڕنە دەبێتە پەرژینی دەوری ڕێبازو بیروباوەڕەکەی، تا سەرەنجام کاک عەبدوڵڵا پشئاشانی پێشمەرگەی ئازاو گیان لەسەردەست لە ١٩٩٣/١٢/٢٥-٢٤ لە سەربازگەی سەلاحەدین‌و لە چوارقوڕنە بە پلەی بەرزی شەهیدی دەگات‌و ماڵئاوایی لە کاروانی رابوونی ئیسلامیی کوردستان‌و خزم‌و هاوڕێ‌و هاوسەنگەرانی دەکات‌و بەرەو بارەگای سۆزو میهرەبانی خودا دەگەڕێتەوەو تەرمە پاکەکەشی هەر لە چوارقوڕنە بەخاک دەسپێردرێت.

شەهید: ئیبراهیم خدر ئیبراهیم
ناسراو بە: فەقێ ئیبراهیم

بەپێی ناسنامەکەی ساڵی (١٩٧٨) لە گوندی دوو گۆمانی دەڤەری ئیسلامپەروەری پشدەرەڕەقەی ئاکۆیەتی سەر بە شارۆچکەی سەنگەسەر لە ئامێزی بنەماڵەیەکی هەژارو ئایینپەروەردا چاوی بە ژیان هەڵێناوە، کەمێکی ژیانی منداڵیی لە گوندەکەی خۆیان بەسەر بردووەو پاشان هۆگری قورئانی پیرۆزو خوێندنی حوجرە دەبێتو لە گوندی دوو گۆمانو کۆمەڵگای تووەسورانو شارۆچکەی سەنگەسەر لای مامۆستا مەلا عەبدوڵڵاو مامۆستا حەسەن کانی تووییو چەند مامۆستایەکی تر دەخوێنێو هەندێك شارەزایی لە زانستە شەرعیەکاندا پەیدا دەکات، بەڵام شەهید فەقێ ئیبراهیم کە وەك زۆر لاوی تر چاوو دڵی بە سروەی شەماڵی بێداری ئیسلامیی دەکرێتەوەو دەبینێ جموجوڵێکی ئیسلامیی ئومێدبەخش لە ئارادایە، ئەویش خۆشەویستیی ئەم کارو کاروانە ئیسلامییەی دەکەوێتە دڵەوەو کاتێکیش دەبینێ قەڵاتووکان ئامێزی لە بەژنی قەندیل ئاسای پێشمەرگەی ئیسلام وەرێناوە، هێندەی تر گڕدەگرێو بە جارێك وەسەر حەماسەو رقی پیرۆز دەگەڕێو حەجمینی لێ دەبڕێو لە ساڵی ١٩٨٧ەوە پەیوەندیان پێوە دەبەستێ، دواترو هەر لە هەمان ساڵدا بەو تەمەنەوەو وەك فەقێیەکی زیتەڵ بە یەکجاری دەبێتە هاوڕێی چیاو سەنگەرو پێشمەرگەو جوانترین ساتەکانی تەمەنی خۆی دەکاتە قوربانی رێبازی ئیسلامو وەك مۆم لە پێناوی خواو چەوساوەیی میللەتەکەیدا دەیتوێنێتەوە.

شەهید فەقێ ئیبراهیم لەناو هێزدا پێشمەرگەیەکی کەم تەمەنو کەم ئەزموون، بەڵام پێشمەرگەیەکی گورجو گۆڵو سازو ئامادەو گوێڕایەڵ، پێشمەرگەیەکی وشتو وریاو لەسەر هەست، پێشمەرگەیەك هەمیشە زەردەخەنەی بەنێو هاوسەنگەرانیدا دەبەشیەوەو هەمیشە رقی بەسەر دوژمنانیدا دەباراندو هەمیشە دەروون ئاوەدان بە یادی خودا.

شەهید فەقێ ئیبراهیم بەم شێوەیە درێژە بە خزمەتی پێشمەرگایەتی دەداتو لە داستانی قەڵاتووکانو شەڕەکانی تری قەندیلدا مەردانە بە ئەرکی سەرشانی خۆی هەڵدەستێو ئەو رۆژانەش کە نائومێدی بەربینگ بە شۆڕشی رزگاریخوازیو گەلێك پێشمەرگە دەگرێ، فەقێ ئیبراهیمی دڵ پڕ لە ئومێدو حەماسە، بە باوەڕی بەتینو ئومێدی زۆرەوە بە گژ شەوەزەنگی نائومێدیدا دەچێتەوەو بە هیواوە لە ئایندە دەڕوانێو دڵی بۆ سەرکەوتن لێدەدات، تا کاتێك بیرۆکەی راپەڕینی جەماوەریی دێتە

ئاراوە، ئەوکاتە شەهید فەقێ ئیبراهیمیش وەك تێکڕای پێشمەرگەکانی دیکەی ئیسلام دەکەوێتە حاڵەتی ئامادەباشیو لە بارەگا سنوورییەکانی نۆکانو سونێدا خۆی لە مەخزەندا رەش هەڵدەگیرێو زەنگاڵان دادەپێچێو ئامادەی فەرمان دەبێت.

لەگەڵ دابەزینی هێزی پێشمەرگەو تیپی (٦٣)ی باوەڕدا ئەویش وەك هەڵۆ بەرەو رانیە لوور دەبێتو خۆری هیوای سەرکەوتنی فەقێ ئیبراهیم لە ئاسۆ هەڵدێو بە چاوی خۆی داستانی سەرکەوتن دەخوێنێتەوەو بە گوێی خۆی مارشی سەرکەوتن دەبیستێو بە زمانی خۆی سروودی سەرکەوتن دەڵێتەوە.

هەر بۆیە لە پێناو سەرکەوتنی زیاترو وەشاندنی گورزی کوشندەتر لە بەعسیە خوێنخۆرەکان ، لەگەڵ شەپۆلی لافاوی پێشمەرگەو جەماوەردا تا رزگارکردنی کەرکوك بە شوێن بەعسیەکاندا دەبێو لە داستانی بەرگریشدا لە بەرامبەر دژە هێرشی بەعسیەکاندا ئازایانە دەوەستێتەوە.

لە دوای راپەڕینیش لە مەڵبەندی (٣)ی رانیە درێژە بە کارو خزمەتی پێشمەرگایەتی دەداتو جوامێرانە ئەرکەکانی رادەپەڕێنێ.

تا سەرەنجام لە شەوی ٢٤-١٩٩٣/١٢/٢٥و لە سەربازگەی سەلاحەدین لە چوارقوڕنە لە کاتی بەرگریکردن لە رێبازو بیروباوەڕەکەی بە پلەی بەرزی شەهیدی دەگاتو هیواو خەمەکانی بە هاوسەنگەرانی دەسپێرێو بە یەکجاری ماڵئاوایی لە ژیانی کورتی دونیایی دەکاتو سەربەرزانەو بە دڵی پڕ لە باوەڕو توێشوویەك لە خەباتو جیهادو بەخشینی هەموو تەمەنی لاوێتیی خۆی بەرەو قاپی پڕ لە میهرەبانی خودا دەگەڕێتەوەو تەرمە پاکەکەشی لە گۆڕستانی گوندی (ئاشوران)ی سەر بە شارۆچکەی سەنگەسەر بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: ڕەسوڵ عەبدوڵڵا ئەحمەد هێرۆیی
ناسراو بە :بەهرۆز

ساڵی ١٩٧٨ لە گوندی (کوڵکوڵە)ی مەنگوڕایەتی سەر بە ناحیەی ژاراوە لە دەڤەری ئیسلامپەروەری پشدەر چاوی بە ژانو ناسۆرەکانی میللەتەکەی هەڵێناوە.
دوای ئەوەی لەلایەن رژێمەوە رادەگوێزرێن، لە کۆمەڵگای زۆرەملێی (بەستەستێن) دەگیرسێنەوەو لەوێ لە قوتابخانەی (شیلانە)ی سەرەتایی تا پۆلی شەشەم دەخوێنێ.
کاکە بەهرۆز لە پێناو دابینکردنی بژێویی ژیاندا خەریکی کارو کەسابەت دەبێتو لە بواری کارەباییدا شارەزایی پەیدادەکاتو ماوەیەکیش لە مزگەوتی سەلاحەدین دەخوێنێ.
دوای راگواستنی پشدەر بە یەکجاریی لە لایەن رژێمی بەعسەوەماڵی شەهید رەسوڵ دەکەونە کۆمەڵگای حاجیاواو بەمەش زیاتر دەستەملانی سەختیەکانو کوێرەوەرییەکانی ژیان دەبێتو زیاتر داخی بەعسیەکانی بە دڵدا دەچێ.
شەهیدی ناوبراو ماوەی یەک ساڵ لە ریزی پارتیدا کار دەکات، دوای سەرهەڵدانی راپەڕینی ئازاری ١٩٩١ دەبێتە پێشمەرگەی ئیسلامو گیانفیدایانە لە پێناو شەکانەوەی ئاڵای (لا إله إلا الله ـ محمد رسول الله)دا تێدەکۆشێ.
سەرەنجام کاکە رەسوڵ هێرۆیی ناسراو بە (بەهرۆز) لە ١٩٩٣/١٢/٢٥ لە پێناو بیروباوەڕکەیداو لە ناو بارەگای تیپەکەیاندا لە حاجیاوا دەگاتە کاروانی شەهیدانو گیانی شیرینی دەکاتە خەڵاتی شەریعەتی خوداو رێبازی رەسەنایەتیو سەرفرازییو ماڵئاوایی لە خزمو هاوسەنگەرانی دەکاتو تەرمە پاکەکەشی هەر لە گۆڕستانی حاجیاوا بەخاک دەسپێردرێت.

شەهید: سەیفوڵڵا عەبدولفەتاح موحەممەد

ساڵی ١٩٦٤ لە خانەوادەیەکی ئیسلامخواز و نیشتمانپەروەری سەر بە عەشیرەتی ئاکۆ لە گوندی (ئەستریلان) ی سەر بەشارۆچکەی چوارقورنە و بناری حاجیلە هاتۆتە دنیاوە ، ژیانی منداڵی لە گوندەکەیان بە سەر بردووە و پاشان خانەوادەکەیان رۆیشتونەتە (سەرکەپکان) ی سەر بە رانیە و دواتریش و لە ساڵی ١٩٧٤ بە هۆی هەڵوێستی نیشتمانیی و کورد پەروەریەوە کە لە هەستی ئیسلامەتییانەوە سەر چاوە دەگرێ ، کۆچ دەکەن بۆ ئێران و ماوەی ساڵێك تا نسکۆی شۆڕش لەوێ دەمێننەوە، دوای نسکۆش لە ساڵی ١٩٧٥ ەوە بۆ ١٩٧٦ دەکەونەوە عێراق و لە شارۆچکەی (مشخاب) ی سەر بە نەجەف نیشتەجێ دەکرێن، بەم هۆیەشەوە کاکە سەیفوڵڵای تازە پێگەیشتوو دەکەوێتە ناو گێژاوی رووداوەکانەوە و دەرفەتی چوونە قوتابخانەی بۆ نارەخسێ و لە خوێندن و خوێندەواری بێ بەش دەبێ ، هەر لە سۆنگەی ئەم سەر و خوار و ئەو دیوادیوەشەوە کاکە سەیفوڵڵا لەگەڵ تاڵی و سوێری و سەختی و غوربەت و نارەحەتیەکاندا رادێ و پەند و وانەی زۆر لە ئەزموونەکانی ژیان وەردەگرێ،کاکە سەیفوڵڵا بە هۆی ئەوەی هەم باوکی رەحمەتی (مامۆستا مەلا عەبدولفەتاح) زانایەکی بە ناوبانگی دەڤەرەکە وهەم مامۆستا نیعمەتوڵڵا ی براشی لە هەڵسوڕاوانی سەرەتاکانی کاری ئیسلامیی ناوچەکە دەبێ ،هەر لە منداڵی یەوە وەك رۆڵەیەکی مسوڵمان پەروەردە دەبێت و لەگەڵ کاری ئیسلامییشدا دەست و پەنجە نەرم دەکات و پێی ئاشنا دەبێت و بە شوێنیدا هەنگاو دەنێت ، لە لایەکی ترەوە کاکە سەیفوڵڵا کەسێکی کراوە و خەڵك دۆستی لێ دەردەچێت و حەزی خزمەت و چاکەکاری تێدا بەرجەستە دەبێت ، هەروەها لە پێناوی دابینکردنی بژێوی ژیانیشدا شان دەداتە بەر کار و کاسبی و لە بواری گەچکاریدا وەستایەکی کارامەی لێ دەردەچێت ،کاکە سەیفوڵڵا کە بە تەواوی لە ژێر کاریگەری خانەوادەکەیان و بە تایبەتی مامۆستا نیعمەتوڵڵای برای دا بوو، لە ساڵی ١٩٨٧ەوە دێتە ناو ریزی رێکخستنەکانەوە و دڵسۆزانە فرمانەکان جێ بە جێ دەکات و لە رژێم یاخی دەبێ و بە فیراری و نارەحەتیەوە شەو و رۆژ دەکاتەوە ،کاتێکیش ئامادەسازی بۆ راپەڕین دەست پێ دەکات ، ئەوە کاکە (سەیفوڵڵا) ش وەك ئەڵقەیەکی رێکخستنە تۆکمە و چاپوکەکانی ئیسلام و بە سەرپەرشتی مامۆستا نیعمەتوڵڵا ی برای کە لێپرسراوی رێکخستنەکانی سنوورەکە بوو لەو کاتەدا ،دەچێتە ناو شانە چەکدارەکانەوە و لەگەڵ یەکەم نەعرەتەی راپەڕین دا لە رۆژی ٥ / ٣ و لە شاری رانیە لەگەڵ جەماوەر وشانە

چەکدارەکاندا زەبری گورچك بڕ لـە بەعـسیەکان دەدا و بـە هـاواری(اللـه اکـبر) و هەڵمـەتی دلێرانـە زەنـدەقیان دەبـات ،دوای راپـەڕینیش کاکـە سـەیفوڵڵا وەك پێشمەرگەیەکی قارەمـانی ئیـسلام لـە سنووری مەڵبەنـدی سێی رانیـە درێـژە بـە خزمەتی ئیسلام و نەتەوەکەی دەدات ، تا سـەرەنجام ئـەو لاوە جـوامێر و دڵ پـڕ لـە باوەڕ و ورە و هیوایە، لە رۆژی ٢٥ / ١٢ / ١٩٩٣ لە رانیە لە پێناوی رێباز و بیر و باوەڕکەیدا شەهید بوو و ماڵئاوایی لە ژیـانی کـورتی دنیـایی و خانـەوادە و خـزم و کەس و کار و هاوڕێیانی و کاروانی رابـوونی ئیـسلامیی کوردسـتان کـرد و گەڕایـەوە بەردەمی قاپی میهرەبانی خودا، تەرمە پاکەکەشـی هـەر لـە رانیـە و لـە گۆڕسـتانی کێوە رەش بە خاك سپێردرا .

شەهید: تاریق عەبدوڵڵا
ناسراو بە: هێمن کۆیی

ساڵی ١٩٧٢ لە گوندی (گۆمەشین)ی سەر بە شاری کۆیەی مەلای گەورە هاتۆتە دونیاوەو چاوە گەشەکانی بە ژیانو هیواو ئومێدەکانی میللەتەکەی هەڵێناوە، ژیانی منداڵیشی هەر لە شارەکەی حاجی قادر بە سەربردووە، نراوەتە بەرخوێندنو قۆناغی سەرەتایی تەواوکردووەو پاشان تا ساڵی ١٩٨٨ لەبەر سەختی ژیانو گوزەران واز لە خوێندن دەهێنێ، بەڵام هیواو خولیاکانی کاکە هێمن بەوە کپ نابێ، بۆیە دواتر لە پێنو درێژەپێدانی خوێندندا لە شارۆچکەی سەروچاوە دەچێتە حوجرە، کاتێك لە خوێندنی حوجرەدا دەبێ کە ناوی بۆ سەربازی دێتەوە، بەڵام دوای چەند مانگێك لە ریزی سەربازی نامێنێو فیرار دەکاتو دەگوازێتەوە بۆ بەحرکەی سەر بە هەولێرو لەوێ درێژە بە خوێندن دەدات.

دوای راپەرینە جەماوەرییەکەی ئازاری ١٩٩١ کاکە هێمن کۆیی دەچێتە شاری هەولێرو دیسان لەوێش لە مزگەوتی (شەهید ئیبراهیم) بە گوڕتر لەسەر خوێندنەکەی بەردەوام دەبێتو پەیوەندی بەهێزیش لەگەڵ کاروانی رابوونی ئیسلامیی کوردستان دەبەستێو بەو هۆیەشەوە خوێندنو پێشمەرگایەتی پێکەوە گرێ دەداتو لە تیپی (٦٧)ی مەلای گەورەی کۆیە دەبێتە پێشمەرگەو دڵسۆزانە ئەرکو فەرمانەکانی جێبەجێ دەکات، کاتێکیش کاروانەکە تووشی ئاستەنگ دەبێتەوە کاکە مەلا هێمن بە بەرپرسیارییەوە مامەڵە دەکاتو ئەرکەکان رادەپەڕێنێ.

تا سەرەنجام کاك مەلا هێمنی پێشمەرگەو فێرخوازو دڵسۆزی ئاینو گەلو نیشتمان لە پێناو رێبازو بیروباوەڕەکەیدا لە ١٩٩٣/١٢/٢٥ لە کۆیەی زێدی لەدایکبوونی شەهید دەبێو دەگەڕێتەوە قاپی میهرەبانی خوداو خواحافیزی لە ژیانی کورتی دنیاییو خزمو کەسوکارو هاوسەنگەرانیو حوجرەو بارەگاکانی کاروانی نوور دەکاتو تەرمەپاکەکەشی هەر لە کۆیە بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: ئیسماعیل موحەممەد کەریم حسێن
ناسراو بە: یەعقوب

ساڵی ١٩٧١ لە شاری کفری هاتۆتە دونیاوەو ژیانی منداڵیشی هەر لە کفری بەسەر بردووە، قۆناغی سەرەتایی لە قوتابخانەی (غفران)و ناوەندیو دواناوەندیشی لە قوتابخانەی (مکاسب) خوێندووە، دواتر لە پەیمانگای مامۆستایانی هەولێر وەرگیراوەو ماوەیەکیش لە کفری لای مامۆستا مەلا ئیحسان خوێندوویەتی.

لە ساڵی ١٩٨٩ پەیوەست بووە بە کاری ئیسلامییەوە، بە هیواوە لە کاروانی رابوونی ئیسلامیی کوردستانی دەڕوانی، بۆیە بەردەوام لە هەوڵی ئەوەدابوو زیاتر پەیوەندی لەگەڵدا بەهێزبێتو چاکتر لە خزمەتیدا بێت.

بۆیە راپەڕین دەکاتە ئەو وێستگەیەی کە بە تەواوی تیایدا ئامێز لە چەكو پێشمەرگایەتی وەرێنیو گورزی خۆشی لە بەعسیەکان بسرەوێنێ.

دواتر لە هێزی گەرمیان بە رەسمی دەبێتە پێشمەرگەو دڵسۆزانە ئەرکەکانی سەرشانی لە بەرانبەر ئیسلامو میللەتەکەیدا رادەپەڕێنیو بە هیوای شەهیدییەوە لە ترۆپکی بەختەوەری خۆی رادەمێنێ.

دواجار لە پێناوی رێبازەکەیداو لە ١٩٩٣/١٢/٢٥ لە مەڵبەندی هەولێر کە ئەوسا قوتابی پەیمانگای مامۆستایان دەبێ ، دەبێتە پەرژینی پەیامەکەیو بە ئەرکی خۆی هەڵدەستێ و بە پلەی بەرزی شەهیدی دەگاتو دواتر تەرمە پاکەکەشی دەگوازرێتەوە زێدی خۆییو لە گۆڕستانی کفری بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: عەبدوڕڕەحمان سەعید تاهیر
ناسراو بە: بیلال

شەهید بیلال خەلەکانی لە ساڵی ١٩٧٤ لە بنەماڵەیەکی ئایینپەروەر لە شارۆچکەی خەلەکان چاوی بە ژیانو دیمەنە رەنگینەکانی چیای کۆسرەتو خەونو هیواکانی نەتەوەکەی هەڵێناوە، ژیانی منداڵیشی هەر لەوێ بەسەربردووە.

قۆناغی سەرەتایی لە خەلەکان تەواوکردووەو دوای نیشتەجێبوونیان لە حاجیاوا قۆناغی ناوەندیشی لەوێ بەسەرکەوتووی بڕیوەو پاشان ئامادەیی پیشەسازی تەواوکردووە.

شەهید بیلال کاتێك لە مامۆستایانی ئایینی بەرێزەوەو بە تایبەتی مامۆستا مەلا عوزێری خەلەکانی راستییەکانی ئیسلام دەبیستێو چاوو دڵی بە تەواوی بە نوورو رۆشنایی هیدایەتی خواییو فەلسەفەی ژیانی دونیاییو هەقیقەتی رۆژی دوایی رۆشن دەبێتەوە، لەوێڕا دەبێتە نموونەی لاوی ئیسلامخوازو دڵسۆزی گەلو نیشتمانەکەیو وەك پەروانە لە دەوری قورئانو کاروانی رابوونی ئیسلامیی کوردستان دەسووڕێتەوە.

لە پێناو ژیانو گوزەرانیشدا مشووری کارو کەسابەتیش دەخواتو شارەزایی لە بواری کارەباییدا پەیدادەکات.

شەهید بیلال لەگەڵ راپەڕینی ئازاری١٩٩١دا دەبێتە پێشمەرگەی ئیسلامو بە ئەرکی دڵسۆزانەی خۆی هەڵدەستێو ئیدی پەیمانی یەکجاریی لەگەڵ خواو میللەتەکەیدا دەبەستێ، کە تاماوە لە تێکۆشان نەوەستێو بیلال ئاسا پەیامی نوور پەخش بکاتەوە.

دوای ئەوە لە فێرگەی سەربازی درێژە بە خزمەتی پێشمەرگایەتی دەداتو رۆڵی خۆی لە فێرگەی سەربازیدا دەبینێو رۆژ بۆ رۆژێ زیاتر تواناکانی لە ژیانیدا رەنگدەدەنەوەو زۆرتریش بە خەسڵەتە بەرزو ئاکارە جوانو ناوازەکانی ئیسلام دەڕازێتەوەو دەبێتە نموونەی پێشمەرگەی سەنگینو دلێر.

سەرەنجام ئەو پێشمەرگە جوامێرو لاوەی ئیسلام ، لە پێناوی پارێزگاریکردن لە بیروباوەڕەکەیدا لە رۆژی ١٩٩٣/١٢/٢٥ لە بارەگای تیپی (٥٧)ی شەهید (عەبدوڵلا عەزام) لە حاجیاوا شەهید دەبێتو دەگاتە کاروانی سەروەرانو گیانی پاکی بە خودای خۆی دەفرۆشێت، پاشان تەرمە پاکەکەشی لە گۆڕستانی حاجیاوای خواروو بەخاك سپێردرا.

شەهید: ستار موحەممەد فەرەج
ناسراو بە: حەمزە و حاجی سگران

ساڵی ١٩٧١ لە قۆرەتووی سەر بە خانەقین لە ئامێزی بنەماڵەیەکی سەر بە عەشیرەتی (باجلان) هاتۆتە دونیاوە، پاشان دەستەو دامێنی کەلار دەبێتو ژیانی منداڵیی لەوێ بەسەر دەبات، لە قوتابخانەی مرواری قۆناغی سەرەتایی دەخوێنیو لە ناوەندی کەلاری کوڕانیش پێ دەنێتە قۆناغی ناوەندییەوە، بەڵام سەرقاڵیی بە پەیداکردنی بژێوی ژیانو کارو کەسابەتەوە بواری خوێندنی بۆ ناهێڵێتەوە، دواتر دووچاری سەربازیی دەبێ، پاشان بەرە بەرە هەستی شۆڕشگێڕییو ئیسلامخوازیی تێدا گەشە دەکات، بۆیە وەك لاوێکی سەر راستو دڵ رۆشن هۆگری مزگەوت دەبێتو بە خوێندنو موتاڵای زانستە ئیسلامییەکانەوە سەرقاڵ دەبێت.
ساڵی ١٩٩١ کە تێدا جەماوەری ستەمدیدەی کوردستان بە رووی بەعسیەکاندا راپەڕی، ئاواتی کاك (ستار)یش هاتەدیو لەوێوە پەیوەندیی بە کاروانی جیهادی ئیسلامخوازیی کوردستانەوە کردو بوو بە پێشمەرگەی ئیسلام لە هێزی یەکی گەرمیان، پێشمەرگەیەکی ئازاو جەربەزەو گیان لەسەردەستو ئامادە، دەیەوێ بە باشترین شێوەو شارەزایی زۆرەوە خزمەتی رێبازی ئیسلامو گەلە چەوساوەکەی بکات.
کاکە ستار لە ناو برا پێشمەرگەکانیدا نیشانەی رێزو خۆشەویستییو گوێڕایەڵیی بوو، تا سەرەنجام ئەو قارەمانە ئیسلامخوازەی نازناوی (حەمزە)ی بۆ خۆی دانابوو، بە رێبازی (حەمزە)ی (سید الشهداء)دا گوزەری کردو لە رۆژی (١٩٩٣/١٢/٢٦) لە کەلار لە پێناو رێبازو بیروباوەڕەکەیدا گەیشتە کاروانی شەهیدانو ماڵئاوایی لە خزمو کەسوکارو هاوسەنگەرانو گەرمیانو کوردستانی زێدو نیشتمانو رابوونی ئیسلامیی کردو تەرمە پاکەکەشی لە گۆڕستانی شێخ عەبدوڕڕەحمان لە کەلار بەخاك سپێردرا.

شەهید: ئامانج تاهیر حەسەن کۆیی
ناسراو بە: کۆچەر

ساڵی ١٩٦٨ لە شاری کۆیەی حاجی قادر هاتۆتە دنیاوەو چاوەگەشەکانی بە دیمەنە رەنگینەکانی هەیبەت سوڵتانو باواجی رۆشنبوونەوە، ژیانو گرۆگاڵی منداڵی لەگەڵ منداڵانی کۆیەدا بەسەربردووە، هێشتا منداڵ دەبێ کە دایکی وەفات دەکاتو لە سۆزو باوەشی گەرمی دایکی خۆشەویستی بێ بەش دەبێو لەلای ماڵە پوورانی گەورە دەبێ.

کاک ئامانج نراوەتە بەرخوێندنو قۆناغەکانی سەرەتاییو ناوەندی لە کۆیە تەواوکردووە، دواتر خولیای حزبایەتیو کاری رێکخراوەیی دێتە سەرەوەو ماوەی چەند ساڵێك دەبێتە پێشمەرگەی یەکێتیو بەشداری چەند شەڕو رووبەڕووبوونەوەیەك دەکات، کاك ئامانج لەو سەردەمەدا نە رووی بیروباوەڕەوە تووشی لاڕێییو سەرگەردانی ببوو، بەڵام کاتێك خوای گەورە هیدایەتی دەداتو بە راستە شەقامی ئیسلام ئاشنا دەبێتو دەگەڕێتەوە بۆ باوەشی ئیمان، زۆر سوپاسی خوا دەکاتو سوجدەی شوکر دەبات، لەبەر ئەوەی لە لاڕێییدا تووشی مەرگو تیاچوون نەبوو و بە فیترەتی خاوێنو رەسەنایەتیو هەقیقەت شادبۆوە، کاك ئامانج لەگەڵ راپەڕینی ئازاری ١٩٩١دا پەیوەندی بە بزووتنەوەی ئیسلامیی ئەوکاتەوە دەکاتو دێتە ناو ئاپۆڕای پێشمەرگەکانی ئیسلامەوەو رۆڵی بەرچاو لە راپەڕیندا دەگێڕێ.

کاك ئامانج لە قۆناغێکی نوێی ژیانیدا لەگەڵ (سۆزان خان)دا خێزان پێکەوە دەنێو دەبێتە باوکی دوو کوڕو کچێك بە ناوەکانی (بەڵێن، باوەڕ، نوور)، شایانی باسە (نوور)یان پێنج مانگ دوای شەهیدبوونی کاکە ئامانجی باوکی لەدایك بووە.

کاك ئامانج لە ژیانی خێزانییدا تووشی هەژاریو نەداری دەبێت، بەڵام وەك هاوسەری بەرێزی دەیگێڕێتەوە، زۆر بە قەناعەتو نەفسیەتی بەرز بووەو هەموو جارێك ئەم فەرمایشتەی خوای گەورەی وتۆتەوە کە دەفەرموویێت: (واللهُ يَـرْزُقُ مَـن يَشَاءُ بِغَيْـرِ حِسَابٍ) (البقرة : ٢١٢).

هەروەها سەرباری ئەو تەنگدەستیەش زۆر حەزی بە هاوکاریو میوانداری هاتووە، لەگەڵ ماڵو خێزانیشیدا زۆر نەرمو نیانو لەسەرخۆ بووەو لە زۆر کاروباردا یارمەتی داون.

شەهید ئامانج هەمیشە ئاواتی یەکریزیو تەبایی نێوان موسڵمانان بوو، لە کاری ئیسلامییو خزمەتی پێشمەرگایەتیو راپەڕاندنی دەوامو ئەرکو فرمانەکاندا تا

ئەوپەڕ گورجو گۆڵو دڵسۆزو بە راپەڕ بوو، هەوڵی دەدا خۆیو دەوروبەریو خەڵك بە گشتی بە شەریعەتی خوداوە پابەندبێو دەیگوت: "ئەوەی کە پەیڕەوی ناکەم ئەوەیە کە نایزانم".

کاك ئامانج ساڵی ١٩٩٣ کە ماڵەکەیان لەناو بارەگای مەڵبەندی چواری هەولێردا دەبێ لەوێو هەر جێیەکی تر کە پێویست بووبێ جوامێرانە درێژەی بە خزمەتی پێشمەرگایەتی داوەو دەبوو بە پەرژینی دەوری رەسەنایەتیو بەهابالاکانی کۆمەڵی کوردەواریو لە پێناوی رێبازەکەیدا بە ئەرکی سەرشانی خۆی هەڵدەستا، تا سەرەنجام هەر لەو رێبازەداو لە ١٩٩٣/١٢/٢٦ لە باغمرەی سەر بە هەولێر لەگەڵ مامۆستا کەیفی دا بە پلەی بەرزی شەهیدی دەگاتو دوای (١٠) رۆژ تەرمەپاکەکەی لەکۆیەی زێدی لەدایکبوونی بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید ئامانجی ناسراو بە (کۆچەر) هەمیشە وەسیەتی بۆ هاوسەری بەڕێزی ئەوەبووە کە: "ئەگەر شەهیدبووم منداڵەکان بە پەروەردەیەکی ئیسلامیی پەروەردە بکە"، هەروەها بە هاوسەرەکەی وتووە: "ئەگەر شەهید بووم دەبێ زۆر خۆڕاگرو بە ئارام بی".

شەهید: ڕەسوڵ حەسەن ئەحمەد

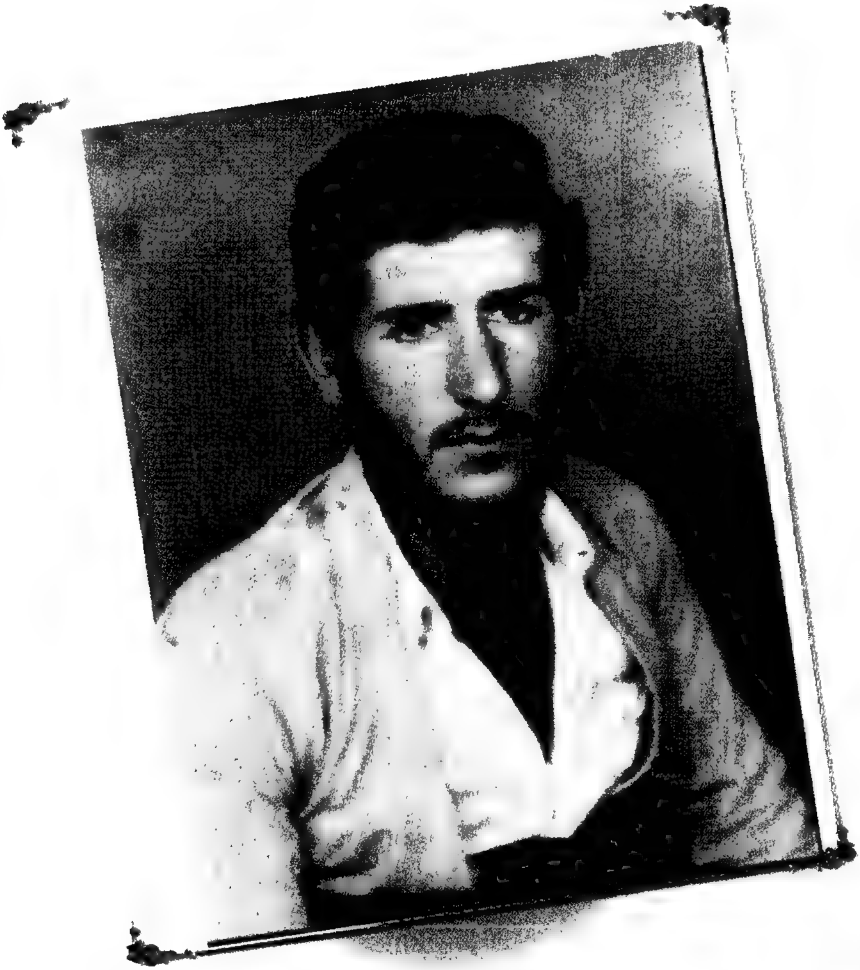

ساڵی ۱۹۷۳ لە گوندی (بەردانگە)ی دۆڵی شاورێی سەر بە شاری رانیەو لە بنەماڵەیەکی ئایینپەروەر چاوی بە دیمەنە رەنگینەکانی گوندەکەیانو چیاکانی بێ ترخێنو ماکۆك هەڵێناوە، ساتە جوانەکانی تەمەنی منداڵیشی ئاوێتەی جوانییەکانی گوندەکەیان کردووەو هەر لەوێش قۆناغی سەرەتایی خوێندووەو لە رانیەش چۆتە قۆناغی ئامادەیی، بەڵام سەرقاڵبوون بە کارو کەسابەتو سەختیەکانی ژیان بواری درێژەپێدانی خوێندنیان لە بەردەمدا نەهێشتۆتەوە.

شەهید رەسوڵ ماوەی یەك مانگ دووچاری سەربازیی دەبێتو دوای ئەوە فیرار دەکاتو لەوێوە بە رەوای نازانێ فەرمانبەرداری ئەو رژێمە نەگریسە بێتو حاشای لێدەکات، لە لایەکی تریشەوە بە هۆی نزیکی لە مامۆستا عەبدوڵڵای پاشقۆتەڵیو مامۆستا مەغدیدی شەهیدو مامۆستا موحەممەد کرێکاری شەهیدو ئەو شەپۆلە بێدارییە ئیسلامییەی دەڤەرەکەی گرتبووەوە، باشتر بە راستییەکانی ئیسلام ئاشنا دەبێتو خۆشەویستیی کاری ئیسلامیی دەچێتە دڵەوەو دێتە ریزی ئیسلامخوازانەوەو ساڵی ۱۹۸۸ پەیوەندی بە رێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامیی ئەو کاتەوە دەکات.

شەهید لە رووی کۆمەڵایەتییەوە کەسێکی کراوە بووەو هەمیشە حەزی بە تێکەڵاوی دەوروبەرەکەی کردووە.

لەگەڵ راپەڕینی ئازاری ۱۹۹۱ دا چەکی ئیسلام دەکاتەو شانو لەوێوە وەك پێشمەرگەیەکی چەلەنگو جوامێری ئیسلام لە سنووری مەڵبەندی سێی رانیە دڵسۆزانە ئەرکەکانی رادەپەڕێنێ، هەمیشەش ئامادەی گیانبەخشینو فیداکاری دەبێت لە پێناو رێبازو بیروباوەڕەکەیدا، تا سەرەنجام ئەو پێشمەرگە قارەمانەی ئیسلامو ئەولاوە زوورە پیاو و لێبڕاوە لەو پێناوەداو لە رۆژی ۱۹۹۳/۱۲/۲٦ لە (کلکەی کۆڵێن)ی نێوان رانیەو چوارقوڕنەو بارەگای تەقویەی تەلەفزیۆن بە پلەی بەرزی شەهیدی گەیشتو تەرمە پاکەکەشی لە گۆڕستانی کێوەڕەش لە رانیە بەخاك سپێردرا.

شەهید رەسوڵ کە لە ساڵی ۱۹۸۸ خێزانی پێکەوەنابوو، دوای خۆی دوو کچی بە ناوەکانی (خەندە، سەیران) بە دیاریو یادگاری بۆ ئیسلامو کوردستان جێهێشتوون.

شەهید: ئیحسان حەمەصدیق عارف

هەڵەبجە لە سەفەری بێداریدا وەك ڕێبوارێکی سەر ڕاستو زیتەڵو گورجوگۆڵ هەنگاوی دەنا، لەگەڵ (نالی)دا ئەوینی (خاكوخۆڵ)ی کردبوو بە چامەیەكو وەك بادی خۆشمرور باوەشێنی نیشتمانی پێدەکرد، لەگەڵ شنرویێدا رازو نیازی دەکردو خەونیشی بە باڵای بەرزی ملەخوردو سورێنیشەوە دەبینی، ساتێك هەڵەبجە دەستەملانی ڕەسەنایەتی دەبۆوەو بەگژ گێژەڵوکەی ڕەشەبای چەواشەییدا دەچۆوەو لەگەڵ هیوای ئازادیو سەرفرازیدا هەناسەی دەدا، ئا لەو کاتەدا هەر ڕۆژ مژدەی لەدایکبوونێکی نوێ بوو، هەواڵی بەرێکەوتنی کاروانێکی لە نوور دەدایە نیشتمان، سیمای نەوەیەکی پەیامداری پەخش دەکردەوە، لەدایکبوونی کاکە ئیحسانیش یەکێك بوو لەو هەواڵانە، یەکێك بوو لەو هەڤاڵانەی کە بە قەدەری خودا هاوڕێیەتی لەگەڵ ڕەسەنایەتیدا ببەستیو ببێتە خونچەیەکی گوڵزاری باوەڕ.

کاکە ئیحسان حەمەصدیق لە ١٩٧١/١٢/٢٦ لە باوەشی گەرمی هەڵەبجەی ئیسلامپەروەردا هاتۆتە دونیاوە، ژیانی منداڵیشی هەر لەوێ بەسەربردووە، قۆناغی سەرەتایی لە قوتابخانەی دەرسیمو ناوەندیشی لە قوتابخانەی ناوەندی ئەحمەد موختار لە هەڵەبجە تەواوکردووە.

پاشان لە پەیمانگای مامۆستایانی سلێمانی وەرگیراوەو درێژەی بە خوێندن داوەو بەسەرکەوتوویی ئەم قۆناغانەی خوێندنی تەواو کردوون.

کاکە ئیحسان هەر لە سەرەتاوە هۆگری مزگەوتو هاوڕێیەتی ئیسلامخوازان بووەو لە مزگەوتی (شافیعی)یەوە سەرەتاکانی ئیلتیزاماتی ئیسلامی دەستپێکردووە.

لە سۆنگەی زیتەڵیو وریایی خۆیەوە لە بوارەکانی خۆشنووسیو شانۆو ئەکتەرییشدا شارەزایی پەیداکردووە.

لە سەردەمی تەمەنی قوتابییتیو خوێندنیشیدا بەشداری نارەزاییو خۆپیشاندانەکانی ئەو شارەی دژ بە ڕژێمی بەعس کردووە، لە دوای کارەساتی کیمیاییبارانکردنی هەڵەبجەو سیاسەتی قڕانو جینۆساید، بەر شاڵاوی تاوانی بەناو ئەنفالی بەعسیەکان دەکەویو ڕەوانەی گرتوخانەی (نوگرە سەلمان) دەکرێ، لە دواییدا بە بڕیاری ڕژێ[...] لەگەڵ هەندێك لە گیراوەکان بەردەدرێو دەگەڕێتەوە کوردستان، لەبەر ئەوە تا د[...]

زیاتر رقو تورەیی لە بەرانبەر بەعسیەکاندا دڵو دەروونیو سەراپای جەستەی دادەکرێ.

کە راپەڕینی ئازاری ١٩٩١ی جەماوەری گەلی کوردستان بەرپادەبێ کاکە ئیحسانیش بەشداری تێدا دەکاتو رۆڵی خۆی تێدا دەبینێ.

لە دوای راپەڕین دەبێتە پێشمەرگەی ئیسلامو لە مەڵبەندی یەکی هەڵەبجەو پاشتر لە مەڵبەندی شەشی سلێمانی درێژە بە خەباتی پێشمەرگایەتی دەدات.

لەگەڵ ئەمەدا کاکە ئیحسان بە دنیای راگەیاندن ئاشنا دەبێو لە دەرکردنی رۆژنامەی (بزووتنەوەی ئیسلامیی)دا بەشداری دەکاتو وەك ئەندامێکی چالاکی راگەیاندنی ناوەندی دڵسۆزانە خزمەت دەکات.

کاکە ئیحسان مرۆڤێکی کراوەو خزم دۆست بوو، حەزی بە ژیانی کۆمەڵایەتیو سەردانی خزمو کەسوکارو ناسراوانی بە هەموو چینو توێژەکانەوە دەکرد، کەسێکی رۆشنبیر بوو، ژیرو تێگەیشتوو بوو، کادیرێکی بە توانای راگەیاندنو پێشمەرگەیەکی چەلەنگ بوو، بە دڵێکی پاکەوە تێدەکۆشا، لە ژیاندا گەشبین بوو، بە زەردەخەنەوە پێشوازی لە ژیان دەکرد، خزمەتی ئاینو گەلو نیشتمانی بە شەرەفێکی گەورە دەزانیو ماندوو نەدەبوو، تا سەرەنجام هەر لە رۆژی لەدایکبوونی لە ١٩٩٣/١٢/٢٦ لە پێناوی پەیامو رێبازە پیرۆزەکەیدا شەهید بوو و گیانی شیرینی خۆی بە خودای بەرزو مەزن بەخشیو خواحافیزی لە خزمو کەسوکارو زێدو نیشتمانو کاروانی رابوونی ئیسلامیی کوردستان کردو خەمو مشوری پەیامەکەی بە رێبوارانی دڵسۆزو ئەمەکداری رێبازی رەسەنایەتیو خواپەرستیو خەڵکدۆستی سپارد، پاشان تەرمەکەی لە گۆڕستانی گوندی (عەبابەیلێ)ی نزیك هەڵەبجە بەخاك سپێردرا.

شەهید: سلێمان ڕەشید سەعید
ناسراو بە: موجاهید

گوێم لێیەو ادیاربەکرا دەڵێ:
درێژە پێدەری شۆڕش و ڕاپەڕینی اشێخ سەعیدام
اماکۆکـا دەڵێ:
هەورە بروسکەی خوێنی ئاڵی مامۆستایان
اوریاو اشەریفـای شەهیدم
مزگەوتی اناجیەخانا دەڵێ:
من مینبەرو بڵندگۆی مامۆستا امەغدیدام
ابێ تەلا دەڵێ:
بروسکەی نیدای انەجمەدینا و
افێرگەاش دەڵێ:
من دەستڕێژی چەکی شەهید اموجاهیدام
کوردستانی زێدی خۆشەویستیش دەڵێ:
من کالانی
شمشێری سوپای خواویستیی اخالیدی کوڕی وەلیدام.

ساڵی ١٩٧١ لە شارۆچکەی ڕەواندوز لەدایك بووەو چاوی بە دیمەنە ڕەنگینەکانی ڕەواندوزو چیا سەرکەشەکانی کۆڕەك و هەندرێن هەڵێناوە، بەر لەوەی چاوە گەشەکانی تێر لە سیمای زێدی لە دایکبوونی ڕابێنێ و گاڵتەو گەپەکانی لەگەڵ منداڵانی ڕەواندوزدا تەواو بکات، خانەوادەکەیان بەهۆی بارودۆخی سیاسیی و لە هەستێکی کوردپەروەرانەوەو بەر لە نسکۆی شۆڕشی ئەیلول دەچنە ئۆردوگای (زێوە)ی کوردستانی ئێران، دوای نسکۆو لە ئاباری ١٩٧٥دا ناچار دەگەڕێنەوە ڕەواندوز، بەڵام ئەوەندە لەوێ نامێننەوەو لە ساڵی ١٩٧٦دا ماڵیان دەچێتە هەولێرو لە گەڕەکی سێ تاقان نیشتەجێ دەبن، هێشتا کاکە (سلێمان)ی ناسراو بە (موجاهید) پێی لە قوتابخانە نەناوە ئەو هەموو ژیانی ئاوارەیی و ئەو دیوادیوو و گەرمێن و کوێستانەی تووش هاتووەو بە ئاسودەیی سەرخەوێکی نەشکاندووە.

دوای ئەوە کاکە سلێمان دەچێتە قوتابخانەی سەرەتایی شەهیدان، ئەمما بەر لەوەی سەرەتایی تەواو بکات جارێکی تر خانەوادەکەیان ماڵی گواستۆتەوەو لە گوندی (قۆریتان)ی باشوری هەولێر نیشتەجێ بوون و لەوێ لە ساڵی ١٩٨٣ قۆناغی سەرەتایی تەواوکردووە، دواتر قۆناغی ناوەندیی لە قوتابخانەی (پیرداود) تەواوکردووە،

لە دوای راوەستانی شەڕی نێوان (عێراق - ئێران) لە ساڵی ١٩٨٨ ماڵیان دێتەوە هەولێرو لە گەڕەکی سەیداوە نیشتەجێ دەبن، ئەمجار لە کارگەی مافووری هەولێر وەکو فەرمانبەر دادەمەزرێ، هەروەها لە ماوەی سێ مانگیشدا خولی چاککردنەوەی یەخچاڵ دەبینێو بە پلەی یەکەم تەواوی دەکات، ساڵی ١٩٨٩ ماڵیان دەچێتە کانی قرژاڵەو ساڵی ١٩٩٠یش دووچاری خزمەتی سەربازی دەبێتەوەو دەیخەنە بەشی زرێپۆشەوەو تەنانەت فێری شۆفێری دەبابەش دەبێ.

هەر لەو سەردەمەدا پەیوەندی بە رێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامیی ئەوکاتەوە دەکات، کاتێکیش لە ١٩٩١/٣/١١دا جەماوەری هەولێرو دەوروبەری بە دژی بەعسیەکان رادەپەڕێ، (کاک سلێمان)یش بەشداری راپەڕین دەکاتو رۆڵی بەرچاوی تێدا دەبینێو تەنانەت بەهۆی شارەزایی پێشوویەوە مودەڕعەیەکیش دەباتەوە کانی قرژاڵە، ئەمجار لە دوای راپەڕین لە مەڵبەندی چواری هەولێری بزووتنەوە بە رەسمی دەبێتە پێشمەرگەی ئیسلامو دڵسۆزانە ئەرکەکانی رادەپەڕاندنو دەوامی خۆی دەکرد لە مەڵبەندو بارەگاکانی تری سەر بە مەڵبەند.

ساڵی ١٩٩٢ لە فێرگەی سەربازی (سەلاحەدین) لە بیتوێن بەهۆی شارەزایی لە بوارەکانی سەربازیدا بوو بە مامۆستایەکی دڵسۆزی فێرگەری سەربازیو خزمەتێکی بەرچاوی بە هێزی پێشمەرگەی ئیسلامو سوپای بەرگری ئیسلامییو فێرگەکە کرد.

کاکە موجاهید لە پەروەردەکردنو پێگەیاندنی پێشمەرگەدا لێزانو بە حەوسەڵەو رشت بوو، کەسێکی جەسوورو بەتواناو لێبڕاو بوو، پیاوێکی خواویستو خۆشەویست بوو، کاتی بە فیڕۆ نەدەدا، لە پێناوی خزمەتی کاروانی نووردا شەو و رۆژی پێکەوە گرێدەدا، تا سەرەنجام کاکە موجاهیدی قارەمانو پێشمەرگەی ئیسلامو مامۆستای فێرگە لە پێناوی پەیامو رێبازی راستەقینەی ژیانو لە پێناوی بیروباوەڕەکەیدا لە رۆژی ١٩٩٣/١٢/٢٦ لە چیای هەیبەت سوڵتان شەهید بوو و کیانی پاکی بەخشی بە خودای میهرەبانو ماڵئاوایی لە ژیانی فانی دونیاییو خزمو کەسوکارو هاوڕێو هاوسەنگەران کردو پەیامەکەی دایە دەست رێبوارانی دڵسۆزو ئەمەکداری رێگای سەرفرازیو کۆڵنەدانو تێکۆشان.

کاکە موجاهید خێزاندار بووەو دوای خۆی تەنها کوڕێکی بە ناوی (ئەحمەد) بە دیاریو یادکاری لەدوا بەجێماوە.

شەهید ئەحمەد رەحیم میرزا
ناسراو بە: فاروق

ساڵی ١٩٧٢ لە گوندی (مەحمود قەجەر)ی سەر بە خانەقین هاتۆتە دونیاوە، ساڵی ١٩٧٤ خێزانەکەیان ئاوارەی ئێران دەبیٚو ساڵی ١٩٧٥ گەڕاونەتەوە (فەلوجە)و ساڵی ١٩٧٩ کاکە فاروق گەڕاوەتەوە کەلارو دوای ئەم ئاوارەییو کوێرەوەریانە قۆناغی سەرەتایی لە قوتابخانەی (انتصار) لە کەلارو ناوەندیشی لە سیروانی کوڕانو دواناوەندیشی هەر لە کەلار تا شەشەمی زانستی تەواوکردووە.

شەهید فاروق دڵی بە نووری هیدایەتی خوایی رووناك دەبێتەوەو راستو چەپی خۆی دەناسێتو هۆگری مزگەوت دەبێتو دەزانێ فەلسەفەی دروستبوونی مرۆڤ لەلایەن خوداوە چییە، بۆیە دەیەوێ بەندەیەکی دڵسۆزی خواو خزمەتگوزاری میللەت بێت.

ساڵی ١٩٨٩ پەیوەندی بە کاری ئیسلامییەوە دەکاتو وەك ئەندامێکی چالاکی رێکخستنەکانی ناوخۆ ئەرکەکانی رادەپەڕێنێ، لە راپەڕینیشدا بە ئەرکی سەرشانی خۆی هەڵدەستیٚو هەمان ساڵیش واتە ساڵی ١٩٩١ لە هێزی گەرمیان دەبێتە پێشمەرگە، دواجار لە ئاکامی دڵسۆزیو چوستو چالاکیو متمانەی هاوسەنگەرانیەوە وەك جێگری هێز دیاری دەکرێتو ئیتر بە خەمو مشوورێکی گەورەترەوە قۆڵ لە راپەڕاندنی ئەرکەکانی هەڵدەماڵیٚ.

لە درێژەی ژیانی خواویستییو پێشمەرگانەی خویدا هەمیشە لە هەوڵی بەرزکردنەوەی ئاستی هۆشیاریو زانستیی خۆیدا بووەو هەرچیشی بەخێری دونیاو قیامەتی خەڵكو هاوڕێو هاوسەنگەرانی زانیبێ کردوویەتیو وتوویەتی، بۆ ئەوەی زیاتر رۆشنایی بە دڵو دەروونی خۆیو دەوروبەری بدات تا بۆیکراوە لە قورئان نزیك بووەتەوەو ئاوێتەی بووە، جگە لەمە شەهید ئەحمەد رەحیم ناسراو بە فاروق ویستوویەتی لەگەڵ خەڵکیشدا کراوەبیٚو حەزیشی بە وەرزش هاتووە.

هەروەها لە هەموو ئەو ئاستەنگو هەڕەشانەی رووبەڕووی کاروانی رابوونی ئیسلامی کوردستان بوونەتەوە، خاوەنی رۆڵی دلێرانەو بەرچاو بووەو گیانفیدایانە بەرگری لە ئیسلامو رەسەنایەتی میللەتەکەی کردووە.

سەرەنجام کاك فاروق لە پێناو رێبازو بیروباوەڕەکەیداو لە رۆژی ١٩٩٣/١٢/٢٦ لە کەلار شەهید دەکریٚو دوای ماڵئاوایی لە ژیانی فانی دونیایی بەرەو ژیانی راستەقینەی تاهەتایی، دەگەڕێتەوەو تەرمە پاکەکەشی لە گۆڕستانی (شێخ

عەبدورِەحمان) بەخاك سپێردراوە، بەم پێیە شەهید فاروق دەبێتە دووەمین شەهیدی بنەماڵەکەیان، کە لە پێش ئەودا شەهید (جەمال)ی براشی کە بە (هۆشمەند) ناسرابوو لە ١٩٩٢/٧/٣١ هەر لە کەلار بە پلەی بەرزی شەهیدی دەگات.

شەهید ئەحمەد لە ساڵی ١٩٨٩ خێزانی پێکەوەنابوو، دوو کورِو کچێکی بە ناوەکانی (موحەممەد، فاروق، نیداء) بە دیاریو یادگاری بۆ ئیسلامو کوردستان بەجێهێشتوون.

شەهید: کامەران عەلی کاک ئەحمەد عەباس

ساڵی ١٩٧٤ لە ئامێزی خانەوادەیەکی ئایینپەروەری سەر بە عەشیرەتی نەورۆڵیوەلە کوندی (سەراو)ی سەر بە شاری هەڵەبجە هاتۆتە دونیاوە، دواتر کە خانەوادەکەیان لە کۆمەڵگای زەمەقی نیشتەجێ کراون، ژیانی منداڵیی لەوێ بەڕێکردووە، لە قوتابخانەی کامەران نراوەتە بەر خوێندنو قۆناغی سەرەتایی تەواوکردووە، بەهۆی کیمیاییبارانو ئاوارەبوونو نەفیکردنی بەشێکی زۆر لە شاری هەڵەبجە، قۆناغی ناوەندیی لە (کردەچاڵ)ی نزیك هەونێر تەواوکردووە، ئەمجار لە ئامادەیی (تەمریض)ی سلێمانی درێژەی بە خوێندن داوە.

کاکە کامەران هەر لە سەرەتای منداڵییەوە بە فیترەت پاکییەوە درێژەی بە ژیان داوەو ویستوویەتی لە ئایینەکەی شارەزابێت، هەر بۆیە لە کۆمەڵگای زەمەقی بونیادی هەستی ئیسلامخوازانەو کاری ئیسلامیی دەنێو تێڕوانینو بیروباوەڕی دەکەوێتە نەشو نوماو شەوق دانەوە.

ساڵی ١٩٩١ لەگەڵ راپەڕینی جەماوەری گەلی کوردستاندا پەیوەندی بە ریزەکانی بزووتنەوەی ئیسلامیی ئەوکاتەوە دەکاتو دەبێتە پێشمەرگەی ئیسلامو چەکی ئیسلام دەکاتە شان، بەمەش قۆناغێکی نوێ لەگەڵ سەرهەڵدانی سەردەمێکی نوێدا لە ژیانی کاکە کامەراندا دەستپێدەکات.

لەلایەکی تریشەوە لە پێناو دابینکردنی بژێوی ژیاندا بە کاری سەیدەلانییەوە خەریك دەبێتو لەم میانەیەشدا بە پێی توانا خزمەتو هاوکاری خەڵك دەکات.

کاکە کامەران شەیدای قورئانی پیرۆز دەبێتو بەهۆی موحیببەتو تێکەڵاوی لەگەڵیدا، نزیکەی چوار جوزئی لە قورئان لەبەرکردووەو دەیەوێ بە نووری قورئان دڵو دەروونی خۆیو ساتەکانی ژیانیو رێبازی میللەتەکەی رۆشن بکاتەوە.

کاکە کامەران سەرەتا لە تیپی نەورەسیو پاشان لە سکرتاریەتی رابەر دەبێتە پارێزەری رابەری گشتیو لەم رێیەوە ئەرکو فەرمانەکانی پێشمەرگایەتیو پاسەوانێتی دڵسۆزانە ئەنجام دەداتو تەمەنی لاوێتی خۆی دەکاتە قوربانی رێبازی ئیسلامو کاروانی رابوونی ئیسلامیی کوردستان.

کاکە کامەران لە ژیانی پێشمەرگایەتیشدا زۆر تینووی شەهیدی دەبێتو بەردەوام ئاواتی بۆ دەخوازیٚ، زۆرجار سەردەخاتە کۆشی گەرمی دایکی خۆشەویسییەوەو سرودی شەهیدی دەلێتەوە، تەنانەت هەفتەیەك بەر لە شەهیدبوونی خەونی مردنی خۆیو حەشرو گەیشتن بە حۆریەکانی بەهەشتەوە دەبینیٚ، سەرەنجام کاکە کامەرانی پێشمەرگەی ئیسلامو لاوی بۆ خواصولحاو لە رۆژی ٢٦ /١٩٩٣/١٢ لە پێناو رێبازو پەیامە پیرۆزەکەیداو لەگەڵ شەهید (زوبێری کوری مامۆستا مەلا عوسمانی رابەری گشتی) لەناو بارەگای سەرکردایەتی لە سەرئەشکەوتان شەهید دەبیٚو ماڵئاوایی لە خزموکەسوکارو هاوریٚو هاوسەنگەرانیو کاروانی رابوونی ئیسلامیی کوردستان دەکاتو گیانە شیرینەکەی دەکاتە خەڵاتی رێبازی خوای پەروەردگار، پاشان تەرمەپاکەکەی دەبرێتەوە هەڵەبجەو لە گۆرستانی (گوڵان) بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: نورەدین عوسمان عەلی ئەحمەد
ناسراو بە: نووری

ساڵی ١٩٧٢ لە خانەوادەیەکی سەر بە عەشیرەتی شێخ عیسای بەرزنجی لە بەرزنجە هاتۆتە دونیاوە، ژیانی منداڵیشی هەر لەوێ بەسەربردووە، هەر لە بەرزنجە نراوەتە بەر خوێندنو قۆناغی سەرەتایی بەسەرکەوتوویی بڕیوە، پاشان ڕۆشتۆتە سلێمانیو لەوێش لە ناوەندی شوان (ئاگری داخ)ی ئێستا تا سێی ناوەندی تەواوکردووەو ئەمجار بەشی (معادن)ی لە ئامادەیی پیشەسازی سلێمانی بە کۆتایی گەیاندووە، جگە لەمە ماوەیەکیش لە مزگەوتی عەلی کەمال لای شەهید مامۆستا شێخ عەبدوللەتیف واژەیی وانەی ئایینیی دەخوێنێ.

شەهید نورەدین لە پێناو دابینکردنی ژیانو گوزەرانیشدا دەستدەکات بە کارو کاسبیو میوەفرۆشی.

هەروەها ماوەیەکیش دەبێتە لایەنگری پارتیو لە ئاسۆی ئازادی میللەتەکەی دەڕوانێ.

ساڵی ١٩٩١ لەگەڵ ڕاپەڕینی گەلی کوردستاندا پەیوەندی بە کاری ئیسلامییەوە دەکاتو هەمان ساڵ دەچێتە ڕیزەکانی سوپای بەرگری ئیسلامییەوەو لە مەڵبەندی سلێمانی بزووتنەوەی ئیسلامیی پێشوو درێژە بە خەباتی پێشمەرگایەتی دەدات.

ساڵی ١٩٩٣ بە ئەرکی سەرشانی خۆی هەڵدەستێو دڵسۆزانە ئەركو فەرمانەکان رادەپەڕێنێ، تا سەرەنجام کاك نورەدین عوسمانی پێشمەرگەی خواویستو قارەمان لە ١٩٩٣/١٢/٢٦ لە شاخی گۆیژە لە پێناو ڕێبازو پەیامەکەیدا شەهید دەبێو گیانی شیرینی دەکاتە قوربانیو خواحافیزی لە کاروانی ڕابوونی ئیسلامیی کوردستانو خزمو کەسوکارو خۆشەویستانی دەکات، پاشان تەرمە پاکەکەشی لە گۆڕستانی گردی سەیوان لە سلێمانی بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: ئیبراهیم عەبدوڵڵا موحەممەد

ساڵی ١٩٧٢ لە خانەوادەیەكی سەر بە عەشیرەتی شێخ عیسای بەرزنجی لە بەرزنجە هاتۆتە دونیاوە، ژیانی منداڵیشی هەر لەوێ بەسەربردووە، هەر لە بەرزنجە نراوەتە بەر خوێندنو قۆناغی سەرەتایی بەسەركەوتوویی بڕیوە، پاشان رۆشتۆتە سلێمانیو لەوێش لە ناوەندی شوان (ئاگری داخ)ی ئێستا تا سێی ناوەندی تەواوكردووەو ئەمجار بەشی (معادن)ی لە ئامادەیی پیشەسازی سلێمانی بە كۆتایی گەیاندووە، جگە لەمە ماوەیەكیش لە مزگەوتی عەلی كەمال لای شەهید مامۆستا شێخ عەبدوللەتیف واژەیی وانەی ئایینیی دەخوێنێ.

شەهید نورەدین لە پێناو دابینكردنی ژیانو گوزەرانیشدا دەستدەكات بە كارو كاسبیو میوەفرۆشی.

هەروەها ماوەیەكیش دەبێتە لایەنگری پارتیو لە ئاسۆی ئازادی میللەتەكەی دەڕوانێ.

ساڵی ١٩٩١ لەگەڵ راپەڕینی گەلی كوردستاندا پەیوەندی بە كاری ئیسلامییەوە دەكاتو هەمان ساڵ دەچێتە ریزەكانی سوپای بەرگری ئیسلامییەوەو لە مەڵبەندی سلێمانی بزووتنەوەی ئیسلامیی پێشوو درێژە بە خەباتی پێشمەرگایەتی دەدات.

ساڵی ١٩٩٣ بە ئەركی سەرشانی خۆی هەڵدەستێو دڵسۆزانە ئەركو فەرمانەكان رادەپەڕێنێ، تا سەرەنجام كاك نورەدین عوسمانی پێشمەرگەی خواویستو قارەمان لە ١٩٩٣/١٢/٢٦ لە شاخی گۆیژە لە پێناو رێبازو پەیامەكەیدا شەهید دەبێو گیانی شیرینی دەكاتە قوربانیو خواحافیزی لە كاروانی رابوونی ئیسلامیی كوردستانو خزمو كەسوكارو خۆشەویستانی دەكات، پاشان تەرمە پاكەكەشی لە گۆڕستانی گردی سەیوان لە سلێمانی بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: ئیبراهیم عەبدوڵڵا موحەممەد

ساڵی ١٩٧٣ لە گوندی ڕەنگینی (هەرتەل)ی ناوچەی خۆشناوەتی سەر بە ناحیەی بێتواتە لە ئامێزی بنەماڵەیەکی ئایینپەروەردا چاوی بە ژیانو دیمەنە دڵڕفێنەکانی کوردستان هەڵێناوە، ژیانی منداڵیی هەر لە نێو باوەشی گوندە ڕازاوەو دڵگیرەکەی هەرتەلدا بەسەربردووە.

شەهید ئیبراهیم بواری چوونە قوتابخانەی بۆ نەڕەخساوەو هەر بە کارو کاسبیو شوانییەوە خەریك بووە، بەڵام لەماڵەوە لە لای باوکی کە مەلا بووە قورئانی پیرۆزی خوێندووەو هەر لە ڕێی ئەویشەوە کەمو زۆر شارەزایی لە بارەی ئیسلامەوە پەیداکردووە.

شەهید ئیبراهیم ساڵی ١٩٩١و لەگەڵ ڕاپەڕیندا پەیوەندیی بە کاروانی ڕابوونی ئیسلامیی کوردستانەوە دەکاتو ساڵی دواتر لە تیپی (ئاگرین)ی بزووتنەوەی ئیسلامیی ئەوکات دەبێتە پێشمەرگەو بە دڵسۆزییەوە ئەرکەکانی ڕادەپەڕێنێ، لە زستانی ١٩٩٣شدا بە ئەرکی سەرشانی خۆی هەڵدەستێو سەرەنجام کاك ئیبراهیم عەبدوڵلا کە بەوپەڕی لەخۆبردوویيو گیانفیدایيو دڵسۆزییەوە بڕیاری خزمەتی ڕێبازی ئیسلامو میللەتەکەی دابوو لە ژێر ئالای پێغەمبەری پێشەوادا ﷺ لەم ڕێبازەداو لە پێناوی ئەم ئامانجە بەرزەدا لە ڕۆژی ١٩٩٣/١٢/٢٦ لە (قەلاتك) شەهید دەبێو بەرەو قاپی میهرەبانی خودا دەگەڕێتەوەو ماڵئاوایی لە ژیانی دونیاو دۆستو یارانو خۆشەویستانی دەکات، دواتر تەرمە پاکەکەی لە گۆڕستانی (شکارتە) بەخاك دەسپێردرێت.

شەهیدی فەرماندە: لوقمان موحەممەد ئیسلام
ناسراو بە: لوقمان بادینی

هەر شوێنێك بەرماڵو تاتە نوێژێکی لێ بێ، مەڵبەندی رابوونی ئیسلامییەو....
بادینانیش بە قوڵایی رەسەنایەتییەکەیدا کە ئیسلامە قوڵە، بۆیە ئەمجارە تێلکەی خەمو خەونە کەسكو سوورەکانمان دەبەینە گوندی (شلی)ی (بەرواری ژێری)ی سەر بە قەزای (ئەتروش) شێخانی ئێستا، گیانی ماندوومان دەدەینە بەر شەبەنگی کیانە فریشتەییەکەی شەهیدی ئازیز کاك (لوقمان موحەممەد ئیسلام) ، کە ساڵی ۱۹۷۰ لەو گوندە دڵگیرە چاوی بە مەینەتی گەلەکەی هەڵێناوەو لەبەر خۆشەویستیی بنەماڵەکەیان بۆ ئیسلام، باپیرو برایەکی ناویان (ئیسلام) بووە.

سەرەتا لەو گوندە خوێندوویەتی، دواییماڵیان چۆتە دهۆك، قۆناغی سەرەتاییو ناوەندیی لەوێ تەواو کردووە، کاتێك دەگاتە قۆناغی ئامادەیی لە پۆلی چوارەم لەلایەن ئەمنی رژێمەوە لە مانگی نیسانی ۱۹۸٥دا دەستگیر دەکرێتو دەخرێتە بەندیخانەوەو نزیکەی (١٤) مانگ لە زیندان بەسەردەباتو لە حوزەیرانی ۱۹۸٦ ئازاد دەکرێت، پاش دەرچوونی لە بەندیخانەی رژێمی بەعسی دڕندە، خۆی دەگەیەنێتە گوندێکی ئازادکراوی ناوچەی بادینان، دوای ئەوەی رژێم گوندەکەیان وێرانو خاپوور دەکات، دوای ماوەیەك کۆچدەکات بۆ کوردستانی ئێرانو لەوێ خەریکی خوێندنو فێربوون دەبێو دەبێتە ئاشنای کتێبەکانی (سەید قوتب) ی شەهید.

کاتێك خەونی لە مێژ ساڵەی کورد بە ئازادبوونی کوردستان لە ساڵی (۱۹۹۱) دێتە دی، شەهید دەگەڕێتەوە بۆ باوەشی زێدو نیشتمانەکەی.

ساڵی ۱۹۹۲ پەیوەندی دەکات بە رێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامیی ئەوکاتو لەبەر چالاکییو لێهاتوویی خۆی دوای کۆنگرەی شەشەم دەکرێتە بەرپرسی هەرێمی پێنجی بادینانو ئەندامی مەڵبەندی (٥)ی دهۆك، بۆ زیاتر خزمەتکردن بە ئیسلام بەشداریی خولی سەربازی لە سەربازگەی (سەلاحەدین) دەکاتو لەو بوارەدا رۆڵی چالاکی خۆی دەبینێ و دەبێتە مامۆستا سەرەتایی فێرگەکە.

شەهید بە هەگبەی پڕ لە ئاواتی پەمەییو بە ئاواتی گەیشتن بە ئاسۆی دەم کەلی شەهیدیی هەنگاو دەنێ، تا لە ۱۹۹۳/۱۲/۲٦و لە کاتی بەرگریکردن لە ڕێبازو بیروباوەڕەکەی لە بارەگای کۆمەڵگای شکارتەی سەر بە ناحیەی بێتواتە دەکاتە سەر ترۆپکە بەرزەکەی شەهیدییو پاشان تەرمە پاکەکەی دەگەڕێنرێتەوە زێدی باب باپیرانیو لەوێ بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: کاروان ئەحمەد عەبدوڵڵا عەبدوڕڕەحمان

ساڵی ١٩٧١ لە خانەوادەیەکی سەر بە عەشیرەتی جاف لـە گـەڕەکی (کانیسکان)ی شـاری سلێمانی هاتۆتـە دونیـاوە، تەمـەنی گڕوگـاڵو گاڵتەوگەپـەکانی منداڵیی لـە گەڕەکەکانی کانیسکانو تـووی مـەلیكو تێکـەڵ بـە دیمەنـە ڕەنگینـەکانی ئەزمـەڕو گۆیژەو هەوای سازگاری سلێمانی گوزەراندووە.

لە قوتابخانەی مـەولانا خالیـدی کوڕان نراوەتـە بـەر خوێنـدنو دوای بـڕینی قۆنـاغی سـەرەتایی لـە ناوەنـدی کـاوەی کـوڕان سـێی ناوەنـدی تـەواوکردووە، لـەوەش زیـاتر نەیتوانیوە درێژە بە خوێندن بداتو لە پێناو دابینکردنی بژێوی ژیاندا ملی ناوەتە بەر کارو کاسبیو دوکانداری.

کاکە کاروان لە فیترەتی خاوێنی خۆیەوە ڕێگای راستەقینە دەناسێتەوەو لـە هـەمان کاتیشدا بە تەواوی دەکەوێتە ژێر کاریگەری هەڵسوکەتو ئامۆژگارییـەکانی شـەهید موحەممەدو شەهید کامەرانی برا گەورەیەوە.

سـاڵی ١٩٩١و لـە ڕاپـەڕینی جـەماوەری گـەلی کوردستاندا پەیوەنـدی بـە کـاروانی جیهـادیی ئیسـلامی کوردسـتانەوە دەکـاتو دەچـێتە نـاو ئـاپۆڕای ئیسـلامخوازانی مەڵبەندی (٦)ی سلێمانییەوە.

کاکە کاروان بەم شێوەیە بە تەواوی دڵی بە کاروانەکەوە پەیوەست دەبیو شـانازی بـە بـوونی خـۆیو پێگـەو ڕێبازەکەیـەوە دەکـاتو دڵسـۆزانە ئەرکـەکانی سەرشـانی رادەپەڕێنێ، تا سەرەنجام کاکە کاروانی لاوی ئیسلامخوازو ڕێبـواری کـاروانی ڕێبـازی سەرفرازی لە ١٩٩٣/١٢/٢٦ لە مەڵبەندی سلێمانی گیـانی دەکاتـە خـەڵاتی پـەیامو بیروباوەڕەکەیو شەهید دەبێت، دواتر تەرمەکەشی هەر لـە سـلێمانیو لـە گۆڕسـتانی ڕاپەڕین بەخاك دەسپێردرێت.

بەم پێیەش شەهید کاروان دەبێتە دووەمین شـەهیدی بنەماڵەکـەی چونکە پێشـتریش کاك کامەرانی برا گەورەی بـەر شـاڵاوەکانی بـەناو ئـەنفالی ڕژێم دەکـەوێو شـەهید دەبێت.

شەهید: مستەفا موحەممەد مرادخان
ناسراو بە: (مستەفا رووج سووک) و (خالید)

ساڵی ١٩٦٧ لە گوندی (علی یەکان)ی ناحیەی مەیدانی سەر بە قەزای (خانەقین) لە بنەماڵەیەکی سەر بە عەشیرەتی ئەلباکی ئایشەیی لەدایك بووەو ژیانی منداڵی لە باوەنوور بەسەربردووەو هەر لەوێش لە قوتابخانەی (سەلام) شەشەمی سەرەتایی تەواوکردووە.

دواتر سەرقاڵی کارو کاسبی دەبێ‌و ماوەی سێ ساڵیش لە ریزی یەکێتیدا دەبێتە پێشمەرگە، ساڵی ١٩٩٠ پەیوەندی بە کاری ئیسلامییەوە دەکات‌و ساڵی ١٩٩١یش لە راپەڕیندا رۆڵی خۆی دەبینێ‌و لە خانەقین‌و جەلەولاو کفری بە رووی بەعسیەکاندا دەچێتەوە، بەهۆی پەیوەستبوونی بە خوداو ژیانی لەگەڵ ئیسلامخوازان‌و دڵبێداراندا بە تەواوی لە خەسڵەتە بەرزو بەها باڵاکان بەهرەمەند دەبێت‌و زۆریش حەز بە ژیانی کۆمەڵایەتی‌و ئاشتەوایی خەڵك دەکات.

هەر لە ساڵی ١٩٩١ەوە بۆتە پێشمەرگەی ئیسلام‌و لە هێزی گەرمیان چەکی ئیسلام دەکاتە شان، لە تەمموزی ١٩٩٢شدا جارێك لە کەلار بریندار دەبێت‌و ئەمەش زیاتر مکوڕی دەکات لەسەر درێژەدان بە خەبات‌و خزمەتی پێشمەرگایەتی، تا سەرەنجام کاك مستەفا موحەممەد ناسراو بە خالیدو پێشمەرگەی هەمیشە گیان لەسەردەست‌و خاوەن ئەزموون لە ١٩٩٣/١٢/٢٦ لە کەلار دەگاتە کاروانی شەهیدان‌و ماڵئاوایی لە خانەوادەکەیان‌و رابوونی ئیسلامیی کوردستان و گەرمیانی گڕو حەماسە دەکات‌و تەرمە پاکەکەشی لە گۆڕستانی کەلاری کۆن بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: حسێن ئیسماعیل ئەحمەد
ناسراو بە: کاروان

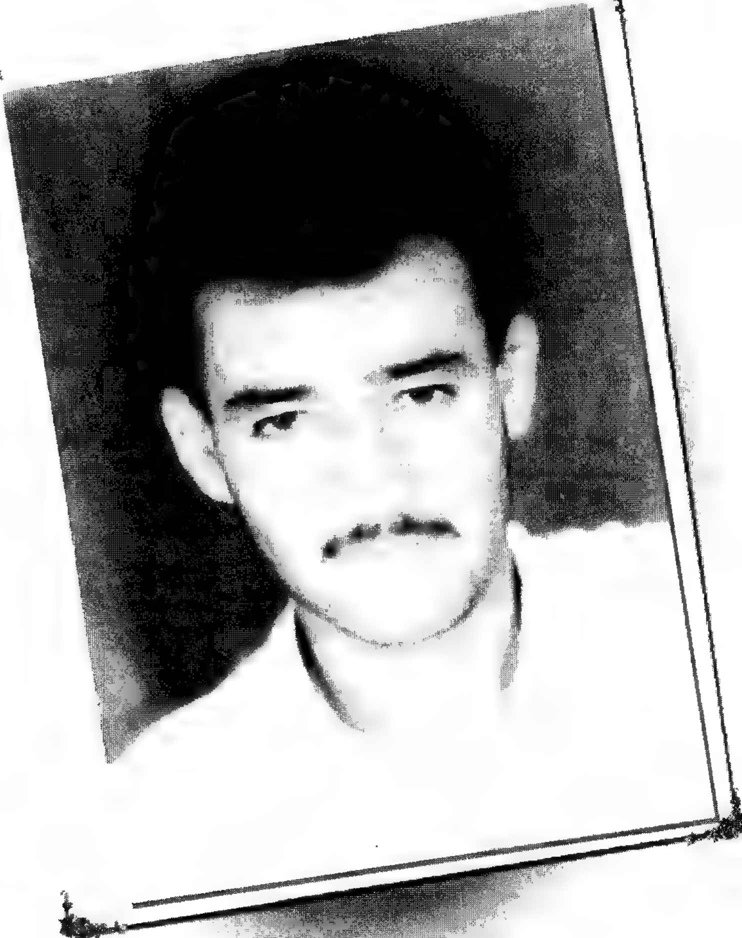

چوارقوڕنەی چاوە گەشەکەی بیتوێنی دلفراوانو بەخشندە، بەردەوام بە نووری ئیمان ڕوونبۆتەوەو مزگەوتو ماڵە ڕوونەکانی ئەم شارۆچکەیە تروسکەی نێو شەوەزەنگی بەعسیان بوونو تاریکایی جەهالەتیان دەخستە نێو زەلکاوی خەجاڵەتیو ڕەوینەوەوە. تا وای لێهات چوارقوڕنە بووە چقڵی چاوی داگیرکەرانی کوردکوژو ئاپۆڕەی کوڕانی ئیسلامیی ڕۆشنبیرو شۆڕشگێڕ، ئۆقرەی لە بەعسیان هەڵگرتبوو، ئەوەبوو لە بەرە بەری ڕاپەڕیندا دەستی ڕەشیان لێوەشاندو پۆلێك کوڕی دلێری ئیسلامیان لێ ڕاپێچی زیندانە تاریکەکان کرد، کە هەتا ئێستاش بێ سەرو شوێنن.

جا یەکێك لەو ڕۆڵە بەمشوورو قارەمانانەی ئەڵقەیەکی ئەو ڕایەڵە نوورانییە بوونو ئەوسا بەر کەمەندی بەعسیان نەکەوت، شەهیدی قارەمان کاك (حسێن ئیسماعیل)ە کە بە (کاروان) ناسراوە.

شەهید کاروان ساڵی ١٩٦٩ لە شارۆچکەی چوارقوڕنە لەدایك بووەو ژیانی منداڵیشی لەوێ بەسەر بردووە، قۆناغی سەرەتایی لە قوتابخانەی (ساتکۆ)و ناوەندیشی لە ناوەندی چوارقوڕنەو ئامادەییشی هەر لە چوارقوڕنە تەواوکردووەو پاشان لە زانکۆی سەلاحەدین لە هەولێر وەرگیراوەو بە لێهاتوویی قۆناغی یەکەمو دووەمی بەشی عەرەبیی کۆلێژی ئادابی بڕیوە.

شەهید کاروان لەگەڵ ڕاپەڕینی جەماوەری کوردستاندا بەشداری دەکاتو ڕۆڵی خۆی تێدا دەبینێو تا ڕزگارکردنی هەولێرو کەرکوك بە دوای بەعسیانەوە دەبێت، دواتر لە تیپی (٧)ی ڕاپەڕینی سەر بە مەڵبەندی سێی ڕانیە لە چوارقوڕنە دەبێتە پێشمەرگە، جگە لەمە ئەندامێکی چالاکی لقی بیتوێن پشدەری پەیوەندی ئیسلامیی خوێندکارانو لاوانی کوردستان بوو، لە کردنەوەی لقەکەدا لە ١٩٩٢/٩/١دا ڕۆڵی کارا دەگێڕێو لێپرسراوی بەشی ڕاگەیاندنی لقەکەش بووە.

شەهید کاروان تا بڵێی کەسێکی زیتەڵو بێدار بوو، هەمیشە حەزی دەکرد ئاستی هۆشیاریو زانستی خۆی فراوانتر بکات.

هەروەها لە خولێکی مەکتەبی ڕێکخستندا بۆ ژمارەیەك کادیری ڕاگەیاندن بەشداری دەکاتو بە پلەی ئیمتیاز لە خولەکە دەردەچێت.

هەر ئەم دڵسۆزیەی ئەم لاوە خواویستو زانست خوازە دەبێت وای لێبکات ئاستی پلەی خوێندنی خۆی بکاتە قوربانی ڕێبازەکەیو لە کاتێکدا لە قۆناغی سێیەمی

کولیەدا دەبێت لە هەولێر، هەستی بەرزی بەرپرسیاریو ئیسلامخوازیی پاڵی پێوە دەنێن لە زستانی ١٩٩٣دا ببێتە پەرژینی ریبازو بیروباوەڕەکەی، تا سەرەنجام لەو رێبازەداو لە رۆژی ١٩٩٣/١٢/٢٦ لە گوندی (باغەمرە)ی خواررووی هەولێر لەگەڵ مامۆستا کەیفی لە سەعات چواری پاشنیوەڕۆدا دەگاتە ترۆپکی سەروەرییو بە پلەی بەرزی شەهیدی دەگاتو دواتر تەرمە پاکەکەی لە گۆڕستانی چوارقوڕنە بەخاک دەسپێردرێت.

شەهید: موحەممەد صاڵح قادر[٧]

ساڵی ١٩٥٧ لە گوندی بۆسکێنی سەر بە شاری رانیە لە نێو ئامێزی خانەوادەیەکی ئایینپەروەری سەر بە عەشیرەتی ئاکۆ هاتۆتە دونیاوەو هەناسەکانی تەمەنی منداڵیشی تێکەڵاوی هەناسەکانی بیتوێن‌و بۆسکێن کردووە.

لە پێناو دابینکردنی بژێوی ژیانیشدا ملی بە کارو کەسابەتەوە ناوەو لە بواری وەستایی دیوارو شۆفێریشدا شارەزایی پەیداکردووە.

شەهید موحەممەد کەسێکی کۆمەڵایەتی بووەو حەزی بە تێکەڵاوی کەسوکارو خەڵکی دەوروبەر وخزمەتکردنی کۆمەڵگا کردووە.

شەهید موحەممەد صالح ماوەیەك دووچاری سەربازیی بووە، کاتێکیش خۆری جیهادی ئیسلامیی لە بناری قەندیل‌و قەڵاتووکانەوە پرشنگ دەهاوێ ، دڵی بەو نوورە رۆشن دەبێتەوە، بۆیە لە ساڵی ١٩٨٧دا پەیوەندی بە رێکخستنەوە دەکات، تا دێ زیاتر بە دەوری ئەم کاروانە ئیسلامییەدا دەسوورێتەوەو بەهرەی لێ وەردەگرێ.

لەگەڵ راپەڕینی ئازاری ١٩٩١یشدا کاك موحەممەد وەك رۆڵەیەکی چاپووك‌و رق ئەستوور لەگەڵ جەماوەری راپەڕیو و شانە چەکدارەکاندا لە بەعسییەکان ڕادەپەڕێ‌و داخی دڵی خۆیان پێ دەڕێژێ، ئا لەو کاتەوە کاك موحەممەد وەك قارەمانێکی دڵسۆزی ئیسلام دەردەکەوێ، دواتریش لە سوپای بەرگری بەشداری خول‌و راهێنان دەکات‌و ئەمجار لە مەڵبەندی سێی رانیە درێژە بە خەباتی پێشمەرگایەتی دەدات‌و لێبڕاوانە ئەرکەکانی رادەپەڕێنێ ، تا سەرەنجام کاك موحەممەد صاڵحی دڵ پڕ لە خۆشەویستیی خوداو دڵسۆزیی گەل‌و نیشتمان ، لە پێناوی رێبازو بیروباوەڕو پەیامەکەیداو لە رۆژی ١٩٩٣/١٢/٢٦ لە (کلکەی کۆڵێن) لەگەڵ شەهیدی هونەرمەند (تەها بابەکر)دا دەگاتە ترۆپکی شەهیدی‌و بەمەش دەبێتە دووەمین شەهیدی بنەماڵە بەڕێزەکەیان ، کە پێشتر لە ١٩٩١/٣/٣٠داو لە کاتی بەرپەرچدانەوەی پەلاماری بەعسییەکاندا بۆ سەر کوردستانی ئازادکراو کاك (خدر)ی براشی لە پردێ گەیشتە کاروانی شەهیدان.

دواتر تەرمە پاکەکەی کاك موحەممەدی قارەمان دەهێنرێتەوە گوندەکەی خۆیان‌و لەوێ بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید موحەممەد صالح خێزاندار بوو، دوای خۆی چوار کچ‌و سێ کوڕی بە ناوەکانی (ئامینە، رودیدا، سەفەر، چێنەر، دەشتی، کاروان، کارزان) بە دیاری‌و یادگاری بۆ ئیسلام‌و کوردستان بەجێهێشتوون.

شەهید: موحەممەد یونس قادر

ساڵی ١٩٧٧ لە گوندی دڵ رفێنی (هەرتەل)ی ئامێزی خۆشناوەتی سەر بە شارۆچکەی بێتواتە هاتووەتە دونیاوە، ژیانی منداڵی لە گوندەکەیان بەسەر بردووەو پاشان نراوەتە بەر خوێندنو تا دووی ناوەندی لە ناوەندی سەروچاوەی تێکەڵ خوێندوویەتی، دواتر دەستی داوەتە کارو کاسبیو هاوکاری بنەماڵەکەیان، کاك موحەممەد ئەو کورە سەر بڵندەی نێو باوەشی چیاو رەوەزەکانی کوردستان تا دەهات چاوی بە مەزلومیەتی میللەتەکەی دەکرانەوەو لە بیری ئازادیو رزگاربوون لە ژێردەستەییدا بوو، ماوەی دوو ساڵ لە ریزەکانی یەکێتی نیشتمانیدا کاردەکاتو پاشان پەیوەندی بە ریزەکانی بزووتنەوەی ئیسلامیی ئەوکاتەوە دەکاتو لە دەلاقەی باوەڕبوون بە رەسەنایەتیو تێرو تەواوی شەریعەتی خواوە بۆ ئاسۆکان دەڕوانێ.

ساڵی ١٩٩٢ بە رەسمی لە تیپی (٦٨)ی سەید قوتبی سەر بە مەڵبەندی سێ لە سەروچاوە دەبێتە پێشمەرگەو لێپرسراوانە فەرمانەکان رادەپەڕێنێو بە دڵسۆزیو چوستو چالاکی خۆی، لە ناو دڵی هاوسەنگەرانیدا جێگای خۆی دەکاتەوە، لە درێژەی خزمەتی پێشمەرگایەتیو دەوامی لە بنکەو بارەگاکاندا کە ببوونە مەڵبەندی ئامۆژگاریو قورئانخوێندنو شەونوێژو ئاکاری بەرزو پەسەندو نیشتمانپەروەریو هاوکاریو رێزو خۆشەویستیی، کاکە موحەممەد بە هەموو ئەو خەسڵەتە بەرزانە زیاتر دەڕازێتەوەو نووری خۆشەویستیی خواو پێغەمبەرو رێبازە راستەکەیان لە دڵو دەروونو نێو چاوانییەوە تریفە دەداتو بە تەواوی لە هەڵسوکەتو ئاکاریدا رەنگی داوەتەوە؛ بۆیە هەمیشە دەبێتە پەرژینی رێبازەکەیو ئامادەی گیانبەخشین دەبێت لە پێناویدا.

لە مانگی ١٩٩٣/١٢شدا دڵسۆزانە بە ئەرکی سەرشانی خۆی هەڵدەستێ، تا سەرەنجام لەو پێناوەداو لە رۆژی ١٩٩٣/١٢/٢٧ لە چیای ماکۆك لەگەڵ (شەهیدی سەرکردە مامۆستا شەریفو مامۆستا وریا کەرکوکیو کاك ئەحمەد بابەکرو کاك حاجی نەبی)دا بەیەکەوە رەمی دەکرێنو دەگاتە کاروانی شەهیدانو لەوێوە ماڵئاوایی لە هەرتەل و کاروانی رابوونی ئیسلامیی و خزم و کەسوکارو هاوسەنگەرانی دەکاتو وەك ئەستێرەیەکی ترۆپکی سەروەریی بەرەو بەرزی تێدەکشێ، پاشان تەرمە پاکەکەی لە گۆڕستانی شکارتە بەخاك دەسپێردرێت.

شەهیدی بانگەوازکار: وریا موحەممەد سەعید
ناسراو بە: مامۆستا وریا کەرکووکی

کەرکووکی خۆرە گیراوەکەی کوردستان بەردەوام چاوی بەخشینو قوربانیدانو هێمای رابوونو بەرەنگارییو کۆڵنەدان بووە، ئامێزە گەرمەکەی کردۆتە بنکەی پێگەیاندنی چەندان قارەمانی بە ئیمانی ماندوویی نەناس، کە کوڕی ڕۆژی تەنگانە بوونو لە بەرامبەر سەختترین کارەساتو هەڵدێرو هەڵەمووتو کۆسپی ڕێگادا، بزەیان هاتۆتیو پشت ئەستوور بەو پەروەردگارەی لە ناخی دڵیانەوە ناسیویانەو خۆشیان ویستووە، هەموو ئاستەنگو کۆسپێکیان لەبەرچاوان بچووک بۆتەوەو ترسو لەرزو زەبرو زەنگیان پێشێل کردووەو سنووری سلکردنو پرینگانەوەیان بەزاندووە، ئەو مێرخاسە دلێرانە، نەك تەنها بۆ خۆیان لە شەوەزەنگی جاهیلییەت دەرباز بوو ون، بەڵکو وەکو چرایەکی گەش دەوروبەریشیان ڕووناك کردۆتەوەو نەیانهێشتووە خەڵکی دیکەش بکەوێتە داوی ڕێچکەو کوێرە ڕێیانو خۆیو دونیاو قیامەتی بدۆڕێنێ.

ئەو زاتە پیرۆزو چاوساغانە، ئەوەندە لە مەیدانی مشورخۆرییو ڕێنومایيکردنی خەڵکدا چوونەتە پێشیو دڵسۆزییان نواندووە، لەسەر لوتکە بەرزەکەی جیهادەوە ئەوەندە تاغووتو ستەمکارانیان لە پێش چاوان بچووك بوونەتەوە، گەیشتوونەتە ئەوپەڕی هەواری ڕازاوەی توانەوە لە خۆشەویستیی خواو چەوساواندا و هەتا گیانی پیرۆزیان نەکردۆتە قوربانی، هەدایان نەداوە.

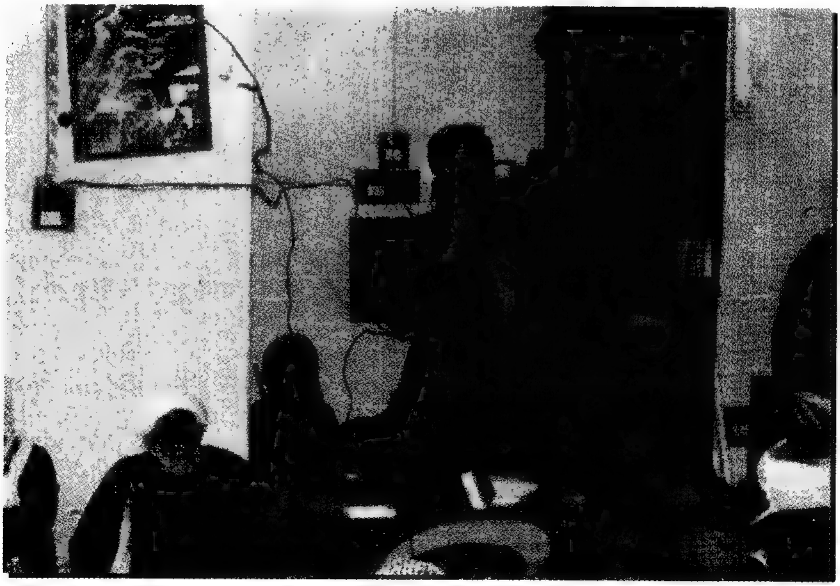

یەکێك لەو ڕێبوارە سەر ڕاستو لەخۆبردووانە شەهیدی قارەمان مامۆستا وریا کەرکووکییە، ساڵی ۱۹٥۳ خەرمانەی دەوری بابەگوڕگوڕ لەگەڵ تریقەی منداڵێکی چاوکەشدا گەشتر بۆوەو شەوقی دایەوە شۆڕیجەو ڕەحیماواو ئیمام قاسمو دڵی گەرمی گەرمتر بۆوە.

ئەو منداڵە چاوگەشو بێنازە، لە کەرکووکی بۆتەی ستەمو چەوساندنەوەی کوردو لە پەنا هاڵاوی دۆزەخی ڕەگەزپەرستی ناسیۆنالیزمی عەرەبدا، بە ئەسپایی هەڵیداو گەشەی کرد، بێ ئەوەی کەس پێی بزانێ ئەو کۆرپە چکۆلەیە لە خۆڕا ناوی (وریا)یان لێناوە، ڕۆژێك دەبێت، ببێتە سەرمەشقی هەقویستیو ڕاستیخوازییو سەری وشەی ڕەسەنو هەقو گوللە وا پێکەوە نێت، هەتا هەتایە لێك نەبنەوەو بەبێ یەکتر هەڵنەکەنو هەر پێکەوەش سەرانسوێی لووتکەی سەرفرازیی مێژوو بکەنو لێی دابەزن.

خوێندنی سەرەتاییو ئامادەییو پەیمانگای مامۆستایانی لە کەرکووك تەواوکردو بە واقیعیو بە شێوەیەکی کردەیی بوو بە مامۆستا، چونکە هەر لە ساڵی ۱۹۷٤ەوە وەکو ڕێبازو بەرنامەی ژیان لە ئیسلام حاڵی بوو، ئەو ڕێڕوونی کرانە خواییە بە تەواویی لە هەڵوێستو گوفتارو ڕەفتاریدا ڕەنگی دایەوەو بە هەموو توانایەوە هەوڵی دەدا تارمایی جاهیلیەت لە بیری قوتابیانو خەڵکی تریشدا ڕاوبنێتو بیریان بە چرای گەشی ئیسلام ڕوون بکاتەوە.

ڕازی نەبوو بە پێچەوانەی قەناعەتی خۆی بجووڵێتەوەو ئەوەی بە گوفتار دەیڵێ بە ڕەفتار ئاوەژووی کاتەوە، لەبەر ئەوە لە ساڵی۱۹۸۷دا خۆی گەیاندە ناوچە دوورە دەستەکانی شارباژێڕ کە دەستی ڕژێمیان نەدەگەیشتیو ئامادە نەبوو ببێتە سەربازی ڕژێمێك کە ئیسلام بە بەرنامەی ژیان نازانێو بەر بەرەکانیشی دەکات.

مامۆستا وریا بێ ترسو سڵەمینەوە لە هیچ کۆسپێك، گوند بە گوندی ناوچەی شارباژێڕ دەگەڕاو وەك بانگەوازکارێکی زاناو بە مشوور، ڕاستەقینەی ئیسلامی بۆ خەڵکی ڕووندەکردەوەو بەرەو شاڕێگەی خەباتو کوردپەروەریی دەستی دەکرتن.

لە دوای ڕاپەڕین ئەو بەهرەو دڵگەرمییە مەزنە، لە بیتوێن سەری هەڵداو وەك ئاوە زوڵاڵەکەی قولە یەکپارچە ئەو ناوەی کردە سەوزاییو ئاوەدانیو سیمایەکی دیکەی بە ڕانیەی دەروازەی ڕاپەڕین بەخشی.

(تیغی رەسەن خۆی لە کالاندا راناگرێت)، بۆیە ئەویش چووە نێو ئاپۆرەی هەزار بە هەزاری خواویستانو پەیوەندیی بە رێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامیی ئەوکاتەوە کرد.

بۆ یەکەمجار کۆڕو کۆبوونەوەو ئاهەنگو میحرابی مزگەوتەکانی بیتوێنو پشدەر ئەو پیاوە کەڵەکەتە ، بەخۆوە ، سوورو سپییە ، نوورانییەیان بە خۆوە دیت، کە وتارە بەهێزو بە پێزەکانی لە چوارچێوەی دەنگە زوڵاڵەکەیدا دەبوونە جوانترین تابلۆی رێنوومایيو خۆشترین ئاوازی ورياکردنەوە.

دەستێکی باڵای لە فێرکردنو پەروەردەدا هەبوو، لەبەر ئەوە بێ پسانەوە هەوڵی تێگەیاندنو پێگەیاندنی رۆڵەکانی گەلەکەمانی دەداو لە مەیدانی بارهێنانو راهێنانی ئافرەتانو منداڵاندا پسپۆڕێکی لێوەشاوە بوو، هەر لەبەر ئەوەش بوو ماوەیەکی زۆر لە تەلەفزیۆنی بزووتنەوەی ئیسلامیی ئەوکات لە بیتوێن ، بەرنامەی منداڵانی ئامادەو پێشکەش دەکردو لەو بوارەدا جێدەستی بە تەواویی دیارە.

گزنگی بزە ئیمانییەکەی تریفەی خەرمانەی خۆشەویستیی خواو تامەزرۆیی شەهیدیی بوو، ئەوەبوو بە نێو شەختەو کرێوەی کانوونی (١٩٩٣)داو لە رۆژی ١٩٩٣/١٢/٢٧ لەگەڵ شەهیدی سەرکردە (مامۆستا شەریف)و شەهیدان (ئەحمەد بابەکر ئەحمەدو نەبی مینە حەسەنو موحەممەد ونس قادر) لەسەر چیای ماکۆك وەك ئەستێرە کشاو ترۆپکی سەروەرانی نورباران کردو گیانە پاکەکەی لەسەر دوندی شەهیدیی ئارامی گرت و تەرمە پاکەکەشی لە چوارقوڕنە بە خاك سپێردرا.

مامۆستا وریا خێزانداربوو و دوای خۆی شەش منداڵی بەناوەکانی (راستگۆ، ئەنەس، بەرێز، عەبدوڵڵا، ئەحمەد، خۆگر) بە دیاری و یادگاری بۆ ئیسلام و کۆمەڵی کوردەواری بە جێهێشتوون.

شەهید: ئەحمەد بابەکر ئەحمەد

شەهید ئەحمەد بابەکر لە ساڵی ١٩٥٦ لە گوندە خنجیلانە شەهید پەروەردکەی (بۆسکێن)ی سەر بە شاری رانیە لە بنەماڵەیەکی ئایینپەروەرو کاسبکاری سەر بە هۆزی بلْباس چاوی بە دونیا هەڵێناوە، ژیانی منداڵی لە گوندەکەیانو رانیە بەسەر بردووەو قۆناغی سەرەتایی لە قوتابخانەی ئاکۆ لە رانیە تەواوکردووەو لە ناوەندی رانیەش تەنها تا پۆلی یەکەمی ناوەندی خوێندوویەتی.

دواتر لە پێناو ژیانو بژێویدا دەستدەداتە کارو کەسابەتو شۆفێری تراکتۆرو جۆرەها ئۆتۆمبیلی تر، دواجار لە هێڵی نێوان رانیە ـ سلێمانی دەبێتە شۆفێری کۆستەرو لەناو شۆفێرەکانی ناوچەی بیتوێندا زۆر خۆشەویستو بەڕێزو سەنگین دەبێو لە رێو بانو هاتووچۆی شارانیشدا بەردەوام هەوڵی دەدا ئامانجەکانی کاروانی ئیسلامیی بۆ خەڵك روونبکاتەوە.

کاك ئەحمەد بابەکر ماوەی چوار ساڵ لە سەرەتای حەفتاکانەوە لە کاری رێکخراوەییو لە ریزی یەکێتی لاواندا کاری کردووە، ساڵی ١٩٨٨ لە رێی مامۆستا حەسەن بابەکرەوە پەیوەندی بە رێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامیی پێشوو دەکاتو بە چاوی ئومێدو هیواوە لە کاروانی ئیسلامیی و پێشمەرگە قارەمانەکانیو بنکەو بارەگاکانیان لە قەڵاتووکانو قەندیل دەڕوانێو بە تەواوی هۆگریان دەبێت.

لە راپەڕینی ١٩٩١/٣/٥یشدا لە رانیە قارەمانانە لە ریزی رێکخستنەکاندا بەشداری دەکاتو رۆڵی کارا لە ئازادکردنی شاری رانیەو دەروبەریدا دەگێڕێو هەر بە تەنیشت ئەوەوە دەبێ کە کاك (عومەر سۆفیانی) شەهید لە راپەڕینو لە کاتی هەڵمەتبردنە سەر ئیستیخباراتی رانیەدا بریندار دەبێت.

هەروەها لە رامالینی بەعسیەکان لە خەلیفانو هەولێرو کەرکووکدا بەشداری دەکاتو بە ئۆتۆمبیلەکەشی بەردەوام پێشمەرگەو پێداویستیو دەستکەوتەکانیشی دەگواستنەوە لە نێوان شوێنە پێویستەکانو مەڵبەندی سێی رانیەدا.

ئەمە جگە لەوەی لە رۆژی ١٩٩١/٣/٧ بە کۆستەرەکەی هەر لە یەکەم مەفرەزەوە پێشمەرگەی لە خەتی (سونێ)وە دەگواستەوە بۆ رانیەو دەروبەری.

کاك ئەحمەد بابەکر وێڕای ئەوەی لە قوتابخانەو کەمێکیش لای مامۆستا مەلا حەمەد ئەمین دەروێش عەبدوڵلا لە گوندی بۆسکێن دەخوێنێ، بەردەوام دەیویست زیاتر شاردزا بێتو هەنگاوی بە گوڕتر بنێت، بۆیە لە کاریگەری وتارو بەرنامەکانی تەلەفزیۆنی

بزووتنەوە لەو دەڤەرەدا کە یەکەم کەناڵی تەلەفزیۆنی سنوورەکە بوو، زیاتر بە قورئان ئ‌شنا دەبێت، چاکتر ئەخلاقی ئیسلامیی و خەسڵەتە بەرزەکانی تێدا دەدرەوشێنەوە.

شەهید زۆر هەوڵی دەدا دەرو دەروونی بە سیمای موسڵمانانەو رەفتاری جوان برازێنێتەوەو گەلێك بەوە دڵگران دەبوو کە یەکێك بە سیمای ئیسلامیی و یاخود بە نوی مەلاو مامۆستاوە کاری دزێوی بکردایەو ناوو ناوەڕۆکی وەك یەك نەبوونایە، هەر ئەوەش بوو وای لە کاك ئەحمەد کرد بە تەواوی بە خۆیدا بچێتەوەو وازی لە جگەرەکێشانو تەنانەت خواردنی ناو بازاڕیش هێنا.

کاك ئەحمەد بابەکر لە سۆنگەی ئەم خەسڵەتە بەرزو جوانانەوە خۆشەویستی خەڵك بوو، لەگەڵ خەڵکیشدا زۆر کراوەو رووخۆشو سنگفراوان بوو، بەتەنگ کێشەو گرفتەکانەوە بوو، هەمیشە دەیویست قسەی خێر بۆ خەڵك بکاتو رێگای خێرو چاکەو خواناسیان نیشان بدات، تەنانەت لە کاتی شۆفێریو لە رێگادا زۆر چاکەو چاکەکاری دەنواندو گەلێك جار سەرنشینەکانی دەگەیاندنە ناو بازاڕو شوێنی پێویست ، هەرچەندە لەسەر ئەمەش هەندێك جار رووبەڕووی سەرکۆنەو گلەیی هاوپیشەکانی دەبۆوە، بەلام ئەو دەیگوت من لەبەر خاتری خوا ئەوە دەکەمو فەرموون ئێوەش بیکەن.

شەهید ئەحمەد بابەکر لە یەك کاتدا هەم ئەندامێکی رێکخستنی کاراو هەم شۆفێرێکی کارامەو چاکەکارو دڵئاواو بەخشندەو هەم پێشمەرگەیەکی گیان لەسەر دەست بوو، بۆیە لە کاتی پێویستدا سوکانی ئۆتۆمبیلەکەی بەردەداو چەکی بەرگری لە رێبازو بیروباوەڕەکەی دەگرتە دەستو دەبوو بە پارێزەری ئیسلامو بەها بەرزەکانی کۆمەڵی کوردەواریی.

سەرەنجام ئەو پیاوە جوامێرو دڵ ئاوەدانو قارەمانە لە ۱۹۹۳/۱۲/۲۷ لەسەر چیای ماکۆك لەگەڵ مامۆستا شەریفو مامۆستا وریا کەرکوکیو کاك حاجی نەبیو کاك موحەممەد یونسدا شەهید دەکرێو دواتر تەرمە پاکەکەی لە گۆڕستانی گوندی بۆسکێن بەخاك دەسپێردرێتو هەر لە هەمان زستانی تووشو لە شەوی ۲۵-۱۹۹۱/۱۲/۲۶داو لە کلکەی کۆڵێن کاك تەهای براشی بە پلەی بەرزی شەهیدی دەگاتو بەمەش دەبێتە دووەمین شەهیدی بنەماڵە بەڕێزو تێکۆشەرەکەیان.

شەهید ئەحمەدی دلێرو دڵ رووناك بە نووری هیدایەتی خوایی لە ساڵی ۱۹۷۲ خێزانی پێکەوەنابوو، دوای خۆی پێنج کچو چوار کوڕی بە ناوەکانی (زولیخا، چنار، شلێر، بنار، ئەسماء، حسێن، ئیبراهیم، شەماڵ، شاهۆ) بە دیاریو یادگاری بۆ ئیسلامو کوردستان بەجێ هێشتوون.

شەهید: عەلی حسێن[7] ئەحمەد

ساڵی ١٩٦٦ لە خانەوادەیەکی ئایینپەروەرو لە گوندی مێکوکەی دۆڵی ئاکۆیانی سەر بە رانیە هاتۆتە دنیاوە، ژیانی منداڵی لە گوندی مێکوکەو سەرکەپکان بەسەربردووە، لەگەڵ گەورەبوونیدا هاوکاری خێزانەکەیانی کردووە، لە کارو کەسابەتو دابینکردنی بژێوی ژیاندا بە زۆری بە ئاژەڵداریو مەڕدارییەوە خەریك بووەو بواری ئەوەی بۆ نەڕەخساوە لە قوتابخانە بخوێنێ.

کاك عەلی کە برای مامۆستا مەغدیدی شەهیدە ، بە تەواوی کاریگەری ئەوی بەسەرەوە بووەو خۆشەویستیی خواو پێغەمبەری پێشەوا ﷺ و ئایینی ئیسلامو موسڵمانانی لە دڵدا قوڵ کردۆتەوە، ساڵی ١٩٩٠ لە رێی مامۆستا مەغدیدەوە هاتۆتە ناو کاری ئیسلامییەوەو لەگەڵ راپەڕینی جەماوەریو شکۆداری ئازاری ١٩٩١یشدا بە شێوەیەکی کردەیی بووە بە پێشمەرگەی ئیسلامو دڵسۆزانە ئەرکو فەرمانەکانی جێبەجێ کردوون، هەروەها لە بارەگای تایبەتی مەکتەبی دارایىو مامۆستا مەغدید لەسەر ئەشکەوتان درێژەی بە خزمەتی پێشمەرگایەتی داوە، کاك عەلی وەك کوڕێکی بەکارو جەربەزەی لادێو گۆشکراوی هەوای پاکی چیاو رەوەزەکان ، لاوێکی باوەڕدار و پێشمەرگەیەکی خواویستو دڵسۆزی لێدەردەچێ.

کاك عەلی لێبڕاوانە لە خزمەتی کاروانی نووردا دەبێتو پارێزگاری لێدەکات، تا سەرەنجام لە ١٩٩٣/١٢/٢٧ لە دۆڵی ئاکۆیان لە پێناوی پەیامو رێبازەکەیدا دوای دەستگیرکرانی شەهید دەبێتو ماڵئاوایی لە خانەوادە بەڕێزەکەیانو کەسوکارو هاوسەنگەرانی دەکاتو تەرمەپاکەکەشی لە گۆڕستانی گوندی مێکوکە بەخاك دەسپێردرێت.

کاك عەلی شەهید ساڵی ١٩٩٠ خێزانی پێکەوەنابوو، دوای خۆی دوو کوڕی بە ناوەکانی (کارزان، کاروان) بە دیاریو یادگاری بۆ ئیسلامو کۆمەڵی کوردەواریو درێژەپێدانی کاروانی نوور بەجێهێشتوون.

شایانی باسە کاك عەلی بوو بە سێیەمین شەهیدی بنەماڵە بەڕێزەکەیان، چونکە پێشتر لە ١٩٩١/٣/٢٨ کاك ئیبراهیمی برای لەلای موعەسکەر خالیدی کەرکوكو هەروەها مامۆستا مەغدیدی برای لە ١٩٩٣/١٢/٢٦و رۆژێك پێش شەهیدبوونی خۆی لە سەرئەشکەوتان شەهید بوونو دواجار مام حاجی حوسێنی باوکی بەڕێزیشیان بەو کۆستانەوە ماڵئاوایی لە ژیانی فانی دنیا کردو گیانە پاکەکانیان بەرەو قاپی میهرەبانی خودا گەڕانەوە.

شەهیدی فەرماندە: جەلال عەلی قادر

ناسراو بە: مەلا جەلال

ساڵی ١٩٦٣ لە باوەشی خانەوادەیەکی سەر بە عەشیرەتی (بستانی) لە شاری کفری هاتۆتە دونیاوەو ژیانی پڕ لە بەرائەتو پەپوولە ئاساشی لە ئامێزی کفری زێدو مەسکەنیدا بەسەر بردووە، پاشان لە قوتابخانەی (خلود) قۆناغی سەرەتایی خوێندووەو ئەمجار لە ناوەندیی کفری درێژەی بە خوێندن داوە، دواتر بە نێو هەورازو نشێوەکانی ژیاندا دەکەوێتە سەرو خوارو لە بەرامبەر سەختیو ئازارەکاندا خۆڕاگر دەمێنێتەوە، هەرچەندە ماوەیەکیش تووشی سەربازیی دەبێت، بەڵام ئەمانە تیغی ئیرادەو ئومێدی کول ناکەنو بە شوێن بەرزییو شکۆمەندییدا دەگەڕێ.

شەهید مەلا جەلال ساڵی ١٩٨٨ پەیوەندیی بە ڕێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامیی ئەوکاتەوە دەکاتو دڵسۆزانە ئەرکەکانی سەرشانی بەرامبەر بە ئایینو میللەتەکەی جێبەجێ دەکاتو لە پاڵ ئەمەشدا بە کاری بانگەوازەوە بە هۆی پیشەی وتاربێژیی لە مزگەوتێکی ناوچەی ئازادکراو لە گوندی تاڵەوانی دەڤەری گەرمیان خەریک دەبێت.

لە ڕاپەڕینی ١٩٩١ دا چەکی پێشمەرگایەتی دەکاتە شانو دێتە ناو ریزی پێشمەرگە قارەمانەکانی ئیسلامەوەو ڕۆڵی گرنگ لە ڕاپەڕیندا دەگێڕێو رقی پیرۆز بەسەر بەعسیەکاندا دەڕێژێ.

دواتر لە مەڵبەندی گەرمیان درێژە بە خزمەتی کاروانی ڕابوونی ئیسلامیی کوردستان دەداتو هاوکات لەگەل خزمەتی پێشمەرگایەتیشدا سەرقاڵی خۆ ڕۆشنبیرکردنو فێربوونی زانستە شەرعییەکانو لەبەرکردنی قورئانی پیرۆز دەبێت، بۆ ئەوەی هەم دڵو دەروونو هۆشو زەینی بە نووری قورئانو زانست ڕۆشنتر بێتەوەو هەم دەوروبەریشی زیاتر بەو نوورو هیدایەتە ڕۆشنتر بکاتەوە.

شەهید مەلا جەلال لە ریزی هاوسەنگەرانیدا دیارو بەرچاوو بە زیرەکو ئازا بوو، کۆڵی نەتەوەیەکی بە شاندا دابوو، هەمیشە دەیویست میللەتەکەی چاکتر بە هیدایەتی خواییو ڕێبازی ڕاستەقینە ئاشنا بێتو پارێزەریشی بێت، هەر ئەم دڵسۆزایو لێبڕانەش وای لە کاک مەلا جەلال کرد پلەکانی پێشمەرگایەتی ببڕێو ببێتە لێپرسراوی مەڵبەندی گەرمیان ، سەرەنجام کاک مەلا جەلالی فەرماندەو ئازاو جەسوورو بە مشوور لە پێناوی ڕێبازو بیروباوەڕەکەیو ئامانجە بەرزو پیرۆزەکانیدا لە ڕۆژی (١٩٩٣/١٢/٢٧) لە (هۆمەرمل) لەگەڵ پۆلە شەهیدەکەی کفری گەیشتە

کاروانی شەهیدانو ماڵئاوایی لە ژیانی فانی دنیایی کردو تەرمە پاکەکەشی لە گۆڕستانی کفری بە خاك سپێردراو هەر لەو ساتو ڕۆژەشدا برایەکیشی بەناوی (شێرزاد) لەو پێناوەدا گەیشتە کاروانی شەهیدان.

شەهید مەلا جەلال لە ساڵی ۱۹۹۱ دا خێزانی پێکەوەنابوو، دوای خۆی دوو کوڕی بە ناوەکانی (بیلال، هیلال) کردوونەتە دیاریی ئیسلامو کۆمەڵی کوردەواریی.

شەهید: ئەرسەلان موحەممەد ئەمین عەبدوڕڕەحمان

کوردستانی دایکی خوێنو فرمێسك، زۆر جار لە لاپەڕەی یادگارییو بیرەوەرییەکانی خۆیدا ژیانی لاوێکمان بۆ رادەنوێنێ کە بە هیواو ئاواتی زۆرەوە دەچێتە ناو کەژاوەی خێزانداریییەوە ، بەلاّم بەر لەوەی گوێی بە گرِو گاڵی جگەرگۆشەکانی بزرنگێتەوەو لە واقیعدابیبێتە باوك، ماڵئاوایی لە ژیان دەکاتو لە دوای خۆی قەدەری خوایی بە نەوەیەکی نوێ وەچاخی رۆشن دەکاتەوە.

کاکە ئەرسەلان یەکێك لەو لاوانەیە کە خۆی لە ساڵی ١٩٦٧ لە ئامێزی خانەوادەیەکی سەر بە عەشیرەتی (شەرەف بەیانی) لە شاری دەربەندیخان هاتۆتە دونیاوەو هەر لەوێش ژیانی منداڵیی بەسەر بردووە، دواتر لە قوتابخانەی سەرەتایی (یەکی حوزەیران)و پاشان لە ناوەندیی دەربەندیخانی کوڕانو دواتریش لە دواناوەندیی (سەورە)ی کوڕان قۆناغەکانی خوێندنی بە سەرکەوتوویی بڕیوە، پاشان بۆ درێژەدان بە خوێندن لە کۆلێژی شەریعەی بەغدا خوێندوویەتیو لەمەشەوە شارەزایی لە زانستە شەرعییەکاندا پەیدادەکاتو وەك لاوێکی سەر راستو پەیامدارو خاوەن رەوشتو ئاکاری بەرز دەناسرێ.

شەهید ئەرسەلان سەردەمێك لە ژیانی دەکەوێتە هەڵەبجەی شەهیدو زۆرترین کاتەکانی ژیانی هەر بە خوێندنو دیراساتەوە بەسەر دەباتو لە لایەکی تریشەوە پەیوەندی بە رێکخستنەکانی بزووتنەوەوە دەکا، لە دوای راپەڕینی ١٩٩١ دەبێتە پێشمەرگەی بزووتنەوەی ئیسلامیی ئەوکاتەو لە هەر تەنگانەو سەختیەکدا دڵسۆزانە ئەرکەکانی سەرشانی رادەپەڕێنێ، تا سەرەنجام لە ١٩٩٣/١٢/٢٧ لە شاری کەلار لە لە پێناو رێبازو بیرو باوەڕەکەی شەهید دەبێتو ماڵئاوایی لە ژیانی کورتی دنیاییو خزمو هاوڕێو هاوسەنگەرانی دەکاتو تەرمە پاکەکەشی لە (زەڕایەن) بە خاك دەسپێردرێت.

شەهید ئەرسەلان کە لە ١٩٩٣/٦/٢٧ خێزانی پێکەوەنابوو، تەنها کوڕێکی (کە دوای شەهیدبوونی هاتۆتە دونیاوە) بە ناوی (باوەڕ) بە دیاریو یادگاری بۆ ئیسلامو کوردستان بەجێهێشتووە.

شەهید: گۆران حەیدەر رۆستەم

شەهید گۆران لە گەرمیانی گرو بلێسەو لەگەڵ هەناسە گەرمو ناسۆراوییەکانی میللەتەکەیداو لە ساڵی ١٩٧٤ لە کفریو لە باوەشی بنەماڵەیەکی سەر بە عەشیرەتی (ئۆمەرملی) چاوی بە ژیان هەڵێناوە، ژیانی منداڵیشی هەر لە کفری بەسەربردووەو دواتر لە قوتابخانەی (مکارم) قۆناغی سەرەتایی تەواوکردووەو تا قۆناغی سێی ناوەندییش لە قوتابخانەی (مکاسب)ی کوڕان دەخوێنێ، ئیتر وەکو زۆر لە منداڵە کوردی خێر لە خۆ نەدیوی تر ، مەودای درێژەپێدانی خوێندنی نامێنێو دەکەوێتە بەر شەپۆلی روباری تاقیکردنەوەکانی ژیان، هەر ئەمەش وای لە زۆربەی گەنجو لاوەکانی رۆژە سەختەکان کردووە ببنە زوورە پیاو و کوڕانی رۆژی تەنگانەو بتوانن بەرگەی سەختیو ناخۆشییەکانی ژیانو تاقیکردنەوەکان بگرن.

کاکە گۆران لە پێناوی دابینکردنی ژیاندا خەریکی کارو کەسابەتو دوکانداریی دەبێو لەگەڵ ئەمەشدا رێبازی ژیانو هاورێکانی دیاری دەکاتو دەزانێ لەکوێوەو لەگەڵ کێ دەگاتە کەناری ئارامییو ئاسودەیی هەمیشەیی.

شەهید لە ساڵی ١٩٩٣ بە رەسمی دەبێتە پێشمەرگەی ئیسلامو درێژە بە خزمەتی پێشمەرگایەتی دەدات.

سەرەنجام لە پێناوی رێبازو بیرو باوەڕەکەیداو لە (١٩٩٣/١٢/٢٧) لەگەڵ (١٧) هاوسەنگەریدا لە گوندی (بەلەگە) ی نزیك گوندی (هۆمەرمل)ی سەر بە ناحیەی سەرقەڵای کفری شەهید دەبێو تەرمە پاکەکەشی لە گۆڕستانی (ئۆمەرمل) بەخاك دەسپێردرێت.

شەهیدی شاعیرو پێشمەرگە: خدر موحەممەد رەشید
ناسراو بە: خدر گۆساری

شیعر ئەمڕۆ،
وەک باسریشک و
گفەی ڕەشەبای کانونی،
گڕ لە نێو چاوی دەباری...
ئێستا وشەو کێش و سەروا
بروسکە دەدەن،
وەک هەوری تووڕەی بەهاری...
ئەم کانونە،
شیعری ڕاپەڕیو برایمۆکەو
کەنار (قوله)و (کوێرەکانی)
لێ حەرامەو، لە دەروازەی شار جێی نابێ
کاتی دادگای پشکنینەو
لە ترسی (یاسا)ی دارستان، شیعر مەگەر
خۆی لە نێو کانیاوی دڵی
پڕ لە باوەڕ حەشار دابێ
تەماشاکەن،
دەستی نەفامی و تاریکی
پەنجەی کۆساری دەشکێنێ...
قەڵەمەکەی کە پەرژینی کوردستانە،
لە خوێنی خۆی دەگەوزێنێ...
ڕووناکیی،
لە نێو شاردا قەدەغەیە...
ئاخنراوەو نەفەس نادا
چی دەلاقەو پەنجەرەیە...
بەڵام هەرگیز کوردستانم
وەجاخ کوێرو،
بێ بەهرەی زۆر مەزن نابێ
قەت شیعرو جوانی و داهێنان
لە وڵاتی،

(خانی)و (نالی)و (مەولەوی)دا

نافەوتیّو شوێنە ون نابیّ...

ساڵی ١٩٦٧ لە گەرمەی ژانو ناسۆری گەلی کوردو دەبەرێك راچوونی رەشو سپیو راستو درۆو پێشمەرگەو کرێگرتەدا، لە رانیەی ئامێزی کێوەڕەشدا، منداڵێك چاوی بە (قولە)و (کوێرەکانی) هەڵێنا، کەس نەیدەزانی رۆژێك بەهرە مەزنەکەی وەکو کانیاو دەتەقێتو لە پەنا هەر دڕکێك گوڵێك دەڕوێنێتو کوردستانە بیّ نازەکەی دەکاتە گوڵستانو سەرەنجام داستانی نەمریی ئیسلامو ئیسلامیی بوونی نیشتمانەکەی (شێخ سەعیدو نەورەسی) ، بە خوێنی خۆی وا بە زەقی لەسەر تاشە بەردەکانی کوردستانەکەی دەنووسیّ، کە جاهیلییەت چاوی بە خوێن بنگوێت، وەك شەمشەمەکوێرە لە قوژبنی تاریکی نائومێدی خۆی بخزێتو لە وەدیهاتنی زیندە خەونەکانی تەما بڕ بێت.

دژوارییو سەختی ژیان مۆڵەتیان نەداوە لە پۆلی یەکەمی ناوەندی کە لە رانیە خوێندوویەتی پتر درێژە بە خوێندن بدات، ناچار شانی داوەتە بەر کارو کاسبیو بەینێك بە سەرتاشیو ماوەیەکیش بە زێرنگەریو هەندێك ئیشی دیکەوە سەرقاڵ بووە.

ئەو رابوونە ئیسلامییە بە گوڕەی لە سەرەتای هەشتاکانەوە هەموو بەشەکنی کوردستانی سەر بە عێراق بەتایبەتی ناوچەی رانیەی گرتبۆوە، ژیی هەستە ناسکەکەی (کۆساری)شی وەکو چەندەها لاوی خوێنگەرمی دی لەراندەوەو ئاوازی بە سۆزی وریابوونەوەو چاوکرانەوەی لیّ هەستاندو ساڵی ١٩٨٧ کۆساری وەك لاوێکی رووناکبیر لە باوەشی گرتو لە تاریکستانی جاهیلییەتی دەرهێناو خستیە سەر راستە شەقامی رێڕوونیی خودایی.

گەلێك جاران دەیگوت: (بە راستی هیدایەتدان بەس شایستەی خودای گەورەیە، من گەنجێکی تازە پێگەیشتوو بووم، تاقانەی بابم بووم، زۆر نازیان دەدامێ، هەموو شت لەبەردەستی خۆمدا بوو، بە ئارەزووی خۆم هەڵسوکەوتم لە پارەو پولدا دەکرد، بەڵام هیچ تامێکم لەو ژیانە نەدەکرد).

هەر ئەو گەڕانەوەی بەرەو خوداش بوو وای لێکرد نەتوانێ لەسەر سەربازیی بەردەوام بێتو فێرارکردن بە ئەرکێکی شەرعی بزانێ.

کۆساری گەلێك جار وشەی نایابو دەگمەنی بەکاردەهێنانو یاری بە وشە دەکرد، کە لەوەدا وێڕای گەڕانو سووڕانی خۆی، سوودی لە دایكو باوکی وەردەگرت، کە هەر یەکەیان سەر بە عەشیرەتو ناوچەیەکی کوردەواریی بوون، دایکی (دزەیی)و بابیشی (پشدەریی) بوو.

شەهید کۆساری زۆر بەخشندەو دڵفراوانو هەژاردۆستو دڵناسك بوو، لە دوای کۆڕەوەکە لە گەڵ هێزی پێشمەرگەی بزووتنەوە لە ناو رانیە مابووەوە، خزمەتی چەند پیرو پەککەوتەیەکی هەژاری دەکرد، لە سەردەمی رژێمیشدا مشووری پەیداکردنی خۆراکی بۆ (مام صالح) ناوێکی نابینای رانیە دەخواردو خزمەتی دەکرد، هەروەها جگە لە کۆکردنەوەی کۆمەك لە خێرخوازان زێڕی هاوسەرەکەشی لەسەر رەزامەندیی خۆی فرۆشت بۆ دەستگرتنی بنەماڵەی پێشمەرگەیەکی بزووتنەوەی ئیسلامیی پێشوو بە ناوی (حەمە سوور) کە لەلایەن رژێمی بەعسەوە گیرابوو.

کۆساری لاوێکی ئازاو چاونەترس و بە زیپك بوو، لە شانە چەکدارەکانی بزووتنەوەداو بەشداری لە راپەڕین گورجو گۆڵو هەڵسوڕاو بوو، سەرباری ئەوە خاوەنی گیانێکی پاكو لەخواترس بوو، زۆر بە نوێژی جەماعەتەوە پابەند بوو، زۆربەی رۆژانی دووشەممەو پێنجشەممان بە رۆژوو دەبوو، هەر دەگەڵ چاو روونبوونەوەی بە تیرێژی خۆری گەشی رابوونی ئیسلامیی لە ساڵی ١٩٨٧دا، گەرماو گەرم بینی بە بناوانی زوڵاڵی ئەو رابوونە پیرۆزەوە ناوەو پەیوەندیی بە رێکخستنەکانی ئیسلامەوە کردووەو رۆڵێکی دیارو بەرچاوی لە فراوانترکردنی جوغزە نورانییەکەی ئەو رابوونە لە رانیەدا بینیوە، هەر هەمان ساڵیش خێزانی پێکەوەناوەو کوڕو کچێکی بە یادگاری بەجێهێشتوون بە ناوەکانی (شەیداو بەنان).

هەر زوو پەری شیعر خستوویەتە ژێر سایەی شاباڵی خۆیو کۆتایی ساڵی ١٩٨٧ یەکەم شیعری بە ناوی (نیگاری خودان) نووسیوەو دواتریش شنەی راپەڕین ژیلەمۆی بەهرەی شیعری کۆساریی گەشاندەوەو چاوو دڵی تامەزرۆیانی پێ روونکردەوەو بۆ یەکەم جار نرکەی شیعری لە راپەڕینە پڕشکۆیەکەی پێنجی ئازاری رانیەدا لە بلندگۆی مزگەوتی گەورەوە بەرز بۆوەو دەروازەی راپەڕینی هەژاندو گوڕو تینی وەبەر جەماوەری راپەڕیو دەخست، هەر

لــە دەروازەی والآی راپەڕینــەوە تیــشکی زیــاتر کەوتــە ســەر شــیعرەکانیو ســاڵی ۱۹۹۲هەندێکیانی بە دەنگی خۆی لە کاسێتێکدا بە ناوی (سەدای کۆساری) تۆمـارکردنو لە ساڵی ۱۹۹۳ش بەشی دووەمی (سەدای کۆساری) ی هەر بـە دەنگـە پـڕ لـە خرۆشـەکەی خۆی بلاوکردەوە.

ساڵی ۱۹۹۲ ماوەیەك سەرگەرمی نووسینو پێشکەشکردنی بەرنامـەی کۆمـەڵایـەتی تـوانج ئامێزی (لێرەو لەوێ) بوو لە تەلەفزیۆنی بزووتنەوەی ئیسلامیی لـە رانیـە، کـە دواتـر ئـەو ئەرکەی بە شـەهیدی هونەرمەنـد (تـەها بابـەکر) سپارد ، کـە تـا شـەهیدبوونی لـە کـاتی رووداوەکەی مانگی دوانزەی ۱۹۹۳دا زۆر بە گەرمو گوڕی رایدەپەڕاند.

لە زۆربەی کۆڕو ئاهەنگەکانی ناوچەکەدا جگە لە کـۆڕە شـیعرییە تایبەتییـەکانی خـۆی بـە دەنگـە زوڵاڵو شـیعرە بـەهێزو پێزەکـانی گـوێگرانی دەهەژانـدو دەیخـستنە ژێـر بـەهرە گەورەکەی.

یەکێك لە دیاردە دیارو دەگمەنەکانی شاعیرێتی کۆساری ئەوەبوو کە سەرپاکی شیعرەکانی خۆی لەبەربوونو هەمیشە بێ نووسینەوەو لەبەر شیعرەکانی دەخوێندنەوە.

کاتێك لە کۆتایی کانوونی دووەمی۱۹۹۳دا قەفی زنجیری تـاریکی لـە گـەردنی کێلـی کێــوەڕەش ئــاڵاو دەروازەکــەی راپــەڕین ئەوەنــدە نوتــەك بــوو، تروســکەی لێــبڕاو شەقامەکان هێندە وێك هاتنەوە کە بواری هەنگاو گیرا، کۆسـاری وەك تـیرە ئەسـتێرە سنگی نەفامەتی شەوەزەنگی سمیو لــە ئـامێزی دەروازەوە خـۆی هەڵدایـە سەرشـانی دەڤەری مەندەمەرانی ئیسلامپەروەرو لەوێ لە ئامێزی ئەودا گیرسایەوە، بەڵام لـەوێ دەرفــەتی لــێ هێنــراو لــە گونــدی (رەســواجیان)ی نێـوان دوو گۆمــانو زەنگــڵان لــە ۱۹۹۳/۱۲/۲۷ شەهید کرا، شەهید کۆساری دوای شەهیدبوونیشی هەر بۆ ئامێزە پڕ لە سۆزەکەی کێوەڕەش گەڕایەوەو لە گۆڕستانی رانیە بەو خاکەیان سپاردکە هەتا ژیا شیعری بۆ گوتو چقڵی چاوی ناحەزانی بوو.

شایانی باسە شـەهید کۆسـاری ماوەیـەکیش لـە بـواری هونـەرو شانۆشـدا کەسـێکی هەڵسوڕاو بووەو لە چەند بۆنەو چالاکییەکدا بەشداری کردووە.

سـەبارەت بـە کۆکردنـەوەو لەچـاپدانی سـەرجەم شیعرەکانیـشی، ئـەوە راگەیانـدنی مەڵبەنـدی سـێی رانیـەو بـە تایبـەتی (عەبـدوڵڵا عـەلی) بـە هاوکـاری خانـەوادەی کۆسـاریو چـەند برایـەکی تـر لـە دوای شـەهیدبوونییەوە هەسـتان بـە کۆکردنـەوەو نووسینەوەی شیعرەکانیو دوو جار بە سەرپەرشتی (شەریف وەرزێر) دیوانەکەی کە بـ

ناوی (بورکانی شیعر)ەوەیە لە چاپ دراوە ،کە چاپی یەکەمیان لە ساڵی ١٩٩٨ لە چاپخانەی کریستاڵ لە هەولێرو چاپی دووەمیشیان لە ساڵی ٢٠٠٦ لە نووسینگەی تەفسیر هەر لە هەولێر ئەنجامدراوەو لە لایەن مامۆستا عەلی باپیرەوە پێشەکی بۆ نووسراوەو (رێبوار کوێستان)یش ژیاننامەکەی دارشتووە.

نموویەک لە شیعرەکانی کۆساری

با بە ناو و ناوک یەک بین

با هەر هەموومان
ناوێک بین
پێناوێکو
مێژووی بەرزی پەراوێکین
هەر یەکمان
یەک قومە ئاو بێت
شەپۆل و تین و تەوژمی
لافاوێکین
هەر کەسەمان
یەک شەمچە دابگیرسێنێت
ئەوساکەیێ
شەوق و تیشکی هەتاوێکین
با هەر کاممان
خونچەیەک بێت
لەو کژەدا بەبێ گوڵزاری نەوبەهار
بەبێ پەنجەی نەرمی شەماڵ
بەهارێکین
دە کەوابوو
تا کەی یەک یەک دووربین لە یەک؟!

رامێنن لە هەموو رێیەک
یەک یەک بەڵام
یەکیان رێیە...!
یەکیان ئاوی سازگاری
گڕی دەروونی مەی پێیە..!
نەک هەموو یەک
دەبا هەموو
هەر وەکو یەک
دڵمان گوێڕایەڵی دەنگی یەک ڕێگابێت
تاقە رێیەک
لەم رۆژەدا
یەک سەرو دەستو یەک هەستو
یەک هەڵوێستو
بە یەکەوە یەکە یەکەی دوژمن یەک یەک
دەتۆپێنین
یەک بەیداغو یەک پەرستن..!
یەک سەرکردەو
یەک گەیاندن...!
بە یەک هێرش
یەک لە دوای یەکە
سەرکەوتن
لە سەد دونیاش
یەک جار مردن...!

شەهید: عومەر موحەممەد فەقێ خدر
ناسراو بە: عومەر سۆفیانی

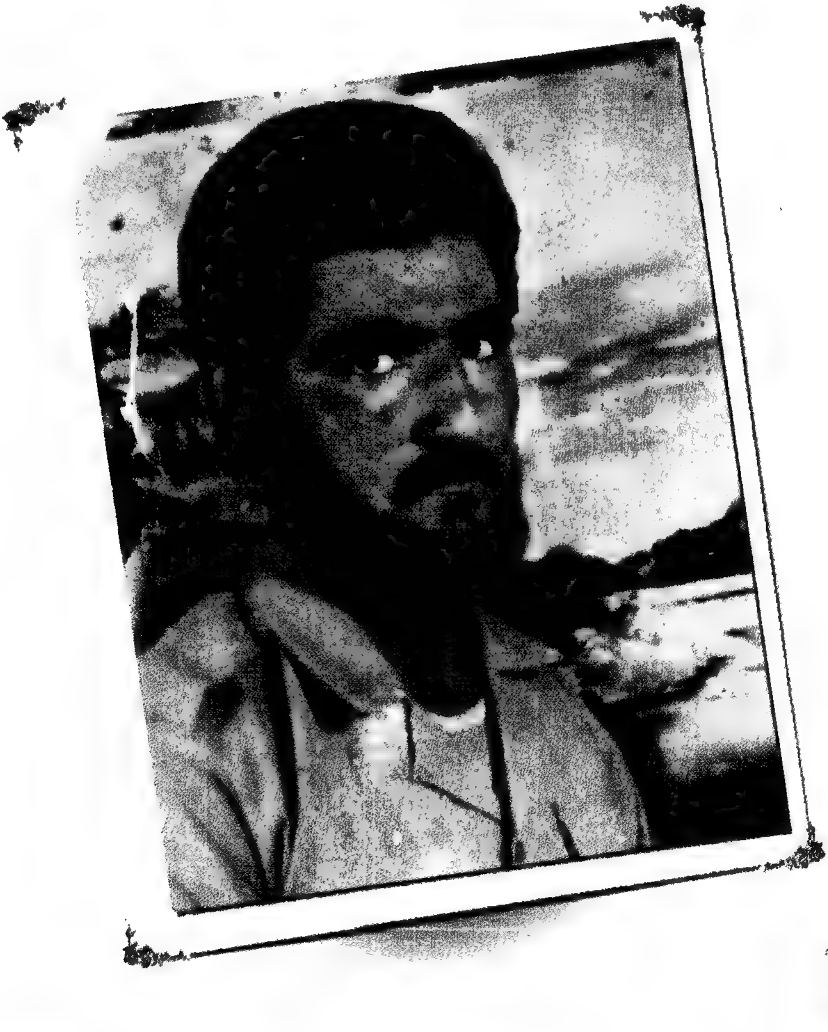

ساڵی ١٩٦٧و لە گەرمەی دەبەرێك راچوونی شۆڕشی رزگاریخوازیی كوردو داگیركەرانی كوردستانداو لە بنەماڵەیەكی ئایینپەروەریّ سەر بە عەشیرەتی شیلانە لە گوندی (سۆفیان)ی سەر بە ناحیەی بنگردی بەری مەرگە چاوی بە ژیانو ژانو ناسۆرو كوێرەوەرییەكانی میللەتەكەی هەڵێناوە، ژیانی منداڵیی لە گوندەكەیان بەسەربردووەو قۆناغی سەرەتایی لە گوندی مەرگەو ناوەندیی لە بنگردو دواناوەندیشی لە رانیە تەواوكردووەو پاشان لە پەیمانگای پێگەیاندنی مامۆستایان لە هەولێر درێژەی بە خوێندن داوەو دواجار وەك مامۆستا دامەزراوە.

شەهید عومەر سۆفیانی هەر لە منداڵییەوە كەسێكی كراوە بووەو حەزی بە تێكەڵاویی خەڵك كردووەو كاتێكیش لە سەرەتای هەشتاكانەوە ماڵی باوكیان دەبێتە جیرانی ماڵی باوكی مامۆستا عەلی باپیر ، بەو هۆیەوە لە ساڵی (١٩٨٥)ەوە پەیوەندیی پێوە دەكاتو وانەی لەلا دەخوێنیّو بە سەرەتاكانی كاری ئیسلامیش ئاشنا دەبێتو بەر لەم وادەیەش چەند ساڵێك لە ریزی حزبی سۆسیالیست كاری كردووە .

شەهید عومەر سۆفیانی لە دوای ساڵی (١٩٨٥)ەوە وەك كادیرێكی رۆشنبیرو هۆشیاری ئیسلامییو ئەندامێكی كارای رێكخستنەكان جێگای خۆی لە ناو بزاڤی كاروانە ئیسلامییەكەی سنووری بیتوێندا دەكاتەوەو كاتێك هێزی پێشمەرگەی ئیسلام لە قەڵاتووكانو بناری قەندیل بنكەو بارەگا دەكاتەوە، بە تەواوی دەبێتە پەروانەی دەوری ئەو خۆرە ئیمانییەو لە ناخەوە هۆگری دەبێت، هەروەها ماوەیەكیش لە لای مامۆستا سەید رەزای باقلانی چەند زانستێكی ئیسلامیی لە رانیە دەخوێنیّ.

شەهید عومەر سۆفیانی زۆر حەزی بە بواری سەربازییو پێشمەرگایەتی دەهاتو هەوڵی شارەزاییی دەدا لەو بوارەدا، ئەمە جگە لەوەی لە بواری هونەرو شانۆشدا حەزو خولیای خۆی هەبوو هەر بەو هۆیەوەبوو ماوەیەك لە ساڵی (١٩٩٣) بەشداری بەرنامەی (لێرەو لەویّ)ی تەلەفزیۆنی دەكرد لە رانیە، ئەو بەردەوام لە هەوڵی خۆ رۆشنبیركردنو فێربوونی زیاتری قورئانی پیرۆزو شەریعەتیشدا بوو، زۆر چالاكانەش ئەركەكانی لە میانەی دابەزینی مەفرەزەی پێشمەرگە پارتیزانەكانی ئیسلامدا لە سنووری رانیە رادەپەڕاندنو هەموو جۆرە كارئاسانییەكی بە هاوكاریی هاوڕێكانی بە

ئەنجام دەدان، لەگەڵ هەموو ئەمانەشدا لە بواری دابینکردنی بژێویی ژیاندا دەستگەرمو بە کارو کاسب بووەو بە کشتوکاڵەوە خەریك بووە.

شەهید عومەر سۆفیانی وەك کادیرێکی بە زیپكو ئازاوچالاکی رێکخستنەکان و شانە چەکدارەکانمان ، لە ئەوپەڕی ئامادەباشیدا بوو بۆ رۆژی راپەڕین، بۆ ئەوەی لەگەڵ جەماوەری راپەڕیوودا زەبری کوشندە لە بەعسییەکان بووەشێنێت.

هەر بۆیە کاتێك لە پێش نیوەڕۆی ١٩٩١/٣/٥دا جەماوەری شاری رانیەو شانە چەکدارەکانو دەقەری بیتوێن لە بەعسیەکان راپەڕین، شەهید عومەر لە ریزی پێشەوەی هەڵمەتبەراندا بوو بۆ سەر دامو دەزگاو مۆڵگە سیخوڕییەکانی رژێمو تەنانەت لە دەمی هێرشو پەلاماریدا بۆ سەر بینایەی ئیستیخبارات لە رانیە لە یەکەم رۆژی راپەڕیندا بریندار بوو، لەوێوە بە پرشنگی خوێنە گەشەکەی هیوای سەرکەوتنی راپەڕینی خستە دڵی کێوە رەشو سەفینو پیرەمەگروونەوە، پاشان لە مەڵبەندی سێی بزووتنەوەی ئیسلامیی پێشوو لە رانیە درێژە بە پێشمەرگایەتی دەداتو بە هۆی چوستو چالاکییو دڵسۆزییەوە ماوەیەکیش ئەرکی پاسەوانیو بەرپرسی دەستەی پاسەوانانی مامۆستا عەلی باپیری پێ دەسپێردرێتو دڵسۆزانە ئەرکەکانی رادەپەڕێنیۆ دەبێتە پەرژینی دەوری رەسەنایەتی کوردستانو رێبازی راستەقینەی ژیان، تا سەرەنجام کاکە عومەر سۆفیانی ئازاو ئیسلامخوازو نیشتمانپەروەر ، لە پێناوی رێبازو بیروباوەڕکەیداو لە رۆژی ١٩٩٣/١٢/٢٧ لە دۆڵی شاورێ شەهید دەکرێو دەگاتە کاروانی شەهیدانو کۆڵی خەمو خولیاکانی بە هاوڕێو هاوسەنگەرانی لە کاروانی رابوونی ئیسلامیی کوردستان دەسپێرێو ماڵئاوایی لە ژیانی دونیاو خانەوادەو دۆستو هاوڕێو زێدو نیشتمانی دەکات، پاشان تەرمە پاکەکەشی هەر لە رانیە لە گۆڕستانی کێوەڕەش بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید عومەر سۆفیانی کە لە ساڵی ١٩٨٨ەوە خێزانی پێکەوە نابوو، دوو کچو کوڕێکی بە ناوەکانی (پەیام، پەیمان، پەروەر) بە دیاریو یادگاری بۆ ئیسلامو کوردستان بەجێهێشتوون.

شەهید: موحەممەد ڕەحیم شاکر

ناسراو بە: حەمودی

ساڵی ١٩٦٩ لە خانەوادەیەكی سەر بە عەشیرەتی (هەمەوەند) لە شاری كفری هاتۆتە دونیاوەو لەوێش ساتە پڕ لە جوانیەكانی تەمەنی منداڵیی گوزەراندوون.
قۆناغی سەرەتایی لە قوتابخانەی (خلود)و ناوەندیشی لە ناوەندی (مكاسب) خوێندووەو ئامادەیی پیشەسازیشی هەر لە كفری تەواوكردووە.
دواتر سەرقاڵی كارو كەسابەت دەبێ‌و بەنێو دونیای هیواو ئاواتەكانی ژیانیدا دەكەوێتە گەشتی تێڕامان‌و وردبوونەوەو دواجار دەبێتە هاوڕێی ڕێبازی سەرفرازی‌و وەك لاوێكی پەیوەست بە خوداوە هەڵسوكەوتەكانی بە ڕەوشتە بەرزەكانی دەڕازێنێتەوە.
ساڵی ١٩٩٠ پەیوەندی بە كاری ئیسلامییەوە دەكات‌و لە ساڵی ١٩٩١یشدا ڕاپەڕین وەك هەر یەكێكی كۆمەڵی كوردەواری گۆڕانی ریشەیی لە ژیانیدا بەرجەستە دەكات ، وێڕای ئەوەی ڕۆڵی خۆی لە ڕاپەڕیندا دەبینێ، لە هێزی گەرمیانیش لە ریزی پێشمەرگە قارەمانەكانی ئیسلامدا دەبێتە پێشمەرگەو چەكی بەرگری لە ئایین‌و گەل‌و نیشتمان‌و ڕەسەنایەتی دەكاتە شان‌و بە لێبڕاوی‌و گیانفیداییەوە ئەركەكانی رادەپەڕێنێ‌و لە بارەگای كفری دەوام دەكات، شەهید كەسێكی بە دەست‌و قام‌و شۆفێرێكی كارامەش دەبێت، تا سەرەنجام لە گوندی (بەلەگە) لەگەڵ پۆلێك لە هاوسەنگەرانیدا لە ١٩٩٣/١٢/٢٧شەهید دەكرێ‌و كۆڵی خەم‌و خولیاكانی بە هاوسەنگەران‌و ڕێبوارانی ڕێبازی ڕەسەنایەتی دەسپێرێ، پاشان تەرمە پاكەكەشی هەر لە كفری بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: سامان مەجید عەزیز

شەهید سامان لە ساڵی ١٩٧٣ لە بنەماڵەیەکی سەر بە عەشیرەتی (تیلەکۆ) لە کەرکوک لەدایك بووە، ژیانی منداڵیی لە کفری بەسەر بردووەو لە قوتابخانەی سیروان نراوەتە بەر خوێندن، لە پێناو دابینکردنی بژێوی ژیاندا کرێکاریو بەقاڵی کردووەو بەرە بەرە چاوی بە راستیەکانی ئیسلامو نهێنیەکانی ژیان رۆشنبووەتەوە، بۆیە هۆگری رێبازی خودا بووەو دڵو دەروونی بە ئاوی سازگاری خواپەرستی تێراو کردووەو رێگای ژیانی بە نووری قورئان رۆشنکردۆتەوەو ویستووشیەتی دەوروبەریو تێکڕای میللەتەکەشی لەو نوورو رۆشناییە خواییە بئاڵێنو هەرگیز دەست بەرداریشی نەبن.

شەهید سامان لە ساڵی ١٩٩١دا پەیوەندی بە کاری ئیسلامییەوە دەکاتو هەر لەو ساڵەشدا لە تیپی (موصعەبی کوڕی عومەیر)ی سەر بە هێزی گەرمیان دەبێتە پێشمەرگەو دڵسۆزانە ئەرکو فرمانەکان رادەپەڕێنیو جێگای خۆی لە ناو دڵی هاوڕێو هاوسەنگەرانیدا دەکاتەوە.

سەرەنجام کاکە سامانی لاوو قارەمانو دەرون ئاوەدان بە ئیمانو دڵسۆزی ئایینو گەلو نیشتمان ، لە رۆژی ١٩٩٣/١٢/٢٧ لەگەڵ پۆلێك پێشمەرگەی هاوسەنگەری لە کفری شەهید دەبێتو دەگەڕێتەوە حزوری خوای بەدیهێنەری بوونەوەر، پاشان تەرمە پاکەکەی لە گۆڕستانی کفری بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: سەباح جاسم حەسەن مەهدی
ناسراو بە: عەبدوڕڕەحمان

ساڵی ١٩٧٠ لە بنەماڵەیەکی سەر بە عەشیرەتی دەلۆ لە کفری لەدایك بووە، ژیانی منداڵیی هەر لە کفری بەسەربردووەو تا پۆلی سێیەمی ناوەندی خوێندوویەتی‌و دواتر سەرقاڵی کارو کەسابەت‌و دابینکردنی بژێوی ژیان بووە.

ساڵی ١٩٩٢ پەیوەندی بە کاری ئیسلامیەوە کردووەو لە هێزی گەرمیان‌و لە بارەگای کفری بووە بە پێشمەرگە، لەگەڵ خزمەت‌و دەوامی پێشمەرگایەتیدا لە بارەگادا خەریکی وانە خوێندنیش بووەو ویستوویەتی ساتەکانی ژیانی بەبێ هودە نەڕۆن، بەڵکو بەو راستیە گەیشتووە کە تەمەن تاقە دەستمایەی ژیانەو دەبێ مرۆڤی موسڵمان‌و بەتایبەتی ئیسلامخوازان بە فیڕۆی نەدەن‌و هەموو ساتێکی ژیانیان بکەنە خەرمانی چاکەو حەسەنات‌و سودێك بۆ دونیاو دوارۆژ بە خۆیان‌و دەورو بەریان بگەیەنن.

شەهید سەباح جاسم ناسراو بە (عەبدوڕەحمان) بەو هەست‌و نەست‌و دڵسۆزیەوە لە خزمەتدابوو، تا سەرەنجام ئەو لاوە جوامێرو دڵ پڕ لە هیواو باوەڕە لە ١٩٩٣/١٢/٢٧ لە پێناو بیروباوەڕەکەیداو لەگەڵ حەڤدە هاوسەنگەریدا لە گوندی (بەلەگە)ی کفری شەهید بوو و ماڵئاوایی لە کەسوکارو گەرمیان‌و کاروانی رابوونی ئیسلامیی کوردستان کرد، پاشان تەرمە پاکەکەی لە گۆڕستانی کفری بەخاك سپێردرا.

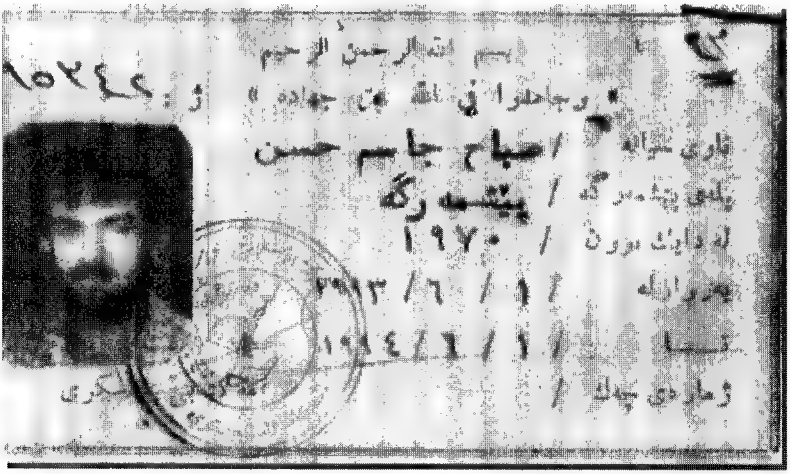
بسم الله الرحمن الرحيم
صباح جاسم حسن
پێشمەرگە
١٩٧٠
١٩٩٣/٦/١

شەهید: نازم موحەممەد تۆفیق
ناسراو بە: عەبدوڵڵا

ساڵی ١٩٧١ لە شاری کفری هاتۆتە دونیاوەو ژیانی منداڵیشی هەر لەوێ بەسەربردووە، قۆناغی سەرەتایی لە قوتابخانەی خلودو ناوەندیشی لە ناوەندی کفری تەواو کردووە، پاشان لە ئامادەیی پیشەسازی خوێندوویەتیو بەسەرکەوتوویی بڕیویەتی، ماوەیەکیش دووچاری سەربازی بووەو لە پێناو دابینکردنی بژێوی ژیانیشدا کرێکاریو کارو کەسابەتیشی کردووە.

لەپاڵ ئەم هەموو هەورازو نشێوانەی ژیاندا شەهید عەبدوڵلا وەك لاوێکی ئیسلامخوازو هۆشیارو دڵبێدار دەرکەوتو دڵی پەیوەست بوو بە مزگەوتو قورئانی پیرۆزەوەو بە تەواوی دەرکی بە مەزلومیەتی میللەتەکەیو ستەمو دیکتاتۆریەتو بێدینی حزبی بەعس کردو لەولاشەوە بە بانگەوازی ئیسلامییو پەیامی جیهادو خەباتی ئیسلامخوازانی کوردستانو زایەڵەی کاروانی رابوونی ئیسلامیی بە تەواوی گوێی زرینگایەوەو تێگەیشت کە ئیتر نۆرەی راچەنینەو ناکرێ چیتر لە بەرانبەر ئەم بێدادیەدا دەستەو ئەژنۆ دانیشێ، بۆیە شەهید عەبدوڵلای لاوی خوێنگەرمو دڵ پڕ لە باوەڕ بڕیاریدا رێگای شۆڕشو پێشمەرگایەتی بگرێتەبەرو بۆ ئەم مەبەستەش لە ساڵی ١٩٨٩ پەیوەندیکرد بە هێزی (حەمزە)ی بزووتنەوەی ئیسلامیی ئەوکاتەوە.

ئیتر لەوەوە کاکە نازم موحەممەدی ناسراو بە عەبدوڵلا بوو بە پێشمەرگەیەکی نموونەییو دڵسۆزو خاوەن رێزو ویقارو گوێڕایەڵ.

لە راپەڕینی ئازاری ١٩٩١یشدا بە ئەرکی سەرشانی خۆی هەستاو دواتریش لە هێزی گەرمیان درێژەی بە خەباتو خزمەتی پێشمەرگایەتیدا.

سەرەنجام کاك عەبدوڵلای قارەمانو خاویست کە هەمیشە لە خەمی بەرەوپێشچوونی کاروانی ئیسلامخوازانی کوردستانو سەرکەوتنی میللەتەکەیدا بوو ، لە رۆژی ١٩٩٣/١٢/٢٧ لە کفری گەیشتە کاروانی شەهیدان، ئەو لاوە چەلەنگو دڵ پڕ لە هیوایەی شاخو شار ماڵئاوایی لە ژیانی فانی دونیا کردو بەرەو قاپی میهرەبانی خودا گەڕایەوە، پاشان تەرمە پاکەکەشی لە گۆڕستانی کفری بەخاك سپێردرا.

شەهید: حەسەن رەفعەت حسێن[7]
ناسراو بە: حەسەن تورگمان

ساڵی ١٩٧٠ لە شاری کفری‌و لە بنەماڵەیەکی سەر بە عەشیرەتی وەنداویی بە رەگەز تورکمان چاوی بە ژیان هەڵێناوە، ژیانی منداڵیی لە کفری بەسەر بردووەو دواتر لەقوتابخانەی (خلود)ی سەرەتایی نراوەتە بەر خوێندن‌و بەهۆی سەختیەکانی ژیانەوە ناتوانێ لە دوا قۆناغی سەرەتاییەوە درێژە بە خوێندن بدات‌و دەستدەکات بە کارو کەسابەت‌و کرێکاری.

ساڵی ١٩٩١ پەیوەندی بە کاری ئیسلامییەوە دەکات‌و هەر لەو ساڵەدا دەبێتە پێشمەرگە لە هێزی گەرمیان‌و لە ریزی هاوسەنگەرانیدا دەبێتە پێشمەرگەیەکی ئازاو خاویست‌و دڵرووناك بە نووری قورئان، بۆیە بەردەوام حەزی بە خوێندنی قورئان دەکردو بەو هۆیەشەوە بەشێکی لێ لەبەر کردبوو.

شەهید حەسەن لەبەر خۆشەویستیی بۆ خواو تامەزرۆیی بۆ وەدەستهێنانی رەزامەندی خواو پلە بەرزەکانی بەهەشت ، هەمیشە داوای دوعای شەهیدیی لە هاوسەنگەرانی دەکرد.

سەرەنجام کاك حەسەن رەفعەتی دڵ پڕ لە عەشقی خودایی‌و گڕو حەماسەو گیانفیدایی، لە گوندی گۆبانی سەر بە قەزای کفری‌و لە رۆژی (١٩٩٣/١٢/٢٧) لەگەڵ پۆلێك پێشمەرگەی کفریدا شەهید دەبێت‌و بەرەو بارەگای میهرەبانی خودا دەگەڕێتەوەو ماڵئاوایی لە ژیانی کەم‌و کورتی دونیایی‌و خزم‌و کەسوکارو هاوڕێ‌و هاوسەنگەرانی‌و کاروانی رابوونی ئیسلامیی کوردستان دەکات، پاشان تەرمە پاکەکەی لە گۆڕستانی کفری بەخاك دەسپێدرێت.

شەهید: شێرزاد[٧] عەلی قادر

گەرمیان هەمیشە بە گەرمو گوڕی هەنگاوەکانیو گڕو بڵێسەی هەناوی گڕگرتوویەوە دەناسرێتەوە، گەرمیانەو هەمیشە وەك هەڵۆ بەسەر لوتکەی سەروەریی و قارەمانێتییەوە دەسوڕێتەوە ، گەرمیانەو لە راچەنینێکی نوێدا سروودی نوێی کاروانی رابوونی ئیسلامیی کوردستان دەڵێتەوەو پۆل پۆل لاوی دڵبێدارو فیداکار دەکاتە رێبواری رێبازی راستەقینەی رزگاریو سەرفرازی.

یەکێك لەو لاوە دڵبێدارانەش شەهید (شێرزاد عەلی قادر)ە، کە لە ساڵی ١٩٧٠ لە شاری کفری لە بنەماڵەیەکی سەر بە عەشیرەتی زەنگەنە لەدایك بووە، ژیانی منداڵیشی هەر لە کفری بەسەربردووە، دواتر لە قوتابخانەی سەرەتایی سیروان نراوەتە بەر خوێندنو تەنها شەشەمی سەرەتایی تەواوکردووەو ئیتر لە پێناوی ژیانو گوزەراندا تاوی داوەتە کارو کەسابەتو لە بواری چاکسازی ئامێری ئەلیکترۆنیدا شارەزایی پەیداکردووە.

ماوەیەکیش بووە بە سەربازو لەگەڵ راپەڕینی ئازاری ١٩٩١ دا پەیوەندی بە بزووتنەوەی ئیسلامیی ئەوکاتەوە دەکاتو ساڵی ١٩٩٢ بە رەسمی لە هێزی گەرمیانو لە کفری دەبێتە پێشمەرگە، کاکە شێرزادی ناو ئامێزی بنەماڵە بەرێزەکەیان کە بە باخەوان ناسراون، دەبێتە باخەوانی باغی رابوونی ئیسلامییو بە دڵسۆزییەوە لە خزمەتیدا دەبێتو پاسەوانی دەکات.

لەپاڵ ئەمەشدا هەمیشە لە هەوڵی چنینەوەی زیاتری هەڵاڵەی باوەڕو میوەی رەوشتە بەرزو پەسەندەکاندا دەبێت.

تا سەرەنجام لە رۆژی ١٩٩٣/١٢/٢٧ لە پێناوی بیروباوەڕو رێبازەکەیدا لە ناوچەی (داودە)ی سەر بە قەزای کفری شەهید دەبێت، شایانی باسە هەر لەو رۆژە دا شەهیدی فەرماندە ،کاك (مەلا جەلال)ی براشی کە بەرپرسی مەڵبەندی (٧)ی دەربەندیخان بوو، هەر لەو پێناوەدا شەهید دەبێتو بەم پێیە دوو برای قارەمانو پێشمەرگەو دوو برای دڵ پڕ لە باوەڕو ئومێد بە یەکەوە ماڵئاوایی لە خانەوادە بەرێزەکەیانو گەرمیانی چاو بە گریانو کاروانی رابوونی ئیسلامیی کوردستان دەکەن، دواتر تەرمی پاکی شەهید شێرزاد لە گۆڕستانی کفری بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: عەباس مەحمود عەزیز رەحیم

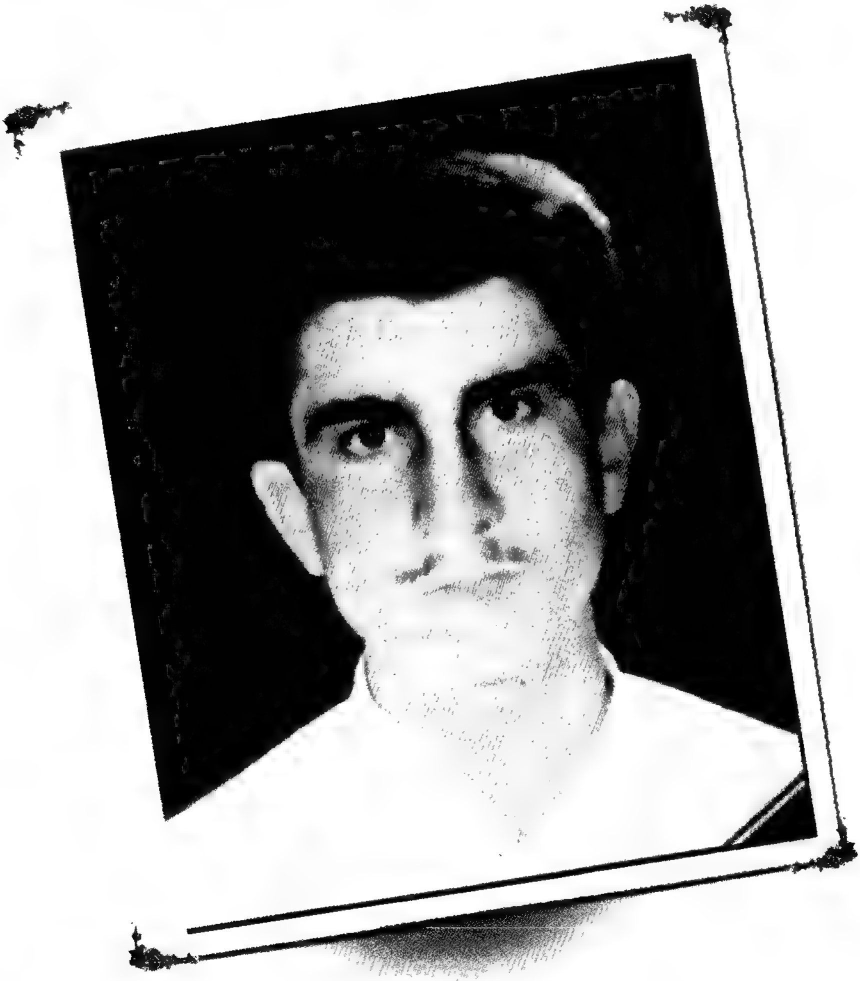

ساڵی ١٩٧٥ لە کفری لە بنەماڵەیەکی سەر بە عەشیرەتی داودی لەدایك بووە، ژیانی منداڵی لە گوندی (کارێز) بەسەر بردووە، هەر لە کارێز نراوەتە بەر خوێندنو قۆناغی سەرەتایی لەوێ بڕیوە، لە ناوەندی کفری قۆناغی ناوەندیی خوێندووەو ئامادەیی پیشەسازی لە کفری تەواوکردووە.

ساڵی ١٩٩٢ دەبێتە هاوڕێی ژیانی راستەقینەو بە کاری ئیسلامییەوە پەیوەست دەبێت، هەر لەو ساڵەدا دەبێتە پێشمەرگەی ئیسلامو لە تیپی (موصعەبی کوڕی عومەیر) لە کفری بەوپەڕی دڵسۆزیو خوێنگەرمیو حەماسەتەوە درێژە بە خزمەتی پێشمەرگایەتی دەداتو لەگەڵ قورئانی پیرۆزیشدا شەوو رۆژ دەکاتەوە، تا دێ دڵی بە کەلامی خودا رۆشنتر دەبێتەوەو سینەی دەبێتە نوورستانی چەندان سوورەتی قورئانی پیرۆز، هەروەها لە پێناو دابینکردنی بژێوی ژیانیشدا ماوە ماوە ناچاری کرێکاری دەبێتو لەگەڵ خەڵكو دەوروبەریشدا بە رووخۆشیو کراوەیی مامەڵە دەکات.

دواجار کاکە عەباسی لاو و پێشمەرگەی چەلەنگو تینووی رەزامەندی خواو ئازادی میللەتەکەی لە رۆژی ١٩٩٣/١٢/٢٧ لە کفری لەگەڵ پۆلێك هاوڕێیدا شەهید دەبێتو تەرمە پاکەکەشی لە گۆڕستانی کفری بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: ئیسماعیل ئەمین عەلی
ناسراو بە: کرێکار

ساڵی ١٩٧٠ لە گوندی (عەلی پەکان)ی سەر بە ناحیەی (مەیدان)ی قەزای خانەقین چاوی بە ژیانو ئاسۆی ئازادی میللەتەکەی هەڵێناوە، ژیانی منداڵیی تا تەمەنی شەش ساڵی لە ناحیەی (گەرمە)ی سەر بە فەلوجە ژیاوە، تا پۆلی شەشەمی سەرەتایی لە باوەنوور خوێندوویەتیو دەستی بە خوێندنی قۆناغی دواناوەندیش کردووە، بەڵام نەیتوانیوە تەواوی بکات.

دواتر ماوەی ساڵێك لە کارگەی ئۆتۆمبیلی ئەسکەندەریە لە (حلله) کاری کردووە.

لە ساڵی ١٩٨٩وە وەك لاوێکی موڵتەزیمو خواناس دەرکەوتووە ، بەردەبەرە خۆشەویستیی کاری ئیسلامیی لە دڵدا رواوەو لە هەوڵی خۆڕۆشنبیرکردندا بووە، جگە لەمە لە پێناو دابینکردنی بژێوی ژیاندا بە دوکانداریو کارو کەسابەتەوە خەریك بووەو شارەزاییشی لە بواری وێنەکێشانو خەتخۆشیدا هەبووە.

لەگەڵ سەختیەکانی ژیاندا لە بەرێکدا بووەو تووشی ژیانی ئاوارەییش هاتووەو لە کۆڕەوەکەی ساڵی ١٩٩٩١ لە ئۆردوگای (گردەنو)ی کوردستانی ئێران خێزانی پێکەوەناوەو دوای خۆی تەنها کچێکی بە ناوی (بەنان) لە دوا بەجێماوە.

شەهید کرێکار لە ژیانی پێشمەرگایەتی خۆیدا کە لە تیپی (شەهید عەلی) سەر بە هێزی گەرمیان بووە بە پێشمەرگە، لاوێکی گورجو گۆڵو چاونەترسو ئامادەو فیداکار بووە، بۆیە هەرکاتێك ئاستەنگو کێشەیەك رووبەڕووی رابوونی ئیسلامیی کوردستان بووبێتەوە ، ئامادەبووەو دڵسۆزانەو لێبڕاوانە مەیدانی گرتووە، لە پاڵ کاری پێشمەرگایەتیشدا وانەی قورئانی لە مزگەوتی (شێخ ئیبراهیم) لە کەلار بە کۆمەڵێك قوتابی گوتۆتەوە.

سەرەنجام شەهید ئیسماعیل ئەمین عەلی ناسراو بە کرێکار لە رۆژی (١٩٩٣/١٢/٢٧) لە دەشتی (سەید خەلیل) شەهید دەبێتو ماڵئاوایی لە ژیانی دونیا دەکات، تەرمە پاکەکەشی لە گۆڕستانی کەلاری کۆن بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: عەبدوڵڵا رەسوڵ موحەممەد
ناسراو بە: عەبدوڵڵا رەسوڵ لۆتەری

ساڵی ١٩٧٤ لە گوندی (لۆتەر)ی سەر بە شارۆچکەی بنگردی بەری مەرگە لە بنەماڵەیەکی ساداتی شێخانی لۆتەر هاتۆتە دونیاوە، پاشان وەك پەروانە خۆی لە پەنای چرای زانستو خوێندەواریدا دیتەوەو قۆناغی سەرەتایی لەوێو لە گوندی (مەرگە) تەواوکردو تا دووەمی ناوەندییش لە ناوەندی بنگرد خوێندوویەتی، بەلاّم وەکو چەند کورە کوردی تر کۆتو زنجیری هەژاریو دەستکورتی دەستو پێی دەبەستنو ناهێڵن لەوە زیاتر لەسەر خوێندن بەردەوام بێت، بەهۆی رۆڵو کاریگەری مامۆستایانی دەڤەرەکە، وەکو مامۆستا مەلا سەید عەبدوڵلای لۆتەریو مامۆستا سەید عەبدوڕەحمانی سەرسیان ، لە بانگەوازی ئیسلامییو هۆشیارکردنەوەی جەماوەرو لاوان کە لە بەری مەرگە هەیانبوو، کاکە (عەبدوڵلا رەسوڵ)یش زیاتر بەرچاوی بە راستیەکانی ئیسلام رۆشندەبێتەوە، بەهۆی ئەمەشەوە لە ساڵی ١٩٨٨ پەیوەندی بە رێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامیی ئەوکاتەوە دەکات، ساڵی ١٩٨٩ لە بنگردەوە ماڵەکەیان دەگوازنەوە بۆ گوندی (سەرسیان)و لەوێشەوە بۆ کۆمەڵگای حاجیاوا.

لە راپەڕینی ئازاری ١٩٩١یشدا بە ئەرکی سەرشانی خۆی هەڵدەستێ، هەر لە ساڵی ١٩٩١دا بە رەسمی دەبێتە پێشمەرگەی تیپی (٨٦)ی نەورەسی سەر بە مەڵبەندی سێی رانیەو بە دڵسۆزییەوە درێژە بە خزمەتی پێشمەرگایەتی دەدات.

سەرەنجام کاك عەبدوڵلا رەسوڵ لۆتەری لاوی دڵ پڕ لە باوەڕو حەماسەو خۆشەویستیی خواو پێغەمبەرو گەلو نیشتمان، هەر لەو رێبازەداو لە پێناو بیروباوەڕەکەیدا لە رۆژی ١٩٩٣/١٢/٢٧ لە (ساوسێکان) لە مەلەکان دەگاتە کاروانی شەهیدانو بەرەو قاپی میهرەبانی خوای پەروەردگار دەگەڕێتەوەو ماڵئاوایی لە ژیانی دونیاییو هاوڕێو هاوسەنگەرانو کەسوکاری دەکات، پاشان تەرمە پاکەکەی لە گۆڕستانی سەروچاوە بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: حامید عەبدوررەحمان شەریف
ناسراو بە: بەڵێن

ساڵی ١٩٦٩ لە گوندی (كانی مانگا)ی سەر بە قەزای پێنجوێن لە بنەماڵەیەكی ئایینپەروەر چاوی بە ژیانو دیمەنە رەنگینەكانی كوردستان هەڵێناوە، قۆناغی سەرەتایی لە قوتابخانەی (ناڵپارێز) تەواودەكاتو ساڵی ١٩٨٣ رووددەكاتە شاری سلێمانیو لەوێ نیشتەجێ دەبێتو ئیتر دەكەوێتە خەمی دابینكردنی بژێوی ژیانو كارو كاسبیكردن، خۆییو مێزەیەك دەبنە میوانی بازاڕی وەسمان پاشاو بە قەناعەتەوە رۆژەكانی ژیانی بەرێدەكات.

شەهید حامید هەر لە منداڵییەوە فیترەتی پاكو خاوێنی لە چڵكو چەپەری گوناهو تاوانو لاڕێیی دەپارێزیو خولیای جێبەجێكردنی ئەركە ئیسلامییەكان دەبێتو شیرنایەتی ئیمانو خواپەرستیی دەچێژێ.

لە راپەڕینی ئازاری ١٩٩١ەوە كە تیایدا جەماوەری گەلی كوردستان بە رووی ستەمو دیكتاتۆریەتدا راپەڕی، شەهید (حامید)یش بە ئەركی سەرشانی خۆی هەڵدەستێو هەر لەو ساڵەشەوە پەیوەندی بە بزووتنەوەی ئیسلامیی ئەوكاتەوە دەكاتو ساڵی ١٩٩٢ لە ریزەكانی سوپای بەرگری ئیسلامییدا چالاكانە بەشداری دەكاتو وەك پێشمەرگەیەكی قارەمانی ئیسلام ئامادەی جێبەجێكردنی فرمانەكانو گیانفیدایی دەبێو دەبێتە پەرژینی دەوری بەها باڵاكانو رەسەنایەتی كوردستان.

شەهید حامید هەر لە سۆنگەی ئەم بڕواو ئیرادەیەوە بۆ خزمەتی ئاینو گەلو نیشتمان نازناوی (بەڵێن) لە خۆی دەنێو بەڵێن لەگەڵ خوادا دەبەستێ كە تا ماوە لە پێناوی رێبازو بەرنامەكەیدا كە مایەی بەختیاریو سەرفرازی دونیاو دوارۆژی مرۆڤەكانە تێكۆشێ.

سەرەنجام كاك حامید عەبدوڕڕەحمانی ناسراو بە (بەڵێن) بەڵێنەكەی خۆی بردەسەرو لە ١٩٩٣/١٢/٢٧ لە پێناوی پەیامو رێبازەكەیدا لە هەوارەبەرزەی شاری سلێمانی بە پلەی بەرزی شەهیدی گەیشتو ماڵئاوایی لە خزمو كەسوكارو هاوڕێو هاوسەنگەرانی كرد، تەرمەپاكەكەشی لە گۆڕستانی (دەباشان)ی سلێمانی بەخاك سپێردرا.

شەهید حامید ساڵی ١٩٩١ خێزانی پێكەوەنابوو، دوای خۆی تەنها كوڕێكی بە ناوی (بەڵێن) بە دیاریو یادگاری بۆ ئیسلامو كوردستان بەجێهێشتووە.

شەهید: ئاکۆ مستەفا حەمەد ئەمین پشتئاشانی

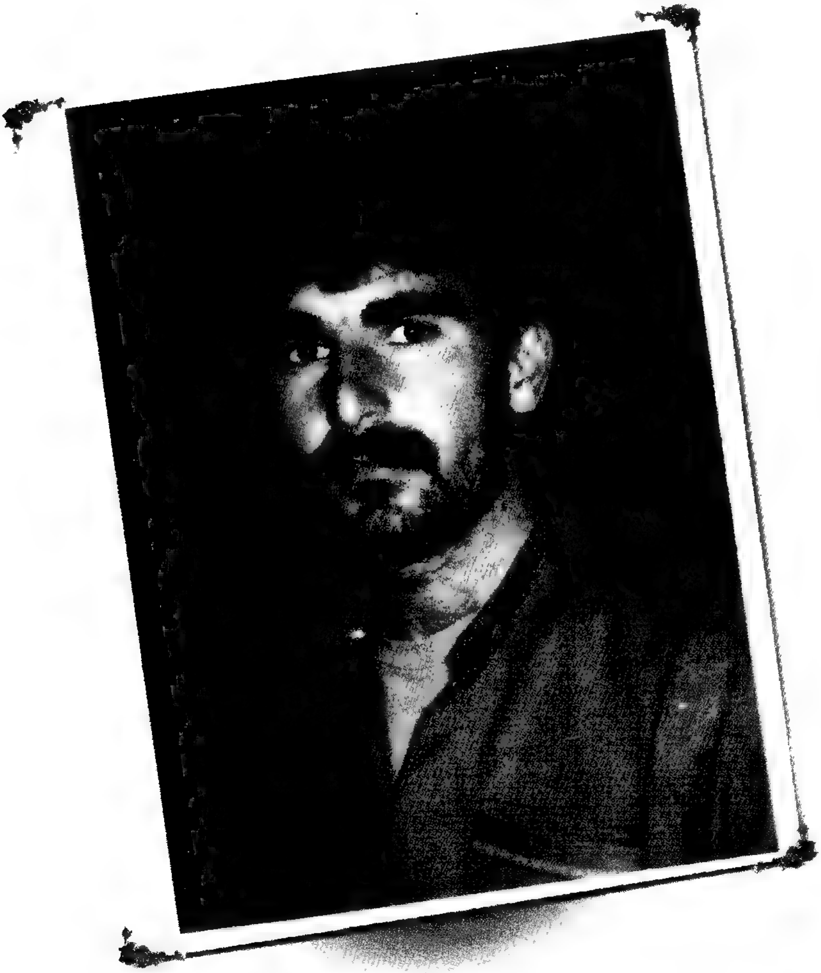

ساڵی ١٩٧٢ لە بنەماڵەیەکی ئایینپەروەری سەر بە عەشیرەتی ئاکۆ لە شاری سلێمانی هاتۆتە دونیاوە، ئەمەش بە هۆی چوونی خانەوادەکەیان بۆ ئەوێ دوای گیرانی باوکی بە سەربازو ژیانی منداڵیشی هەر لەوێ بەسەربردووە، دواتر لە قوتابخانەی کاوەی سەرەتایی نراوەتە بەر خوێندن.
کاتێکیش ماڵیان گەڕاوەتەوە چوارقوڕنە لە ناوەندیی چوارقوڕنە درێژەی بە خوێندن داوە، ماوەی ساڵو نیوێکیش دووچاری سەربازی بووە، پاشان بەرەبەرە وەك لاوێکی موسڵمان دەرکەوتووەو دڵی بە نووری قورئان ڕۆشن بۆتەوە.
شەهید ئاکۆ لە پێناو دابینکردنی بژێوی ژیاندا خەریکی کارو کەسابەتو دوکانداریی بووە.
ساڵی ١٩٩١ پەیوەندی بە کاری ئیسلامییەوە دەکات، هەر هەمان ساڵ لە مەڵبەندی سێی ڕانیە دەبێتە پێشمەرگەو دواتر لە سەرکردایەتیو لە سەرئەشکەوتان درێژە بە خەباتی پێشمەرگایەتی دەداتو زۆر بە دڵسۆزییەوە ئەرکو فرمانەکان رادەپەڕێنیو لە ناو دڵی هاوسەنگەرانو برا پێشمەرگەکانیدا جێی خۆی دەکاتەوەو هەموان بەچاوی ڕێزو خۆشەویستییەوە لێی دەڕوانن‌و بە نموونەی پێشمەرگەی دڵسۆزو خواویستی دەزانن.
تا سەرەنجام کاکە ئاکۆی دڵ پڕ لە ئیمانو پێشمەرگەی قارەمان دوای ڕاپەڕاندنی دڵسۆزانەی ئەرکەکانی لە سەرکردایەتیو لە کاتی سەختیو تەنگژەدا کە بە هەق پێشمەرگەیەکی قارەمانو لێبڕاو بوو، شارەزاییەکی باشی لە هەندێك لە چەکە قورسەکانو بەتایبەتی (دۆشکە) دا هەبوو و، زۆر بە سەرکەوتوویی بەکاری دەهێنا، تا دواجار لە پێناو پەیامو ڕێبازەکەیدا لە ڕۆژی ١٩٩٣/١٢/٢٧ لە دۆڵی سەرکەپکان دەگاتە کاروانی شەهیدانو ماڵئاوایی لە کاروانی ڕابوونی ئیسلامیی کوردستانو خزمو هاوڕێیانی دەکات، پاشان تەرمە پاکەکەی لە چوارقوڕنە بەخاك دەسپێردرێت.
شەهید ئاکۆ لە ساڵی ١٩٩٢ خێزانی پێکەوەنابوو، دوای خۆی تەنها کوڕێکی بە ناوی هونەر وەك دیاریو یادگاری لە دوا بەجێماوە.

شەهید: عەبدولمەناف عەبدوڵڵا ئیسماعیل

ناسراو بە: فەرەیدون

ساڵی ١٩٦٣ لە گەڕەكی شێخانی شاری سلێمانی لەدایك بووە، بەڵام هەر لەسەرەتای منداڵییو لەدایكبوونیەوە دایكی كۆچی دوایی دەكاتو بێبەش دەبێت لە نازی دایك.
ساڵی ١٩٧٠ لە حوجرەی مەلا شێخ رەئوف دەستی بە خوێندنی قورئانی پیرۆزو زانستەكانی ئەو سەردەمەی فەقێیایەتی كردووە، ماوەی دوو ساڵ بەردەوام بووە، هەر لەو ساڵەشدا چۆتە قوتابخانەی ئەزمەڕ لە گەڕەكی ئیبراهیم پاشاو لە دوو لاوە خەریكی خوێندن بووە، بەهۆی زیرەكیو لێهاتووییەوە بووە بە خۆشەویستی مامۆستاكان، بەرە بەرە قۆناغەكانی خوێندنی بڕیوەو دواجار شەشەمی زانستی تەواوكردووە، بەهۆی بارودۆخی نەهەمواری كوردستانو سیاسەتە سەركوتكەرەكانی رژێمی بەعس واز لە خوێندن دەهێنێت.
ساڵی ١٩٨٥ پەیوەندی بە كاری ئیسلامییو رێكخستنەكانەوە دەكات، پاشان ئامێز لە چیا وەردێنێو دەچێتە دەرەوەو لە ساڵی ١٩٨٩ بە مەبەستی راپەڕاندنی ئەركی رێكخستن دەگەڕێتەوە ناو شارو دەكەوێتە جموجوڵو چالاكیو لە چەند چالاكییەكی دژ بە رژێمی بەعس لەناو شاری سلێمانیدا بەشداری دەكات، بەڵام لە دوای ماوەیەك دارودەستەو دەزگا سەركوتكەرەكانی بەعس پەی بە هەندێك كارو چالاكیەكانی دەبەنو دەستگیری دەكەنو ماوەی هەشت مانگ لە ژێر ئەشكەنجەو ئازاردا دەیهێڵنەوەو ئەمجار بێ سەرو شوێنی دەكەنو دواجار بڕیاری لەسێدارەدانی بۆ دەردەچێ، بەڵام بە ویستی خوا بەر عەفواتێكی رژێم دەكەویو ئازاد دەكرێت.
كاك عەبدولمەنافی ناسراو بە (فەرەیدون) دوای ئازادبوونیشی لە جاران دەست گەرمانەتر دەكەوێتەوە كارو ئیشكردنو تۆكمەكردنی ئەڵقەكانی رێكخستن ، تا بەرپابوونی راپەڕینە مەزنەكەی گەلی كوردستان لە ئازاری ١٩٩١، بۆیە لە راپەڕیندا داخی دڵی خۆی بە بەعسیەكان دەڕێژیو مەردانە هەڵمەت دەباتە سەر دامودەزگاكانی بەعسو خودی ئەمنە سورەكە بەتایبەتی، دوای راپەڕینیش كاك فەرەیدون درێژە بە كاری ئیسلامییو خەبتو تێكۆشانی خۆی دەداتو دەبێتە پەروانەی دەوری كاروانی رابوونی ئیسلامیی كوردستانو دڵسۆزانە ئەركەكانی لەگەڵ هاوسەنگەرانیدا رادەپەڕێنێ، تا سەرەنجام لە ١٩٩٣/١٢/٢٧ بە پلەی بەرزی شەهیدی دەگاتو دواتر تەرمە پاكەكەی لە گردی سەیوان لە سلێمانی بەخاك دەسپێردرێت.
شەهید فەرەیدون كە ساڵی ١٩٩٢ خێزانی پێكەوە نابوو، دوای خۆی تەنها منداڵێكی بە دیاریو یادگاری بەجێهێشتووە.

شەهید: ئیسماعیل عەبدوڵڵا حەمەد ڕەسوڵ

ناسراو بە: مامۆستا ئیسماعیل

شەهید مامۆستا ئیسماعیل لە ساڵی ١٩٦٥ لە خانەوادەیەکی(حەیدەری) سەر بە عەشیرەتی خۆشناو لە گوندی (دواوە)ی سەر بە ناحیەی بێتواتە لەدایك بووە، ژیانی منداڵیی لە گوندەکەی خۆیانو بێتواتە بەسەربردووەو هەر لە گوندەکەی خۆشیان نراوەتە بەر خوێندنو قۆناغی سەرەتایی لەوێو ناوەندیشی لە بێتواتە تەواوکردووە، دواتر لە خانەی مامۆستایانی سلێمانی وەرگیراوەو ئەویشی لە ساڵی (١٩٨٣) بەسەرکەوتوویی بڕیوە.

شەهید ئیسماعیل ماوەیەك تووشی سەربازی بووەو جارجارەش بە کارو کەسابەتو دوکانداریییەوە خەیك بووە.

ساڵی ١٩٨٨ ئیلتیزاماتی ئیسلامیی تێدا دروست بووەو ساڵی ١٩٨٩ش پەیوەندی بە ڕێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامیی ئەو کاتەوە کردووە و ساڵی ١٩٩١یش لەگەڵ ڕاپەڕینی جەماوەریی گەلی کوردستاندا هاتۆتە ریزی پێشمەرگەکانی ئیسلامەوەو دواتر لە تیپی (٦٨)ی سەید قوتبو بارەگای سەروچاوەی سەر بە مەڵبەندی سێ درێژەی بە خزمەتی پێشمەرگایەتی داوەو بە پلەی (ئامر کەرت) ئەرکەکانی جێبەجێ دەکات.

مامۆستا ئیسماعیل لە دەورەیەکی پێگەیاندنی کادیراندا کە بە سەرپەرشتی مەکتەبی ڕێکخستن لە ساڵی ١٩٩٣ لە سەرکردایەتی دەکرێتەوە ، بەشداری دەکاتو جێگای خۆی لەناو دڵی هاوڕێو هاوسەنگەرانیدا دەکاتەوەو هەمیشە هاوڕێکانی بەوە ئامۆژگاری دەکات کە بەردەوامبن لە درێژەدان بە خەبات لەم کاروانەدا.

سەرەنجام مامۆستا ئیسماعیلی دڵ پڕ لە ئەوینی خوداو باوەڕو هیوا ، لە ١٩٩٣/١٢/٢٧ لە پێناو بیروباوەڕەکەیدا، کە بەختەوەریی دونیاو دوارۆژی میللەتەکەی تێدا دەبینییەوە ، لە (ساوسێکان)ی ناوچەی مەلەکان بە پلەی بەرزی شەهیدی دەگاتو ماڵئاوایی لە ماکۆكو خزمو هاوڕێو هاوسەنگەرانیو کاروانی ڕابوونی ئیسلامیی کوردستان دەکاتو دەگەڕێتەوە بەر قاپی بارەگای خوای میهرەبانو تەرمە پاکەکەشی لە گۆڕستانی (دواوە)ی مەنزڵگای خەونە ئەرخەوانییەکانی بەخاك دەسپێردرێت.

مامۆستا ئیسماعیل کە لە ساڵی ١٩٩٠ خێزانی پێکەوەنابوو، دوای خۆی دوو کچ بە ناوەکانی (شنە، ڕۆشنا) دەکاتە دیاری ئیسلامو کۆمەڵی کوردەواریی.

شەهید: نەوزاد عەبدولڕەزاق عەبدوڵڵا

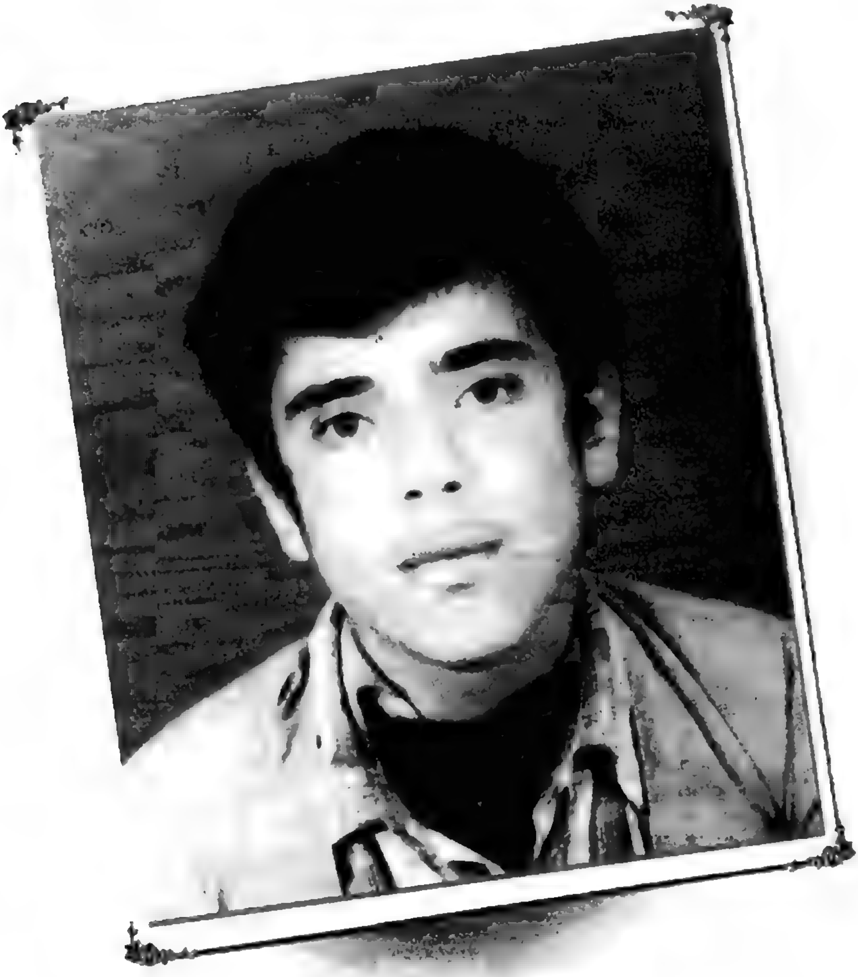

ساڵی ١٩٧٠ لە بنەماڵەیەکی ئایینپەروەری شاری کۆیە و لە دامێنی چیای هەیبەت سوڵتان هاتۆتە دنیاوە ، ژیانی منداڵییشی لەوێ بە دنیایەك هیوای رەنگاڵەوە بەسەر بردووە ،پاشان نراوەتە بەر خوێندن و قۆناغەکانی سەرەتایی و ناوەندی و ئامادەیی هەر لە کۆیە بە سەرکەوتوویی بڕیوە و دواتر لە پەیمانگای مەڵبەندی مامۆستایانی هەولێر وەرگیراوە، کاکە نەوزاد هەر لە منداڵی یەوە کوڕێکی رەوشت بەرز و هێمن و زیتەڵ بووە وخانەوادەکەیان بەگشتی و(لاجان خان)ی خوشکی ، بەتایبەتی بایەخی زۆریان بە پەروەردەکردنی داوە و لە سەر دینداری وخواناسی رایانهێناوە ، کاکە نەوزادی لاوی فێرخوازو ئیسلام پەروەر لە ڕاپەڕین دا کوڵی خەون و هیواکانی دەپشکوێ و دەروازەکانی ژیانێکی نوێ ی وەك هەر تاکێکی کۆمەڵی کوردەواری بە رووردا دەکرێنەوە ،لەوێوە بەتەواوی هۆگری کاروانی ئیسلامخوازانی کوردستان دەبێ و دواجار لە تیپی (٦٧) ی مەلای کەورەی کۆیە دەبێتە پێشمەرگە و ئامێز بە بەژنی چەکی ئیسلامدا دەکات و دڵسۆزانە ئەرك و فرمانەکان رادەپەڕێنێ و لە ئاست ئاستەنگ و کۆسپەکانی سەرڕێ ی کاروانی نووردا ، هیممەتی مەردانە دەنوێنێ و بەدەمی پڕ لە زەردەخەنە و دڵی پڕ لە هیواوە، مامەڵە لەگەڵ دەوروبەریدا دەکات ، تا سەرەنجام کاکە نەوزادی لاوی بەتین و تاوی خواناس وپێشمەرگەی ئیسلام، لە رۆژی ١٢/٢٧/ ١٩٩٣لە ناوچەی دێگەڵەی نێوان کۆیە و هەولێر، لەگەڵ شەهید ئومێد ر دوو پێشمەرگەی تردا دوای بەدیلگیرانیان شەهید دەکرێن و گیانی شەهید نەوزاد و هاوڕێکانی پەیوەست دەبێ بە کاروانی ئەستێرەکانی ترۆپکی سەروەری یەوە و ماڵئاوایی لە خزم وکەس و کار وکاروانی رابوونی ئیسلامیی کوردستان دەکات و تەرمە پاکەکەشی هەر لەکۆیە ی زێدی لە دایکبوونی لە گۆڕستانی (کەکۆن) بەخاك دەسپێردرێت .

ئومێد عومەر رەسوڵ

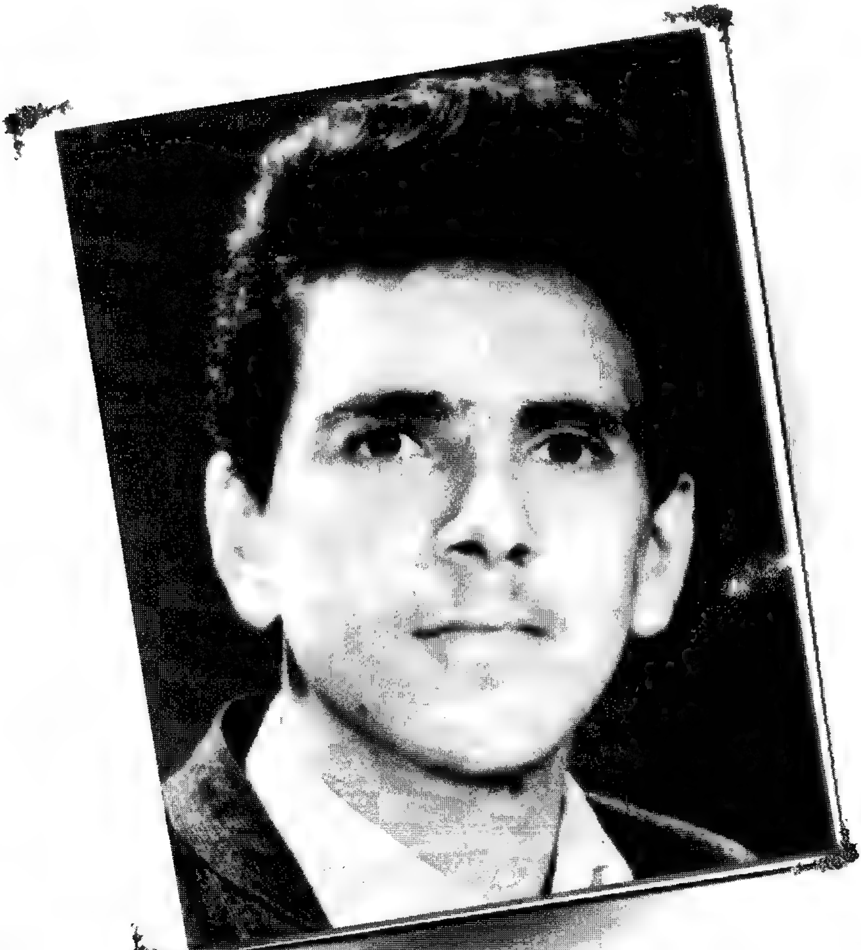

سالّی ١٩٧١ لە شاری کۆیە، لە خانەوادەیەکی ئایین پەروەر و میللەت دۆست هاتۆتە دنیاوە ، هەر لەوێش ساتە پڕ لە بەرائەتەکانی منداڵیی بەڕێکردووە، نراوەتە بەرخوێندن و یەك بەیەك قۆناغەکانی بە سەرکەوتوویی تا قۆناغی دووەمی پەیمانگای مامۆستایانی بڕیووە، کاك ئومێد هەر لە منداڵییەوە پەیوەست بووە بە مزگەوت و بەجێهێنانی نوێژەوە، بە فیترەتی خاوێنیەوە ڕۆژەکانی ژیانی بەڕێکردوون، لەگەڵ سەرهەڵدانی ڕاپەڕینی جەماوەریی ئازاری ١٩٩١دا، ڕاپەڕینێکیش لە ناخی کاکە ئومێد دا ڕوودەدات و لەوێوە پەیوەست دەبێ بە کاری ئیسلامییەوە، هەر لەوێشەوە دێتە ریزی پێشمەرگەکانی ئیسلامەوە و لە تیپی (٦٧) ی مەلای گەورەی کۆیە دەبێتە پێشمەرگە و بۆ ئەمەش کاریگەری زۆری شەهید نەوزاد و کاك بێستوونی بە سەرەوە بووە ، کاك ئومێد جگە لە کاری پێشمەرگایەتی و خوێندن، لە پێناو دابینکردنی بژێوی ژیانیشدا لەگەڵ خانەوادەکەیاندا خەریکی کاری نانەوایی بووە، کاك ئومێد عومەر نموونەی ڕێزو سەنگینی بوو، لەگەڵ خەڵك و دەوروبەردا کراوەو ڕووخۆش بوو، هێمن و لەسەرخۆ بوو، بەدوای چاکەدا دەگەڕا، لە پێناوی پەیامی ئیسلام و میللەتەکەیدا ئامادەی گیانبەخشین بوو، بە کێوێك باوەڕو ورەو هیواوە هەنگاوی دەنا، تا دواجار کاکە ئومێدی لاوی ڕۆشنبیرو پێشمەرگەی دلێر، لە ڕۆژی ٢٧ / ١٢ / ١٩٩٣ لە ناوچەی دێگەڵەی نێوان هەولێرو کۆیە، لەگەڵ شەهید نەوزاد عەبدوڕڕەزاق و دوو پێشمەرگەی تردا، دوای بەدیلگیرانیان شەهید دەکرێ، بەم شێوەیە لە قۆناغی دووەمی پەیمانگاوە ماڵئاوایی لە کەس و کارو هاوڕێ و هاوسەنگەرانی دەکات و تەرمە پاکەکەشی لە کۆیە بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: یاسین موحەممەد ئەمین مەحمود
ناسراو بە: دکتۆر یاسین

ساڵی ١٩٦٧ لە نێو ژانی ئاوارەیی‌و سەختیەکانی ژیاندا لە گوندی (تەپەکەلحان) لە ئامێزی بنەماڵەیەکی سەر بە عەشیرەتی جاف هاتۆتە دونیاوە، ژیانی منداڵیی لە قەزای کەلار بەسەر بردووەو هەر لەوێش قۆناغەکانی خوێندنی سەرەتایی‌و ناوەندی بڕیوەو لە ئامادەیی کەلاری کوڕانیش قۆناغی ئامادەیی تەواو کردووە.

دواتر لە کارگەی دەرمانسازی لە (سامەڕا) دامەزراوەو لەمەوە شارەزایی لە بواری تەندروستیدا پەیدادەکات‌و بە سەلیقەو هەوڵ‌و هیممەتی بەردەوامی فێری زۆر کاروباری وەکو دەرزیلێدان‌و تەداوی‌و دەرماننناسی دەبێت‌و لەمەشەوە بە دکتۆر یاسین دەناسرێ، لە سۆنگەی پێشکەشکردنی خزمەتگوزاری‌و کراوەیی‌و دڵسۆزییەوە، جێگای خۆی لە ناو دڵی خەڵکدا دەکاتەوەو بە خەسڵەتە بەرزو پەسەندەکانیشیەوە کە لە ئیسلامەوە وەری گرتبوون‌و لە هەڵسوکەوت‌و ژیانیدا رەنگیان دابۆوە، هێندەی تر سەنگین‌و بەڕێز تر دەبێت‌و ئەمەش شیرینایەتی ئیمان‌و ئەخلاقی ئیسلامیی لەلا زیاتر دەکات‌و چاکتر رووی دڵی لە خوداو شەریعەتە پاك‌و بێگەردەکەی دەکات.

شەهید دکتۆر یاسین لە پێش راپەڕینەوە پەیوەندی بە کاری ئیسلامییەوە دەکات‌و دوای راپەڕینیش لە هێزی گەرمیان دەبێتە پێشمەرگەو دواجار بەهۆی دڵسۆزی‌و لێبڕاوی‌و چوست‌و چالاکییەوە پلەکانی پێشمەرگایەتی دەبڕێت‌و دەبێتە ئەندام هێز، ماوەیەکیش سەختیەکانی ژیان ناچاری کارو کەسابەت‌و دانانی دەرمانخانەی دەکەن‌و لە هەموو حاڵەتەکانیشدا دڵسۆزانە فرمانەکان رادەپەڕێنێ.

هەروەها ژمارەیەك لە برا پێشمەرگەکانیشی فێری دەرزیلێدان‌و تەداوی دەکات‌و لە هۆشیاریی تەندروستیی بەهرەمەندیان دەکات.

شەهید هەمیشە پەرژینی رێبازو بیروباوەڕەکەی بووەو هەر ئەمەش وای لێکردووە لە ساڵانی ١٩٩٢-١٩٩٣دا بە ئەرکی سەرشانی خۆی هەڵبستێ، تا سەرەنجام کاك دکتۆر یاسینی پێشمەرگەو تەندروستکار، لە ١٩٩٣/١٢/٢٨ لە کەلار لەگەڵ شەهید خالیدا دەگاتە کاروانی شەهیدان‌و تەرمە پاکەکەشی هەر لە کەلارو لە گۆڕستانی شێخ عەبدوڕەحمان بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید دکتۆر یاسین ساڵی ١٩٩٣ خێزانی پێکهێنابوو، دوای خۆی تەنها کچێکی بە ناوی (راستی) وەك گەیشتن بە ترۆپکی راستی‌و هیوای دەستپێوەگرتنی رەسەنایەتی بەجێهێشتووە.

شەهید: ئەکرەم عەلی ئەحمەد
ناسراو بە: مەلا ئەکرەم

سالّی ١٩٦٨ لە خانەوادەیەکی سەر بە عەشیرەتی گۆران لە گەڕەکی ئیبراهیم پاشای شاری سلێمانی هاتۆتە دونیاوە، ژیانی منداڵیشی هەر لە شاری هەڵمەتو قوربانیدا بەسەربردووە، لە قوتابخانەی سەرەتایی رەفیق حیلمی نراوەتە بەر خوێندن، پاشان لە ناوەندی رۆژهەڵاتی کوڕان درێژەی بە خوێندن داوە، ئەمجار لە پەیمانگای ئیسلامیی لە سلێمانی قۆناغێکی نوێی خوێندن دەست پێدەکاتو دەکەوێتە ناو دونیای وەرگرتن و شارەزابوونی زانستە شەرعیەکان.

هەروەها ماوەیەکیش لە حوجرەی مزگەوتی ئەحمەدی خانی لای مامۆستا سەید ئەحمەد خوێندوویەتی.

سالّی ١٩٨٦ چۆتە پەیمانگای بالاّی دەعوەو خیتابەی بەغداو بەسەرکەوتوویی تەواوی کردووە، هەر لە هەمان ساڵداو لە (١٩٨٦/١٠/١) بە پلەی زۆر باشە (جیدجداً) بڕوانامەی خولی فێربوونی تەجویدی قورئانی پیرۆزی لە سلێمانی بەدەستهێناوە.

هەر لە دەرەنجامی ئەمەشەوە سەرەنجام دەبێتە ئیمامو خەتیبو شارەزایی لە زانستە ئیسلامییەکانو بەتایبەتی عەقیدەو کاروباری بانگەوازدا پەیدا دەکاتو زیاتر لە (٢٥) جوزئی قورئانیش لەبەردەکات.

هاوکات لەگەڵ هەوڵەکانی وەدەستهێنانی زانستەکاندا، لە سالّی ١٩٨٩ وە پەیوەندی بە رێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامیی پێشووەوە دەکاتو ئەندامێکی چالاكو دڵسۆزی لێ دەردەچێ.

سالّی ١٩٩١و لە راپەڕینی جەماوەری گەلی کوردستانداو دواتر لە بەربەرچدانەوەی دژە هێرشی رژێمدا رۆڵی بەرچاو دەبینیو لەگەڵ برا پێشمەرگەکانیدا لە تاسلۆجەو شوێنەکانی تردا سەروەری تۆمار دەکاتو ئیتر لەو ساڵەوە جگە لە قورئان ، دەبێتە هاوڕێی گیانی بەگیانی چەكو سەنگەرو پێشمەرگەو دڵسۆزی بۆ ئایینو گەلو نیشتمان سەراپای جەستەی داگیردەکەنو لە تیپی شەهید (موحەممەد)ی سەر بە مەڵبەندی سلێمانی درێژە بە خزمەتی پێشمەرگایەتی دەداتو دەکرێتە بەرپرسی بەشی پەروەردەی تیپی ناوبراوو بە زانستو رەفتارە جوانەکانیەوە کاریگەری زۆر بەسەر دەوروبەرو هاوڕێو هاوسەنگەرانیەوە دادەنێت.

شەهید مەلا ئەکرەم لە درێژەی کاری ئیسلامییدا چەند جارێك تووشی گیران هاتووەو لەگەڵ سەختیەکانی ژیاندا دەستەو یەخە بۆتەوە، تا سەرەنجام کاك مەلا ئەکرەمی پەروانەی دەوری زانستو پێشمەرگەی قارەمانی ئیسلامو دڵسۆزی میللەتو رێبواری

ڕێبازی سەرفرازی لە ڕۆژی ۱۹۹۳/۱۲/۲۸ لە پێناوی پەیامو بیروباوەڕەکەیدا لە گەڕەکی هەوارەبەرزەی سلێمانی شەهید دەکرێو دەبێتە ئەستێرەیەکی ترۆپکی سەروەریو پەیامەکەی بە هاوڕێو هاوسەنگەرانی دەسپێرێو ماڵئاوایی لە کاروانی ڕابوونی ئیسلامی کوردستانو خزمو کەسوکاری دەکاتو دەگەڕێتەوە قاپی میهرەبانی خودا، تەرمە پاکەکەشی لە گۆڕستانی گردی سەیوان بەخاک دەسپێردرێت.

شەهیدی قارەمان کاک مەلا ئەکرەم ساڵی ۱۹۹۲ خێزانی پێکەوەنابوو، تەنها کچێکی بە ناوی (ژینۆ) کە بە (عائیشە)بانگیان دەکرد، دوای خۆی بەجێدێڵێ.

شەهید: ئەنوەر عەزیز فەرەج مەحمود
ناسراو بە: شێرکۆ

ساڵی ١٩٧٠ لە گوندی (زەلکە)ی سەر بە ناحیەی مەیدانی قەزای خانەقین لە بنەماڵەیەکی سەر بە عەشیرەتی (ئەلباکی) هاتۆتە دونیاوە، دواتر دەستی قەدەر لە سەفەری ژیانیدا لە شاری ناسریەی خوارووی عێراق دەگیرسێنێتەوەو قۆناغی سەرەتایی لەوێ دەخوێنێ.

کاتێکیش لە کەلار نیشتەجێ دەبن، ناوەندیو دواناوەندی لە کەلار تەواو دەکاتو دوای ئەوە لە پەیمانگای مامۆستایانی سلێمانی وەردەگیرێو بەسەرکەوتوویی تەواوی دەکاتو دەبێتە مامۆستاو دادەمەزرێ.

مامۆستا ئەنوەری ناسراو بە شێرکۆ هەر لە ساڵی ١٩٨٨دوە پەیوەندی بە کاری ئیسلامییەوە دەکاتو بەهۆی هۆگری بە مزگەوتی غەزالیو مامۆستایانو لاوانی دڵبێدارو ئیسلامخوازەوە، خۆشەویستیی خوداو کاری ئیسلامیی لا دروست دەبێتو دەبێتە پەروانەی دەوری چرای ئیسلامو دواتر لە ریزی رێکخستنەکاندا وەك بەرپرسی رێکخراو جێدەستی بەسەر کاروانی رابوونی ئیسلامیی کوردستانەوە دیارتر دەبێت، دوای راپەڕینی ئازاری ١٩٩١ لە تیپی شەهید عەبدوڵڵای سەر بە هێزی گەرمیان دەبێتە پێشمەرگەو لە خانەقینو جەلەولاو کەلار بەشداری چەند نەبەردیەك دەکات، سەرەنجام مامۆستا ئەنوەر لە ١٩٩٣/١٢/٢٨ لە کەلار، شەهید دەبێتو بەرەو بارەگای خودای میهرەبانو ژیانی راستەقینە دەگەڕێتەوە، پاشان تەرمە پاکەکەی لە گۆڕستانی (شێخ عەبدوڕەحمان) لە کەلار بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: موحەممەد ئەسعەد عەلی فەقێ[٧]

ساڵی ١٩٦٤ لە خانەوادەیەکی ئاین پەروەری سەر بە عەشیرەتی خۆشناو لە گوندی دڵگیری (شێخ وەسانان)ی دۆڵی بالیسان چاوی بە دیمەنە رەنگالەکانی دەڤەرە جوانو رازاوەکەیانو ژانو ناسۆری میللەتەکەی هەڵێناوە، پاشان نراوەتە بەر خوێندنو قۆناغی سەرەتایی لە بالیسانو ناوەندیو دواناوەندیشی تا شەشەمی ئامادەیی لە قوتابخانەی سەفین لە شەقڵاوە خوێندووە، هەروەها لە حوجرەش بە مەبەسی فێربوونو شارەزایی لە زانستە شەرعیەکاندا درێژەی بە خوێندن داوەو چووە بۆ کۆلێژی شەریعەی دهۆك.

هەروەها لە پێناو ژیانیشدا پیشەی شۆفێریی کردووەو ملی وەبەر سەختیەکانی ژیان ناوەو لەگەڵ خەڵكو دەوروبەریشدا مامەڵەی خۆشو کراوە بووە.

شەهید موحەممەد بەر لە راپەڕین دەچێتە ریزی رێکخستنەکانەوەو لە دوای راپەڕینو هەر لە ساڵی ١٩٩١یشەوە لە بارەگای شەقلاوەی سەر بە مەڵبەندی چواری هەولێر دەوام دەکاتو دەبێتە پەرژینی دەوری قورئانو گولزاری بەها باڵاکانی کۆمەڵی کوردەواری، تا سەرەنجام کاکە موحەممەدی قارەمانو خاویستو رێبواری رێبازی سەرفرازیی راستەقینە ، لە کاتێکدا لە قۆناغی چوارەمی کۆلێژی شەریعەی دهۆك بوو، لە (١٩٩٣/١٢/٢٩) لە رەشکێن لە هەولێر لە پێناو رێبازو بیروباوەڕەکەی لەگەڵ مامۆستا عەبدوڕڕەحمان گوللەباران کراو گەیشتە کاروانی شەهیدانو ماڵئاوایی لە ژیانی بڕاوەی دونیاییو دۆستو عەزیزانو کاروانی رابوونی ئیسلامیی کوردستان کردو کۆڵی خەمو هیواکانی بە هاوسەنگەرانیو دڵسۆزانی ئاینو گەلو نیشتمان سپاردو تەرمە پاکەکەشی هەر لە گۆڕستانی گوندی (شێخ وەسانان) ی زێدو مەوتەنی بەخاك سپێردرا.

شەهیدموحەممەد ئەسعەد شێخ وەسانی لە ساڵی ١٩٨٣ خێزانی پێکەوەنابوو، دوای خۆی کچێكو سێ کوڕی بە ناوەکانی (شنۆ، ئاکۆ، ئاری، ئاسۆ) بە دیاریی یادگاری بۆ ئیسلام و کۆمەڵی کوردەواری بەجێهێشتوون.

شەهید: عەدنان نوری ئەحمەد
ناسراو بە: زەبیحوڵڵا

ساڵی ١٩٧١ لە شاری بابەگوڕگوڕو کەرکووکی خۆرە گیراوەکەی کوردستانو لە ئامێزی خانەوادەیەکی سەر بە عەشیرەتی (کافرۆش) چاوی بە ژیان هەڵێناوەو ژیانی منداڵیشی هەر لە کەرکووكو لەگەڵ منداڵە بێنازەکانی ئەو شارەدا گوزەراندووە.
پاشان نراوەتە بەر خوێندنو تا شەشەمی سەرەتایی لە قوتابخانەی ئیمام قاسم لە کەرکووك خوێندووە.
کاتێکیش لە چەمچەماڵ نیشتەجێ دەبن تا دووی ناوەندی لە قوتابخانەی هەڵۆ درێژە بە خوێندن دەداتو ئیتر لەمە بەولاوە بەهۆی باری ناهەموار و سەختی ژیانەوە بواری خوێندنی نامێنێو بە کارو کەسابەتو وەستای بیناسازییەوە خەریك دەبێت.
کاك عەدنان چەمچەماڵ دەکاتە ئەو وێستگەو مەڵبەندەی کە تیایدا بە راستەقینەی ئیسلامو کاری ئیسلامیی ئاشنا دەبێتو لە ساڵی ١٩٩٢دا دەبێتە پێشمەرگەی بزووتنەوەی ئیسلامیی پێشوو، لە هێزی کەرکووكو بنکەی شەرەفخان چەکی ئیسلام دەکاتە شانو تێکەڵاوی نێو ئاپۆڕای ئیسلامخوازانو رێبوارانی رێبازی رەسەنایەتیو کاروانی نوور دەبێ.
کاك عەدنانی ناسراو بە (زەبیحوڵڵا) لە ناو هاوسەنگەرانیدا نموونەی چاونەترسیو ئازاییو کیانفیدایی دەبێ، بۆیە هەمیشە لە خەمو پەرۆشی پارێزگاریکردنی رابوونی ئیسلامیی و سەرفرازی میللەتەکەیدا بوو لە ژێر ئاڵای دادپەروەریی خوداییدا، هەر لەبەر ئەمەش بوو بیو و بە خۆشەویستو جێی متمانەی هاوڕێو هاوسەنگەرانیو بە چاوی رێزەوە لێیان دەڕوانی.
کاك عەدنان لە پێناو رێبازو بیروباوەڕەکەیدا رێگای دوورو نزیكو خۆشو ناخۆشو تەختو هەورازی پێ وەك یەك بوونو لە تێکۆشان درێغی نەدەکرد.
تا سەرەنجام ئەو لاوە جوامێرو دلێرە لە ساڵی (١٩٩٤) لە گوندی قەدەفەری ناوچەی شارەزوور لەو پێناو و رێبازەدا شەهید بوو و خواحافیزی لە خزمو کەسوکارو هاوسەنگەرانی کردو بەرەو مەنزڵگای هەقیقیو میهرەبانی خودا گەڕایەوە ، کە هەر هەمان ساڵیش بە دونیایەك هیواو ئاواتەوە خێزانی پێکەوە نابوو، دواتر تەرمە پاکەکەی دەبرێتەوە بۆ تەکیەو لە گۆڕستانی سەیدزەنوون بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: سەردار جەبار کەریم حەسەن

ساڵی ١٩٧٧ لە شاری چەمچەماڵ لە خانەوادەیەکی ئایینپەروەری پیریادی ساداتی پیرخدری هاتۆتە دونیاوەو چاوی بە ستەمدیدەییو ئازارەکانی میللەتەکەی هەڵێناوەو ژیانی منداڵیشی لەوێ بەسەربردووە، لە قوتابخانەی سەرەتایی (شەهید حەسیبی تێکەلاو) دەستی بە خوێندن کردووەو دوای بڕینی قۆناغی سەرەتایی بەسەرکەوتوویی، لە ناوەندی هەڵۆ تا پۆلی دووەمی ناوەندی خوێندوویەتی، دواتر بە کارو کاسبییەوە خەریك بووە، پاشان لە ڕێگای شەهید مەلا قارەمانەوەو لە ساڵی ١٩٩٢ پەیوەندی بە کاروانی رابوونی ئیسلامییەوە دەکاتو لە هێزی کەرکووك دەبێتە پێشمەرگەو دڵسۆزانە ئەرکەکانی سەرشانی جێبەجێ دەکات، تا دێ زیاتر لە باوەڕو ئەخلاقو هەڵسوکەوتدا بەرەو بەرزی دەچێو چاکتر هۆگری ئیسلامی راستە شەقامی ژیانو خەباتو تێکۆشان دەبێت لە پێناو ئازادیو سەرفرازیی راستەقینەی میللەتەکەیدا.

کاکە سەردار وەك چۆن تەمەنی لاوێتیی خۆی بە بیروباوەڕی ئیسلامیی و نوری قورئان رۆشن دەکاتەوەو گۆش دەکات، هەر واش لە خەمی لاوانی وڵاتەکەیدا دەبێو حەزدەکا ئەوانیش ببنە پەروانەی دەوری چرای ئیسلامو لە بەختیاریدا بن.

کاکە سەردار ئاوا بە خەونو هیوای زۆرەوە ببوو بە رێبواری رێبازی سەرفرازیو لەگەڵ کاروانی ئیسلامخوازانی کوردستاندا هەنگاوی دەنا، تا سەرەنجام ئەو پێشمەرگە قارەمانو لاوە جوامێرە لە ساڵی ١٩٩٤ لە چەمچەماڵ گەیشتە کاروانی شەهیدانو ئیتر خەمی پەیامو رێبازەکەی دایە دەستی هاوڕێو هاوسەنگەرانی، پاشان تەرمە پاکەکەشی لە گۆڕستانی سەید زەنون پیریادی بەخاك سپێردرا.

شەهید: ئیبراهیم مستەفا داود
ناسراو بە: ئازاد

زمان لاڵە، قەڵەم کوڵە
با وەدەنگ بێ
ئەم ڕەوەزو شاخو دۆڵە
چاوم لێیە زەردو سووری ئێوارەیەو
پێشمەرگەیەک،
بە تفەنگو هەشت مەخزەنەوە
بە کێوەڕەش هەڵدەگەڕێو
کۆڵی خەمی چەوساوەکانی لە کۆڵە
دەیخاتە نێو کورەی دڵی پڕ باوەڕی
ڕەهێڵەو سەرماو سەهۆڵە
خوێنی بە ناهەق ڕژاو و
هاواری قورئانی سووتاو
دەکاتە هەوێنی تۆڵە
من هیچ ناڵێم، مێژوو تۆ خۆت ناوی شەهید
لەسەر تەختی تاشەبەردی کێوەڕەشو
نێو چاوانی هەیبەت سوڵتان
هەڵبکۆڵە

شەهید ئیبراهیم ساڵی ١٩٦٨ لە گوندی (پیرانان)ی دەڤەری پشدەرە ڕەقەی ئاکۆیەتی سەر بە شارۆچکەی سەنگەسەر لە ئامێزی بنەماڵەیەکی هەژارو ئایینپەروەر چاوی بە ژیانو ناسۆرەکانی میللەتەکەی هەڵێناوە.

ژیانی منداڵی لە گوندەکەیان بەسەر دەباتو لە نێو زەحمەتو کوێرەوەریەکانی ژیانی لادێدا گۆش دەبێت، قۆناغی سەرەتاییو ناوەندیو تا سێی ناوەندی لە سەنگەسەر خوێندووەو لەوەش زیاتر بواری خوێندنی نابێ، شەهید ئازاد هەر لە منداڵییەوە ئازایەتیو چاونەترسیی پێوە دیار بووەو کە گەورەش بوو بۆتە نموونەی لاوی موسڵمانی خواناسو سەر ڕاستو لە ناخی دڵیەوە هەستی بە پەرتەوازەیی

چەوساوەیی کەلە موسڵمانەکەی کردووەو دەردو مەینەتیەکانی کوردەواری کزەیان لە جەرگی هێناوەو بۆ گرتنەبەری ڕێبازی ڕاستەقینەی کوردایەتیو ئازادیخوازیی هەڵیان ناوەو لە ساڵی ۱۹۸۸دا پەیوەندی بە هێزی پێشمەرگەی کاروانی جیهادیی و ئیسلامیی کوردستانەوە دەکاتو لە هێزی ئازادی کە فەرماندەکەی شەهیدی سەرکردە مامۆستا مەغدید دەبێت، دەبێتە پێشمەرگە.

لە ڕاپەڕینە مەزنەکەی ئازاری ۱۹۹۱دا ڕۆڵێکی کاریگەرو دیاری هەبوو، وەك پێشمەرگەیەکی هەڵوسڕاو و بە ڕاپەڕ چالاکانە ئەرکەکانی خۆی بەجێدەهێنا.

لە دوای ڕاپەڕینیشەوە تا شەهیدبوونی مامۆستا مەغدید، ئەرکی حیمایەتی ئەو سەرکردە شەهیدەی پێ سپێردراوە.

ئەم پێشمەرگە قارەمانە بەوپەڕی دڵسۆزیو گەشبینییەوە درێژەی بە خەباتو تێکۆشانو ئەرکەکانی پێشمەرکایەتی دەداو لە زستانی ۱۹۹۳شدا دەبێتە پەروانەی چرای ڕێبازو بیروباوەڕەکەیو دواتر بەرەو سنوور تێدەکشێ، تا سەرەنجام ئەم هەڵۆ بەرزەفڕە بە کۆمەڵێك هیواو خولیاوە لە دۆڵی قاسمەڕەش لە بەهاری ۱۹۹٤ بە پلەی بەرزی شەهیدی دەگاتو پاشان تەرمەپاکەکەی لە گۆڕستانی (بایزبەگ)ی ئۆردوگای دێلزێی سەر بە شاری (خانێ)ی کوردستانی ئێرانو لە ئامێزی غەریبایەتیدا بە خاك دەسپێردرێت.

شەهید ئازاد ساڵی ۱۹۹۱ خێزانی پێکەوەنابوو، دوای خۆشی دوو کچی بە ناوەکانی (شادیو شەوبۆ) بە دیاریو یادگاری بەجێهێشتوون.

شەهید: جەماڵ عەبدوڵڵا قادر
ناسراو بە: جەماڵ خەلەکانی

چاوەکانتان پڕبێ لە زیخ، سێرە لە تیشکی رۆژ دەگرن
رقتان لە بەرەبەیانەو دەبەر تاریکەشەو دەمرن!

ئێستاش زەردەی بزە ئیمانییەکەی (کاک جەمال) ئاوێزانی نووری سروودە رووحیەکانی (کاک موحەممەد خەلەکانی) دەبێتو درِ بە تۆپەڵە تاریکەکان دەداتو لەسەر شانە خوێناوییەکەی (کۆسرەت)ەوە تیریژ داوێتە پێ دەشتو بنارە ئەرخەوانییەکەی (ماکۆك)و کۆڵانە نووتەکەکانی (حاجیاوا) دەکاتە نوورستانو چراخانو لە پەنا مەخفەرەکەیەوە هەموو دەشتی بیتوێن گزنگ باران دەکات.

ئێستا کۆسرەت لەسەر قەڵافەتی کاک جەماڵەوە سێبەر لە قەندیل دەکاتو مەدالیای خوێنە گەشەکەی بە شانازییەوە لە بەرۆکی دەداتو ساتێك چییە چاو لە (هەیبەت سوڵتان) ناتروکێنێو شەو و نیوە شەوان بە گوێی هەموو کوردستاندادەچرپێنێ: ئەوە گوڵە مێلاقەیەکی ئامێزی من بوو لە نێو دڵی شەوەزەنگە ئەنگوستەچاوەکەدا لە عیشقان گڕی گرتو شەبەقەکەی گەیشتە بناری (کێلێ).

کاك جەمال خەلەکانی ساڵی ١٩٧٢ وەك گوڵە مێلاقەیەکی چاوگەش لە (خەلەکان)ی ئامێزی کۆسرەتی سەرکەشدا لەدایك دەبێتو دەکەوێتە نێو سۆزی بنەماڵەیەکی هەژاری ئیسلامپەروەر، شەهیدبوونی بابی لە ساڵی ١٩٧٥دا بە هۆی بۆردومانی فڕۆکەکانی بەعسەوە وادەکات هەر لە سەرەتای منداڵییەوە لەگەڵ سەختیو زووریی رابێتو فرچك بە چاونەترسیو پشت بەخۆبەستن بگرێت، رێی خوێندن دەگرێتە بەرو تا پۆلی شەشەمی زانستی درێژەی پێدەدات.

لە کۆتایی هەشتاکاندا خۆی لە نێو ریزی رێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامیی پێشوودا دەبینێتەوە، لە راپەڕینە مەزنەکەی ئازاری ١٩٩١دا بە جیهادی لوتکە هەرە بەرزەکەی ئیسلام شاد دەبێتو چەکی پڕ لە شانازیی پێشمەرگایەتی لە شانی دەکات، لە تەقاندنەوەی راپەڕین لە پێنجی ئازار لە رانیەو رزگارکردنی دەروازەی راپەڕینو چوارقوڕنەو حاجیاواو کەرکوکدا چالاکانە بەشداریی دەکات، لە دوای راپەڕینیش لە بەرکریکردن لە نیشتمانەکەیو بەگژداچوونی سوپای داگیرکەری بەعسیاندا رۆڵی بەرچاوی دەبێتو قارەمانانە لە شەڕەکانی (هیزۆپ)دا لە بیتوێن دوژمن تەمبێ دەکات، لە نێو پۆلە پێشمەرگەکەی تیپی (٥٧)ی (عەبدوڵڵا عەزام)ی مەڵبەندی سیدا دەبێتە قامك نیشان.

زستانی ١٩٩٣ش دەبێتە پەرژینی دەوری رێبازو بیروباوەڕەکەی، تا سەرەنجام ئەو شێرە کوڕە ئیسلامییە رۆژی ١٩٩٤/٤/٢٤له خەلەکان لەگەڵ (کاک غەریب حەمە صاڵح)دا لە پێناوی پەیامو رێبازەکەیدا شەهید دەبێتو گیانە بەرزەفڕەکەی بە دیداری (کاک موحەممەد خەلەکانی)و براکانی شاد دەبێتو ماڵئاوایی لە کاروانی رابوونی ئیسلامیی کوردستان دەکاتو کوڵی خەونو هیواکانی بە هاوڕێو هاوسەنگەرانی دەسپێرێ، تەرمە پاکەکەشی هەر لە زێدی خۆی ئەسپەردەی خاك دەکرێت.

شەهید: سەیفور غەفور یار ئەحمەد

ساڵی ١٩٧٤ لە گوندی (گردەنازێ)ی ناو دەشتی شارەزوورو سەر بە هەڵەبجەی شەهید هاتۆتە دونیاوە، پێش ئاشنابوونی بە ژیانی لادێ ماڵی باوکی لە ساڵی ١٩٧٧ دەچێتە هەڵەبجەو هەر لەوێش نراوەتە بەر خوێندن، قۆناغی سەرەتایی لە قوتابخانەی (مۆردانە)و تا دووی ناوەندیشی لە ناوەندیی (شارەزوور) خوێندووە، هاوکات وەك قوتابییەکی قورئان لە مزگەوتی خالید فێری خوێندنەوەی قورئان و رەوشتی ئیسلامیی دەکرێت و لە لایەن دایك و باوکییەوە کە هەمیشە هیواخوازبوون کوڕەکەیان پاشەڕۆژێکی پرشنگداری هەبێت ، هاندەدرێت بۆ پابەندبوون بە مزگەوت و فرمانەکانی ئیسلامەوە.

ساڵی ١٩٨٨و لە کیمیایی بارانکردنی شاری هەڵەبجە لە لایەن رژێمی دڕندەی بەعسەوە، سەرەڕای بریندارب‌وونی خۆیو خانەوادەکەیان لە مردن رزگاریان دەبێتو روو لە ئێران دەکەن.

شەهید سەیفور دوای گەڕانەوەی خێزانەکەیان لە ئێرانو نیشتەجێبوونیان لە کۆمەڵگای گردەچاڵی نزیك هەولێر، سەرلەنوێ دەستدەکاتەوە بە خوێندنو پۆلی سێیەمی ناوەندیی تەواودەکاتو دواتر لە شاری سلێمانی لە ئامادەیی تەندروستی وەردەگیرێتو درێژە بە خوێندن دەداتو تەواوی دەکات.

لە راپەڕینی ئازاری ١٩٩١داو لە شاری سلێمانی هاوتای لاوانی تری نەتەوەکەی رۆڵی خۆی دەبینێتو لەوێوە پەیوەندی بە ریزی ئیسلامخوازانەوە دەکاتو دواتر لە تیپی (١١)ی (سەلمان)ی سەر بە مەڵبەندی یەکی هەڵەبجەی شەهید دەبێتە پێشمەرگەو دڵسۆزانە پارێزگاری لە ئاینو نیشتمانەکەی دەکاتو لە قۆناغە سەختەکانیشدا ئامادەی گیانبەخشین دەبێتو سڵ لە مردن لە پێناوی خوادا ناکاتەوە.

شەهید سەیفور لە تەمەنی پێشمەرگایەتیدا کەسێکی رێزدارو خۆشەویست بووەو زۆر حەزی بە خزمەتی خەڵك هاتووە.

بە هۆی شارەزاییو نهێنی پارێزیشیی کاری بێ تەلی پێ دەسپێردرێتو بە ورییاییو رێكو پێکی رایدەپەڕێنێو وەك پێشمەرگەیەکی مەیدانیو بە زیكو ئازا بە خۆییو شارەزایی تەندروستیو بێتەلو چەكو باوەڕی بەتینەوە، لە گۆڕەپانی خەبات تێکۆشانی ئیسلامیدا چالاکانە هەڵدەسووڕێ.

تـا سـەرەنجام کاکـە سـەیفوری قارەمـانو کـوڕی تاقانـەی خانەوادەکـەی لـە ڕۆژی ١٩٩٤/٤/٢٦ لە ناوچەی نەورۆڵی نزیك هەڵەبجەی شەهید دەگاتە کاروانی شەهیدانو دەگەڕێتەوە قاپی پڕ میهرەبانی خوداو تەرمـە پاکەکەشـی لـە گۆڕسـتانی (گـوڵانی سەروو) لە هەڵەبجە بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: موختار حەمەلاو ئیبراهیم

ساڵی ١٩٧٠ لە گوندی (خەرپانی)ی سەر بە شاری هەڵەبجە لە خانەوادەیەکی ئایینپەروەر هاتۆتە دونیاوە، ژیانی منداڵیشی لەگەڵ خەونە ئەرخەوانییەکانی منداڵانی گوندەکەیاندا بەسەربردووەو هەر لەوێش دەستی بە خوێندنی قوتابخانە کردووەو تەنها تا شەشی سەرەتایی خوێندوویەتی.

پاشان بە کرێکاریو کەسابەتەوە خەریك بووەو هەر زوو شانی لەبەر کوێرەوەرییەکانی ژیان ناوە، بەڵام کاکە موختار بە باوەڕ و ورەوە رووبەڕووی سەختیەکان وەستاوەتەوە، چونکە ئەو هەر لە ساڵی ١٩٨٩)ەوە وەك لاوێکی ئیسلامخواز دەردەکەوێو وەك موسڵمانێکی مولتەزیم دەناسرێو بە پێی تواناش هەوڵی خۆرۆشنبیرکردنو شارەزابوون لە ئیسلام دەدات، کاك موختار لەگەڵ راپەڕینی ئازاری ١٩٩١دا دەبێتە پێشمەرگەی ئیسلامو پاشان لە هێزی (شەهید عومەر) درێژە بە خەباتو خزمەتی پێشمەرگایەتی دەداو دەبێتە جێی متمانەو رێزی زۆری هاوسەنگەرانیو بە دڵسۆزییەوە ئەرکو فەرمانەکان رادەپەڕێنێ ، لە گردەنازیو قەدەفەریو هەر شوێنێکی کە پێویستی کردبێ ، لەوێ ئامادە بووە بۆ بەرگریکردن لە پەیامو رێبازەکەیو خزمەتی ئاینو گەلو نیشتمانو یەکجاریش لەو پێناوەدا برینداربووە.

کاکە موختار لەگەڵ خەڵكو دۆستو هاوسەنگەرانیدا کەسێکی کراوەو خۆش خولقو بەڕێز بووەو بە هیوایەکی زۆرەوە لە خزمەتی کاروانی رابوونی ئیسلامیی کوردستانو میللەتەکەیدا بووە.

سەرەنجام کاکە موختاری پێشمەرگەی خاوێستو دلێری ئیسلام، لە پێناوی بیروباوەڕو رێبازەکەیداو لە رۆژی (١٩٩٤/٤/٢٧)لە گوندی قەدەفەری ناوچەی شارەزوور شەهید دەبێتو بە یەکجاری خواحافیزی لە خزمو کەسوکارو هاوسەنگەرانی کردو گیانی پاکی لە پێناوی خوادا بەخشی، پاشان تەرمەپاکەکەشی لە گۆڕستانی گوندی (خەرپانی) زێدی لەدایکبوونی بەخاك سپێردرا.

شەهید موختار حەمەلاو ئیبراهیم ساڵی ١٩٩٠ ژیانی هاوسەری پێکهێناوەو دوای خۆی دوو کوڕو کچێکی بە ناوەکانی (رابەر، جیهاد، بەنان) بە دیاریو یادگاری بۆ ئیسلامو کوردستان بەجێهێشتوون.

شەهیدی فەرماندە مەحمود ئەحمەد موحەممەد
ناسراو بە: مەحمود قادر پاڵەوان

ساڵی ١٩٥٣ لە گوندی (سەراو)ی ناوچەی نەورۆڵی سەر بە شاری هەڵەبجەی ئیسلامپەروەر لەدایك بووە، هەر لە منداڵییەوە لە سۆزو میهرەبانیو خۆشەویستیی دایكو باوكی بێبەش بووەو دوور لە ئامێزی گەرمی ئەوان زەردەخەنەكانی منداڵیو كرِوكاڵەكانی بێناز ماونەتەوە، هەر ئەمەش بووە بە هۆی ئەوەی نەچێتە قوتابخانە، بەڵكو ناچار بووە شان وەبەر سەختیو ئاستەنگەكانو باری قورسی هەژاریو نەداری بدات، كاتێك كاك مەحمود دەكەوێتە سەر پێو تەسلیمی سەختیەكان نابێ، بەهۆی زیرەكیو تواناو لێبرِانی خۆیەوەو خولیاو هەوڵدانی بەردەوام فێری خوێندنەوەو نووسینی كوردیو عەرەبی دەبێت.

بەر لە كیمیاییبارانی هەڵەبجە كاك مەحمود دەچێتە ناو كاری رێكخراوەییو پەیوەندی بە یەكێك لە لایەنە سیاسیەكانەوە دەكات، دوای كیمیاییبارانی هەڵەبجە لەلایەن رژێمی بەعسی خوێنخۆرەوە كاك مەحمود خۆیو خانەوادەكەی ئاوارەی دیوی كوردستانی ئێران دەبێو دوای نیشتەجێبوونی لەوێ وەرچەرخانێك لە ژیانو بیركردنەوەیدا روودەداتو بە كاری ئیسلامیی ئاشنا دەبێو پەیوەندی بە ریزەكانی بزووتنەوەی ئیسلامیی پێشووەوە دەكاتو لە هێزی (نەصر) دەبێتە پێشمەرگە، پاشان لەبەر لێهاتوویی دەكرێتە ئامركەرت، كاك مەحمود لە ژیانی پێشمەرگایەتیدا زۆر بە ورەو باوەرِ بوو، پەیمانی بە خوا دابوو كە ئیتر لە پێناوی خوادا بژیو بمرێ، بۆیە دەیگوت: "راوەستان مردنە بۆ موسڵمان، مردنیش شەرمەزارییە، شەرمەزاریش دۆرِانی دوارِۆژی لەدوایە".

لە راپەرِینی ئازاری ١٩٩١ی جەماوەری گەلی كوردستاندا كاك مەحمود هاوتای هاوسەنگەرانی بەشدارییەكی بەرچاو دەكاتو لە شارەزوورو دەربەندیخانو كەلارو كفریو راوونانی بەعسیەكاندا رۆڵی كارا دەبینێ.

دواتریش هەر هاورِێی وەفاداری كاروانی رابوونی ئیسلامیی كوردستان دەبێو ساڵی ١٩٩٣ بە ئەركی سەرشانی هەڵدەستێو دەبێتە پەرژینی دەوری رەسەنایەتی.

ساڵی ١٩٩٤ لە كاتێكدا تەنها (٧٠) دیناری دەبێ، ئەویش بۆ ماڵو خانەوادەكەی بەجێدێڵێ و رووداوەكاتەوە چیاو بە برا و هاوسەنگەرانی پەیوەست دەبێتەوە.

دوای ئەوە بەهۆی لێهاتووییەوە بە جێگری فەرماندەی هێز هەڵدەبژێردرێ و لە ڕاپەڕاندنی ئەرکەکانی پێشمەرگایەتیدا لە ناوچەکانی شرامو خورماڵ و سەیدصادق و شارەزووردا بەشداری دەکاتو دڵسۆزانە ئەرکو فەرمانەکان رادەپەڕێنیّ.

سەرەنجام لە رۆژی ١٩٩٤/٤/٢٧دا کاك مەحمودی پێشمەرگەی دڵسۆزی ئایین و گەل و نیشتمان ، دوای ئەوەی جارێك بریندار دەبێ و رازیش نابێ پشت بکاتە بەرەی رووبەڕووبوونەوەو بگەڕێتەوە دواوە بۆ تیمارکردن، هەروەها دوای پێکرانی بۆ جاری دووەم لەو کاتەدا بە پلەی بەرزی شەهیدی دەگات و ماڵئاوایی لە خزمو کەسوکارو هاوسەنگەرانی و کاروانی رابوونی ئیسلامیی کوردستان دەکاتو گیانی پاکی بەرەو قاپی میهرەبانی خودا دەگەڕێتەوە، پاشان تەرمەپاکەکەی لە گۆڕستانی (گولان) بەخاك دەسپێردرێت.

شەهیدی فەرماندە کاك مەحمود خێزاندار بووەو دوای خۆی شەش منداڵی بەناوەکانی (حکمەت، حەکیم،شلێر، موحەممەد، شەیما ، پێشەوا) بە دیاریو یادگاری بۆ ئیسلامو کۆمەڵی کوردەواری بەجێهێشتوون.

شەهید: عەبدوڕڕەحیم عوسمان کەریم
ناسراو بە: صوهەیب

ساڵی ١٩٧٣ لە شارۆچکەی سیروانی سەر بە قەزای هەڵەبجەی شەهیدو باوەشی خانەوادەیەکی سەر بە عەشیرەتی نەورۆڵی هاتۆتە دونیاوە.
ژیانی منداڵیی لە سیروانو هەڵەبجەی تازە بەسەربردووەو لە قوتابخانەی (سیروان)ی سەرەتایی تێکەڵاو نراوەتە بەر خوێندنو قۆناغی ناوەندیشیی لە قوتابخانەی ناوەندیی ئالان لە هەڵەبجەی تازە خوێندووەو لە ئامادەیی پیشەسازی وەرگیراوەو لەوێ درێژەی بە خوێدن داوە.
ساڵی ١٩٩١ پەیوەندیی بە کاری ئیسلامییەوە دەکاتو لە ریزەکانی رێکخستندا رۆڵی خۆی لە خزمەتی کاروانی ئیسلامییدا دەبینێ، ساڵی ١٩٩٣ لە مەڵبەندی گەرمیانو لە دەربەندیخان دەبێتە پێشمەرگەو لێپرسراوانە ئەرکەکانی رادەپەڕێنێو جێگای خۆی لە دڵی هاوسەرنگەرانیدا دەکاتەوە.
شەهید صوهەیب لە ساڵی ١٩٩٣دا بە ئەرکی سەرشانی خۆی هەڵدەستێو بە خۆڕاگریی‌و پشوودرێژییەوە رووبەڕووی کێشەو ئاستەنگەکانی بەردەم کاروانی رەسەنایەتی دەبێتەوە.
تا سەرەنجام کاك عەبدوڕڕەحمانی ناسراو بە (صوهەیب) پێشمەرگەی ئازاو کۆڵنەدەری ئیسلام لە پێناو پەیامو رێبازەکەیدا کە رێبازی راستەقینەی ژیانە ، لە مانگی (١٩٩٤/٥) لە گوندی شیرەمەڕی سەر بە ناحیەی خورماڵ شەهید دەبێتو بەرەو ژیانی راستەقینەو میهرەبانیی خودا دەگەڕێتەوە.

شەهید: ناتق عزت عەبدولکەریم مستەفا

ساڵی ١٩٧٤ لە شاری هەڵەبجە چاوی بە ژیانو خەونو هیواکانی میللەتەکەی هەڵێناوە، بەشێکی ژیانی منداڵیی لە هەڵەبجە بەسەربردووەو پاشان خانەوادەکەیان ئاوارەی کوردستانی ئێران دەبنو لە ئۆردوگای (کامیاران) دەگیرسێنەوە.
قۆناغی سەرەتایی لە قوتابخانەی (بێسارانی) خوێندووەو پاشان لە قوتابخانەی (هیجرەت) لە ئۆردوگای کامیاران درێژەی بە خوێندن داوە.
کاتێکیشماڵیان گەڕاوەتەوە بۆ هەڵەبجە لە پەیمانگای (عەبدولعەزیز) بۆ زانستە شەرعییەکان قۆناغێکی نوێ لە خوێندن دەخوێنێو شارەزایی لە بەشێکی زانستە ئیسلامییەکاندا پەیدا دەکات، هەروەها لە مزگەوتی (شافیعی)یش وانە دەخوێنێ، نزیکەی (٢٠) جوزئی لە قورئانی پیرۆز لەبەرکردووە، لە بواری هونەرو سروودی ئیسلامیشدا خولیای خزمەتکردن دەبێت.
شەهید ناتق لە بواری کارو کەسابەتو باخەوانییشدا هاوکاریی خانەوادەکەیان دەکاتو زۆریش حەزی لە هاوکاریو بەدەمەوەچوونی نەدارانو خزمو هاوەڵانی دەبێت.
ساڵی ١٩٩٢ بە رەسمی دەبێتە پێشمەرگەی ئیسلام و لە هێزی (یەك)ی هەڵەبجە دەوام دەکاتو دڵسۆزیو شارەزایی دەکاتە هەوێنی کارو چالاکیەکانی.
زستانی ١٩٩٣ بە ئەرکی سەرشانی خۆی هەڵدەستێو بەسەختی لەگەڵ سەختیەکاندا دەکەوێتە ململانێ، تا سەرەنجام کاك ناتق عزەتی قوتابی سەنگەری زانستو پێشمەرگەی خەباتکاری ئیسلام ، لە رۆژی ١٩٩٤/٥/٥ لە هەڵەبجە دوای برینداربوونی لەگەڵ مامۆستا (سەیفەدین)و دەستەیەك لە هاوەڵانی گوللەباران دەکرێو بە پلەی بەرزی شەهیدی دەگاتو ماڵئاوایی لە خزمو کەسوکارو کاروانی رابوونی ئیسلامی کوردستان دەکاتو خەمی پەیامەکەی بە هاوسەنگەرانو رێبوارانی رێبازی رەسەنایەتی دەسپێرێ، پاشان تەرمە پاکەکەی لە گۆڕستانی (شەهیدان) لە هەڵەبجە بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: کەمال عەبدوڵڵا نادر کەریم

شەهید لە ساڵی ١٩٦٩ لە گوندی (نەیجەڵە) لە بنەماڵەیەکی سەر بە عەشیرەتی زردۆیی لە سنووری هەڵەبجەی شەهید هاتۆتە دونیاوە، تەمەنی منداڵیی لە گوندەکەی خۆیان‌و (تلەوەڕێ) بەسەردەبات‌و پۆلەکانی خوێندنی تا پێنجەمی سەرەتایی لە گوندی سازانی دراوسێ گوندیان تەواو دەکات، بە هۆی ڕاگواستنی گوندەکەیان لە لایەن ڕژێمی بەعسەوە ماڵی شەهید دەچێتە کۆمەڵگەی زەمەقی نزیك هەڵەبجە، دیسان شەهید کەمال دەچێتەوە قوتابخانەو پۆلی شەشەمی سەرەتایی تەواو دەکات، بەڵام وەك هەر لاوێکی تری ئەم کوردستانە بە تایبەتی لاوەکانی هەڵەبجە بۆ پەیداکردنی بژێوی ژیان ناتوانێ درێژە بە خوێندن بدات‌و ژیانی لاوێتیی لە کرێکاریدا بەسەر دەبات، هاوکات کاریگەریی ڕابوونی ئیسلامیی‌و پابەندیی بنەماڵەکەیان بە ئایینی پیرۆزی ئیسلام، پابەندبوونی شەهید بە ئیسلامەوە پتەوتر دەکات‌و لە ساڵی ١٩٨٥ لە مزگەوتی (عومەری فاروق) لە هەڵەبجە دەبێتە قوتابی مامۆستا (صادق شێخ عوسمان).

هەر لە ساڵی ١٩٨٥دا ژیانی هاوسەریی دەستپێدەکات‌و بۆ پەیداکردنی بژێوی ژیانی خانەوادەکەی دەست دەکات بە کاری کشتوکاڵ‌و ئاژەڵداریی.

لەگەڵ جۆش‌و خرۆش پێدانی زیاتری کاروانی ڕابوونی ئیسلامیی لە کوردستان بە گشتی‌و ناوچەی هەڵەبجە بەتایبەتی، کاکە کەمال زیاتر شارەزای کارو جموجوڵی ئیسلامیی دەبێت‌و هەر لە ساڵی (١٩٨٦)ەوە پەیوەندی بە کاری ئیسلامییەوە دەکات‌و دەبێتە هاوڕێی کاروانی نوورو لەگەڵ ئیسلامخوازاندا شەو و ڕۆژ دەکاتەوە، لە بەرامبەر ستەمی بەعسیەکاندا ڕق‌و تووڕەیی دایدەگرێ‌و دانیشتن لە ژێر سایەی شوومی ئەو ڕژێمە نەگریسەدا ڕەتدەکاتەوە، بۆیە لە ساڵی ١٩٨٨دا بڕیاری دێتە سەر ئەوەی ڕێگای پڕ لە شکۆمەندی هیجرەت‌و جیهاد بگرێتەبەرو لە هێزی (نەصر) دەبێتە پێشمەرگەی ئیسلام، لە تیپی (٥٦)ی شێخ مەحموددا درێژە بە خەباتی پێشمەرگایەتی دەدات‌و لەگەڵ بەردەوامبوونی خزمەت‌و دەوامدا دەگوازێتەوە بۆ تیپی (٥٧)ی غەزالی‌و وەك فەرماندەی کەرت ئەرکەکانی خۆی دڵسۆزانە جێبەجێ دەکات.

شەهید لە سەرجەم کاتە سەختەکاندا ئامادەبووەو ڕۆڵی کاریگەری دیوە، بە تایبەتی لە ڕاپەڕینە مەزنەکەی ساڵی ١٩٩١ بەشداریٚ شەڕەکانی کەلارو کفری دەکات‌و لە

دژی حزبی بەعسی رووخاو دەجەنگێت‌و رقی پیرۆزی خۆی بەسەر ئەو رژێمە نەگریس‌و خوێنمژەدا دەبارێنی، دواتریش هەمیشە وەك پێشمەرگەیەکی ئیسلام بە ئامادەیی تەواوەوە لە خزمەتی ئایین‌و گەل‌و نیشتمانەکەیدا دەبێت‌و درێژە بە دەوامی پێشمەرگایەتی دەدات، ساڵی ١٩٩٣و ١٩٩٤ بە ئەرکەکانی سەرشانی خۆی لە بەرامبەر رێبازو بیروباوەڕەکەیدا هەڵدەستێ‌و دڵسۆزانە فەرمانەکان جێبەجێ دەکات، تا سەرەنجام کاك کەمال عەبدوڵڵای پێشمەرگەی بە ئەزموون‌و قارەمانی رۆژە سەختەکان ، لە رۆژی ١٩٩٤/٥/٥دا لەگەڵ مامۆستا سەیفەدین‌و پۆلێك پێشمەرگەی تردا لە هەڵەبجە شەهید دەکرێ‌و دەگاتە ترۆپکی سەروەریی‌و ماڵئاوایی یەکجاری لە دونیای فانی‌و خزم‌و کەسوکارو هاورێ‌و هاوسەنگەرانی دەکات‌و بەرەو ژیانی هەمیشەیی‌و سەرفرازیی راستەقینە دەگەڕێتەوە، پاشان تەرمە پاکەکەشی لە گۆڕستانی (گوڵانی سەروو) بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید کەمال خێزاندار بووەو دوای شەهیدبوونی کوڕێك‌و سێ کچی بە ناوەکانی (پێشەوا، پەیمان، بەناز، ئیمان) بە دیاری‌و یادگاری بۆ کاروانی رابوونی ئیسلامیی کوردستان جێدێڵێ ، مەخابن کاکە پێشەوای کوڕیشی دوای تەواوکردنی شەشەمی ئامادەیی، بەهۆی نەخۆشی و ئەنجامدانی نەشتەرگەرییەوە، لە ساڵی ٢٠٠٥دا لە ژێر نەشتەرگەریدا گیانی دەسپێرێ و رووحی پاکی دەستەملانی گیانی پاکی باوکی شەهیدی دەبێتەوە.

شەهید: نەبەز حسێن موحەممەد عەلی
ناسراو بە: کاروان

ساڵی ١٩٦٨ لە شاری سلێمانی هاتۆتە دونیاودو ژیانی منداڵییشی لەوێ بەسەربردووەو دواتر نراوەتە بەر خوێندنو تا قۆناغی ناوەندی تەواوکردووە، بەڵام لەوەزیاتر بواری درێژەپێدانی خوێندنی نامێنێ.
هەر لە منداڵییەوە خولیای قورئان خوێندن بووە، قوتابییەکی گوێڕایەڵو لەسەرخۆ بووە، پاشان ماڵی باوکیان دەچێتە بەغداو دەستەملانی ژیانی غەریبایەتی دەبێت، هەر لەوێ ناوی بۆ سەربازی دەگەڕێتەوە، بەڵام کاک نەبەزی ناسراو بە (کاروان) تەسلیمی ئیرادەی رژێمی شەڕانگێزی بەعس نابێتو حاشا لە سایەی شوومی بەعس دەکاتو فیرار دەکاتو یەکسەر دەڕواتە ناوچەی قەرەداغو لە گوندی (جەعفەران) نیشتەجێ دەبێ.
کاتێك لە سالآنی (١٩٨٦ بۆ ١٩٨٧) چەند مەفرەزەیەکی هێزی (فاروق)ی بزووتنەوەی پەیوەندی ئیسلامیی کوردستان کە ئەوکاتە باڵی سەربازی بە ناوی لەشکری قورئانەوە بوو، دەچێتە قەرەداغ کاکە نەبەز پەیوەندییان پێوە دەکاتو هەر لەوێش نازناوی (کاروان) وەردەگرێت.
دوای دوو ساڵ مانەوەی لە قەرەداغ و شاڵاوی بەناو ئەنفالەکان بۆ سەر ئەو ناوچانە کاك کاروان بە کاری تایبەتیو نهێنی دەگەڕێتەوە ناو شاری سلێمانی.
لەگەڵ راپەڕینی ئازاری ١٩٩١یشدا کاك کاروان هەلی بەگژداچوونەوەی رژێمی ستەمکاری بەعسی بۆ دێتە پێشو قۆڵی بەرەنگاری لێهەڵدەماڵێو لە گەرەکی خەباتو لە فولکەی دەستارەکە لەگەڵ خەباتی برایدا پەلاماری چەند بەعسیەك دەداتو لە ئاکامدا ئاربیجییەك و دوو کلاشینکۆفی دەست دەکەوێت، بەم شێوەیە بە گڕی حەماسەی ئیسلامخوازانەی خۆی بەردەبێتە گیانی بەعسیە خوێن خۆرەکان.
دواتر شەهید نەبەز لە هێزی سلێمانی درێژە بە خەباتی پێشمەرگایەتی دەداتو لە ئاکامی دڵسۆزیو رەوشتە بەرزەکانییەوە پلەکانی پێشمەرگایەتی تا سەرتیپی دەبڕێو جێی شایستەی خۆی لە دڵی هاوسەنگەرانیدا دەکاتەوە.
ساڵی ١٩٩٣ دەبێتە پەرزینی دەوری بیروباوەڕەکەی، ساڵی ١٩٩٤ دەبێتەوە هەڵۆی بەرزەفڕی ملەخوردو قارەمانی رەوەزەکانی وشکەناو لە ناوچەی هەورامان، تا سەرەنجام کاکە نەبەزی سەودا سەری ئیسلامو دڵسۆزی ئاینو گەلو نیشتمانو کوڕی گەورەی ماڵ لە ١٩٩٤/٥/١٢ لە وشکەناو لەگەڵ دوو برای تر بە ناوەکانی (کاك کاوەو کاك ئوسامە) دەگاتە کاروانی شەهیدان، پاشان تەرمەپاکەکەی لە گۆڕستانی گوندی (یالآنپیێ)ی سەر بە شارۆچکەی خورماڵ بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: خالید سەعید خدر پیرۆت[7]

ناسراو بە: مەلا ئەکرەم

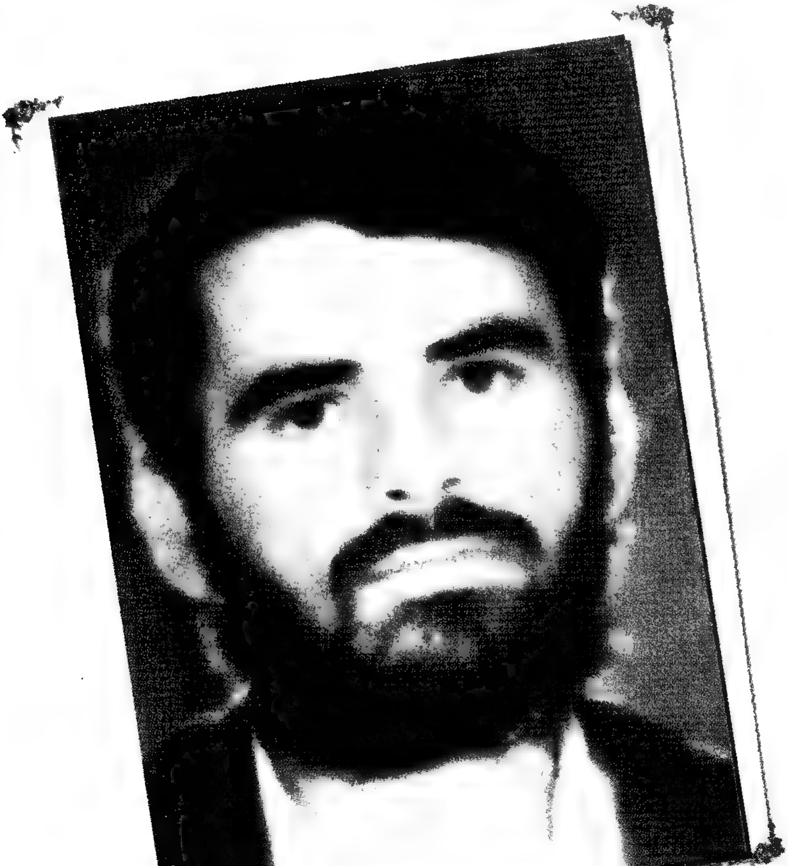

ساڵی ١٩٦٨ لە شاری سلێمانیو لە ئامێزی خانەوادەیەکی سەر بە عەشیرەتی ژاژڵەیی هاتۆتە دونیاوە، ژیانی پڕ لە بەرائەتی منداڵییشی تێکەڵاوی دیمەنە ڕەنگینەکانی گۆیژەو ئەزمەڕو هەناسە پڕ لە حەماسەکانی شاری هەڵمەتو قوربانی کردووە.

هەر لەوێش لە قوتابخانەی سەرەتایی (هەرەوەز) نراوەتە بەر خوێندنو دواتر لە ناوەندی (کاژاو) درێژەی بە خوێندن داوەو ئەویش وەکو هەزاران منداڵی بێنازی کورد بەهۆی بارودۆخی سیاسیو سەختی ژیانو گوزەران، نەیتوانیوە لەوە زیاتر درێژە بە خوێندن بداتو پێ بنێتە قۆناغی ئامادەییەوەو لە پێناو دابینکردنی بژێوی ژیاندا بە کارو کاسبیو دوکانداریییەوە خەریک دەبێت.

لەلایەکی تریشەوە بەهۆی نزیکی لە مامۆستا مەلا ئەحمەدی شەریعەو کۆمەڵێک لاوی ئیسلام خوازەوە ، زیاتر هۆگری مزگەوتو کاری ئیسلامیی دەبێتو لە ساڵی ١٩٨٦ پەیوەندی بە کاری ئیسلامییەوە دەکات.

کاک خلید سەعیدی ناسراو بە (مەلا ئەکرەم) لەگەڵ ڕاپەڕینی ئازاری (١٩٩١)دا وێڕای بەشداریو بینینی ڕۆڵی خۆی لە بەگژداچوونەوەی ڕژێمی بەعس، پەیوەندیش بە هێزی پێشمەرگەی ئیسلامەوە دەکاتو لە هێزی سلێمانی بزووتنەوەی ئیسلامیی ئەوکاتە دەبێتە پێشمەرگەو لە بارەگای سلێمانی درێژە بە دەوامی پێشمەرگایەتی دەدات.

شەهید مەلا ئەکرەم جگە لەوەی خولیای وەرزشی هەبوو، زۆریش حەزی بە تێکەڵاویو بواری کۆمەڵایەتی دەهات، لە بواری پێشمەرگایەتیشدا دڵسۆزانە ئەرکەکانی رادەپەڕاندن.

شەهید مەلا ئەکرەم تا دەهات زیاتر دڵی بە خوداوە پەیوەست دەبوو، ئاواتی شەهیدی دەخواستو تەنانەت بەر لە شەهیدبوونی بە برایەکی هاوسەنگەری وتبوو: "ئەم قورئانە بۆ تۆ هەدیەبێ بەیانی من دەچمە خزمەت پێغەمبەرو هاوەڵانیو هەرچی لە دوای خۆم بەجێ دەمێنێ بۆ برا پێشمەرگەکان بێ".

تا سەرەنجام مەلا ئەکرەمی پێشمەرگەی خواویستو گیانفیدای ئیسلام لە ڕۆژی ١٩٩٤/٥/١٦ لە پێناو پەیامو ڕێبازەکەیدا لە گوندی (شیرەمەڕ)ی ناوچەی شارەزوور، لەگەڵ کاک ئەحمەدی مالیەدا شەهید دەبێت، دواتر تەرمە پاکەکەی دەبرێتەوە سلێمانیو لە گۆڕستانی شێخ ئەحمەدی هیندی بەخاک دەسپێردرێت.

شەهید: ئەحمەد موحەممەد حەمە ساڵح
ناسراو بە: ئەحمەدی مالیە

ساڵی ١٩٦٤ لە خانەوادەیەكی ئایینپەروەری سەر بە عەشیرەتی میراودەلی لە كوندی (كانی خاك)ی سەر بە ناحیەی سەنگاو هاتۆتە دونیاوە، ژیانی منداڵییشی لە ئامێزی كوندە خنجیلانەكەیاندا بەسەربردووە، دواتر لەلای باوكی دەستدەكات بە خوێندنی ئایینیو دەبێتە فەقێیەكی زیتەڵی حوجرەكەی كانی خاكی.

كاك ئەحمەد مرحەممەد هەر لە منداڵییەوە كوڕێكی وریاو چاوكراوەی لێدەردەچیو هەست بە ئازارەكانی میللەتەكەی دەكات، لەم سۆنگەیەشەوە دەچێتە ناو كاری ڕێكخراوەییو لە ساڵی (١٩٨٠ تا ١٩٨٦) لە ریزەكانی پارتیو یەكێتیدا كاردەكاتو بەشداری شۆڕشی رزكاریخوازی نەتەوەكەی دەكات.

لە دوای ساڵی (١٩٨٦) وەرچەرخانێك لە بیرو ئەندێشەی كاك (ئەحمەد)دا ڕوودەداتو ئاسۆكانی تێڕوانینی بە ڕووی ئیسلامدا ڕۆشنتر دەبنەوە، هەر دوای ئەوە لە كەرەكی شێخ عەباسی سلێمانی بە فیراری دەمێنێتەوەو بە كارو كاسبیی جۆراوجۆرو پەیداكردنی بژێوی ژیانەوە خەریك دەبێت.

لەگەڵ بەرپابوونی ڕاپەڕینە شكۆدارو مەزنەكەی جەماوەری گەلی كوردستان لە ئازاری (١٩٩١)دا، كاك (ئەحمەد)یش بە ڕووی بەعسیەكاندا دەتەقێتەوەو بەشداری ڕاپەڕین دەكاتو وەك ئەندامێكی ڕێكخستنەكانی بزووتنەوەی ئیسلامیی پێشوو و پەیوەست بە هێزی (حەسەن بەننا)وە بە ئەركی جوامێرانەی خۆی هەڵدەستێو لە ڕامالینی بەعسیەكانو رزگاركردنی خەلكی كوردستاندا قۆڵی مەردانەی لێ هەڵدەماڵێ.

هەر لە ساڵی ١٩٩١ لە مەڵبەندی (٦)ی سلێمانی دەبێتە پێشمەرگەو چەكی ئیسلام دەكاتە شانو لەگەڵ كۆمەڵێك لاوی ئیسلامخوازدا، تیپێك پێكدەهێننو ئەو دەبێتە جێگری تیپەكە.

دواتر دەبێتە ئەندامی مەڵبەندو بە لێپرسراوی بەشی دارایی دیاری دەكرێو هەر لەمەشەوە بە (ئەحمەدی مالیە) دەناسرێ.

لە زستانی ١٩٩٣و ساڵی ١٩٩٤یشدا ڕۆڵی خۆی لە پاراستنی پەیامو ڕێبازەكەیدا دەبینێو دەبێتە پەرژینی دەوری ڕەسەنایەتی.

تا سەرەنجام ئەو پێشمەرگە مێرخاسو دڵ پڕ لە باوەڕو ئومێدەی ئیسلامو ئەم قارەمانە پێكراوەی ناو سەختیەكانی ژیانو ئەو تێكۆشەرە كۆڵنەدەرە، لە ١٦/٥/١٩٩٤ لە كوندی (شێرەمەڕ)ی ناوچەی شارەزوور لە پێناو ڕێبازو

بیروباوەڕەکەیدا لەگەڵ کاک مەلا ئەکرەم دا شەهید دەبێو ماڵئاوایی لە ژیانی دونیاو خزمو هاوڕێو هاوسەنگەرانی دەکاتو پەیامەکەی بە ڕێبوارانی کاروانی ڕابوونی ئیسلامی کوردستانو دڵسۆزانی کەلو نیشتمان دەسپێرێ.

تەرمە پاکەکەشی لە گۆڕستانی گوندی (یالانپێ)ی نزیک خورماڵ ئەسپەردەی خاک دەکرێو دواتر دەگوازرێتەوە بۆ گۆڕستانی شێخ عەباس لە سلێمانی.

شەهید ئەحمەد موحەممەدی ناسراو بە ئەحمەدی مالیە لە ساڵی ١٩٨٦ خێزانی پێکەوەنابوو، دوای خۆی دوو کوڕی بە ناوەکانی (موحەممەدو ئوسامە) کردوونە دیاریو یادگاری بۆ ئیسلامو کوردستان.

شەهید: یاسین صالح کەریم[٧]

ناسراو بە: یوسف

سالی ١٩٧٠ لە شاری هەڵەبجەی ئیسلامپەروەرو لە ئامێزی خانەوادەیەکی سەر بە عەشیرەتی (جاف) چاوی بە ژیانو بالای بەرزی شنروێ هەڵێناوە، ژیانی منداڵیشی هەر لە هەڵەبجە بەسەربردووەو بە کارەساتی بۆردومانی ئەو شارە بە ناپاڵم لە سالی (١٩٧٤) کوێی زرنگاوەتەوە، لە قوتابخانەی (شنروێ) ی سەرەتایی نراوەتە بەر خوێندنو تەنها تا چواری سەرەتایی تەواو کردووە، دواتر بە کارو کەسابەتەوە خەریك دەبێتو وردە وردەش بە بانگەوازی ئیسلامیی کە لە دەڤەرەکەدا لە پەرەسەندندا دەبێت ئاشنا دەبێو دەبێتە هۆگری کاری ئیسلامیی و لەگەڵ مزگەوتو لاوانی ئیسلامخوازی ئەو شارەدا دەستەملان دەبێت، دواجار کە بیروباوەڕی ئیسلامیی بە تەواوی لە دڵو دەروونیدا دەچەسپێو کاریگەری گەورەی لە هەڵسوکەوتو بیرو تێڕوانینیدا بەسەرەوە دروست دەکاتو بەم هۆیەشەوە تێدەگات کە ناکرێ مرۆڤی موسڵمان لە ئاقار ئەو هەموو زوڵمو ستەمو بێ دینییەی رژێمی نەگریسی بەعسدا دەستەوەستان دانانیشێ، بۆیە بڕیاری هیجرەتو پێشمەرگایەتی دەداتو سالی ١٩٨٨ دەبێتە پێشمەرگەی ئیسلامو لە هێزی (سەلاحەدین) چەکی مەردایەتی دەکاتە شانو دڵسۆزانە ئەرکو فەرمانەکان رادەپەڕێنێ.
کاتێکیش جەماوەری ستەمدیدەی کوردستان بە رووی بەعسیەکاندا بورکانی راپەڕین دەتەقێننەوە، کاکە یاسین صالح جوامێرانە بەشداری راپەڕین دەکاتو رۆڵی خۆی تێدا دەگێڕێو بە چاوی خۆی وەدیهێنانی خەونو هیواکانی دەبینێ.
دوای راپەڕینیش شەهید یوسف هەر رێبوارێکی بە ئەمەكو دڵسۆزی رێگای رزگاریو نێو کاروانی رابوونی ئیسلامیی کوردستان دەبێتو لە ئاستەنگو ناڕەحەتیەکانی بەردەم کاروانەکەشدا بە ئەرکی سەرشانی خۆی هەڵدەستێو لە تەك هاوسەنگەرانیدا بە ئومێدی زۆرەوە لە ئاسۆی میللەتو کاروانی ئیسلامخوازان دەڕوانێ، لەگەڵ هاوسەنگەرانیدا لە هێزی هەورامان ، ئەو دەڤەرە نووربااران دەکاتو پێشتریش لە مەڵبەندی سلێمانی هیواو پەرۆشو زەردەخەنەی دەبەشیەوە، تا سەرەنجام کاك یاسین صالحی ناسراو بە (یوسف) ئەو لاوە خواویستو قارەمانە لە رۆژی ١٦/٥/١٩٩٤ لە خورماڵ لەگەڵ کاك (صوهەیب)دا لە پێناوی پەیامو بیروباوەڕەکەیدا شەهید دەبێو ماڵئاوایی لە خزمو کەسوکارو هاوڕێو هاوسەنگەرانی دەکاتو دەگەڕێتەوە دونیای جاویدانی، پاشان تەرمەپاکەکەشی لە گۆڕستانی گوندی (ئەحمەد ئاوا) بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: عەلی موحەممەد جەلال
ناسراو بە: عەلی جاف

ساڵی ١٩٧٢ لە بنەماڵەیەکی سەر بە عەشیرەتی جاف لە گوندی (عەینکە)ی سەنگاو لەدایك بووە، ژیانی منداڵیی لە سەنگاو بەسەربردووەو هەر لەوێش نراوەتە بەر خوێندنو نەیتوانیوە لە قۆناغەکانی تری خوێندن بەردەوام بێت، دواتر سەرەڕای سەرقاڵبوونی بە کارو کاسبیشەوە ماوەیەك لە سەنگاو لای مەلا ئەحمەدی کەتان چەند وانەیەکی ئایینی خوێندووە.

کاك عەلی جاف وەك هەر لاوێکی تری ئەم نیشتمانە زامدارە، پێبەپێ لە قۆناغەکانی نوێی ژیانیدا هەورازو نشێوی دێتە رێو بیری بەلای ئازادیو کاری رێکخراوەییدا دەچێ، بۆیە ماوەی سێ ساڵ لە ریزەکانی پارتیدا ئیش دەکات، کاتێکیش لە ئازاری ١٩٩١دا راپەڕینی جەماوەری بەرپا دەبێت بە دژی رژێمی بەعس، وێڕای بەشداریکردنی لە راپەڕیندا دەروازەیەکی نوێ بە رووی ژیانی سیاسیدا دەکاتەوەو پەیوەندی بە ریزەکانی هێزی پێشمەرگەی بزووتنەوەی ئیسلامیی ئەوکاتەوە دەکاتو لە تیپی (٣١)ی گەرمیانو بنکەی شەرەفخانی هێزی کەرکوك درێژە بە پێشمەرگایەتی دەدات ، ئەو کەسێکی کراوەو خەڵك دۆست بوو، شارەزایی لە وەستاییو شۆفێریدا هەبوو.

کاکە عەلی جاف وەك پێشمەرگەیەکی قارەمانو گیان لەسەردەستو خواویست، لە قۆناغەکانی کاروانی رابوونی ئیسلامیی کوردستانو سەختیو ئاستەنگەکاندا لە هەرکام لە چەمچەماڵو شۆڕشو هەڵەبجەو شیرەمەڕ ، رۆڵی خۆی دەبینێو دڵسۆزانە ئەرکەکانی رادەپەڕێنێ.

هەر بە هۆی ئەم لێهاتوویی و دڵسۆزیەشەوە دەکرێتە مەسئولی عەسکەری هێزی کەرکوكو هەموو تواناکانی خۆی لە پێناو باشتر جێبەجێکردنی ئەرکی سەرشانیو خزمەتی ئایینو گەلو نیشتماندا دەخاتە کارو بە ورەو باوەڕێکی قوڵەوە هەنگاو دەنێ.

کاك عەلی جاف بە هەفتەیەك بەر لە شەهیدبوونی نامەیەك بۆ خێزانەکەی کە ساڵی (١٩٨٩) ژیانی هاوبەشی لەگەڵ پێکهێنابوو دەنووسێو هەروەها بەر لە شەهیدبوونی گەردن ئازادیی لەگەڵ هاوڕێو هاوسەنگەرانیدا دەکاتو دەڵێت: (سەفەری یەکجاری من زۆر نزیکە).

تا سەرەنجام کاکە عەلی جافی پێشمەرگەی قارەمانی ئیسلامو لاوی خواویستو فیداکار ، لە (٢٤-٢٥/٥/١٩٩٤) لە گوندی شیرەمەڕی سەر بە ناحیەی خورماڵ لە پێناو ڕێبازو بیروباوەڕەکەیدا شەهید بوو و ماڵئاوایی لە کوردستانو کاروانی ڕابوونی ئیسلامیو خزمو عەزیزانی کردو تەرمە پاکەکەشی لە گۆڕستانی گوندی (ئەحمەدئاوا) بەخاك سپێردرا.

شەهید: لەتیف حەمە ساڵح عەبدولقادر
ناسراو بە: مەلا لەتیف

ساڵی ١٩٥٢ لە گوندی (مۆردین)ی سەر بە شاری هەڵەبجەی ئیسلامپەروەر هاتۆتە دونیاوە، هەر لە سەرەتای ژیانی منداڵییەوە ئاشنای مزگەوتو شەیدای قورئانی پیرۆز بووە، هەر بۆیە لە گوندەکەی خۆیان ماوەیەك لای مامۆستا (مەلا کەریمی مۆردین) خوێندوویەتی.
لە پێناو دابینکردنی بژێوی ژیاندا سەرقاڵی کارو کاسبی دەبێ، هەر لەو پێناوەشدا وەك فەرمانبەر لە فەرمانگەی کارەبا دادەمەزرێ.
کاك مەلا لەتیف تا دەهات زیاتر چاوی بە بانگەوازی خوایی‌و ئەو بێداریە ئیسلامییەی دەڤەرەکەی گرتبووەوە رۆشن دەبێتەوە، کاریگەری چەند مامۆستایەك‌و لەسەرو هەمووشیانە جەنابی (مامۆستا مەلا عوسمانی) رەحمەتی بەسەرەوە دەبێت بۆ پەیوەستبوون بە کاروانی ئیسلامخوازانەوە.
کاکە لەتیف حەمە صاڵحی ناسراو بە (مەلا لەتیف) رۆژ لە دوای رۆژ خۆشەویستیی خوداو شەریعەتەکەی‌و دڵسۆزی بۆ گەلە موسڵمانە ستەمدیدەکەی لە دڵدا دەچەسپێ، هەر ئەمەش وای لێدەکات ببێتە مرۆڤێکی تێکۆشەرو کەسێکی چالاك‌و خەمخۆری ئایین‌و گەل‌و نیشتمان‌و ئەمەشی لە مەیدانی کردەوەدا سەلماندووە، ئەوەبوو رۆژی ١٩٨٧/٥/١٦ لەگەڵ ژمارەیەکی زۆر لە دانیشتووانی تێکۆشەری شاری هەڵەبجەو هەورامان‌و شارەزووردا رێگای هیجرەت‌و جیهادی گرتەبەرو وەك پێشمەرگەیەك لە پێشمەرگە قارەمانەکانی بزووتنەوەی ئیسلامیی پێشوو چەکی پێشمەرگایەتی کردەشان‌و شانیدایە بەر زەحمەت‌و نارەحەتیەکانی هیجرەت‌و جیهاد، حاشای لە سایەی شوومی حزبی بەعسی عەفلەقی کردو لە پێناو ئازادیدا کەوتە تێکۆشان، هەمیشە بە ئاواتەوەبوو سەربەرزانە بگەڕێتەوە زێدی نیشتمان‌و سەرکەوتنی گەل‌و نەتەوەکەی‌و شکستی ستەمکاران بە چاوی خۆی ببینێت.
سەرەنجام راپەڕینی ئازاری ١٩٩١ی جەماوەری گەلی کوردستان ئەم ئاواتەی کاك (مەلا لەتیف)ی لەگەڵ خۆیدا هێنا.
کاك (مەلا لەتیف)یش وەك پێشمەرگەیەکی قارەمانی ئیسلام ، شەرەفی بەشداریکردنی ئەم راپەڕینە مەزنەی پێبڕاو رۆڵی خۆی تێدا بینی، دوای ئەوەش لەگەڵ قۆناغەکانی کاروانی رابوونی ئیسلامیی کوردستاندا هەنگاوی دەناو پەرژینی

دەوری رەسەنایەتیو بەها باڵاكانی كۆمەڵی كوردەواری بوو، لە هەر شوێنێك پێویست بایە لەوێ بوو، بە دڵسۆزییەوە ئەركەكانی رادەپەڕاند.

تا سەرەنجام كاك مەلا لەتیفی پێشمەرگەی قارەمانو بە ئەزموونی ئیسلامو خاراوی ناو سەختیەكان ، لە پێناو پەیامو رێبازەكەیداو لە رۆژی ١٩٩٤/٥/٢٨ لە گوندی (تەپی سەفا)ی دەشتی شارەزوور شەهید بوو و ماڵئاوایی لە كەسوكارو هاوسەنگەرانو كاروانی رابوونی ئیسلامی كوردستان كردو پەیامەكەی بە هاوڕێو هاوسەنگەرانی ئەمەكداری رێبازی خودا سپارد، پاشان تەرمەپاكەكەشی لە گۆڕستانی كۆمەڵگای (زەمەقی) بەخاك سپێردرا.

شەهید مەلا لەتیف ساڵی ١٩٧٧ خێزانی پێكهێناوەو دوای خۆی چوار كوڕو دوو كچی بە ناوەكانی (رزگار، نزار، ئازاد، ئاوات، مونیرە، مەریەم) بە دیاریو یادگاری بۆ ئیسلامو كوردستان بەجێهێشتوون.

شەهید: جەلیل کەریم فەتاح

سالی ۱۹٦۹ لە گوندی (زەمەقی خواروو)ی سەر بە شاری هەڵەبجەی شەهیدو ئیسلامپەروەر هاتۆتە دونیاوەو ژیانی منداڵییشی هەر لەوێ بەسەربردووە، لە قوتابخانەی زەمەقی خواروو نراوەتە بەر خوێندنو قۆناغی سەرەتایی تەواوکردووە، پاشان لە ناوەندیی (مەولەوی) درێژەی بەخوێندن داوەو تا پۆلی دووەمی خوێندووە.

کاك جەلیل لە پێناو دابینکردنی بژێوی ژیاندا خەریکی کارو کەسابەت دەبێتو وەك شۆفێرێکی کارامە کاری شۆفێری دەکات.

کاك جەلیل هەر لە سەرەتای منداڵیو رۆژانی ژیانی لە ئامێزی گوندەکەیاندا هۆگری خواناسیو خواپەرستی دەبیّو دەبێتە هاورێیی مزگەوتو لاوانی ئیسلامخواز.

سالّی ۱۹۹۱و لەگەڵ راپەڕینی جەماوەری گەلی کوردستاندا پەیوەندی بە ریزەکانی بزووتنەوەی ئیسلامیی ئەوکاتەوە دەکاتو چەکی ئیسلام دەکاتە شان.

لەگەڵ هاوسەنگەرانیدا درێژە بە خەباتو تێکۆشانی ئیسلامخوازانەی خۆی دەداتو دەیەوێ میللەتەکەی بە رێبازی راستەقینەی ژیاندا کە شەریعەتی ئیسلامیو بەرنامەی خوای پەروەردگارە، بگەیەنێتە کەناری ئارامیو بەختیاری دونیاو دوارِۆژی بۆ دەستەبەربێ.

کاك جەلیل لە درێژەی خەباتی پێشمەرگایەتیدا لە رێکخراوی هەڵەبجەی تازەش رۆڵی خۆی دەبینیّو جێدەستی دیار دەبێ.

تا سەرەنجام کاك جەلیلی پێشمەرگەو کادیری دڵسۆزی ئیسلامو لاوی خوێنگەرمو کارامە ، لە رۆژی (۱۹۹٤/٦/۵) لە (سەراوی سوبحان ئاغا) دوای بەدیلگیرانی رەمی دەکرێو گیانی خۆی دەکاتە قوربانی لە پێناو ئایینو بیروباوەڕەکەیداو پاشان تەرمەپاکەکەی لە گۆڕستانی (زەرِایەن) بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید جەلیل کەریم سالّی ۱۹۹۰ خێزانی پێکەوەنابوو، دوای خۆی تەنها یەك کوڕی بە ناوی (هاوکار) بە دیاریو یادگاری جێهێشتووە.

شەهیدی زاناو رۆشنبیر، موحەممەد بابەکر فەقێ ئیسماعیل
ناسراو بە: مامۆستا موحەممەد گرێگار

قەڵەم پێ راناگات پەرژینی گوڵە وشە لە دەوری تریفەی هیچ ئەستێرەیەکی ترۆپکی سەروەریی هەڵچنێ، کە هەر کامیان ئاسۆی کوردەواریی دەکەنە چراخان.. بە تایبەتی ئەگەر ئەو ئەستێرەیە وەکو مانگ خەرمانەی دابێتو شوێنە هەرە لا تەریكو دوورەکانی رووناك کردبنەوە.

یادکردنەوەو ناوهێنانی هەست و هۆش دادەگرێ و دەرەقەتی نایە.

سەرجەم مێرد منداڵو لاو و پیرانی خواناسی دۆڵی شارویو بیتوێنو پشدەر، لە بیریانە چۆن ئەو لاوە خوێنگەرمە لە خواترسە، لە پڕ دەهاتە نێویان، کۆمەڵ کۆمەڵ لاوان وەکو پەپوولەی عاشق لێی دەهاڵانو هەموو لەشیان بۆ دەرسو موحازەرەو قسە خۆشەکانی، کە ئیمانیان لێ دەباری، دەکردە گوێو بە پێشەنگو سەرمەشقی خۆیان دەزانی...

هەر لە یەکەم دیداردا، خۆشەویستییەکەی لە دڵ دەچەسپاو وەکو ئاسیاوێکی کۆنو ئازیز رەفتاری دەکرد، کە دەشکەوتە قسە لە ناخی دڵەروونەکەیەوە دەدواو گوفتارە شیرینەکانی دەکەوتنە ئامێزی دڵی گوێگرەکانی...

بزەی بەردەوامی سەر لێوانی، بە ئاشکرا دیاربوو رەنگدانەوەی تریفەی باوەڕە قووڵەکەی نێو دڵە گەورەکەیەتیو یەك دونیا سەفاو سەڕ راستیی لێ دەکەوێتەوەو دەبووە قوڵپی سۆزو خۆشەویستی...

بروسکە ئاسا، لە نێو رانیەدا حەجمینی نەبوو، وەکو پەلکە زێڕینە ئەو ناوەی رەنگباران دەکردو وەکو بارانی پەڵە هەرجارەی سەرو سیمای لوتکەو مەزرایەکی دەشردو بنارێکی پاراو دەکرد...

سروشتی پاكو سافو ساردو گەرمیو سەختیی لادێ، کە لە گوفتارو رەفتاریدا رەنگی دەدایەوە، کردبوویە کوڕێکی ماندوویی نەناسی بێ وچان... دەتگوت هەرچی ئەرکی رابوونی ئیسلامیی کوردستانە لەسەرشانی ئەوەو هەرچی وزەو توانای هەبوو بۆ تێگەیاندنو پێگەیاندنی رۆڵەکانی میللەتەکەیو قووڵکردنی رەگی ئیمانو خواناسی لە دڵو دەروونیاندا تەرخان کردبوو... ئێستاش دەرو دیواری مزگەوتی (ناجیەخان)و هەموو بازاڕو کووچەو کۆڵانو گەڕەکی رانیە، بۆنو دەنگو رەنگی ئەو کەڵە پیاوەی لێ دێتو لە هەموو شوێنێکی لەبەرچاومانەو بە گزنگی بزە شیرینەکەی نووربارانمان دەکات...

ئەو کانیە زوڵاڵەی نوورو رووناکیو سەر راستیی، ساڵی ١٩٦٦ لە کوندی رازاوەی (کولان)ی دۆڵی شارویی سەر بە رانیە هەڵقوڵیو چاو و دڵی بنەماڵەو کەسوکاری روونکردەوە...

لە گوندەکەی خۆیان چۆتە قوتابخانەو هاوکات لەگەڵ خوێندنی قوتابخانەدا لە مزگەوتیش خوێندوویەتی، هەر لەو کاتەوەی کە وەك لاوێکی موسڵمان دەرکەوتووەو رووبەڕووی دژایەتیو ئازاردانی لا رێ بووان بۆتەوە.، هەر لە سەرەتای لاوییەوە خۆشەویستیی خواو مشوورخۆریی چەوساوانی کوردەواری، حەجمینی لێ هەڵگرتووەو بەو پەڕی چالاکییەوە لە هەڵسووڕانو چالاکیی ئیسلامخوازیدا کاریکردووە، لەبەر ئەوە نەیتوانیوە چیدی لە گوندەکەی خۆیان بمێنێتەوەو لە دوای فشارو ئازاردانێکی زۆر، لە ساڵی ١٩٨١ روودەکاتە شاری رانیەو بە تێکەڵاوبوونو پێوەندیکردن بە رێکخستنی ئیسلامییەوە، وزەو توانای چەندقات زیاد دەکاتو دەچێتە قۆناغێکی تازەی ژیانەوەو لە ساڵی ١٩٨٣دا پەیوەندی بە ریزەکانی (برایانی موسڵمان)ەوە دەکات، لە سۆنگەی هەستی شۆڕشگێڕیو عیززەتمەندییەوە لە دۆزەخی سۆشیالیزمی عەفلەقیدا هەڵناکاتو لە ساڵی ١٩٨٧ بۆ بەشەکوردستانی سەر بە ئێران کۆچ دەکاتو لە گوندی (شوێ)ی سەر بە شاری بانە دەگیرسێتەوە، سەرلەنوێ لەوێ دەست بە خوێندن دەکاتەوە، پاش تەواوکردنی خوێندنی زانستە شەرعییەکان ، ئیجازەی خوێندنی ئایینی لەسەر دەستی مامۆستا مەلا ئەحمەدی بیارەیی وەردەگرێتوهەر لەو کاتەدا زیاتر لە (٢٥) جوزئی قورئانی پیرۆز لەبەردەکات، جگە لە ژمارەیەکی زۆری فەرموودە بە پێزەکانی پێغەمبەری سەروەرﷺ، ماوەیەکیش لە گوندەکانی (شوێ)و (خواجامیری) مەلایەتی کردووە.

دوای راپەڕینە مەزنەکەی بەهاری ١٩٩١ دەگەڕێتەوە نێو باوەشی ئازادیی لە کوردستانو جێی شیاوی خۆی دەدۆزێتەوە، لە نێو رێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامیی ئەوکاتدا لە سنووری مەڵبەندی سێی رانیە دەست بە تێکۆشانو کاری بانگەواز دەکات، لەبەر سەر راستیو لێهاتوویی دەکرێتە ئەندامی مەکتەبی رێکخستنو بەوپەڕی چووستو چالاکیو لێبڕان کارەکانی ئەنجام دەداتو لە سەختیەکانیشدا گیانبەخشانە رۆڵی خۆی دەبینێ.

لە دوای زستانی ١٩٩٣ شەهید مامۆستا موحەممەد کرێکار بە هەمان گەرمو گوڕیی جارانەوە دەستدەکاتەوە بە کاری رێکخستنو پێشمەرگایەتیو تینو تاوی گەشبینی لە

نێو ریزەکانی ئەندامو پێشمەرگەکانی ئیسلامدا دەبووژاندەوەو هەموو ماندووبوونو نائومێدییەکی دەبەزاند، هەر بۆیە لە سالارەو دارەشمانە تێکەڵاوی ئاپۆڕای هاوسەنگەرانی دەبێتەوە.

شەهید مامۆستا موحەممەد کرێکاری بانگەوازکارو کادیرو پێشمەرگە کە لە ئازایەتیو دلێریو بوێریشدا کەم وێنە بوو، شەهیدبوونی لە پێناوی خواو چەوساواندا بە ئاواتی هەرە بەرزی دەزانیو هەمیشە دەیویست مۆمێك بێت لە پێناوی راستیو رەسەنایەتیدا بتوێتەوەو رێگای گەلەکەی بە نووری ئیسلام رۆشن بکاتەوە.

سەرەنجام ئەم رێبوارە سەر راستو هەگبە پڕ لە دڵسۆزییو زانستو مەعریفەیە ، لە رۆژی ١٩٩٤/٦/٧ لەگەڵ پۆلێك لە پێشمەرگە گیان لەسەردەستەکانی ئیسلام لە قەلادزێ گەیشتە سەر ترۆپکی سەروەرییو بەرەو ژیانی هەمیشەییو بارەگای خوای میهرەبانو دلۆڤان گەڕایەوەو توێشووی خەونو هیواکانی بە رێبوارانی رێبازی ئیسلامیی هەوێنی سەرفرازییو دڵسۆزانی ئایینو گەلو نیشتمان سپاردو تەرمە پاکەکەشی لە گۆڕستانی (کێوەڕەش) بەخاك سپێردرا.

مامۆستا موحەممەد کرێکار کە لە ساڵی ١٩٨٠ خێزانی پێکەوەنابوو،دوای خۆی سێ کچو سێ کوڕی بە ناوەکانی (خوناو، خانزاد، خەرمان، خوبەیب، موجاهید، وریا) بە دیاریو یادگاری بۆ ئیسلامو کوردستان بەجێهێشتوون.

شەهید عومەر ئەحمەد حوسێن
ناسراو بە: عومەر بۆڵی

كوردستانم، هەموو كەروویەكی دەربەندەكەی بازیانو هەموو تەپۆڵكەیەكی كردی سەیوانو هەموو تاشە بەردێكی هەر بەردە قارەمانە...
هەر خودا دەزانێ ئەو ئاسمانە شینەی نیشتمانم، بۆتە هەوارگەی چەند كیانی پاكوچەند قارەمانێتیو گیانبازیی لە بیلبیلەی چاویدا نەخشاندووە...
هەڵبەت هەر دەبێ واشبێ، ژانو ئاسۆری قووڵ، چارەسەری ریشەیی كەرەكە، مشوورخواردنو لێبڕانی لە ئاخەوەی دەوێ...
ئاخر كام نیشتمان لەم سەرزەمینە پانو پۆڕەدا بە قەدەر كوردستانی من دڵی شەقار شەقارەو وەكو بەشە خێر بەسەر دەرو جیراندا بەشراوەتەوە؟! كام نەتەوە وەكو كورد دەلاقەی رووناكیی مێژووی لێ ئاخنراوەو لە پەراوێز خزێنراوەو بەبێ هیچ ئاڵای شەكاوە، ئاوا دیلو پرژو بڵاوە؟!

هەر لەسەر ئەوەشە رۆڵە بە هەستەکانی چاویان بەرایی نادات گەلە گورگی داگیرکەران بەربێتە نیشتمانیانو ئەوانیش دەست لەسەر دەست دانێن! ئەوەتا پۆل پۆل دەبنە قوربانیو لافاوی خوێن وەسەر دوژمنان دەگێڕنو کاروانی سووری خەبات، نەپساوە رادەگرن...

ئاخر پاراستنی رەسەنایەتی کوردانو بەرگرتنی شالآوی فەسادو لاڕێیی، ئارەقو خوێنی دەوێت، هەر دەبێ کوڕانی خواناسی بە ئەمەکی کوردەواریی شانی بدەنە بەرو لەو مەیدانەدا ببنە قەڵای سەختی لە گیران نەهاتوو...

یەکێك لەو کوڕە جوامێرانەش، شەهیدی قارەمان، عومەر ئەحمەدی ناسراو بە (عومەر بۆڵی)یە.

شەهید عومەر بۆڵی ساڵی ١٩٧٤ لە شارەدێی رازاوەی سەروچاوەی ئامێزی ماکۆکی سەرسەوزی گەردن کەش، لە خانەوادەیەکی ئایینپەروەریی سەر بە عەشیرەتی (بۆڵی) چاوە کەشەکانی بە ژانو ناسۆری گەلە ستەمدیدەکەی هەڵێناوە، هێندەی دیکە بزەی خستۆتە سەر لێوی سەرچاوەو کانیاوە سازگارو روونەکانی...

هەر لە سەروچاوە نراوەتە بەر خوێندن، بەڵام مەخابن هەژارییو دەستکورتیی وەکو هەزاران منداڵە کوردی چەوساوەی دیکە، دەستی ئەویشیان بەستووەو نەیانهێشتووە لە پۆلی شەشەمی سەرەتایی زیاتر درێژە بە خوێندن بداتو ناچار ملی لە کارو کاسبیو ئاژەڵداری ناوە، لەگەڵ ئەوەشدا ماوەیەك لای مەلا یوسف لە حوجرە خوێندوویەتی.

لەگەڵ راپەڕینی ئازاری ١٩٩١دا دەچێتە نێو رێکخستنە دەستوەشێنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامیی پێشرو دەبێتە قەڵبەزەیەکی توندی شەپۆلی راپەڕینی پیرۆزو زۆر مەردانە بەشداری لە پاککردنەوەی کۆیەو هەولێرو کەرکووکی خۆرە گیراوەکەی کوردستانو داستانی (پردێ)دا دەکاتو شێرانە دەستی تەمبێکردن لە بەعسیە ملهوڕەکان دەوەشێنێ، پاشان لە تیپی (٥٧)ی شەهید (عەبدوڵڵا عەززام)ی سەر بە

مەڵبەندی سێی رانیە دڵسۆزانە ئەرکە ئیسلامییەکانی رادەپەڕێنی‌و لە بارەگای تیپ لە حاجیاوا دەبێتە نموونەی پێشمەرگەی ئیسلام.

شەهید عومەر هەمیشە ئامادەی گیانبەخشین بوو لە پێناوی رێبازو بیروباوەڕەکەیداو قارەمانی رۆژە سەختەکان بوو، جارێك لەو پێناوەدا لە فێرگەی سەلاحەدین بریندار دەبێت، لە زستانی ١٩٩٣شدا بە ئەرکی ئیسلامییانەی خۆی هەڵدەستێ.

ساڵی ١٩٩٤ لە خەتی سالارەو پشتی قەڵادزێ وەك هەڵۆ بە دەوری دووندی سەروەرییەوە دەسووڕێتەوەو وەك پێشمەرگەیەکی چاپووك‌و گوێڕایەڵ درێژە بە خزمەتی پێشمەرگایەتی دەدات.

شەهید چەند جارێك لای هاوسەنگەرانی وتوویەتی ئەگەر شەهیدبووم ئەم دێڕە هۆنراوەیە لەسەر قەبرەکەم بنووسن کە دەڵێ:

تەرمی رۆڵەت هاتەوە دایە وەرە پێشوازیی

خەڵتانی خوێنە لاشەم لە رێگەی سەرفرازیی

سەرەنجام کاك عومەر بۆڵی پێشمەرگەی ئەویندارِی رێبازی هەقیقەت‌و رەسەنایەتی کوردستان، لە رۆژی١٩٩٤/٦/٧ لەگەڵ پۆلێك پێشمەرگەی ماندوویی نەناسی هاوسەنگەریدا، سەرە پڕ لە سەودایەکەی خستە سەر سنگی لە خوێندا شەڵاڵی قەڵادزێ‌و دوا ترپەی دڵە مەزن‌و پڕ لە باوەڕو ئومێدەکەی بوو بە چرپەی گوێی لەسەر هەستی ئەو شارە ئازیزەو گەیشتە کاروانی شەهیدان‌و ماڵئاوایی لە ژیانی کاتی دونیایی کردو بەرەو مەنزڵگای هەمیشەیی‌و قاپی میهرەبانی خودا گەڕایەوەو تەرمە پاکەکەشی لە گۆڕستانی شێخ وەفا لە سەرووچاوە بەخاك سپێردرا.

شەهید: ساڵح ئەحمەد پیرۆت عەبدوڵڵا
ناسراو بە: مەلا ساڵح

شەهیدی قارەمانو زانای موجاهید (مەلا سالّح) لە سالّی ١٩٥٤ لە گوندی (بایزاغا)ی پشدەر لە بنەماڵەیەکی ئایینپەروەر هاتۆتە دنیاوە، پاشان ژیانی منداڵیو سەرەتای فەقێیەتی لە گوندی سوڵتانەدێ کە بنەماڵەکەیان لەوێ نیشتەجێ بووە، دەستپێکردووەو لەسەر دەستی باوکی کە مەلا بووە دەستیکردووە بە خوێندنو دواتر لە پێناو وەرگرتنی زانستەکاندا جگە لە سوڵتانەدێ (سەنگەسەرو قەرەتەپەو چنارنەو شارستێن)و چەندان شوێنی تر گەڕاوەو دواتر ئیجازەی مەلایەتی وەرگرتووە.
لە ساڵی ١٩٧٦ دا بە لوغم بریندار دەبێو لاقی زیانی زۆری پێدەگاتو بە تەواوی شوێنەواری ئەو زیانەی پێوەبەجێ دەمێنێ، بەڵام هەروەکو جاران لە راپەڕاندنی کاری ئیسلامییدا چالاکو گورجو گۆڵ دەبێتو سەرقاڵی وریاکردنەوەی جەماوەر دەبێت، هەر ئەمەش وایکردووە لە چەندان شوێنی وەکو (دووکان) لە ساڵی ١٩٨٥و گوندەکانی (یاران قۆز)و (یاران بەگ)ی سەر بە (سووسێ) مەلایەتی کردووەو جێدەستی لە تێگەیاندنو پێگەیاندنی جەماوەری چەوساوەی کوردەواریدا دیاربووە.
شەهید مەلا سالّح هەموو ئەو کارو چالاکیانەی بە هەستی ئیسلامپەروەرییو بەرپرسیاریی بە تەنیا ئەنجام دەدان، لە سەرەتای هەشتاکانیشەوە لەگەڵ سەرهەڵدانی بزووتنەوەی پەیوەندی ئیسلامییدا بە گوڕو تینێکی تازەوە هاتە مەیدانو هەستی دەکرد لە نێو دەریای خرۆشانی لاوانی دڵگەرمو شۆڕشگێڕی ئەم کاروانە جیهادیە ئیسلامیەدا بۆتە دەریایەکی مەندو پانو بەرینو هەموو ناوچە دێمو تینووەکانی کوردەواریی بوونەتە کەناری تامەزرۆو شەیدایی.
کاتێکیش بە تەواوی دەریای رقی لە بەرامبەر ستەمو زۆرداریەکانی رژێمی بەعسدا هەڵدەچێ، بڕیاری هیجرەتو پێشمەرگایەتی دەداتو لە ساڵی ١٩٨٦دا لە ریزی بزووتنەوەی پەیوەندی ئیسلامیدا دەبێتە پێشمەرگەو جگە لە کاری پێشمەرگایەتی لە بەشە کوردستانی سەر بە ئێرانیشدا لە چەند شوێنێکی وەکو سەردەشتو ئاڵوەتان درێژە بە کاری بانگەواز دەداتو دواتر لە ریزی پێشمەرگەکانی هێزی حەمزە لە قەڵاتووکان درێژە بە کارو خزمەتی پێشمەرگایەتی دەداتو هەرگیز ناتەواوی قاچی لەو هەموو سەروخوارو هەورازو نشێوەی ژیانی پێشمەرگایەتی نابێتە رێگر لە بەردەمیداو بە ورەی پۆڵایینو حەماسەتی ئاگرینەوە ئەرکەکانی رادەپەڕێنێ.
لە راپەڕینە مەزنەکەی ئازاری ١٩٩١یشدا لەگەڵ پێشمەرگە قارەمانە هاوسەنگەرو هاورێبازەکانیدا رۆڵی قارەمانانەی هەبوو، لە رزگارکردنی کەرکوکو شارو

شارۆچـكەكانی دیكـەی كوردسـتاندا دەوری بەرچـاوی گێـڕاو دەسـتی لـە دوژمـنی داگیركـەر وەشـاندو لـە پاراسـتنی دەسـتكەوتەكانی راپەڕینیـشدا درێغـی نـەدەكردو بەردەوام بوو لە كاری بانگەوازو خزمەتی پێشمەرگایەتی لە سنووری مەڵبەندی سـێی رانیە، ساڵی ١٩٩٣یش لـە بەرامبـەر رێبـازو بیروباوەڕەكەیدا دڵـسۆزانە بـە ئـەركی سەرشانی خۆی هەستا، پاشان لە سـەرەتای سـاڵی ١٩٩٤ەوە هـەر لـە پێنـاو رێبـازو بیروباوەڕەكەیـدا لـە سـنووری قـەڵادزێو سـالارە درێـژەی بـە راپەڕانـدنی ئەركـەكانی سەرشانی خۆی وەك پێشمەرگەیەكی دڵـسۆزو ئامـادە دەدا، تـا سـەرەنجام مامۆسـتا مـەلا سـاڵحی زانـاو تێكۆشـەرو خـاوەن ئـەزموونو دڵ پـڕ لـە خۆشەویـستیی خـواو پێغەمبەرﷺ، هەر لە پێناو ئەو رێبـازەدا كـە بـە رێبـازی سـەرفرازیو بەختـەوەریی میللەتەكەی دەزانی لە رۆژی ١٩٩٤/٦/٧دا لە شاری قەڵادزێ لەگـەڵ پۆلێـك لـە بـرا هاوسەنگەرە قارەمانەكانیدا گیانە پاكەكەی كردە قوربانیو چووە نێو ئـاپۆرای هـەزار بە هەزاری شەهیدانی رێگای خواو چەوساوانو بـووە ئەسـتێرەیەكی گەشـی ترۆپكـی سەروەرییو تەرمە پاكەكەشی لە گۆڕستانی (حاجیاوا) بە خاك سپێردرا.

شەهید مامۆستا مەلا ساڵح كە خێزاندار بووە ، دوای خۆی دوو كـوڕو دوو كـچی بـە ناوەكانی (موسـلیم، مەهـدی، زەیتـون، بوشـڕا) بـە دیـارییو یادگـاری بـۆ ئیـسلامو كوردستان بەجێ هێشتوون.

شەهید: ساڵح عەبدوڵڵا موحەممەد

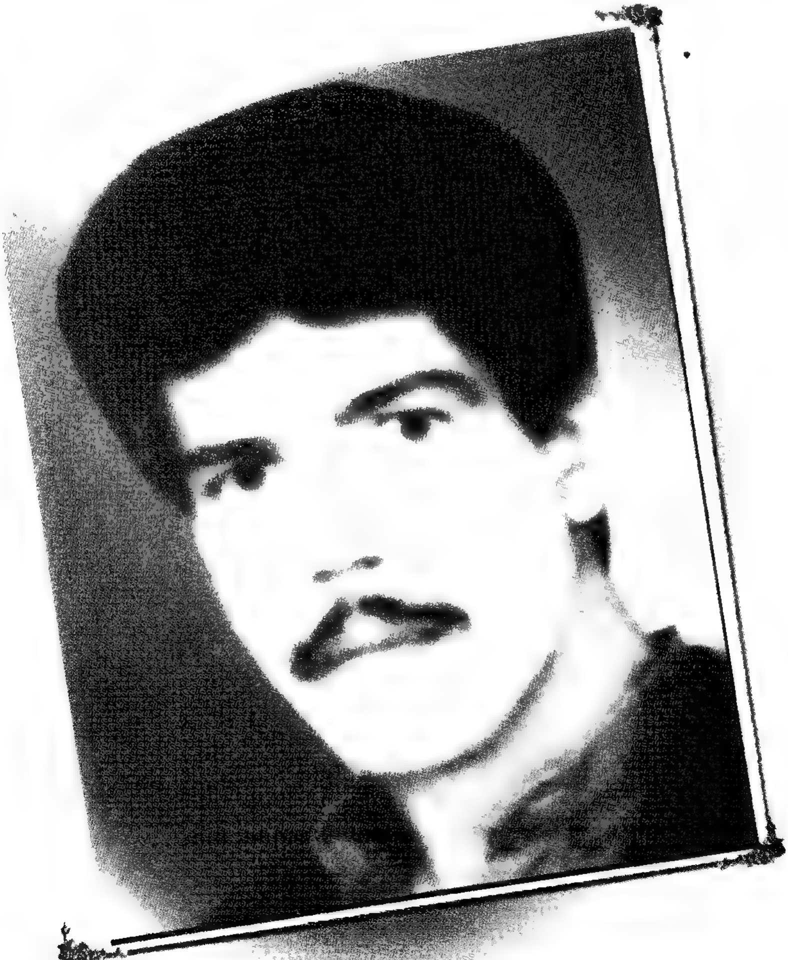

لە ساڵی ١٩٧١ لە گەڕەکی بەرزانی شاری پێنجوێن لە ئامێزی بنەماڵەیەکی خواناسدا چاوی بە ژیان هەڵێناوە، خوێندنی سەرەتایی لە قوتابخانەکانی پێنجوێن‌و ئۆردوگای شانەدەری تەواوکردووە، بە هۆی ناهەمواریی ژیانی ئەو کاتەو ڕۆیشتنە دەرەوەی (مامۆستا مەلا موحەممەد رازی) برای بۆ مەیدانی جیهاد، نەیتوانیوە پەرد بە خوێندن بدات‌و هەر لەسەر دەستی مامۆستا موحەممەدی رازی‌و بە هۆی کاریگەریی ئەوەوە خۆشەویستیی خواو کاری ئیسلامیی‌و خەبات‌و تێکۆشانی لە دڵدا دەچەسپێ‌و لە سۆنگەی ئەمەشەوە ئەویش لە بەهاری ساڵی ١٩٨٧دا لەگەڵ چەند هاوەڵێکی تریدا هیجرەت دەکات‌و ڕێگای جیهاد دەگرێتەبەرو پەیوەندی دەکات بە هێزی پێشمەری بزووتنەوەی ئیسلامیی ئەو سەردەمەوە.

شەهید صالح لاوێکی ئارام‌و لەسەرخۆو بێدەنگ‌و گوێڕایەڵ بوو، زۆر ڕێزی دایك‌و باوك‌و کەسوکاری خۆی دەگرت، لە بەرامبەردا کەسێکی زۆر بەغیرەت‌و ئازاو چاونەترس بوو، شارەزایی لە یاریی کۆنفۆدا هەبوو، لە سەنگەر و مەیدانی ڕووبەڕووبوونەوەدا چاونەترس‌و ئازا بوو، هەرکات " شەهید مامۆستا جەمال ئەحمەد شارباژێڕی" بە مەفرەزە دەربچووایە، شەهید صالحی بە هۆی ئازایی‌و گوێڕایەڵییەوە لەگەڵ خۆیدا دەبرد،.

شەهید لە جەنگ‌و ڕووبەڕووبوونەوەکان لەگەڵ ڕژێمی بەعس هەر لە دەشتی شارەزوورو قەرەداغ‌و مەلەکان‌و کەرکوك‌و دەشتی هەولێرو باقی شوێنەکانی تردا، بەشداری کردووەو دەوری قارەمانانەی بینیوە بە شاهیدی ئەوانەی کە لەگەڵیدا بوون، شەهید لە هێزی (خالید)و تیپی (١١٤)و مەڵبەندی دووی هەورامانەدا، لێبڕاوانە کارو چالاکیی کردووەو ئەنجامداوە، شەهید لە ڕاپەڕینە مەزنەکەی گەلی کورد لە ئازاری ١٩٩١ دەوری کاریگەری بینیوە، کاتێ یەکەم دەستەی موجاهیدانی ئیسلام چووە معەسکەر خالید لە کەرکوك، شەهید صالح لەگەڵ شەهید مامۆستا جەمالدا لە نێو ئەم دەستەیەدا بوون و پێشەنگی هێزی پێشمەرگە بوون . شەهید صالح لە ١٩٩٤/٦/٨و لە کاتی پارێزگاریکردن لە ئیسلام‌و بیروباوەڕەکەیدا لە چیاکانی پشتی پێنجوێن لەگەڵ (مەلا موحەممەد تەمینی وڵاخ لویی‌و کاك عەبدولباستی بانیشاری)دا شەهید دەبێت‌و بە ئاواتی خۆی دەگات کە هەمیشە ئاواتی شەهیدبوون بوو، گیانی پاکی بەرەو لای خودای پەروەردگار لە شەقەی باڵ دەدات، دواتر تەرمە پاکەکەی لە گۆڕستانی (حاجی شێخ) ی پێنجوێنی بە خاك دەسپێردرێت.

شەهید: عەبدولباست موحەممەد عەبدولقادر
ناسراو بە: موسلیم

خەرمانەی مانگی رابوونی ئیسلامیی هەموو لایەکی کوردستانی گرتۆتەوە، شەبەقی داوەتە دوورترین گوندو شار، لە نێو دڵیاندا بۆتە تریفەی باوەڕ.
ناوچەی هەورامان لەو بوارەدا وەکو (سورێن‌و شنرویّ) سەربەرزەو رەنگی ئیمانداریی‌و رەسەنایەتیی وەکو سەرچاوەکەی زەڵم قووڵە، کێ دەیزانی ئەو کۆرپە چاوگەشەی لە ساڵی ١٩٦٩دا لە گوندی (بانیشار)ی نزیك خورماڵ دێتە دونیاوە، رۆژێك دێ ئەو ناوە نوورباران دەکات‌و دەبێتە سپێدەی ئاسۆ خوێناوییەکەی کوردستان؟!
شەهید عەبدولباست لە تەمەنی شەش ساڵییەوە لای باوکی‌و (خاتوو سارا)ی نەنکی دەستی بە خوێندنی قورئانی پیرۆزو دەرسە ئایینییەکانی دیکە کردووە، لە دوای ساڵێك چووەتە قوتابخانە، تا پۆلی سێیەمی سەرەتایی لە گوندەکەی خۆیانی خوێندووەو لە ساڵی ١٩٧٩ کە گوندەکەیان وێران کرا ، لە کۆمەڵگای (شانەدەری) تا پۆلی سێیەمی ناوەندی تەواوکردووە، بەڵام فشارو زەبرو زەنگی بەعسییەکان نەیهێشت لەوە زیاتر درێژە بە خوێندن بدات.
کاك عەبدولباست هەر لە منداڵییەوە حەزی بە وەرزش بوو، تا سەرەنجام بە تایبەتی لە (کۆنگفۆو کاراتی) دا بوو بە مامۆستای وەرزش‌و وێرای ئەوە بە گەرمی سەرقاڵی بانگکردنی خەڵك بوو بەرەو رێبازی بەختەوەریی مرۆڤو ئیسلامی هەوێنی رەسەنایەتیی گەلەکەی ، بۆ بەخشینی گوڕو تینی زیاتر بە هەڵسووڕان‌و کارەکانی، پەیوەندیی بە رێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامیی ئەو کاتەوە دەکا، دوای راپەڕینە بەعس رەتێنەکەی ئازاری ١٩٩١یش لەسەر لوتکەی جیهادەوە خۆی هاویشتە نێو ئاپۆڕەی پێشمەرگەکانی تیپی (١١٤) ی (عەلی کوڕی ئەبوتالیب) ی مەڵبەندی دووی هەورامان، بێ فیزیی‌و ئازایی‌و رووح سووکییەکەی کردبوویە خۆشەویستی هەموو برا پێشمەرگەکانی، هەر بۆیە کردیانە فەرماندەی کەرت، بەڵام ئەو قایل نەبوو، دەیویست هەر وەکو سەربازی ونی ئیسلام کار بکات‌و ئەو رێزو پایەی شایەنیەتی لای خوا وەربیگرێت.
شەهید عەبدولباست لە پێشدا مۆری ئازایەتی‌و بوێریی لە خۆیی‌و لە (شرام‌و خورماڵ‌و گردی گۆ)داو دواتر لە ناوچەی پێنجوێنیش ئەو مۆرە پڕ لە شانازییەی لە سینگی خۆی دا.

تا سەرەنجام لە رۆژی ١٩٩٤/٦/٨دا گەوەو لاپاڵو دوندەکانی شاخی (جنەیەر) ی ئە
دەڤەرە بەوپەڕی شانازییەوە بە خوێنە گەشەکەی روخساری خۆیان رەنگاندو ئەو کێو
لەسەر قەڵافەتی ئەو شێرە کوڕە ئیسلامییەوە هێندەی دی بەرزبووەوەو پاشا
تەرمەکەی لە گوندی (بانیشار) ی زێدی لەدایکبوونی بەخاك سپێردرا.

شەهید: موحەممەد ئەمین قادر موحەممەد ئەمین

ناسراو بە: مەلا ئەمین

ساڵی ١٩٥٣ لە شاری سلێمانی هاتۆتە دونیاوە، ژیانی منداڵییشی هەر لە ئامێزی ئەم شارەدا بەڕێکردووە، لە قوتابخانەی ئەیوبی نراوەتە بەر خوێندنو ماوەیەکیش لە حوجرەی مزگەوتی عەبدوللا لوتفی خوێندوویەتیو تا دێ زیاتر بەرچاوی ڕۆشنتر دەبێتەوەو بە پەیامی بانگەوازی زانایانی راستەقینەی ئیسلامیش گوێی دەزرنگێتەوەو چاکتر بە هەقیقەتی ئیسلام ئاشنا دەبێ ، لە دەرەنجامی ئەمەشەوە دێتە ناو کاری ئیسلامییەوە، ساڵی ١٩٨٧ پەیوەندی بە ڕێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامیی پێشووەوە دەکاتو هەر هەمان ساڵ ڕێگای هیجرەتو جیهاد دەگرێتەبەرو دەبێتە پێشمەرگە لە هێزی (حەسەن بەنا)و بەشداری چەند ڕووبەڕووبوونەوەیەک دەکات.

بەردەوام وەسیەتو ئامۆژگاری خێزانەکەشی دەکاتو دەڵێت : ئامان گەر منیش نەمام منداڵەکان لەسەر دینو رەوشتی ئیسلامی پێ بگەیەنە، هەروەها لەگەڵ خەڵکیشدا تێکەڵاو بووەو حەزی بە یارمەتیدانی هەژاران و ئاشتەوایی هاتووەو جارێکیش لە درێژەی کاری جیهادیدا بریندا بووەو جارێکیش گیراوە، تا سەرەنجام کاک مەلا ئەمین لە ١٩٩٤/٧/٤ لە پێنجوێن لە پێناو ڕێبازو بیروباوەڕەکەیدا دەگاتە کاروانی شەهیدانو ئەم پێشمەرگە خواویستو قارەمانەش بەم شێوەیە خواحافیزی لە خزمو کەسوکارو هاوڕێو هاوسەنگەرانو خاکی کوردستان دەکات، دواتر تەرمە پاکەکەشی لە پێنجوێن بەخاک دەسپێردرێت، بەڵام دوای هەفتەیەک لەسەر داوای دایکی دەگوازرێتەوە بۆ سلێمانیو لە گۆڕستانی شێخ ئەحمەدی هیندی بەخاک دەسپێردرێتەوە.

شەهید مەلا ئەمین لە ساڵی ١٩٧٥ خێزانی پێکەوەنابوو، دوای خۆی دوو کوڕو پێنج کچی بە ناوەکانی (خالید، شیرین، مەشخەڵ، شیراز، سلێمان، فاتیمە، سەلما، زەکیە) بەجێدێڵێ.

شایانی باسە شەهید مەلا ئەمین لە پێش شەهیدبوونیدا خەون بە پێغەمبەری ئازیزەوە ﷺ دەبینێو لە خەویدا کە بۆ هاوڕێیەکی نزیکی دەگێڕێتەوە دوو دەنکە خورمای پێ دەداتو پێی دەڵێ: (بەم زووانە دەتبەم بۆ لای خۆم).

شەهید: ئەبوبەکر موحەممەد ئەحمەد
ناسراو بە: ڕێباز[٧]

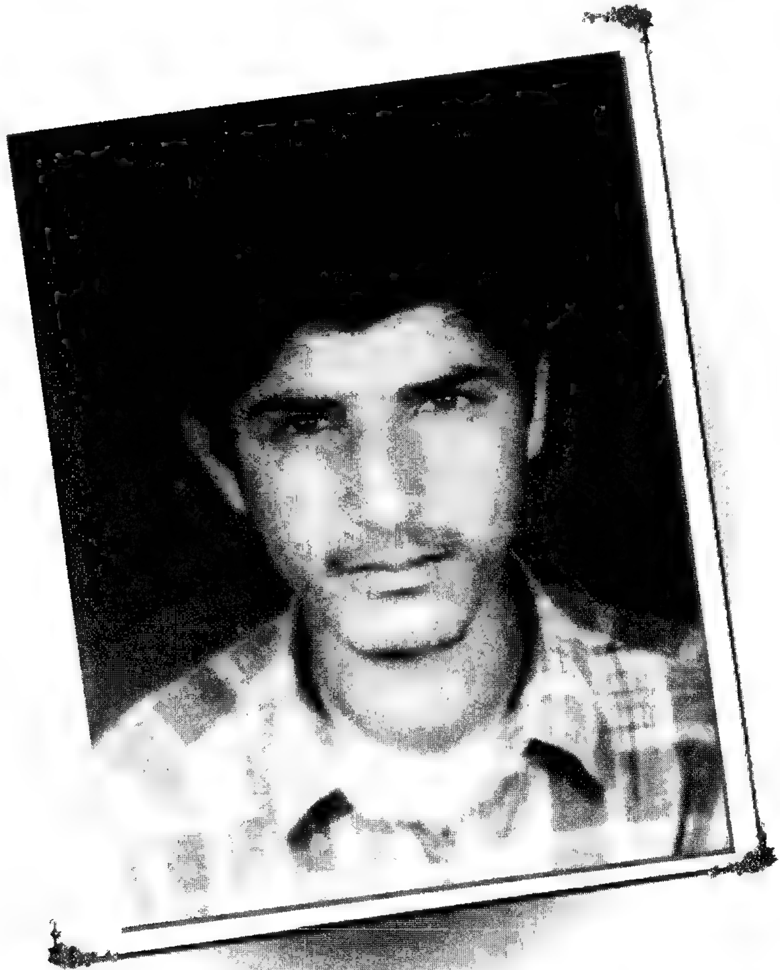

ساڵی ١٩٧٨ لە چوارقوڕنە هاتۆتە دونیاوەوهەر لەوێش دەستی بە خوێندن کردووەو لە دوای بڕینی قۆناغی سەرەتایی لە ناوەندیی چوارقوڕنە درێژەی بە خوێندن داوە.
بەر لە ڕاپەڕینو بە مەبەستی حاشاکردن لە سایەی شوومی ڕژێمی بەعس خانەوادەکەیان کۆچ دەکەن بۆ کوردستانی ئێرانو لە شاری خانیو ئۆردوگای (دێلزێ) دەگوزەرێننو لەگەڵ ئاوارەییدا دەستو پەنجە نەرم دەکەن، دوای ڕاپەڕین خانەوادەکەیان دەگەڕێتەوە چوارقوڕنەو کاك ئەبوبەکر لەم سەروخوارو کوێرەوەرییانەی ژیاندا فێری وانەی نوێ دەبێو ئەمجارەیان هەناسەی ئازادیی هەڵدەمژێو لە تامی ئازادیی دەچێژێ، چونکە ئەو بە منداڵیش لە دەستی بەعسیەکانی بینیوەو جارێك لە چوارقوڕنە گرتوویانەو چاویان لێ سوورکردووەتەوە.
شەهید ڕێباز دوای ئەوەی ماوەی دوو ساڵ لە ریزەکانی یەکێتیدا کاردەکات ، لە ساڵی ١٩٩٣ پەیوەندی بە کاروانی ڕابوونی ئیسلامیی کوردستانەوە دەکاتو لە مەڵبەندی سێی ڕانیە دەبێتە پێشمەرگە، دوای زستانی ١٩٩٣ لە تیپی (هەڵۆ) ی سەر بە هێزی یەك وەك هەڵۆ بەسەر سالارەوە دەخولێتەوەو بەوپەڕی گیانفیدایییو لێبڕاوییەوە دەبێتە پەرژینی بیروباوەڕەکەی، سەرەنجام کاکە ڕێبازی پێشمەرگەی تازە لاوی چالاكو هەڵسوڕاوی ئیسلامو عەودالی سەرفرازییو شکۆمەندییو ڕێبواری بە ئەمەکی ڕێبازی ڕەسەنایەتی، لە ڕۆژی ١٩٩٤/٨/٧ لە گوندی (دێرێ) ی پشتی قەلادزێ لەگەڵ شەهید (عەبدولهادی) دا دەگاتە کاروانی شەهیدانو دوامالئاوایی لە ژیانی دونیایی دەکاتو بەرەو قاپی میهرەبانی خودا دەگەڕێتەوە، دواتر تەرمە پاکەکەشی لە گۆڕستانی چوارقوڕنە بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: بەهمەن عەتا مەحمود موحەممەد

ساڵی ١٩٧٤ لە هەڵەبجەی شەهیدو لە خانەوادەیەکی ئاییندپەروەری سەر بە عەشیرەتی زەردۆیی هاتۆتە دونیاوە، ژیانی منداڵییشی هەر لەگەڵ منداڵانی شارەکەیدا بەسەربردووە، لە قوتابخانەی (شالاو) و (بێسارانی) ی قۆناغی سەرەتایی تەواوکردووەو پاشان لە قوتابخانەی ناوەندیی شارەزوور تا پۆلی سێیەمی خوێندووە، لەلایەکی تریشەوە لەگەڵ خوێندنی قوتابخانەدا ماوەیەکیش لە حوجرە درێژەی بە خوێندن داوە، بەڵام بەهۆی سەختی بارودۆخی ژیانو لە پێناو دابینکردنی بژێوی ژیانی خانەوادەکەیاندا لە سۆنگەی ئەوەوە کە برای گەورەی ماڵەوەیان بووە لە دوای ساڵی (١٩٨٨)ەوە ناچاری کارو کەسابەت بووەو لەگەڵ سەختیەکانی ژیاندا کەوتۆتە ململانێوە.

کاکە بەهمەن ئەوەندە خوازیارو خولیای خوێندنەوەو فێربوون بووە، سەرقاڵبوونی بە کرو کەسابەتو ژیانەوە، وای لێنەکردووە لە خوێندنەوە دابڕێو دووربکەوێتەوە، بەڵکو ئەو زۆربەی کتێبو نامیلکەکانی ئەو سەردەمەی وەکو بەرهەمەکانی مامۆستا (حەبیب موحەممەد سەعیدو مامۆستا موحەممەدی شارەزووریو غەیری ئەوان)و هەروەها دیوانەکانی قانیعو مەولەویو چەند کتێبێکی مێژوویی دەخوێندنەوە.

کاک بەهمەن لەگەڵ قورئانی پیرۆزدا تێکەڵاو بوو، بە جۆرێك نزیکەی (٧) جوزئی لێ لەبەرکردبوو، لە رووی دۆستایەتیو تێکەڵاویشی لەگەڵ خەڵكو خزمو دۆستاندا لە ئاستێکی باڵادا بوو، زۆر هۆگری مزگەوت بوو، حەزی بە کاری ئیسلامیی و هاورێیەتی لاوانی ئیسلامخواز دەهات.

هەر بەو هۆیانەشەوە بوو لە ساڵی ١٩٩٢دا بوو بە پێشمەرگەی ئیسلامو لە ریزی هێزەکانی بزووتنەوەی ئیسلامیی پێشوودا و لە تیپی (٢٧) ی غەزالیدا چەکی کردەشان، وەك پێشمەرگەیەکی قارەمانو گوێرایەڵو دامەزراو لای شەهید حاجی عومەر دڵەمەڕی درێژەی بە خزمەتی پێشمەرگایەتی دا.

ساڵانی ١٩٩٣و ١٩٩٤ بە ئەرکی ئیسلامییانەی خۆی لە بەرانبەر کاروانی رابوونی ئیسلامی کوردستاندا هەستا، تا سەرەنجام هەر لەو رێگا پیرۆزەداو لە پێناو ئایینو رێبازو بیروباوەڕەکەیدا لە رۆژی ١٩٩٤/٨/٢٠ لە گوندی (بەشارەت)ی ناوچەی شارەزوور شەهیدکراو بە یەکجاری ماڵئاوایی لە خانەوادەو خزمو کەسوکارو هاورێو هاوسەنگەرانو کاروانی رابوونی ئیسلامیی کوردستان کردو گەڕایەوە قاپی پڕ لە میهرەبانی خودا، دواتر تەرمەپاکەکەی لە گۆڕستانی (شەهیدان) لە هەڵەبجەی شەهید بەخاك سپێردرا.

شەهید: عەبدوڕڕەزاق رەشید کەریم
ناسراو بە: بێستون

ساڵی ١٩٦٦ لە گوندی (شێر) ی ناحیەی خەباتی سەر بە هەولێری قەڵاو منارە لە خانەوادەیەکی ئیسلامپەروەری سەر بە عەشیرەتی (ئۆمەربل) هاتۆتە دونیاوە، بەشێکی ژیانی منداڵیی لەوێو پاشان لە هەولێر بەسەربردووە، ئەمەش بەهۆی ئەوەی لە ساڵی ١٩٦٩خانەوادەکەیان لە گوندەوە هاتوونەتە هەولێرو لە گەڕەکی تەیراوا جێگیربوون، لە ساڵی ١٩٧٣ چوونەتە گەڕەکی عارەبانی نوێ، دوای خوێندنی قۆناغی سەرەتایی، ناوەندیی لە قوتابخانەی (برایی) و ئامادەیشی لە (ئەربیل) تەواوکردووە. ساڵی ١٩٨٥-١٩٨٦ لە پەیمانگای پیشەسازی کیمیاوی لە شاری بەسرە وەرگیراوەو لە نیوەی ساڵی خوێندنی ساڵی دووەمیدا بەهۆی ئاڵۆزیو تۆپبارانەکانی شەڕی (ئێران - عێراق)ەوە گەڕاوەتەوە بۆ هەولێرو ماوەیەك خەریکی خوێندنەوەو موتاڵای کتێبو بەرهەمی ئیسلامی بووە.

ساڵی ١٩٨٧ پەیوەندی بە ڕێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامیی پێشووەوە دەکاتو ئیتر سەرقاڵی کاری ڕێکخراوەییو پەروەردەو هەروەها کاسبی دەبێو لەگەڵ هاوەڵانیدا چالاكو کوێرایەڵو نهێنی پارێز دەبێت، تا لە ١٩٨٨/٩/٢٧داو لەگەڵ دوو هاوڕێی تری لە هەولێر لەسەر بڕیاری ڕێکخستنەکان بە مەبەستی پێشمەرگایەتی بە ڕانیەدا لە ڕێگەی ڕێکخستنەکانی ئەوێوە دواتر بە پشدەرو قەندیلدا بە ڕێگای هاتو نەهاتو پڕ دڕكو داڵو دژواریدا ، ڕەوانەی بەرەکەی هێزی شافیعی لەسەر سنوورو گەسك گەسکە دەکرێ. ئەمەش لە کاتێکدا کە بەشێکی بەرچاوی هێزی لایەنە سیاسییەکان بەهۆی ڕاوەستانی شەڕی (عێراق ئێران)و شاڵاوی سوپای ڕژێم بۆ سەر ناوچە ئازادکراوەکانو کشانەوەی هێزی پێشمەرگە بۆ سنوورەکانو پەڕینەوەیان لە سنوورەکان تووشی جۆرێك لە نائومێدیو بێ هیوایی ببوونو لە شاخ بەرەو شار دەخزان، کەچی تازە تەوان لە شارەوە بەرەو شاخو شۆڕشو پێشمەرکایەتی دەچوون.

کاك عەبدوڕڕەزاق ناسراو بە (بێستون) بەم بیروبۆچوونو باوەڕو ورەوە لە پێناوی بەرزکردنەوەی ئاڵای ئیسلامو ڕزگارکردنی گەلە چەوساوەکەیدا وازی لە خوێندنو ماڵو ژنهێنانو بەرژەوەندییە دونیاییەکانی هێناو ڕوویکردە چیا سەرکەشەکانی کوردستانو چەکی پێشمەرکایەتی کردە شان.

کاك بێستون وەك پێشمەرگەیەکی چالاكو قارەمان هەمیشە لە بیری ئەوەدابوو کە ئیتر وەك پێشمەرگە دابەزێتە ناو شارو چالاکتر لە جارانو بە سیماو ناسنامەی نوێوە بەنێو ڕێکخستنەکاندا بگەڕێو چالاکی بنوێنێ، بۆیە لە ١٩٨٩/٧/١٢ لەگەڵ مەفرەزەیەکی

هێزی شافیعیدا بە ڕێگای قەندیلو كونەكۆترو كێوەڕەشدا بە (٦) ڕۆژ دادەبەزنە ناو هەولێرو (١٢) ڕۆژ بۆ گەیاندنی پەیامو هەواڵو تەوجیهاتی سەركردایەتی بۆ ناوشار، بۆ ئەنجامدانی كارو چالاكیو بەسەركردنەوەی ڕێكخستنەكان، بۆ بەرزكردنەوەی گیانی بەرەنگاریو بەرخودان، بۆ نیشاندانی وردەو باوەڕی شۆڕشگێڕیو زیندوویێتی هەستی ئیسلامخوازییو نیشتمانپەروەریی دەمێننەوە.
كاك (بێستون)ی پێشمەرگەی چەلەنگی چیاو ئەندامی كارای ڕێكخستن، بەهۆی توانو لێوەشاوەیی جارجارە ڕادەسپێردرێ بۆ موسڵو بەغدا.
هەر بەو هۆیەشەوە لە ٩/١٠ لە (خان بەنی سەعد) گیراو پاشان بردیانە ئیستخباراتی بەغداو دوای دوو مانگ گواستیانەوە بۆ بەعقوبەو لەوێشەوە دەیبەن بۆ سەربازگەی خن بەنی سەعد، هەر لەوێو لە مانگی ١٩٩١/٦ چەند برایەك سەردانی دەكەنو دەیبینن لە ژوورێكی تاریكو تەسكی ئینفیرادیدا بەندكراودو لە حاڵێكی دژوارو ناخۆشدایە، بەڵام لەبەر ئەوەی كاكە بێستوون پێشمەرگەی چیاو كوڕی جەربەزەی ئیسلام بوو و ئارامو خۆڕاگر مابۆوە.
بەڵكو جارێك بوێرانە لە شەوێكدا دەرفەتێكی وەرگرتبوو و ڕایكردبوو، بەڵام لەنو سەربازگەدا گرتبوویانەوەو بەمەش زیاتر خستبوویانە ژێر چاودێریو ئەشكەنجەوە.
كاك بێستوونی قارەمان كۆڵنەداتو هەمیشە لە پلاندا دەبێت بۆ دەربازبوون لە بەندیخانەو دەسەڵاتی ڕەشی بەعسیەكانو گەڕانەوە بۆ مەیدانی خەبات، بۆیە جرێكی تر لە هەوڵێكی سەركەوتوودا لە مانگی ١٩٩١/٧دا بە سوودوەرگرتن لە ناسنامەیەك خۆی دەربز دەكاتو دەگەڕێتەوە هەولێرو بە شاری قەڵاو مناردو هاوڕێوُ هاوسەنگەرانو خانەوادەو خزمانی شاد دەبێتەوەو تێر تێر هەوای ئازادی هەڵدەمژێ، ئەو ئازادییەی كە لە پێناویدا تێكۆشاو خەباتی بۆ كرد.
كاك بێستوون لە هەموو قۆناغەكاندا بە گیانو بە دڵ لەگەڵ كاروانی ڕابوونی ئیسلامیی كوردستاندا بوو، بە خەمیەوە بوو، لە سەختیەكاندا بۆی دەبوو بە قەڵغانو سوپەرو پارێزگاری لێدەكرد، تا سەرەنجام لە پێناوی پەیامو ڕێبازەكەیدا لە ڕۆژی ١٩٩٤/٨/٢٠ لە هەولێر شەهیدكراو ماڵئاوایی لە خانەوادەو كەسوكارو هاوسەنگەرانی كردو خەمی پەیامەكەی بە ڕێبوارانی ڕێبازی ڕەسەنایەتی سپارد، تەرمە پاكەكەشی هەر لە هەولێر بەخاك سپێردرا.
شەهید عەبدوڕڕەزاق ڕەشید كەریم ناسراو بە (بێستون)خێزاندار بووەو دوای خۆی دوو كوڕیەی وەك دیاریو یادگاری بەجێهێشتوون.

شەهید بێستوون لە بوارەکانی راگەیاندن و شیعرو رێکخستن و پێشمەرگایەتیدا رۆڵی هەبووەو جێدەستی دیارە، تەوەتا کاتێك تیپی سرودی (باوەڕ) لە شەعبانی ١٤١٠ی کۆچی بەرانبەر بە ئازاری ١٩٩٠ لە بارەگای راگەیاندنی هاوبەشی هێزی حەمزەو شافیعی لە خانێ بەرهەمێکی نوێ لە کاسێتێکدا پێشکەش دەکات، کاکە بێستونی شەهیدیش بە خۆی و شیعرێکەوە بەشداری تێدا دەکات، شیعرەکەی بە ئاوازێکی حەماسییەوە لەلایەن تیپی باوەڕەوە دەگوترێ، ئەمەی خوارەوەش دەقی شیعرەکەیەتی:

نامەوێ ژێردەستی بژیم ژینی ئازادیم دەوێ
تفەنگم کردۆتە شانم تاکو ئیسلام سەرکەوێ
حەماسەی نێو دەروونم چۆن ئەتوانێ بسرەوێ
کاتێ کوفر بۆ مەرگم دەجەنگێ رۆژو شەوێ

***

راپەڕن ئاوا لەخەو چیتان داوە لە لینین
مارکس چی بۆ ئێوە کرد یا جەنابی ستالین
سوودیان نییە بۆ مرۆڤ بێجگە لە گریەو ناڵین
گەر سەربەستیتان دەوێ وازبێنن لە سوورو شین

***

لەنێو گێژاوی کوفر، دام لە شەقەی باڵ وەک باز
هەڵم بوارد بەرەو لوتکە دۆڵ و نشێو و هەوراز
گرتوومە بەر رێبازی یاساو دەستووری ئیسلام
پەیمانم داوە بۆ خوا، بۆ ئیسلام ببمە سەرباز

***

ئەگەر ئازادیت دەوێ دەزووکە لە خەو هەستە
چوون لە ئیسلام تێناگا ئەوەی بێ هۆش و هەستە
ئەوا کوفر بەجارێ بۆ دینت تیر لە شەستە
کەچی تۆش هەروا هەواو ئارەزووی خۆت مەبەستە

***

برام دەست بخە دەستم هاوسەنگەربین هاوژیان
فیداکەین لە رێی ئیسلام سەرو ماڵ و خوێن و گیان
دوژمنان لەنێو بەرین لە رووی خاک و نیشتمان
هاوار بکەین پڕ بە دڵ یا ئیسلام یاخود نەمان

شەهید: جواد مەعروف موحەممەد عەلی
ناسراو بە: مامۆستا شاهۆ

ساڵی ١٩٦٨ لە گوندی (نارنجلە) ی دەڤەری هەورامانی سەرکەشو لە تەمێزی خنەوادەیەکی ئایینپەروەردا چاوی بە ژیان هەڵێناوە، ژیانی منداڵی لە گوندەکەیو شارۆچکەی سیراونو هەڵەبجەی شەهید بەسەربردووە، لە قوتابخانەی (دەرسیم)ی سەرەتایی لە هەڵەبجە نراوەتە بەرخوێندنو تا دووەمی ناوەندی لە ناوەندی (هیوا) لە سیروان درێژەی بە خوێندن داوە، جگە لەمەش ماوەیەك لای هەریەك لە مامۆستا مەلا ئەحمەد کاکە مەحمودو مامۆستا حەبیب موحەممەد سەعید خوێندوویەتی.
کاك جواد مەعروف ماوەیەکیش وەکو پۆلیس خزمەتی کردووەو لە سەربازیشدا تووشی کوێرەوەریو پاشان فیراری بووەو دوو جاریش لەلایەن ئەمنە چاوسورەکانی رژێمەوە گیراوەو پاشان بەربووە، هەروەها لە بواری کۆمەڵایەتیدا حەزی بە تێکەڵاوی خەڵكو چاکەکاریو هاوکاریو بەهاناوەچوونی خەڵك کردووە، بە سەلیقەی خۆشی لە بوارەکانی خۆشنووسیو وێنەکێشاندا شارەزایی پەیداکردووە.
سەربەری هەموو ئەمانە کاك جواد مەعروف لە پێناو دابینکردنی بژێوی ژیاندا کشتوکاڵو باغداریو کۆڵبەری لەسەرسنوور کردووەو بە ئارەقەی نێوچەوانی خۆیو مەچەكو بازووی نەخشی ژیانی کێشاوە.
کاك جەواد ساڵی ١٩٩٣ بڕیاری هاتنە ناو کاروانی رابوونی ئیسلامخوازانی کوردستان دەداتو دەبێتە پێشمەرگەی ئیسلامو دڵسۆزانە ئەركو فەرمانەکانی پێشمەرگایەتی رادەپەڕێنێو لەناو ریزی هاوسەنگەرانیدا لە هێزی تایبەتی شەهید مەلا زوبێر بە دڵسۆزیو کەرو تێکۆشانو خاویستی ، تاسۆی کاروانی نوور دەدرەوشێنێتەوەو لە گردی گۆ و سەیدصادقو زنجیرە چیای شرامو خورماڵو گوڵپ دەبێتە پەرژینی دەوری بەهاباڵاکانو رەسەنایەتی لە یەخەی خاکی نیشتمان دەدات.
کاك جەواد مەعروف وەك پێشمەرگەیەکی قارەمانو تێکۆشەر هەمیشە ئامادەی ئەوە دەبێت گیانی خۆی لە پێناوی خوا و میللەتە چەوساوەکەیدا ببەخشێو تەنانەت ئەوەندە تەمەزرۆی شەهیدی دەبێتو ئەوەتا چەند رۆژێك بەر لە شەهیدبوونی وەك بۆ مامۆستا مەهدی ی هاورێ گێراوەتەوە، وتوویەتی: "خەوم بینیوە مامۆستاگیان من شەهید دەبم"، هەر بۆیە لەو چەند رۆژەدا گەردن ئازایی لە زۆر کەس کردووە، تا سەرەنجام کاکە جەوادی پێشمەرگەی چەلەنگو فیداکاری ئیسلام لە رۆژی ١٩٩٤/٨/٢٣ لە پێناوی پەیمو رێبازەکەیدا لە (سەراوی سوبحان ئاغا)ی نزیك سەیدصادق شەهید دەبێت. پاشان تەرمەپاکەکەشی لە گۆڕستانی (ملەی چنارە)ی شارۆچکەی بیارە بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: موحەممەد عەبدوڵڵا مستەفا

ناسراو بە: هیوا

ساڵی ١٩٧١ شارەکەی هەڵمەت و قوربانی بەوپەڕی شادییەوە باوەشی بۆ بنەماڵەیەکی (پشت ئاشان) ی پشدەریٚ گرتبۆوەو دەستی سۆزو میهرەبانیی بەسەردا دەهێنا.

ئەزمەڕو گۆیژە لە جیاتی قەندیل و ئاسۆس سێبەریان لێدەکردو بۆی بووبوونە پەناگە، هەر لەو ساڵەدا سلێمانی مزگێنی لەدایکبوونی منداڵێکی ژیکەڵەی دایە سەنگەسەرو چاوو دڵی بەو مژدەیە روونکردنەوە.

کاکە موحەممەد لە تەمەنی چوار ساڵیدا بوو کە پیلانو فێڵو تەڵەکەی ناحەزان کاری خۆی کردو گەلی کورد تووشی نسکۆی ساڵی ١٩٧٥ بوو، ئیدی وەکو چەندین بنەماڵەی سەرگەردانی دیکە، خێزانەکەی ئەوانیش روویکردە کوردستانی ئێرانو تا ساڵی ١٩٧٩نەگەڕانەوە کوردستان.

کاك موحەممەد لەو ساڵەدا لە شارەدێی سەنگەسەری ناوچەی پشدەر دەست بە خوێندن دەکاتو تا پۆلی سێیەمی ناوەندی درێژەی پێدەدات.

لە دوای زمانەکێشانی گڕو کڵپەی دۆزەخی سۆشیالیزمی عەفلەقیو دەست وەشاندنی دڕندانەی رژێمە هارەکەی بەغدا لە گەلی کورد لە ساڵی ١٩٨٨دا، دیسان بنەماڵەکەیان بەرەو کوردستانی ئێران سەری خۆیان هەڵدەگرن، هەر لەو کاتەدا کاکە موحەممەد چوارچێوەی کاروانی رابوونی ئیسلامیی کوردستان دەکاتە جێی هەڵسوڕانو ئەنجامدانی چالاکییەکانیو مەکۆی خەونو خەمو ئاواتە رەنگاوڕەنگەکانی.

دوای ئەوەی لە ئازاری ١٩٩١دا بەسەر شەپۆلی راپەڕیندا گەیشتەوە کەناری زێدو نیشتمانە ئازیزەکەی، چەکی باوەڕو رەسەنایەتی دەکاتە شانو وەك پێشمەرگەیەکی ئیسلامیی رۆڵی خۆی دەبینێو لە هێزی پشدەر درێژە بە دەوامی پێشمەرگایەتی دەدات.

شەهید موحەممەد لە رووی کۆمەڵایەتیشەوە کەسێکی کراوەو رووخۆش بووەو لە بواری دابینکردنی بژێوی ژیانو کشتوکاڵیشدا هاوکاری بنەماڵەکەیانی کردووە.

شەهید موحەممەد لە ئاستەنگو سەختیەکاندا هەمیشە دەبوو بە پەرژینی دەوری رەسەنایەتی کوردستانو بە ئەرکی سەرشانی خۆی هەڵدەستا، بە تایبەتی لە زستانی ١٩٩٣دا، دواتر لە ١٩٩٤/٦/١١یش وەك هەڵۆ لە (سالارە) ی پشتی قەڵادزێ دەنیشێتەوەو ئامێز لە چەكو پێشمەرگایەتیو کێوی هیوا وەردێنێتەوەو لە تیپی

نەوڕەسی سەر بە هێزی یەك ، ئەرك و فەرمانەکانی پێشمەرگایەتی دڵسۆزانە ڕادەپەڕێنیّ.

سەرەنجام کاك موحەممەد عەبدوڵڵا ئاکۆیی پێشمەرگەی دلێرو جوامێرو کوڕی ڕۆژە سەختەکان ، لە شەوی ٢٣-١٩٩٤/٨/٢٤ لە شاخی (مانگا کێوی) پشتی دارەشمانە ، لەگەڵ کاك (موحەممەد عەبدوڕەحمان) دا بە پلەی بەرزی شەهیدی گەیشت و ماڵئاوایی لە ژیانی دونیاکرد و کۆڵی خەمەکانی نیشتمانی دایە هاوسەنگەرانی، دواتر تەرمە پاکەکەی لە سەرنگەسەر بەخاك سپێردرا.

شەهید: ئیسماعیل ئەحمەد ئیسماعیل

کەلێك جاران قەندیل راچەنیوەو تەزووی گەرمی بە قەدەر بەفرە نەستوورەکەی سەر سنگی، بە هەناویدا هاتووەو لە شادییان شاکەشکە بووەو هێندەی نەماوە شامەرگ بێتو هیچ وشەو دەنگو چرکەیەك لە رووی نەهاتووە ببێتە چوارچێوەی تابلۆی ئەو خۆشییەو تەنها لە سیماو روخسارە کەشە سپیەکەیدا رەنگی داوەتەوە.

ئەو کێوە کەردن کەشە، فێنکیو ساردیی رەنووی گەوەو دۆڵو بستووەکانی، لەگەڵ گەرمایی نەوینی دەروونی، پارسەنگی یەکدی رادەگرنو گڕی ئەو ئەوینەش هەر جارەی بە رەنگێك خۆ دەنوێنێ...

(سوورەدێ)و (ئاشقوڵکە)و (سەرکەینێڵ)و (سینەمۆکە)و (کاسکان)و (یەندزە)و (لێوژە)و کوندەکانی دی، هەموویان بە داوی نەپسێنی سۆزو ئەوینەوە کراون، بوونەتە ملوانکەی تریفە بارێنی گەردنی کێلی قەندیلی سەربەرزو لەدڵ زیندووییو شەو بێداریدا، پێشبڕکێ دەکەڵ کەلاوێژو کاروانکوژەو پێرو و تەرازوان دەکەنو حەوتەوانە دەخەو دەکەنو لەگەڵ ئەستێرەی رۆژێ چاو دەترووکێنن...

ئەو دێهاتانە، چەندە روخساریان سادەو ساکارە، هێندەش نێوەڕۆکی پڕ لە کاکڵیان گەشو نورانیەو هەر دەڵێی پەڵە بەفری نسارانن، وەکو باخو رەزەکانیان جوانو رازاوەن .

بە خۆڕایی نییە نێوە نێوە جگەرگۆشەیەکی بەسۆزیان دەکەنە دەستەچیلەی روونکردنەوەی وەجاخی کوردەواریيو بەو کارەیان سەری خۆیانو قەندیلی پاڵپشتیان هێندەی دی بڵند دەکەن، تروسکایی مێژووی پێشینانی خواناسی بە مشوورمان ئەوەندەی تر دەگەشێننەوە.

ساڵی ١٩٦٧ گوندە خنجیلانەکەی (یەندزە)ی نێو ئامێزی قەندیلو ناوچەی ناودەشتی سەر بە شارۆچکەی سەنگەسەر، بۆ یەکەمجار کۆرپەیەکی چاوکەشی لە باوەش گرت، کە بێ ئەوەی بزانن رۆژێك دێ بە رێبازی (ئیسماعیل) پێغەمبەر (درودی خوای لەسەر بێت)دا هەنگاو هەڵدێنێو گیانی بۆ بە قوربان کردنی خوای وەدیهێنەر بە هەرزان دەزانێ، رۆژێ لە رۆژان رێگای پێغەمبەری پێشەوا (درودی خوای لەسەر بێت)و موجاهیدانی کۆنو نوێ بە خوێنی خۆی دەڕەنگێنێ، ناویان لێ نا (ئیسماعیل).

کاك ئیسماعیل ژیانی منداڵی لە گوندی خۆیان بەسەر دەبات‌و دوای دەستپێکردنی خوێندنی قۆناغی سەرەتایی، گوندەکەی ئەوانیش وەك زۆربەی دێهات‌و ناوچەکانی کوردستان بەر شاڵاوی ڕاگواستنی بەعسیەکان دەکەوێت‌و لە ئۆردوگای زۆرەملێی ڕانیەی دەشتی بیتوێن نیشتەجێ دەکرێن، لەوێش درێژە بە خوێندن دەدات‌و تا پۆلی چوارەمی ئامادەیی دەخوێنێ‌و بە هۆی سەربازیەوە لەوە زیاتر دەرفەتی خوێندنی قوتابخانەی نامێنێ‌و لە چەند قۆناغێکدا دەکەوێتە شاری موسڵ‌و شارۆچکەی چوارقوڕنە، دوای ئەوە و لە لایەکی تروە ، ماوەیەکیش لەلای مامۆستا مەلا سەید ڕەزا چەند وانەیەکی شەرعی دەخوێنێ.

هەر کە لە ساڵی ١٩٨٧دا تریفەی جیهادی ئیسلامیی لە سنووری قەڵاتووکانیشەوە دەبێتە خەرمانەی ئاسمانی کوردەواری‌و ئومێدی شۆڕشی ڕزگاریخوازیی ڕاستەقینە لە نێو دڵاندا نوێ دەبێتەوە، کاك ئیسماعیلیش هەر لەو ساڵەدا پەیوەندی بە ڕێکخستنەکانی ئەم کاروانە ئیسلامییەوە دەکات‌و چالاکانە لە ئەنجامدانی کارو ئەرکەکانیدا هەڵدەسوڕێ‌و دڵی بە چیاو پێشمەرگەو باوەڕەوە دەبەسترێتەوە.

هەروەها لە پێناو ژیان‌و گوزەرانیشدا بە کارو کاسبی‌و شۆفێرییەوە سەرقاڵ دەبێت، تا ئەو کاتەی ڕاپەڕینی جەماوەری کوردستان لە ٣/٥دا وەك گڕکان بە ڕووی بەعسیەکاندا دەتەقێتەوە، ئا لەو کاتەدا کاك ئیسماعیل ئەحمەدی لاو و چوست‌و چالاك‌و ئەندامی کارای ڕێکخستنەکان، هاوشانی هاوڕێکانی‌و لەگەڵ جەماوەری ڕاپەڕیودا دەورێکی بەرچاو لە ڕزگارکردنی ڕانیەی دەروازەی ڕاپەڕین‌و بیتوێن‌و ڕاماڵینی دوژمنانی گەلەکەیدا دەگێڕێ.

پاشان لە تیپی (٨٦)ی نەورەسی سەر بە مەڵبەندی سێی ڕانیەدا درێژە بە دەوامی پێشمەرگایەتی دەدات‌و ماوەیەکیش لە سەرئەشکەوتان کە دەوامی تیپەکەیان لەوێ دەبێ وەك حیمایەی مامۆستا عەلی باپیر لەگەڵ تیپەکەیدا ئەرکی پێشمەرگایەتی ڕادەپەڕێنێ.

زستانی ١٩٩٣ش دەبێتە شورەی دەوری ڕێبازو بیروباوەڕەکەی‌و دواتر ملی چیا دەگرێ‌و لە سالارەو پشتی قەڵادزێ دەگیرسێتەوەو هەر لە تیپی ٨٦ی نەورەسی سەر بە هێزی یەك، وەك جێگری تیپ دیاری دەکرێ‌و دڵسۆزانە ئەرکەکانی ڕادەپەڕێنێ‌و لەناو هاوسەنگەرانیدا دەبێتە کەسێکی خۆشەویست‌و لە دڵدا شیرین‌و بەڕێزو ویقار، تا سەرەنجام ئەو هەڵۆ بەرزەفڕو لاوە دڵ پڕ لە هیوایە، لە پێناو ڕێبازو بیروباوەڕەکەیدا

لە رۆژی ١٩٩٤/٨/٧دا‌و لە گوندی (گردە سپیان)ی پشتی قەڵادزێ بە پلەی بەرزی شەهیدی دەکات‌و کۆڵی مشورو خەونەکانی دەداتە دەست هاورێ‌و هاوسەنگەرانی‌و تەرمە پاکەکەشی دوای بردنەوەی بۆ رانیە لە گۆڕستانی کێوەڕەش بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید ئیسماعیل کە لە ساڵی ١٩٨٥ خێزانی پێکەوەنابوو، دوای خۆی دوو کچ‌و کوڕێکی بە ناوەکانی (شەیماو فریشتەو دیاری) بە دیاری‌و یادگاری بۆ ئیسلام‌و کوردستان بەجێ هێشتووە.

شەهید: عومەر فەرەج سەعید
ناسراو بە: عومەری مەلا فەرەج

ساڵی ١٩٥٦ لە ئامێزی خانەوادەیەكی ئایینپەروەر لە گوندی (عەبابەیلێ) ی نزیك هەڵەبجە هاتۆتە دونیاوە، ژیانی منداڵیشی لە گوندەكەی خۆیان بەسەربردووەو هەر لەوێش قۆناغی سەرەتایی تەواوكردووە، پاشان لە قوتابخانەی (شارەزوور) قۆناغی ناوەندیی بە سەركەوتوویی تەواوكردووە، پاشان پەیمانگای كشتوكاڵی بەكرەجۆی بە كۆتایی گەیاندووە، دوای ئەوە لە فەرمانگەی كشتوكاڵی هەڵەبجە دامەزراوە.

كاتێكیش ئاوارەی دیوی ئێران دەبێ ، ماوەیەك لای مامۆستا سەید ئەحمەد چەند وانەیەكی ئایینی دەخوێنێ، كاك عومەری مەلا فەرەج لە بواری كارو كەسابەتدا دەست گەرم بووەو شارەزاییشی لە وەستاییێتی تەختەوداردا هەبووە.

ساڵی ١٩٨٨ لە بواری كاری رێكخراوەییو سیاسیدا ماوەی (٦) مانگ لە ریزەكانی پارتیدا كاری كردووە، پاشان پەیوەندی بە ریزەكانی بزووتنەوەی ئیسلامیی ئەوكاتەوە كردووە، لە دوای راپەڕینی ئازاری ١٩٩١ی جەماوەری گەلی كوردستانو لە ساڵی ١٩٩٢ دا لە (هێزی تایبەت) بۆتە پێشمەرگەی ئیسلامو دلێرانە ئەركو فەرمانەكانی راپەڕاندوون، ساڵانی (٩٣-٩٤)، لە بەرانبەر ئەو ئاستەنگو ئازارانەی كە دێتە رێی كاروانی رابوونی ئیسلامی كوردستان، پشوو درێژو دامەزراو و بە راپەڕو ئامادە دەبێتو دەبێتە شورەی دەوری بەها باڵاكانی كۆمەڵی كوردەواری.

كاك عومەری مەلا فەرەج لە دۆستایەتیو لایەنی كۆمەڵایەتیشدا كەسێكی كراوەو خزمدۆست بوو، حەزی بە خزمەتی خەڵكو خزمان دەكرد، لە بەجێهێنانی سیلەی رەحمیشدا دەست گەرم بوو، لەگەڵ هاوسەنگەرانیشیدا بەرێزو ویقار بوو، خاویستو دڵفراوان بوو، بە جەرگو فیداكار بوو، لە ژیانی پێشمەرگایەتیداو لە رێی بیروباوەڕەكەیدا جارێك لە گوندی قەدەفەری بریندار بووە.

كاك عومەر بەم شێوەیە درێژە بە خەباتی پێشمەرگایەتیو ژیانی ئیسلامخوازانەی خۆی دەداتو خۆییو خانەوادەكەی دەخاتە خزمەتی ئایینو گەلو نیشتمانەوە، تا سەرەنجام هەر لە پێناوی ئەو پەیامە بەرزو پیرۆزەی كە هەڵیگرتبوو، لە رۆژی ١٩٩٤/٨/٢٤ شەهید دەبێو خواحافیزی لە دۆستو عەزیزانو هاوسەنگەرانی

دەكاتو پاشان تەرمەپاكەكەی لە گۆڕستانی (شەهیدان) ی هەڵەبجە بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید عومەری مەلا فەرەج ساڵی ۱۹۸۰ خێزانی پێكەوەنابوو، دوای خۆی دوو كوڕو كچێكی بە ناوەكانی (نەریمان، كاروان، رەیان) وەك هێمای درێژەدان بە كاروانی رەسەنایەتیو هیوای گەیشتن بە رەزامەندی خواو بەهەشتی نەبڕاوە بەجێهێشتوون.

شەهید: سکران عەباس حسێن
ناسراو بە: حاجی سکران

ساڵی ١٩٥٢ لە شاری کفریو لە بنەماڵەیەکی سەر بە عەشیرەتی داودی هاتۆتە دونیاوە، ژیانی منداڵییشی لەوێ گوزەراندووەو رازو زەردەخەنەکانی رۆژانی پڕ لە بەرائەتو پاکی منداڵیی ، وەك سروەی شەماڵی ژیانێکی نوێ بە دڵی گەرمیانو مەملەکەتێکی گەرمەسێر سپاردوون.

حاجی سکران هەر لە سەرەتاوە هۆگری خوێندنی حوجرە دەبێ، بۆیە هەر لە کفری لای مامۆستا (مەلا سەید عەبدوڵلا) دەستدەکات بە خوێندنو لەمەشەوە بە تەواوی دڵی بە مزگەوتو ماڵی خواوە دەبەسرێتەوەو دواجاریش بە پیشەی بانگبێژیی لەسەرمیلاکی ئەوقاف دادەمەزرێو لەگەڵ ئەمەشدا بەردەوام خەریکی شارەزابوون لە شەرعو فیقه دەبێتو بە لەبەرکردنی قورئانیشەوە خەریك دەبێت.

شەهید زۆریش حەز بە تێکەڵاویی خەڵك دەکاتو لەگەڵ دۆستو خزمو هاوڕێیانیدا کراوە دەبێ، ماوەیەکیش حاجی سکران وەك زوربەی هەرە زۆری گەنجو لاوەکانی ئەم نیشتمانە بێ نازە لەو سەردەمەدا تووشی سەربازیی دەبێت.

شەهید حاجی سکران هەر بەوەندە نامێنێتەوە کە وەکو تاکێكو لە زاتی خۆیدا ئەرکە ئیسلامییەکانی جێبەجێبکات، بەڵکو بە تەواوی تێدەگات کە موسڵمانەتیی راستەقینەو خزمەتی ئیسلام بە تەنیا ناکرێو بەڵکو پێویستی بە کاری دەستەجەمعیو رێکخراوو بە بەرنامە هەیەو کورد گوتەنی (تەقە سوارە تۆزێ ناکا)و دەبێ ببێتە کارێکی گشتییو هەرەوەزیی، ئا لەمەوە کاك حاجی سکران لە ساڵی ١٩٩٠دا پەیوەندیی بە کاری ئیسلامییەوە دەکاتو دەبێتە ئەڵقەیەکی مەحکەمی ئەم زنجیرەیەو ئیتر دەست لە دەستو قوەت لە خوا بەرەو ترۆپکی ئامانجە بەرزو پیرۆزەکانی دەڕوا.

لە راپەڕینی ئازاری ١٩٩١دا چەکی پێشمەرگایەتی لە ریزی پێشمەرگە قارەمانو وڵات پارێزەرەکانی ئیسلامو لە تیپی موصعەبی کوڕی عومەیری سەر بە هێزی گەرمیان دەکاتە شانو بە لەخۆبوردوویيو گیانفیداییەوە ئەرکەکانی رادەپەڕێنیو چەكو قورئان بە یەکەوە بەرزدەکاتەوەو تفەنگی شانی بە ئاراستەو رێنومایيەکانی قورئان دەکاتە پارێزەری ئیسلامو گەلو نیشتمانەکەی.

تا سەرئەنجام ئەم پێشمەرگە دڵ پڕ لە هیواو هەڵۆ چاو تیژەی رێگای سەرفرازیی ، لە (١٩٩٤/٩/٦) لە پێناوی بیروباوەڕەکەیدا شەهید دەبێو تەرمە پاکەکەشی لە گۆڕستانی (سەرکارێز) لە سلێمانی بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید حاجی سکران کە لە ساڵی ١٩٩٠ خێزانی پێکەوەنابوو، دوای خۆی دوو کوڕی بە ناوەکانی (یەحیا، سەیفوڵلا) وەك دوو نەمامی هیواو دوو یادگاریی بەجێهێشتوون.

شەهید: موحەممەد حەسەن ئەحمەد

ناسراو بە: موحەممەد بەستەستێنی[٧]

ساڵی ١٩٦٩ لە گوندی (سیدەلان) ی سەر بە شارۆچکەی سەنگەسەر لە ناوچەی مەنگوڕایەتی چاوی بە ژیان هەڵێناوە، ژیانی منداڵیی لە گوندی بەستەستێن بەسەر بردووەو هەر لەوێش نراوەتە بەر خوێندنو پاشان لە قوتابخانەی (چواس) ی سەرەتاییو ناوەندی سەنگەسەر قۆناغەکانی خوێندنی بڕیونو تا شەشەمی زانستی لە دواناوەندی قەڵادزێ خوێندوویەتی، بەڵام زوڵمو ستەمی بەعسیان ناچاری دەکات دەست لە خوێندن هەڵبگرێو تا دێ زیاتر دڵو دەروونی بە نووری هیدایەتی خوایی ڕۆشنتر دەبێتەوەو حەماسەتی ئیسلامیی و لەسەر کردنەوەی مەزلومان سەراپای جەستەی دادەگرێ، بۆیە لە ساڵی ١٩٨٧ لە هێزی حەمزە ،کە بە فەرماندەیی مامۆستا عەلی باپیر بارەگاکانی لە قەڵاتووکانو بناری قەندیل دەبێت ،دەبێتە پێشمەرگەو شێرانە لە نەبەردیەکانی گردی ڕەمکانو بناری قەندیلدا بەشداری دەکاتو بە رقی پیرۆزو حەماسەی ئاگرینی گڕ بەسەر بەعسیە هێرشبەرەکانو نۆکەرانیاندا دەبارێنێو دواتر بۆ کاروباری ڕێکخستن دەچێتەوە نێو شارو چالاکانە ئەرکە ئیسلامیەکانی رادەپەڕێنێو لە راپەڕینیشدا بە ئەرکی سەرشانی خۆی هەڵدەستێ، زستانی ١٩٩٣ش بە ئەرکی سەرشانی هەڵدەستێتو درێژە بە کارو خزمەتی ئیسلامیانەی خۆی دەدات.

سەرەنجام کاك موحەممەد بەستەستێنی قارەمانو پێشمەرگەی دێرین لە رۆژی ١٩٩٤/١٢/٣١ لە حاجیاوا بەهۆی تەقینەوەیەکەوە لەگەڵ (ئەحمەد) ی برایدا شەهید دەبێتو تەرمە پاکەکەشی لە گۆڕستانی حاجیاوا بەخاك دەسپێردرێت.

کاك موحەممەد بەستەستێنی شەهید لە ساڵی ١٩٩١ خێزانی پێکەوەنابوو، دوای خۆی تەنها کوڕێکی بە ناوی (بەرهەم) بە دیاری بۆ ئیسلام و کوردستان بەجێهێشتووە.

شەهید: موحەممەد مەحمود رەشید مارف

ساڵی ١٩٥٠ لە خانەوادەیەکی سەر بە عەشیرەتی نەورۆلی لە گوندی (هانەژاڵە) ی سەر بە شاری هەڵەبجەی ئیسلامپەروەر هاتۆتە دونیاوە، ژیانی منداڵی لە گوندەکەیاندا بەسەربردووەو هەر لەوێش نراوەتە بەر خوێندنو قۆناغی سەرەتایی تەواو کردووەو لە هەڵەبجە چۆتە قۆناغی ناوەندیو تا پۆلی سێیەمی خوێندووە.

کاك موحەممەد هەر لە منداڵییەوە شەیدای خواناسیو خواپەرستی بووەو ماوەیەکیش لە گوندی هانەژاڵە لای مەلا مەحمودی چڕۆستانە خوێندوویەتی، ئیتر لەوێوە هۆگری ئیسلامو قورئانو مزگەوت بووەو سەرەنجام نزیك بە (١٠) جوزئی قورئانی پیرۆزی لەبەرکردووە.

لە سۆنگەی ئەم نزیکبوونەوەیەشی لە ئیسلامەوە، لە هەڵسوکەوتو پەیوەندی بەستنی لەگەڵ خەڵكو دەوروبەردا زۆر باش بووەو کەسێکی خۆشەویستو کراوە بووە لەگەڵ خەڵکدا.

هەروەها تا ئەندازەیەکیش شارەزایی .هەبووە لە شەرعدا، لە پێناوی دابینکردنی بژێوی ژیانیشدا هەوڵی کارو کەسابەتی داوەو لە بواری شۆفێریشدا شارەزا بووە.

کاك موحەممەد ساڵی ١٩٨٥ پەیوەندی بە کاری ئیسلامییەوە کردووەو کاتێکیش رژێمی بەعس دەستدەکات بە شاڵاوەکانی بەناو ئەنفالو قڕانی کوردو کیمیابارانی هەڵەبجە، کاك موحەممەد بە خانەوادەکەیەوە کۆچ دەکات بۆ کوردستانی ئێرانو لە سەقز نیشتەجێ دەبێ.

ساڵی ١٩٩١ لەگەڵ راپەڕینی جەماوەری گەلی کوردستاندا وێڕای بەشداریکردنی لەو راپەڕینەدا دەبێتە پێشمەرگەی ئیسلامو لە ساتە سەختو دژوارەکاندا دەبێتە پەرژینی دەوری کاروانی نوورو بە ئەرکی سەرشانی خۆی هەڵدەستێ.

کاك موحەممەد بە هۆی دڵسۆزیو لێهاتوویییەوە دەکرێتە سەرتیپو لێبڕاوانە کاروبارەکانی رادەپەڕێنیو جێگای خۆی لە ناو دڵی هاوڕێو هاوسەنگەرانیدا دەکاتەوە.

تا سەرەنجام کاك موحەممەدی پێشمەرگەی خواویستو دڵسۆزی ئایینو گەلو نیشتمان لە ١٩٩٥/٣/١٧داو کاتێك لەگەڵ کۆمەڵێك پێشمەرگەدا دەیانەوێ بە ئەرکێکی پێشمەرگانەوە لە رێگەی شاخی (شنروێ) وە دابەزنە ناو شار، بەڵام بەهۆی زۆری بەفرو سەرماوسۆڵەو گێژەڵوکەوە پێش ئەوەی بگەنەوە شار، لەگەڵ شەهید

(نەجمەدین میر عەبدوڵڵا)دا شەهید دەبن و دەگەڕێنەوە قاپی میهرەبانی خوداو ماڵئاوایی لە خانەوادەو خزم و کەسوکارو هاوڕێ و هاوسەنگەران و کاروانی رابوونی ئیسلامیی کوردستان دەکەن و پەیامەکەیان بە رێبوارانی وەفاداری رێگا دەسپێرن.

دوای شەهیدبوونی، تەرمی کاکە موحەممەد دەهێنرێتەوە هەڵەبجەو لە گۆڕستانی (گوڵانی خواروو) بەخاک دەستپێرێت.

شەهید موحەممەد مەحمود ساڵی ١٩٦٥ خێزانی پێکەوەنابوو، دوای خۆی سێ کچ و دوو کوڕی بە ناوەکانی (روناك، رووخۆش، رێنما، فاضیل، فاروق) بەجێهێشتوون.

شایانی باسە هێشتا شەهید موحەممەد هەر لە ژیاندا دەبێ کە کوڕێکی تری بەناوی (فاخر) لە تەمەنی (١٣) ساڵیدا لە (بیر) ی زەراعیدا دەخنکێ و ئەمەش کاریگەری زۆری بەسەرەوە دادەنێ.

شەهید: ئیبراهیم حاجی حەمە ساڵح سەعید

ساڵی ١٩٧٣ لە شاری هەڵەبجەی ئیسلامپەروەر لە ئامێزی بنەماڵەیەکی سەر بە عەشیرەتی کۆکۆیی چاوی بە ژیان هەڵێناوە، ژیانی منداڵیی هەر لەوێ بەسەربردووەو هەر لە هەڵەبجەش نراوەتە بەر خوێندنو قۆناغی سەرەتایی تەواوکردووە، دوای کیمیابارانو راگواستنی خەڵکی هەڵەبجە بۆ دەورووبەری هەولێر، تا پۆلی دووەمی ناوەندی لە کۆمەڵگای (گردەچاڵ) خوێندووە، جگە لەمەش لە مزگەوتی بوخاری لە هەڵەبجە خوێندوویەتی.

دواتر لە پێناو دابینکردنی بژێوی ژیانیشدا دەستیکردووە بە کارو کاسبیو شانیداوەتە بەر سەختیەکانی ژیانەوە.

شەهید ئیبراهیم لە بواری وەرزشیشدا وەرزشوانێکی کارامە بوو، خاوەنی رۆڵی دیاربوو لەو بوارەدا.

هەروەها کەسێکی خزمەتگوزارو خۆشەویستو راستگۆ بوو، حەزی بە چاکەو چاکەکاریو بەهێزکردنی پەیوەندییە کۆمەڵایەتییەکان دەهات، لە خزمەتی قورئاندا بوو، وێڕای خوێندنیو خوێندنەوەی چەند جوزئێکی قورئانیی پیرۆزیشی لەبەربوونو وانەشی بە چەند قوتابییەک دەگوتەوە.

کاکە ئیبراهیم بەر لە راپەڕین وەك لاوێکی ئیسلامخواز لەبەر شەوقی خۆری کاروانی رابوونی ئیسلامیی کوردستانو لە هەڵەبجەی ئیسلامپەروەردا هەنگاوی دەناو بە هیوایەکی زۆرەوە لە ئاسۆی ئازادی میللەتەکەیو کاروانی نووری دەڕوانی.

لەگەڵ راپەڕینی ئازاری ١٩٩١دا پەیوەندی بە بزووتنەوەی ئیسلامیی پێشووەوە دەکاتو لە تیپی مەشخەڵی سەر بە مەڵبەندی یەکی هەڵەبجە دەبێتە پێشمەرگەو چەکی ئیسلام دەکاتە شان.

ئیتر لەوێوە کاك ئیبراهیم وەك پێشمەرگەیەکی دڵسۆزی ئاینو گەلو نیشتمان دێتە مەیدانەوەو لەگەڵ هاوسەنگەرانیدا دەیەوێ باشترین خزمەت پێشکەش بکات، هەنگاوەکانی ئاوێتەی هەنگاوەکانی کاروانەکە دەکاتو دەبێتە پەرژینی دەوری بەها باڵاکانی کۆمەڵی کوردەواری، لە هەر شوێنێك پێویست بێ لەوێ روخساری نورانی شەوق دەداتەوە، لەوێ هەناسە پڕ لە هیواکانی لێدەدەن.

کاکە ئیبراهیم لە کاری پێشمەرگایەتیدا جارێکیان لە وشکەناو بریندار دەبێ کە ئەوسا بە خۆیی‌و قەناسەکەیەوە نیگای لە سیمای ئایندە بڕیبوو.
کاکە ئیبراهیم ـ ئەم لاوە ئیسلامخوازو پێشمەرگە قارەمانە تا دەهات هەنگاوی بە گوڕتری دەناو ئومێدی زیاتر لە دڵو دەروونیدا چەکەرەی دەکرد، تا سەرەنجام لە ڕۆژی ١٩٩٥/٨/٣١ بە کارەساتێکی دڵتەزێن لەگەڵ کاکە (ناتق عەلی ئەحمەد) ی هاوسەنگەریدا شەهید دەبێت‌و بەرەو قاپی میهرەبانی خودا دەگەڕێتەوەو ماڵئاوایی لە خزم‌و خانەوادەو هاوسەنگەرانی دەکات، دواتر تەرمەپاکەکەشی لە گۆڕستانی (گوڵانی سەروو) لە هەڵەبجە بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: ئەمیر جەمیل موحەممەد ساڵح

ساڵی ١٩٧٤ لە گوندی (سەراو) ی ناوچەی نەورۆڵی لە شاری هەڵەبجەی شەهید چاوە گەشەکانی بە دونیا هەڵێناوەو دوای راگواستنی گوندەکەیان لە لایەن رژێمی داگیرکەری بەعسەوە ماڵیان دێتە هەڵەبجەو قۆناغی سەرەتایی لە قوتابخانەی (سەرکەوتن) دەخوێنێ‌و لەوەش زیاتر بواری خوێندنی نامێنێ‌و بە کارو کەسابەتەوە خەریك دەبێت.

ساڵی ١٩٩١و لەگەڵ راپەڕینە مەزنەکەی گەلی کوردستاندا پەیوەندی بە هێزی پێشمەرگەی کوردستانەوە دەکات‌و دەچێتە ریزەکانی یەکێتییەوە تا ساڵی ١٩٩٤.

ساڵی ١٩٩٥ دەبێتە قوتابی قورئان‌و لە مزگەوتی (ئەبوبەکری صدیق) ەوە دەست بە فێربونی زانست‌و خوێندنەوەی قورئان دەکات‌و هاوکات وانەش بە کۆمەڵێك منداڵی مزگەوت دەڵێتەوە، هەر لەو ساڵەشدا واتە ساڵی ١٩٩٥ پەیوەندی بە ریزەکانی پێشمەرگەی ئیسلامەوە دەکات‌و لە تیپی (تۆڵە)ی هێزی یەکی هەڵەبجە دەبێتە پێشمەرگەو بەوپەڕی لەخۆبردوویی‌و گیانفیداییەوە دەبێتە پارێزەری رەسەنایەتی‌و بەها بەرزەکانی کۆمەڵی کوردەواریی‌و بەختیاریی خۆی‌و نەتەوەکەی لە ئایینی پیرۆزی ئیسلام‌و رێبازی پێغەمبەری پێشەوادا ﷺ دەدۆزێتەوە.

شەهید ئەمیر لە درێژەی کاری پێشمەرگایەتی‌و ئیسلامخوازییدا هەم لەگەڵ هاوسەنگەرانی‌و هەم لەگەڵ خەڵکی دەوروبەرو خزم‌و دۆستانی کەسێکی کراوەو قسەخۆش‌و رووح سووك‌و نەرم و نیان بووەو بەم خەسڵەتە بەرزانەشەوە زیاتر جێگای خۆی لە ناو دڵی خەڵکدا دەکاتەوە.

لە لایەکی ترەوە شەهید ئەمیر لە بوارەکانی وەرزش‌و شانۆدا شارەزایی‌و سەلیقەی پەیدادەبێ‌و تیپی وەرزشی لاوانی گوڵان دروست دەکات‌و پەرە بە گیانی وەرزشی دەدات.

هەروەها شەهید ئەمیر لە ئاکامی ئەو گۆڕانکارییە ریشەییانەی کە لە بیرو ئەندێشەو ژیانیدا روویانداوە، بە ئەندازەیەك خۆشەویستیی خواو ئایینی ئیسلامیی لە دڵدا دەچەسپێ تامەزرۆی شەهیدیی دەبێ، ئەوەتا کاتێك هەفتەیەك پێش شەهیدبوونی قاتێك جلی تازە دەکات، بە خزمەکانی دەڵێ ئەم قاتە یەکەم جارو کۆتا جار دەیکەمە بەر چونکە شەهید دەبم.

هەر بەم شێوەیە كاكە ئەمیری پێشمەرگەی ئیسلام‌و دڵسۆزی ئایین‌و گەل‌و نیشتمان لە ڕۆژی (١٩٩٦/١/١٠) لە شاری هەڵەبجەی شەهید لە پێناوی بیروباوەڕەكەیدا شەهید بوو و ماڵئاوایی لە هاوسەنگەرانی‌و خزم‌و كەسوكارو هاوڕێیانی دەكات‌و بەرەو بارەگای میهرەبانی خودا دەگەڕێتەوەو تەرمە پاكەكەشی لە گۆڕستانی (گوڵانی خوارووی) هەر لە هەڵەبجە بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: ڕەسوڵ قوربانی ئیبراهیم
ناسراو بە: باوەڕ قوربانی

شەهید باوەڕ ساڵی ١٩٧١ لە ئامێزی بنەماڵەیەکی ئایینپەروەریی سەر بە عەشیرەتی ئاکۆ لە (سەرکەپکان) ی سەر بەرانیە چاوەکەشەکانی بە ژیانو ماکۆکو کێوەڕەشو حاجیلە هەڵێناوەو دواتر بەهۆی کواستنەوەی خانەوادەکەیان بۆ رانیە ژیانی منداڵیی ئەوێ بەسەربردووەو لە قوتابخانەی (شاران) ی سەرەتایی نراوەتە بەر خوێندن، ناوەندییشی لە ناوەندی رانیەی کوران خوێندووەو دواجار لە ئامادەیی پیشەسازی رانیە درێژەی بە خوێندن داوە.

کاکە باوەڕ لە منداڵییەوە کوڕێکی زیتەڵو کراوە بووەو هەمیشە حەزی لە فێربوونی شتی نوێ دەکردو بە دیقەتەوە لە شتەکانی دەڕوانیو لێیان ورد دەبووەوە، هەر بۆیە دەنگو سەدای ئەو حەڵقەتە ئیسلامییەی کە لەسەر دەستی مامۆستایانی بەڕێز، دەڤەرەکەی گرتبووەو تا دەهات بە گوڕتریش دەبوو، سەرنجی کاکە باوەڕ بە لای خۆیدا رادەکێشیو لە دەرەنجامی ئەمەشەوە لە ناخەوە دڵی بۆی دەجوڵێو عاشقی دەبێتو هەر لە ساڵی ١٩٨٦ەوە پێیەوە پەیوەست دەبێو بە چاوی تومێدەوە لێی دەڕوانێ.

دوابەدوای دامەزراندنی بنکەو بارەگاکانی هێزی (حەمزە) لە قەندیلو قەڵاتووکان، شەماڵی بێداریو حەماسە زیاتر دڵی ئیسلامخوازانی دەڤەرەکە دێنێتە جۆشو خرۆش، هەر بۆیە لەگەڵ دامەزراندنی هێزی ئازادی لە لایەن مامۆستا مەغدیدی شەهیدو چەندان مامۆستاو لاوی تێکۆشەری تردوە کاکە باوەڕیش وەك گەنجێکی بە راپەڕ دەچێتە ناو ئاپۆڕای ئیسلامخوازانەوەو پەیوەندی بەو هێزەوە دەکاتو دەبێتە پێشمەرگەی ئیسلامو بەوپەڕی دڵسۆزییو کڕنیزایەتییەوە ئەرکو فرمانەکان رادەپەڕێنێو شەوو رۆژ لە پێناو خزمەتی ئایینو گەلو نیشتماندا پێکەوە گرێدەدات.

لەگەڵ راپەڕینی ئازاری ١٩٩١یشدا لەگەڵ ئاپۆڕای پێشمەرگە کیان لەسەردەستو قارەمانەکانی ئیسلامدا ، لە سنووری پشدەرەوە دادەبەزێتە خوارەوەو رۆڵی خۆی لە جۆشدانی راپەڕینو رامالینی بەعسییەکاندا دەبینێو بە رزگاری نیشتمانەکەیو هەرەسی دیکتاتۆریەت سەر لە نوێ لەدایك دەبێتەوە، پاشان لە داستانی (پردێ) شدا لە ١٩٩١/٣.٣٠ کە تێیدا پێشمەرگە قارەمانەکانی ئیسلام سەروەرییەکی گەورە لە بەرەنگاربوونەوەی دژە هێرشی رژێمدا تۆمار دەکەن، بریندار دەبێو لە دوای راپەڕینیش لە سۆنگەی ئەوەوە کە لە بواری (فەننی) و ئەلیکترۆنیاتدا هەندێ شارەزایی پەیدادەکات، لەگەڵ دەستپێکردنی دەزگای تەلەفزیۆنی بزووتنەوەی

ئیسلامی کە یەکەمین کەناڵی دەقەرەکە بوو رۆڵی خۆی دەبینیو وەك یەکێك لە فەننیەکان درێژە بە خزمەتی دڵسۆزانەی دەداتو لە خەمی بانگەوازی ئیسلامید دەبێتو وەك پێشمەرگەیەکی فیداکاریش ئامادەی گیانبەخشین دەبێت لە پێناویدا.

زستانی ١٩٩٣ دەبێتە پەروانەی دەوری رێبازو بیروباوەڕو پەیامەکەیو کۆڵی خەمو ناسۆرەکانی دەکاتە شان.

کاکە باوەڕ هەروا بە وێنەی رێبوارێکی ماندوویی نەناس لەگەڵ کاروانەکەدا بە گورجو گۆڵی رێگا دەبڕێ، کاتێکیش مەڵبەندی سێی رانیە و بەشی ڕاگەیاندنی ، لە ساڵی ١٩٩٥ رادیۆیەك دادەنێ ، کاکە باوەڕ دیسان لە بواری فەننیدا لەگەڵ چەند شارەزایەکی تردا رۆڵی خۆی دەبینیو تێیدا هەڵدەسووڕێ.

تا دواجار کاکە باوەڕی پێشمەرگەو راگەیاندکارو دڵ پڕ لە خۆشەویستیی پەروەردگارو پەرۆشی میللەتەکەی ، لە ١٩٩٦/١/٢٢ لە پشدەر دەگاتە کاروانی شەهیدانو کۆڵی خەمو ئاواتەکانی بە هاوسەنگەرانیو کاروانی رابوونی ئیسلامیی کوردستان دەسپێرێو ماڵئاوایی لە ژیانو خزمو دۆستانی دەکاتو تەرمە پاکەکەشی لە گۆڕستانی کێوەڕەش لە رانیە بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: خدر نەبی ئەحمەد
ناسراو بە: هیوا

لە مێژە کوردستان فرچکی بە ئیسلام گرتووەو خواویستیی بە قوڵایی ناخیدا ڕۆچووە. لە خۆڕا نییە هەر لە شاری گەورەو ئاوەدانییەوە، تا دەگاتە گوندە لا چەپو بێ نازەکانی بوونەتە چراخانی خەرمانەی رابوونی ئیسلامیی و ڕۆڵە بە ئەمەکەکانی پۆل پۆل لەو رووناکیە دەهاڵێنو ئامادەن ببنە قوربانی لە پێناویدا.

یەکێك لەو ڕۆڵە بە ئەمەکانەش شەهید خدر نەبی ئەحمەدە، کە وەك چۆن بە هیوا ناسراوە ئاواش بە هیواوە ژیاوە.

شەهید هیوا ساڵی ١٩٦٨ لە گوندی (جەلکان) ی دەڤەری پشدەرە رەقەی سەر بە شارۆچکەی سەنگەسەر هاتۆتە دونیاوە، پاشان بەهۆی کۆڕانکاریەکانی شۆڕشەوە ماڵیان دەکەوێتە ئێرانو لەوێشەوە بۆ قەزای (شامیە) ی سەر بە پارێزگای دیوانیە لە خوارووی عێراق دەگوازنەوە ، بەو شێوەیە ژیانی منداڵیی تێکەڵی غەریبایەتیو ئاوارەیی دەبێتو هەر لە قەزای شامیەش دەنرێتە بەر خوێندن.

دواتر دەگەڕێتەوە پشدەرو لە تووەسوران درێژە بە ژیان دەداتو دوای ڕاگواستنی پشدەریش لەلایەن بەعسیەکانەوە ماڵیان لە کۆمەڵگای زۆرەملێی (جەدیدە) ی سەر بە هەولێر دەگیرسێتەوە.

بەڵام شەهید هیوای قارەمان بەر لە ڕاگواستن بە تەواوی دەکەوێتە ژێر کاریگەری شەپۆلی ئەو بێداریە ئیسلامیەی دەڤەرەکەی گرتبووەوەو خۆشەویستیی کاری ئیسلامیی لە دڵدا دەچەسپێ، هەر لە کاریگەری ئەمەوە لە ساڵی ١٩٨٧دا پەیوەندی بە ڕێکخستنەکانەوە دەکاتو دوای ئەوە لە ساڵی ١٩٨٨ بۆ ماوەی نزیك بە ٦ مانگ لە هێزی حەمزە لە قەڵاتووکان چەکی پێشمەرگایەتی دەکاتە شانو دڵسۆزانە لەو ماوەیەدا ئەرکەکانی ڕادەپەڕێنێ.

دواتر بە کاری ڕێکخستن دەگەڕێتەوە ناو شارو ئیتر چالاکانە کاروبارەکان بەڕێوەدەبات، بەو هۆیەشەوە لە ساڵی ١٩٨٩ لەلایەن ڕژێمەوە دەستگیردەکرێتو ماوەی ٥ مانگ لە زیندانەکانی بەغداو ئەبوغرێب بەسەردەبات.

لە کاتی ڕاپەڕینیشدا ڕۆڵی خۆی لە ڕێکخستنی جەماوەرو گرتنی بنکەو بارەگاکانی دوژمندا دەبینیو یەکێکیش بوو لەو سەدان پێشمەرگە کیان لەسەردەستانەی ئیسلام کە سەروەریی ڕزگارکردنی کەرکوکیان پێبڕا.

پاشان لە تیپی ٩١ ی شەهیدانی سەر بە مەڵبەندی سێی رانیەدا درێژەی بە خزمەتی پێشمەرگایەتیداو دواتر بوو بە جێگر تیپی ٤٧ی کێوەڕەش.

زستانی ساڵی ١٩٩٣ش دەبێتە پەرژینی رێبازو بیروباوەڕەکەی ، سەرەنجام کاکە هیوای پێشمەرگەی ئیسلام و لاوی پڕ لە هیوا، هەر لەو رێیەداو لە رۆژی ١٩٩٦/٩/١٠ لە (سالارە) ی پشتی قەڵادزێ پێکراو گەیشتە کاروانی شەهیدانو تەرمە پاکەکەشی لە گۆڕستانی سەنگەسەر بەخاك سپێردرا.

شەهید هیوا لە ساڵی ١٩٩٣ خێزانی پێکەوەنابوو، کوڕێكو کچێکی بە ناوەکانی (شاکار، شاناز) وەك مەدالیای شانازی بۆ بەرۆکی ئیسلامو کوردستان بەجێهێشتوون.

شایانی باسە شەهید هیوا دووەم شەهیدی بنەماڵە بەڕێزەکەیەتیو شەهید (رەسوڵ) ی براشی لە ١٩٩٣/١٢/٢٢ لەسەر چیای هەیبەت سوڵتان لە بارەگای پاسەوانی تەقویەی تەلەفزیۆن دەگاتە کاروانی شەهیدانو بەم پێیە وەك دوو پێشمەرگەی فیداکاری کاروانی رابوونی ئیسلامیی کوردستان بەسەر شانی چیاوە سەفەری سەروەریی دەستپێدەکەنو بەرەو بەرزی و ژیانی راستەقینە دەفڕن.

شەهید: ئاراس شەریف
ناسراو بە: حەمزە عەباس

ساڵی ١٩٧٦ لە گەڕەکی مەجیدبەگی شاری سلێمانی لە خێزانێکی خواناس و نیشتمانپەروەردا لەدایک دەبێت. ژیانی منداڵیشی لە ئامێزی شاری خۆشەویستەکەی سلێمانی. شاری هەڵمەت و قوربانی و لە پەنای سیمای رازاوە و دەستی نازی کۆیژەو ئەزمەڕدا کوژەراندووە. دواتر نراوەتە بەر خوێندن و قۆناغی سەرەتایی لە قوتابخانەی دەباشان بەسەرکەوتوویی دەبڕێ و پاشان تا دووی ناوەندی لە ناوەندیی کاژاوی کوڕان درێژە بە خوێندن دەدات و ئەمەش زیاتر بەهۆی کارو کەسابەت و هاوکاری خانەوادەکەیان بواری خوێندنی نامێنێ.

لەگەڵ راپەڕینی ئازاری ١٩٩١ی جەماوەری گەلی کوردستاندا زیاتر ئاسۆکانی بیر و ئەندێشەی کاکە حەمزە دەکرێنەوە و بە بەژنی کەلەکەتی پێشمەرگەکانی ئیسلام چاوی رۆشن دەبنەوە.

ساڵی ١٩٩٢ بە تەواوی دەستەملانی کاروانی ئیسلامخوازانی کوردستان دەبێت و لە مەڵبەندی (٦) ی سلێمانی بزووتنەوەی ئیسلامیی ئەوکات دەبێتە پێشمەرگە، هەر لەو ساڵەوە بەهۆی خولیا و لێهاتوویی و دڵسۆزییەوە دەکەوێتە ناو خولەکانی سەربازییەوە و یەکەمین جار بەشداری خولی سەربازی شەهیدانی کەلار دەکات و لە کۆتایی (١٩٩٣) شدا دەنێردرێت بۆ فێرگەی سەبازی و سنووری سەرکردایەتی، هەر لەو ساڵەشدا بە ئەرکی سەرشانی خۆی لە پاراستنی رەسەنایەتی هەڵدەستێ.

ساڵی ١٩٩٤ هەورامان دەکاتە مەڵبەندی پێشمەرکایەتی و لە هێزی سلێمانی درێژە بە خزمەتی دەدات و کارو فەرمانەکان بە رێکوپێکی و دیقەتەوە ئەنجام دەدات و لەبەر کارامەیی و دڵسۆزی دەکرێتە فەرماندەی کەرت.

ساڵی ١٩٩٥ سەرلەنوێ بەشداری چەند خولێکی سەربازی دەکات و زانیاری و شارەزایی نوێ و تایبەت لەسەر جۆرەها چەکی سووک و قورس و پلانی سەربازی دەبینێ و پسپۆڕی لە هەندێک بواردا پەیدا دەکات و ئەمجار وەکو مامۆستایەک دەکەوێتە کردنەوەی خول و بە سەرپەرشتی هێزی سلێمانی ، خولی سەربازی (تۆڵەی شەهیدان) دەکاتەوە و دوای خولەکە دەکرێتە سەرتیپ و ئەندامی هێزەکە.

شەهید ئاراس وێڕای ئەوەی کە لە فیقهی جیهاد و زانستە ئیسلامییەکاندا شارەزاییەک پەیدا دەکات، لە بواری نووسینیشدا ئەسپی خۆی تاودەداو لە دۆستایەتی و خزمەتی خەڵک و هاتووچۆی دۆستان و خزمانیشدا دەستگەرم دەبێ.

شەهید ئاراسی ناسراو بە (حەمزە) هەمیشە وەك پێشمەرگەیەكی ئامادەو گیانفیدای ئیسلام لە هەر شوێنێك پێویست بووبێ ، بۆی ئامادەبووەو هەر كارێكی پێی سپێردرابێ ، دڵسۆزانە ناوی خوای لێهێناوەو ئەنجامی داوە.

تا سەرەنجام كاكە حەمزەی پێشمەرگەی قارەمانی ئیسلامو دڵسۆزی ئاینو گەلو نیشتمان ، چوار مانگ دوای پێكەوەنانی خێزانو لە ١٩٩٦/١٠/٩ لە ئەحمەدئاوا و لە بارەكای هێزی سلێمانی لە كاتی ئەنجامدانی كارێكی پێشمەرگانەدا لەگەڵ كاك (شوان حەمە صالح) ی فەرماندەدا گەیشتە كاروانی شەهیدانو ماڵئاوایی لە هاوڕێو هاوسەنگەرانو خزمو عەزیزانی دەكات، پاشان تەرمە پاكەكەشی لەگەڵ شەهید شواندا لە گردی سەیوان لە شاری سلێمانی بە شكۆوە بەخاك دەسپێردرێت.

شەهیدی فەرماندە: شوان حەمە ساڵح دەروێش شەریف

کوردستانی مەڵبەندی رەسەنایەتیو بەرخودان، ئەوەندەی بەدەست جەورو ستەمی زۆرداران‌و هێزە داگیرکەرەکانەوە گیرۆدە بووەو تاڵاوی چەوساوەییو ژێردەستەیی چەشتووە. ئەوەندەو بگرە زیاتریش بە رۆڵەی گیانبازو مرۆڤی خاوەن باوەڕو ئیرادەو لاوی قارەمان‌و وڵاتپارێزو کەڵە پیاوی مەرگ بەزێنەوە دەنازێ.

جێی خۆیەتیو دەبێ ئەو شانازییە بە خۆیەوە بکات، چونکە ئەو لەگەڵ ئەوەیدا هەمیشە بە ئاگری شەڕی ستەمکاران بۆتە سوتماك‌و ماف‌و ئازادیو سەروەریی لێ زەوت کراوەو خەڵکەکەی بە جۆرەها شێوە هەوڵی قڕان‌و لەنێوبردنی دراوەو سەدان داو و پیلانی شوومی بۆ نراوەتەوە، هێشتا گیانی بەرەنگاریو شۆڕش‌و راپەڕین زیاترو زیاتر لە لای رۆڵە بە ئەمەکەکانی جۆشی سەندووەو باوەڕبوون بە خوداو سەرکەوتن‌و ئازادی لا قوڵتر بۆتەوە.

شەهید شوان حەمە صالح یەکێك لەو رۆڵە قارەمانانەی نیشتمانە ، کە بەدەم ئازارەکانی نیشتمانەوە ژیاوە.

ساڵی ١٩٦٥ لە گەڕەکی سەرکارێزی شاری هەڵەبجەو قوربانی هاتۆتە دونیاوە، ژیانی منداڵیی لە گەڕەکی سەیوان بەسەربردووە.

لە قوتابخانەی پیرەمێردی سەرەتایی نراوەتە بەر خوێندن‌و قۆناغی ناوەندیشی لە ناوەندی ئازادی کوڕان بەسەرکەوتوویی بڕیوە، پاشان لە دواناوەندی ئەزمەڕی کوڕان تا (٥) ی ئامادەیی خوێندوویەتی.

ساڵی ١٩٧٩ لە دەرئەنجامی هەستکردن بە چەوساوەیی میللەتەکەی دەچێتە ناو کاری رێکخراوەییەوەو پەیوەندی بە رێکخستنەکانی پارتییەوە دەکات‌و تا ساڵی ١٩٨٥ چالاکانە کارەکانی ئەنجام دەدات.

لە ئاکامی جموجوڵو چالاکیەکانیەوە لە ساڵی ١٩٨٣ لە ئیستیخبارات دەگیرێتو ماوەی (١٢) رۆژ زیندانی دەکرێ.

هەروەها لە ساڵی ١٩٨٥یش بۆ دووەمین جار لەلایەن ئەمنەوە دەگیرێتەوەو (٩) رۆژ دەمێنێتەوە. دواتر فیرار دەکاتو تا ساڵی ١٩٨٦ لە ناوچەی بەرزنجە دەمێنێتەوە، پاشان دەگەڕێتەوە ناو شار، لە ساڵی ١٩٩٠ بۆ جاری سێیەم لە سلێمانی لەلایەن جەللادەکانی بەعسەوە دەگیرێتەوەو لەلایەن ئەمنی سلێمانییەوە رەوانەی ئەمنی عامو حوکمی ئیعدام دەکرێ، پاشان بە لێبوردن نێردراوەتەوە بۆ سەربازی بۆ سنووری (کوەیت - سعودیە) و لەگەڵ هەڵایسانی جەنگی کەنداودا دەرفەتی فیرارکردنی بۆ دەڕەخسێتەوەو لە رۆژی ١٩٩١/٣/٥دا دەگاتەوە سلێمانی.

کاتێك دەیەوێ بەرەو ماڵی خۆیان بڕواتەوە دەبینێ ماڵەکەیان پڕە لە ئەمنو ئەمن دەستی بەسەردا گرتووەو ئەویش خۆی قوتار دەکاتو بۆی دەردەکەوێت کە بەهۆی ئەوەی لە تەنزیمی ئیسلامیدا بووە، ئیخباری کراوەو بەعسیەکان باوكو دایکیان دەرکردوونو سێ براشی بە ناوەکانی (رێبوارو هاوڕێو هێرش) راپێچی زیندان کراون.

بۆیە ئەمیش دەستبەجێ پەیوەندی بە هێڵەکانی رێکخستنی بزووتنەوەی ئیسلامیی ئەوکاتەوە دەکاتەوەو خۆی بۆ راپەڕین ئامادە دەکاتو لەگەڵ سەرهەڵدانی راپەڕیندا لە (١٩٩١/٣/٧) لە سلێمانی رۆڵی خۆی دەبینێو پەیوەندی بە هێزی پێشمەرگەی ئیسلامەوە دەکاتو بە تەواوی سێرە لە جاهیلیەت دەگرێ.

شەهید شوان حەمە صاڵح لە بواری کۆمەڵایەتیدا زۆر حەزی بە خزمایەتیو تێکەڵاویو هاموشۆی مەڵك دەکرد، ئەمە جگە لەوەی لە بواری موتاڵاو خۆ رۆشنبیرکردنیشدا لە هەوڵی بەردەوامدا بوو، کەسێکی دەست گەرمیش بوو لە ئیشو کارداو شارەزاییشی هەبوو لە بواری تەسجیلو رادیۆ سازیدا.

شەهید شوان حەمە صاڵح هەر لە سەرەتای پەیوەندیکردنی بە کاری ئیسلامیی لە ژێر کاریگەری شەهید (سوحەممەدی حاجی مەحمود)ەوە تا ساتەکانی شەهیدبوونی هەمیشە لەبەرەوپێشچووندا بوو، هەنگاوی بە گوڕی لە بوارەکانی سەربازیو رۆشنبیریو ئەزموونی هەمەجۆردا دەنا، بەتایبەتی کاتێك لە دوای راپەڕینەوە کە مەڵبەندی سلێمانی دەبێتە مەڵبەندی کارکردنی، توانو سەلیقەکانی بەرەبەرە دەپشکونو باڵای کەڵەگەتی بیرو ئەندێشەی چرۆ دەکاتو بەرەو بەرزی دەڕواو ئاماژەکانی فەرماندەیی تێدا دەردەکەون.

هەر لە سەرەتای کارکردنی لە مەڵبەندا، تیپی (٨) ی شەهید موحەممەد لەگەڵ کۆمەڵێك لاوی ئیسلامخوازدا دادەمەزرێنێ‌و خۆی دەبێتە براگەورەو سەرتیپیان.
ساڵی ١٩٩٣ بەهۆی لێهاتوویییەوە دەبێتە لێپرسراوی بەشی سەربازی مەڵبەندکەو لە زستانی ١٩٩٣شدا لە سەرئەشکەوتان بە ئەرکی سەرشانی خۆی هەڵدەستێ، لە ساڵی ١٩٩٤یش دەبێتە فەرماندەی هێزی سلێمانی.
شەهیدی فەرماندە شوان حەمە صالح هەمیشە بیری بەلای پلان‌و هەنگاوی نوێدا دەچوو، ئەمەش لەم روانگەیەوە بوو کە ئەو خەمی سەرەتاو کۆتایی خزمەتی کاروانی رابوونی ئیسلامیی کوردستان‌و هۆشیارکردنەوەو سازدانی لاوان بوو بۆ کۆبوونەوە لە دەوری کاروانەکەو هیوای سەرکەوتنی کارو پرۆژەی ئیسلامیی بوو لە پێناو راستەڕێکردن‌و بەختەوەری میللەتەکەیدا.
سەرەنجام کاکە شوانی پێشمەرگەو فەرماندەی خۆشەویستی ناو هاوڕێ‌و هاوسەنگەرانی ، لە کاتی ئەنجامدانی کارێکی پێشمەرگانەدا لە ئەحمەدئاوا لەگەڵ (ئاراس شەریف)ی ناسراو بە (حەمزە) لە ١٩٩٦/١٠/٩ شەهید دەبێ‌و کوڵی خەم‌و خولیاو ئاواتەکانی بە هاوسەنگەرانی دەسپێرێ‌و ماڵئاوایی لە کاروانی رابوونی ئیسلامی کوردستان‌و خزم‌و کەسوکاری دەکات، پاشان تەرمە پاکەکەی لە گۆڕستانی گردی سەیوان لە سلێمانی لە مەراسیمێکی پرشکۆدا بەخاك دەسپێردرێت. شەهید شوان حەمە صالح ساڵی ١٩٩٢ خێزانی پێکەوەنابوو، دوای خۆی کوڕێك‌و کچێکی بە ناوەکانی (عەبدوڵڵا، نیگا) بە دیاری‌و یادگاری بۆ ئیسلام‌و کوردستان بەجێهێشتوون.
شەهید شوان لە پێش راپەڕینەوە هەستی شیعرنووسینی هەبووە، بەڵام زۆر لەوانەی لەو سەردەمەدا دەیانووسیێ لێیان رازی نابێت‌و دەستبەرداریان دەبێت.
ئەمەی خوارەوە چەند کۆپلەیەکە لە شیعرێك کە لە سەردەمی بەناو ئەنفالەکانەوە بە ناوی (وەڵڵا لە کاروان دواناکەوین) بە دژی رژێمی بەعس نووسیویەتی:

زمانی کۆرپەکانمان لە بنەوە دەربێنن

تا لە باوکی نادیاریان بێدەنگ بن

ئافرەتانمان دوای دەستدرێژی

لەسەرەمەرگیشا با هەر بەندبن

قورگی کیژانی براکوژراوەکان

ریشەکشێش کەن تاکو مەنگ بن

چاوەکانمان هەڵبکوڵن

کوێرو روشاو و لەتگ بن
قاچەکانمان ببڕنەوە بە یەکجاری
تا نا شیرین تا لاسەنگ بن
وەڵلا لە کاروان دواناکەوین
ئەو رۆژە دێت هەمووتان بە پەتگ بن

* * *

بیسوتێنە خاکی سەنگاو بە کوردەوە
با ئەنفال بێ بە ژن و منداڵی وردەوە
گەرمیانەکەم با رۆ رۆی بێ
بۆ سەبایانی بێ سەرو شوێن
شارەزووریش هەر خۆزگەی بێ
ئاخۆ لە کوێن
گۆپ تەپەی من
لە گۆمی خوێن قوڕ بپێوێ
خاکی کوردیش
خاچپەرستی لەنێو خەوێ
سەرگەڵووی زام بگری بە کوڵ
بۆ سەدەها پیری جێماو
بادینانیش بسووتێنرێ
بە یەکسەری بە پیرو لاو
بەرزانییەکان
هەموو خوێنیان دەربهێنن
بۆ سەگە زامارەکانی
نێو قادسیەی بەکاربێنن
ماندوونابم هاوار ئەکەم
وڵاتەکەم.... وڵاتەکەم.
وەڵلا لە کاروان دواناکەوین
ئەو رۆژە دێت چاوەڕوان بە
کە دوژمنی تۆ پەت ئەکەم

شەهید: شەریف موحەممەد مراد ئەحمەد

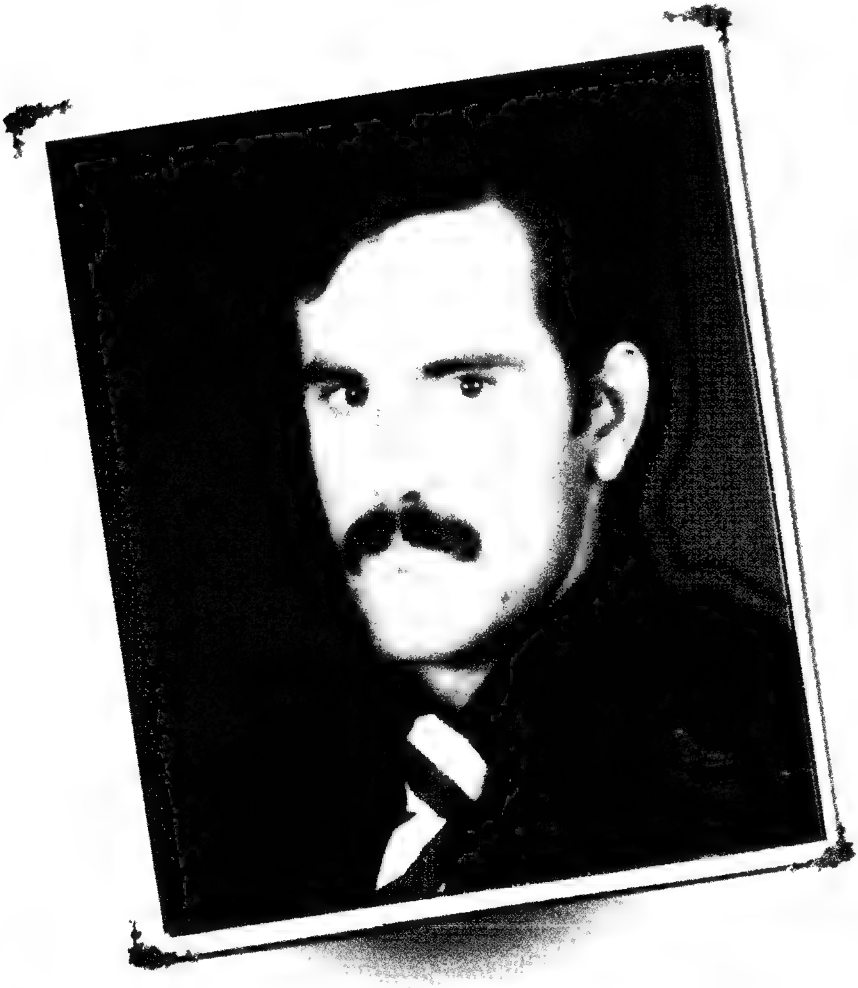

زۆرن ئەوانەی دەژین تەنها بۆ ئەوەی بخۆن و بخۆنەوە، بەڵام کەمن ئەوانەی دەیانەوێت ژیان بکەنە کێڵگەی چاندنی خۆراکی رۆح و توێشووی سەفەرێکی ئەبەدی.

بەڕێکردنی تەمەن بەسەربەرزی و سووربوونی خەرمانی کار لە ترۆپکی چیای ژیانا، خەڵاتێکە بە هەموو کەس نادرێ، کاڵایەکە بۆ باڵای هەموان نابێ، پەرداخێک ئەوینی ئیلاهییە، نۆشکردنی شەهامەت و لێ بڕانی دەوێ.

شەهیدی شنەی بایە، بە سارای دڵی هەمووماندا نایە، کە سەریشی کرد بە ماڵی هەر دڵێکدا، رۆحی لە بەرامەی باخەکانی فیردەوس و ئاوی کەوسەر هەڵدەکێشێ، ئیدی هەتا ئەبەد وشەی سووتان لە فەرهەنگی بوونیا ئەسڕێتەوەو دۆستایەتی لەگەڵ پەیامبەرانا پێ ئەبەستێ و پشوودان دەکاتە پیشەو گشت هەفتەیەک پەیامی لیقای خوا رادەگەیەنێ.

ئەوەی لە دوا هەناسەو هەنگاوەکانی سەفەری دونیادا سیمای شەهید ببینێت، روباری هەنگوین و شەرابی بێ مەستی و شیری کافوری و بێ رەنگی ئاوی بەهەشت، لە شەپۆلی خەندەی روخساریا بەدی دەکا، داواکارین پەروەردگارا، ئەم شەهیدەو تێکڕای شەهیدانی ڕێبازی پاکی ئیسلام لە تریفەی میهرەبانی خۆت هەڵکێشی و لەو کەسانە هەژماریانکەی کە خۆت لە قورئانا دەفەرمووی: (مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ فَمِنْهُم مَّن قَضَى نَحْبَهُ وَمِنْهُم مَّن يَنتَظِرُ وَمَا بَدَّلُوا تَبْدِيلاً) (الأحزاب : ٢٣).

شەهیدی ناوبراو ساڵی ١٩٥٧ لە گوندی (کواوە)ی سەر بە پێنجوێن لە بنەماڵەیەکی ئیسلامدۆستی سەر بە عەشیرەتی گۆران چاوی بە دونیا هەڵێناوە، لە تەمەنی شەش ساڵیدا لەبەر نەبوونی قوتابخانە لە گوندەکەیان دەچێتە حوجرەو هەر زوو قورئان خەتم دەکات.

لە تافی لاویداو لە ساڵی ١٩٧٦ دەگیرێت بە عەسکەر، پاشان لەوێ دەچێتە دەوردەوەو تا پۆلی شەشی (نەهێشتنی نەخوێندەواری) بەسەرکەتووانە دەبڕێت، پاش چەند ساڵ لە دەستی رژێم فیرار دەکاو دواتر پەیوەندی دەکات بە یەکێتی نیشتمانییەوەو لە ماوەی کەمتر لە ساڵێك لەناو یەکێتیدا چەندین جار بەشداری شەڕی بەعسی کردووەو هەروەها یەکێك بوو لەوانەی لە شەڕی هەکاریدا رزگاری بووە.

شـەهید شـەریف بـە كەسـایەتییەكی رووخـۆش و سـەخی تەبیعـەت و بـە رەحـم لـەناو خەڵكیدا ناسرابوو.

ساڵی ١٩٨٧ پەیوەندی دەكات بە كاری ئیسلامییەوەو دەبێتە تاكێكی بە ئەمەك بـۆ ئایین و خاك و نەتەوەو بە كردەوە بەشداری خەم و خۆشیەكانی گەلەكەی دەكاو بێ وچان تێدەكۆشێت.

شـەهید شـەریف لـە ١٩٩٦/١٠/٢٠ لەكاتێكـدا پاسـەوانی مەڵبەنـدی بزووتنـەوەی راپەڕینی پێشوو بوو، بە غەدر نەورەسی رۆحیان هەڵفراندو بە پلەی بـەرزی شـەهیدی گەیشت، پاشان تەرمە پاكەكەی لە گۆڕستانی (عەواڵ) بەخاك سپێردرا.

شەهید شەریف لە ساڵی ١٩٨٤ خێزانی پێكەوەنابوو، دوای خۆی دوو كچ و دوو كوڕی بە ناوەكانی (شادان، شۆخان، موحەممەد، ئوسامە) بەجێهێشتوون.

شەهید: غەفور موحەممەد مستەفا حسێن
ناسراو بە: خوبەیب

ساڵی ١٩٧٤ لە گوندی (بنگرد) ی سەر بە شاری چەمچەماڵ لە ئامێزی بنەماڵەیەکی ئایینپەروەری عەشیرەتی هەمەوەند هاتۆتە دونیاوە، پشان نراوەتە بەر خوێندن ودوای بڕینی قۆناغەکانی سەرەتاییو ناوەندی چووەتە ئامادەیی پیشەسازیو لەوێ درێژەی بە خوێندن داوە، ماوەیەکیش لە حوجرە لە چەمچەماڵ لە مزگەوتی (شێخ کاکە حەمە) لای چەند مامۆستایەکی ئایینی خوێندوویەتی.

شەهید (خوبەیب) وەك لاوێکی خواناسو دڵبێدار لەناو لاواندا دەردەکەوێ، هەر بۆیە لە ساڵی ١٩٩٢دا لەگەڵ دوو برای تردا قوتابخانەی (تیشکی قورئان) لە گەڕەکی سەرشەقام دادەنێو ژمارەیەکی زۆر قوتابی وانەی قورئانو زانستە ئیسلامیەکانی تێدا دەخوێنن.

لە شەوی (٢١-١٩٩٣/٦/٢٢) لەگەڵ (١٨) قوتابییدا بەهۆی هاوانەوە لە چەمچەماڵ بریندار دەبێ.

ساڵی ١٩٩٤و دوای زستانی ٩٣، کاکە خوبەیب دەبێتە هاوڕێی سورێن‌و شارەزوورو دواتر دەگەڕێتەوە چەمچەماڵ‌و بە وانەوتنەوەو شارەزاکردنی منداڵە چاوگەشەکانی نەتەوەکەی لە قورئانی پیرۆزو دین‌و شەریعەتی خودا خەریك دەبێت.

ساڵی ١٩٩٦ سەرلەنوێ بەهۆی زەرورەتی کاری ئیسلامیی‌و هەلومەرجی ئەوساوە دەچێتەوە سنووری شارەزوور و لە بەرزی چیاوە ئیلهامی سەربەرزی وەردەگرێ‌و وەك هەڵۆ بە دەوری لوتکەی هیواکانیەوە دەخولێتەوە.

تا لە ئاکامدا لە پێناوی بیروباوەڕو ڕێبازەکەیداو لە ساڵی ١٩٩٧ لە گوندی (عامورە) ی بناری چیای سورێن شەهید دەبێ‌و بە تیشکی قورئان‌و گەوهەری ئیمان‌و توێشووی تێکۆشانەوە ، بەرەو قاپی میهرەبانی خودا دەگەڕێتەوەو تەرمە پاکەکەشی لە گوندی (یالامپێ) ی نێو چیا سەرکەشەکانی هەورامان بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: ئەمین کاکە حەمە جەبار
ناسراو بە: هێمن

ساڵی ١٩٧٢ لە گوندی (عەلی مستەفا) ی سەر بە چەمچەماڵ لە خانەوادەیەکی جەباری هاتۆتە دونیاوەو ژیانی منداڵیشی لەوێ بەسەربردووە، بواری ئەوەشی بۆ نەڕەخساوە بنێردرێتە بەر خوێندنی قوتابخانە.

شەهید ئەمین لە پێناو دابینکردنی بژێوی ژیاندا شانی داوەتە بەر کەسابەتو کرێکاریو ماوەیەکیش چووە بۆ سەربازیو یەك ساڵیش لە ریزی حزبی سۆشیالیستدا کاری کردووە، پاشان کاکە ئەمین هۆگری مزگەوت دەبێتو بەم هۆیەشەوە زیاتر ئیلیزاماتی ئیسلامیی تێدا رەنگ دەداتەوە.

ساڵی ١٩٩٢ پەیوەندی بە کاری ئیسلامییەوە دەکاتو هاوڕێیەتی لەگەڵ قورئانی پیرۆزدا دەبەستێتو لەلای مامۆستا جەلال دەستدەکات بە خوێندنو دڵی بە نووری قورئان دەکرێتەوە، دواجار نزیکەی (١٧) جوزئی لە قورئانی پیرۆز لەبەرکردووە.

کاکە ئەمینی ناسراو بە (هێمن) ساڵی ١٩٩٣ لە بنکەی شەرەفخان لە چەمچەماڵ دەبێتە پێشمەرگەی ئیسلامو پاشان دەگوازرێتەوە بۆ هێزی کەرکووكو لەوێ درێژە بە خەباتی پێشمەرگایەتی دەدات.

کاك ئەمین وەك پێشمەرگەیەکی دڵسۆزو فیداکاری ئیسلام ، هەمیشە ئامادەی راپەڕاندنی ئەرکەکانی پێشمەرگایەتی دەبێت.

لە ساڵی ١٩٩٣ و ١٩٩٧دا رێبوارێکی بە ئەمەکی کاروانی رابوونی ئیسلامیی کوردستان دەبیو لێبڕاوانە دەکەوێتە کارو چالاکی، تا سەرەنجام کاك ئەمین حەمە جەباری ، پێشمەرگەی خواویستو قارەمان هەر لەو رێیەو لە ساڵی (١٩٩٧) لە ملەی عامورەی سەر بە شارۆچکەی خورماڵ، شەهید دەبیو دەچێتە ناو ریزی ئەستێرەکانی ترۆپکی سەروەرییەوەو پەیامەکەی بە رێبوارانی رێبازی رەسەنایەتی دەسپێریو پاشان تەرمە پاکەکەی دەبرێتەوە بۆ چەمچەماڵو لە گۆڕستانی وەسمان غەزال بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید ئەمین ساڵی ١٩٦٩ خێزانی پێکەوەنابوو، دوای خۆی دوو کوڕ بە ناوەکانی (جەعفەر، حەیدەر) وەك دوو نەمامی هیوا بەجێدێڵێ.

شەهید: ئاریان عەبدوڕڕەحمان موحەممەد
ناسراو بە: عەبدوڵڵا

ساڵی ١٩٨٠ لە گەڕەکی بەنزینخانەی شاری هەڵەبجەی شەهید لە بنەماڵەیەکی سەر بە عەشیرەتی هاروونی هاتۆتە دونیاوە، ژیانی منداڵیی لە گوندی جەرداسنەو کانی شێخو ناحیەی سیروانو هەڵەبجەی تازە بەسەربردووە.
قۆناغی سەرەتایی لە قوتابخانەی دەرسیمو ناوەندیشی لە ناوەندیی (ئالان) ی کوڕان خوێندووە، ساڵی ١٩٩٥ پەیوەندیی بە کاری ئیسلامییەوە کردووە، هەروەها لەگەڵ بنکەی رۆشنبیری ئاسۆ لە هەڵەبجەی تازە پەیوەندیو هاتووچۆی هەبووە، تیایدا وانەی خوێندووە، لە ١٩٩٦/٥/١٨ لە هێزی شەهید عومەر لە هەڵەبجەی شەهید دەبێتە پێشمەرگەو چەکی ئیسلام دەکاتە شانو دواتر بە هۆی شارەزاییو دڵسۆزیی دەکرێتە عەدەد جیهازی هێزەکەو پاشان دەگوازرێتەوە بۆ هێزی شارەزوورو ئەمجار هێزی دووی گەرمیانو لە هەرکام لەو هێزانەش هەر بە پلەی یەکەم بە کاری عەدەد جیهازییەوە خەریك دەبێتو لەو بوارەدا دڵسۆزانەو بە نهێنی پارێزییەوە خزمەت دەکات.
شەهید ئاریان کە سەرەتای تەمەنی لاوێتیی خۆی بە ئیسلام بەخشیو لە خواپەرستیو ئیسلامخوازییدا نەشونومای کردو تا دەهات ئاسۆی بیرو فکری فراوانتر دەبوو، دڵی بە نووری قورئانو هیدایەتی خوایی رۆشنتر دەبۆوەو گیانی فیداکارییو تێکۆشانی تێدا بە جۆشو خرۆشتر دەبوو.
هەر بۆیە لە ئاستەنگەکاندا رۆڵی خۆی بە هیممەتی بەرزەوە دەبینیو ساڵی ١٩٩٧یش فیداکارانە دەبێتە پەرژینی دەوری رەسەنایەتی، تا سەرەنجام کاکە ئاریانی تازە لاو و دڵ پڕ لە باوەڕو هیواو پێشمەرگەی تیپی (شێخول ئیسلام) ی هێزی دووی گەرمیانو لە کاتی واجبو دەوامی پێشمەرگایەتیی لەگەڵ هاوڕێی پێشمەرگەی (سامان رەحمەاللە) ی کفری بە هۆی تەقینەوەی گوللە هاوەنێکەوە شەهید دەبێتو ماڵئاوایی لە ژیانی دونیا دەکاتو تەرمە پاکەکەشی لە گۆڕستانی شێخ (صاحێب) لە زەڕایەن بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: والی فارس حسێن[7]

ساڵی ١٩٧٣ لە گوندی (گردەنازێ) ی سەر بە شارۆچکەی سەیدصادق و لە خانەوادەیەکی سەر بە عەشیرەتی هارونی لە ئامێزی شارەزووردا چاوی بە ژیان هەڵێناوەو رازو نازی منداڵیشی هەر لەگەڵ گردەنازێ و باڵای کەڵەگەتی سورێندا کۆڕیوەتەوە، پاشان هەر لە گوندەکەی خۆیان نراوەتە بەر خوێندن و دوای قۆناغی سەرەتاییش لە ناوەندی سەیدصادق درێژەی بە خوێندن داوەو تەنها تا پۆلی سێیەمی ناوەندی خوێندوویەتی و قوتابیەکی گەلێك زیرەك و بە رەوشت و وریا بووە.
شەهید والی لە سۆنگەی ئەوەوە کە لە بنەماڵەیەکی ئاینپەروەر لەدایك بووە، هەر لە منداڵییەوە هۆگری مزگەوت و نوێژو خواپەرستی دەبێ، بۆیە لە دوای خوێندنیش وێڕای کارو کاسبی و هاوکاری خێزانەکەیان خەریکی خۆشارەزاکردن دەبێت لە ئایینی خواو لەگەڵ قورئانی پیرۆزو فەرموودەکانی پێغەمبەری پێشەواو فیقهی ئیسلامیدا ئاشنایەتی پەیدا دەکات و لێیان دانابڕێ.
شەهید والی فارس ماوەیەکیش دووچاری سەربازی دەبێ.
هەر لە تەمەنی (١٧) ساڵییەوە دێتە ناو کاری ئیسلامییەوەو لە ریزەکانی (برایانی موسڵمان)دا تا ساڵی ١٩٩٥ کاردەکات، لەو ساڵەدا ریزەکانی بزووتنەوەی ئیسلامیی پێشوو بۆ تێکۆشان و کاری ئیسلامیی هەڵدەبژێرێ و هەر لەو ساڵەدا لە هێزی (شەهید موحەممەد)ی سەر بە مەڵبەندی یەکی هەڵەبجە دەبێتە پێشمەرگەو دڵسۆزانەو لێبڕاوانە ئەرك و فەرمانەکان رادەپەڕێنێ و دەبێتە رێبوارێکی چالاکی رێگای کاروانی جیهاد و تێکۆشانی ئیسلامخوازانی کوردستان.
شەهید والی کەسێکی گەلێك سەخی و هەژاردۆست و میوان نەوازیش بووەو زۆر حەزی بە هاوکاری خەڵك و هەژاران کردووەو چیی لەدەست هاتبێ لەو بوارەدا لە رۆژانی گرانی و سەختیدا کردوویەتی، شەوانەش دەستی بەخشندەیی درێژکردووە بۆ ئەوەی دووربکەوێتەوە لە ریا، تەنانەت لە کاتی گرانیەکەدا نزیك بە (٦) تەن گەنمی خۆیان دەبەخشێ و دەیداتە هەژاران.
شەهید والی بەم ئەخلاقە بەرزو جوانانەوە بە گەرم و گوڕی لە کاردا بوو، ببووە خۆشەویستی خەڵك و دەوروبەری و نموونەی لاوی ئیسلامخوازی میللەتپەروەر.
شەهید والی لەناو هاوسەنگەرانیشیدا وێڕای ئەم سیفەتە بەرزانە بە پێشمەرگەی نازاو گیانفیدا ناسرابوو، ئەمەش لە درێژەی خزمەتی پێشمەرگایەتیدا سەلماندبوو، سەرەنجام

کاك والی پێشیمەرگەی دڵسۆزی ئایین‌و گەل‌و نیشتمان‌و لاوی ئیسلامخوازو چاکەکارو بەخشندە لە سەعات ٩,٤٥ دەقیقەی شەوی ٢٢-١٩٩٧/١/٢٣ لە پێناو بەرگری لە بیروباوەڕو پەیامە پیرۆزەکەیدا هەر لە گردەنازێی زێدی لەدایکبوونیدا شەهید کراو گیانی شیرینی بە میهرەبانی خوداو ژیانی راستەقینەو هەمیشەیی پەیوەست بووەوە، تەرمە پاکەکەشی لە گۆڕستانی سەیدصادق بەخاك سپێردرا.

شەهید والی کە خاوەنی چەند شیعرو دەستوونسێك بووە، هەموویان فەوتاون‌و، پەیماننامەیەك لەگەڵ بوونی بە پێشمەرگە بەدەستی خۆی دەنووسێ‌و تیایدا پەیمانی نیەتپاکی‌و برایەتی‌و راوێژو پاراستنی نهێنی‌و گوێڕایەڵی دەدات.

ئەمە بەشێکیەتی:

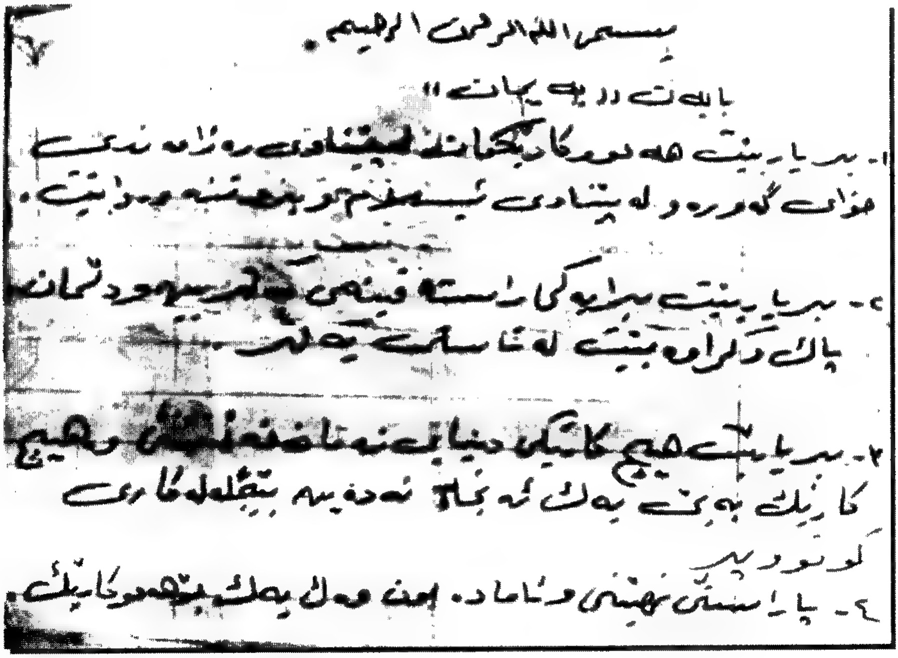
بسم الله الرحمن الرحيم.

بابەتی پەیمان"

١- بڕیار بێت هەموو کاتێکمان لە پێناوی ڕەزامەندی خوای گەورەو لە پێناوی ئیسلام و بەهەشتە بەڕێ بێت.

٢- بڕیار بێت برایەکی ڕاستەقینەی ... پاك و دڵسۆز بم لەگەڵ ...

٣- بڕیار بێت هیچ کاتێك دنیا ... هیچ کارێك بەبێ ... نەکەم

٤- پاراستنی نهێنی ...

شەهید: دیاری والی تاهیر فەتحوڵڵا
ناسراو بە: ڕەشاد

ساڵی ١٩٧٢ لە گەڕەکی سەرشەقامی شاری سلێمانی هاتۆتە دونیاوە، پاشان نراوەتە بەر خوێندنو تا پۆلی یەکەمی ناوەندی لە ناوەندی گۆران خوێندوویەتیو دوای ئەوە زۆر خولیای کۆنفۆو یاری کاراتی دەبیٚو توانایەکی باش لەو بوارەدا بەدەستدەهێنیٚ، ساڵی ١٩٩١ بەشداری ڕاپەڕین دەکاتو بەگژ بەعسیەکاندا دەچێتەوە.
دواتر بە پۆلیسی ناوخۆ لە سلێمانی دادەمەزرێتو بە پلەی (مفەوەز) درێژە بە خزمەت دەداتو دڵسۆزانە فرمانەکان رادەپەڕێنیٚ، هەر لەبەر دڵسۆزیو چوستو چالاکی لەلایەن مدیری شورتەوە داوای لێدەکریٚ بەردەوامبێتو پلەی بەرزبکرێتەوەو بکرێتە (ئەفسەر) ، بەڵام ئەم رەتی دەکاتەوەو پاشان واز لە پیشەکەی دێنیٚ.
رەمەزانی ١٩٩٤ دەبێتە وێستگەی وەرچەرخانو بەخۆداچوونەوەی کاك دیاریو لەوێوە بڕیاری پابەندیو گەڕانەوە بۆ ئامێزی خوای میهرەبان دەداتو لە هەموو ئەم خەسڵەتو هەڵسوکەوتو تێڕوانینە نادروستانەی کە هەیبوونو زۆرجار ئازاری دایكو خێزانەکەیانی لێدەکەوتەوە، دەستبەردار دەبێتو لاپەڕەیەکی نویٚ لە ژیانی هەڵدەداتەوە.
هەر لەو مانگە پیرۆزەی رەمەزانیشدا دەبێت کە بڕیاری پەیوەندی دەدات بە بزووتنەوەی ئیسلامیی ئەوساوەو بەرەو ئەحمەدئاوا دەکەوێتە ریٚو لە هێزی سلێمانی دەبێتە پێشمەرگەو بۆ ماوەی (٦) مانگ لەویٚ دەبێت، کاتێك دەگەڕێتەوە بۆ ناو خانەوادەکەیان دەبینن گۆڕانێکی گەورە لە هەڵسوکەوتیدا وەدیهاتووە.
شەهید رەشاد لەگەڵ راپەڕاندنی ئەرکەکانی پێشمەرگایەتیشدا بە وەرزشی کۆنفۆوە خەریك دەبێتو وێڕای ئەوە، خۆشی دەکەوێتە کردنەوەی خولی کۆنفۆیی.
کاکە رەشاد وەك پێشمەرگەیەکی ئامادەو فیداکار لە تەنگژەو سەختیەکانی بەردەم کاروانی رابوونی ئیسلامیی کوردستاندا ، بە ئەرکی سەرشانی خۆی هەڵدەستیٚو لە پێناو زیندووراگرتنی پەیامەکەیدا پەیمانی تێکۆشانو بەردەوامیو گیانفیدایی لەگەڵ خوای گەورەدا دەبەستیٚ.
تا سەرەنجام کاکە دیاری پێشمەرگەی قارەمانی ئیسلامو ساغبۆوەی ناو سەختیەکانی ژیان لە (٧/٤/ ١٩٩٧) لە زەمەقی نزیك هەڵەبجە گیانی خۆی کردە دیاری پەیامی رێبازەکەیو بە پلەی بەرزی شەهیدی گەیشتو پاشان تەرمەکەی لە ئەحمەدئاوا بەخاك دەسپێردرێت، بەڵام دواتر خانەوادەکەیان تەرمەکەی دەگوازنەوە بۆ کردی

سەیوان لە شاری سلێمانی، دایکی لەو بارەوە دەڵێت: "دوای چوار پێنج رۆژ تەرمەکەیان گواستەوەو بۆنی میسکی لێدەهات"، هەروەها دایکی دەڵێ: "ئاخر هەینی پێش شەهیدبوونی پێی وتم : دایەگیان ئەگەر ئێمە شەهید بووین، هەرگیز نەکەی لەخۆت بدەیتو یەخەی بدڕیت، وەکو جاهیلەکان، چونکە پێغەمبەر ﷺ دەفەرمووێت: (ليس منا من ضرب الخدود وشق الجيوب ودعى بدعوة الجاهلية) سوپاس بۆ خوا ئێمەش هیچ بێ فەرمانی خوامان نەکرد لە کاتی پرسەکەیدا".

شەهید: حەمە ئەمین عەبدورڕەحمان موحەممەد فەرەج

ئەستێرەکانی ترۆپکی سەروەریی

ساڵی ١٩٧٣ لە شاری هەڵەبجەو لە ئامێزی خانەوادەیەکی ئایینپەروەری سەر بە عەشیرەتی نەورۆڵی هاتۆتە دونیاوە، ژیانی منداڵیی لەوێ بەسەربردووەو لە قوتابخانەی (باڵامبۆ) ی سەرەتایی نراوەتە بەر خوێندن، پاشان لە ناوەندیی (دیراساتی ئیسلامیی) تا پۆلی سێیەم درێژەی بە خوێندن داوە.

کاکە حەمە ئەمین عەبدوڕڕەحمان هەر لە تەمەنی منداڵییەوە دەستی بە خوێندنی قورئانی پیرۆز کردووەو وەك رۆڵەیەکی موسڵمان دەرکەوتووەو هۆگری مزگەوتو قورئانو کاری خێرو چاکەو هاوڕێی رەوشت بەرز بووە.

دوای کارەساتی کیمیاییبارانکردنی هەڵەبجە رێگای هیجرەتو جیهاد دەگرێتەبەرو پەیوەندی بە ریزەکانی بزووتنەوەی ئیسلامیی ئەو کاتەوە دەکاتو بەیداخی جیهاد دژ بە رژێمی نەگریسی بەعس بەرزدەکاتەوەو لە چەندان چالاکی جیهادیدا بەشداری دەکات، لە راپەڕینی ئازاری ١٩٩١ی جەماوەری شۆڕشگێڕی گەلی کوردستاندا بەشداری دەکاتو رۆڵی جوامێرانە لە ناوچەکانی هەڵەبجەی تازەو گەرمیاندا دەبینێ.

لە دوای راپەڕین لە مەڵبەندی یەکی هەڵەبجە درێژە بە خزمەتی پێشمەرگایەتی دەدات، ئەمجار لە سکرتاریەتی رابەرو هێزی دووی شەهید موحەممەد دڵسۆزانە ئەرکەکانی رادەپەڕێنێ، لەبەر ئازاییو لێهاتوویی دەکرێتە لێپرسراوی تیپی شەهید (نەجمەدین) لە هێزی شەهید موحەممەد.

هەروەها لەبەردەم ئاستەنگەکانی بەردەم کاروانی رابوونی ئیسلامیی کوردستاندا دلێرانە وەستاوەتەوەو بە باوەڕی بەهێزو ورەی پۆڵایینەوە بەرگری لە رەسەنایەتیو بەها باڵاکانی کۆمەڵی کوردەواری کردووە.

کاکە حەمە ئەمین کە بۆ خۆی رێبواری سەر راستی رێبازی سەرفرازیو کامەرانی راستەقینە بوو، دەیویست نەتەوەکەشی تا سەر دەست بەم رێبازەوە بگرێتو پێیەوە پابەندبێت، بۆ ئەوەی سەرکەوتوو و سەرفرازی دونیاو دوارۆژ بێت، بۆیە زۆر شانازی بەوەوە دەکرد کە پێشمەرگەی ئیسلامەو بە بیروباوەڕی ئیسلامییەوە لە خزمەت ئایینو گەلو نیشتماندایە.

شەهید زۆر حەزی بە ئاشتەواییو کاری ئیسلاحی دەهات، لەو پێناوەشدا خاوەنی پەرۆشێکی قوڵ بوو.

کاکە حەمە ئەمین عەبدوڕڕەحمانی لاوی بە هەڵوێستو پێشمەرگەی دێرینو دلێری ئیسلام بە دونیایەك خەونی رەنگاڵەو خولیای پیرۆزەوە دەژیاو تێدەکۆشا، تا سەرەنجام

ئەم لاوە خواویستو لێبڕاوە لە رۆژی ١٩٩٧/٤/٧دا لە هەڵەبجەی شەهید ، شەهیدکراو ماڵئاوایی لە ژیانی کورتی دونیاییو خزمو هاوڕێو هاوسەنگەرانی کردو گیانی شیرینی لە پێناوی خوادا بەخشی، دواتر تەرمەپاکەکەشی هەر لە هەڵەبجەو لە کۆڕستانی (گولانی خواروو) بەخاك سپێردرا.

شەهید حەمە ئەمین ساڵی ١٩٩٠ خێزانی پێکەوەنابوو، دوای خۆی کوڕێكو دوو کچی بە ناوەکانی (ئەدهەم، ئەمەل، خوشکان) بە دیاریو یادگاری بۆ ئیسلامو کۆمەڵی کوردەواری بەجێهێشتوون.

شەهید: عەزیز موحەممەد ئەمین ئەحمەد
ناسراو بە: خالید گۆپتەپەیی

ساڵی ١٩٧٦ لە گوندی (گۆپتەپە) ی سەر بە چەمچەماڵ هاتۆتە دونیاوە، ژیانی منداڵیی لە گوندەکەیان بەسەر بردووەو هەر لەوێش تا شەشی سەرەتایی خوێندوویەتی، کاتێکیش لە (تەکیە) نیشتەجێ دەبێ ، ماوەیەك لە حوجرە دەخوێنێ،

کاك خالید گۆپتەپەیی لە پێناو دابینکردنی بژێوی ژیاندا بە کشتوکاڵ کردنەوە خەریك بووە، لە رووی کۆمەڵایەتیشەوە حەزی بە سەردان و بەسەرکردنەوەی خزمان و دۆستان کردووە.

لە کاتی شاڵاوەکانی بەناو ئەنفال و کیمیایی بارانی گۆپتەپەدا کە لەلایەن رژێمی دڕندەی بەعسەوە ئەنجامدران، کاك خالید لە گوندی گۆپتەپە لەگەڵ دایکی و خزمانی تردا دەگیرێ و پاشان ئازاد دەکرێت.

کاك عەزیز موحەممەد ئەمین ناسراو بە (خالید گۆپتەپەیی) دوای ئەوەی دڵ و دەروونی بە نووری خۆشەویستیی خواو پێغەمبەری پێشەوا ﷺ رۆشن دەبێتەوە، هۆگری رێبازی راستەقینەی ژیان دەبێ و دەخوازێ لە پێناویشیدا بە سەرو ماڵ تێکۆشێ و پارێزگاریشی لێبکات.

بۆیە لە ١٩٩٥/٣/٥دا دەبێتە پێشمەرگەی ئیسلام و لە هێزی حەمرین قۆڵی خزمەت و خەباتی لێهەڵدەماڵێ و ساتەکانی تەمەنی لاوی ئاوێتەی ساتە نوورانیەکانی کاروانی رابوونی ئیسلامیی کوردستان دەکات، بەم شێوەیە لەگەڵ هاوڕێ و هاوسەنگەرانیدا لە ئاسۆی ئازادی و سەرفرازی راستەقینە دەڕوانێ و سەرکەوتنی میللەتەکەی بەسەر پیلان و ستەمکارییەکاندا بە ئاوات دەخوازێ.

تا سەرەنجام کاك خالید گۆپتەپەیی لە ١٩٩٧/٤/١٣ لە پێناو پەیام و بیروباوەڕەکەیدا لە گوندی (گێڵەك) لە شارەزوور شەهید دەبێ و پاشان تەرمە پاکەکەی بەرەو گۆپتەپەی زێدی خۆشەویستی دەبرێتەوەو لەوێ بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید عەدنان عەزیم سەعید
ناسراو بە: هێرش

ساڵی ١٩٧٤ لە گوندی (باخ هەنارە) ی سەر بە ناحیەی (مەیدان) ی قەزای خانەقین لە بنەماڵەیەکی سەر بە عەشیرەتی (باوەجاف) ی لەدایك دەبێت ، بەر لەوەی چاوە گەشەکانی تێر لە سیمای گەرمیان رامێنێ، هەر لە هەمان ساڵی لەدایکبوونیدا خانەوادەکەیان بە هۆی ئاڵۆزیی بارودۆخی سیاسیی ئەو سەردەمەوە ئاوارەی ئێران دەبێ‌و لە خورەم ئاباد دەگیرسێنەوە، هەر لەوێ کاکە عەدنان دەنرێتە بەر خوێندن، دوای گەڕانەوەیان لە قوتابخانەی ئەحمەد موختار بەگی جاف ، قۆناغی سەرەتایی تەواو دەکات‌و دواتر لە ناوەندیی عەنەب لە هەڵەبجە درێژە بە خوێدن دەدات.
شەهید عەدنان ناسراو بە (هێرش) ماوەیەکیش لە حوجرە بە مەبەستی شارەزابوون لە ئیسلام ، لای مامۆستا حەسەن شەمێرانی لە کۆمەڵگای زەمەقی دەخوێنێ.
شەهید عەدنان بە ئەم هەموو سەروخوارانەی ژیان‌و هیجرەت‌و ئاوارەیی خۆیی‌و خانەوادەکەی ، کە هەر لەگەڵ یەکەم ساڵی لەدایکبوونییەوە ئاوێتەی ژیانی بووە و هەر کام لە باخ هەنارەو ئێران‌و قەزای حەدیسەی رومادی‌و زەمەقی‌و هەڵەبجەی شەهیدو کوێ‌و کوێ دەبن بە وێستگەکانی ژیانی، بوو بە کەسێکی چاوکراوەو شارەزاو پیاوی سەختیەکان.
شەهید عەدنان ساڵی ١٩٩١ کە تیایدا راپەڕینی جەماوەریی گەلی کوردستان بەرپاکرا، رۆڵی خۆی دەبینی‌و هەر لەو ساڵەدا پەیوەندی بە کاروانی رابوونی ئیسلامیی کوردستانەوە دەکات‌و لە راپەڕین ئامێز لە بەژنی کەڵەگەتی پێشمەرگەی ئیسلام‌و چەك‌و سەنگەر وەردێنێ‌و لە تیپی (شەهید عەبدوڵڵا)ی سەر بە هێزی گەرمیان دەبێتە پێشمەرگەو پاشان لەبەر لێهاتوویی‌و دڵسۆزیی دەبێتە ئەندامی هێزی گەرمیان‌و خۆی بۆ خزمەتی ئیسلام‌و گەلە موسڵمانەکەی تەرخان دەکات ، لە سەختیەکاندا جێدەستی دیار دەبێ‌و ساڵی (١٩٩٢ و ١٩٩٣ و ١٩٩٤و ١٩٩٧) بە ئەرك‌و فرمانەکان هەڵدەستێ‌و ئەرکی خۆی لە ئاست پەیام‌و رێبازەکەیدا جێبەجێ دەکات‌و رۆڵی خۆی دەبینێ.
تەنانەت خواویستی‌و دڵسۆزیی کاك عەدنان دەگاتە ئاستێك کە تامەزرۆی شەهیدی دەبێ‌و دوای دوعای شەهادەت لە هاوڕێ‌و خانەوادەو خوشکەکانی دەکات.

تا سەرەنجام کاك عەدنانی پێشمەرگەی دلێرو جوامێری ئیسلام ، دوای دووجار بریندداربوون لە سەیدصادق‌و هەڵەبجەی شەهید ، لە رۆژی ١٩٩٧/٤/٢٥ لەگەڵ

شەهید هیجران کەلاری دەگاتە کاروانی شەهیدانو تەرمە پاکەکەشی لە گۆڕستانی خورماڵ بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید عەدنانی ناسراو بە (هێرش) لە ساڵی ١٩٩٥ خێزانی پێکەوەنابوو، دوای خۆی تەنها کچێکی بە ناوی (روەیدا) بە دیاریو یادگاری بۆ ئیسلامو کوردستان بەجێهێشتووە.

شەهید عەبدوڵڵا رەسوڵ رەشید
ناسراو بە: نەبەز مەرگەیی

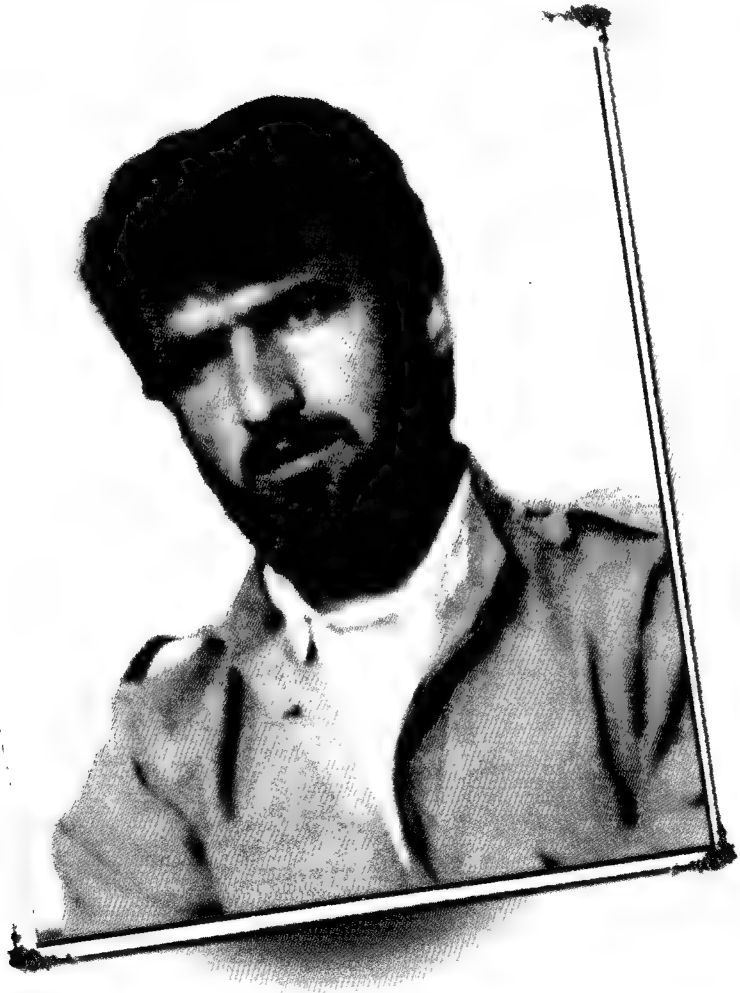

ساڵی ١٩٧٣ گوندی (سەرتەنگ) ی دامێنی ئاسۆس‌و سەر بە شارۆچکەی (بنگرد) ی بەری مەرگە، لەگەڵ زریکەی منداڵێکی چاوگەشدا راچەنی‌و بزەی خۆشیی گرتی، ئەو منداڵە ناوی عەبدوڵڵای لێنراو ئەو کاتە ئەو نهێنییە هەر لە جیهانی غەیب دابوو کە ئەو کۆرپە ژیکەڵە رۆژێك دێ بە (نەبەز) دەناسرێت‌و ناوی خۆی بەخۆوە دەبێت‌و مەرگ‌و تاریکی دەبەزێنێت.

شەهید نەبەز هێشتا چاوی لە دیمەنە جوانەکانی (سەرتەنگ) و ئاسۆسی سەرکەش تێر نابێ ،کە رژێمی بەعس لە درێژەی سیاسەتی شوومی راگواستن‌و کاولکاریدا گوندەکەی ئەوانیش لە ساڵی ١٩٧٨دا بۆ ئۆردوگای زۆرەملێی بنگرد رادەگوێزێ‌و ماڵیان لەوێ نیشتەجێ دەبێت، لەوێ قۆناغی سەرەتایی تا دووی ناوەندی دەخوێنێ و پاشان پۆلەکانی سێی ناوەندی‌و چواری ئامادەیی لە ئۆردوگای رانیە تەواودەکات.

شەهید نەبەز کە هەر لە سەرەتای منداڵییەوە هێمن‌و ئارام‌و شەرم بەخۆ بوو و بە پەروەردەیەکی ئیسلامیی گۆشکرابوو، لە ساڵی ١٩٨٧ەوە پەیوەندی بە رێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامیی ئەوکاتەوە دەکات‌و گوێی بە زایەڵەی سەدای جیهاد دەزرنگێتەوە‌و دڵی بە سیمای نورانی شێرە کوڕانی ئیسلامیی لە بناری قەندیل‌و قەڵاتووکان دەگەشێتەوە ، بەو هۆیەشەوە ئازایانە ئەرك‌و کارەکانی رادەپەڕێنێ.

رۆژی ١٩٨٨/٥/٢١یشدا کاڵەو پێتاوی پێشمەرگایەتی لێ دادەپێچێ‌و بە یەکجاری نەفرەت لە سایەی شوومی بەعسیەکان دەکات‌و رێگای جیهاد‌و سەرفرازی دەگرێتەبەر‌و لە هێزی حەمزەو لە قەڵاتووکان دەبێتە پێشمەرگە، لە کاتی رێکردن‌و خواحافیزیدا بابی موسڵمان‌و خواویستی دەیگوت: (خۆزگە رۆڵەیەکیانم لە پێناوی ئیسلامدا شەهید دەبوو، بۆ ئەوەی منیش خێرو پاداشتێکی لەسەر وەربگرم).

شەهید نەبەز لەگەڵ کارو ئەرکی پێشمەرگایەتیشدا لە سۆنگەی هەوڵ‌و ماندووبوون‌و زیرەکییەوە فێری خۆشنووسی بوو، لەبەر ئەوە بەرەبەرە خۆی لەناو مەکتەبی راگەیاندندا دۆزییەوە‌و لە کاروباری (فۆتۆ) شدا سەلیقەیەکی ناوازەی هەبوو، لە دەرکردنی گۆڤاری (دەنگی باوەڕ) یشدا رۆڵی دەگێڕا.

لە راپەڕینە مەزنەکەی جەماوەری گەلی کوردستانیشدا شەهید نەبەز وەك پێشمەرگەیەکی دلێر رۆڵی بینی‌و رقی خۆی بەسەر داگیرکەرانی کوردستاندا دەباراندو

دواتر لە مەڵبەندی سێی رانیە درێژەی بە خزمەتو راپەڕاندنی ئەرکەکانیدا تا دامەزراندنی دەزگای تەلەفزیۆن، ئیتر لەوێوە وەك ئەندامێکی کارای تەلەفزیۆنەکە لە بوارەکانی خۆشنووسیو دەرهێنانو کامێراو وێنەگریدا خزمەت دەکاتو شەوو رۆژ پێکەوە گرێ دەدات و دەبێتە پەروانەی دەوری چرای بانگەوازی ئیسلامیی.

زستانی ١٩٩٣ش بەرگری لە رێبازو بیروباوەڕەکەی دەکاتو بەهاری ١٩٩٤یش لەسەر دوندەکانی کێلێو سالارەو پشتی قەڵادزێ دەستەملانی هاوسەنگەرانی دەبێتەوەو سروود بە باڵای سەروەریدا هەڵدەڵێو لە راپەڕاندنی ئەرکەکانیدا دڵسۆزو بە راپەڕ دەبێ ، ماوەیەکیش وەك حیمایەی مامۆستا عەلی باپیر ئەرکی پێشمەرگایەتی رادەپەڕێنێ، پاشان لە دوای دامەزراندنی کەناڵی تەلەفزیۆن لە هەڵەبجەی شەهید ، دەستدەکاتەوە بە خزمەتەکانی لە بواری راگەیاندنو بانگەوازی ئیسلامییدا، لە مانگی ١٩٩٧/١یشدا خێزان پێکەوە دەنێو پێدەخاتە ناو قۆناغێکی نوێی ژیانەوەو لاپەڕەکانی هیوا هەڵدەداتەوە، بەو پێیە شەهید نەبەز لە درێژەی تەمەنی پێشمەرگایەتیدا بەپێی زەرورەتی قۆناغەکان خزمەتی کردووەو هەرکاتێك مەترسییەك رووبەڕووی کاروانەکە بووبێتەوە ، ئەو بێ سڵەمینەوەو بەوپەڕی نەبەردیەوە رووبەڕووی بۆتەوە، تا سەرەنجام لە شەوی ٢٦-١٩٩٧/٤/٢٧ لە ناوچەی دێگەڵەی سەر بە پارێزگای هەولێر بە پلەی بەرزی شەهیدی دەگاتو پاشان تەرمە پاکەکەی لە گۆڕستانی (سەید ئەحمەد) ی شاری هەولێر بەخاك دەسپێردرێ.

شەهید نەبەز لە بواری وەرزشو بنێشت کردنیشدا شارەزاو بە سەلیقە دەبێو هەمیشە بە کراوەییو زەردەخەنەوە لەگەڵ خەڵكو هاوەڵانیدا دەدواو ئەستێرەی هیواو گەشبینیو باوەڕو متمانە لە رووخسارییەوە دەدرەوشایەوە.

شەهید: گۆران کەریم

ساڵی ١٩٧٦ لە شاری مەلای گەورەو حاجی قادر، شاری کۆیەی ئەدەب و هونەر، لە خانەوادەیەکی ئاین پەروەر چاوی بە ژیان هەڵێناوە ، ژیانی منداڵییشی لەگەڵ منداڵانی شارەکەیدا بە سەر بردووە و پاشان نراوەتە بەرخوێندن و تا سێی ناوەندی لە دوا ناوەندی کۆیەی کوڕان درێژەی بە خوێندن داوە، (نەجیبەخان)ی دایکی لە بارەی گۆرانی کوڕیەوە دەڵێت (هەر لە منداڵیەوە گوێڕایەڵی و ژیریی پێوە دیار بوو ، ئارەزووی نوێژو قورئان خوێندنی هەبوو ، زۆر ئارام و لە سەرخۆ بوو ،هیچ ئازارێکی نەداوم ، بە دڵی من هەڵس و کەوتی دەکرد ،زۆر ئامۆژگاری دینی دەکردم و زۆر زۆرم خۆش دەویست ، زۆر یارمەتی من و خوشك و براکانی دەدا ، تەنانەت لە ئیشی ماڵەوەدا زۆر هاوکاری دەکردین ، دەیگوت ئیسلام فەرمانمان پێ دەکات کە لە گەڵ کەس و کارمان باش بین و بیان پارێزین بە ئامۆژگاریکردن و فێرکردنی ئاینەکەمان لە ئاگری دۆزەخ و تورەبوونی خوا .

کاکە گۆران لە دوای ڕاپەڕین و لە ساڵی ١٩٩٤ ەوە دەبێتە هاوڕێی کاروانی نوورو وەك ئەندامێکی دڵسۆزی ڕێکخستن بە ڕێك و پێکی و دڵسۆزانە ئەرك و فرمانەکان ڕادەپەڕێنێ و بە خۆپەروەردە کردن و خزمەتی خانەوادەو دەورو بەرەوە خەریك دەبێت ،تا سەرەنجام کاکە (گۆران) ی لاوی ئیسلامخوازو ئەندامی ڕێکخستنەکانی کاروانی نوور، لە ڕۆژی ١٩٩٧/٤/٢٧ داو لە کۆیە و لە ماڵەکەی خۆیدا ، دەستبەسەر دەکرێت و دەبرێت و پاشان بێ ڕەحمانە شەهید دەکرێ‌و ماڵئاوایی لە خزم و کەس و کارو هاوڕێ و دۆستان و کاروانی ڕابوونی ئیسلامیی کوردستان دەکات و گیانی شیرینی پەیوەست دەبێتەوە بە دنیای هەقیقی و قاپی میهرەبانی خوداوە ، تەرمە پاکەکەشی هەر لە کۆیەو لە گۆڕستانی دەروێش خدر بە خاك دەسپێردرێ .

(ڕێزان خان) ی خوشکی لە بارەی شەهیدبوونیەوە دەڵێ :

بەڕاستی شەهید بوونی کاکە گۆران زۆر شتی لە ناخمدا گۆڕی و گوڕو تینێکی ڕیشەیی بە سەر ژیا نمدا هێنا و وای لێکردم کە زیاتر ڕێبازی ئەو بگرم و زیاتر خۆم ماندوو بکەم بە ئاینە پیرۆزەکەی ئیسلام و جێبەجێکردنی لە خۆمدا و پاشان بانگەوازی خەڵکی بکەم بۆ ئەم دینە پاکە .

شەهید: سەید عەنتار ئەحمەد خدر

ساڵی ١٩٧٤ لە گوندی (تورکە) ی ناوچەی شوان لە خانەوادەیەکی ئایینپەروەری سەر بە ساداتی پیرخدری هاتۆتە دونیاوە، ژیانی منداڵیی لە گوندەکەی خۆیانو تەپەی مەلا عەبدوڵڵای کەرکوک بەسەربردووە، پاشان نراوەتە بەر خوێندنو قۆناغی سەرەتایی تەواوکردووە، ئەویش وەك هەزارەها منداڵی بێ نازی تری کورد نەیتوانیوە لەوە زیاتر درێژە بە خوێندن بدات، لە پێناو دابینکردنی بژێوی ژیاندا خەریکی کارو کاسبیو دوکانداری دەبێت.

ماوەی ساڵێك لە ریزەکانی پارتیدا کاریکردووەو لە راپەرینەکەی ١٩٩١دا رۆڵی خۆی بینیوە، پاشان لە ساڵی ١٩٩٢ پەیوەندی بە کاری ئیسلامییەوە دەکاتو لە ساڵی ١٩٩٣دا دەبێتە پێشمەرگە لە تیپی (تەوحید)ی سەر بە هێزی کەرکووکی بزووتنەوەی ئیسلامیی ئەوکات.

کاك سەید عەتار لە بواری هەڵگرتنەوەی (مین) دا شارەزایی پەیدادەکاتو لەو بوارەدا بڕوانامە وەردەگرێ، لە رووی کۆمەڵایەتییشەوە لەگەڵ خەڵكو دەوروبەریدا کراوە بووەو حەزی بە چاکتربوونی بارو گوزەرانی خەڵك کردووەو لە خەمیاندا بووە.

کاك سەید عەتار کە لەبەر زەرورەتی کاری ئیسلامییو کاروانی رابوونی ئیسلامیی کوردستان ماڵو دەوامی دەکەوێتە شارەزوور، هەڵدەگرێ ناوی لێبنرێ موجاهیدی ماڵ بەکۆڵ، ئەم موجاهیدو پێشمەرگە خواویستە هەردەم گیانی لەسەردەستدا بوو، دوای ئەوەی ژیانی هاوسەریی پێکهێنا خۆیو هاوسەرەکەی بە دەعوەو چاکەکاریو خزمەتی خەڵکەوە خەریك بوون.

هەر شوێنێك لە گوندەکانی شارەزوور پێویست باو راسپێردرابان ، بارو بارگەیان بۆ ئەو شوێنە دەپێچایەوەو بە بانگەوازو دابینکردنی بوارەکانی تەندروستی وەکو (دەرزیلێدان و تەداوی) و هەروەها وانە وتنەوە بە کچان و منداڵان بەخۆی و هاوسەرەکەیەوە خزمەتی خەڵکەکەیان دەکرد، بێگومان بۆ ئەوساش ئەو خزمەتانە گرنگ بوون، بەتایبەتی بۆ گوندە لاچەپو بێ نازەکان، هەر بۆیە بەهۆی ئەو خزمەتو دڵسۆزییەوە ببوونە خۆشەویستی خەڵکەکەو لە کاتی گواستنەوەیاندا پەرۆشی زۆریان بۆ دەردەبڕین.

کاك سەید عەتار بەم شێوەیە دڵسۆزانەو لەخۆبردووانە بە خۆی‌و خێزانەوە چالاکانە خزمەت دەکات‌و وەك پێشمەرگەیەکی قارەمان‌و گوێڕایەڵ لە خزمەتی ئیسلام‌و هاوڵاتیاندا دەبێت.

تا سەرەنجام کاك (سەید عەتار) ی خواویست‌و خەڵك دۆست، لە رۆژی (٤/شەوال/١٤١٨- ١٩٩٨/٢/١) لەگەڵ پۆلێك هاوسەنگەریدا لە گوندی (گردی گۆ) بە کارەساتێك دوا سڵاوی ماڵئاوایی لە ژیانی فانی دونیا دەکات‌و دەچێتە ریزی کاروانی شەهیدانەوە.

شەهید عەتار لە ١٩٩٦/١/٢٠ ژیانی هاوسەریی پێکهێنابوو، دوای خۆی دوو کوڕی بە ناوەکانی (بوخاری، موسلیم) بە دیاری‌و یادگاری بەجێهێشتوون.

شەهید: موحەممەد صابر کەریم

ساڵی ١٩٧٥ لە شاری چەمچەماڵ چاوی بە ژیانو خەمو ناسۆرەکانی کەلەکەی هەڵێناوە، ژیانی منداڵیشی لەوێ بەسەربردووە، لە قوتابخانەی (رۆژ) ی سەرەتایی سەرەتای رۆژەکانی خوێندنی دەستپێکردووەو وەك زۆر لە منداڵە کوردی تر نەیتوانیوە لە قۆناغی سەرەتایی زیاتر درێژە بە خوێندن بداتو ناچار بە کارو کەسابەتو سەوزەفرۆشییەوە خەریك بووەو شانی داوەتە بەر زەحمەتو کوێرەوەرییەکانی ژیان.

راپەڕین خەونو هیواکانی کاکە موحەممەدیش لەگەڵ خۆیدا دێنێتەدیو هەلاتنی خۆری ئازادی بە چاوی خۆی دەبینێ، هەر بۆیە ئاسۆیەکی نوێ بە رووی ژیانی ئەویشدا دەکرێتەوە.

کاك موحەممەد صابر لە ژیانی کۆمەڵایەتیدا حەزی بە سەردانو یارمەتیو هاوکاریی خەڵكو خزمان کردووە.

ساڵی ١٩٩٦ پەیوەندی بە کاروانی ئیسلامخوازانی کوردستانەوە دەکاتو لە ساڵی ١٩٩٧ لە هێزی کەرکوك دەبێتە پێشمەرگەی ئیسلامو بەرێكو پێکی ئەركو فەرمانەکانی جێبەجێ دەکاتو لەناو دڵی هاوسەنگەرانیدا جێگای خۆی دەکاتەوەو تیشکی سیما نوورانییەکەی لە شارەزوور تریفە دەداتو هەموو نارەحەتیو کوێرەوەرییەك لە پێناو پەیامەکەیدا لەخۆ دەگرێت.

کاك موحەممەد صابر لەگەڵ هاوسەنگەرانیدا بەو بیروباوەڕو ورەیەوە رێگای دەبڕیو ئەمڕۆی بە دوێنێ دەسپارد.

تا سەرەنجام لەگەڵ حەوت برای هاوسەنگەریداو لە رۆژی(٤/شەوال/١٤١٨-١٩٩٨/٢/١) لە گوندی (گردی گۆ) بەهۆی کارەساتێکەوە گیانە پاکەکەی بەرەو بارەگای خودا پەرواز دەکاتو دەچێتە ریزی کاروانی شەهیدانەوەو ماڵئاوایی لە خانەوادەو خزمو هاوڕێیانیو کوردستان دەکات، پاشان تەرمەکەی دەگوازرێتەوە بۆ چەمچەماڵو لە گۆڕستانی شێخ سەعید بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید موحەممەد صابر لە ساڵی ١٩٩٣ خێزانی پێکەوەنابوو، دوای خۆی دوو کچو کوڕێکی بە ناوەکانی (چرۆ، سومەییە، یوسف) بەدیاریو یادگاری بەجێهێشتوون.

شەهید: عەبدوڵڵا عەباس حەمە ئەمین
ناسراو بە: ئیبراهیم عەباس

ساڵی ١٩٧١ لە گوندی (گورگەیی چاوسوور) ی سەر بە چەمچەماڵ لە خانەوادەیەكی هۆزی شینكی لەدایك بووەو ژیانی منداڵیی لە گوندەكەیانو لە شاری چەمچەماڵ بەسەربردووەو لە قوتابخانەی سەرەتایی (پەروەردە) نراوەتە بەر خوێندنو قۆناغی سەرەتایی تەواوكردووە، پاشان لە قۆناغی یەكی ناوەندی وازی لە خوێندن هێناوەو نەیتوانیوە درێژە بە خوێندن بدات و لەپێناو دابینكردنی بژێوی ژیاندا خەریكی كارو كەسابەتو دوكانداری بووە.

ماوەی (١٠) مانگ لە ریزەكانی پارتی دیموكراتدا كاری كردووە، لە راپەڕیندا رۆڵی خۆی لە ئازادكردنی چەمچەماڵو كەركوكدا دەبینیٚو بۆ ئازادی میللەتەكەیو شكستو رووخانی دەسەڵاتی رژێمی بەعس لە سنووری توانای خۆیدا تێدەكۆشیٚ.

كاك عەبدوڵڵا عەباس تا دیٚ چاو و دڵی بە سیمای ئیسلامخوازان رۆشن دەبێتەوەو چاكتر لە هەقیقەتی ئیسلام تێدەگاتو دەزانیٚ هەر ئەم ئایینە پاكە رێبازی راستەقینەی ژیانەو دەبیٚ لە پێناویشیدا خەباتو تێكۆشان بكریٚ.

هەر بۆیە لە ١٩٩٢/٤/١دا دێتە ناو كاری ئیسلامییەوەو پەیوەندی بە بزووتنەوەی ئیسلامیی پێشووەوە دەكاتو لە هێزی (كەركوك) و لە تیپی (تەوحید) دەبێتە پێشمەرگەو لەوێوە وەك رێبوارێكی ماندوویی نەناسو ئەمەكداری كاروانی رێبازی رەسەنایەتی دەناسریٚو دڵسۆزانە ئەركو فەرمانەكان لە چوارچێوەی هێزی كەركوكو بارەگای مەڵبەندی هەشتی كەركوكدا جێبەجیٚ دەكاتو لە سەختیو دژوارییەكانی سەر رێگای كاروانی نوور بەشدار دەبیٚو بە گوێڕایەڵیو دڵسۆزیو خاویستیی، چەمچەماڵو شارەزوور پێكەوە دەبەستێتەوەو لە ساڵانی ١٩٩٣و ١٩٩٤و ١٩٩٧ لێبڕاوانە لە خزمەتی كاروانەكەدا دەبیٚو لەو پێناوەشدا جارێك بریندار بووە.

لەگەڵ خەڵكو دەوروبەریشدا كەسێكی كراوە بووەو حەزی بە گفتوگۆ بووە.

تا سەرەنجام كاك عەبدوڵڵا عەباسی ناسراو بە (ئیبراهیم) لە پێناوی پەیامو بیروباوەڕەكەیو لە رێی ئامانجە بەرزو پیرۆزەكانیدا دەگاتە دوا مەنزڵو لە ١٩٩٨/٢/١ لەگەڵ هاوسەنگەرانیدا لە (گردی گۆ) لە ئاكامی كارەساتێكی دڵتەزێندا شەهید دەبیٚو هەنگاوەكانی سەفەری دونیا كۆتایی پێدێنیٚو یەكەمین هەنگاوی سەفەری دونیای هەقیقەت بە توێشووی خەباتو خاویستییو دڵسۆزییەوە دەستپێدەكاتو خەمی پەیامەكەی بە هاوڕیٚو هاوسەنگەرانی دەسپێریٚو ماڵئاوایی

لە خێزانو خزمو بنەماڵە خۆشەویستەکەی دەکات، پاشان تەرمە پاکەکەی دەبرێتەوە بۆ چەمچەماڵو لە گۆڕستانی شێخ سەعید بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید عەبدوڵڵا عەباس لە ١٩٩٥/١٠/١ خێزانی پێکەوە نابوو، دوای خۆی دوو کوڕ بە ناوەکانی (سوهەیب، موحەممەد) بە دیاریو یادگاری بۆ ئیسلامو کۆمەڵی کوردەواری بەجێدێڵێ.

شەهید: عومەر عەزیز حەمە حەسەن

ساڵی ١٩٧٣ لە گوندی (قادراوا) ی ناوچەی سەنگاوی سەر بە شاری چەمچەماڵ لە خانەوادەیەکی سەر بە عەشیرەتی جاف هاتۆتە دونیاوە،ژیانی منداڵیشی هەر لەوێ بەسەربردووەو لە سەنگاو نراوەتە بەر خوێندنو بەهۆی بارودۆخو سەختیەکانی ژیانەوە تەنها قۆناغی سەرەتایی بۆ تەواو کراوە، دواتر خەریکی کارو کاسبی دەبێت، جگە لەمەش دەچێتە ناو کاری رێکخراوەییەوەو بۆ ماوەی چوار ساڵ لە ریزی یەکێتیدا کاری کردووە.

لە راپەڕینی ئازاری ١٩٩١دا کە تیایدا جەماوەری حەماسەسازێنی کوردستانو هێزە شۆڕشگێڕەکانی ئەوسای سەر گۆڕەپانی خەبات ، دەسەڵاتی رەشی بەعسییەکانیان پێچایەوە، کاک عومەر عەزیز بەشداری کارا دەکاتو وەك رۆڵەیەکی وەفادارو ئیسلامخواز لە نێو ریزی پێشمەرگەی بزووتنەوەی ئیسلامیی ئەوکاتدا خۆی دەبینێتەوەو رقی خۆی بەسەر بەعسیەکاندا دەڕێژێو دواتر لە تیپی (تەوحید) و لە بنکەی شەرەفخان لە چەمچەماڵ درێژە بە کارو خزمەتی پێشمەرگایەتی دەدات ، دەبێتە لاوێکی دڵ پڕ لە ئەوینی خودا، لە هەموو ئەو ئاستەنگو کێشانەی کە دێتە سەر رێگای کاروانی رابوونی ئیسلامیی کوردستان بە ئەرکی سەرشانی هەڵدەستێو لێبڕاوانە تێدەکۆشێ.

ساڵی ١٩٩٦ خێزان پێکەوە دەنێو بەهۆی دەوامی پێشمەرگایەتیو بارودۆخەکەوە ماڵی لە هەڵەبجە نیشتەجێ دەبێت.

کاک عومەر عەزیز بە خەونو خولیایەکی زۆرو ئومێدو هیواوە هەورازو نشێوەکانی ژیانی دەبڕێنو بەختیاری لە جیهادو تێکۆشانو کارکردندا دەبینییەوە.

تا سەرەنجام کاک عومەر عەزیزی دڵسۆزی ئیسلامو پەروانەی دەوری رەسەنایەتی لە رۆژی (٤/شەوال/١٤١٨ ـ ١٩٩٨/٢/١) و رۆژێك دوای جەژنی رەمەزانی ئەو ساڵە ، لەگەڵ پۆلێك پێشمەرگەی ئیسلامدا کە بریتی بوون لە (عەبدوڵڵا عەباسو موحەممەد صابر کەریمو حسێن موحەممەد صالحو سەید عەتا ئەحمەدو عاصی موحەممەد فەرەجو سالار کاکەبرا عەبدولکەریم) لە گردی گۆی ناوچەی شارەزوور لە ڕووداوێکی دڵتەزێندا شەهید بوو، پاشان تەرمەپاکەکەشی لە گۆڕستانی شێخ سەعید لە چەمچەماڵ بەخاك سپێردرا.

شەهید: خەلیل موحەممەد ئەمین حەسەن
ناسراو بە: زانا قەرەداغی

ساڵی ١٩٧٥ لە گوندی (واری زیاین) ی سەر بە قەرەداغ لە ئامێزی خانەوادەیەکی سەر بە ساداتی پیر خدری چاوی بە ژیانو ژانو ناسۆرەکانی میللەتەکەی هەڵێناوە.
ژیانی منداڵی تا تەمەنی پێنج ساڵی لە گوندەکەیانو پاشان لە قەرەداغ بەسەربردووەو لەگەڵ دیمەنە رەنگینەکانی ئەو دەڤەرەو لوتکە چیا سەرکەشەکانیدا سەردتاتکێی کردووە.
لە قەرەداغ نراوەتە بەر خوێندنو دوای قۆناغی سەرەتایی لە ناوەندیی قەرەداغی تێکەڵاو دەخوێنێ، بەڵام بەهۆی بارودۆخو سەختی ژیانەوە ناتوانێ درێژە بە خوێندن بدات.
دواتر لە کارگەی (موصەیفی بەغدا بۆ ئەشیای ئۆتۆمبیل) دادەمەزرێو بەم هۆیەشەوە لە داگرتنی مەکینەی ئۆتۆمبیل شارەزایی پەیدا دەکات، هەروەها بەسەلیقەی خۆی لە سەعاتسازیو کارەباییو ماتۆڕسازیشدا شارەزا دەبێتو وەك کەسێکی لێزانو صنعەتکار دەردەکەوێ، زۆر لەگەڵ خۆیدا خەریك بوو بۆ ئەوەی شارەزایی زیاتر پەیدا بکات و لە هەموو ئەو شوێنو وێستگانەی وەکو (قەرەداغ و سلێمانیو باینجان) لێی دەوەستێتەوە کات و بە فیڕۆ نادات و هەنگاو بۆ پێشەوە دەنێ.
ساڵی ١٩٩١ ساڵی راپەڕینی جەماوەریو سەرتاسەری گەلی کوردستان پەیوەندی دەکات بە بزووتنەوەی ئیسلامیی ئەو کاتەوەو رۆڵی بەرچاو لەو راپەڕینەدا دەبینێو دواتر لە تیپی تەکیەی هێزی کەرکوك درێژە بە خەباتی پێشمەرگایەتی دەداتو بەرەبەرەش شارەزایی زیاتر لە ئیسلام پەیدا دەکاتو بەپێ تواناش وانەی ئیسلامیی دەخوێنێو چاو و گوێو دڵی بە تەواوی بە رووی راستیەکاندا دەکرێنەوە.
لە سۆنگەی دڵسۆزیو لێهاتوویییەوە دەبێتە جێگای متمانەی لێپرسراوەکانیو کاری عەددد جیهازی پێ دەسپێرنو بەوپەڕی دڵسۆزییەوە کارو فەرمانەکان رادەپەڕێنێ.
هەروەها بە گیانو ماڵ لەگەڵ کاروانەکەدا قۆناغەکان دەبڕێو لە هەر کام لە سلێمانیو عەربەتو یالانپێو خورماڵ ، رۆڵی خۆی لە پاراستنی رابوونی ئیسلامییدا دەبینێو وەك پێشمەرگەو لاوێکی زیتەڵو فیداکار لە نێو هاوسەنگەرانیدا دەردەکەوێ.

کاك زانا قەرەداغی زۆر رقی لە ناکۆکی و لێکترازانی ریزی موسڵمانانو ناتەبایی خەڵكو بنەماڵەکان بوو، بۆیە لەگەڵ هەر هەنگاوێکی ئاشتەوایيو یەکڕیزیدا دونیایەك خۆشحاڵ دەبوو، هەروەها زۆر هیوای دەخواست کە کۆمەڵگەی کوردەواری بە رەوشتە بەرزەکانو دینداری برازێتەوە.

کاتێك کەورە یا بچووکی لە چاکەو هاوکاری بۆ حزب یا کۆمەڵگەو هاورێکانی بکردایە زۆر خۆشحاڵ دەبوو، ئەگەر کەسێك لێی عاجز ببوایە زوو ئاشتی دەکردەوە، ئەگەر خەتای بەرامبەرەکەشی بایە دەیوت مردن چاوەڕێمانەو با بە تاوانەوە نەمرینو هەر کردەوەی باشو نیەتی باش بە هانامانەوە دێو هەموو کات دەیوت : موسڵمان دەبێ هەوڵبدات هەقی بەرامبەرەکەی نەخواتو زوڵمی لێنەکات، با هەقیشی بخورێتو زوڵمیشی لێبکرێت، هەروەها دەیوت: موسڵمان دەبێ لەگەڵ ئەو کۆمەڵەیەدا بێت کە زیاتر پابەندی شەرعی خوان.

کاکە زانا بەم خەسڵەتو بەها بەرزانەوە، بەم شارەزاییو لێزانینەوە، بەم دڵسۆزيو باوەڕە بەتینەوە دەژیاو تێدەکۆشا، تا سەرەنجام لە ١٩٩٨/٣/٤ لە بیارە بە کارەساتی تەقینەوە شەهید دەبێتو خەمی پەیامو رێبازەکەی بە هاوسەنگەرانی دەسپێرێتو ماڵئاوایی لە خزمو کەسوکارو کاروانی رابوونی ئیسلامیی کوردستان دەکا، دواتر تەرمە پاکەکەی دەبرێتەوە بۆ گوندی (واری زیاین) ی زێدی لەدایکبوونيو لە گۆڕستانی (ئەصحاب) بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: بەهادین میرزادین قادر ئەحمەد

ساڵی ١٩٧٤ لە چەمچەماڵ لەدایك بووە، ژیانی منداڵییشی هەر لە باوەشی گەرمی چەمچەماڵدا بەسەربردووە، لە قوتابخانەی (سپی حەسار) نراوەتە بەر خوێندنو قۆناغی سەرەتایی تەواوكردووە، دواتر وەك هەزاران منداڵی بێنازی كورد نەیتوانیوە لەوە زیاتر درێژە بە خوێندن بدات.
كاكە بەهادین لەگەڵ ژیاندا دەكەوێتە ململانێو بە هەورازو نشێوەكانیدا گوزەر دەكاتو هەستی موسڵمانەتیو خواپەرستی دەیكەنە هۆگرو هاوڕێی مزگەوتی (پشت قەڵا)و لەوێوە وەك لاوێكی مولتەزیم لە نێو كۆمەڵگادا دەردەكەوێ.
ساڵی ١٩٩٧ دێتە ناو كاری ئیسلامییەوەو هەر لەو ساڵەشدا دەبێتە پێشمەرگەی ئیسلام و بە تامەزرۆییو هیوایەكی نوێوە هەنگاو بەرەو دیداری ئاسۆی سەرفرازیو بەختیاری راستەقینە دەنێو لە راپەڕاندنی ئەركو فەرمانەكاندا بە دڵسۆزیو دەستگەرمییەوە دەكەوێتە كارو دەیەوێ خەرمانی چاكەو حەسەناتو تووێشووی سەفەری دونیای هەقیقی دەوڵەمەند بێ و ئەو پەیوەندییە پڕ لە موحیببەتو گیانی بەگیانییەی نێوان خۆیو هاوسەنگەرانی بكاتە پەیوەندییەكی هەمیشەییو جاویدانیو بەردەوام لە هەڵكشانو فڕین دابێ بەرەو دوندی سەركەوتنو سەرفرازی، تا سەرەنجام كاك بەهادینی دڵ پڕ لە باوەڕو هیوا لە ١٩٩٩/٣/٧ لە گوندی (یالانپێ)ی سەر بە شارۆچكەی خورماڵ شەهید دەبێ و ماڵئاوایی لە خزم و كەسوكارو هاوڕێ و هاوسەنگەرانی دەكات و پەیامەكەی دەداتە دەست رێبوارانی ئەمەكداری ئەم كاروانە، پاشان تەرمە پاكەكەشی دەبرێتەوە زێدی خۆی و لە شاری چەمچەماڵ و لە گۆڕستانی (سەید زەنون) بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: فەرهاد هاشم ئیبراهیم عەبدوڵڵا
ناسراو بە: سەمیر وەرتی

ژیان بۆ هەموو مرۆڤێك بەپێی سوننەتو حیكمەتی خودایی جێگاو مەیدانی تاقیكردنەوەو كارو هەڵوێستە، مرۆڤ لەهەر ساتو سەردەمو شوێنو جێگایەك بژیت، هەر لە نێو هۆڵی تاقیكردنەوەی ژیاندایەو ناتوانێ لێی دەربازبێت، ئەوە هەر خودی خۆشیەتی بە ناخو كارو هەڵوێستەكانی ، سەرەنجامو ئایندەی خۆی دەنەخشێنێ، كەواتە مرۆڤ لە هەر حاڵەتێكی خۆشو ناخۆشی ژیاندا بێ، یا لە هەر سەردەمو جێو شوێنێك بێ، دەتوانێو ئەوەی لە ئیختیاردایە بەو شێوەیە بژی كە خوا دەیەوێ یا بە پێچەوانەوە...

هەورازو نشێو و سەختیەكانی ژیان، كۆسپو لەمپەرو تۆڕو تەڵەو داوەكانی رێ، ئەوەندە زۆرن هەمیشە پێویست دەكا مرۆڤی رێبواری رێگای ژیان، چوار چاو و هۆشیارو بە ئاگا بێ، تا نەكەوێتە نێو چاڵو پیلانەكانی نەفسو شەیتانو دونیاوەو رێی لە كوێرە رێیان نەكەوێو هەڵنەدێرێ، بۆ ئەوەی لە تاقیكردنەوەی ژیاندا، لەم پێنجو دوو رۆژەی ژیانی دونیادا، سەركەوتوو بێو رووسوورو سەرفراز بێتە دەرێ.

جا كاكە سەمیر وەرتی یەكێك لەو رێبوارە سەر راستو بە ئاگایانەی ژیان بوو كە تا ژیا هۆشیارو لەسەر هەست بوو، رەزامەندی خوای مەبەست بوو، گیانی لە پێنای خوادا لەسەر دەست بوو.

كاك سەمیر وەرتی ساڵی ١٩٦٦ لە گەڕەكی (عارەبان) ی شاری هەولێری قەڵاو منارەو هۆلاكۆ بەزێنو لە ئامێزی خانەوادەیەكی مەلازادەو ئیسلامخواز هاتۆتە دونیاوەو نەوەی مامۆستا مەلا عەبدوڵڵای دێرەبڕوشەی خۆشناوەتییە، ژیانی منداڵیی لە هەولێر بەرێكردووەو لە قوتابخانەی هەڵگوردی سەرەتایی نراوەتە بەر خوێندنو قۆناغی ناوەندیشی لە ناوەندی كۆماری تەواوكردووە، دواجار لە ئامادەیی كوردستان بەشی زانستی لە ساڵی (١٩٨٤-١٩٨٥) بەسەركەوتوویی بڕیوە.

كاك سەمیر وەرتی كە هەر لە تەمەنی منداڵییەوە حەزی بە دینداریو خواپەرستیی دەهات، لە تەمەنی هەرزەكاریو لاوێتیدا چاكترو باشتر هۆگری مزگەوتو قورئانو مامۆستایانو لاوانی ئیسلامخواز بوو و كەوتە دەرس خوێندن.

ساڵی ١٩٨٦ لە رێگای مامۆستا (سەلمان) ەوە پەیوەندی بە رێكخستنەكانی بزووتنەوەی پەیوەندی ئیسلامیی ئەوكاتەوە دەكاتو زیاتر بە خۆرۆشنبیركردنەوە خەریك دەبێو دەكەوێتە جموجوڵو چالاكی، لە ئاكامی ئەمەشەوە لە مانگی

١٩٨٧/٥ لەلایەن دەزگای ئەمنی ڕژێمەوە لە هەولێر دەگیرێو ماوەی مانگێك دەکەوێتە کونجی زیندانە تاریکەکانی بەعسەوەو ڕووبەڕووی جۆرەها سزاو ئەشکەنجەدان دەبێتەوەو پاشان ئازاد دەکرێ، ئەم گیرانو تاقیکردنەوە سەختو دژوارو پڕ مەترسیەش وەرچەرخانێك لە ناخی کاکە سەمیردا دروست دەکاتو رقو توڕەیی زیاتری لە بەرانبەر بەعسیەکاندا بۆ دروست دەکات، بۆیە هیوای خوێندنو ژیانی شارو ژێردەستەیی وەلا دەنێو ڕێگایەکی چاکتر بۆ ژیانو سەرفرازی هەڵدەبژێرێو لە مانگی ١٩٨٧/٩دا لە ڕێگای ڕێکخستنەوە بە ناوچەی خەلیفاندا ڕێگای جیهادو شاخو پێشمەرگایەتی دەگرێتەبەرو پەیوەندی بە هێزی شافیعییەوە دەکات لە مەلەکانو دەچێتە ناو ئاپۆڕای پێشمەرگەکانی ئیسلامەوە، لەوێ بە کاری پێشمەرگایەتیو خۆپەروەردەکردنو ڕاهێنانو زانستە شەرعیو سەربازییەکانەوە خەریك دەبێ.

لە مەفرەزە پارتیزانەکانی هێزدا بەشداری دەکاتو لە میانی جەولەکاندا دێ بەدێ دەگەڕێو بانگەوازی ئیسلامیی و زەرورەتی کاری ئیسلامیی بۆ خەڵك بە پێی توانای خۆی ڕوون دەکاتەوە.

چیاکانی سماقولێو مۆتەو شەونسو پانەسەرو کەپرانی لای بێتواتە دەکاتە سەنگەری بەرگریو پارێزگاری لە ئایینو گەلو نیشتمان، لەگەڵ هاوسەنگەرانیدا قارەمانانە بە گژ هێرشو پەلامارەکانی ڕژێمدا دەچێتەوە، ماوەیەك لە هێزدا بە ئەندامی لیژنەی داراییی هێز دیاریدەکرێو بەرپرسیارێتی بنکەو بارەگاشی پێ دەسپێردرێ.

دوای ڕاوەستانی شەڕی (عێراق - ئێران)و دەستپێکردنی شەڕو پەلامارەکانی ڕژێمی بەعسی ستەمکار بۆ سەر ناوچە ئازادکراوەکانو بارەگاکانی هێزی پێشمەرگە، کاکە سەمیر یەکێك لەو پێشمەرگە قارەمانانەی هێزی شافیعی دەبێت کە دوای بەرگری بە شەڕی پارتیزانیو بەرنامەیەکی ڕێکوپێکەوە لەگەڵ مامۆستا عەبدولقادری برایەتی بەرپرسی هێزدا بەرەو سنوور دەڕواو ماوەیەك لە گوندەکانی (گوڵانو سپیاوو پاشقۆتەڵو کانی کەلان)ی دۆڵی ئاکۆیان دەمێنێتەوەو پاشان بە هاوکاری تەواوی ڕێکخستنە جوامێرەکانی بیتوێن ، دوای حەواندنەوەیان بۆ ماوەیەك بەرەو سنوور دەڕۆنو دواجار لە بارەگای گوندی گەسك گەسکی سەر سنوور درێژە بە خەباتی پێشمەرگایەتی دەدات.

ساڵی ١٩٨٩ لە بارەگاکانی (تۆژەڵەو پوشکاوە) ی دۆڵی قاسمەڕەش‌و نۆکان جوامێرانە رۆڵی خۆی لە کاروانەکەدا دەبینی‌و ئەو رۆژە سەختانەی خەباتی رزگاریخوازیی کورد بە ورەو باوەڕی بەتینەوە بەرێ دەکات.

هەر هەمان ساڵ وەك ئەندامی راگەیاندنی هاوبەشی هێزەکانی حەمزەو شافیعی کاردەکات، بەڵام لە سۆنگەی ئەوەوە ئەو زیاتر حەزی بە جوڵان‌و دابەزین‌و چالاکی دەکرد ، لە مانگی ١٩٨٩/٧دا لەگەڵ شەهید سەلاحەدین‌و سەیفەدین‌و سەیدو موحەممەدو عەبدوڕڕەحیم حاجی‌و چەند پێشمەرگەیەکی تر بەرەو شار دادەبەزن‌و لە رێگادا دوچاری بۆسەی رەبیەیەکی دوژمن دەبن‌و لە ئاکامدا هەڵمەت دەبەنە سەر پێگەکەی رژێم‌و بەو هۆیەشەوە چەند سەبازێك دەکوژرێ‌و یەکێکیش بە دیل دەگرن‌و چەند پارچە چەك‌و جیهازێکی راکاڵیش دەستکەوتیان دەبێت‌و خۆشیان بە سەلامەتی دەگەڕێنەوە بارەگاکانیان، دیسان جارێکی ترو لە مانگی ١٩٨٩/٨دا لەگەڵ چەند پێشمەرگەیەك دادەبەزنەوە بۆ ناو شارو بە هەمان شێوە بەسەر کەمینێکدا دەکەونەوە.

جگە لەمە جارێکی تریش لە مانگی ١٩٨٩/٩دا کاکە سەمیری پێشمەرگەی قارەمان لەگەڵ (شەهید سەلاحەدین‌و شەهید هیوا مەجروم‌و شەهید رابەرو چەند پێشمەرگەیەکی ترو (٨) پێشمەرگەی هێزی خالید ، بە نیازی سلێمانی لە سنوورەوە دادەبەزن، کەچی هەمدیسان بە هۆی چڕی کەمین‌و سەختی رێگاو زۆری سوپای رژێمەوە بەسەر کەمیندا دەکەونەوە، هەر لەو مەفرەزەیەداو لە رێگادا لەسەر ئاوێك دەوری سێ سەربازی رژێم دەدەن‌و بە دیلیان دەگرن‌و دوای چەککرانیان ئازادیان دەکەن‌و مەفرەزەکەش بەسەلامەتی دەگەڕێنەوە.

وێڕای بەشداری لەم مەفرەزانەدا، کاکە سەمیر لە ئازاری (١٩٩٠) دا لەگەڵ شەهید مەلا عومەرو عەبدولستار مەجیدو شەهید بێستون و دوو پێشمەرکەی تردا لە دۆڵی قاسمەڕەشەوە بە ناوچەی پشدەردا دادەبەزنە رانیەو لەوێشەوە بۆ هەولێر دەڕۆن و کۆمەڵێك کاروبارو چالاکی ئەنجام دەدەن‌و پاشان کاکە سەمیر بە کاری رێکخستن‌و چالاکی لە هەولێر تا راپەڕین دەمێنێتەوە.

لە راپەڕینیشدا لە سۆنگەی ئەوەوە کە کاکە سەمیر ئاگاداری بارودۆخەکان‌و رێنومابیەکان بوو، خۆی بە کردەوە لە خۆئامادەکردندا هەڵدەسوڕا، بۆیە رۆڵی جوامێرانەی تێدا گێڕاو ٣/١١ لەگەڵ قەڵاو منارەی شێخی چۆلی‌و جەماوەرو

پێشمەرگەدا دەستیان لە دەستی یەك کردو ئیتر تا کەرکوك نەفرەتیان بەسەر بەعسیەکاندا باراند، دوای راپەڕینیش لە مەڵبەندی چواری هەولێر هەر بە گوڕو تاوەوە درێژەی بە خزمەتی کاری ئیسلامی دا، چەند رۆژێك بەر لە کۆڕەوەکە بەشداری پێشانگایەکی کرد لە کتێبخانەی هەولێرو رۆڵی سەرەکی لە ئامادەکردنیدا گێڕا، دوای کۆڕەویش لە شەقلاوەو سۆران و دواتر لە هەولێر لە خزمەتی کاروانەکەدا بوو، ئەو لەبەر پەرۆش‌و دڵسۆزی لە ساڵی (١٩٩١) دا دوو سێ جار لە بەندیخانەیەکی بەغدا سەردانی شەهید (بێستون)ی کرد، کە پێشمەرگەیەکی دێرین بوو لەوێ دوای گیرانی لەلایەن بەعسیەکانەوە زیندانی کرابوو.

ساڵی ١٩٩٢ کرایە جێگری بەرپرسی ناوچەو دواتر بۆ ماوەیەك بە بەرپرسی ناوچەیەکی مەڵبەندی هەولێر دەستنیشانکرا.

مانگی ١٩٩٢/٦ لە سەردانێکیدا بۆ سوریاو مانەوەی مانگێك لەوێ سەردانی چەند کەسایەتییەکی ئیسلامی وەکو شێخ ئەحمەد کفتارۆی موفتی سوریاو موحەممەد سەعید رەمەزان بوتی دەکات.

زستانی (١٩٩٣) ش دەبێتە پەروانەی دەوری چرای کاروانی رابوونی ئیسلامیی کوردستان‌و دڵسۆزانە ئەرکەکانی رادەپەڕێنێ.

کاکە سەمیر لەپاڵ ئەم هەموو هەورازو نشێوو سەرقاڵیانەدا ، هێشتا مەسەلەی خوێندنەکەی کە بەر لە راپەڕین بەهۆی جیهادو پێشمەرگایەتییەوە وازی لێهێنابوو لەبیر نەچووبووەوە، بۆیە لە ساڵی (١٩٩٣-١٩٩٤) بەشی ماتماتیکی لە کۆلێژی پەروەردەی زانکۆی سەلاحەدین تەواوکردو بۆ ماوەیەکیش لە قوتابخانەی دواناوەندی حەسارۆست بوو بە مامۆستای وانەبێژ، هەروەها لە بواری زمانزانیشدا وێڕای زمانی دایك زمانەکانی عەرەبی‌و تورکی دەزانی.

کاکە سەمیر وەرتی لە مانگی ١٩٩٦/٥ دوای پرس‌و راوێژ قۆناغێکی تری ژیانی دەستپێدەکات‌و بەرەو ئەڵمانیاو هەندەران بەرێدەکەوێت، لەوێ دوای ماوەیەك دەستدەکات بە کاری بانگەوازو لە مزگەوتی مەغریبییەکان‌و تورکەکان بە زمانەکانی عەرەبی‌و تورکی ئامۆژگاری‌و وتە پێشکەش دەکات.

هەروەها لە هەولێکی تریدا لەگەڵ چەند موسڵمانێك دەزگایەکی خێرخوازی بەناوی (دەزگای هاواری مرۆڤایەتی) پێکهێناو کۆمەکیان بۆ هەژاران‌و لێقەوماوان کۆدەکردەوەو هاوکاری ماڵە شەهیدانیان دەکرد.

مانگی ١٩٩٩/٣ خۆیو خێزانی لە ئەڵمانیاوە فەریزەی حەجیان بەجێهێنا، شایانی باسە لەم سەفەرەی حەجدا زۆر لە خزمو کەسوکارو هاوڕێیانی دەبینیو وەك هەست بە دوارۆژەکانی تەمەنی بکات بە دایکی دەڵێ: "من دەمرمو ئەوەش راسپاردەکانمە"و هەندێ ئەمانەتی کە لایەتی دەداتەوە برادەرانی"، هەر ئەو رۆژەش بە خێزانەکەی دەڵێ: "ئەمشەو لە خەونمدا سێ کەس پەلکێشیان دەکردمو خەونێکی سەیرو سەرسوڕهێنەرم دیوە".

سەرەنجام کاك فەرهاد هاشمی ناسراو بە (سەمیر وەرتی) پێشمەرگەی قارەمانو کادیری بە تواناو چالاك و دامەزراو، لە شەوی (٥-١٩٩٩/٥/٦) بە رووداوێکی سامناكو دڵتەزێن و لەلایەن دەستێکی رەشو چەپەڵەوە کاتژمێر دەی هەمان شەو زۆر دڕندانە شەهید دەکرێو بۆ شاردنەوەی تاوانەکەش تەرمەکەی فڕێدەدەنە سەر هێڵی شەمەندەفەرو بۆ بەیانی ٥/٦ هەواڵی شەهیدبوونی بەماڵەوەیان دەگاتەوەو هاوڕێو دۆستانو جالیەی ئیسلامیی لە خەڵکی هەمەجۆری کوردو عەرەبو تورك... دەچنە ماڵی شەهیدو پەرۆش و خەم و دڵنەوایی بە شێوەیەکی چاوەڕواننەکراوو بێ پێشینە لە ئەڵمانیا بۆ شەهید سەمیر دەردەبڕن، دواتر تەرمەپاکەکەی بە هاوکاری دەفتەری دیمەشقی بزووتنەوەی ئیسلامیی پێشوو و خزمو کەسوکارو هاوڕێیانو دەزگای خێرخوازیی هاواری مرۆڤایەتی ، لە ١٩٩٩/٥/٢٣ لە رێگای سوریاوە گەیشتەوە هەولێرو دوای پێشوازی گەرم لە مەراسیمێکی شکۆدار لە گۆڕستانی شێخ ئەحمەدی شاری هەولێر بەخاك سپێردرا.

شایانی باسە هەواڵی شەهیدبوونیو ئەو کارەساتە دڵتەزێنو تاوانە دڕندانەیە وێڕای کوردستان لە کەناڵە تەلەفزیۆنیەکانی ئەڵمانیاو رۆژنامەی (الجسر)ی عەرەبی هۆڵەندیو گۆڤاری نەوا بڵاوکرایەوە.

شەهیدی قارەمانو مەزڵوم، شەهید سەمیر وەرتی لە ١٩٩٠/٧/٩ خێزانی پێکەوەنابوو، دوای خۆی دوو کوڕی بە ناوەکانی (موحەممەد، حەسەن) وەك دیاریو یادگاری بۆ ئیسلامو کوردستان بەجێهێشتوون.

شەهید: کەمال صدیق موحەممەد قادر
ناسراو بە: خالید

ساڵی ١٩٧٣ لە ئامێزی خانەوادەیەکی ئیسلامپەروەری شارۆچکەی خورماڵ هاتۆتە دونیاوە، ژیانی منداڵییشی هەر لەوێ لەگەڵ دیمەنە رەنگینو دڵڕفێنەکانی سورێنو ملەخوردو هەورامانو پێدەشتی شارەزووردا بەسەربردووە، هەر لە خورماڵ نراوەتە بەر خوێندنو قۆناغی سەرەتایی تەواو دەکاتو لەوەش زیاتر بواری نابێت درێژە بە خوێندن بدات.

لەگەڵ سەرقاڵبوونی بە کارو کەسابەتەوە ، لە ئامێزی خێزانەکەیو مزگەوتەکانی خورماڵدا بە رەوشتە بەرزەکانی ئیسلام گۆش دەبێتو خۆشەویستیی خواو پێغەمبەرو رێبازەکەیانی دەچێتە دڵەوەو دەشیەوێ ئەم خۆشەویستییو خواویستییو خەسڵەتە بەرزانەی ئیسلامیش ، لەناو گەنجو لاوەکانی شارۆچکەکەیدا رەنگ بداتەوە، بۆیە هەر لەو کاتەوە کۆڵی خەمەکانی ئیسلام دەنێتە شانو دڵسۆزانە لەگەڵ راپەڕینی ئازاری ١٩٩١دا دەبێتە رێبواری رێبازی کاروانی ئیسلامخوازانی کوردستانو پەیوەندی بە بزووتنەوەی ئیسلامیی ئەوکاتەوە دەکاتو وەك ئەندامێکی دڵسۆز دەردەکەوێ، ساڵی ١٩٩٧ لە هێزی دووی گەرمیان دەبێتە پێشمەرگە.

شەهید کەمالی ناسراو بە (خالید) لەپاڵ کاری پێشمەرگایەتیدا هەم لە بواری بانگەوازو هەم لە بواری کارو کەسابەتو نانەواییدا قۆڵی لێ هەڵدەماڵیو وەك لاوێکی بە راپەڕ لە پێشڕەویدا دەبێو دڕ بە سەختیەکانی ژیان دەدات.

تا سەرەنجام لە ٢٠٠٠/٨/١٤ ماڵئاوایی لە ژیانی کورتی دونیاییو هاوڕێو هاوسەنگەرانو خزمو کەسوکاری دەکاتو دەگەڕێتەوە ژێر سێبەری میهرەبانی خودا، پاشان تەرمە پاکەکەی لە خورماڵ بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید کەمال لە ساڵی ١٩٩٨ خێزانی پێکەوەنابوو، دوای خۆی تەنها کچێکی بە ناوی (خەنسا) بە دیاریو یادگاری بۆ ئیسلامو کوردستان بەجێهێشتووە.

شەهید ئەحمەد مەحمود عەزیز رەحیم
ناسراو بە: دکتۆر ئەحمەد

ساڵی ١٩٧٠ لە بنەماڵەیەکی ئایینپەروەر لە کفری لەدایك بووە، ژیانی منداڵیی لە گوندی (کارێز) بەسەربردووە، قۆناغی سەرەتایی لە کارێزو ناوەندیی لە کفریو دواناوەندیشی لە قوتابخانەی (مکاسب) تەواوکردووەو دواتر پەیمانگای تەکنیکی لە موسڵ بەسەرکەوتوویی بڕیوە.

کاك دکتۆر ئەحمەد هەمیشە لە هەوڵی بەرەوپێشبردنی ئاستی هۆشیاریی و ڕۆشنبیریی خۆیدابووەو بەهۆی موتالای قورئانی پیرۆز پەیوەندی توندی لەگەڵدا گرێدەدات و لەگەڵیدا دەژی، ئەمەش وای لێدەکات ڕەوشتو هەڵسوکەوتەکانی ببنە جێگای سەرنجی دەوروبەریو ئاستێکی بەرزی کۆمەڵایەتی وەدەست دێنێو لە بواری پزیشکییشدا شارەزایی پەیدادەکات و ئەمەش چاکتر ئامادەی دەکات و هانی دەدات بۆ ئەوەی زیاتر لە خزمەتی میللەتەکەیدا بێت.

ساڵی ١٩٩١ لە ڕاپەڕینی جەماوەری گەلی کوردستاندا بەشداری دەکاتو بەتایبەتی لە کفری مەردانە بەگژ بەعسیەکاندا دەچێتەوە.

شەهید دکتۆر ئەحمەد لە دوای ڕاپەڕینیشەوە وەك پێشمەرگەیەکی قارەمانی ئیسلام لە کفری درێژە بە خەباتو پێشمەرگایەتی دەداتو لە ژیانی پێشمەرگایەتیشیدا دووجار بریندار دەبێتو جارێکیش لەسەر ڕێبازو بیروباوەڕەکەی لەلایەن ناحەزانی میللەتەکەیەوە دەگیرێ.

سەرەنجام دکتۆر ئەحمەدی ڕۆشنبیرو دڵسۆزی ئایینو گەلو نیشتمان، لە کاتی سەفەرێکیدا بۆ بەغدا بە مەبەستی ڕاپەڕاندنی ئەرکێکی حزبی لە ساڵی (٢٠٠٠)دا لە بەغدا لەلایەن ڕژێمی نەگریسی بەعسەوە دەستگیر دەکرێتو دەکەوێتە بەر ڕقی شێتانەی بەعسییەکانو دوای ئەشکەنجەو زیندانیکردنی لە ٢٠٠٢/٦/١٥ هەر لە بەغدا لەسێدارە دەدرێتو پاشان تەرمە پاکەکەی دەهێنرێتەوە کفریو لەوێ بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید دکتۆر ئەحمەد لە ساڵی ١٩٩٦ خێزانی پێکەوەنابوو، سێ کوڕی بە ناوەکانی (ئەنەس، ئەیمەن، عەباس) بە دیاریو یادگاری بۆ ئیسلامو کۆمەڵی کوردەواری بەجێهێشتوون.

شەهیدی سەرکردە: عەبدوڵڵا ڕەسوڵ
ناسراو بە : مامۆستا عەبدوڵڵای قەصری

ئێوارەیەو
کەچی لە جیاتی زەردەپەڕ
بایە قووشی وێرانیو شەڕ
لە نزیک دەروازەی شاری شێخ مەحمودا
پێکول دەکا
لە هەنگاوێکی شێتانەو شوورەیی دا
لەگەڵ ئیبلیسی نەگریسا
یەکدەگریو قۆڵ لە قۆڵ دەکا
لەبەردەمی ئەزمەڕو پیرەمەگروونا
بە بەر چاوی ئازادییەوە
رەوە کۆترێک
خەڵتانی خوێنو خۆڵ دەکا
***

ئێوارەیەو
خۆر.....
رێبواری سەفەری ئاوابوونە
لە چاو ون بوو
ئۆتۆمبیلێک
رێبواری بەرەو ماڵچوونە
کەچی تووشی کارەساتێکی مەزن بوو
لە ناوی دا
بە هاڵاوی هەناوی رەشی بایەقووش
چەپکێک نێرگز
دەبێتە پووش!

ئیسلام وەك شەریعەتو پەیامێکی خودایی گشتگیرو هاوسەنگ، ساتێك لە لایەن هەر تاكو کۆمەڵگایەکەوە وەکو خۆی جێبەجێ دەکریو لە هەڵسوکەوتی رۆژانەدا رەنگی پێدەدرێتەوەو لە سەرچاوە سەرەکییەکانیەوە وەردەگیریو هەواو نەفسو خورافیاتو دابو نەریتی جاهیلانەی تێکەڵاو ناکرێ، دەبینین تاکی نموونەییو خێزانی

نموونەییو كۆمەڵگەی نموونەییو نایاب بە بەرزترین ئاستەكانی بەها مرۆڤایەتییەكانەوە دێنێتە بەرهەمو پێشكەشی دەكات.

نموونەی ئەم تاكو خێزانو كۆمەڵگایانەش لە لاپەڕە پرشنگدارەكانی مێژووی مرۆڤایەتی، ئەوەی كە بە ئایینو بەرنامە خواییە یەك لە دوای یەكەكانەوەو بەتایبەتی دوایین ئایینو پەیامو شەریعەتیان كە بۆ پێغەمبەری پێشەواو خاتەم ﷺ نێردراوە، ڕەنگرێژ كراوە، دێنێتە بەرچاو و هەموو هۆشێكی بێدارو ویژدانێكی زیندوو و دڵێكی ئاوەدان ، بە چاوی ڕێزو قەدرزانییەوە لێیان دەڕوانیو شانازییان پێوە دەكات.

كاروانی ڕابوونی ئیسلامیی كوردستانیش كە بە بەیداخی پەیامی خوداوەو بە شوێن ڕێبازی پێغەمبەری پێشەواوە ﷺ لە پێناو بەختیاریو سەرفرازی دونیاو دوارۆژی گەلی كوردی موسڵماندا هەنگاو دەنێ، لە پێشكەشكردنی مرۆڤی كامڵو هاوسەنگو ڕازاوە بە جوانترینی خەسڵەتو بەها بەرزو باڵاكانەوە بە كۆمەڵی كوردەواری ، درێغی نەكردووەو دەبینین سیمای نوورانی ئەو مرۆڤە دانسقەو هەڵكەوتووانە بە ئاسمانی هەقیقەتەوە پرشنگ دەداتەوەو سەرەڕای هەموو هەوڵە چەواشەكارییەكانو سێبەری شوومی هەورە ڕەشەكان بۆ كوژاندنەوە، یاخود شاردنەوەو شێواندنی ئەو سیما نوورانیانە، هێشتا بە تەشقی ئاسمانەوە دەدرەوشێنەوەو لە ئاوێنەی ویژدانە زیندووەكانو دڵە بێدرەكاندا تریفە دەدەن.

بێگومان لەلایەکی تریشەوە مێژوو بە کۆن‌و نوێیەوە ئەوەی تۆمار کردووەو خوداش بە راشکاوی ئەو هەقیقەتەی راگەیاندووە ، کە خواست‌و هەوڵ‌و تەقالای نەیاران‌و سەرلێشێواوان‌و خۆبەخوازانان ئەوەبووە نووری خوا بە فۆی دەمیان بکوژێنێتەوەو رێبوارانی سەرڕاست‌و هەقخوازانی راستەقینەش سەرکوتکەن‌و بە جۆرەهای پیلان بەرەنگارییان ببنەوە، دیارە پێغەمبەرانی خوداش (سەلات‌و سەلامی خوایان لێبێت) لە هەموو کەس زیاتر تووشی ئەو دژایەتیکردن‌و کۆسپ‌و لەمپەرو تاقیکردنەوە سەختانەی ژیان بوونەتەوە، ئەمەش ئەو راستیەیە کە دەبێ هەمیشە لە گوێماندا بزرنگێتەوە، کە ئەم رێبازە خواییە، رێیەکی پڕ لە هەورازو نشێو ودڕك‌و داڵەو تێراڕۆیشتنی ورەو باوەڕی پۆڵایین‌و قوربانیدان‌و گیانبەخشین‌و مەردایەتی‌و کۆڵنەدان‌و نەبەرزین‌و تووێشووی تەقواو یەقینی دەوێ، دەبێ ڕێبوارەکانی خۆڕاگرو پشوودرێژ بن و بە حیکمەت‌و وریاییەوە هەنگاو بنێن، جا یەکێك لەو رێبوارە هەڵکوتوو و سەر راستانەی کاروانی رابوونی ئیسلامیی کوردستان ، کە بە گیان‌و ماڵ و زانست و مەعریفەو هەموو تواناکانیەوە بە شێوەیەکی رێك‌و پێك‌و هاوسەنگ لە خزمەتی کاروانەکەو کۆمەڵی کوردەواریدا بوو، شەهیدی سەرکردە مامۆستا عەبدوڵڵای قەصرێ بوو ، مامۆستا عەبدوڵڵای قەصرێ ساڵی ١٩٦٦ لە گوندی (سەرکان) ی دۆڵی باڵەیان لە دامێنی قەندیل‌و کۆدۆداو لە ئامێزی خانەوادەیەکی ئایینپەروەردا هاتۆتە دونیاوە، ژیانی منداڵیی لەوێ تێکەڵ بە هەوای سازگاری ئەو دەڤەرە رەنگینە کردووە.

ساڵی ١٩٧٨ ماڵەکەیان بە هۆی راگوێزانیانەوە لەلایەن رژێمی بەعسەوە لە کۆمەڵگای زۆرەملێی (شاوێس)ی سەر بە هەولێر نیشتەجێ بووە، چۆتە قوتابخانەو قۆناغی ناوەندیی لە شاوێس تەواوکردووەو بەهۆی زیرەکییەوە زۆربەی ساڵەکان عەفوی عام کراوە، لەلایەکی ترەوە دەستیکردووە بە لەبەرکردنی قورئانی پیرۆزو سەرەنجام لە ساڵی ١٩٨٥-١٩٩١ هەموو قورئانی پیرۆزی لەبەرکردووە، هەر لە شاوێس‌و لە هەشتاکاندا بە گەرمی دەستیکردووە بە خوێندنی زانستە شەرعییەکان‌و لای چەندان مامۆستای وەکو (مامۆستا مەلا عەبدوڵڵای قەڵات، مەلا ئەحمەدی رەوەندۆك) خوێندوویەتی، لە وەرگرتنی زانستەکاندا زیرەك‌و خێرا بووەو هەر لەبەر ئەم هۆیەش بوو، مامۆستاو هاورێکانی زۆریان خۆشدەویست.

ساڵی ١٩٨٨ پەیوەندی بە ڕێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامیی پێشووەوە دەکاتو ئەو ماوەیەش تا ڕاپەڕین جارێکی تر بە هیممەتێکی بەرزو تێڕوانینێکی نوێوە لە خۆپەروەردەکردنو وەرگرتنی زانستی زیاتردا هەنگاو دەنێ.

لە ڕاپەڕینی ئازاری ١٩٩١یشدا ڕۆڵی خۆی دەبینێو تا کەرکووکی خۆشەویست بە شوێن بەعسیەکانەوە دەبێت، حەماسەی تێکەڵاوی حەماسەی پێشمەرگەکانی ئیسلامو هاوڕێکانی دەکاتو لە مەڵبەندی چواری هەولێر وەك پێشمەرگەیەکی قارەمان درێژە بە تێکۆشان دەدات.

مانگی ١٩٩١/٩ بەهۆی لێهاتوویىو دامەزراوییەوە دەکرێتە سەرتیپی (عەبدوڵڵا عەزام)ی سەر بە مەڵبەندی هەولێرو لە قەصرێ بارەگا دەکاتەوەو چەند مانگێك سەرپەرشتی بارەگاکانی قەصرێو خانەقاو چۆمان دەکات، هەر لە قەصرێ دەبێتە وتاربێژی مزگەوتی ئەوێ، لەوێش ناوی نرا (مامۆستا عەبدوڵڵای قەصرێ) هاوسەرەکەی (ساراخان) لە بارەی ئەو ناونانەیەوە دەگێڕێتەوەو دەڵێ: "شەوێکیان مامۆستا لە ماڵ نەبوو، لە خەونمدا کەسێکی نوورانىو جوان لە دەرگای داو وتی، مامۆستا عەبدوڵڵای قەصرێ لەوێیە؟ منیش وتم: نەخێر، تۆ کێی؟ وتی: من پێغەمبەری خودام ﷺ کە مامۆستا هاتەوە سەلامی منی پێ بگەیەنە". لەو ڕۆژەوە بەبێ ئەوەی بە هیچ کەس بڵێم بەو نازناوەوە بانگی دەکرێو ناوی دەهێنرێ!

ساڵی ١٩٩٢ هاتۆتە هەولێرو بە ئەندامی مەڵبەندی هەولێر دانراوەو لە کۆتاییەکانی ساڵی (١٩٩٣) دا کراوە بە بەرپرسی مەڵبەندی چواری هەولێر.

لە زستانی (٩٣) شدا بە ئەرکی سەرشانی خۆی هەڵدەستێو دڵسۆزانە ئەرکەکانی ڕادەپەڕێنێ، ساڵی ١٩٩٤ لە سالارەو بادین باڵی پشتی قەڵادزێ لەگەڵ برا پێشمەرگەکانىو مامۆستا عەلی باپیردا وەك پێشمەرگەو فەرماندەیەك ئەرکەکانی ئەو قۆناغە سەختە جێبەجێ دەکاتو دوای ئەو قۆناغە سەختەش جارێکی تر دەکرێتەوە بە لێپرسراوی مەڵبەندی هەولێر، دواتر لە کۆنفرانسی بزووتنەوەدا بە ئەندامی سەرکردایەتی هەڵبژێردراو وەك ئەندامی سەرکردایەتی متمانەی ئەندامانی وەرگرت.

لە موئتەمەری حەوتەمیشدا کە لە (٢١-١٩٩٧/١٢/٢٦) لە هەڵەبجەو خورماڵ بەسترا، بە ئەندامی سەرکردایەتی هەڵبژێردرایەوە.

ساڵی ١٩٩٨ کرایە بەرپرسی مەڵبەندی رانیەی بزووتنەوەی پێشوو، دوای کرانەوەی بارەگای مەڵبەندیش لە ١٩٩٩/٨/١٩ لە رانیە کە بەهۆی بارودۆخە سیاسیەکانەوە لە (٩٧) ەوە گواسترابۆوە هەولێر، هەر بە بەرپرسی مەڵبەند مایەوەو بەو بەرپرسیارێتییەوە درێژەی بە خزمەتی کاروانەکە دا، لەو ماوەیەدا جگە لە راپەڕاندنی ئەرکەکانی تری بە کۆمەڵێك بابەتیش لە بڵاوکراوەی (هەڵوێست) دا کە بڵاوکراوەیەکی مانگانەی مەڵبەندی رانیە بوو، بەشداری دەکرد، پێشتریش خاوەنی ئیمتیازی بڵاوکراوەی (سەدای جیهاد) ی مەڵبەندی چواری هەولێر بوو.

دوای راگەیاندنی بزووتنەوەی یەکبوونی ئیسلامییش ، مامۆستا عەبدوڵڵای قەصریۆ هەر لەسەر پۆستی لێپرسراوێتی مەڵبەندی رانیە بەردەوام بوو.

ساڵی ١٩٩٩ لەگەڵ راپەڕاندنی کارو بەرپرسیارێتیەکانیشدا ماڵی گواستەوە بۆ رانیەو لەوێ نیشتەجێ بوو، ئیتر خۆشەویستیی خەڵکی دڵسۆزی ناوچەکە زیاتر بۆ مامۆستا عەبدوڵڵا پەرەی سەندو ماڵەکەشی تا دوای شەهیدبوونی هەر لەوێ مایەوە.

لە کۆنگرەی ساڵی (٢٠٠٠)ی بزووتنەوەی یەکبوونی ئیسلامییشدا، کە لە شارۆچکەی (تەوێڵە) گرێدرا، لەبەر خۆشەویستیی و متمانەی ئەندامان، دەنگی یەکەمی بەدەستهێناو بە ئەندامی سەرکردایەتی هەڵبژێردرایەوەو دیسان هەر بە لێپرساوی مەڵبەندی رانیە دیاریکرایەوە.

مامۆستای سەرکردەو لێهاتوو یەکێك بوو لەو پایە دامەزراوانەی ئیعلانکردنی (کۆمەڵی ئیسلامیی کوردستان) لە ٢٠٠١/٥/٣١داو پاشان رۆڵی گەورەو گرنگی بینی لە کۆکردنەوەی موجاهیداندا لە نێو ریزەکانی کۆمەڵی ئیسلامییدا.

مامۆستای شەهید لە سەرەتای راگەیاندنی کۆمەڵی ئیسلامییدا کرا بە ئەندامی مەکتەبی سیاسی، دواتریش بوو بە خاوەنی ئیمتیازی رۆژنامەی (کۆمەڵ) ی زمانحاڵی کۆمەڵی ئیسلامیی کوردستانو لە هەمان کاتیشدا کرا بە لێپرساوی مەکتەبی پەیوەندییەکانی کۆمەڵی ئیسلامیی و لە ساڵی (٢٠٠٢)ش کە لقێکی مەکتەبی سیاسی لە هەولێر کرایەوە، کرایە بەرپرسی ئەو لقەی مەکتەبی سیاسی.

شەهید مامۆستا عەبدوڵڵای قەصریۆ شەوانەش لە شاشەی کەناڵی رانیەی تەلەفزیۆنی (کۆمەڵ) ەوە خزمەتێکی گەورەی بە جەماوەری دەڤەرەکە دەکرد، بەرچاوی رۆشندەکردنەوەو راستیەکانی بۆ روونەکردنەوە، بە هێواشیو حیکمەتەوە لەگەڵیاندا

دەدوا، ئەو وتارانەی لە مزگەوتی مەڵبەندی رانیە رۆژانی هەینی ئاڕاستەی ئامادەبووانی دەکرد، لە کەناڵی تەلەفزیۆنی (کۆمەڵ)ەوە راستەوخۆ پەخشدەکران، بەمەش زۆرینەی خەڵکی بەڕێزی ناوچەکە بیسەرو بینەری بەرنامەو وتارەکانی بوون، بەرنامەی (ئیسلامو ژیان) و (هەڵسوکەوتی خواپەرستان لە قورئاندا)و (وتارەکانی نوێژی هەینی)و (کۆڕو بۆنەو بیرەوەرییەکان) کە لە رێی شاشەی نورانی کەناڵی رانیەی تەلەفزیۆنی (کۆمەڵ) ەوە پەخشدەکرانەوە، کاریگەرییەکی زۆرو گەورەیان بەسەر هەستو هۆشو دڵو دەروونی خەڵكو جەماوەرەوە هەبوونو هەموو ئەمانەش زیاتر خۆشەویستیو رێزو ویقاری مامۆستا عەبدوڵلای سەرکردەو وتاربێژو خەمخۆری ئایینو گەلو نیشتمانیان لە دڵو دەروونەکاندا دەڕواند.

کاتێکیش ئەو وتارو بەرنامانەی مامۆستا عەبدوڵلای قەصریّ کە لە رانیە پێشکەشی کردبوون لەلایەن کەناڵی رانیەی تەلەفزیۆنی (کۆمەڵ) ەوە خرانە سەر سیدی، لە کەناڵەکانی تری کۆمەڵی ئیسلامییەوە ، لە هەموو ناوچەکانی کوردستان پەخشدەکرانەوە، بە شێوەیەکی فراوان لەلایەن خەڵکی ناوچەکە بەتایبەتیو زۆربەی ناوچەکانی کوردستان پێشوازیی لێکراو گوێی بۆ دەگراو خەڵکێکی زۆر لێی سوودمەند بوون، ئێستاش ئەو وتارانەی لەلایەن (بوخاری) کوڕی مامۆستاوە دەنووسرێنەوەو بەرگێکیشی لیّ چاپو بڵاوکراوەتەوە.

مامۆستای شەهید ئەو بوارانەی ئەسپی خۆی تێدا تاودەدان بوارێكو دوو بوارو مەیدانێكو دوو مەیدان نەبوون، بەڵکو ئەو لە پاڵ کاری بەرپرسیارێتیو سەرپەرشتیاریو بانگەوازو رێکخستنندا، لە بواری وەدەستهێنانی زانستو زانیاری زیاتردا کاتی بە فیڕۆ نەدەدا، بۆیە هەر لە ساڵی (٢٠٠٢)دا خوێندنی (کۆلێژی شەریعەی دهۆك)ی تەواوکرد.

هەروەها لە بواری کۆمەڵایەتیو صوڵحو ئاشتەواییشدا خاوەنی کەسایەتییەکی بەهێزو بە هەیبەتو رێزو لێدوانی کاریگەرو بە پیتو پێز بوو.

ئەو جگە لە چارەسەری کێشەکانو لێکنزیککردنەوەی دڵەکانو ئاسوودەییو ئاشتەوایی مرۆڤەکانو وەدەستهێنانی رەزامەندیی خوای میهرەبان، شتێکی تری لە هەوڵەکاندا مەبەست نەبوو.

شەهید مامۆستا عەبدوڵڵای قەصریٚ لە سۆنگەی ئەم دڵسۆزیو پاکیو ئەخلاقە جوانو خەسڵەتە بەرزانەوە ببوو بە ئاوێنەیەکی باڵا نوومای ئیسلامو کۆمەڵی ئیسلامیی کوردستان لە ناو خەڵكو جەماوەردا.

مامۆستا جگە لە زمانی کوردی شارەزاییەکی باشی لە زمانی عەرەبیدا هەبوو، بەشداری چەندان کۆڕو کۆبوونەوەو وەفدی کردووە لەگەڵ لایەنە سیاسیەکاندا، تا دەگاتە ولاتانی (ئێران، سعودیە، کوێت، ئیمارات).

مامۆستا لە زانستە شەرعیەکانو زانستەکانی سەردەمیشدا زۆر بەئاگا بوو، لەگەڵ قورئاندا دەژیا، لەگەڵ فەرموودەکانی پێغەمبەری پێشەوادا ﷺ دەستەملان بوو، لەگەڵ زانایانی پێشینو بەرهەمو کەلەپوورە گرانبەهاکانیاندا هاورێ بوو، لەگەڵ تێکڕای چینو توێژەکانی کۆمەڵگاو بە تایبەتی زانایانی ئایینیو ریش سپیو پیاوماقوڵانو دایکانو خوشکانو گەنجو لاوانداو تەنانەت لەگەڵ منداڵانیشدا بە سەنگینیو رێزو خۆشەویستییەوە مامەڵەی دەکرد.

لە مەفاهیمە ئیسلامییەکاندا قوڵ ببووەوەو خاوەنی دڵێکی رووناكو بێدار بوو، لە یەکێك لە وتارەکانیدا تەفسیرو راڤەی برگەی (إن الله)ی ئایەتی (ٱلَّذِينَ إِذَآ أَصَٰبَتۡهُم مُّصِيبَةٌ قَالُوٓاْ إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّآ إِلَيۡهِ رَٰجِعُونَ) دەکات، بەڵام پاش یەك هەفتە لە پێشکەشکردنی ئەم وتارە بە قەدەری خودا خۆی لە رۆژی ٢٠٠٢/٤/٢١دا لە نزیك گوندی (گردجان)ی سەر بە چوارقوڕنە ئۆتۆمبیلەکەی وەردەگەڕێت.

هەروەها لە دواین وتاریدا لە نوێژی هەینی کە چوار رۆژ بەر لە شەهیدبوونی باسی (کوشتنی بە ناهەق) دەکاتو حوکمەکانی ئەم تاوانە گەورەیە بۆ خەڵك رووندەکاتەوە.

ئاوا مامۆستا عەبدوڵڵای قەصریٚ بە دڵێکی پەیوەست بە خوداوە، بە بیروباوەڕێکی قایمو نەلەخشاوەوە، بە ورەیەکی پۆڵاییینەوە، بە سیمایەکی نورانییەوە، بە بیرو زەینێکی رۆشنو تیژو کراوەوە، بە دەستگەرمیو دڵنەرمییەوە، بە زمانێکی پاراو بە زیکرو دوعاوە، بە توێشوویەك تەقواو پەرۆشو دڵسۆزییەوە، بە کێوێك لە ئازایەتیو مەردایەتییەوە، بە دەستی نازو هەستو سۆزەوە، بە پەیامێکی پیرۆزەوە، رێگای دەبڕیو دڕی بە شەوەزەنگی ستەمو تاریکی دەداو رووناکی پەخشدەکردەوە، تا سەرەنجام لە سەروبەندی رۆژانی یادو بیرەوەری بەرپابوونی راپەڕینی جەماوەرییو سەرتاسەری گەلی کوردستانداو لە دەستپێکی سەری ساڵی کۆچیداو لە ئێوارەی (٢٠٠٣/٣/٤ — ١/محرم/١٤٢٤)دا لەو کاتەی مامۆستای سەرکردە بە خۆیو چوار

پێشمەرگەی پاسەوانەوە بە ئارامیی‌و دڵنیاییەوە لە (ئەحمەدئاوا)وە بەرەو رانیە دەگەڕێتەوە، لە نەغافڵ لە بازگەی (تاسڵوجە) لە هەر چوارلاوە دەدرێتە بەر دەستڕێژی گوللەو خۆی‌و هەر چوار هاوڕێکەشی بە ناوەکانی (مەلا ئەحمەد، عەبدولجەبار پیرانی، شێخ توانای شێخ حەسەن، کاکە سیروان) شەهید دەبن‌و دەستبەجێ ئەم هەواڵە دڵتەزێن‌و خەمناکە بە هەموو کوردستاندا بڵاودەبێتەوەو پەرۆش‌و نیگەرانی قوڵ سەراپای جەستەی جەماوەر دادەگرێ، رۆژی دواتر واتە ٣/٥ دوای ئەوەی تەرمی پاکی مامۆستا عەبدوڵڵای قەصریّ‌و هەر چوار هاوەڵەکەی دەبرێنە بارەگای مەڵبەندی سلێمانی کۆمەڵی ئیسلامیی، بە رێزو شکۆیەکی زۆرەوەو بە مەراسیمێکی گەورەوە تەرمی مامۆستا عەبدوڵڵای قەصریّ بەرەو هەولێرو هەر چوار پاسەوانەکەشی بۆ سنووری رانیە دەبرێنەوە.

پاشان تەرمی مامۆستای شەهیدی سەرکردە، بە بەشداری سەرکردایەتی کۆمەڵی ئیسلامیی و سەرکردایەتی لایەنە سیاسیەکان‌و کەسوکارو خانەوادەی بەڕێزیان‌و جەماوەرێکی زۆر لە زانایان‌و چین‌و توێژەکانی تر لە گۆڕستانی (شاوێس) بەخاك دەسپێردرێت، پاشان پرسەکەشی لە مزگەوتی گەورەی شاوێس بەڕێوەچوو، لە مەڵبەندی رانیەش مەراسیمێکی پرسەی بە شکۆوە لەلایەن برایان‌و خوشکانەوە بۆ سازدرا.

ئەم کارەساتە دڵی هەموو دڵسۆزێکی راچڵەکاند، شین‌و گریانی کردە میوانی زۆربەی ماڵەکان‌و فرمێسکیان بۆ دەڕشت، سۆزیان بۆ دەردەبڕی، زیاتر لە کۆچی خۆشەویستانی خۆیان پەرۆشیان بوو، ئەمەش لەبەر ئەوەبوو کە مامۆستا عەبدوڵڵا لە سۆنگەی ئەخلاقی بەرزو وتارو ئامۆژگارییەکانیەوە چووبووە ناو دڵیانەوەو سوودی دونیایی‌و قیامەتی پێ دەگەیاندن، هەروەها لەبەر ئەوەبوو بە ناهەق شەهید کرابوو.

شەهیدی سەرکردە مامۆستا عەبدوڵڵای قەصریّ خێزاندار بوو، دوای خۆی چوار کوڕو دوو کچی بە ناوەکانی (موسلیم، ئەیوب، بوخاری، موحەممەد، هودا، بوشرا) بە دیاری‌و یادگاری بۆ کوردستان‌و ئیسلام‌و کاروانی نوور بەجێهێشتوون.

شەهید: عەبدولجەبار موحەممەد پیرۆت
ناسراو بە: عەبدولجەبار پیرانی

ساڵی ١٩٧٧ لە گوندی (پیرانان) ی دەڤەری ئیسلامپەروەری پشدەرەڕەقەی سەر بە شارۆچکەی سەنگەسەرو لە ناو ئامێزی خانەوادەیەکی ئایینپەروەرو هەژاردا چاوی بە ژیانو ناسۆرەکانی میللەتەکەی هەڵێناوە، ژیانی منداڵیی لەوێ بەسەردەباتو دواتر بە کارو کاسبیو دابینکردنی بژێوی ژیانەوە لەگەڵ خانەوادەکەیدا خەریك دەبێت.

ساڵی ١٩٨٩ دوای ئەوەی گوێچکەی بە بانگەوازی بێداری ئیسلامیی و زەنگی کاروانی جیهاد دەزرنگێتەوە، پەیوەندی بە ڕێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامیی ئەوکاتەوە دەکاتو دڵی لەگەڵ دڵی پێشمەرگەکانی ئیسلام لەو دەڤەرەدا کە لە قەڵاتووکانو قەندیل وەك مانگی چواردە تریفە دەدەن لێدەدات.

لە ڕاپەڕینی ئازاری ١٩٩١دا وێڕای بینینی ڕۆڵی خۆی هەر لەو ساڵەدا لە تیپی (٨٦)ی نەورەسی سەر بە مەڵبەندی سێی ڕانیە دەبێتە پێشمەرگەو بەوپەڕی لێبڕاویو دڵسۆزییەوە ئەرکەکانی پێشمەرگایەتی لە ڕانیەو تەقویەی تەلەفزیۆنی هەیبەت سوڵتانو سەرئەشکەوتانو هەر شوێنێکی تر کە پێویست بووبێ ڕادەپەڕێنێ.

ساڵی ١٩٩٣و ١٩٩٤یش دەبێتە پەروانەی دەوری پەیامو بیروباوەڕەکەیو دواتر لە تیپی تایبەتی مەڵبەندی سێی ڕانیە درێژە بە خزمەتی پێشمەرگایەتی دەدا.

ساڵی ١٩٩٧ بە هۆی ئاڵۆزیی بارودۆخی سیاسییەوە بە خێزانەوە هیجرەت دەکات بۆ هەولێرو تا ساڵی ٢٠٠٠ لەوێ دەمێنێتەوەو لە مەڵبەندی هەولێر دەوامی پێشمەرگایەتی دەکات، ئەمجار لە ساڵی (٢٠٠٠) ەوە تا ڕۆژی شەهیدبوونی وەك پێشمەرگەی پاسەوانی لای شەهیدی سەرکردە مامۆستا عەبدوڵڵای قەسرێ مەردانەو لێبڕاوانە لەسەر ئەرکی جیهادو خزمەتی پێشمەرگانەی خۆی دەمێنێتەوەو بە دڵی پڕ لە بیروباوەڕو هیواوە بەرەنگاری سەختیەکانی ژیانو ئاستەنگەکانی بەردەم کاروانی ڕابوونی ئیسلامیی کوردستان دەبێتەوە، لە پێناو بەختیاریو سەرفرازی دونیاو دواڕۆژی میللەتەکەیدا وەك پێشمەرگەیەکی دڵبێدارو فیداکار تێدەکۆشێ، تا سەرەنجام کاك عەبدولجەبار پیرانی کوڕی بەدەستو بازوو و لاوی ئیسلامخوازو نیشتمانپەروەر لە ئێوارەی ڕۆژی (١/محرم/١٤٢٤ — ٤/ئازار/٢٠٠٣) لەگەڵ شەهیدی سەرکردە مامۆستا عەبدوڵڵای قەسریو کاك مەلا ئەحمەدو شێخ توانای شێخ حەسەنو کاك سیروانداا لە بازگەی (تاسلوجە) لە کاتی گەڕانەوەیان بۆ ڕانیە لە نەخافڵو نابەحەق دەستڕێژیان لێدەکرێو شەهید دەکرێنو دەچنە ڕیزی کاروانی

شەهیدانی سەر بڵندەوە، دواتر تەرمی پاکی شەهید عەبدولجەبار پیرانی‌و هاوڕێکانی لە سلێمانییەوە بە ڕێزو شکۆوە دەهێنرێتەوە بیتوێن‌و تەرمی پاکی کاك عەبدولجەباری شەهید لە گۆڕستانی کێوەڕەش لە رانیە بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید عەبدولجەبار پیرانی ساڵی ١٩٩٤ خێزانی پێکەوە نابوو، دوای خۆی دوو کچ‌و دوو کوڕی بە ناوەکانی (فاتیمەو زەیتون‌و وریاو وشیار) بەجێهێشتن.

شەهید: دلێر حەسەن ئیسماعیل
ناسراو بە: شێخ توانا

ساڵی ١٩٧٧ لە گوندی (سەیدە فەقیرە) ی ناسراو بە (سەیداوا)ی نزیك رانیە لە ئامێزی بنەماڵەیەكی ئایینپەروەری سەر بە شێخانی بەرزنجە هاتۆتە دونیاوە، ژیانی منداڵییشی لەوێ بەسەر بردووەو لە قوتابخانەی سەرەتایی بیتوێن نراوەتە بەر خوێندنو قۆناغی سەرەتایی بڕیووە، پاشان لە ناوەندی كێوەڕەشی تێكەڵ خوێندوویەتی، بەڵام گرفتەكانی ژیان بواری بەردەوامیان پێی نەداوە، لە ساڵی ١٩٩٣ بەدواوە بەرە بەرە بەهۆی تریفەی بانگەوازی ئیسلامیی و كاروانی ئیسلامخوازانەوە زیاتر هۆگری مزگەوتو كاری ئیسلامیی دەبێتو لەگەڵ شەریعەتی خوادا دەبێتە دۆستێكی گیانی بە گیانی.

ساڵی ١٩٩٤ لە تیپی ٨٦ ی نەوڕەسی سەر بە مەڵبەندی سێی رانیە دەبێتە پێشمەرگەو وەك لاوێكی چالاكو بێدارو دلێرو دڵ رووناك ئەركەكانی رادەپەڕێنێ.

دوای ساڵی ٢٠٠١یش لە بەرنامەی (لێرەو لەوێ) ی كەناڵی رانیەی تەلەفزیۆنی بزووتنەوەی یەكبوون وەك ئەكتەرێك رۆڵ دەبینێو لەم دەروازەیەشەوە هۆگری كاری نواندنو دونیای هونەر دەبێت، لێرەوە كاك شێخ توانای شێخ حەسەن هەم پێشمەرگەیەكی چالاكەو هەم ئەكتەرێكی كارامە، بۆیە لە هەردوو لاوە درێژە بە خزمەت دەدات، هەر لەو كاتانەشدا دەبێتە پارێزەری شەهیدی سەركردە مامۆستا عەبدوڵلای قەسریو سەرەنجام هەر لەگەڵ ئەویشداو لە رۆژی ٢٠٠٣/٣/٤ لە بازگەی تاسلۆجە شەهید دەكرێو لەگەڵ هاوڕێكانی (كاكە سیروانو عەبدولجەبار پیرانیو مەلا ئەحمەد)دا سەفەری سەروەرییو یەجگاری بەرەو ژیانی راستەقینەو بارەگای میهرەبانی خوا دەكاتو توێشوویەك لە باوەڕو خواویستیی و میللەتپەروەری لەگەڵ خۆیدا دەباتو كۆڵی خەمو خولیاكانیشی بە هاوسەنگەرانو رێبوارانی كاروانی رابوونی ئیسلامیی كوردستان دەسپێرێ، تەرمە پاكەكەشی لە زێدی باب و باپیرانی و لە گۆڕستانی گوندی (سەیدە فەقیرە) ی خۆرهەڵاتی رانیە بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید شێخ توانا ساڵی ١٩٩٥ خێزانی پێكەوەناوەبوو، دوای خۆی كچێكو كوڕێكی بە ناوەكانی (موحەممەدو ئیمان) بە دیاریو یادگاری بۆ ئیسلامو كوردستانو كۆمەڵی كوردەواری جێهێشتوون.

شەهید: موحەممەد ئەمین موحەممەد رەسوڵ
ناسراو بە: سیروان

ساڵی ١٩٧٥ لە گوندی (دێلێژە) ی بەری مەرگەی سەر بە ناحیەی بنگرد لەدایك بووە، بەشێکی ژیانی منداڵیی لە گوندەکەیان بەسەر بردووەو هەر لەوێش نراوەتە بەر خوێندن‌و تەنها ئەوەندەشی بۆ رەخساوە شەشی سەرەتایی تەواو بکات، دوای راگواستنی گوندەکەیان لەلایەن رژێمی بەعسەوە لە کۆمەڵگای زۆرەملێی حاجیاوا نیشتەجێ دەبن، ئەمجار لەگەڵ کرێکاری‌و جوتیاری‌و سەختیەکانی ژیاندا دەستەویەخە دەبێتەوە، لە راپەڕینیشدا رۆڵی خۆی دەبینێ‌و شکستی بەعسیەکان شاگەشکەی دەکات، بە دوای راپەڕینی ئازاری ١٩٩١ لە تیپی (٦٣) ی خالیدی کوڕی وەلیدی سەر بە مەڵبەندی سێی رانیە دەبێتە پێشمەرگەو بە رێکوپێکی ئەرك‌و فەرمانەکان جێبەجێ دەکات، ساڵی ١٩٩٣ش بە ئەرکی پێشمەرگایەتی خۆی هەڵدەستێت، دواتر لە هێزی (هەندرێن) درێژە بە خزمەتی پێشمەرگایەتی دەدات‌و ماوەیەك لە سنووری (حاجی ئۆمەران) دەوام دەکات، دوای ئەوە وەك پێشمەرگەیەکی چەلەنگی (هێزی راپەڕین) لە سنووری سیروان‌و خورماڵ ناوچەی شارەزوور ئەرکەکانی پێشمەرگایەتی رادەپەڕێنێ‌و ساڵی ١٩٩٧یش وەك هەمیشە پەرژینی ررێبازەکەی دەبێت.

شەهید سیروان جگە لەوەی پێشمەرگەیەکی دلێرو فیداکار دەبێت، شۆفێرێکی کارامەو شارەزاشی لێدەردەچێت، هەر بۆیە دواجار دەبێتە شۆفێری مامۆستا عەبدوڵڵای قەسری‌و سەرەنجام هەر لەگەڵ ئەویشدا وەك هاورێکانی (شێخ توانای شێخ حەسەن، مەلا ئەحمەدو عەبدولجەبار پیرانی) لە بازگەی تاسلۆجەو لە ٢٠٠٣/٣/٤دا شەهید دەکرێ‌و دواتر تەرمە پاکەکەی لە گۆڕستانی حاجیاوای خوارو بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید سیروان ساڵی ١٩٩٨ خێزانی پێکەوەنابوو، دوای خۆی کچێك‌و کوڕێکی بە ناوەکانی (کەلسوم، عەبدوڵڵا) بە دیاری‌و یادگاری بەجێهێشتوون.

شەهید: ئەحمەد حەسەن حەمەد

ناسراو بە: مەلا ئەحمەد

ساڵی ١٩٧٧ لە گوندی (سەرگەینێڵ) ی بناری قەندیلی سەر بە شارۆچکەی سەنگەسەر هاتۆتە دونیاوە، بەهۆی ئەوەی بنەماڵەکەیان وەك زۆربەی خەڵکی کوندە بێ نازەکانی کوردستان کاڵەی غەریبی لە زۆر جێگا کردووەتەوە، ژیانی منداڵی تێکەڵاوی غەریبیی و کۆچ و کۆچبار بووە، بۆیە قۆناغی سەرەتایی لە (دۆڵە رەقە)و ناوەندیی لە سەرکەپکان و دواناوەندیش تا چوارەمی ئامادەیی لە هیران دەخوێنێ و لەوە زیاتر بواری خوێندنی قوتابخانەی نامێنێ.

دواتر بە کشتوکاڵ و کارو کەسابەتەوە سەرقاڵ دەبێت و لەپاڵ ئەمەشدا ماوەیەك لای شەهید مامۆستا مەلا ئەحمەد سینەمۆکی لە چوارقوڕنە دەخوێنێ و لە سۆنگەی ئەمەو پەیوەستبوونی بە کاری ئیسلامییەوە بە (مەلا ئەحمەد) دەناسرێت و لە ساڵی ١٩٩١ دەبێتە پێشمەرگەی مەڵبەندی سێی رانیەو بە دڵسۆزی و لەخۆبوردوویی ئەرك و فرمانەکانی رادەپەڕێنێ.

شەهید مەلا ئەحمەد بەهۆی لێبڕاوی و دڵسۆزی و گوێڕایەڵی و کراوەییەوە جێگای خۆی لە ناو دڵی هاوڕێ و هاوسەنگەرانیدا دەکاتەوە، لە ساڵی ١٩٩٣ش لە درێژەی خزمەتی پێشمەرگایەتیدا بە خەمی کاروانی رابوونی ئیسلامیی کوردستانەوە دەبێت. ئیتر پێ بەپێ و قۆناغ بە قۆناغ هەنگاو لەگەڵ کاروانەکەدا دەنێ و ئیلهامی لێوە وەردەگرێ و رووسووری خۆیی و میللەتەکەی لە چاوی ئیسلام و پەیامە ناوازەکەیەوە دەبینێ، بۆیە تا دێ توندتر ئامێزی لێ وەردێنێ و لە دەوری دەگەڕێ.

تا لە کۆتاییدا دەبێتە پاسەوانی شەهیدی سەرکردە مامۆستا عەبدوڵڵای قەسری و سەرەنجام هەر لەگەڵ ئەویشدا لە رۆژی ٢٠٠٣/٣/٤دا لە بازگەی تاسڵوجەی سەر بە سلێمانی مەزلومانە بە پلەی بەرزی شەهیدی دەگات، دواتر تەرمە پاکەکەی لە گۆڕستانی حاجیاوای خوارو بەخاك دەسپێردرێ .

شەهید مەلا ئەحمەدی قارەمان و هاوڕێی سەفەری سەروەریی ، لە ساڵی ١٩٩٣ خێزانی پێکەوەنابوو، دوای خۆشی سێ کچ و کوڕێکی بە ناوەکانی (سومەیەو سوڵین و سۆنیا و هێدی) لە دوا جێماون.

شەهید: ئومێد حەمەنەمین حەمەصاڵح
ناسراو بە: مامۆستا ئومێد

مامۆستا ئومێد لە ١٩٧١/٥/٢١ لە گوندی (هانەژاڵە) ی سەر بە شاری هەڵەبجەی شەهیدو ناسنامەی مەزلومییەتی میللەتی کورد ، لە خێزانێکی خواناس و رەوشت بەرزی دەڤەری (نەورۆلی) هاتۆتە دونیاوە، لە ئامێزی خوورەوشتی ئەو خێزانە خواناسەدا پەروەردە بووەو تەمەنی منداڵیی هەر لە گوندی هانەژاڵە بەسەردەبات و وەکو هەر منداڵێکی تری کۆمەڵی کوردەواریی دەخرێتە بەر خوێندن، پۆلی یەکەم و دووەمی سەرەتایی لە قوتابخانەی (گوندە)ی سەرەتایی نزیک گوندەکەی خۆیان بە سەرکەوتوویی دەبڕێت.

بەڵام لە ساڵی ١٩٧٨ گوندەکەی ئەوانیش وەك هەر گوندێکی تری ئەم کوردستانە لە لایەن بەعسیە خوێنمژەکانەوە رادەگوازرێ و لە کۆمەڵگای زۆرەملێی (سیروان)ی نزیك هەڵەبجە نیشتەجێ دەبن، بۆیە مامۆستا ئومێدیش قۆناغەکانی تری سەرەتایی لە قوتابخانەی (هەرێز)ی سەرەتایی لە سیروان دەبڕێت و ناوەندی و دواناوەندیش لە هەریەك لە شارۆچکەکانی سیروان و زەڕایەن و هەڵەبجەی تازە بە سەرکەوتوویی تەواو دەکات .

مامۆستای قەڵەم دۆست و بیر رووناك ، سەرەڕای نەهامەتی و مەرگەساتە نەبڕاوە یەك لە دوای یەکەکانی ناوچەکەیان، هێشتا کۆڵنەدەرانە بەردەوام دەبێت لەسەر خوێندن و ئاوارەیی و کیمیایی باران و راکردن و ماڵوێرانی و نەبوونی و هەژاریی کۆڵی پێنادەن، تا دەگاتە قۆناغی زانکۆ، پاشان بڕوانامەی بەکالۆریۆس لە بەشی مێژوو لە کۆلێژی ئادابی زانکۆی صەلاحەدین لە ساڵی ١٩٩٧دا بەدەست دەهێنێت.

دواتر وەك مامۆستا لە (دواناوەندی سوورێن) لە شارۆچکەی سیروان دادەمەزرێت، مامۆستایەکی دڵسۆز و خەمخۆر بووەو زۆر بە لێهاتوویی و شارەزاییەوە بەردەوام بووە لە وانە وتنەوە، بە درێژایی ٥ ساڵ وەك چرایەك رووناکی دەبەخشیە قوتابیانی ئەو ناوچەیە.

مامۆستا ئومێد ماوەیەکی زۆر دابڕاوە لە ئەندامانی خێزانەکەی ، چونکە ماڵی باوکی لە کۆڕەوەکەی ١٩٩١ کە روویان لە ئۆردوگاکانی ئێران کردبوو، نەگەڕابوونەوە بۆ کوردستان تا کۆتایی ساڵی ١٩٩٨.

مامۆستای نووسەر و قەڵەم دۆست لە ماڵی باپیری (حاجی حمە سالح فەتاح سەعید) بووە، کە یەکێك بووە لە پیاو ماقوڵ و ناودارانی ناوچەکە.

هەر لە ماڵی باپیریدا بەبێ ئەوەی سەختیی و نەهامەتییەكان زەڕڕەیەك كاریگەری لە ڕۆحی قەڵەمدۆستی بكەن ، بەردەوام دەبێت لەسەر خوێندن تا ئەوكاتەی بووە بە مامۆستا.

هەر ئەو دوورییەی خێزانەكەی بووە كە وای لە مامۆستا ئومێد كردووە، قۆناغی سێیەمی زانكۆ بۆ ماوەی دوو ساڵ دوا بخاتو بگەڕێتەوە بۆ لای خێزانەكەی لە ئێران.

مامۆستا ئومێد هەردەم خۆشەویستیی بۆ نیشتمانەكەیو خەمخۆریی بۆ گەلەكەی هەبووە، بۆیە هەردەم لە وانە وتنەوەكانیدا بە تامەزراوەییەوە باسی لە گەلەكەییو نیشتمانە ئازیزەكەی كردووە، هەمیشە ئاواتی سەركەوتنو پێشكەوتنی كوردستانەكەی بووە، وەك هەموو گەلو نەتەوەكانی جیهان، زۆر بە حەماسەوە باسی لە ڕووداو و كەسایەتییە ناودارەكانی كورد كردووە، بە تایبەت زۆر تامەزرۆی شۆڕشگێڕی مەزنی كورد (شێخ مەحمود) بووە.

هەر ئەو خۆشەویستیەی بووە بۆ شێخ مەحمود ، كە ڕووداوەكانی ساڵی (١٩٢٢-١٩٢٥)ی كردووە بە لێكۆڵینەوەی دەرچوونی لە زانكۆ، كە دواتر پلەی (إمتیاز) ی تێدا هێناوە .

مامۆستای نووسەر لە ڕووی كۆمەڵایەتییەوە كەسێكی دەركەوتووی ناوچەكە بووەو خاوەنی ڕێزو پلەوپایەیەكی تایبەتی خۆی بووە لە سنوورەكەدا، ئەو ڕەوشت بەرزییو ڕووخۆشیو زانیاریە فراوانەی كە هەڵی گرتبوو، خۆشەویستییەكی رادەبەدەری لە دڵی هەموو ئەو كەسانەی كە دەیانناسی هەبوو، بە تایبەتی لە لای خزمو كەسوكارو سەرجەم مامۆستایانی هاوڕێو قوتابیەكانی.

سەرەتای پەیوەندی بە ڕێكخستنی ئیسلامیی و كاری سیاسیی مامۆستا ئومێد دەگەڕێتەوە بۆ ساڵانی دوای ڕاپەڕین، مامۆستا دوای ئەوەی لە ساڵی ١٩٩٢ لە زانكۆ وەردەگیرێ ، لەو ماوەیەدا كاریگەرییەكی باشی لەسەر هاوڕێكانی بووە، بە تایبەتی مامۆستا خاوەنی كەسێتییەكی بەرز بوو، ڕووخۆشیو دڵسۆزیی بۆ بەرامبەر لە خەسڵەتە جوانەكانی ئەو بوون، دوای تەواوكردنی زانكۆ بە سەركەوتوویی دەگەڕێتەوە بۆ شارۆچكەی سیروانو دەبێتە مامۆستای دواناوەندی سورێن، لەگەڵ دڵسۆزی لە كارەكەیدا كە پەروەردەو فێركردن بوو، هەمیشە بە تەنگ هاوڕێكانیو قوتابیانەوە بوو، بە هیوای پێگەیاندنی نەوەیەكی خاوەن ئاكاری بەرزی ئیسلامی.

لەبەر لێهاتوویی‌و چالاكیی بووە بە ئەندامی ناوچەی سیروان‌و بەرپرسی بەشی قوتابیان ، لە دوای راگەیاندنی بزووتنەوەی یەكبوون‌و دواتریش كۆمەڵی ئیسلامیی بە هۆی لێهاتوویی‌و دڵسۆزیی‌و كاریگەریی لە ناوچەكەدا دەكرێتە كارگێڕی ناوچەی سیروان‌و بە هەستكردن بە لێپرسراوێتییەوە ئیش‌و كاری ناوچەی بەڕێوە دەبرد، مامۆستای خاوەن هەڵوێست‌و خۆشەویست لای هاوڕێكانی ماندوویی نەناسانەو بە لێبڕاوییەوە لە خزمەتی بانگەوازی ئیسلامیی دا بوو.

مامۆستا ئومێد یەكێك بوو لە پێشەنگەكانی (كۆمەڵی قوتابیانی ئیسلامیی كوردستان) (رێكخراوی قوتابییانی كوردستان) ی ئێستاو لە یەكەمین كۆنفرانسیدا دەورێكی گاریگەری هەبووە.

كۆسپ‌و لەمپەرەكانی رێگە ، كە پشكێكی گەورەیان لە ژیانی مامۆستادا هەبوو ، هیچ كاتێ لەو كاروانە پیرۆزە چۆكیان پێ دانەدا لە مەیداندا، تا سەرەنجام مامۆستای روناكبیرو كادیری بەتواناو پێشمەرگەی گیان لەسەردەست‌و لاوی ئیسلامخوازو خواویست ، لە شەوی ٢١-٢٠٠٣/٣/٢٢ لەگەڵ پۆلێك لە فەرماندەو پێشمەرگەی ماندوویی نەناسی كۆمەڵی ئیسلامیی لە (ئەحمەدئاوا) ، كەوتنە بەر هێرشی مووشەكی ستەمكارانەی ئەمریكاو گەیشتە كاروانی شەهیدان‌و گیانە پاكەكەی بەرزبووەوە بەرەو ئاسمانی نەمریی.

مامۆستا ئومێد خێزاندار بووەو پاش خۆی خونچەگوڵێكی بە ناوی (رائید) بۆ باخچەی ئیمان‌و كوردستانی خۆشەویست بەجێهێشتووە.

شەهید: عومەر ئەحمەد کاک عەبدوڵڵا
ناسراو بە: ئوسامە

ساڵی ١٩٦٣ لە گوندی گرتکی سەر بە شارۆچکەی سەنگەسەر لە بنەماڵەیەکی (بنزێری)یانی سەر بە عەشیرەتی ئاکۆ هاتۆتە دونیاوە.

ژیانی منداڵیی لە گوندەکەیاندا بەسەر بردووەو هەر لەوێش تا پۆلی پێنجەمی سەرەتایی خوێندوویەتیو بەهۆی سەرقاڵبوون بە ژیانو کارو کەسابەتەوە لەوە زیاتر بواری خوێندنی نابێو پاشان ماڵەکەی لە سەنگەسەر نیشتەجێ دەبێت.

دوای ڕاگواستنی پشدەر بە سەرجەم قەزاو ناحیەو گوندەکانیەوە لە ساڵی ١٩٨٨-١٩٨٩ لەلایەن ڕژێمی نەگریسی بەعسەوە، ماڵی شەهید عومەر لە کۆمەڵگای حاجیاوا دەگیرسێتەوەو بە کاروباری شۆفێریو کرێکاریو فەلاحیەوە سەرقاڵ دەبێت.

سەرهەڵدانی ڕاپەڕینی جەماوەریی کوردستان لە ئازاری ١٩٩١ دا ، خەون و ئاواتەکانی کاکە (عومەر)یش لەگەڵ خۆیدا دێنێتە دیو بە چاوی خۆی شکستی داگیرکەرانو کاولکارانی زێدو نیشتمانەکەی دەبینێ، بۆیە ئەویش چی لە توانایدا بێ لەو پێناوەدا دریغی ناکات.

دوای ڕاپەڕین ماڵی شەهید عومەر دەچێتەوە سەنگەسەرو لەوێ درێژە بە ژیانی دەدات، ساڵی ١٩٩٥ بە ڕەسمی لە هێزی پشدەر دەبێتە پێشمەرگەی ئیسلام و ساڵی ٢٠٠٠ دەگوازێتەوە بۆ هێزی ئازادی.

شەهید عومەر لە میانی خزمەتی پێشمەرگایەتیدا ، لە هەرکام لە شوێنەکانی (سالارەو دارەشمانەو چۆمانو حەسەناواو سەرگەتو گولپو بەستۆڕەو بارەگای مەڵبەندی سێی ڕانیە) دەوام دەکاتو بە دڵسۆزیو لێبوردەیی ئەرکەکانی ڕادەپەڕێنێو لەناو هاوسەنگەرانیدا کەسێکی ڕووخۆشو کراوە دەبێتو لە پێناو ڕێبازو بیروباوەڕەکەیدا گیانی خۆی دەخاتە سەر لەپی دەستو بە ورەوە بە ناو سەختیەکانی ژیاندا گوزەردەکات.

تا سەرەنجام کاک عومەر ئەحمەدی پێشمەرگەی ئازاو تێکۆشەر، لە شەوی ٢١-٢٢/٣/٢٠٠٣ لە کاتی دەوامیدا بە موشەکبارانی ستەمکارانەی ئەمریکا ، گیانی لە پێناو ڕێبازە پیرۆزەکەیدا دەسپێرێو لەگەڵ دەیان فەرماندەو پێشمەرگەی تری کۆمەڵی ئیسلامیدا بە پلەی بەرزی شەهیدی دەگاتو دواتر تەرمە پاکەکەی لە گۆڕستانی سەنگەسەر بەخاک دەسپێردرێت.

شەهید عومەر خێزاندار بووەو سێ کوڕو سێ کچی بە ناوەکانی (هێمن، هێدی، موحەممەد، چیمەن، هێرۆ، ئاجەرە) لە دوای خۆی بە دیاریو یادگاری بەجێهێشتوون.

شەهید: عەلی حەسەن واحید عوسمان
ناسراو بە: سەید عەلی

ساڵی ١٩٧٣ لە گوندی (قەرەیناغا) ی سەر بە شارۆچکەی چوارقوڕنە لەنێو خێزانێکی ئایینپەروەردا هاتۆتە دونیاوە، ژیانی منداڵیشی هەر لەوێ بەسەربردووە، هەر لە منداڵییەوە بووە بە هاوڕێی مزگەوتو هۆگری خواپەرستی بووە، قۆناغی سەرەتایی لە گوندەکەی خۆیانو (کانی ماران) خوێندووە، لە چوارقوڕنەش درێژەی بە خوێندنی قۆناغی ناوەندی داوە.

کاک سەید عەلی لەلایەکی تریشەوە لەلای باوکی ماوەیەک چەند وانەیەکی ئایینی خوێندوون، ئەمەش کاریگەری زۆری بەسەرەوە بەجێهێشتووە، لەبارەی راستەڕێ بوونو شارەزایی لە ئایینەکەیدا.

لە پێناو دابینکردنی بژێوی ژیانیشدا بە کشتوکاڵو فەلاحییەوە خەریک دەبێو لەگەڵ سەختیو کوێرەوەرییەکانی ژیاندا رادێ.

لەگەڵ راپەڕینی ئازاری ١٩٩١دا پەیوەندی بە ریزەکانی کاروانی ئیسلامخوازانو بزووتنەوەی ئیسلامیی ئەوکاتەوە دەکات.

دوایی چەند ساڵێک لە هێزی راپەڕین درێژە بە خزمەتی پێشمەرگایەتی دەداتو دڵسۆزانە ئەرکەکانی رادەپەڕێنێ.

هاوکات لەگەڵ پێشمەرگایەتیشدا هۆگری وەدەستهێنانی زانستی شەرعیو خۆڕۆشنبیرکردندا دەبێو بۆ ئەو مەبەستەش ساڵی ١٩٩٩ لە پەیمانگای (عەبدولعەزیز) بۆ زانستە شەرعییەکان لە هەڵەبجە دەخوێنێ.

دواتر لە پەیمانگای (عەبدوڵلای کوڕی عومەر) بۆ زانستە شەرعییەکان لە خورماڵ درێژە بە خوێندن دەداتو چەکو قەڵەمو کتێبوفیشەکدان، بارەگاو پەیمانگاو خولی راهێنانو خوێندن، سەنگەرو فێرگە ، لە گوڵدانی جیهادو تێکۆشاندا دەکاتە چەپکە گوڵێکی هەمەرەنگو ئاوێتەی یەکتریان دەکات.

بەم شێوەیە کاک سەید عەلی لێبڕاوانەو بە کۆمەڵێک هیواو ئومێدو کێوێک باوەڕو ئیرادەوە لەگەڵ کاروانی نووردا رێگا دەبڕێو لە پێناو سەرفرازی میللەتەکەیداو حەسانەوەی لە ژێر ئاڵای ئیسلامدا تێدەکۆشێ.

تا سەرەنجام کاکە سەید عەلی لە شەوی (٢١-٢٢/٣/٢٠٠٣)دا لە خورماڵ بەر موشەکبارانی زاڵمانەی ئەمریکا دەکەوێو لەگەڵ دەیان فەرماندەو پێشمەرگەی قارەمانو خواویستی هاوڕێیدا بە پلەی بەرزی شەهیدی دەگاتو ماڵئاوایی لە خزمو

کەسوکارو هاوڕێو هاوسەنگەرانی دەکاتو پەیامو هیواکانی دەداتە دەست ڕێبوارانی دڵسۆزو ئەمەکداری ڕێبازی ئیسلام، دوای شەهیدبوونیشی تەرمە پاکەکەی بۆ قەرەیناغای زێدی لەدایکبوونی دەبرێتەوەو هەر لەوێش بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید سەید عەلی کە پێشمەرگەیەکی دلێرو زانستخوازێکی زیتەڵ و خاوەنی کەسایەتییەکی سەنگینو کراوەو کۆمەڵایەتی بوو، ساڵی ۲۰۰۲ خێزانی پێکەوەنابوو، دوای خۆی تەنها کچێکی بە ناوی (بەسۆز) کە مانگێك پاش شەهیدبوونی لەدایکبووە، بە دیاریو یادگاری بەجێهێشتووە.

شەهید: عەلی مستەفا حەمەخان
ناسراو بە: سەید عەلی

ساڵی ١٩٧٠ لە ئامێزی خانەوادەیەکی ئایینپەروەر لە گوندی (ئۆچ تەپان) ی سەر بە سەیدصادق هاتۆتە دونیاوە، رازو نازی منداڵییشی هەر تێکەڵاوی ئاو و هەوای گوندەکەیان کردووەو لە قوتابخانەی (شانەدەر)یش نراوەتە بەر خوێندنو تەنها تا پۆلی شەشەمی سەرەتایی خوێندوویەتیو بەهۆی کارو کەسابەتو جوتیاریو بارودۆخەکەوە لەوە زیاتر دەرفەتی درێژەپێدانی خوێندنی نابێتو ئیتر هەر لە گوندەکەی خۆیان دەمێنێتەوە.

لە دوای راپەڕینو لە ساڵی ١٩٩١ پەیوەندی بە رێکخستنەکانی بزووتنەوەی راپەڕینی ئیسلامیی پێشووەوە دەکاتو دەبێتە ئەندامێکی چالاکو لە هەوڵی زیاتر شارەزابوونی خۆیدا دەبێت لە ئایینو بەرنامەکەیو تادێ زیاتر چاوی دەکرێتەوەو باشتر ئاشنای کاری ئیسلامیی و ئەرکەکانی سەرشانی دەبێ.

هەروەها وەك لاوێکی ئیسلامخوازیش زۆر حەز بە تەباییو برایەتی نێوان خەڵك دەکاتو هەموو خۆشیو کامەرانیەکی خۆیو نەتەوەکەشی لە شەریعەتی خوادا دەبینێتەوە، بۆیە ساڵی ٢٠٠١ لە هێزی سەیدصادق دەبێتە پێشمەرگەو دڵسۆزانە ئەرکەکانی لەگەڵ براکانی لە کۆمەڵی ئیسلامیی کوردستاندا رادەپەڕێنێ، تا سەرەنجام کاك عەلی پێشمەرگەی گیان لەسەردەستی ئیسلام لە شەوی ٢١-٢٢/٣/٢٠٠٣ لە خورماڵ بەهۆی موشەکبارانی ستەمکارانەی ئەمریکاوە لەگەڵ دەیان فەرماندەو پێشمەرگەی ئیسلامدا شەهید بوو و گەیشتە ترۆپکی سەروەریو ماڵئاوایی لە خزمو کەسوکارو هاوڕێو هاوسەنگەرانی کرد، دواتر تەرمە پاکەکەی لە گۆڕستانی سەیدصادق بەخاك سپێردرا.

شەهید عەلی مستەفا لە ساڵی ١٩٨٩دا لەگەڵ (رووناك خان) دا خێزان پێکەوە دەنێو دوای خۆی دوو کچو سێ کوڕی بە ناوەکانی (ئەسماء، ئاسیا، ئامانج، ئیسماعیل، حەمزە) بە دیاریو یادگاری بۆ ئیسلام و کوردستان بەجێهێشتوون.

شەهید: ئالب رەسوڵ موحەممەد صالح

ناسراو بە: چیا

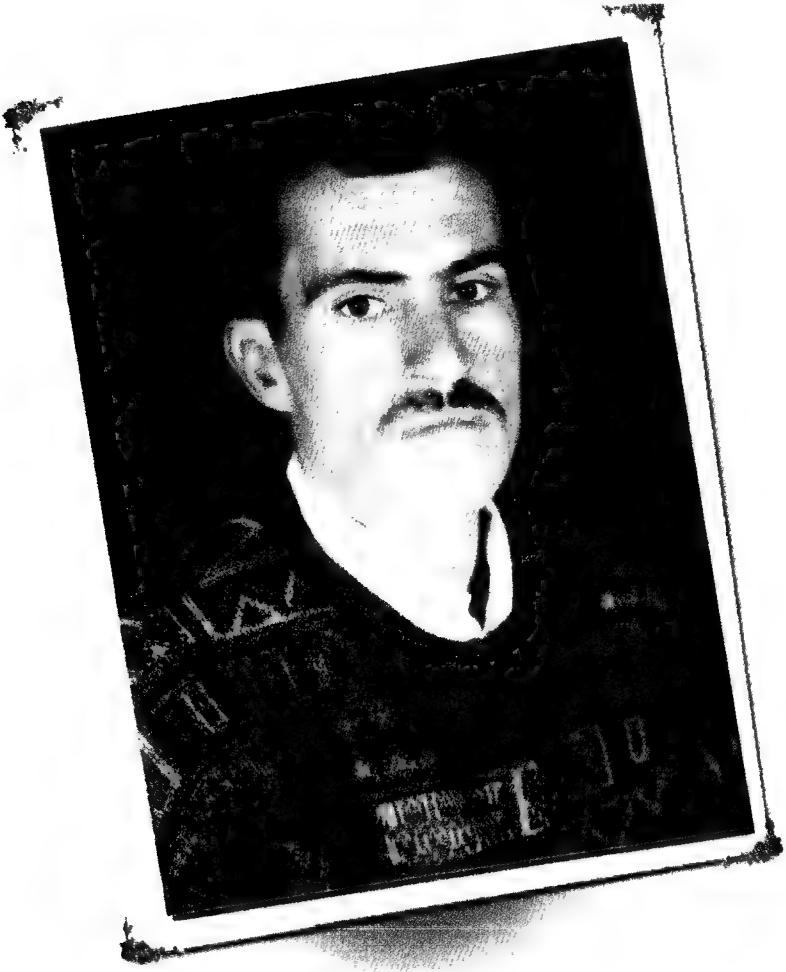

ساڵی ١٩٧٤ لە گوندی (حاجیتان) ی ناحیەی سورداشی سەر بە قەزای دوکان لە ئامێزی خانەوادەیەکی ئایینپەروەری سەر بە عەشیرەتی گۆران هاتۆتە دونیاوە، ژیانی منداڵیشی هەر لەوێ بەسەربردووە، پاشان لە قوتابخانەی گوندەکەیان نراوەتە بەر خوێندنو تا پۆلی سێیەمی سەرەتایی لەوێ خوێندوویەتی، دواتر گوندەکەیان بەر شاڵاوی بەعسیەکان دەکەوێو بەم هۆیەشەوە خانەوادەکەیان دەچێتە سلێمانیو لە گەڕەکی ئابلاخ نیشتەجێ دەبنو لە قوتابخانەی بەرانان درێژە بە خوێدن دەداتەوەو شەشەمی سەرەتایی تەواو دەکات، لەوەش زیاتر بەهۆی دابینکردنی بژێوی ژیانی خێزانەکەیانەوە بە کرێکاری بواری تەواوکردنی خوێندنی نامێنێت.

ساڵی ١٩٩٣ دەچێتە ناو کۆمیتەی کاسبکارانی یەکێتییەوە، ساڵی ١٩٩٤ وەرچەرخانێك لە بیرو تێڕوانینی کاکە(تالب)دا روودەداتو خۆشەویستیی کاری ئیسلامیی لا دروست دەبێتو بەرە بەرە دەستدەکات بە خوێندنی وانەی جۆراوجۆری ئایینی و سەرەنجام لە بەشی عەسکەری بزووتنەوەی راپەڕینی ئیسلامیی پێشوو دەبێتە پێشمەرگەو دواتر دەبێتە ئامرکەرتو تا ساڵی ١٩٩٧ لەناو مەڵبەندو هەروەها وەکو پێشمەرگەی پاسەوان درێژە بە کارو خزمەتی خۆی دەدات، بەڵام کە لە ساڵی ١٩٩٧دا باوکی کۆچی دوایی دەکات ناچار دەبێ لە پێناو سەرپەرشتی خانەوادەکەیاندا جارێکی تر بچێتەوە گوندی (حاجیتان)و ئیتر لەگەڵ راپەڕاندنی کاروبارەکانی پەیوەست بە خانەوادەیان، قۆڵ لە کاری ئیسلامیی و پێگەیاندنی چەند قوتابییەك هەڵدەماڵێو لە گوندەکەیانو هەروەها لە پیرەمەگرون دەبێتە هاوڕێیی قورئانو مزگەوتەکانی ماڵی خوداو چرای دەوروبەری ، چەند جارێکیش لەسەر ئەم هەڵوێست و کارو چالاکییانە تووشی لێپێچانەوەو بانگکرانو گیران دەبێ، هەروەها لە گەیاندنی موچەی بێ باوکانی دەزگای خێرخوازیی لە ناوچەی دوکانو چەمچەماڵ ڕۆڵی باش دەبینێ.

ساڵی ١٩٩٩ش دوای راگەیاندنی بزووتنەوەی یەکبوونی ئیسلامیی و دواتریش کۆمەڵی ئیسلامیی کوردستان ، درێژە بە خەباتو کاری ئیسلامیی خۆی دەداو سەرەتا لە هێزی قەرەداغو دواتر بەر لە شەهیدبوونی لە هێزی راپەڕین وەك فەرماندەی تیپ لە خزمەتدا دەبێ، بەو ستەمانەی لە کۆمەڵی ئیسلامیی دەکرێن ئەو ئاستەنگانەی دەیهێنە رێ، خوێنێکی تازە لە دەمارەکانی دەگەڕێو تامەزرۆیی

شەهیدیشی لا دروست دەبێت، تا سەرەنجام کاکە تالب رەسوڵ لە پێناو بیروباوەڕەکەی و بەختیاری میللەتەکەیدا ، لە شەوی ٢١-٢٢/٣/٢٠٠٣ بەهۆی موشەکبارانی زاڵمانەی ئەمریکاوە لەگەڵ دەیان فەرماندەو پێشمەرگەی قارەمانی کۆمەڵی ئیسلامیی کوردستاندا لە خورماڵ شەهید دەبێت،و گیانی بەرزەفڕی بەرەو بارەگای خودا گەڕایەوە، پاشان تەرمە پاکەکەشی لە گۆڕستانی گوندی (حاجی تان)ی زێدی لەدایکبوونی بەخاک سپێردرا.

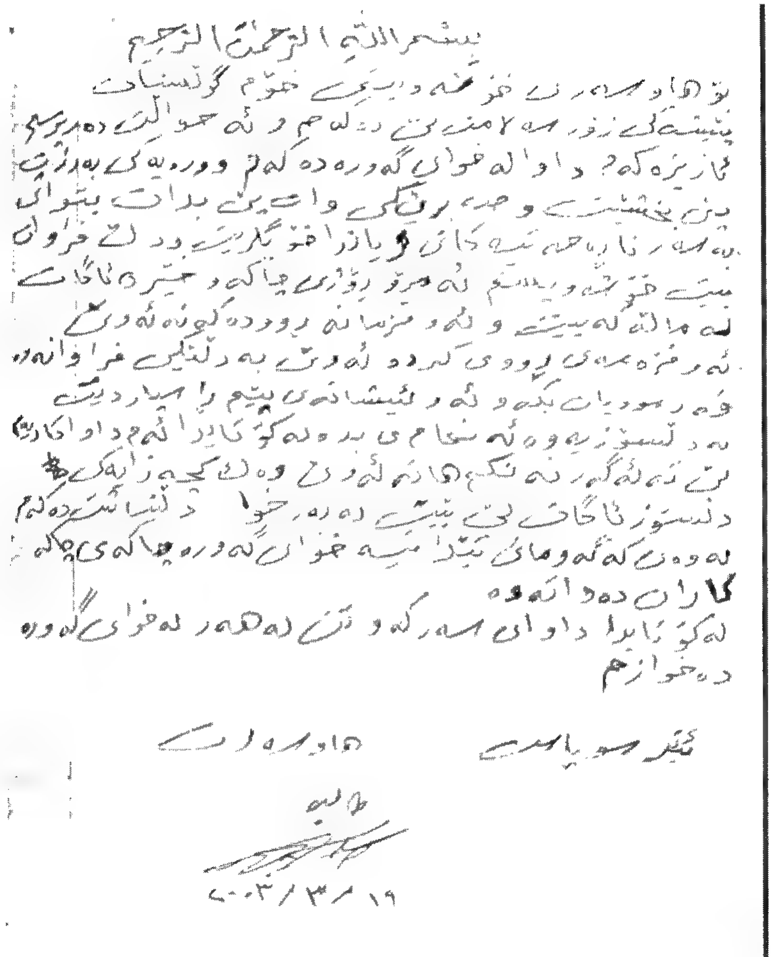
بسم الله الرحمن الرحیم

١٩/٣/٢٠٠٣

شەهید تالب لە ژیانی کۆمەڵایەتیدا کەسێکی کراوەو تێکەڵ بوو، خۆشەویستی خەڵكو خزمانی بوو، لە کاری سیاسیو تێکۆشانیشدا بە هۆشیاریو دڵسۆزییەوە ببوو بە ڕێبوارێکی چالاکی کاروانی ئیسلامخوازانو لەلای هاوڕێو هاوسەنگەرانی خۆشەویستو ڕێزدار بوو.

شەهید تالب لە ١٩٩٢/١/٢١ خێزانی پێکەوەنابوو، دوای خۆی دوو کوڕو کچێکی بە ناوەکانی (ڕێبەر، رامیار، شۆخان) وەکو خونچەی گوڵ بۆ باخچەی ئیمان جێهێشتوون.

شەهید تالب تەنیا دوو ڕۆژ لە پێش شەهیدبوونیو لە ٢٠٠٣/٣/١٩دا وەسیەتنامەیەك بۆ (گوڵستان)ی هاوسەری دەنووسێو لەسەر خۆڕاگرییو دامەزراوییو چاکەکاری هانیدەدات، ئەمەش دەقی وەسیەتنامەکەیە:

بسم الله الرحمن الرحيم

بۆ هاوسەری خۆشەویستی خۆم گوڵستان، زۆر سەلامت لێدەکەمو ئەحواڵت دەپرسم، ئازیزەکەم داوا لە خوای گەورە دەکەم وردیەکی بەرزت پێ ببەخشێتو سەبرێکی وات پێ بدات بتوانی بەسەر ناڕەحەتییەکانی ژیاندا خۆبگریتو دڵفراوان بیت، خۆشەویستم ئەمڕۆ ڕۆژی چاکەو خێرە، ئاگات لە ماڵەکە بێتو ئەو خزمانە ڕوودەکەنە ئەوێ،

ئەو خزمەی ڕوویکردە ئەوێ بە دڵێکی فراوانەوە فەرموویان بکەو ئەو ئیشانەی پێم ڕاسپەردیت بە دڵسۆزییەوە ئەنجامی بدە، لە کۆتاییدا ئەم داواکاریەم لێتە ئەگەر نەنکم هاتە ئەوێ وەك کچەزایەکی دڵسۆز ئاگات لێبێت لەبەر خوا، دڵنیاشت دەکەم لەوەی کە گومانی تێدا نییە خوای گەورە چاکەی چاکەکاران دەداتەوە.

لە کۆتاییدا داوای سەرکەوتن هەر لە خوای گەورە دەخوازم.

ئیتر سوپاس

هاوسەرت

طالب

٢٠٠٣/٣/١٩

شەهید: موحەممەد رەسوڵ حەمەد عەبدوڵڵا
ناسراو بە: موجاهید

ساڵی ١٩٧٧ لە گوندی (دەروە کۆتر)ی سەر بە شارۆچکەی سەنگەسەر هاتۆتە دونیاوە، ژیانی منداڵییشی هەر لەوێ بەسەربردووە، پاشان نراوەتە بەر خوێندنو پۆلی پێنجەمی سەرەتایی لە گوندەکەی خۆیانو گوندی (قادراوا) تەواوکردووە.
ساڵی ١٩٨٨ خانەوادەکەیان بە هۆی پەرەسەندنی زوڵمو ستەمی بەعسیەکانەوەو سیاسەتی کاولکاریو ڕاگواستنەوە کۆچ دەکەن بۆ بەشە کوردستانی سەر بە ئێرانو حاشا لە سایەی شوومی ڕژێمی بەعس دەکەنو لە ئۆردوگای پەنابەرانی (دێلزێ) ی سەر بە (خانێ) نیشتەجێ دەبن.
کاکە موحەممەد لەوێ دیسان جارێکی تر ڕوودەکاتەوە قوتابخانەو ماوەیەك دەخوێنێ، دواتر بەو هۆیەشەوە شارەزایی زیاتر لە ئیسلام پەیدادەکاتو بەرە بەرە ئاستی ڕۆشنبیریی و چاوکراوەیی زیاتر دەبێت.
لە دوای ڕاپەڕینە جەماوەرییە شکۆدارەکەی ئازاری ١٩٩١ی گەلی کوردستان، خانەوادەکەیان سەربەرزانە دەگەڕێنەوە زێدی نیشتمان و سەرلەنوێ لە (دەروەکۆتر) نیشتەجێ دەبنەوەو کاك (موحەممەدی) یش دەبێتەوە هاوڕێی گیانی بە گیانی مزگەوتو بە دەرسو دەورەوە خەریك دەبێتەوەو ساڵی (١٩٩٤)یش پەیوەندی بە ڕێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامیی ئەوکاتەوە دەکاتو بە ڕێکوپێکی کارو فەرمانەکان رادەپەڕێنێو قۆڵ لە خزمەتی کاروانی ڕابوونی ئیسلامیی کوردستان هەڵدەماڵێ.
ساڵی ٢٠٠٠ بە ڕەسمی دەبێتە پێشمەرگەی ئیسلام و لە پاڵ ئەرکی پێشمەرگایەتیشدا درێژە بە خوێندنی زانستە شەرعییەکانو خۆ ڕۆشنبیرکردن دەداتو بە تەواوی هۆگری قورئان دەبێتو بە بۆنو بەرامەی گوڵزاری فەرموودەو فەرمایشتەکانی خواو پێغەمبەری پێشەوا ﷺ مەست دەبێتو دەخوازێ هەر کۆڕو کۆبوونەوەو مەجلیسێکیش بەو بۆنو بەرامەیە بۆنخۆش بکات.
شەهید موحەممەدی ناسراو بە (موجاهید) لە نێو ریزی برا پێشمەرگەکانیدا دەبێتە پێشمەرگەیەکی نموونەییو بەو هۆیەشەوە دەکرێتە ئەندام هێزی (ئازادی) سەر بە لەشکری (حەمزە) ی کۆمەڵی ئیسلامیی .

جگە لەمە لە ریزی رێکخستنەکانیشدا رۆڵی خۆی دەبینی، بەتایبەتی لە ناو کەنج‌و لاوەکانی گوندەکەی‌و دەوروبەریدا، هەمیشە دەیویست وەکو لاوێکی پێشەنگ بێت‌و لە ناخیشیەوە تامەزرۆی شەهیدی بوو، ئەو لە خۆڕا نەبوو نازناوی (موجاهید) ی بۆ خۆی دانابوو.

سەرەنجام کاک موحەممەد دەرەکۆتری لە کاتی دەوامی هێزەکەیان لە خورماڵ لە شەوی ٢١-٢٠٠٣/٣/٢٢ بە هۆی موشەکبارانی زاڵمانەی ئەمریکاوە لەگەڵ دەیان فەرماندەو پێشمەرگەی تری کۆمەڵی ئیسلامیی کوردستاندا شەهید دەبێت‌و ماڵئاوایی لە ژیانی دونیاو خزم‌و هاوسەنگەرانی کرد، پاشان تەرمە پاکەکەی هێنرایەوە زێدی باب و باپیرانی و لەگوندەکەی خۆیان بەخاك سپێردرا.

شەهید: عەلی ئیسماعیل نەبی عەبدوڵڵا

سالی ١٩٨٧ لە بنەماڵەیەكی ئیسلامپەروەری سەر بە عەشیرەتی ئاكۆ لە (سەروچاوە) لەدایك بووە، هەر ئەویش قۆناغی سەرەتایی لە قوتابخانەی سەروچاوەی سەرەتایی تێكەڵاو خوێندووەو پاشان تا پۆلی دووەمی ناوەندیی لە قوتابخانەی ناوەندیی سەروچاوەی كوڕان درێژەی بە خوێندن داوە.

شەهید عەلی هەر لەسەرەتاوە كوڕێكی ژیرو هۆشیار بووە؛ بەرەبەرە فێری خوێندنی قورئانی پیرۆز بووەو خولیای وەرزشیشی هەبووە.

شەهید عەلی هەستی خواویستیی و دڵسۆزیی بۆ ئیسلام و كاروانی رابوونی ئیسلامیی كوردستان. پێش تەمەنی كەوتبۆوەو لەو كەنجانە بوو كە دڵی بە تەواوی بە خواو مزگەوتو كاروانی نوورەوە پەیوەست بوو، هەر بۆیە لە سالی ٢٠٠٣دا لە هێزی راپەڕین دەبێتە پێشمەرگەی كۆمەڵی ئیسلامیی و بە هەستێكی خاوێنەوە دەبێتە رێبوارێكی رێبازی هەقیقەت، لە هێزیشدا هەرچەندە لە ئەرك و فرمانەكاندا لە سۆنگەی كەمی تەمەنییەوە زۆر موراعاتی دەكەن، بەڵام ئەو هەر بە لە خۆراییینەوەو بە تەواوی ئامادەباشییەوە موشتاقی بەجێهێنانی فەرمانەكان دەبێت.

سەرەنجام كاكە عەلی تازە لاوی بەتینو تاوو دامەزراوی رێگەی خواناسیی و ئیسلامخوازیی ؛ لە شەوی٢١-٢٢/٣/٢٠٠٣ دوای بەسەربردنی ماوەیەكی كەم لە تەمەنی پێشمەرگایەتی، لە ناو بارەگای هێزی راپەڕیندا لە ناوچەی خورماڵو ئەحمەدئاوا، بەر موشەكبارانی ستەمكارانەی ئەمریكا دەكەوێتو لەگەڵ دەیان كادیرو فەرماندەی تری كۆمەڵی ئیسلامیی ، دەگاتە ترۆپكی سەروەریی و بە پلەی بەرزی شەهیدی دەگات، پاشان تەرمە پاكو لە خوێندا شەڵاڵبووەكەشی لە گۆڕستانی خورماڵ بەخاك دەسپێردرێت.

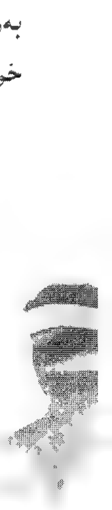

شەهید: خدر وەتمان عەلی حەمەد
ناسراو بە: مەلا خدر

ساڵی ١٩٧١ لە ناحیەی هێرۆی سەر بە شاری قەڵادزێ لە نێو خانەوادەیەکی سەر بە عەشیرەتی نوورەدینی چاوی بە دیمەنە رەنگینەکانی هێرۆو گردە بێناسو شاخە رەش هەڵێناوەو دواتر نراوەتە بەر خوێندن

بنەماڵەکەیان دوای راگواستنی هێرۆ لەلایەن بەعسی داگیرکەرەوە، لە کۆمەڵگەی (پیماڵك) ی سەر بە قەڵادزێ نیشتەجێ دەبن، هەر لەوێ لە قوتابخانەی (بنار) قۆناغی سەرەتایی تەواو دەکاتو لە قەڵادزێو پاشان بازیان بە هۆی راگواستنی بەشێکی پشدەر بۆ ئەوەی لە لایەن بەعسەوە ، تا پۆلی سێیەمی ناوەندی دەخوێنێو لەوەش زیاتر بواری خوێندنی نامێنێ..

شەهید وەك زۆربەی رۆڵە خێرو خۆشی لە خۆ نەدیوەکانی ئەو سەردەمە ، بۆ پەیداکردنی بژێوی ژیان، شان دەداتە بەر کارو کەسابەتو کرێکاری.

لەگەڵ راپەڕینی تازاری ١٩٩١دا پەیوەندی بە ریزەکانی بزووتنەوەی ئیسلامیی ئەوکاتەوە دەکاتو دەبێتە هاوڕێی نوورو رەسەنایەتی.

ساڵی ١٩٩٧ لە ناوچەی قەڵادزێ دەبێتە پێشمەرگەو جێگای خۆی لە دڵی هاوسەنگەرانیدا دەکاتەوەو دەبێتە نموونەی پێشمەرگەی دڵسۆزو گوێڕایەڵو هیوای سەرکەوتن بۆ کاروانی خواویستان دەخوازێ، لەو پێناوەشدا ئامادەی گیانبەخشین دەبێو لە سەختیەکاندا دەبێتە پەرژینی دەوری بەها باڵاکانی کومەڵی کوردەواری.

سەرئەنجام کاك مەلا خدر لە شەوی ٢١-٢٠٠٣/٣/٢٢ لە کاتی دەوامی پێشمەرکایەتیدا لەناو هێزی راپەڕین لە خورماڵ و بناری چیا سەرکەشەکانی هەورامان لەگەڵ دەیان فەرماندەو کادیری کۆمەڵی ئیسلامیی کوردستاندا بەر موشەکبارانی بە ناهەقی ئەمریکا دەکەوێ و دەگاتە ترۆپکی شەهیدیو بۆ حزووری خودای میهرەبانو دلۆڤان دەگەڕێتەوە، پاشان تەرمە پاکەکەی دەهێنرێتەوە قەڵادزێو لە گۆڕستانی گەڕەکی راپەڕین بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید مەلا خدر لە ساڵی ١٩٩٧ خێزانی پێکەوەنابوو، دوای خۆی دوو کوڕو کچێکی بە ناوەکانی (رابەر، موحەممەد، رەییان) بە دیاریو یادکاری بۆ ئیسلامو کوردستان بەجێهێشتوون.

شەهید: عومەر جوننەت ئەحمەد ئیبراهیم

ناسراو بە: سەربەست

ساڵی ١٩٧٤ لە (هەڵشۆ) ی دامێنی سەرچاوەی سپیو چیای بلفەتو بە تەنیشت مامەندەی سەرکەشی سەر بە قەڵادزێوە لە ئامێزی خانەوادەیەکی سەر بە عەشیرەتی نووردینی چاوی بە دیمەنە رەنگینەکانی هەڵشۆو پشدەری مەکۆی رەسەنایەتی هەڵێناوە.

دوای راکواستنی هەڵشۆو کوندەکانی تری دەڤەرەکە لە لایەن رژێمی بەعسەوە لە ساڵی ١٩٧٨-١٩٧٩ ، بنەماڵەکەیان لە کۆمەڵگای زۆرەملێیی پیماڵکی سەر بە قەلادزێ نیشتەجێ دەبنو هەر ئەوێش لە قوتابخانەی (بلفەت) ی سەرەتایی دەنێردرێتە بەر خوێندن.

شەهید لە پێناو دابینکردنی بژێوی ژیانیدا کرێکاریو کارو کەسابەتی کردووە.

ساڵی ١٩٩١ لەگەڵ راپەرینی گەلی کوردستاندا پەیوەندیی بە رابوونی ئیسلامیی کوردستانەوە کردووە، ئیتر بووە بە پێشمەرگەی تیپی (١) ی برایەتی سەر بە مەڵبەندی سێو بەوپەڕی شەوقو زەوقو دڵسۆزییەوە ئەرکو فەرمانەکانی جێبەجێ دەکردن.

لە ساڵی ١٩٩٣شدا بە ئەرکی ئیسلامیانەی خۆی لە بەرامبەر کاروانی ئیسلامیدا هەستاوەو لە هەر قۆناغێکدا بە پێی تواناو دەسەڵاتی خۆی لە پارێزگاریکردنو خزمەتی کارو نی نوور درێغی نەکردووەو بە بەردەوامی پێیەوە پەیوەست بووە.

سەرەنجام کاکە (سەربەست) ی پێشمەرگەی قارەمانو دلێری ئیسلام لە شەوی ٢١-٢٠٠٣/٣/٢٢ لە بارەکای هێزی راپەرین لە خورماڵ و لەگەڵ دەیان فەرماندەو پێشمەرگەی قارەمانی کۆمەڵی ئیسلامیی کوردستاندا بەهۆی موشەکبارانی ستەمکارانەی ئەمریکاوە بە پلەی بەرزی شەهیدی دەگاتو دەبێتە ئەستێرەیەکی دیکەی ترۆپکی سەروەریی، دواتر تەرمە پاکەکەی لە گۆڕستانی گەرەکی راپەرینی قەڵادزێ بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید عومەر جونەت لە ساڵی ٢٠٠١ خێزانی پێکەوەنابوو، دوای خۆی تەنها کچێکی بە ناوی (شیفا) بە دیاریو یادگاری بۆ ئیسلامو کوردستان بەجێهێشتووە.

شەهید: موحەممەد حەسەن حەمە باهۆمەر
ناسراو بە: ڕێباز

ساڵی ١٩٧٣ لە ناحیەی هێرۆی سەر بە قەڵادزێ لە خانەوادەیەکی ئایینپەروەریی سەر بە عەشیرەتی (نوورەدینی) هاتۆتە دونیاوە.
دوای راگواستنی هێرۆ لەگەڵ سەرجەم گوندەکانی بناری پشدەر لەلایەن رژێمی بەعسی ستەمکارەوە لە ساڵی ١٩٧٨ - ١٩٧٩ بۆ کۆمەڵگا زۆرەملێکان، ماڵی شەهید رێباز لە کۆمەڵگای زۆرەملێی پێماڵك دەگیرسێتەوەو هەر لەوێش لە قوتابخانەی (بنار)ی سەرەتایی دەچێتە بەر خوێندنو شەشی سەرەتایی تەواو دەکات.
بەڵام سەرقاڵبوون بە ژیانو دابینکردنی بژێوییەوە بواری درێژەدان بە خوێندنی لەبەردەمدا ناهێڵنەوەو بە کارو کەسابەتو کشتوکاڵ کردنەوە خەریك دەبێت.
دوای راگواستنی تەواوی پشدەر لە ناوەراستی ساڵی ١٩٨٩ لەلایەن رژێمی داخ لەدڵی بەعسەوە، خانەوادەی شەهید رێباز ماڵیان دەچێتە کۆمەڵگای حاجیاواو ماوەی ساڵێکیش لە ریزی یەکێتیدا کاری کردووە.
ساڵی ١٩٩١ پەیوەندیی بە کاری ئیسلامییەوە دەکاتو ساڵی ١٩٩٣ش لە تیپی یەکی برایەتی سەر بە مەڵبەندی سێی رانیە دەبێتە پێشمەرگەی ئیسلام.
شەهید لە رۆژە سەختەکانی (١٩٩٣ ، ١٩٩٧)دا بەرامبەر بە پەیامەکەی بە ئەندازەی توانا بە ئەرکی سەرشانی هەڵدەستێو سەرفرازیی خۆیو میللەتەکەی لە شەریعەتی خوادا دەبینێتەوەو دەبێتە پەروانەی دەوری ئەم هەقیقەتە.
شەهید رێباز دواتر لە هێزی راپەرین درێژە بە خەباتی پێشمەرگایەتی دەداتو لە هەر شوێنێك پێویست بووبێ بۆ ئەوێ دەست بە سنگیەوە دەنێ و کەمتەرخەمی لە خۆی ناوەشێنێتەوە، سەرەنجام کاکە موحەممەدی پێشمەرگەی رێبازی خواو رێبازی سەرفرازیی راستەقینە لە شەوی ٢١-٢٠٠٣/٣/٢٢ لە بارەگای هێزی راپەرین لە خورماڵو لەگەڵ پۆلێك پێشمەرگەو کادیری تری کۆمەڵی ئیسلامیی کوردستاندا بە ناهەق بەر موشەکبارانی زاڵمانەی ئەمریکا دەکەوێتو شەهید دەبێتو گیانە پاکەکەی دەکاتە خەڵاتی شەریعەتی خواو پاشان تەرمەپاکەکەی دەگوازرێتەوە قەڵادزێو لە گۆرستانی گەرەکی راپەرین بەخاك دەسپێردرێت.
شەهید رێباز لە ساڵی ١٩٨٩دا خێزانی پێکەوەنابوو، دوای خۆی چوار کچو کورێکی بە ناوەکانی (نەورۆز، نێرگز، چنار، شێواز، حەسەن) بە دیاریی و یادکاری بەجێهێشتوون.

شەهید: یاسین عەلی موحەممەد ئەمین
ناسراو بە: شێخ یاسین

ساڵی ١٩٧٠ لە گوندی (باقلان) ی سەر بە ناحیەی خەلەکان لە بنەماڵەیەکی ئاینپەروەری ساداتی گڵەزەردەیی هاتۆتە دونیاوە، ژیانی منداڵی لەوێ بەسەربردووە، قۆناغی سەرەتایی لە قوتابخانەی (باقلانو باداوان) تەواوکردووە، ناوەندیی لە ناوەندی (خەلەکان) و هەروەها لە قوتابخانەی کۆماری هەولێر بڕیوە، لە دواناوەندیی چوارقوڕنەش ئامادەیی خوێندووەو دواجار لە پەیمانگای تەکنیکی (حەویجە) وەرگیراوە.

لە ساڵی ١٩٨٦ەوە کاتێك ماڵیان لە کۆمەڵگای چوارقوڕنە بووە ، پەیوەندی بە کاری ئیسلامییەوە کردووە، هەروەها ماوەیەکیش لە گوندی (کلاّو سوران) گوزەراندوویەتی.

کاتێك لە ساڵی ١٩٩١ ماڵی لە چوارقوڕنە دەبێو چەند ئەڵقەیەکی ڕێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامیی ئەوکاتە لەوێ ئاشکرادەبنو دەگیرێن، ناوی کاك(شێخ یاسین) یش دەدرێ ، بەڵام ئەو خۆی قوتار دەکاتو ئەو ماوەیە لە گوندی (سورەپەل) خۆی بە شوانییەوە خەریك دەکات، بۆیە بەم داخو رقە پیرۆزەوە لە سەروبەندی ڕاپەڕیندا خۆی ئامادە دەکاتو لەگەڵ دەستپێکردنی ڕاپەڕیندا دەستپێدەکاو تا ڕزگارکردنی کەرکوك بە شوێن بەعسیەکانەوە دەبێتو رقیان بەسەردا دەبارێنێ.

دواتر لە تیپی (٧) ی ڕاپەڕینی سەر بە مەڵبەندی سێی ڕانیە دەبێتە پێشمەرگە ، کە ئەم تیپە ئەرکی پاسەوانی بارەگای تەلەفزیۆنی لە چوارقوڕنە لە ئەستۆدا دەبێتو لەمەوە زیاتر کاك شێخ یاسین هۆگری کاری ئیسلامیی دەبێت، بۆیە لە پاڵ ئەرکی پێشمەرگایەتیشدا وەکو یەکێك لە کادیرە فەنیەکانی تەقویەی تەلەفزیۆن لە کلکەی کۆڵێن دەستبەکار دەبێو لێبڕاوانە ئەرکەکانی رادەپەڕێنێ.

ساڵی ١٩٩٣ش وەك هەمیشە دەبێتە پەرژینی دەوری بەها باڵاکانو لە ڕوخساری نوورانی کاروانی ئیسلامخوازنەوە سەروەری دونیاو دواڕۆژو ئاسوودەیی کۆمەڵی کوردەواریی دەخوێنێتەوە، بۆیە بە تەواوی هۆگری دەبێتو شەوو ڕۆژی لەگەڵدا دەکاتەوە، بە هەر شێوازێك بۆی بگونجێ لە خزمەتیدا دەبێت ، بۆیە ماوەیەکیش لە گوندی باداوان بە کاری وتاربێژی ڕۆژانی هەینییەوە خەریك دەبێو ڕۆڵی بانگخوازێك دەبینێ.

شەهید شێخ یاسین ماوەیەکیش لە هێزی راپەڕین وەك فەرمانده‌ی هێز دەستبەکار دەبێ‌و جوامێرانە ئەرکەکانی رادەپەڕێنیێ‌و تۆوی دڵسۆزی‌و برواو متمانە لەنێو دڵی هاوسەنگەران‌و هاوڕێکانیدا دەچێنیێ‌و هەمیشە بە ئامۆژگاری‌و وتەی بەنرخ بیرو زەینیان روناکتر دەکاتەوەو فێری وانەی نەبەزین‌و دامەزراوی‌و فیداکاریان دەکات‌و خۆشی سەرمەشقی ئەو خەسڵەتە بەرزانە دەبێت، تا سەرەنجام کاك شێخ یاسینی فەرماندەو پێشمەرگەی قارەمان‌و خاویست ، لە شەوی ٢١-٢٠٠٣/٣/٢٢ لە بارەگای هێزی راپەڕین لە خورماڵ بەهۆی موشەکبارانی بەناهەقی ئەمریکاوە شەهید دەبێت‌و بەرەو قاپی میهرەبانی خودا دەگەڕێتەوە، تەرمە پاکەکەشی لە گۆڕستانی گوندی (باداوان) ی سەر بە ناحیەی خەلەکان بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید شێخ یاسین کە لە ساڵی ١٩٩٥ بۆتە خێزاندار، دوای خۆی کچێك‌و سێ کوڕی بە ناوەکانی (ئیسڕا، عەبدوڵلا، عەبدوڕڕەحمان، موسڵیح) کردوونە دیاری ئیسلام‌و کۆمەڵی کوردەواری.

شەهید ئیسماعیل عەبدوڵڵا حەمەد

ناسراو بە: مەلا رەشاد

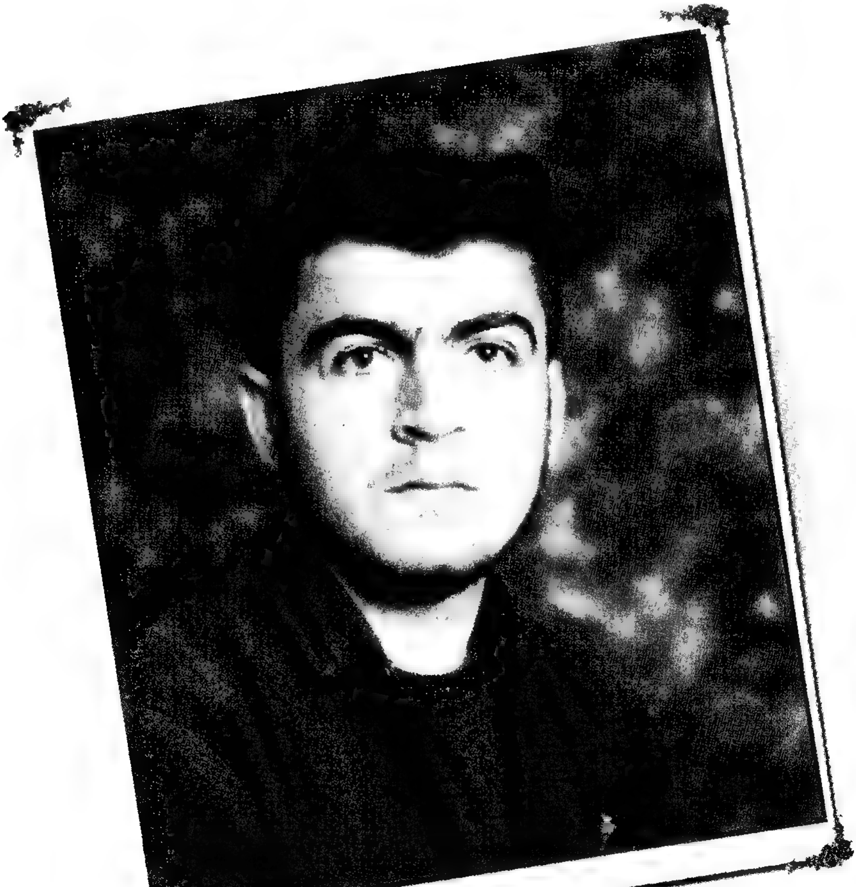

ساڵی ١٩٨٣ لە گوندی (بێراوە)ی ناوچەی خۆشناوەتی سەر بە ناحیەی بێتواتە لە بناری چیای (بەردبێراوە) چاوی بە ژیان هەڵێناوە، دواتر ماڵەکەیان بە هۆی راگواستنی گوندەکەیان لەلایەن رژێمی داگیرکەری بەعسەوە لە کۆمەڵگای زۆرەملێی شکارتە نیشتەجێ دەبن، لەوێ لە قوتابخانەی (پیرمام) قۆناغی سەرەتایی تەواو کردووە.

لە دوای راپەڕینی ئازاری ١٩٩١ بە هۆی گەڕانەوەیان بۆ گوندو نا هەمواری بارودۆخی ژیانەوە ، دەستی لە خوێندنی قوتابخانە هەڵگرتووە.

شەهید مەلا رەشاد هەر لەو کاتەوە وەکو گەنجێکی رێگە رۆشن و بەرچاوڕوون و تینووی سەرچاوەی زوڵاڵی باوەڕ ، روودەکاتە قورئان و مزگەوت و لەلای مامۆستا مەلا کەمالی بێراوە دەستدەکات بە خوێندنی حوجرەو فێربوونی قورئانی پیرۆز و هەر لەو تامەزرۆیی و موحیببەتەشەوە دەبێت، کە نزیکەی دوانزە جوزئی قورئانی لەبەرکردووە.

بەهۆی رۆحسووکی و خوێن شیرینی و دڵسۆزی و رەوشت بەرزیشیەوە، دەتوانێ گەنجانێکی زۆر لە دەوری خۆی کۆبکاتەوەو سەرنجیان بەلای راستیەکانی ئیسلام و رەوشتە بەرزەکاندا راکێشێ و خۆشەویستیی خواو پێغەمبەر و رێبازی ئیسلام و خاك و میللەتیان لە دڵدا بڕوێنێ، چونکە ئەو هەر لە سەرەتاوە هەستی بەوەکرد ئەرکی سەرشانی چییە لە بەرامبەر خواو میللەتەکەیداو دەیزانی بۆچی دروستکراوەو دەبێ چی بکات، هەر ئەم هەستو بیروبۆچوونە پاکەش وای لێکرد لە ساڵی ١٩٩٨دا بێتە ریزی رێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامیی پێشوو لە ساڵی ١٩٩٩شدا لەپاڵ ئەرکی فێربوونی زانستەکاندا چەکی ئیسلامیشی کردە شان و لە هێزی راپەڕین درێژەی بە خەباتی پێشمەرگایەتیدا.

شەهید مەلا رەشاد دوای شەهیدبوونی مامۆستا عەبدوڵڵای قەسری و بیستنی هەواڵەکەدا، لە بەرەبەیانێکی زوودا خۆی دەپێچێتەوەو بەر لە رۆیشتنی سەردانی خزم و دۆست و برادەرانی دەکات و پێیان دەڵێ گەردنم ئازاد بکەن و دوعای شەهیدبوونیشم بۆ بکەن، بەم وشانە کۆتایی بە مۆڵەتەکەی دێنێت و دەگەڕێتەوە ناو هاوسەنگەرانی لە هێزی راپەڕین لە خورماڵ.

تا سەرەنجام ئەو لاوە خواناس و دڵبێدار و ئیسلامخوازەی کە هەموو توانا و وزەی خۆی لە پێناو ڕێبازی خوادا بوو. هیوا و ئاواتی ئەوە بوو میللەتەکەی لە ژێر ئاڵای (لا إله الا الله محمد رسول الله) دا بحەسێتەوە. لە شەوی ٢١-٢٢/٣/٢٠٠٣دا لە خورماڵ و لە ناو بارەگای هێزی ڕاپەڕیندا بەهۆی موشەکبارانی بەناهەقی ئەمریکاوە لەگەڵ دەیان فەرماندەو پێشمەرگەی تری کۆمەڵی ئیسلامیدا بە پلەی بەرزی شەهیدی دەکات، دواتر تەرمە پاکەکەی لە زێدی باب و باپیرانی و لە گۆڕستانی (باسکی ئاشان) لە گوندی (بێراوە) بەخاک دەسپێردرێت. شەهید مەلا ڕەشاد کە لە ٢٣/١٠/٢٠٠٢ دا خێزانی پێکەوەنابوو، دوای خۆی تەنها کوڕێکی بە ناوی (جیهاد) کە دوای شەهیدبوونی لەدایک بووە، بە دیاری و یادگاری بۆ ئیسلام و کوردستان بەجێهێشتووە.

(فاتمە حەمەد عەلی) کە هاوسەری شەهید مەلا ڕەشاد بوو، لە بارەیەوە دەڵێ: زۆر ڕێزمان لە یەکتر دەگرت و زۆر ڕێزی دەورو پشتی دەکرت، زۆرجار دەیگوت دوعام بۆ بکە بۆ ئەوەی شەهیدبم، چونکە شەهید یەکەم دڵۆپی خوێنی گوناه پاک دەکاتەوە.

هەروەها دەڵێ: (جیهاد لە سکمدا دوو مانگ بوو، بەیانیەک لەخەو هەستا و وتی: ئەمشەو دەتگوت پێیان کوتم (کوڕتان دەبێ بەڵام تۆ نایبینی)، منیش دڵخۆشیم دایەوەو وتی: ئەگەر کوڕ بوو ناوی (جیهاد) یان (موجاهید)، ئەگەر کچ بوو ناوی (ئیمان) ی لێ دەنێم. کە مامۆستا عەبدوڵڵای قەسریّ شەهید بوو، ئیتر ئەو شێوا، کە شەوی ٥/٣/٢٠٠٣ لەخەو هەستا گوتی: فاتمە گەردنم ئازاد بکە، ئەوەک یەکتر نەبینینەوە!، لەو ماوەیەشدا چەند کاغەزی بۆ ناردم و دەینووسی: (من بە دڵی خۆم دێمەوە)!!.

شەهید: عەبدوڕەحمان عەبدوڵڵا عومەر
ناسراو بە: عەبدوڕەحمان بازاوایی

ساڵی ١٩٧١ لە گوندی (ئەبوبەکرێ) ی سەر بە شارۆچکەی سەنگەسەر لە بنەماڵەیەکی کاسبکارو ئایینپەروەری سەر بە عەشیرەتی ئاکۆ هاتۆتە دونیاوە، هێشتا تێر لە دیمەنی جوانی گوندەکەیان‌و باڵای قەندیلی نەڕوانیبوو، کە ناوچەکەیان دووچاری شاڵاوی ڕاگواستنی بەعسیەکان دەبێتەوەو لە چوارقوڕنە نیشتەجێ دەکرێن، لەوێ قۆناغەکانی خوێندنی سەرەتایی‌و ناوەندی‌و ئامادەیی تا شەشەمی زانستی تەواو دەکات‌و دواتر لە پەیمانگای تەکنەلۆژیای کەرکوک وەردەیگرێ، بەڵام دەرفەتی خوێندنی لە بەردەمدا هەموار نابێ‌و ناتوانێ لەوە زیاتر بخوێنێ.

سەرباری سەرقاڵبوون بە باخەوانی‌و فەلاحەت‌و کرێکاری ، کەمێکیش لای مامۆستا مەلا ئەحمەد سینەمۆکی شەهید، زانستی شەرعی دەخوێنێ، هەروەها بە سەلیقەو خۆماندووکردنی زۆر لە بواری ڕاگەیاندن‌و کارەبایی‌و تەداوی‌و دەرزیلێدانیشدا هەندێك شارەزایی پەیدا دەکات‌و سەفەری ژیان‌و کوێرەوەرییەکانی جگە لەم وێستگانە، بە سەنگەسەرو خەبات‌و کەڵەکی سەر بە هەولێریشی ئاشنا دەکەن.

کاك عەبدوڕەحمان بازاوایی لاوی دیندارو ڕەوشت بەرز لە ڕاپەڕینی جەماوەریی ١٩٩١ دا پەیوەندی بە ڕیزەکانی بزووتنەوەی ئیسلامیی پێشوو دەکات‌و دڵسۆزانە ڕۆڵی خۆی دەبینێ‌و دوای دامەزراندنی یەکەمین کەناڵی تەلەفزیۆنی ئیسلامییش لە سنووری بیتوێن ماوەیەك لەو کەناڵەدا وەکو لاوێکی هۆشیارو دڵبێدار ئیشدەکات‌و لێبڕاوانە خزمەت بە بانگەوازی ئیسلامیی‌و میللەتەکەی دەکات.

ساڵی ١٩٩٣ش لە بەرانبەر ڕێبازو کاروانی ڕابوونی ئیسلامییدا بە ئەرکی سەرشانی خۆی هەڵدەستێ.

دوای ڕاگەیاندنی کۆمەڵی ئیسلامیی لە ٢٠٠١/٥/٣١دا کاك عەبدوڕەحمان بازاوایی لە هێزی ئازادی بەوپەڕی دڵسۆزییەوە شان وەبەر ئەرك‌و فرمانەکان دەدات‌و لەناو دڵی هاوسەنگەرانیدا جێگای خۆی دەکاتەوەو دڵی بە تەواوی پەیوەست دەبێ بە خواوە.

سەرەنجام کاك عەبدوڕەحمان بازاوایی ، پەپولەی دەوری ڕۆشنایی‌و ڕێبواری ڕێبازی هیدایەتی خوایی‌و گەشتیاری دەریای دڵنیایی ، لە شەوی ٢١-٢٠٠٣/٣/٢٢ لە

(ئەحمەدئاوا)ی ناوچەی شارەزوور ، بەهۆی موشەکبارانی ستەمکارانەی ئەمریکاوە لەگەڵ دەیان فەرماندەو پێشمەرگەی مەزلومی کۆمەڵی ئیسلامیی بە پلەی بەرزی شەهیدی دەگاتو دواتر تەرمە پاکەکەی لە گۆڕستانی سەنگەسەر بە خاک دەسپێردرێت.

شەهید عەبدورەحمان بازاوایی ساڵی ١٩٩٤ خێزانی پێکەوەنابوو، دوای خۆی سێ کوڕو کچێکی بە ناوەکانی (ئیسماعیل، ئیبراهیم، خالید، خەندە) وەك دیاری بە ئیسلامو کوردستان دەبەخشێ.

کاك عەبدورەحمان بازاوایی شەهید تەنها بە هەشت ڕۆژ پێش شەهیدبوونیو لە شەوی (١٣-٣/١٤ لە خورماڵ وەسیەتنامەیەك کە ئاراستەی خزم و کەسوکاری کردووە دەنووسێو ئەو بە دڵێکی بێدارەوە لەوێوە ماڵئاوایی لە ژیانی فانی دونیایی دەکات، ئەمەش بەشێکی وەسیەتنامەکەیەتی:

بسم الله الرحمن الرحيم

وەسیەتنامە

أشهد أن لا اله الا الله وأشهد أن محمداً رسول الله

وەسیەت دەکەم بۆ ئەو خزم و کەسوکارەم کە لە دوام بەجێماون ، وە بۆ ئەو برا دینیانەی کە هاوخەباتو هاوسەنگەرم بوون، تکاتان لێدەکەم کە ئەم ئامۆژگاریانەم جێبەجێ بکەن:

١- هەرگیز دەستبەرداری ئەم دینە پاکە نەبنو بە ماڵو بە گیان لە خزمەتی ئیسلامدا بن، چونکە هەموومان بەو ئیسلامەوە سەربەرزین لە هەردووك جیهان.

٢- دوای مردنم یان شەهیدبوونم ئەگەر خوای گەورە بە نسیبم بکات، داوا لە خزمو کەسوکارم دەکەم هیچ ناشەرعیەك نەکەن لە بەخاك سپاردنو تەعزیەو دوای تەعزیەش، گۆڕەکەم نەڕازێننەوە بە هیچ شتێك.

٣- داوا لە خزمو کەسوکارم دەکەم گەردنم ئازاد بکەن لە هەر هەڵەو کەمو کورتیەك کە هەمبووە لە بەرامبەریان، دوعای خێرم بۆ بکەن، گەردنی هەموو موسڵمانێك ئازاد بێت.

٤- داوا لە باوکمو خێزانمو منداڵەکانم دەکەم کە پارەی ئەو کەسانە قەرزدارم کە کاتی خۆی لێم وەرگرتووت کە (١) قەرزەکەم بۆ بدەنەوە یان (٢) گەردنم ئازاد بکەن

٥- وەسیەت بۆ منداڵەکانم دەکەم دەست لە خوێندن هەڵنەگرنو رێگەی ئیسلام بگرن، بەردەوام خەریکی قورئانخوێندنو کاری باشو خاوەنی ئەخلاق و رەوشتی باش بن، لە دوعای خێر بێبەشم نەکەن، ئەو زەویو موڵكو باخچەی هەمانە نەیفرۆشنو چاك خزمەتی بکەن بۆ سوودی خۆیانو خێری نەبڕاوەی دەبێ بۆمان.

داوا لە خێزانەکەم دەکەم رێگەی ئیسلام بەرنەدەیتو منداڵەکان بە پەروەردەیەکی ئیسلامی پەروەردە بکەیتو خۆت لە هەموو گوناهێکی گەورەو بچووك بپارێزیت.

٦- هەروەها داوا لە خێزانەکەم دەکەم کە دوای مردنم یان شەهیدبوونم ئینشائەڵلا گەردنم ئازاد بکات لەو حەقە مارەییەی کە لە سەرم بووەو توانام نەبووە بۆی بکەم، لە هەر حەقێکی تر کە بەسەرمەوە بوبێت.

٧- داوا لە باوکم دەکەم گەردنم ئازاد بکات لە هەر مافێکی ئەو کە بەسەرمەوە بووەو پێم جێبەجێ نەبوو، وەعد ئەدەم ئەگەر شەهیدیم بەنسیب بێت، یەکەم کەس کە شەفاعەتی بۆ بکەم، باوكو دایکم ئەبن ئینشائەڵلا، چونکە شەهید شەفاعەت بۆ (٧٠) کەس لە خزمو کەسوکاری ئەکات، دوایش بۆ خێزانمو خوشكو براکانمو منداڵەکانم داوای شەفاعەت ئەکەم.

خاڵی کۆتایی من لە شەوی ١٣-٢٠٠٣/٣/١٤ ئەم وەسیەتنامەیەم نووسی لە تەندروستیەکی باشدا بووم دوور لە هەموو نەخۆشیو کەمو کوری عەقڵی، لە خوا داواکارم لە هەموو هەڵەو کەمو کورییەکانم خۆشبێت.

عەبدورەحمان عەبدوڵلا عومەر

١٣-٢٠٠٣/٣/١٤ خورماڵ

شەهید: عەبدوڵڵا خدر پیرۆت

كە تۆ رۆیشتی لێرە ئێمەت بە بۆنی هەنارەكان بۆندار كرد، كە تۆ رۆیشتی ئێمەت بە بۆنی دار سێوەكان بۆندار كرد، گە تۆ سەفەرت كرد ئیتر ئێمە لێرە دەستو پەنجەو سەروسیمامان بۆنی میسكو بۆنی جوانیو گوڵەباخی گرت، كە تۆ رۆیشتی نیشتمان گریو ئێمەت لێرە عەزادار كرد.

تەماشا چۆن كۆچی ئەم گەنجە لە كۆچی نێرگز دەچێ، تەماشا چۆن كۆچی ئەم گوڵخونچەیە لە سەفەری دار سێو دەچێ، بشكێ ئەو دەستەی باڵی ئەم پەساریەی شكاند، بشكێ ئەو دەستەی بەهاری ئەم نیشتمانەی لەم نێرگزە بەپایز كرد.

ئەو گەنجەی كە لە حەقدەهەم ساڵی تەمەنیدا یەك یەك گەڵاكانی خۆی سپاردە ئەو دەریایەی دەیان سەدەیە رێگە دەبڕێ، كاكە (عەبدوڵڵا خدر پیرۆت) ە، كە لە ساڵی ١٩٨٦ لە ئۆردوگای زۆرەملێی (بەستەستێن) ی دەڤەری پشدەر لە بنەماڵەیەكی ئیسلامپەروەر چاوی بە ژیان هەڵێناوە، دوای راگواستنی پشدەر لەلایەن بەعسیەكانەوە ماڵی كاكە عەبدوڵڵا لە كۆمەڵگای زۆرەملێی حاجیاوا نیشتەجێ دەبێتو دوای راپەڕین لە (ژاراوا) دەگیرسێتەوەو هەر لەوێش لە قوتابخانەی ژاراوەی سەرەتایی دەنێرێتە بە خوێندنو قۆناغی سەرەتایی تەواو دەكات، ماوەیەكیش بە كاری شوانیو كۆمەكی خێزانەكەیەوە لە كارو كاسبیدا سەرقاڵ دەبێت، كاكە عەبدوڵڵا لاوێكی كردارو گوفتار شیرینو رەوشت بەرز بوو، هەر لە سەرەتاوە خۆشەویستیی خواو پێغەمبەری خوای درودی خوای لەسەر بێ لە دڵدا سەوز ببوو، بۆیە لە ٢٠٠١/٦/١ وەو دوای راگەیاندنی كۆمەڵی ئیسلامیی ، لە هێزی راپەڕین دەبێتە پێشمەرگەو هەرگیز كەم تەمەنی لەبەردەم ئەم هەنگاوەیدا بە رێگر نازانێو تەنانەت ئەو لە دەوامی پێشمەرگایەتیشیدا ئەوەی بەلاوە گرنگ نابێ كە لە ماڵو حاڵی دوور دەكەوێتەوەو دەبێ لە شارەزوورو خورماڵ بەهۆی لەوێ بوونی بارەگای هێزەكەیانەوە بمێنێتەوە.

بەم پێیە كاكە عەبدوڵڵای دڵ پڕ لە حەماسەو موحیببەتی ئیسلام ، لەسەر كارو خزمەتی پێشمەرگایەتی بەردەوام دەبێت، تا لە شەوی ٢١-٢٠٠٣/٣/٢٢دا لە بارەگای هێزەكەیندا لە خورماڵ بەر موشەكبارانی ناهەقی ئەمریكا دەكەوێو بە سەختی بریندار دەبێتو هەر هەمان شەو لەبەر سەختی برینەكەی لە چیای مڵەخورد گیانی بە خوا دەسپێرێو دەگاتە كاروانی شەهیدان.

پاشان تەرمی پاكی كاكە عەبدوڵڵای شەهیدی مەزلوم دەهێنرێتەوە ژاراوەو لە گۆڕستانی (سەیدسمایل) بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: عومەر مستەفا نادر کەریم

ناسراو بە: عومەرە سوور

ساڵی ١٩٥٦ لە گوندی (نەیجەڵە) ی سەر بە شاری هەڵەبجەی شەهید لە خانەوادەیەکی ئایینپەروەریی سەر بە عەشیرەتی زەردۆیی هاتۆتە دونیاوە، تەمەنی منداڵیو لاوێتیی لە گوندەکەی خۆیاندا بەسەر بردووەو نەیتوانیوە بچێتە بەر خوێندنو تەنها بە ئیشو کارو کشتوکاڵو باخەوانییو ئاژەڵدارییەوە خەریك بووە.
ساڵی ١٩٧٨ بە هۆی ڕاگواستنی گوندەکەیان لە لایەن ڕژێمی دڕندەی بەعسەوە ماڵەکەیان لە کۆمەڵگای زۆرەملێی (زەمەقی) نیشتەجێ دەبێت، هەر لەوێو لە ساڵی ١٩٨١ ژیانی خێزانی پێکدێنێو دەبێتە فەرمانبەری فەرمانگەی کشتوکاڵ.
ساڵی (١٩٨٣و ١٩٨٤) یش دەبرێتە سەربازیی، بەڵام ئامادەنابێت چیتر ببێتە سووتەمەنی ئەم ڕژێمە نەگریسە، بۆیە بڕیاری وازهێنان دەداتو فیراردەکات.
شەهید عومەر بە هۆی کاریگەریی کاروانی ڕابوونی ئیسلامیی کوردستانو ماموستایانی ئیسلامخوازی دەڤەرەکەیەوە و هۆگری خۆی بۆ ئایینی پیرۆزی ئیسلامو قبوڵنەکردنو بێزاری ستەمو خوێنڕێژیی بەعسییەکانەوە، دوای کیمیایی بارانکردنی شاری هەڵەبجەو لە ساڵی ١٩٨٨ بڕیاری دەرچوون لە ژێر سایەی ڕەشی ڕژێمی بەعس دەداتو پەیوەندی بە هێزی پێشمەرگەی ئیسلامەوە دەکاتو لە تیپی (٢٧ی غەزالی) سەر بە هێزی (نەصر) ی بزووتنەوەی ئیسلامیی پێشوو دەبێتە پێشمەرگە ، زۆر ئازایانەو قارەمانانە درێژە بە خەباتی پێشمەرگایەتی دەداتو ئامادەی گیانبەخشین دەبێت لە پێناوی خواو میللەتە چەوساوەکەیدا.
لە ڕاپەڕینی بەهاری ١٩٩١یشدا مەردانە بەشداری دەکات، بە تایبەتی لە شەڕەکانی کەلارو کفری دا ڕۆڵی جوامێرانە دەبینێ.
دوای ئەوە وەك ڕێبوارێکی سەر ڕاستو خواویستی کاروانی ڕابوونی ئیسلامیی کوردستان بەردەوام دەبێتو لە ساڵی (١٩٩٣و ١٩٩٤و ١٩٩٧) دەبێتە پەرژینی دەوری ڕێبازو بیروباوەڕەکەی.
تا سەرەنجام کاك عومەر مستەفای کەڵەپیاوی ڕۆژە سەختەکانی خەباتی شاخو پێشمەرگەی خاوەن ئەزموون ، هەر لەو ڕێیەداو لە پێناوی پەیامە پیرۆزەکەیداو لە بەرواری (٢١-٢٢/٣/٢٠٠٣) دا لە بارەگای مەکتەبی عەسکەریی کۆمەڵی ئیسلامیی لە خورماڵ لەگەڵ دەیان فەرماندەو پێشمەرگەی تر ،

بە هۆی موشەکبارانی زاڵمانەی ئەمریکاوە شەهید دەبێت، دواتر تەرمە پاکەکەی لە گۆڕستانی (گوڵانی سەروو) لە هەڵەبجە بەخاك دەسپێردرێت.
شەهید عومەر ناسراو بە (عومەرە سوور) دوای خۆی سێ کوڕو دوو کچی بە ناوەکانی (عیرفان، گۆران، دیمەن، رابەر، دیدەن) بە دیاریو یادگاری بۆ ئیسلامو کوردستان بەجێهێشتوون.

شەهید: ئازاد ئیسماعیل حسێن
ناسراو بە: کۆساری

شەهید ئازاد لە ساڵی ١٩٨٦ لە گوندی (مەمەنداوە) ی بەری مەرگەو لە بنەماڵەیەکی ئیسلامپەروەر هاتۆتە دونیاوە، دوای راگواستنی گوندەکەیان لە لایەن رژێمی بەعسەوە بۆ کۆمەڵگای زۆرەملێی حاجیاوا لەوێ تا شەشەمی سەرەتایی دەخوێنێ، پاشان بەهۆی کاریگەری ئەو بێدارییە ئیسلامییەی کە دەڤەرەکەی گرتبووەوەو بە تایبەتی لە رێگای مامۆستا مەلا سەید عەبدوڵلاوە خۆشەویستیی ئیسلامو کاری ئیسلامیی لە دڵدا دەچەسپیو دێتە ناو کاری ئیسلامییەوە، لە پێناو دابینکردنی بژێوی ژیانو هاوکاری خێزانەکەشیدا سەرقاڵی کارو کەسابەتو کشتوکاڵ دەبێ، پاشان پەیوەندی دەکات بە رێکخستنەکانی بزووتنەوەی ئیسلامیی ئەوکاتەوە.
ساڵی ١٩٩٩ش لە هێزی هەندرێن دەبێتە پێشمەرگەو دڵسۆزانە دەوامی پێشمەرگایەتیی دەکاتو فەرمانەکان رادەپەڕێنێ، دواتر لە هێزی راپەڕین کە بارەگاکەی لە خورماڵ دەبێ بەردەوام دەبێت لەسەر خزمەتی رێبازو بیروباوەڕەکەیو دەخوازێ زۆرترین خزمەتی میللەتەکەی لەم رێگایەوە بکات.
شەهید ئازاد وەك هەر ویژدانێکی زیندوو، شەهیدبوونی مامۆستا عەبدوڵلای قەسریو هاوەڵانی زۆر کاریگەری بەسەرەوە دادەنێو هەستی دەروونی خۆی لە ئاقار ئەم رووداوەدا دەردەبڕێو دەڵێ:

فرمێسکی ئاسمان تک تک دەباری

سەوزایی کێوەڕەش زەرد بوو بە جاری

چاوی گەشی مامۆستاو هاوەڵانی

بزر بوو لەبەر دیدی خەڵک لە ناکاوی

شەهید ئازاد ناسراو بە (کۆساری) لە (٩/محرم/١٤٢٤-٢٠٠٣/٣/١٢ کە لە بارەگای هێز دەبێ لە ئەحمەدئاوا لە دەروونێکی بێدارەوەو کاتێك ئاسۆکان بە لیلی دەبینێ، تاو دەداتە قەڵەمو وەسیەتنامەیەك دەنووسێ، لە وەسیەتنامەکەدا هاتووە:
بە ناوی خودای بەخشندە، ئەم وەسیەتنامەیە پێشەکی بۆ دایکم کە هەڵگری غەمو پەژارەی من بووە، پاشان باوکم کە سەبەبی ژیانی من بووە، بۆ هەردوو خوشکەکانم کە هەڵگری خۆشەویستیو مەبەستو مەرامو ئاواتەکانن، پاشانیش هەر سێك براکانم، وەسیەتم وایە کە لە دوای شەهیدبوونی من هیچ غەمو پەژارەیەك نەیانگرێ بە هیچ شێوەیەك قسەیەکی وا نەکەن کە خودای بەخشندە پێی ناخۆش بێ، وە

وەسیەتیشم ئەوەیە کە باوکم دوای شەهیدبوونم ئەو ڕێگایەی من گرتوومە بزری نەکاتو ئاگاداری هەر سێك براکانم بێتو پێیان بخوێنێتو پاشان هانیان بدات تاوەکو دەبن بە موجاهید، وەسیەتم ئەوەیە لە دایكو باوکم کە خوشکەکانم پێشکەشی هەر کەسێك بکەن کە موجاهید بێت، وەسیەتم بۆ هەر کەسێك لە خزمو دۆستو هاوڕێیانم بێ فرتو فێڵ چەك هەڵگرن لە پێناو خوادا.

شایانی باسە خانەوادەی ئیسلامپەروەریی شەهید ئازاد کە بەر لە شەهیدبوونی ئەویش بە دوو ساڵ دوو خوشکی بە یەکەوە لە ئاودا دەخنکێن، بە ئارامگریو سوپاسو حەمدو سەنای خواوە ڕووبەڕووی تاقیکردنەوەکان بوونەتەوە، بۆیە لەگەڵ شەهیدبوونی کاکە ئازادیشدا کە تەنها ٩ ڕۆژ دوای نووسینی وەسیەتنامەکەیو لە شەوی ٢١-٢٠٠٣/٣/٢٢ لە بارەگای هێزەکەی لە خورماڵ بە هۆی موشەکبارانی بە ناهەقی ئەمریکاوە شەهید دەبێت، بە هەمان سەبرو ئارامگرییەوە ڕووبەڕووی ئەم تاقیکردنەوەیەش دەبنەوەو بە دروشمی (إنا لله و إنا إليه راجعون) پێشوازی لەم بەسەرکردنەوەیە دەکەنو تەرمی پاکی کاکە ئازادی شەهیدیش لە گۆڕستانی حاجیاوای خواروو بەخاك دەسپێرن.

شەهید: ئەبوبەکر حەمەد ئەحمەد

ساڵی ١٩٨٤ لە گوندی (ماخۆبزنان) ی دەڤەری ئیسلامپەروەریی پشدەرەڕەقەی سەر بە سەنگەسەر ، لە خانەوادەیەکی سەر بە عەشیرەتی ئاکۆ هاتۆتە دونیاوەو ژیانی منداڵیشی هەر لە گوندەکەی خۆیانو تێکەڵ بە رەوەندایەتی بەسەربردووە.

کاکە ئەبوبکر فیترەتی پاكو خاوێنیو گەشەو بەرەوپێشچوونەکانی کاروانی رابوونی ئیسلامیی کوردستانو پەیامە راستو رۆشنەکەی، یەکانگیر دەبنو ئیتر بەو هۆیەوە تەواو راستەڕێ دەبێتو ناشیەوێ بە نەشارەزایی ببێتە رێبواری کاروانەکە، بۆیە دەستدەکات بە خوێندنی زانستە شەرعییەکانو تا پۆلی سێیەمی پەیمانگای عەبدوڵڵای کوڕی عومەر لە خورماڵ دەخوێنیو بەردەوامیش دەبێ، لە لایەکی ترەوە وەك ئەندامێکی کارای رێکخستنە ئەرکەکانی رادەپەڕێنیو رۆڵی خۆی لەو بوارەدا بە جوانی دەبینێ.

شەهید لە کاتی سەختیەکانیشدا تیغی رەسەن دەبیو سەرکەوتنی خۆییو میللەتەکەی لەسەرکەوتنو گەشەداربوونی رابوونی ئیسلامیی کوردستاندا دەبینیو هەمیشە دەخوازێ لە بەرزیدا بیو پارێزەریشی بێ.

سەرەنجام کاك ئەبوبەکری رێبواری زانستو کادیری سەر راستو پێشمەرگەی ئیسلام ،لە شەوی ٢١-٢٠٠٣/٣/٢٢ لە بارەگای هێزی راپەڕین لە ناوچەی خورماڵو ئەحمەدئاوا ، لەگەڵ دەیان قارەمانی تری کۆمەڵی ئیسلامیدا بە هۆی موشەکبارانی بە ناهەقی ئەمریکا شەهید دەبیو دەگاتە ترۆپکی سەروەرییو بە خوێن شایەدی لەسەر راستیو پاکیزەیی رێبازو بیروباوەڕەکەی دەداتو دواتر تەرمە پاکەکەی دەبرێتەوە گوندی ماخۆبزنانی زێدی باوكو باپیرانیو لەوێ بەخاك دەسپێردرێت.

شەهید: قارەمان موحەممەد ئەحمەد
ناسراو بە: مەلا قارەمان

ساڵی ١٩٧٥ لە کوندی (تەیمەزاوە) ی ناوچەی شوانی سەر بە چەمچەماڵ هاتۆتە دونیاوەو چاوی بە ژانو ناسۆرو نسکۆی کورد هەڵێناوە، ژیانی منداڵیی لە گەڕەکی شەهیدانی چەمچەماڵ بەسەربردووە، لە قوتابخانەی سەرەتایی شەهید حەسیب دەستی بە خوێندن کردووەو دواتر چووە بۆ ناوەندی هەڵۆ، پاشان لە حوجرەو لە مزگەوتی شەهیدان درێژە بە خوێندن دەداتو دواجار دەبێتە قوتابی پەیمانگای عەبدوڵڵای کوڕی عومەر لە خورماڵ.

کاک مەلا قارەمان لە ساڵی ١٩٩١و کاتی ڕاپەڕینەوە دەبێتە پێشمەرگەی ئیسلامو لە تیپی تەکیەی هێزی کەرکوک درێژە بە خەباتو دەوامی پێشمەرگایەتی دەدات ؛ دواتر لەگەڵ قۆناغە سەختەکانی کاروانی جیهادی ئیسلامیی کوردستاندا دەبێتە هاوڕێی گیانی بەگیانی.

کاك مەلا قارەمان هەمیشە شۆڕشی زانستو پێشمەرگایەتی پێکەوە گرێدەداتو لە هەردوو رێگاوە بەرەو ئاسۆ رێگا دەبڕێ، هەر بۆیە لە خورماڵیش لەگەڵ بەردەوامبوونی لە خوێندنی زانستە شەرعیەکان لە پەیمانگای عەبدوڵڵای کوڕی عومەر، لە خەباتی پێشمەرگایەتیش بەردەوام دەبێو بەرەبەرە ئاستی شارەزایی بەرزتر دەبێتەوەو تەنانەت دواتر لە کۆلێژی شەریعە بەردەوام دەبێ لەسەر خوێندن.

کاك مەلا قارەمان بەهۆی دڵسۆزیو لێهاتوویيو شارەزاییەوە دەکرێتە ئەندامی مەڵبەندی کەرکوكو ئەندامی لیژنەی فەتوای مەڵبەندەکە.

تا سەرەنجام ئەم رێبوارە ئەمکدارەی رێبازی زانستو سەنگەری مەردایەتیو رەسەنایەتی لە شەوی ٢١-٢٠٠٣/٣/٢٢ لەناو بینایەی مەکتەبی عەسکەری لە خورماڵ لە ئاکامی موشەکبارانی زاڵمانەی ئەمریکاوە بریندار دەبێو بە ژێر دیواری مەکتەبەکەوە دەبێو دواتر لە دەرەنجامی ئەو حاڵەتەوەو لە رۆژی ٢٠٠٦/٣/٢٦ گیانی بەرەو قاپی میهرەبانی خودا لەشەقەی باڵ دەداتو دەچێتە ریزی کاروانی نەمرانەوە، دواتر تەرمە پاکەکەی دەبرێتەوە چەمچەماڵو لە گۆڕستانی سەید زەنوونی پیریادی بەخاك دەسپێردرێت.

کاك مەلا قارەمان ساڵی ١٩٩٨ خێزانی پێکەوەنابوو، دوای خۆی کوڕێكو دوو کچی بە ناوەکانی (عەبدوڵڵا، ئیسرا، مەروە) دەکاتە دیاریو یادگاری ئیسلامو کوردستان.

شەهیدی سەرکردە: موحەممەد ڕەزا موحەممەد پیرخدری
ناسراو بە: مامۆستا موحەممەد سەنگاوی

دڵێک پڕ لە کلوی نووسین..... پڕپڕ لە پەلکە گیای وشە[٢]
قەڵەمێک ڕەنگین بە ئەوین
عاشقێک زیاد لە (دووسەد ژوانی) لەگەڵ ئێمەدا بەستبوو
کەسێک پڕ لە کایەی جوان
ئەو هەمیشە چاوی لە نێو کتێبێکا چینەی ئەکرد
پەنجەکانی لە نێو دەشتی لاپەڕەیەکی سپیدا گوڵی وشەیان لێئەدا
لە هەر لایەک گوڵعەنبەرێکی ئەبینی
ئەو بەستەیەک شیعری مەولەوی ئەدایە
لە هەر کوڕێکا (حەبیبە) پەرداخێک شیعری فێنکی بگێڕایە
ئەو پڕ بە هەردوو دەستەکانی شیعری (نالی) ئەخواردەوە
خوا ئەزانێ ئەو لە (مەنتیقەی خەزرا)دا چەندجار شیعری بادی سەبای بۆ (پیرخدر) ناردۆتەوە
یاخود چەندجار لەناو هۆڵی پەرلەمانا
شیعرێکی حاجی قادری داوە لە زامی نیشتمان
دواجار شەوێکی ڕەمەزان
شەوێکی پڕ لە تریفەو تەڕاویحو ورشەی ئاسمان
ئەستێرەیەک لەوێ لە پایتەختی وڵات
هەواڵی مەرگی غەمگینی تۆی نووسییەوەو
بردی بۆ ڕۆژنامەی (مانگ)
مانگ بە مانشێت هەواڵەکەی بڵاوکردەوەو
ئەستێرەکان ڕۆژنامەکەیان دابەشکردو
بەشی کوردستانیان دایە دەستی حەمرین
حەمرینیش سەرو ڕۆژنامەی دایە کەرکوکو سلێمانی

---

[٢] شیعری کوردە موحەممەد، ڕۆژنامەی کۆمەڵ. ژمارە (٢٤٣).

هەواڵەکە لێرە لەگەڵ تەراویح و پارشێوانا
هاتە بەر دەرگای ماڵمان، هاتە سەر سفرەو خوانمان
لە نیوەی رێی رەمەزانا، ئەو وەختەی دڵ پڕە لە ئیمان
هەواڵی مەرگی ئازیزێ چاوی پڕکردین لە گریان.

کاروانی رابوونی ئیسلامیی کوردستان، لە سۆنگەی پابەندبوونی بە رەسەنایەتی و هاوڕێیەتی لەگەڵ ئازارەکانی نیشتمان و توانەوەی لە پێناو بەختیاری و ئاسوودەیی دونیا و دواڕۆی میللەتدا، هەمیشە کەسانی دڵسۆزو خواویست و مەشخەڵدارانی شکۆو سەروەری لە ئامێز گرتوون و بە دونیایەك پەرۆش و میهرەبانییەوە پێشکەشی کۆمەڵی کوردەواری کردوون و لە رێی راستی و گەیشتن بە ترۆپکی سەرفرازی ژیاون و مردوون.یەکێك لەو کەسە هەڵکەوتووانەی ناو ئاپۆرای ئەم کاروانە خواویست و خەڵك دۆستەدا، شەهیدی سەرکردە (موحەممەد رەزا موحەممەد) ی ناسراو بە (مامۆستا موحەممەد سەنگاوی) یە.

هۆڵی ئەنجومەنی نوێنەرانی عێراق دوای پێشکەشکردنی وتەیەك

ساڵی ١٩٦٣ لە گوندی (مەسۆیی بەرگەچی) ناوچەی سەنگاو لە ئامێزی خانەوادەیەکی ئایینپەروەری شێخانی پانی مۆردو ساداتی پیرخدری هاتۆتە دونیاوە، ژیانی منداڵیی لە گوندەکەیان بەسەربردووەو پاشان لە سلێمانی قۆناغەکانی خوێندنی سەرەتاییو ناوەندیو دواناوەندیی ئیسلامیی بەسەرکەوتوویی بڕیوە، دوای ئەوە زیاتر تامەزرۆی زانستو زانیاری دەبێ، بۆیە لە بەغدا پەیمانگای باڵای ئیسلامیی بۆ پێگەیاندنی پێشنوێژو وتاربێژ تەواودەکات، پاشان بڕوانامەی دبلۆمی باڵا لە وتارو زانستە ئیسلامییەکاندا بەدەستدەهێنێو هەر لە هەمان بواردا بڕوانامەی بەکالۆریۆسی لە کۆلێژی ئیمام ئەعزەم لە بەغدا بەدەستهێناوە ، دوای روخانی رژێم و لە قۆناغێکی نوێشدا دەبێتە خوێندکاری زانکۆی (سانت کلیمێنتس)ی بەریتانی لە کەرکوك.

مامۆستا موحەممەد سەنگاوی لە ساڵی ١٩٨٤دا پەیوەندی بە رێکخستنەکانی کاری ئیسلامییەوە دەکات، لە راپەڕینی ئازاری (١٩٩١) یش رۆڵی بەرچاو دەبینێو هەر لەو کاتەشەوە دەبێتە هاوڕێی گیانی بە گیانی پێشمەرگەی ئیسلامو مەڵبەندی سلێمانی دەکاتە مەکۆی ئیسلامخوازیی و خزمەتی پێشمەرگایەتی.

بەڵام هەر لەسەرەتاوە بەهۆی دڵسۆزیو لێهاتوویییەوە پلەکان دەبڕێو هەر لە ساڵی ١٩٩١ دەبێتە جێگری بەرپرسی مەڵبەندی سلێمانی بزووتنەوەی ئیسلامیی ئەوکاتە، لە ساڵی (١٩٩٢) شەوە تا ساڵی ١٩٩٤ دەبێتە ئەندامی مەکتەبی رێکخستنو بەرپرسی هەرێمی سلێمانی، دواتر بووە بە سەرپەرشتیاری هەرێمەکانی رێکخستن.

لە ساڵی ١٩٩٦دا لە کۆنفرانسی مەکتەبی رێکخستندا بە بەرپرسی بەش هەڵبژێردراوە، لە ساڵی ١٩٩٨دا بووە بە جێگری مەکتەبی کۆمەڵایەتی، دوای راگەیاندنی کۆمەڵی ئیسلامی، بە ئەندامی سەرکردایەتیو بەرپرسی مەڵبەندی سلێمانی هەڵبژێردراوە، لە ساڵی ٢٠٠٣و دوای رووخانی رژێمی بەعس کراوەتە بەرپرسی مەڵبەندی کەرکوکی کۆمەڵی ئیسلامیی.

لە هەڵبژاردنەکانی ئەنجومەنی نیشتمانی عێراق لە ٢٠٠٥/١٢/١٥دا وەك نوێنەری کۆمەڵی ئیسلامیی و لەسەر لیستی هاوپەیمانی کوردستان بە ئەندامی ئەنجومەنی نوێنەرانی عێراق هەڵبژێردراوەو لەو بوارەدا کەسایەتییەکی سەنگینو کاراو دڵسۆز بووە لە ناو ئەنجومەنی نوێنەرانو لیستی هاوپەیمانی کوردستاندا.

مامۆستا موحەممەد سەنگاوی لەلایەك پێشمەرگەو لەلایەکی ترەوە کەسێکی بانگەوازکارو سوارچاکی مەیدانی بانگەواز بوو بۆ ئاشناکردنی رۆڵەکانی میللەت بە راستە شەقامی ژیان.

هەروەها لە بواری صولح‌و صەلاحەت‌و ئاشتەواییشدا کەسێکی بەتواناو هەڵسوڕاو بوو، جێگای متمانەی خەڵك بوو، لەلایەکی ترەوە لە بواری نووسیندا خاوەنی فکرێکی رۆشن‌و قەڵەمێکی بە برشت بوو، بوو بە خاوەنی دەیان بەرهەمی بەپێزی جۆراوجۆر کە بریین لەمانەی خوارەوە.

بەرهەمە چاپکراوەکانی:

١- روناکبیری لاوانی موسڵمان، ساڵی ١٩٨٩ لەچاپ دراوە.

٢- سەلامکردن ١٩٩٣.

٣- شایەتیم بۆ مێژوو ١٩٩٧.

٤- کوشتنی تاغوتێك ١٩٩٨.

٥- زانایەکی سەرکردەو لاوێکی فیداکار ١٩٩٨.

٦- کورتەیەك دەربارەی بنەماڵەی شێخ ئیسماعیلی عەوالآن ١٩٩٨.

٧- وەڵامێك بۆ نووسەری کتێبی (عمر أمة الأسلام) ١٩٩٩.

٨- فەزڵ‌و پلەوپایەی پێغەمبەر ﷺ‌و بنەماڵەی بەرێزی‌و هاوەڵانی دڵسۆزی چاپی یەکەم ١٩٩٩.

٩- ئەبو بەصیر فەرماندەی مەفرەزە پارتیزانەکانی پێغەمبەر ﷺ ١٩٩٩.

١٠- موحەممەدی کوڕی مەسلەمە پێشڕەوی دەزگای تایبەتی پێغەمبەر ﷺ ١٩٩٩.

١١- گەشتێك بۆ نێو موسڵمانانی چین ١٩٩٩.

١٢- عەبدوڵڵای کوڕی ئونەیس ٢٠٠١.

١٣- حوکمی جوێن‌و قسەوتن بە پێغەمبەر ﷺ‌و هاوەڵە بەرێزەکانی ٢٠٠٢.

١٤- فەزڵ‌و پلەوپایەی پێغەمبەر ﷺ‌و بنەماڵەی بەرێزی‌و هاوەڵانی دڵسۆزی چاپی دووەم ٢٠٠٣.

بەرهەمە چاپ نەکراوەکانی:

١- هەوڵەکانی تیرۆرکردنی پێغەمبەر ﷺ.

٢- ئەدەبی میوان.

٣- ئەدەبی میواندار.

٤- مافەکانی دراوسێ.
٥- پێغەمبەر ﷺ لە شیعری کوردیدا.
٦- توێشووی ڕێگا بۆ ڕێبواری بەئاگا.
٧- قەڵای رازیانە.
٨- سەردانی لاوان لە بەهەشتدا لە ژیان‌و بەسەرهاتی پێشەوایان حەسەن‌و حوسەین (رضي الله عنهما).

شایەنی باسە لە ڕۆژنامەی (کۆمەڵ)یشدا گۆشەیەکی بە بەردەوامی بە ناوی (ژوانگەی سەروەران) دەنووسیی ، کە زیاتر لە (٢٠٠) ئەڵقە بوو، تا شەهیدبوونی بەردەوام بوو، دواتر لە دووتوێی کتێبێکدا لەلایەن ڕۆژنامەی ناوبراوەوە هەر بە ناوی (ژوانگەی سەروەران)ەوە چاپ‌و بڵاوکرایەوە.
ئەمە جگە لە نووسینی دەیان بابەتی تر لە ڕۆژنامەکاندا.
شەهید مامۆستا موحەممەد سەنگاوی لە سۆنگەی خوێندن‌و بایەخی زۆری بە خۆ ڕۆشنبیرکردن‌و فێربوونی زانستەکاندا، شارەزاییەکی باشی لە بوارەکانی فیقهو عەقیدەو دەعوەدا هەبوو، نزیك بە نیوەی قورئانیشی لەبەربوو.
لە لایەکی تریشەوە ئەندامی کاراو دەستەی دامەزرێنەری سەنتەری ڕۆشنبیری‌و کۆمەڵایەتی (ساداتی پیرخدری) بوو، ئەو هەموو ژیانی خۆی بە ئایین‌و گەل‌و نیشمان بەخشیبوو، نەیدەزانی پشوودان چییە، بە جۆرێك خۆشەویستیی خوداو پێغەمبەری پێشەوای بەدڵدا چووبوو، هەموو ئازارێکی لە پێناو سەرخستنی ئایینی خواداو گەیاندنی پەیامەکەیدا لەخۆ دەگرت، هەمیشە ئومێدو هیوا لە بزە ئیمانییەکەیەوە دەباری، تا سەرەنجام مامۆستا موحەممەد سەنگاوی قارەمان‌و سەرکردەو نووسەرو سیاسەتمەدارو بانگەوازکارو خۆشەویست ، لە پێناو خزمەتی ئایین‌و گەل‌و نیشتمانیدا لە ئێوارەی ڕۆژی پێنجشەممە (١٣/ڕەمەزان/١٤٢٧ – ٥/١٠/٢٠٠٦) لە شاری بەغدا لەگەڵ کاکە (سەلاح ئیسماعیل حسێن)ی شۆفێریدا لەلایەن دەستێکی دژ بە خواو مرۆڤایەتی‌و ڕەش‌و تیرۆریستەوە ، تیرۆرکران‌و گەیشتنە ترۆپکی سەروەری‌و چوونە ریزی کاروانی شکۆداری شەهیدە سەربەرزەکانمانەوە.
هەواڵی شەهیدبوونیان ویژدانی هەموو لایەکی ڕاچڵەکاندو ناوەندە حکومی‌و حزبی‌و پیشەیی‌و جەماوەییەکان لەسەر ئاستی عێراق‌و کوردستان بەتایبەتی ئەم تاوانە چەپەڵەیان بە توندی مەحکوم‌و ریسوا کرد.

پاشان تەرمی هەردوو شەهیدی مەزڵووم بەرێزو شكۆوە هێنرایەوە كوردستانو تەرمی شەهیدی سەركردە مامۆستا موحەممەدی سەنگاوی لە شاری سلێمانی بە بەشداری نوێنەرانی حزبیو حكومیو جەماوەرێكی زۆرو سەركردایەتی كۆمەڵی ئیسلامیيو زانایانو ئەهلی تەریقەتو ساداتەوە ، لە مەراسیمێكی شایستەدا لە گۆڕستانی (كاك ئەحمەدی بۆنخۆش) بەخاك سپێردرا.

مامۆستا موحەممەد سەنگاوی لە ۱۹۹۱/۸/۲۲ خێزانی پێكەوە نابوو، دوای خۆی سێ كورو دوو كچی بە ناوەكانی (ئەحمەد، عەبدوڕڕەحمان، عەبدوڵڵا، بەهەشت، پەیام) بە دیاریی و یادگاریی بۆ ئیسلام و كوردستان بەجێهێشتووە.

شەهید سەلاح ئیسماعیل حسێن

ساڵی ١٩٧٩ لە شارۆچکەی خورماتوو هاتۆتە دونیاوە، وەك کوڕێکی پێدەشتی گەرمیان لەگەڵ سەختیەکانی ژیاندا هەناسەی داوە.

دواتر نراوەتە بەر خوێندن، بەڵام نەیتوانیوە لە قۆناغی دووی ناوەندی زیاتر درێژە بە خوێندن بداتو بە کارو کاسبیو دابینکردنی بژێوی ژیانەوە خەریك دەبێت.

کاکە سەلاح لە ساڵی (١٩٩٨) ەوە لە بەغدا نیشتەجێ دەبێت، لە دوای هەڵبژاردنی مامۆستا موحەممەد سەنگاوی بە ئەندامی ئەنجومەنی نیشتمانی عێراق، دەبێتە شۆفێری تایبەتی مامۆستای شەهیدو تا ساتی شەهیدبوونی دڵسۆزانە ئەرکو فرمانەکان رادەپەڕێنێو بە وریایی لەگەڵ بارودۆخی ئاڵۆزو شڵەژاوی بەغدای پایەتەختدا مامەڵە دەکات، وەك شۆفێرێکی کارامەو چاوکراوەو شارەزا پەیوەست دەبێ بە کارو دەوامو رێنوماییەکانیەوە، تا سەرەنجام لە ئێوارەی رۆژی پێنجشەممە (١٣/رەمەزان/١٤٢٧ – ٥/١٠/٢٠٠٦) هەر لەگەڵ مامۆستا موحەممەد سەنگاویدا لەلایەن چەندتیرۆریستێکەوە دەرفێنرێنو تیرۆردەکرێنو دەگەنە کاروانی پڕ لە سەروەری شەهیدان، دواتر تەرمی پاکی بەڕێزو حورمەتەوە دەهێنرێتەوە کوردستانو لە زێدی خۆیان بەخاك دەسپێردرێت.

چەند پۆسکارتێکی هونەریی کە بۆ پۆلێک شەهیدی سنووری هەندێک مەلبەند درستکراون

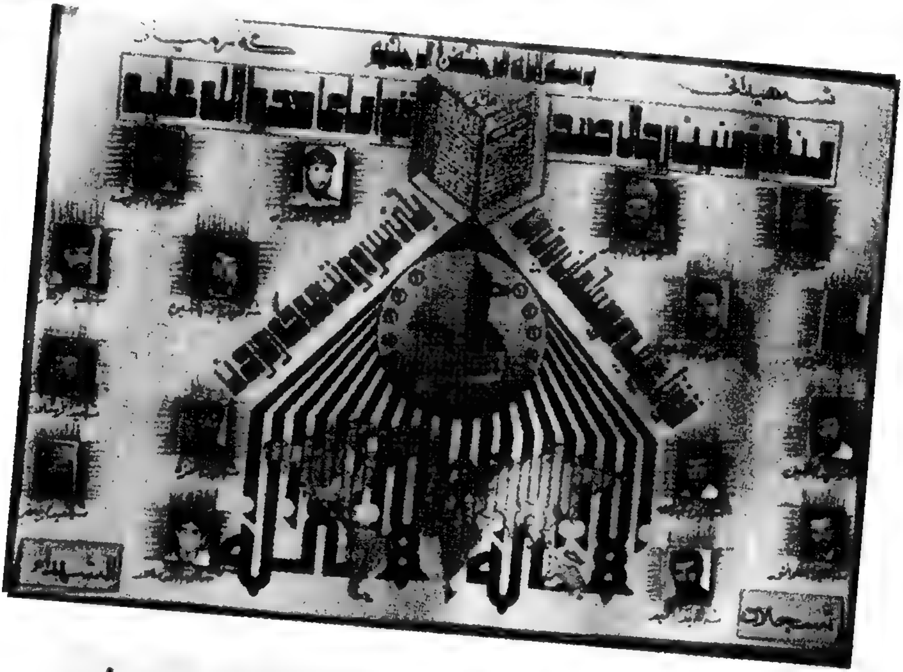

بسم الله الرحمن الرحيم
من المؤمنين رجال صدقوا ما عاهدوا الله عليه
لا إله إلا الله

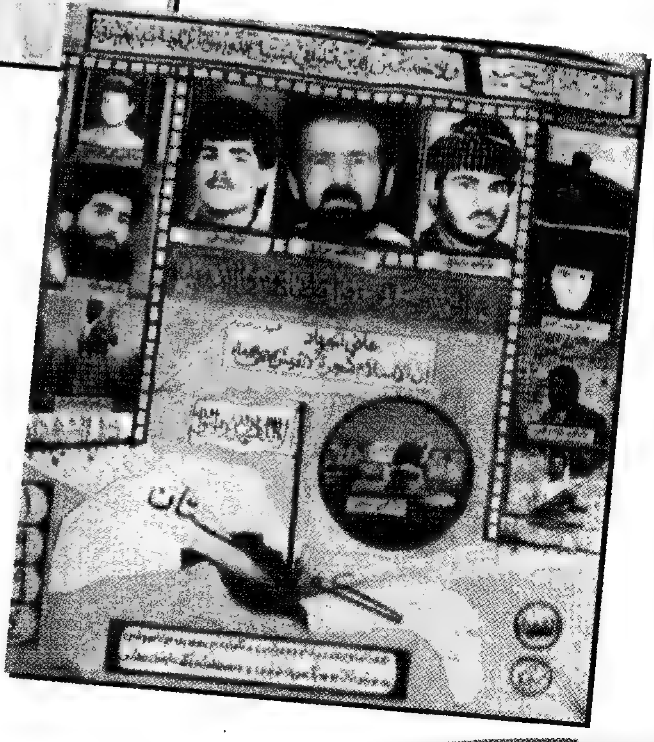

فەهرەست

ژمارە	ناوی شەهید	لاپەڕە
١	سوپاس و پێزانین	٣
٢	ئاگاداری و داواکاری	٥
٣	پێشەکی	٧
٤	پوختەیەك دەربارەی شەهید	٩
٥	ئەوانە کێن؟	٢٠
٦	عەزیز رەسوڵ عەزیز	٢٣
٧	ئازاد شێخ عەزیز محێدین	٢٧
٨	بابەشێخ صدیق ئیسماعیل	٣٠
٩	بەختیار جافر تەها حەسەن	٣٥
١٠	ئیبراهیم حەمزە عەبباس	٣٨
١١	مەحمود نادر کەریم	٤٠
١٢	مەلا کاوە مستەفا حەیدەر عەلی	٤٢
١٣	عەبدوڕڕەحمان مستەفا عەبدوڵڵا	٤٦
١٤	گوڵ ئەحمەد موحەممەد عەلی	٤٨
١٥	زەینەدین قوتبەدین عەلی	٥٠
١٦	صابر موحەممەد رەشید	٥٣
١٧	ئەبوبەکر حەمە عەبدولقادر رەسوڵ قەرەداغی	٥٦
١٨	سمکۆ مەحمود حەسەن	٥٨
١٩	مەحمود کەریم رەسول رەشید	٦١
٢٠	عەلی موحەممەد هۆمەر	٦٤
٢١	حەسەن نەبی ئەحمەد حەمدان	٦٨

٢٢	عەلی رەسوڵ موحەممەد	٧٢
٢٣	شەهیدانی داستانی دۆڵەرووت	٧٧
٢٤	بەهاددین موحەممەد زاهیر	٧٩
٢٥	صابیر مەحمود حسێن	٨١
٢٦	عوسمان کەریم سەعید	٨٥
٢٧	عومەر سالح رەسوڵ	٨٨
٢٨	موحەممەد سەعید مەعروف	٩٠
٢٩	وەعدوڵڵا صالح مەرعی	٩٢
٣٠	سەلام مەموحەممەد ئەحمەد	٩٥
٣١	عیزەددین رەئوف رەحیم	٩٧
٣٢	عبدورەئوف ئیسماعیل حەمەئەمین	٩٩
٣٣	موحەممەد مەحمود حەسەن	١٠٢
٣٤	عومەر رەسوڵ براین پیرانی	١٠٥
٣٥	کەمال عەلی مەحمود	١٠٧
٣٦	عادل حەمە حەمەرەشید	١٠٩
٣٧	حەسەن ئەحمەد نەبییە سور	١١١
٣٨	ئەحمەد موحەممەد عەبدوڵڵا	١١٣
٣٩	خدر حەمەد ئەمین فەقێ عومەر	١١٦
٤٠	ئیبراهیم حسێن ئەحمەد	١١٨
٤١	رزگار نەجمەددین نورەددین	١٢١
٤٢	سەمیر نورەددین عەلی	١٢٤
٤٣	حەسەن ئەحمەد حەسەن	١٢٩
٤٤	شیروان موحەممەد جوکل	١٣٣
٤٥	صابر موستەفا ئەحمەد	١٣٦
٤٦	مەحمود فازڵ عەبدوڵڵا	١٤٥
٤٧	موحەممەد رەسوڵ موحەممەد	١٤٩

٤٨	عەبدوڵڵا خزر حەمەد	١٥٣
٤٩	عەلی مەحمود خدر	١٥٥
٥٠	عیماد فەریق عەبدولحەمید	١٥٨
٥١	مەحمود موحەممەد سۆفی عەلی	١٦٠
٥٢	عادل حەمەشین عەبدولکەریم ئەفەندی	١٦٢
٥٣	حسێن ساڵح ئەحمەد	١٦٥
٥٤	بارام ئەحمەد موستەفا	١٦٧
٥٥	جەمال رەحیم میرزا	١٦٩
٥٦	موحسین یاسین موحەممەد	١٧١
٥٧	عەدنان موحەممەد نامیق	١٧٣
٥٨	کامەران موحەممەد کەریم	١٧٥
٥٩	دڵشاد ئەمین قادر حەمە	١٧٨
٦٠	جەلال نەسرەدین سەعید	١٨٠
٦١	حەمەد نەبی رەسوڵ	١٨٢
٦٢	نورەددین عەبدوڕەحمان عەلی	١٨٩
٦٣	عەبدوللەتیف عەبدوڵڵا عەزیز	١٩١
٦٤	عوسمان ئەحمەد عەزیز	١٩٧
٦٥	عەبدوڕڕەحمان موحەممەد ئەمین بەکر	٢٠٠
٦٦	موحەممەد ئەمین فەتتاح	٢٠٢
٦٧	سۆران تاهیر خورشید	٢٠٥
٦٨	ئەحمەد زەنون مەجید	٢٠٧
٦٩	زەنون مەجید موحەممەد	٢٠٩
٧٠	موحەممەد حامد ساڵح	٢١١
٧١	فازیڵ عەبدولعەزیز عەبدوڵڵا	٢١٤
٧٢	بەهاددین قادر فەرەج	٢١٧
٧٣	عەلی عەبدوڕڕەحمان عەبدوڵڵا	٢٢٠

٧٤	ئەیوب حسێن عەبدوڵڵا	٢٢٢
٧٥	قادر حەمەد قادر	٢٢٤
٧٦	عەبدوڵڵا پیرۆت رەسوڵ	٢٢٧
٧٧	موحەممەد مەحمود ئەحمەد	٢٣٠
٧٨	عەبدوڵڵا موحەممەد قادر	٢٣٤
٧٩	ستار عەلی فەتاح	٢٣٦
٨٠	موستەفا ئەمین سالح	٢٣٨
٨١	رەسوڵ حەمەد رەسوڵ خدر	٢٤٠
٨٢	عەبدوڵڵا موحەممەد عەبدوڵڵا پشتئاشانی	٢٤٢
٨٣	ئیبراهیم خدر ئیبراهیم	٢٤٥
٨٤	رەسول عەبدوڵڵا ئەحمەد هێرۆیی	٢٤٨
٨٥	سەیفوڵڵا عەبدولفەتاح موحەممەد	٢٥٠
٨٦	تاریق عەبدوڵڵا	٢٥٣
٨٧	ئیسماعیل موحەممەد کەریم	٢٥٥
٨٨	عەبدورڕەحمان سەعید تاهیر	٢٥٧
٨٩	ستار موحەممەد فەرەج	٢٥٩
٩٠	ئامانج تاهیر حەسەن کۆیی	٢٦١
٩١	رەسوڵ حەسەن ئەحمەد	٢٦٤
٩٢	ئیحسان حەمەصدیق عارف	٢٦٦
٩٣	سلێمان رەشید سەعید	٢٦٩
٩٤	ئەحمەد رەحیم میرزا	٢٧٢
٩٥	کەمال عەلی کاك ئەحمەد	٢٧٥
٩٦	نورەددین عوسمان عەلی	٢٧٨
٩٧	ئیبراهیم عەبدوڵڵا موحەممەد	٢٨٠
٩٨	لوقمان موحەممەد ئیسلام	٢٨٢
٩٩	کاروان ئەحمەد عەبدوڵڵا	٢٨٤

١٠٠	مستەفا موحەممەد مورادخان	٢٨٦
١٠١	حسێن ئیسماعیل ئەحمەد	٢٨٨
١٠٢	موحەممەد ساڵح قادر	٢٩١
١٠٢	موحەممەد یونس قادر	٢٩٣
١٠٤	وریا موحەممەد سەعید	٢٩٥
١٠٥	ئەحمەد بابەکر ئەحمەد	٢٩٩
١٠٦	عەلی حسێن ئەحمەد	٣٠٢
١٠٧	جەلال عەلی قادر	٣٠٤
١٠٨	ئەرسەلان موحەممەد ئەمین	٣٠٧
١٠٩	گۆران حەیدەر ڕۆستەم	٣٠٩
١١٠	خدر موحەممەد ڕەشید (خدر کۆساری)	٣١١
١١١	عومەر موحەممەد فەقێ خدر	٣١٨
١١٢	موحەممەد ڕەحیم شاکر	٣٢١
١١٣	سامان مەجید عەزیز	٣٢٣
١١٤	سەباح جاسم حەسن	٣٢٥
١١٥	نازم موحەممەد تۆفیق	٣٢٧
١١٦	حەسەن ڕەفعەت حسێن	٣٢٩
١١٧	شێرزاد عەلی قادر	٣٣١
١١٨	عەباس مەحمود عەزیز	٣٣٣
١١٩	ئیسماعیل ئەمین عەلی	٣٣٥
١٢٠	عەبدوڵڵا ڕسوڵ موحەممەد	٣٣٧
١٢١	حامد عەبدوڕڕەحمان شەریف	٣٣٩
١٢٢	ئاکۆ موستەفا حەمەد ئەمین پشتئاشانی	٣٤١
١٢٣	عەبدولمەناف عەبدوڵڵا ئیسماعیل	٣٤٣
١٢٤	ئیسماعیل عەبدوڵڵا حەمەد ڕەسوڵ	٣٤٥
١٢٥	نەوزاد عەبدوڕڕزاق عەبدوڵڵا	٣٤٧

١٢٦	ئومێد عومەر رەسوڵ	٣٤٩
١٢٧	یاسن موحەممەد ئەمین	٣٥١
١٢٨	ئەکرەم عەلی ئەحمەد	٣٥٣
١٢٩	ئەنوەر عەزیز فەرەج	٣٥٦
١٣٠	موحەمەد ئەسعەد عەلی	٣٥٨
١٣١	عدنان نوری ئەحمەد	٣٦٠
١٣٢	سەردار جەبار کەریم	٣٦٢
١٣٣	ئیبراهیم موستەفا داود	٣٦٤
١٣٤	جەمال عەبدوڵڵا قادر	٣٦٧
١٣٥	سەیفور غەفور یارئەحمەد	٣٧٠
١٣٦	موختار حەمەلاو ئیبراهیم	٣٧٣
١٣٧	مەحمود ئەحمەد موحەممەد	٣٧٥
١٣٨	عەبدوڕڕەحیم عوسمان کەریم	٣٧٨
١٣٩	ناتق عزت عەبدولکەریم	٣٨٠
١٤٠	کەمال عەبدوڵڵا نادر کەریم	٣٨٢
١٤١	نەبەز حسێن موحەممەد عەلی	٣٨٥
١٤٢	خالید خدر سەعید پیرۆت	٣٨٧
١٤٣	ئەحمەد موحەممەد حەمەساڵح	٣٨٩
١٤٤	یاسین ساڵح کەریم	٣٩٢
١٤٥	عەلی موحەممەد جەلال	٣٩٤
١٤٦	لەتیف حەمەساڵح عەبدولقادر	٣٩٧
١٤٧	جەلال کەریم فەتاح	٤٠٠
١٤٨	موحەممەد بابەکر فەقێ ئیسماعیل	٤٠٢
١٤٩	عومەر ئەحمەد حوسێن	٤٠٦
١٥٠	ساڵح ئەحمەد پیرۆت عەبدوڵڵا	٤١٠
١٥١	ساڵح عەبدوڵڵا موحەممەد	٤١٣

١٥٢	عەبدولباست موحەممەد عەبدولقادر	٤١٥
١٥٣	موحەممەدئەمین قادر موحەممەدئەمین	٤١٨
١٥٤	ئەبوبەکر موحەممەد ئەحمەد	٤٢٠
١٥٥	بەهمەن عەتا مەحمود موحەممەد	٤٢٢
١٥٦	عەبدوڕڕەزاق ڕەشید کەریم	٤٢٤
١٥٧	جواد مەعروف موحەممەد عەلی	٤٢٨
١٥٨	موحەممەد عەبدوڵڵا موستەفا	٤٣٠
١٥٩	ئیسماعیل ئەحمەد ئیسماعیل	٤٣٣
١٦٠	عومەر فەرەج سەعید	٤٢٧
١٦١	سکران عەباس حسێن	٤٤٠
١٦٢	موحەممەد حەسەن ئەحمەد	٤٤٢
١٦٣	موحەممەد مەحمود ڕەشید مارف	٤٤٤
١٦٤	ئیبراهیم حاجی حەمەساڵح سەعید	٤٤٧
١٦٥	ئەمێر جەمیل موحەممەد ساڵح	٤٥٠
١٦٦	ڕەسوڵ قوربانی ئیبراهیم	٤٥٣
١٦٧	خدر نەبی ئەحمەد	٤٥٦
١٦٨	ئاراس شەریف	٤٥٩
١٦٩	شوان حەمەساڵح دەروێش شەریف	٤٦٢
١٧٠	شەریف موحەممەد موراد ئەحمەد	٤٦٧
١٧١	غەفور موحەممەد موستەفا حسێن	٤٧٠
١٧٢	ئەمین کاکە حەمە جەبار	٤٧٣
١٧٣	ئاریان عەبدوڕڕەحمان موحەممەد	٤٧٥
١٧٤	والی فارس حسێن	٤٧٧
١٧٥	دیاری والی تاهیر	٤٨٠
١٧٦	حەمە ئەمین عەبدوڕڕەحمان موحەممەد	٤٨٣
١٧٧	عەزیز موحەممەد ئەمین	٤٨٦

١٧٨	عەدنان عەزیم سەعید	٤٨٨
١٧٩	عەبدوڵلا رسوڵ رشید	٤٩١
١٨٠	گۆران کەریم	٤٩٤
١٨١	سەید عەتار ئەحمەد	٤٩٦
١٨٢	موحەممەد صابر کەریم	٤٩٩
١٨٣	عەبدوڵلا عەباس حەمە ئەمین	٥٠١
١٨٤	عومەر عەزیز حەمەسور	٥٠٤
١٨٥	خەلیل موحەممەد ئەمین	٥٠٦
١٨٦	بەهادین میرزادین قادر	٥٠٩
١٨٧	فەرهاد هاشم ئیبراهیم	٥١١
١٨٨	کەمال صدیق موحەممەد	٥١٨
١٨٩	ئەحمەد مەحمود عەزیز	٥١٩
١٩٠	عەبدوڵلا رەسوڵ قەصری	٥٢١
١٩١	عەبدولجەبار موحەممەد پیرۆت	٥٣٠
١٩٢	دلێر حەسەن ئیسماعیل	٥٣٣
١٩٣	موحەممەد ئەمین موحەممەد	٥٣٥
١٩٤	ئەحمەد حەسەن حەمە	٥٣٧
١٩٥	ئومێد حەمەئەمین حەمەساڵح	٥٣٩
١٩٦	عومەر ئەحمەد کاك عەبدوڵلا	٥٤٣
١٩٧	عەلی حەسەن واحید	٥٤٥
١٩٨	عەلی موستەفا حەمەخان	٥٤٨
١٩٩	تالب رسوڵ موحەممەد	٥٥٠
٢٠٠	موحەممەد رسوڵ حەمەد	٥٥٤
٢٠١	عەلی ئیسماعیل نەبی	٥٥٧
٢٠٢	خدر وتمان عەلی	٥٥٩
٢٠٣	عومەر جونتەت ئەحمەد	٥٦١

٢٠٤	موحەممەد حەسەن حەمە باهۆمەر	٥٦٣
٢٠٥	یاسن عەلی موحەممەد	٥٦٥
٢٠٦	ئیسماعیل عەبدوڵڵا حەمە	٥٦٨
٢٠٧	عەبدوڕڕەحمان عەبدوڵڵا عومەر	٥٧١
٢٠٨	عبدوڵڵا خدر پیرۆت	٥٧٥
٢٠٩	عومەر موستەفا نادر	٥٧٧
٢١٠	ئازاد ئیسماعیل حسێن	٥٨٠
٢١١	ئەبوبەکر حەمەد ئەحمەد	٥٨٣
٢١٢	قارەمان موحەممەد ئەحمەد	٥٨٥
٢١٣	موحەممەد رەزا موحەممەد پیرخدری	٥٨٨
٢١٤	سەلاح ئیسماعیل حسێن	٥٩٥
٢١٥	فهرەست	٦٠١